

CUMHURİYETİN 100. YILINDA

ERZİNCAN

18

Editör

Tahir Erdoğan Şahin

SİYASİ-İDARİ-MAHALLİ- SOSYAL YAPI VE KURUMLAR

18. Cilt Yazarları ve Katkıda Bulunanlar

Ciltte yer alan kurum ve kuruluşlar- Prof. Dr. Abdurrahman Küçük-
Doç. Dr. Yusuf Ziya Keskin- Ali Oktay- Günay Yavuzer- Tahir Erdoğan Şahin

2023

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

YAYINI

Bu çalışma;

Erzincan Valiliği - Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi işbirliği içerisinde, ilgili kişi, kurum ve kuruluşların katkıları sağlanarak, EBYU/ Yukarı Fırat Havzası Araştırma-Uygulama Koordinatörlüğü tarafından hazırlanmıştır. Çalışma kapsamında neşredilen bilgi ve dokümanların sorumluluğu yazarlarına aittir. Kaynak gösterilmesi ve bilimsel/etik kurallara bağlı kalınması hâlinde alıntı yapılabilir.

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Hamza Aydoğdu (*Erzincan Valisi*)

Bekir AKSUN (*Belediye Başkanı*)

Prof. Dr. Akın Levent (*EBYU Rektörü*)

Prof. Dr. Ali Demirsoy- Prof. Dr. Esmâ Şimşek- Prof. Dr. Necdet Tozlu

Prof. Dr. Nizamettin Parlak - Prof. Dr. Kenan Ziya Taş- Doç. Dr. Nurettin Birol-

Dr. Nihat Fırat- Aziz Gün- Yücel Kaplanoğlu-

Uzm. Onur Atabay - Hacı Hasan İçli

ISBN: 978-605-67884-8-2

FOTOĞRAF- BELGE/DOKÜMAN

Editörün, yazarların, EBYU/Yukarı Fırat Havzası Araştırma - Uygulama Koordinatörlüğü'nün; Erzincan Valiliği, Erzincan Belediyesi, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerin arşivleri.

DİZGİ- TASARIM/GRAFİK- DÜZENLEME

AMC Fikir Sanat Dan. Bil. Hiz. San. ve Tic. LTD. ŞTİ.

Erzincan

18. CİLT. İÇİNDEKİLER

SİYASİ-İDARİ-MAHALLİ- SOSYAL YAPI VE KURUMLAR

I. SİYASET, SİYASET BİLİMİ SİYASAL DÜŞÜNCE TARİHİ ÜZERİNE - <i>Tahir Erdoğan Şahin</i>	7
II. İLİM VE SİYASET ADAMI BAŞBAKAN PROF.M. ŞEMSETTİN GÜNALTAY'IN HAYATI VE BAZI DÜŞÜNCELERİ- <i>Prof. Dr. Abdurrahman Küçük</i>	45
III. ERZİNCAN BELEDİYESİ.....	65
IV. ERZİNCAN İL GENEL MECLİSİ.....	109
V.ERZİNCAN İL ÖZEL İDARESİ.....	125
VI. ERZİNCAN AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ.....	133
VII. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ERZİNCAN İL MÜDÜRLÜĞÜ.....	283
VIII. SİVİL TOPLUM KURUMLARI- VAKIF VE DERNEKLER- <i>Nefise Şahin</i>	291
IX. TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ERZİNCAN ŞUBESİ 1986-1988 YILI KÜLTÜR, BİLİM, SANAT FAALİYETLERİ.....	309
X. SİYASİ PORTRELER; VEKİLLER, VALİLER, BAŞKANLAR.....	331
XI. CUMHURİYET SENATOSU -ERZİNCAN SENATÖRLERİ- <i>Doç. Dr. Yusuf Ziya Keskin- Ali Oktay</i>	369

I SİYASET, SİYASET BİLİMİ VE SİYASAL DÜŞÜNCE TARİHİ ÜZERİNE¹

Tahir Erdoğan Şahin

I. SİYASET VE SİYASET BİLİMİ

Giriş: Siyaset, dün olduğu gibi bugün de toplum hayatında önemli yeri olan olgulardan biridir. Şu ya da bu şekilde günlük hayatımızın bir parçası hâline gelmiştir. Günümüzde siyasal konular üzerinde yazılan ve bilimsel niteliğe sahip çok sayıda eser bulunmakta ve her geçen gün bu sayı artmaktadır. Böylece, giderek siyasal kültürün niteliksel olarak da değiştiğini görmek sevindiricidir. İletişim imkânlarının artması da; bütüncül, tarafsız ve olguları yargılayıcı değil, doğru algılayıp tanıtabilmeye uygun bir ortam yaratmıştır. Antropolojiden psikolojiye, sosyolojiden tarihe, hukuktan ekonomiye vb. tüm merkezî ve sosyal bilimler kapsamında ortaya konulan birçok nitelikli eser, telif ya da tercüme olarak ülkemizde yaygınlaşmış durumdadır.

Çağımızın toplumsal, ekonomik, askerî ve ekolojik sorunlarla yoğun olarak yüzyüze gelmesine paralel olarak Türkiye’de resmî ya da gayri resmî ideolojilerin halkın genel isteklerine aykırı biçimde ayakta kalma çabaları giderek zayıflamakta; yerel unsurlar kendi renk derinliklerini kavrarken, bu renkler bütünü çerçevesinde oluşturulan ulusal varlığın evrensel boyutlarda kavranıp geliştirilme çabaları artmaktadır.

Ülke sorunlarının abartılı biçimde tabulaştırılmasına karşın, sorunlarla yüzyüze gelme cesaretine alt yapı oluşturan bilgi birikimi inkâr edilemez boyutta artmıştır. Toplumun genel çıkarlarına aykırı olarak, bazı ayrıcalıklarının elden çıkması korkusuyla ayrıcalıklı azınlıklar tarafından tutunulmaya çalışılan ve sürekli tekrar edilmekten başka hiçbir içeriği olmayan boş sloganlar ve marjinal- skolastik, tutucu, kalıpcı düşünceler giderek tükenmekte; içinde

¹ Bu yazı “Siyaset Bilimine Giriş ve Siyasal Düşünce Tarihi” adıyla neşredilen (Ankara 2020) çalışmamızın bazı bölümleri esas alınarak düzenlenmiştir.

şahsiyetli bireyler olarak yaşanan bir devletin vatandaşı olma isteği ise sürekli olarak büyümektedir.

“Siyasal Düşünce Tarihi” adı altında yapılan bir çalışmada, genellikle Eflatun’dan başlayıp günümüze kadar gelen birçok düşünür ve bilim adamının art arda sıralanacağı ya da kronolojik bir sıra içinde siyasal kuramların ele alınacağı akla gelebilir. Siyaset bilimi düşünürlerinin kronolojik olarak sergilemiş olmasına ya da siyasal düşüncenin başlangıcını görece makul gerekçelerle belli bir dönem ve uygarlıkla başlatılmasına köklü eleştirilerinin getirilmiş olması ve artık aşılmış birer anlayıştan ibaret görülmeleri, yeni siyasal tarih yazımında önemli bir gelişmeyi ifade etmiş olabilir. Ancak, tarihsel bütünlük içerisinde, eski kültür ve uygarlıkların hiçbirini dışlamadan siyasal süreçler ele alınırken, siyasal düşünce sahiplerinin vurgulanmasını ön gören yaklaşımların da bazı riskler taşıyabileceği ortadadır. İster doğrudan “siyasal düşünce tarihi” olarak ele alınsın, ister dolaylı olarak iktidar ve devlet konularında katkıda bulunan eserler olsun, bazı çalışmaların ideolojik / bireysel kaygılarla ele alınmış olması, onlardaki yanlışlanılabilir noktaları artırmaktadır. Bir diğer risk ise bütünlük çabası taşıyan çalışmalarda, uygarlıklar arasındaki farklılıkların yeterince anlaşılammış olmasından kaynaklanmaktadır.

Bu çalışma; siyaset bilimine ilişkin olarak günümüzde erişilen anlayışların kısmi yansıması ve siyasal düşünceleri genel dünya tarihi kapsamında ele almaya yönelik olmuştur. Ortaya konulan bilgi, yorum ve açıklamaların yanı sıra vardığı sonuçlarla, özellikle çağımızın siyasal sorunlarında başvurulacak niteliklere sahip eserlerden biri olma amacının olması doğaldır.

1. Siyaset: Genel hatlarıyla siyaset, devlet işlerini düzenlenmesi ve yürütülmesi sanatı; devlet, ülke, insan ilişkileri içerisinde yönetim ya da bir amaca ulaşmak için gerektiği gibi davranmak anlamına gelmektedir. Batı dillerindeki karşılığı “politika”dır.

Siyasetin birçok tanımında *devlet* ve *faýdacılık* ön plâna çıkmaktadır. Buna göre; bir devleti yönetme ve bu devletin dış ilişkilerini yürütme sanatına siyaset denilmektedir. Bu tanım daha da açan *André Lalande*, “siyaset, ekonomik ve sosyal diye adlandırılan sorunların; adalet, yönetim, sanat, bilim, öğretim, ulusal savunma gibi uygar hayatın diğer uğraşları karşısındaki devletle hükümeti akla getirir” demektedir.² Ancak, devlet örgütünün ortaya çıkışından önce de yönetimlerin olduğunu, çeşitli biçimlerde bir araya gelen topluluklarda yetki ve denetimlerin kurulduğu bilinmektedir. Bu nedenle, siyasette belirleyici olan iktidar / güç ve yönetim kavramlarını göz önüne alarak daha kapsamlı tanımlara ihtiyaç duyulduğu ortadadır.

Toplumsal yapıların şekillenmesinde öncelikle ekonomik süreçlere önem veren *K. Marx – F. Engels* çizgisinde yapılan tanımlarda siyaset, üretici güçlerin belirlediği bir üst yapı kurumudur. Siyasetin itici gücü ise sosyal sınıflar arasındaki çatışmalardan kaynaklanmaktadır.³ Oysaki toplumsal yapıların belirlenmesinde ekonominin biricikliği

² Gastan Bouthol, *Siyaset Sosyolojisi*, (çev. A.T. Yazıcı), İstanbul 1968, s. 11, n.1.

³ Karl Marx, *Ekonomi Poliğın Eleştirisine Katkı* (ya yazdığı -önsöz- den), (çev. Orhan Suda), Öncü Kitabevi Yay., İstanbul 1970, s. 3.

düşüncesi artık aşıldığı gibi tüm tarihsel – toplumsal geçmişi mutlak olarak “sınıfsal çatışmalar” içinde değerlendirmek de günümüzde kapsayıcı bir gerçekliği yansıtmamaktadır.

Klasik sosyolojinin önemli düşünüründen biri olan *Max Weber*, siyasal anlayışı, belli bir toprak üzerinde, gerektiğinde fizikî zora başvurabilme meşruluğuna sahip yönetsel bir örgüt tarafından yasa koyma ve uygulama egemenliğine sahip bir gruba dayandırmaktadır.⁴

Günümüzde siyaset, daha kapsamlı ve içeriğinde iktidar / güç, yönetim, toplumsal yapılar, toplumsal değer, ilişki ve ihtiyaçlar esas alınarak yapılmaktadır. Buna göre siyaset; *toplumsal hayatın devamı için, insanlar ve kurumlar arasındaki ilişkileri belirleyen, belli bir yönetim / iktidar mekanizması oluşumu içinde gerekirse zora dayanarak düzenlenmiş yasa, eylem ve denetim etkinliklerinin bütünüdür.*

2. Siyaset bilimi: Farklı türden siyasal sistemlerde iktidarı ve iktidarın dağılımını inceleyen akademik disiplinlerden biri de “siyaset bilimi”dir. Siyaset bilimciler, iktidarın kaynaklarını, nasıl ve kimler tarafından kullanıldığını, kısıtlama ve denetim süreçlerinin nasıl işlediğini, iktidar mücadelelerini kimlerin kazanıp kimlerin kaybettiklerini araştırırlar. Bu konular, siyasal sistemler içindeki siyasal kamplaşmalar, örgütlenme, çatışma ve istikrar sorunlarıyla iç içedir. İktidarla ilgili çalışmalar, bireysel siyasal tutum ve davranışların araştırılmasından ulusal ve ulusla arası düzeydeki devlet etkinliklerinin incelenmesine kadar uzanan çok çeşitli birimlerde gerçekleştirilir. Siyaset bilimi, başlangıçtaki yönetim mekanizmasıyla sınırlı yaklaşımdan uzaklaşıp faaliyet alanını gittikçe genişletmekte ve artık siyaset sosyolojisine özgü konular ve kuramların çoğuyla örtüşmektedir.

Siyaset ve iktidarın incelenmesi, dar anlamıyla, devlet, hükümet, siyasal partiler, çıkar grupları ve politika yapma sürecinde etkin olan diğer hükümet dışı örgütler gibi çeşitli siyasal kurumları kapsar. Özellikle devlet, çok daha yoğun bir ilgi konusudur. Liberal demokrasilerde de siyasal sürece hükmeden aygıt devlettir. Fakat daha geniş açıdan bakarsak, iktidarın işleyişi yalnızca resmi kurumlar ve kurumsal faaliyetlerle sınırlı görülemez.

İktidar aynı zamanda toplum hayatında etkin olan çeşitli oluşumların ilgi alanındadır. Örneğin iş çevrelerinin kapitalist ekonomilerdeki gücü oldukça büyüktür. Ayrıca siyaset bilimciler –özellikle tarihsel ve karşılaştırmalı araştırmalarla ilgilenenler- giderek iktidarın sadece belirli ulus devletler içindeki kullanımıyla değil, aynı zamanda dünya ekonomisini hedefleyerek ve uluslararası ilişkiler temelinde kullanılmasıyla ilgilenmektedirler.

3. Siyaset biliminin temel işlevi ve siyasal yapı: Siyaset bilimine ve bu bilime yüklenen rol, siyasal olguların ne olduğunun bilinmesidir. Bireyler genelde çeşitli siyasal kanaat, siyasal inanış ve zanlara sahiptir. Kişilerin siyasete olan yaklaşımları, içinde buldukları çevre ve sahip oldukları kültür tarafından şekillenir. Bu nedenle, kişilerin siyasetle olan ilgileri ya da siyasal tutumları birbirinden farklı olur.

⁴ Theda Skocpol, “*Sosyolojinin Tarihsel İmgelemi*”, *Tarihsel Sosyoloji / Bloch’tan Wallerstein’e Görüşler ve Yöntemler*, Ent. Theda Skocpol, (çev. A. Fethi), İstanbul 1999, s. 1, 2.; Esat Çam, *Siyaset Bilimi*, İstanbul 1984, s.22 vd.

Siyaset bilimi; birey ve toplulukların edindiği tüm siyasal anlayışı, kanaat ve zanları sistematik olarak toplar, analiz eder ve yönetsel olarak güvenilir bilgiye dönüştürür. Bilim olarak siyaset, farklı siyasal kanaat, inanış ve anlayıştaki insan ya da toplumların tümüne hitap eder nitelikte olmak durumundadır.

Siyasal yapı ise kamu politikalarının oluşturulması ve yürütülmesine katılan ya da bunu etkileyen somut ve incelenabilir yapıların bütünüdür.

Siyasal yapının somutluğu, gözle görülür üye ya da üyelerden oluşan biçimsel birim ve ünitelerin varlığından anlaşılır. Örneğin, siyasal partiler, hükümet, anayasa, meclis vb. Günümüz toplumları, hükümet, siyasal parti, meclis, aile, firma, sendika, dernek, okul – üniversite gibi somut yapılardan oluşmaktadır. Bu yapıların her biri kendi içinde öğelerine indirgenebilir veya birbirinden fizik olarak ayrılabilir.

Siyasal yapı, bir toplumun ortaklaşa ilişkiler düzenini, siyasal insanı, sistemi ve kültürünü anlatır.⁵ Bu anlamdaki yapılar, soyut olarak toplumsal ilişkiler düzeni veya modeli olarak tanımlanır. Analitik toplumsal yapıda önemli olan unsurların başında *rol* ve *statü* gelmektedir. Bir anlamıyla rol, statünün somutlaşmış biçimidir. Herhangi bir birey, toplumda kendisi için belirlenmiş statünün gereklerini (rolünü) yerine getirir. “İnanç ve kültür” bir bütün olarak siyasal yapının önemli unsurları içindedir. İyi, kötü, yanlış, doğru, özgürlük, adalet, eşitlik, insan hakları vb. değerlerin tümünü kapsar. Bu soyut değerler bazı normlar aracılığıyla gerçekleştirilir. Örneğin, vatandaşların seçimde oy kullanması siyasal katılımın ve siyasal eşitliğin gerçekleştirilmesi için konulan bir normdur.⁶

II. SİYASAL DÜŞÜNCE TARİHİ

1. UYGARLIK ÖNCESİ “ERKEN YÖNETİM”LER

Uygarlık öncesi; insanlık tarihinin⁷ Doğal Yaşama Dönemi (ZÖ. 200 000-12 000) ile Son Buzlanmanın sona ermesiyle başlayan Toplumsal – Kültürel Farklılaşmalar Dönemi’ni (MÖ. 10 000- 5 000) kapsar.

Doğal Yaşama Dönemi’nde vurgulanan “doğal” kavramı, dönemin akla gelebilen tüm insanî varoluş alanlarının niteliğini belirlemede temel bir noktadır. Doğa, salt yeryüzü ve hayatın olduğu gibiliğini kucaklayan bir kavramdır. Bu jeo-biyolojik alanın dışındaki “doğal”, insanlarla ya da salt insanlara özgü bir alan olarak “toplum”un ortaya çıkışıyla ilişkilidir.⁸

⁵ Bilâl Eryılmaz, “*Siyasal Yapı*”, *Sosyal Bilim Ans.* 3. İstanbul 1990, s. 422

⁶ Bilâl Eryılmaz, *agm*, s. 423

⁷ ZÖ. 2 milyon-200 000 yıl arası hominidal eksenli (Homo Erektus) varlıklar dönemidir. Yalın Yaşama Dönemi diye ayırdığımız bu dönem doğrudan insanlık tarihinin değil, insansı oluşumların geçişini kapsar.

⁸ Murray Bookchin’in ayrıntılı çözümlemesinde “insani olmayan (insan olmayan denmiyor) topluluklar *ilk doğa*, insan topluluklarına da *ikinci doğa* denilmektedir”. Bak. M. Bookchin, *Özgürlüğün Ekolojisi*, (çev. Alev Türker), İstanbul 1994, s. 33. Biz; insani olan, olmayan ayrımına biyolojik evrim basamaklarına veya antropolojik açılımların giderek artan sayıda kurmacalıklarına girmeksizin, tarihsel olarak ele alınma aşamasına gelen dönemi –doğal- olarak nitelendirdik.

Doğal Dönem; insanın doğallığı, doğal davranışları ve toplumsal yapılanmasında da bu kendiliğindenliği içerir. Toplumsallıklarında yaş, cinsiyet, akrabalık ilişkileri, korunma, barına gibi temel güdüler etkindir. *Eşitlikçi organik* diye de nitelenen bu dönemde komuta ve itaate dayanmayan, işlevsel olarak birbirini tamamlayan yapılar bulunmaktadır. Henüz hiyerarşik olmayan, günlük hayatlarının düzeninde yaş ve cinsiyet gibi doğal farklılıkların başatlığını kabul eden, ancak farklılıkları hiyerarşik statü grupları içinde sınıflandırmayan bir duyarlılık bulunmaktadır.⁹ Yaşama biçimlerinde bireysel farklılıklar, tahakkümün değil tamamlayıcılığın çizgisindedir.

Doğal Yaşama Dönemi'nin ilk organik kültürleri bir zaman sonra yavaş yavaş statü yönelimli bir kaymayla, *hiyerarşik* bir biçimde örgütlenmeye başlamışlardır. Bu toplulukların bireyleri, bireysel farklılıklarının ayrıcalığı yanı sıra güçlü olmak, tecrübeli olmak, yetenekli olmak gibi başarılarına dayanarak (herhangi bir başka topluluk veya hayvan saldırısı karşısında gösterdiği performans, iyi alet yapma ustalığı, söz, işaret ve uygulamalarında haklı çıkması gibi) bir süre sonra *gerontaksiler* (yaşlılar yönetimi), *baba erkil yönetimler* ve *savaşçılar* hâlinde kurumsallaşmışlardır.¹⁰

Hiyerarşi, topluluğun yönetilip yönlendirilmesi bilincine erişilmesi ve bu yönde kurumsallaştırılması kaydıyla, ilk siyasallaşma verisidir. Coğrafi olarak pleyistosende, arkeolojik deyimle Orta Paleolitikte, yani Doğal Yaşama Döneminin ise ikinci evresinde ortaya çıkan bu olgu; daha sonra hiyerarşik düzenlemelerin derinleştiği bir aşamaya doğru gidecektir.

Doğal Yaşama Dönemi'nin üçüncü evresi, tarihsel olarak Son Buzulların egemen olduğu, mağara hayatı içinde ilişkilerin yoğunlaştığı süreçte; toplumsal ve ekonomik yapıyı belirleyici kimlikler, baba merkezci egemenlik, savaşçılar, şamanist loncalar, şeflikler, kâhin ya da büyücüler (bizim – biliciler – olarak adlandırmayı uygun gördüğümüz) ortaya çıkacaktır. Bütün bu oluşumlar; Son Buzul (Würm) sonrasında klanların göçlerini, onların yeni coğrafyalarda yeni hayat biçimleri (yerleşik, göçebe, denizci, bedevî, avcı, orman örtüsü uyumlu vb.) kurmalarına alt yapı oluşturmuştur. Ancak, birçok araştırmacının acelelikle bağdaştırdıkları gibi bu süreç; doğrudan -devlet-in ortaya çıkmasını sağlamamış, M. Bookchin'in, itidali elden bırakmadan vurguladığı şekliyle, "devlet benzeri" oluşuma da henüz geçilmemiş, devletimsi karmaşık organizasyona ortam hazırlamıştır. Burada ayrılmamızın nedeni; coğrafi koşulların değişimini kaale almak ve insan yaşamına ilişkin kanıtların sunulduğu bazı tarihsel gerçeklikleri görmek endişemizden kaynaklanmaktadır. Günümüzden on iki bin yıl önceye kadar dönemin siyasallaşma süreci için özetle şunları söyleyebiliriz:

Doğal Yaşama Döneminin ilk ve uzun evresinde küçük gruplar hâlinde yaşayan insanların arasındaki ilişkiler; onların yaş, cinsiyet ve uyum içinde yaşadıkları çevredeki kendiliğindenci davranışlar içinde gelişmiştir. Temel ihtiyaçları kapsamında elde edilenler, içlerinden

⁹ M. Bookchin, *age*, s. 35.

¹⁰ M. Bookchin, gösterilen yer.

herhangi birinin kişisel yetenek ya da çabasıyla da kazanılsa, bu şey o kişinin tahakkümünü değil, karşılıklı dayanışmaya katkısı olarak tüm üyelerce paylaşılmıştır.

Dönemin ikinci evresinde, başta ekolojik şartlar ve toplulukların nüfusundaki artma nedeniyle, toplayıcı – avcılığın bir gereği olarak gezicilik; zamanla *hiyerarşiyi* ortaya çıkarmıştır. Hiyerarşik yapılanma, topluluklarda statü yönelimli olmuş, bu doğrultuda örgütlenmeler başlamıştır. Her topluluk, kendi iç nesilleri (dede – baba / ata) arasında, hâlâ uyum içinde yaşadıkları doğada ve diğer topluluklar arası ilişkilerde sözel olarak geçmiş deneyimlerin aktarımı yoluyla; kendilerini belirleyen çeşitli inanmalar, ritüeller, tasarımlar, basit kullanım aletleri geliştirmişlerdir. Kendiliğindenci davranışlar, yaş ve cinsiyet farkıyla belirlenen “yaşlı baba” yönetimini öncellemiştir.

Doğal Yaşama Dönemi'nin üçüncü evresine gelindiğinde, buzulların etki alanına giren alanlarda mağara hayatı ön plâna geçmiştir. Ekvator kuşağının, güneyinde daha yağışlı ve yoğun bitki ve orman örtüsü içinde yaşayan insanlar 20-25 kişilik gruplar hâlinde kâhin / bilici önderliğinde; savaşçılar, analar, çocuklar olarak daha geniş ve zengin bilgi birikimine sahip geziciler olarak hayat sürmüşlerdir.

Buzulların sona ermesinden sonraki çeşitli insan toplulukları, gittikleri yerlerde ya da değişim geçiren mekânlarında; buldukları yerin coğrafi koşullarına uygun özgün kültürler ortaya koyabilecek kadar toplumsal donanıma sahip olmuşlardır.

Kısaca; insanlığın en eski ve uzun dönemi içinde, siyasallaşmanın ilk önemli verisi, hiyerarşi ve bunun etrafında oluşan örgütlenmedir. Dönemin bu erken siyasal oluşumunda, toplulukların tarihselliği kadar doğa olayları içinde rastlanan sonsuz hareketler de etkilidir. Ve düşünsel anlamda doğal dünya ile beşeri dünyalarının verileri, yönetme / yönlendirme hususlarında onları tamamlamıştır. Cansız doğa olaylarının varedici ya da tersine yok ediciliği; hayvanlar dünyasında aynı türler arayışındaki baskın olma çabaları bile ilk insanlarda “egemenlik” olgusunun, kavramsal düzeyde olmasa da algılama düzeyinde esin kaynaklarıdır.

Erken yönetim biçiminden - erken özgün yönetimlere: MÖ. 12 000 – 7 000/5 000 yılları arası, dünyanın her yerinde aynı ritimde olmasa bile; Toplumsal – Kültürel Farklılaşmalar Döneminin (TKFD) niteliğiyle özdeşleşen siyasallaşma çizgisi vardır. “Erken özgün yönetim” deyimini, belirgin ilk toplumsal farklılaşmaların ve özgün kültürlerin bir cephesi olarak kullanıyoruz.

Modern – endüstriyel toplumlar öncesi dünyanın çıplak görünümünü içinde; ormanlardan bozkırlara, deniz ve ırmak kıyısından adalara, çöllerden geniş ovalıklara değin pek çok alanda değişik yaşama biçimleri varolmuştur. Bu toplumların örgütlenmiş devlet düzenleri içinde kendi nitelikleriyle yönetimlere katıldıklarını ya da ilgisiz kaldıklarını görmek, hatta sayısız verilerle kanıtlamak mümkündür. İlk Çağ topluluklarında bu olgu, devlet düzenleriyle daha zayıf bağlarla ilintili, sistemlerle entegre olmak yerine, o sistem kapsamında gözükken yapılar hâlinde karşımıza çıkmaktadır. Daha gerisinde yatan ise devlet düzeni aşamasında olmayan kültür haritalarının varlığıdır. Bu harita; farklı kültürel oluşumlar, kültürel derinleşmeler / yetkinleşmeler, kültürler arası ilişkiler tablosudur. O dönemin ayrılmış renkleri,

uygarlığın oluşumuna temel olduğu kadar, uygarlık diye genelleştirdiğimiz bir gelişimin farklılaşarak devam etmesinin ve nihayetinde siyasal düşünce ve davranış kalıplarının da ayrı biçimlerde ortaya çıkışının kökenleri hakkında temel ipuçlarını vermektedir.

Siyasallaşma sürecini tarihsel boyut içinde somut olarak görmek, bu dönemin (TKFD) analiziyle ortaya çıkacağı aşikârdır. Altı temel soyutlama içinde ele aldığımız kültürler; deniz (ve ada) toplumları, bozkır toplumları, ırmak kenarı – yerleşik toplumlar, orman toplumları, çöl toplumları ve görece tecritî (Doğal Yaşama Dönemi kalıplarını kendi içinde zenginleştirerek ve fakat kültürlerarası ilişkilerde uzak kalan) toplumlardır. Uygarlığı niteleyen temel bazı parametrelerin¹¹ gerçekleşmediği, daha doğrusu kalıcı hâle gelmediği TKFD’de her toplumun tam anlamıyla siyasal bir örgütlenmeyi de içerdiğini anlamak mümkündür. Bu, her şeyden önce değişik coğrafyalarda, o coğrafyanın zorunlu kıldığı gerekleri yerine getirmeye zorlanan toplumun refleksif davranış olarak kavranabilir.¹²

Henüz uygarlık çizgisine gelmeyen, kentleşmenin olmadığı ve uygarlık referans alındığında hâlâ “erken” diye addettiğimiz bir zamanda, farklılaşmış her kültür, diğerleriyle benzer yapılar gösterse bile ayrı siyasal biçimler ortaya koymuştur. Bu nedenle erken ve fakat özgün bir siyasal süreç yaşanmıştır.

Toplumsal – kültürel farklılaşmaların yaşandığı dünyada, tüm toplulukların siyasal yapılarını çözümlemede *kâhin*, *büyücü*, *tabiatüstü güçlere inanma*, *hayvancılık*, *tarım* gibi beş kavramla yetinmek, bu kültürlerin her birinin yapısını anlamamızda yeterli değildir. Kaldı ki, sınırlı kavramlar bu kültürlerin kendi iç dinamiklerini kavramamızda da yetmeyecektir. Genelde tarihçilik, özelde de bazı bilimlerin ilk evredeki gelişmeleri kendi yöntemleriyle açıklama çabaları, indirgemeci bir yaklaşımla, kendi anlayışımıza uyarlamaya çalıştığımız bir “geçmiş” icadı olacaktır.

Her kültür kendi özgünlüğü içinde alınabilirse; örneğin orman toplumu olarak yetkinleşen insan gruplarında ortaya çıkan hiyerarşide, en iyi ağaçtan en iyi oku veya totemi yapan; avcılıkta başarılı, bu yeteneği ortaya koyabilecek biyolojik yapıya uygun erkeğin liderliğine yine “kâhin” de denilse; onun rolü ile çöl toplumundaki lider- kâhin (!) in rolü aynıleşmez.

Bozkırın şamanı ile kuzey kutbunun veya tecritî toplumun büyücüsü, o toplumdaki statüleri itibariyle farklı algılanacaklardır. Köyden kente doğru evrilen yerleşik bir toplumun yönetici, seçkin, elit kişisi ise üretme ve depolama sistemine geçen bir toplumun ihtiyaçlarına göre belirlenir. Göçebe bir toplumun yerleşikliğe geçtiğinde, lider olarak eski kâhini benimsemesini mantıksal görmek, deniz toplumu olarak ortaya çıkan insanlarda da aynı çizgiyle bir siyasal gelişme olabileceğini akla getirebilir mi? Dahası, tüm toplulukların tarımsal üretimle uğraşmayı tercih etmediği bir evrede (Neolitik’te), her toplumu anaerik bir yapıda

¹¹ Siyasal kurumların devlet mekanizması içinde örgütlenmesi ve egemen örgüt içinde yapılanması, yaygın ve süreklilik kazandıran sosyal, ekonomik örgütlenme, meslekî iş bölümü ve uzmanlaşma, geniş alanlar arası devlet korumalı ticaret, yazı, bilim ve sanat gibi evrensel etkinlikler vb.

¹² Burada Tonyby’nin “meydan okuma” deyimine yakın bir anlayışı da gündeme getirmiş oluyoruz. Ancak, zaman ve oluşumu bağlamında ayrılarak, ama uygarlık için ifade ettiği gerçekliği, biz uygarlığın şafağı diye addedilecek bir dönem için kullanabiliriz.

çerçevelemek mümkün mü? Kaldı ki yerleşik toplumların bile önemli bir çoğunluğunun babaerkil yapıları muhafaza ettiğini görmek, anatanrıça anlayışını, kadının egemenliği olarak algılamak ne kadar tutarlıdır?

Görülüyor ki, tarihçi, antropolog, siyaset bilimci olsun, geçmişi dar bir çerçeve ve kavramsallaştırma içinde anlama eğiliminde kaldıkları sürece, pek çok sorunun cevabı asla verilemeyecektir. O hâlde, indirgemeci geçmişler icat etmek yerine, geçmişin zengin dokusunu nesnel olarak görebilmek için somut verileri zengin kavramlar eşliğinde irdelemek ve yorumlamak daha akılcıdır.

Özetle; erken özgün yönetimler, Son Buzul Çağı sonrasında şekillenen coğrafya üzerinde farklı kültürler ortaya koyan toplulukların siyasallaşma çizgisidir. Bu çizgi içinde hiyerarşik yapılara ve tek tipe indirgenemez niteliklere sahiptir. Her kültür kendi yönetim örgütünü, kendi çevresinde yetkinleştirdiği yaşama biçimine uygun olarak kurmuştur, diyebiliriz.

2. UYGARLIK DÖNEMİNDE SİYASAL DÜŞÜNCE VE SİYASAL YAPILAR

Uygarlık, farklı kültürler arası ilişkiler sonucu ortaya çıkmıştır. Uygarlığın temel dinamiklerinin kapsamlı olarak içeren “kent”ler, yazılı verileri oranında siyasal düşüncemizi daha net öğrenebildiğimiz alanları teşkil eder. Ancak, İlk Çağın tüm kentlerinde aynı kalıba giren siyasal davranış ve düşünceler olmadığını, hepsinin tek bir monarşi tipiyle sınırlanamayacağını, kentin dışında ve fakat uygarlığın değişik sıfatlarına sahip olan alanlarda da önemli siyasal yapıların olduğuna kuşku yoktur.

1. “Erken Uygarlık”ta şekillenen siyasal yapılar: Erken uygarlık, ilk kentlerin kuruluşuyla başlar MÖ. 7 000’ler). Bu süreç uygarlığın temel öğelerinin tamamlandığı zamanlara kadar sürer.

Arkeolojik okumalar ilk kent olarak bilinen Jeriko’da¹³ ve hemen hemen aynı dönemde ortaya çıkan Çatalhöyük’te¹⁴ (MÖ. 7000), Göbeklitepe’de güvenlik için yapılan örgütlenmeleri (kale ve surları), meslekî iş bölümünü, uzak alanlar arasında yapılan ticareti, - yazı hariç- dine, sanata ve bilime ilişkin evrensel etkinlikleri görebiliriz. Başta *korunma* adına toplumsal bir organizasyon gerçekleşip diğer toplumsal etkinlikler bu şemsiye altında yürütülüyor ise *devlet*, anlayış ve somut yapılarıyla ortaya çıkmış demektir.

Jeriko’daki buluntular içinde ortaya çıkan özel tahkimli konutlara ve surlara karşın, Çatalhöyük’teki konutlar birbirine benzemekte olup özel tahkimli konuta rastlanmamıştır. Aynı döneme ait bu iki kentin siyasal konumu, arkeolojik okuma yoluyla ortaya konulabilir. Şöyle ki;

Jeriko, başta çöl ve diğer göçebe toplulukların sık saldırıları karşısında *monarşik* bir yapılanmaya doğru giderken, Çatalhöyük’te her konut kendi tapınağını, barınağını ve

¹³ Jeriko: Eriha. Ürdün vadisindedir. 1935’te J. Gaistang’ın ve 1952-1958 yılları arasında Katkleen M. Kengon’un kazılarıyla ortaya çıkarılmıştır.

¹⁴ Çatal Höyük’ün, 1961-1963 arasında James Mellart tarafından ilk kazıları yapılmış, 1993’te daha ayrıntılı olarak Ian Hodder başkanlığında devam edilmiştir.

korunma unsurlarını içermektedir. Bu görüntüler; Çatalhöyük genel sorunların monark yönetimiyle değil, *aileler arası iş birlikleriyle* çözüldüğünü akla getirmektedir.

Jeriko ve Çatalhöyük, Toplumsal – Kültürel Farklılaşmalar Dönemi'nde ortaya çıkan değişik kültürlerin bazılarının Filistin çevresi coğrafyasında, bir kısmının da Anadolu coğrafyasında, tarihsel kazanımlarına uygun yeni uygarlık ve siyasi çizgilerle yansıdığı; erken özgün yönetimlerinin ayrı alanlarda ayrı ve özgün yapılar ortaya koyduğunun kanıtıdır. Yine aynı döneme yakın olarak Ceytun, Anav, Namazgâh (M.Ö. 7000-4000) ise Orta Asya'da daha geniş alanlarda, hareket alanları geniş toplulukların daha özgür yapılar içinde erken devlet modellerinin bir başka türünü sergilemiştir.

Uygarlık Döneminde Mezopotamya – Mısır – Filistin üçgeninde *tanrı kral, rahip kral* sıfatlarıyla kendi aralarında derece farkı bulunan monarşik yapılar; Anadolu'da yerel-krallar birliğiyle oluşan *fedaratif yapılar*, Orta Asya'da ise *bölgesel demokrasi* diye adlandırdığımız boylar birliği kurultayları, Toplumsal – Kültürel Farklılaşmalar Döneminde şekillenen, erken uygarlıkta somutlaşan toplumsal-siyasal hayatların izdüşümü gibidir. Bu nedenle, siyasal düşüncenin tarihteki gelişim basamaklarının, tek tip anlayışların evrimi içinde olmadığına, her dönemde apayrı anlayış ve yapıların mevcut olduğuna kuşku yoktur. Son beş bin yıl içindeki dünya tarihini ve onun bir parçası olarak siyasal düşünce ve uygulamaları da asla aynı çizgide gelişmiş tek düzenlik içinde yürüyen bir indirgemeci evrim bağlamıyla açıklamak ya da bunu kanıtlamak mümkün gözükmemektedir.

Anadolu: Konumu nedeniyle Anadolu, uygarlık tarihi içinde hem kendine özgü gelişmelerin olduğu hem de uygarlıklar arası ilişkilere dayalı sentezlere ulaşılan kayda değer ülkelerin başında gelir. Erken Uygarlık Döneminin ilk yerleşimlerinden biri olan Çatalhöyük'e daha önce değinmiştik. Bu yerleşimde siyasal açıdan sorunları monark yönetimiyle değil, aileler arası iş birlikleriyle çözüldüğünü akla getiren önemli ipuçları bulunmaktadır.

Arkeolojik okumalara dayanarak Çatalhöyük insanların siyasal / sınıfsal hiyerarşiden ırak, yönetim işlerini kent toplumu bütünlüğü içinde çözen, bir anlamda demokratik niteliklere sahip bir yapı gösterdiği akla yakındır.

Anadolu; Hacılar, Troya, Arslantepe gibi yerleşimler, genelde uygarlık tarihi, daha özelde Erken Uygarlık Dönemi kentleri (hatta kent devleti nüveleri) olmaları açısından önemlidir. Yalnızca ilkler arasında olmalarıyla değil, farklı yapılanmalarıyla dikkati çekmektedir.

Anadolu'nun farklı koşullara sahip fiziki yapısı, uygarlıklar ve farklı topluluklar arası köprü konumu olması; bu ülkedeki siyasal / toplumsal dokunun çeşitlenmesine neden olmuştur. MÖ. III. binlerdeki varlıkları tespit edilen yerel ve kent devletleri ile Anadolu'da siyasal bütünlüğün kurulmasını başaran Hititlerin konfederasyonel yapısı; Anadolu'nun özgün geçmişinin bir ürünü olarak görülebilir.

Hititlerin, siyasal yapı ve anlayışlarında, ülkenin dinî, kültürel, politik, coğrafi ve kültürel niteliklerine uygunluğunun olduğu anlaşılmaktadır. Buna göre; Hitit Kralı, ne Mısır Firavunları gibi tanrı ne de Babil – Asur kralları gibi tanrılara eşdeğer yönetici olmuştur. O,

ülkede inanılan çeşitli tanrıların niteliklerinin bilinmesi ve etkinliklerinin ne yönde olduğunun bilgisinin düzenlenmesinden sorumlu baş rahiptir. Baş tanrı Arinna'nın koruyuculuğunda, yerel kralların efendisi ve koruyucusudur.

Hitit yasalarının Babil – Asur yasalarından daha esnek oluşu, yönetici kralların bazı dönemlerde farklı aileler arasındaki mücadelelerle el değiştirilmesinin meşrulaştırılma çabalarının görülmesi de Hitit siyasal yapısında daha insani gerçekliğe uygun anlayışın varlığını göstermektedir.

Adlarını (Sumer ve Hurrilerde de tanrı olarak kabul edilen) “Haya” dan alan Hayaşalılar, mevcut verilere bakıldığında Anadolu'nun kadim halklarından biridir. Bu halk, önceleri batısında bulunan ve yine Anadolu'nun yerli halkından olan Hattilerle daha sonra ise aralarında siyasî, diplomatik hatta üst düzey aileler arası medeni ilişkiler kurduğu ve bu ülkeye sonradan gelen Hititlerle komşu olmuşlardır. Hayaşa hakkında bilgi veren Hitit yazılı metinlerinden, Hayaşa ve bu krallığa bağlı yerel yönetimlerde kralların belli bir aileden gelmesi zorunluluğunun olmadığını, dolayısıyla yöneticilerin halk tarafından tasvip edilmeleri gerektiği bilinmektedir.

Mezopotamya, Mısır, İran ve Kafkasya ile de ilgileri olan Anadolu – Hitit ve Hayaşa birikimi, kendisinden sonraki siyasal teşekkülleri de etkilemiş, İyonya aracılığıyla bu etki Yunan'ı da içermiştir.

Orta Doğu'nun yukarıda anılan uygarlıkları yanı sıra Filistin ve İran'da da kayda değer, özgün siyasal yapıların ve anlayışların olduğu bilinmektedir.

3. ORTA ASYA

Son Buzul Çağı sonrasındaki toplumsal kültürel farklılaşmalarda ayrımlaştırılan altı ana kültür biçiminden biri “Bozkır Kültürü” dür. İç Asya geniş coğrafyası ve coğrafyada önemli derecede farklılıklar gösteren alanlarına karşın baskın yapı olarak bozkır kapsamında ele alınmıştır.

1. Orta Asya'daki Kültür ve Uygarlıkların Niteliği: Altay-Sayan dağlarının güneybatı kısmında yaşayan braksisefal beyaz ırk Afenasyevo kültürünün gelişmesi ile karakteri daha belirli hâle geldiği sezilen “Andronova insanı”nın temsilcisi olarak “göçebe-savaşçı” kültürler halinde MÖ. 1700'den itibaren etrafa hâkim olmaya başlamış ve sonraki iki yüzyıl içinde Altayları ve Tanrı dağlarının kaplamıştı.

Orta Asya'nın kendi bölümleri arasında önemli coğrafi farklılıklar olmasına rağmen, üzerinde yaşanan olayların belli bir bütünlük içinde vücut bulduğu görülmektedir. Beşeri bütünlüğün sağlanabildiği Orta Asya oldukça geniş bir sahayı kapsamaktadır. Bu sahanın çeşitli bölümlerinde ortaya çıkan kültürler; o kültürü var eden topluluğun tarihsel, kültürel, dini, etnik niteliğine ve üzerinde yaşadığı alanın çevresel faktörlerine göre şekillenmiş ancak anılan sahanın tümünde meydana gelen göçler, bu topluluklar arasında çatışmadan barışa, kopuştan bütünleşmeye dostluktan düşmanlığa değin bir dizi ilişkiye yol açmıştır.

Orta Asya'da belli bir unsurun egemenliğiyle sağlanan birlik tarihsel gelişimi içerisinde bakıldığında yerellikten kıtalığa varan bir süreç izlemektedir. Zaman zaman belli bir alanda

örneğin Altaylar ve çevresindeki Prototürk unsurun kendi alanında sağladığı bütünleşme, göç ve istilalarla Kingan dağlarından Hazar'a kadar olan alanları kapsayabilen be lokal ölçekte sağlanan bütünlüğün homojen bir karakter kazanmasının doğallığı kadar kıtasal ölçekteki birlikelerin heterojen bir karakter kazanacağı açıktır.

Orta Asya'da ister yerel ister kıtasal olsun her halükarda geniş alanları kapsayacak biçimde bozkır kültürünün bir niteliği olarak göçebe ve yerleşik alanları içeren büyük siyasal ve sosyal organizasyonların ortaya çıkışı bozkır kültürünün uygarlık aşamasına geçtiğini simgelemektedir.

Bu coğrafya göçebelikten yerleşikliğe kadar çeşitli örnek toplumsal yapıların görülebileceği yerlerdir. Bu yapılanmalar günümüz arkeoloji araştırmalarıyla ortaya konmuştur.

Kuzey ile Orta Asya topluluklarında genel şartlar içerisinde zamanla gelişip zenginleşmiş, güç ve nüfuzlarını arttırmayı başaranlar için geniş tayga ormanlarına, bozkırlara ve dünyanın çeşitli alanlarına yayılabilmek imkânı doğmuştur.

2. Andronova; Orta Asya'da Kültürel Bütünleşme ve Altay- Ural Birliği (MÖ. 1750-1200/700): Merkezi Altaylar ve çevresi ile kısmen Güney Sibiryaya olan Afanesyevo kültürü, yerini Andronova kültürüne bırakır. "Andronova kültürü" deyimi, Güney Sibiryaya'nın Minusink bölgesindeki Andronova kurganlarından kaynaklanır. Esas olarak Sibiryaya'nın bronz devri için (MÖ. 1700-1200) kullanılmıştır.

MÖ. 1750-1200'ler arasında Orta Asya'nın hemen hemen tümünde ortak bir kültürün etkin olduğu anlaşılmıştır. Ancak Altay yöresinde Afanesyevo geleneğinin devam etmesi MÖ. 700'lere kadar da bu ortak kültürün geç döneminin yaşanması, "Andronova Kültürü" deyimini aşan bir oluşumla karşı karşıya kalmasına neden olmaktadır. Bu nedenle MÖ. 1750-1200'lü yılları Altay-Ural Birliği Dönemi şeklinde ifade etmeyi ve Altay çevresinin MÖ. 1200-1700'lü yıllarını da bu dönemdeki geleneğin 500 yıl süren bir devamı olarak nitelemek gerekir.

Mevcut veriler iyi irdelendiğinde, bütün bu bölgeye egemen bir siyasal iktidarın ya da merkezi bir otoritenin varlığına yazılı olarak rastlanmasa da Kafkasya ve Orta Asya'da bir üst sistemin olduğu görülebilmektedir.

MÖ. 2000 yıllarında altın endüstrisinin merkezi alanı olan Altay bölgesinde oldukça yetkin bir sosyal dokunun olduğu, işledikleri madeni eserlerin niteliğinden, yani mesleki bir organizasyonun olmuşluğundan anlaşılmaktadır.

MÖ. 1200'lerde Ural/Altay Birliğini batıda Saka, doğuda Tagar yapılanmaları izler.

3. İskitler: MÖ.VII. yüzyılda doğudan geldikleri kabul edilen İskitlerin yöneticileri "Saka" diye anılmışlardır. Batılı bazı kaynaklarda Sarae, Skutes, Sykiten, Skolot; Çin kaynaklarında Sai, Saiwong diye de geçen Sakaların Türklüğü, Alp Er Tunga gibi efsanelerden ve çeşitli arkeolojik ve yazılı belgelerden anlaşılmaktadır. Türklerden başka; İran, Kafkas ve diğer Turanî topluluklar, İskitlerin oluşturduğu siyasal bütünlük içerisinde geniş alanlara egemen olarak yaşamışlardır.

İskit Kültür ve Uygarlığı: İskit ülkesini, hükümdar ile çevresindeki soylular yönetirdi. Ege çevresinde (Yunanistan, Batı Anadolu) kurulan polis (şehir devletleri)lerden oluşan kent demokrasisine karşın, Andronovo kültürü ve İskit devletinde bir çeşit bölgesel demokrasi olduğu düşünülebilir. Çünkü farklı toplulukların oluşturduğu bu siyasal yapı içinde, her bölge, kendi liderleri aracılığıyla merkezi yönetimde temsil edilebilmiştir. Denilebilir ki doğu ile batı arasında kültür aktarımına katkıda bulunan toplumlardan biri de İskitler olmuştur. Afanasyevo-Andronovo kültürleri, İskitler yanı sıra Tagar döneminde gelişerek biçimlenmiş, bu yapının bazı unsurları daha sonra kurulan Büyük Hun Devleti ile diğer Türk devletlerine ulaşmıştır.

4. Türklerde Devlet ve Kurultay: Türkler devlete el veya il adını veriyorlardı. Devleti daima töre ile birlikte düşünüyorlardı. Devlet; Halk, ülke, hâkimiyet ve teşkilat olmak üzere birbirini tamamlayan dört unsurdan meydana gelmektedir.

Teşkilat: Eski Türklerde siyasi teşkilatlanma ve devletin kuruluşu aileden başlamaktaydı. Devlet kurmak için harekete geçen kişi hem itibarlı bir ailenin reisi hem de tanınmış bir boyun başkanıydı. Teşkilatçılık bakımından da son derecede yetenekli bir kimseydi. Boy başkanı kendi boyuyla akraba olan boylara birer birer otoritesini kabul ettirmek suretiyle işe başlıyordu. Aileyle başlayan teşkilatlanma boylara ve gittikçe toplumun diğer kesimlerine doğru yayılmaktaydı. Böylece devletin kuruluşu hızlanmakta ve hükümdar kağan adını almaktaydı.

Başkanın hükümdarlığını ilan etmesiyle fiilen kurulan devlet süratle teşkilatlandırılıyordu. Devletin en önemli görevleri, başkanın yakınları ile başkana teşebbüsünde destek veren boy beylerine verilmekteydi. Görev ve sorumlulukları devlet başkanının verdiği rütbe ve dereceler belirlemekteydi. Çekirdek ve üst kadro da kendi kadrolarını oluşturmaktaydı.

İktidarın yeni sahibi teşkilatını kurarken önceki Türk devletlerinin tecrübelerinden büyük ölçüde yararlanıyorlardı. Hatta çoğu defa varisi olduğu devletin teşkilatını aynen alıyor, onun görev ve sorumluluklarını üstleniyordu. Değişiklik ise iktidara yeni bir hanedanın gelmesinden ibaret kalıyordu.

Türklerde Kurultay: Müslümanlıktan önce bozkır toplum ve devlet yapısının geçerli olduğu Türklerde ve Moğollarda bir tür devlet danışma ve karar meclisidir. Kurultay sözcüğünün eş anlamlısı olarak Oğuz Tükçe'sinde *kengeş*, *yığmak*, *dernek* ve *derim* sözcükleri de kullanılır. Kağan bulunmadığı zamanlarda Meclis aygucu veya üge ünvanı ile anılan devlet danışmanlarının başkanlığında toplanırdı. Başta hatun ve şad olmak üzere *yabgu*, *tigin*, *ilteber*, *erkin*, *kül-çor*, *apa*, *tudun*, *tyarkan* gibi askeri ve idari yüksek görevliler devlet meclisinin tabii üyeleri idi. Devlet meclisindeki üyelerin bir kısmı hanedan, bir kısmı da hanedan dışından seçilmekteydi.

Kurultayda son söz hükümdarıdır. Hun hükümdarı Motun'un sonunda Hunlar'ın çorak bir toprağını Moğol Tunghu devletine bırakılmasını kabul eden kurultay üyelerini öldürttüğü bilinir.

5. Orhun Anıtlarında Devlet ve Halk: Göktürkler, siyasal bütünlüklerini devam ettirmek için, mücadeleyi kendilerine ülkü edinerek, bize bu ülkünün yazılı belgelerini, Göktürk tarihini özet halinde anlatan kitabelerin içeriğinde vermişlerdir. Bu kitabeler, hayli yüklü olan düşünsel kapsamıyla, o günkü Türk toplumunu çeşitli yönlerden bugünkü nesle tanıtmaktadır. O günkü toplum yapısında ve bilhassa Kağanlık makamında oturanların takip ettikleri milli siyaset, adeta bugünkü nesillere ışık tutacak güçte işlenmiştir.

Dönemine göre çok ileri düşünceleri bu kitabelerde dile getiren alp kişiler, kendi isteklerinden hiç bahsetmedikleri gibi, toplumun meselelerini milletin dertlerini de kendi öz dertleri şeklinde ifade etmişlerdir. Kağanlık makamına oturan Bilge'nin, Kültigin'in ve diğer iki devlet adamının millet yararına kendi rahatlarını feda ederek, toplumda istenilen refahı temin etmek için aşırı derecede çalıştıkları anlatılmaktadır.

VII-VIII yüzyıllarda halk toplulukları, diğer ülkelerin devlet düzenlerinde birçok insani haklardan mahrum olarak ve bazı zümrelerin yaşaması için bir nevi eşya muamelesi görürlerken, Göktürkler arasında halkın saadeti, refahı için kağanların kendi rahatlarını feda ederek, gece gündüz çalıştıkları ifade edilmektedir.

Yine kitabelerdeki bazı sözlerden anlıyoruz ki, iktisadi gelişmenin zorunluluğu duyulmaktadır. Toplum hayatında gerekli düzeni sağlayabilmek için, toplumda birliği kuvvetlendirmek, toplumsa saadet dolu bir hayat temin edebilmek için, iktisadi yönden, gerekli ihtiyaçların ve gerekli malzemenin temin edilmesi şart görülmektedir. Hatta fertlerin gideremediği bu ihtiyaçların, kuramadıkları sağlam bir ekonomik hayatın, devlet eliyle, devlet gücüyle kurulup düzenlenmesine inanmakta ve bunu vazife kabul etmektedirler.

Resim: Orhun Anıtları ve Göktürk atlıları. (T. E. Şahin, Tarih I, Ank. 1992. Kapak resminden kesit).

“Türk milleti, Oğuz beyleri, işit: Üstte gök basmasa, altta yer delinmese ilini, töreni kim bozabilir?”, “Yoksul milleti varsıl kıldım. Az milleti çok kıldım... Türk beyleri, milleti, bunu işitin! Türk milletini toplayıp il tutacağımı burda vurdum. Yanılıp öleceğini yine burda vurdum. Her ne sözüm varsa ebedî taşa vurdum”. Bige Kağan- Orhun Anıtları'ndan.

Bilge Kağan, yoksulluğun acısını ve toplum üzerindeki yıkıcı etkisini çok derinden duymaktadır. Kitabelerin tümü içinde, bu husustaki düşünceleri ve üzüntüleri yer yer ifade edilmektedir. Yoksulluğun, açlığın, toplumda birlik olma fikrini zayıflatacağı, milli bütünlüğü içten yıkacağı inancına varılmış olmalıdır ki, kitabelerde, ikinci derecede üzerinde durulan konu olarak, yoksulluğu görüyoruz. Bilge Kağan milli birliği sağlamak için gerekli düzeni kurarken:

“Çıplak kavmi elbiseli, fakir kavmi zengin kıldım, az kavmi çok kıldım” demektedir.

Türk halkının, toplum yapısına her yönüyle etkili olduğu görülen manevi varlığın gücü, kitabelerin içyapısını tüm olarak şekillendirmektedir.

3. İSLÂM DÜŞÜNCE YAPISINDA “YÖNETİM” ANLAYIŞININ TEMELLERİ

1. İslâm ve Yönetim; Din, Devlet, İktidar: İslâm ve siyaset konusunda üretilen düşüncelerde temel sorun; din olarak İslâmın siyasal gelişmelerin üstünde bir olgu olmasına karşın, Müslümanların tarihsel koşullara uygun siyasal eylem ya da düşüncelerinin İslâm dininin emrettiği bir siyaset biçiminde algılanmasından kaynaklanmaktadır.

Medine Kent Devleti’nde Hz. Muhammed aynı zamanda devlet başkanlığı görevini yüklenmiş, ordu komutanlığı ve yargı işleri de dâhil pek çok kamu görevini bizzat yürütmüştür. O dönemde kurumlaşma imkânı az olduğundan mevcut mescid; ibadet, eğitim, danışma, yardımlaşma ve benzeri hizmetlerin yürütüldüğü çok fonksiyonlu bir merkez görevini üstlenmiştir. Topraklar genişleyip de kamu hizmetleri tek merkezden idare edilemez olunca, Hz. Muhammed devlet başkanı olarak kamu hizmetlerini yürütmeleri için görevliler atamıştır. Mekke’nin dışındaki yerlere gönderilen görevliler yargı işlerine de bakmışlar, bu geçici görevlilere yargılamayı nasıl yapacaklarını peygamber bizzat kendisi öğretmiştir.

Henüz siyasal kurumların mevcut olmadığı ilk zamanlarada doğal olarak peygambere duyulan inanç nedeniyle oluşan bir itaat vardır. Peygamber kendisine herhangi bir meşru otorite veya müesseseyi vasiyet veya halef tayin etmemiş, Kur’an’ın ilahi iradeyi ifade eden otoritesi bütün Müslümanlara emanet edilmiştir. Buna göre; Müslümanlar uygun gördükleri herhangi birini kendilerine siyasi lider yapabilirlerdi. Bu bile, siyasal mekanizmaların kendi toplumsal gerçekliği ile İslâm dininin doğrudan bir ilişkisinin olmadığını göstermektedir. Peygamber kendi yerine, müminlerin dini hayatları için esas alınacak bir otorite olarak sadece Kur’an’ı bırakıyor, bir halife tayin etmiyor, bir şûra veya başka bir müessese kurulmasını da vasiyet etmiyordu. İlahi hukuku herhangi bir tarzda tefsir ve tatbik etme selahiyeti ve hakkı, bir halifeye, bir ruhban sınıfına veya herhangi bir teokratik müesseseye mahsus olmayıp bütün Müslümanların en tabii hak ve görevi oluyordu.

Hz. Muhammed’in, Orta Doğu’da tarihsel olarak varolagelen geleneğe bağlı biçimiyle kurduğu Medine Kent Devleti’nin; siyasi, askeri ve adli teşkilatları ile ekonomik ve sosyal yapısının temel ilkeleri onun zamanındaki koşullara göre şekillenmiştir. Bu ilk halifeler döneminde gelişerek belirgin hâle gelmiş, ülke sınırlarının genişlemesine paralel olarak devam etmiştir.

2. İslam’da Din-Devlet İlişkisi: Peygamberlerin ilk ve öncelikli hedeflerinin siyaset ve devlet düzeni olmayıp itikad, ibadet ve ahlak başta olmak üzere toplumsal dönüşümü gerçekleştirmek olduğunu söylemek mümkündür. Peygamberler bu alandaki faaliyetlerini yürütürken ister istemez karşılarında devleti ve onun yönetici kadrosunu bulmuşlardır. Diğer taraftan, hemen her dönemin iktidar sahipleri farklı inançlara bağlı oldukları için doğal olarak devlet de bu inançlarla örtüşmüştür. İktidar sahipleri ve toplumun ayrıcalıklı kesimleri kendi siyasi ve maddi çıkarları için her zaman kurulu sistemin devamını uygun görmüşlerdir.

Ancak, hayatın bütünlüğü içerisinde dinin inanç, ibadet, ahlak ve insan hakları konusundaki hassasiyeti karşısında siyasetin aksi tutumu, din-siyaset ilişkisini sıcak tutmuştur. Denilebilir ki, siyasi otoritenin toplumsal adalet, ahlak ve özgürlükler konusunda evrensel değerlere bağlı kalmış olabilmesi, dinin siyasete müdahalesini gerektirmeyecekken, siyasal yapıdan kaynaklanan sömürü ve adaletsizlik, bu ayrışımı önlemiştir.

İslâm ve siyasetin örtüşmediğini, İslâmın siyasal bir olgu olmadığını belirtmek, İslâm ve siyaset arasında hiçbir ilişkinin olmadığı anlamına gelmez. Değil ki din, hiçbir olgu hayatın diğer alanlarına kapalı değildir. Hayatın bütünselliği içerisinde her hangi bir Müslümanın duruşu, onun siyasi konularda da belli bir tavır alması doğaldır. Nitekim siyaset de dâhil toplumsal olgulardan hiçbiri kendi kendine referans olmakla sağlıklı bir çizgiye kavuşamaz. Bu bağlamda, İslâm gibi pek çok olgu, toplumsalın ürettiği çeşitli olgular için referans olabilir. *Üst bakış* diyebileceğimiz zihinsel çerçeveler, içerimlerindeki unsurlarla aynileşmez (örn. İslâm siyasallaşmaz), yeni bir perspektif ve ilişki biçimi ortaya çıkarır. İslâmi literatüre göre ifade etmek gerekirse, din ve dünya ilişkisinin “tevhid” temelinde bütüncül bir yorumla ele alınması ve bu yönde Müslümanların siyasal düşünce ve teorileri ortaya koymaları doğaldır.

Önceki peygamberler tarafından izlenen yol ve çizgi, Hz. Peygamber tarafından da aynen izlenmiştir. Eğer kurulu düzen ve onun sahipleri Hz. Peygamber’in kendilerine tebliği ettiği itikad, ibadet ve ahlâkla ilgili hususları kabul edip yine onun tarafından kendilerine bildirilen hak ve esaslar dâhilinde sosyal ve idari düzeni yeniden kurmuş olsalardı, başka bir ifade ile toplumdaki zulme, haksızlığa, adaletsizliğe, baskıya, zorbalığa ve sömürüye son verselerdi; Hz. Muhammed’in onlardan başka bir talebi, yani iktidarı ve devleti kendine devretme isteği olmazdı. Esas olarak dinin üç amacı vardır:

- a) Bir olan Allah’a inanmak ve sonsuz olan Allah’a ibadet etmek.
- b) Ahlak ölçülerini bilip ahlakî tutumları içselleştirmek.
- c) Adaleti merkeze alan bir toplum ve hukuk devleti.

İslam’a göre dünya ve ötedünyada huzurlu hayatı yaşamanın yolu bu unsurların yerine getirilmesiyle mümkündür. Onun için Müslümanların devlet ve siyasetten beklentileri: temelde dünyevî olan devlet şekli ve siyaset tarzı ne olursa olsun adaleti ve inanç özgürlüğünün sağlanmasıdır.

3. Mülk ve Nimet Ayrımı: Mülk ya da nimet olsun, bu iki konuda ilk düşünülmesi gereken şey varlığın kime ait olduğu sorusuna cevap aramaktır.

Mülk; “malik olmak”, “hükümlerlik” demektir. Allah için söz konusu olduğu zaman bütün evrenin varoluş nedeni ve bu evrenin varlığının devam ettirilmesi iradesi anlamına gelir. Nitekim İslamiyetin kaynağı olan Kur’an’da Allah’ın kendisine ortak kabul etmediği alanlardan birisi de “varlığın yönetimi” yani “mülk” tür. Allah’ın evrenin yaratıcısı ve onun üzerindeki iradesi Kur’an’da genellikle mülk/malik ve hüküm/hâkim kelimeleriyle anlatılır. O’nun evren üzerindeki egemenliği vurgulanır. Canlı ya da cansız bütün varlıkların üzerinde Allah’ın mutlak egemenliği fikrini yoğun olarak işleyen Kur’an, nitelikleri ve yetileriyle Allah’ın egemenliği dışına çıkamayan insanoğlunu, idari boyutlarıyla da Allah’a teslim

olmaya çağırılmaktadır. Bu teslimiyet (kulluk), sonsuza bağlanmak anlamına da geldiği için, kişiyi yeryüzü unsurlarından çok daha özgür kılan bir eylem olarak algılanmalıdır. Kaldığı, elliye yakın yerde bireylere “akletmesi” yani kendi özgür iradeleriyle düşünceleri telkin edilir. İnsanın bu çağrı ve telkinler karşısında direnmesi, onun kendi doğal yapısına yabancılaşması ve beşeri bütünlüğünü parçalanmasıyla sonuçlanmaktadır. Görülüyor ki, Batı’daki Tanrı- din algısı ve Vatikan Hristiyanlığı’nın öngördüğü kulluk, L. A. Feuerbach’ın “Hristiyanlığın Özü” adlı eserinde “Tanrı tanırılığın insanın kendine yabancılaşması” anlamında bir sonuca giderken,¹⁵ doğuda bunun tam aksi bir sonuç ortaya çıkmaktadır.

Mülkiyet, insanın yaşadığı alan üzerinde tasarrufta bulunabileceği varlıkları ve araçları ifade eder. Mülkiyetin özel ya da kamusalılığı, Kur’an’ın temelde adalet kaygısı ve rasyonaliteye verdiği önem çizgisinde düşünülebilir. İslam’da mülkün insanlara da verildiği konusunda görüşlerde vardır. Ancak insanlara verilen mülk, mülkiyet kavramıyla açıklanmaktadır. İslam belli şekilde sınırlanan ferdi mülkiyet hakkını kabul eder. Bu konuda üretim araçları ile tüketim araçlarının arasını ayırmaz. İslâm, insana doğal ihtiyaçlarından olan yiyecek, ev, giyecek gibi şeylerde mülkiyet hakkı tanıdığı gibi arazi, vasıta ve fabrika gibi şeylerde de mülkiyet hakkı tanıyabileceği düşünülebilir.

Nimet (Rızık): Allah’ın insanları rızıklandırması, öz itibarıyla insanın yeryüzünde yaşamasını sağlayacak olan bütün rızıkları orada yaratması, hazırlamasıdır. Allah’ın insanların rızıklarını genişletmesi, daraltması veya taksim etmesi ifadelerinin özellikleri çerçevesinde anlamaya çalışırsak, rızık, insanların doğuştan sahip olduklarıyla kendisine verilen hayat ve emek sayesinde kazanımlarının tümüdür. İnsanları bu kapasitelerde yaratan ise Allah’tır. Kur’an’ın ifadelerinden anlaşılacak diğer bir husus da, Allah’ın insanları tek tek kendisiyle olan ahlaki ilişkilerini göz önünde bulundurarak rızık konusunda müdahalelerde bulunabildiğidir.

Nimetlerle ilgili diğer bir konu da helal ve haramdır. İslam hukukçuları Kur’an’a dayanarak “eşyada aslanan ibahadır” prensibini belirtmişlerdir. Buna göre Allah’ın yarattığı nimetlerin tamamına yakını temizdir ve helaldir. Haram kılınan şeyleri ise doğası gereği zararlı ve yararsız olan şeylerdir.

Ahlaki kurallara uygun olarak helal addedilen nimetlere sahip olunabilir ve bunlar üretilip tüketilebilir. Helal niteliğinin sürmesinin şartı, tüketimde israf edilmemesi ve ihtiva ettiği sahiplerinin bu imkânlardan yararlandırılmasıdır. Davranışlar alanında ise, insanın yapı bütünlüğüne zarar veren, insan olma onurunu zedeleyen ve evrensel ahlak kurallarına aykırı bütün davranışlar haramdır. Bu nitelemenin dışında kalan davranışlar ise; İslâm hukukunun daha önce belirtilen ilkesine göre helaldir.

Buna göre mülkiyet; Allah’ın var ettiği ve sahip olduğu mülk ile insanın yaşamı için gerekli nimet arasında yer alan bir olgudur. Dolayısıyla, mülkiyetin dağılımında mülk ve nimet

¹⁵ “Tanrı’yı zenginleştirmek için insanın yoksul olması zorunludur. Böylece Tanrı her şey, insan hiçbir şey olacaktır” L. Feuerbach. Hans Küng, **Does God Exist: an Answer for Today**, London: SCM Press, 1991, s. 129; K. Marx- F. Engels, **Alman İdeolojisi/ Feuerbach Üzerine Tezler**, (çev. Sevim Belli), Ankara 2004, s. 21 vd. Ayrıca bak. Ludwig Feuerbach, **Hristiyanlığın Özü**, (çev. Oğuz Özügül), İstanbul 2008.

döngüsünün iyi kavranılması gerekliliği ortaya çıkar. Her hangi bir zaman ve o zamanın koşulları içinde, mülkiyetin kamusal veya özel olmasını belirleyecek olan, adalet ve rasyonalitedir.

4. İslâm Dünyasında Yönetim Uygulamaları:

a. Medine Kent Devleti: Medine Kent Devleti'nin 620 ve 622 yıllarında yapılan Akabe biatleriyle başladığı görüşü yaygındır. Sadakat yemini de Medine Kent Devleti'ni kuran toplumsal sözleşmenin metni olarak nitelendirilmektedir. Bu toplumsal sözleşme Mekke'de yapılmasına rağmen, Müslümanların kurdukları ilk devlet/devletcik Medine'de doğmuştur. Böylece Hz. Muhammed, peygamberlik görevinin yanında devlet başkanlığı sıfatını da kazanmıştır. Başına geçeceği Medine Şehir Devleti'ni idare edecek kanunları koyma ve idare yetkisi, zaman zaman iştişare ettikten sonra tamamen kendinde idi.

Burada din ve siyasete ilişkin kurallar peygamberin şahsında birleşmiş, Mekke'de olmayan "ülke/devlet" unsuru ortaya çıkmıştır.

Hız. Muhammed ilk iş olarak Mekke'den göç eden Müslümanlar ile Medine'li Müslümanların kardeşliğini ilan etmiştir. Bu, sosyal dayanışmaya uygun örnek bir uygulamadır. Bundan sonra farklı inanç ve soydan gelen insanların barış içerisinde bir arada yaşamalarının sağlanabilmesi için bir siyasi teşekkülün kurulması zorunlu olmuştur. Bu bağlamda toplumsal bir sözleşmenin gerekli gören Hız. Muhammed, sahabeleriyle birlikte, müşrik, Yahudi ve Hıristiyan ileri gelenleriyle görüşmeler yapmış, alınan kararlar daha sonra bir metin haline getirilmiştir. Buna göre;

Fertlerin ve kabilelerin kendi haklarını kendilerinin koruması usulü kaldırılmış, koruma işi devletin yetki ve sorumluluk alanına bırakılmıştır. Ayrıca, yargılama yine merkezi otoriteye bırakılmış, gayri Müslimlere ise kamusal sahada tam bir özerklik tanınmıştır. Anlaşmazlıkların çözümünde Hız. Muhammed yetkili merci kılınmış, Medine'nin savunulmasına yönelik birtakım kararlar alınmıştır.

Medine Kent Devletinin anayasası olma özelliğini taşıyan bu anlaşma ile Hız. Muhammed'in liderliği kesinlik kazanmış ve devletin hukuki temelleri atılmıştır.

Medine'de kurulan bu kent devletinde toplumu oluşturan farklı insan gruplarının karşılıklı hak ve görevlerini düzenleyen bu yazılı belge ile devletin yönetim biçimini, yasama, yürütme ve yargı fonksiyonlarının nasıl çalışacağı, kişilerin hak ve yükümlülüklerinin neler olabileceği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu belgeyi bazı İslâm hukukçuları, Müslümanlar tarafından kurulan kent devletinin ilk yazılı anayasası saymışlardır.

b. Seçkinler Yönetimi (Hulafa-i Raşidin) ve "İslâm Devleti" Yanılgısı: Hız. Muhammed'in kendisinden sonra yönetimin başına kimin geçeceğine ilişkin apaçık bir uyarı ya da öneride bulunmadığına, kurulan devletin kendi dünyevî gerçekliği içinde bir siyasallaşma çizgisi izlemesi gerektiğine, Müslümanların egemen olduğu bu yapı içinde günün koşullarına göre davranılabileceklerine yukarıda değinmiştik. Ancak, siyasal-toplumsal menfaat temelli egemenlik kavgasına meşru temel aramak amacıyla tarihsel süreç içinde ortaya çıkan profan olayların dinleştirilmesi, geçmişe ilişkin beşeri vakaların kutsanması çizgisinde "imamet"

tartışmalarına neden olduğu bilinmektedir. Din ve sonrasında oluşan kültür ile din ve sonrasında oluşan tarihi aynileştirme hatası zincirleme olarak apayrı İslâm yorumlarına ve nihayet siyasal İslâm söylemlerine değin birçok handikapı beraberinde getirmiştir. “İslâm Devleti”, “Şeriat Devleti” gibi öncelikle İslâma mugayir (aykırı) söylemler konusunda siyasal mezheplerin etkin olduğu görülmektedir. Oysaki;

- Din, öncelikle manevi bir olgu, devlet tümüyle seküler/beşeri bir olgudur. Dinin referansı değişmez ayetler, devletin referansı değişerek hayat süren toplumlar ve bu toplumların siyasal kültürleri ve tarihi tecrübeleridir. Din adına kurulan (kurulduğu iddia edilen) bir devlet, o dini profanlaştıran dinci bir sistem kurmuş demektir ve dini algı, din devleti kurduğu iddiasındaki beşeri/değişken beyinlerin seviyesi kadardır.

- Her hangi bir Müslümana “*Ne vakitten beri Müslümansın?*” dendiğinde, alınacak cevap: “*Kâlû- belâ’dan beri*” olacaktır. Kâlû- belâ; aşkın bir zaman, nâmütenahi kozmolojik bir gerçekliktir. Oysa ki devlet tarihseldir ve bize göre 7 bin yıllık (birçoğuna göre de 5 bin) bir geçmişi vardır. Zaman ötesi bir gerçeklikle “tarihsel zaman” içinde çıkan bir gerçekliğin doğaları biri birinden hep ayrı olmak durumundadır.

-Kur’an’da “ İslâm devleti kurun !” mealinde hiçbir ayet yoktur. Toplumsal düzene ilişkin uyarıların temelinde ahlâki kaygılar bulunmaktadır.

- Din devleti kurduğu iddiasındaki kitleler İslâm dışına savruldukları için genel evrensel ahlâk ilkelerinden ve medeni gelişmişlikten de uzak “yobaz” konumuna düşmeleri nedeniyle dini – evrensel makul yorumlardan uzaktırlar ve başka dinlerin değerlerine saldıracak kadar hoyratlaşırlar. Nitekim Afgan -Taliban mensuplarının Budistlere ait oldukça eski ve Türk-İslâm devletleri döneminde yüzlerce yıl hep korunan heykellere saldırımları bunu ortaya koymuştur. Ayrıca, din üstünden devlet, din ve devlet üstünden “ruhban” dediğimiz çıkarıcı grupların peydahlanmasını (örn. İran’daki mollalar sultanı) ya da kavmiyetçiliği kaçınılmaz kılar (Suudilerdeki kral ve kan bağı üzerinden yürütülen asabiye gibi).

- Varsayımsal olarak, eğer Kur’an devlet kurmayı vaaz etseydi, çoğunluğu Müslüman olan her hangi bir toplumda bu temel bir hüküm (farz) olarak mutlaka kurulmaya çalışılır, sürekli gerilim olur ve kurulduğunda ise bu devlet kolaylıkla ve hatta çağın gereklerine inat asla reforme edilemezdi.

Bunları çoğaltmak mümkündür. Ama bilinmeli ki, ülkemizde Cumhuriyet özü itibariyle İslâm’ın doğru algılanması sürdükçe korunacaktır. Hiçbir kurum ya da zümrenin “Cumhuriyetin koruyuculuğu ve bekçiliği”ne soyunmasına gerek yok; bu sistemin koruyucusu bizatihi halktır ve bunu başta kendi seçimiyle oluşturduğu TBMM’nin üst çatısı altında yargı ve yürütme kurumları ya da doğrudan kendi refleksleri marifetiyle gerçekleştirir.

İslâm tarihinin ilk dönemlerindeki (İlk Dört Halife Dönemi) seçim, herkese oy kullanma hakkını tanıma biçiminde olmamıştır. O günkü tarihi- toplumsal yapılar ve ülke şartları göz önüne alındığında, herkesin seçme hakkının olabilmesi hem zor hem de rasyonel bir tutum değildir. Ancak dönemine göre ileri bir uygulama olduğu ileri sürülebilir.

Başkentte oturan Müslümanlar halifelik makamına gelen kimseye biat ederlerdi. Kendilerine halife değişiminin bilgisi verilen taşra valileri biatlarını yazılı olarak gönderirler ve kendi yönetim alanları içinde ileri gelen bazı kişilerden de halife adına biat alırlardı. Bazı durumlarda valinin, başkentten kararını tanımadığı ve karşı çıktığı da olmuştur. Bu durumda hilafet hakkının kime geçeceğini kararlaştırılmıyorsa siyasal baskı ve güç etkili olacaktır.

Reşid Halifeler Dönemi'nde ileri gelenlerin seçimine ilişkin belli bir kurumsallaşmaya gidilmemiş, belli yöntem ya da kurallara bağlanmamıştır. Bu nedenle zayıf teamüllere bağlı olarak halife seçimlerinde farklı uygulamalar olmuştur. Halife seçimlerinde genellikle iki tarz ortaya çıkmıştır: Birincisi, iktidardaki lider her hangi bir kimseyi veliaht atar veya veliaht olarak işaret edilen kimsenin etkinliği ve saygınlığı göz önüne alınarak bu belirleme uygulamaya sokulurdu. İkincisi, ölen lider sağlığında herhangi birini işaret etmemiş veya belirtme fırsatı bulamamışsa, ülkenin ileri gelen etkin kişileri onun yerine kimin geçeceğine karar verirlerdi.

Arap toplumunda köklü devlet geleneklerine sahip olunamaması nedeniyle, halifelerin seçimi genellikle sancılı olmuştur. Halifeliğe, önceden birinin önerilmesi konusunda her hangi bir sınırlama yoktur. İktidardaki liderin oğlu, kardeşi ya da başka bir yakını veya ailesine tamamen yabancı bir kimsenin atanması önerilebilirdi. Örneğin;

Hz. Peygamber ve Hz. Osman hiç kimseyi tayin etmeden vefat etmişlerdir. Buna karşın Hz. Ebubekir, Hz. Ömer'i halifeliğe önermiştir.

Hz. Ömer, altı kişilik bir seçim heyeti oluşturup onların kendi aralarından birini halife seçmekle görevlendirmiştir.

Hz. Ali, Muaviye'nin muhalefeti ve onunla verdiği iktidar mücadelesi sürecinde kendi oğlunu önermiştir.

Hulefa-i Raşidin döneminde devlet başkanlığının miras yoluyla babadan oğla geçişi kabul edilmemiştir. Başkan seçimi, ister önceki halifenin bir veliaht belirlemesiyle, isterse kendi özel çabalarıyla olsun tamamen ülkenin ileri gelenlerinin onayı sözkonusudur.

c. Emeviler ve Saltanatın Yerleşmesi: Müslümanlar arasında göçükür ilk ayrılıkçı hareketler Hz. Osman zamanında ortaya çıkmıştır. Bu ayrılıkların ortaya çıkmasının pek çok nedeni olduğu söylenebilir. Temelinde, genel toplumsal değişim ve Arap toplumunun geleneksel anlayışı yatmaktadır. Hz. Osman zamanındaki yeni nesil eskisi gibi ilkelere doğrudan bağlanmadıkları gibi, bağlanmalarını yadırgamak da akılcı değildir. Öte yandan Kureyşlilerin ırkçılığı aşamayan kesimleri ümmetin başına geçecek "liderin (imamın) ancak Kureyş'ten olabileceği" inancını terketmemişlerdir.

Emevilerin kendilerini üstün görüp kendileriyle öğünmeleri ve Arap olmayanları aşağı görmeleri, İslâm'ın tasvip etmeyip reddettiği eski kabilecilik duygularını yeniden alevlendirmiştir.

Muaviye'nin siyasal mücadeleler sonucunda hilafet makamını devralmış olması, hilafet sisteminin özünde büyük değişiklikler meydana getirmiştir. Oğlu Yezid'i daha kendisi sağken veliahtı ve halife olarak ataması idarî sistemde verasetin oluşmasına neden olmuştur.

Hız. Muhammed'in vekili sıfatıyla iş gören ve devletin menfaatleriyle şahsi menfaatlerini ayıran halifenin yerini, zaman zaman dinî ilkeleri kendi menfaatlerine göre yorumlatan, iktidar gücüne dayanarak devleti hilafet- saltanat karışımı mutlak, teokratik ve ırsi bir monarşiyle yöneten halifeler almıştır.

ç. Abbasi Katkısı: Hız. Muhammed'in amcası Hız. Abbas'ın soyundan gelenler Emevi Devleti'ni yıkararak Abbasi hanedanını devletin başına getirdiler. Bu yönetimin ilk icraatı, Horasan'da Emevilere karşı ilk ihtilâl hareketini başlatan ve Abbas soyunun iktidara gelmesine vesile olan *Ebu Müslim Horasanî*'yi desiseyle öldürtmek olmuştur.

Abbasiler, Emevî Dönemi'ndeki sorunların ırkçılıktan kaynaklandığını bildikleri için farklı etnik kökenlere bağlı topluluklara karşı daha itidalli ve toleranslı davranmışlardır. Bu yeni yaklaşım, İslâmiyetin daha kolay yayılmasını sağlamıştır. Yeni dönemde Emevilere göre bilim, kültür ve sanat hareketlerinde de daha çok gelişme olduğu bilinmektedir. Abbasiler zamanında kamusal işlerin daha kolay ve sağlıklı yürümesi için vezirlik makamı yanı sıra adalet, askeriye, yazı işleri, maliye gibi yeni kurumlar ihdas edilmiş ya da varolanlar daha işlevsel hâle getirilmişlerdir.

Türkler bu dönemde İslamiyeti gruplar hâlinde benimsemişler, Abbasi iktidarı sürecinde halifelige bağlı yeni devletler kurulmuştur.

İslâm ülkelerinde iktidarın boyutları: Halifeler, gerek dinî konularda, gerekse siyasal kararlarında Hız. Muhammed'in konumuna veya ona mahsus insiyatife sahip olmamışlardır.

Dini düzenlemeler: Halifeler, Kur'an ve Hız. Muhammed'in sünnetiyle belirlenen, tevliyata açık olmayan konularda vazedilen hükümleri değiştiremezlerdi. Eğer Kur'an ve Hadislerde karşılaşılan herhangi bir sorunla ilgili açık bilgi bulunmuyorsa, içtihat yoluyla hüküm çıkarılabilirdi. Hükme referans olan kaynaklar (Kur'an ve Hadisler) ele alınırken; farz, sünnet, haram, mekruh ve mübah olarak değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmelerde özellikle haram ve helal konusunda hassasiyetle davranılmış, Kur'an da somut olarak belirtilen olguların dışında haram ya da helal sınırlarını keyfi olarak daraltmak veya genişletmek yoluna gitmemişlerdir. Özellikle seküler konularda keyfi haramlar icat edildiğinde (örn. Türkiye'de Diyanet kurumunun sigaranın haram olduğu kararı), toplum tarafından ciddiye alınmamıştır.

Yasama işlevi: Reşid Halifeler döneminden itibaren yasama (hükümler), özerk ve iktidarlardan görece bağımsız olagelmıştır. Hükümdar ancak nadiren bu görevi üstlenir. Bu bile, ülkenin bağımsız hâkimleriyle istişare ederek yapılmıştır.

Yargı: Halife hâkimleri atayabilir, fakat halifenin kendisi de atadığı hâkimin yargılama yerkisi alanında olurdu. İslâm ülkelerinde devlet başkanı mahkemenin yetki alanına dâhil edilmemiştir. Bazı durumlarda halifeler hâkimin karşısına çıkarılmış ve bu davalar hükümdarın aleyhine de sonuçlanabilmiştir. Kadın olsun erkek olsun, Müslüman ya da gayrimüslim olsun herhangi bir vatandaş hükümdar aleyhinde mahkemelere başvurabilirdi.

Yürütme: Prensip olarak son karar yetkisini elinde bulunduran halifedir. Ancak, halifenin uygulamaları yasamaya ve yargıya bağlı olmak durumundadır.

Ayrıca, başında halifenin bulunduğu hilafet kurumu dini bir yapı değil, esas itibarıyla beşerî-siyasal bir kurum olduğu unutulmamalıdır.

4. TÜRK İSLÂM DEVLETLERİNDE SİYASİ YAPI VE SİYASAL DÜŞÜNCE

Türk- İslâm devletleri; İslam dininin hâkim bulunduğu ülkelerde mevcut kültür çevresi değerleri ile İslâmiyet öncesi Türk siyasal, sosyal, örf ve geleneklerinin birbiri ile kaynaştığı, kendine özgü tarafları olan siyasal oluşumlardır.

Türk- İslâm devletinde meşruiyetin teamül ve şartları; hükümdarlığın halife tarafından tasdiki, ülkede halife adına hutbe okutulması, parada halifenin adının yazılması, hakanın başı üzerinde çetir taşınmasıdır. Hakan olarak İslamiyeti ilk kabul eden *Satuk Buğra*'dan itibaren hükümdarlar Arapça ya da Farsç isim ve lakaplar almaya da başlamışlar, “sultan” unvanını ise XIII. yüzyıla doğru kullanmışlardır.

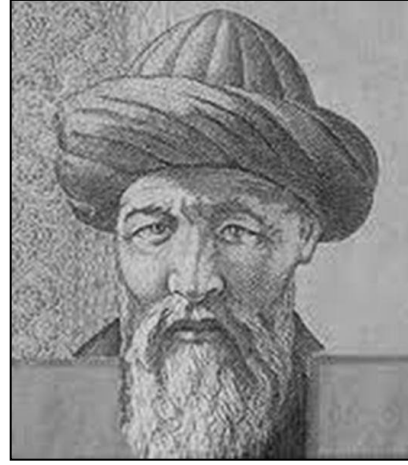
1. Yusuf Has Hacı ve Kutadgu Bilig: Karahanlılar zamanında yazılmış olan “Kutadgu Bilig”, İslâmi Türk edebiyatının ilk ürünleri arasındadır. *Yusuf Has Hacı* tarafından Balasagun'da yazılmaya başlanmış, 1069-1070'te Kâşgar'da tamamlanmış ve Doğu Karahanlı hükümdarı *Hasan bin Arslan*'a takdim edilmiştir. Mesnevi tarzında keleme alınmış 6645 beyitlik hacimli bir eserdir. Eseri inceleyip takdir eden Hükümdar Hâs-Hâciblik mevkiini Yusuf'a verme erdemini göstermiştir. Eser, İslâmiyet öncesi toplum yapısının anlayışını yansımasıyla da önem taşır.

Yusuf Has Hâs Hâcib, anlatımını dört kavramla temsil edilen dört şahsın karşılıklı konuşmaları üzerine inşa etmiştir. Hükümdar *Kün Tagdı* “adâlet”, vezir *Ay Toldı* “mutluluk”, vezirin oğlu *Ögdülmiş* “akıl”, vezirin kardeşi *Odgurmuş* “âkıbet”i temsil etmektedir. Bu bakımdan eserin yapısı son derece dikkat çekicidir.

Kutadgu Bilig'de işlenen esas tema “ideal insan”dır. Yusuf Has Hâcib, kendi devrindeki ideal bir insanda bulunması gereken vasıflar üzerinde durur. Bu insan bütün kötü vasıflardan arınmış ve iyi huylarla bezenmiş bir insandır. Bu insan adaletten ve doğruluktan şaşmaz; ağır başlı ve alçak gönüllüdür. Etrafındaki insanlara merhametli ve insaflı davranır. Yusuf Has Hâcib, bu ideal insan tipini soyut ya da naif bir kişilik olarak ortaya koymaz; onu cemiyet içine yerleştirerek fertlerin diğer fertlerle ve devletle olan sahici ilişkilerini inceler. Böylece Kutadgu Bilig, hem sosyoloji, hem de siyaset ilmi ile ilgili bir eser hâline gelir. Bundan dolayı kelime anlamı “mesut olma bilgisi” olan “Kutadgu Bilig”, siyasetnâme niteliğini kazanmıştır.

Resim: Yusuf Has Hacib: "Dünyayı elde tutmak için, insan anlayışlı olmalıdır; halka hâkim olmak için ise hem akıl hem cesaret gerekir." "Halk için yöneticinin cesur ve kahraman olması iyidir; büyük işleri ancak bu meziyetler ile karşılamak mümkündür." "Tecrübeli, sözünü düşünerek söylemiş olan Ötüken yöneticisi ne der, dinle." Kutadgu Bilig.

Eserde, bir devletin yıkılmasının veya devamının neden ileri, hâkimiyetin nasıl elden çıktığı, ordunun nasıl toplanacağı, konak ve sefer yollarının nasıl seçileceği, hükümdarla halkın karşılıklı hak ve vazifeleri ayrı ayrı açıklanmış ve bütün bunlar: Adalet, devlet, akıl ve kanaat olan dört temel üzerine kurulmuştur.

Kutadgu Bilig'deki siyasi, hukuki, toplumsal ve ahlaki fikirler bir yandan eski Türk devlet anlayışına, bir yandan Hint, İran ve Arap- İslam ülkeleri geleneğine bağlıdır. Türk boylarının örfi hukuk uygulamalarının büyük Türk hükümdarlarının düzenlenmesiyle meydana getirilen "törü"(töre) ve Tanrı tarafından Türk hükümdarlarına bahşedilen "kut"(baht, devlet ve talih); Türk devletinin ve hâkimiyet anlayışının temelini oluşturur. Kutadgu Bilig'de törenin ve kut'un önemi açıkça belirtilmiştir. Bu devlet ve hukuk anlayışında törenin doğru uygulanması "adalet"i sağlamaktadır. Eserin üçüncü şahsı Ögdülmiş'in "ukuş"u yani akli temsil etmesi de Orhun Anıtları'nda ifade edilen "hükümdar ve beylerin bilge olması" düşüncesiyle paralellik içindedir. Ayrıca, doğrudan Ötüken'e göndermeler yapılmış olması ilgi çekicidir. "Akibet"i temsil eden Ogdurmış ise daha çok İslâmi geleneği yansıtmaktadır.

Yusuf Has Hâcib, eski Türk siyaset ve devlet geleneğine, Türk devlet adamlarının ve hükümdarlarının sözlerine sık sık vurgu yapmıştır.

2. Siyasetnameler ve Nizam'ül-Mülk: İslâm bilginlerinin siyasal konulara ilişkin düşünceleri genellikle adalet, yönetim, hukuk gibi konularda yaptıkları çalışmalar içerisinde yer almıştır. IX. yüzyıldan itibaren doğrudan siyasete ve siyasal iktidarlara ait esaslar ortaya konulmuştur. Bunlar; "siyasetnâme", "nasihatnâme" olarak anılmışlardır. *Maverdî, Gazalî, İbn Teymiye, Tarduşî ve İbn Rüşd* yanı sıra "El- Medinetü'l Fâzıla" gibi siyasal düşünce tarihinde klasik bir eser yazan Farabî yanı sıra "Mukaddime"nin yazarı *İbn Haldun* ilk akla gelen isimlerdir. "Risale" adıyla yazılan bazı çalışmalar da siyasetnâme niteliğindedir.

Türk- İslâm- devletlerinde makam ve memuriyet adları yanı sıra Nizam'ül Mülk'ün "Siyasetname"sinden anlaşıldığına göre; hükûmet teşkilatı ve ordu kuruluşlarında esas itibariyle Turanî topluluklarından etkilenerek gelişen İran geleneğinden de yararlanan Karahanlılar ve Gazneliler, başta Selçuklular olmak üzere sonraki Türk- İslâm siyasal oluşumlarına örnek olmuşlardır. Siyasal düşüncelerin gelişimi ve siyasal yapılanmalarda, Osmanlılara kadar Türk-İslâm devletlerinde, hatta Orta Doğu - Moğol örgütlenmesinde kadim Orta Asya mirası ve İslâmiyet sonrası kazanımlar belirleyici olmuştur.

Nizam'ül Mülk'ün "Siyasetname"si, siyasetnâmeler arasında oldukça ün yapmış olanlardan biridir.

Nizamülmülk, Büyük Selçuklu Devleti'ne hizmet eden vezirlerden biri olarak Türk devlet yönetim geleneğinin yapı taşları hakkında önemli bilgiler vermiştir. Anılan eserde Doğu'nun bilgelikleri, siyasal yapıları ve nükteleri gizlidir.

3. İbn Haldun'da Toplum, Devlet ve Siyaset: İslâm dünyasının büyük düşünürlerinden olan İbn Haldun (1332-1406), tarih ve toplumsal tarih felsefesi yanı sıra genel olarak sosyal bilimler düşüncesinde günümüzde erişilen klasik anlayışın ilk habercisidir. Başta M u k a d d i m e olmak üzere, eserlerinde (örn. Şifau's- Sail) işlediği konuların birçoğu hâlâ gündemde kalabilecek öneme sahiptir.

İbn Haldun, bireysel gerçeklikten ayrı ve onu aşan toplum ve toplumsal gerçekliğin bilincinde olarak toplumun dinamik bir yapı olduğunu belirtmiştir. Toplumsal farklılaşmalara neden olan çevre ve diğer koşullar üzerinde duran İbn Haldun, kendi dönemindeki gözlemlerinden hareketle toplumları; 1. Göçebe toplumlar, 2. Yerleşik toplumlar biçiminde ele almıştır.

Resim: İbn Haldun. "Bilmek gerekir ki, bir devlet değişik tutumlardan ve yenilenebilen bir takım hallerden geçer. Devleti ayakta tutanlar her tutumda, o tavrın hallerinden bir takım huylar ve karakterler kazanırlar ki, diğer bir tavırdaki onun misli bulunmaz". Mukaddime, III/ 17.

Toplumunu kendi gerçekliği içinde ele alan İbn Haldun, devlet ve siyasete ilişkin düşüncelerine de yer verir. Ona göre toplumun kendi güvenliği ve geleceği için siyasal bir otoriteye ihtiyacı vardır. Egemenlik, güç ve iktidarı "asabiyet" üst kavramı altında çözümler. Devlet, ancak asabiyetle kurulur, geliştirilir ve korunabilir. Toplumsal yapının sağlıklı olması için devlete ihtiyaç vardır. Devletin güçlü olması için de toplum- devlet bütünlüğünü koruma bilincinde olanların sayısı yeterli olmalıdır. Böylece bu devlet, kudretli ve sahip olunan topraklar üzerinde güçlü bir otorite olacaktır.

İnsan ve uygarlık konusunda doğma, büyüme, gelişme ve ölme dönemlerini belirten İbn Haldun, devlet konusunda da aynı formülasyonu kullanır. Devlet kurulur, gelişir ve sona erer. Her dönemin kendi iç süreci ve bu süreçlere bağlı iç kademeler vardır.

İbn Haldun, tarihsel geçmişi olayların bilgisini sıralamakla ele almaz, yorumlayarak ve gelişmeleri kademelendirerek işler. Ayrıca, devletlerin yönetiminde farklı siyasal

uygulamaların neler olduğunu ya da olabileceği konusunda kendi düşüncelerini de açıklayarak siyasal düşünce tarihine önemli katkılarda bulunur.

9. Layihalar: İslâm ülkelerinde siyasal düşünce ve uygulamalara katkı bulunan çalışmalar arasında yer alan layihalar, devlet başkanlarına sunulan siyasal içerikli rapor niteliğindeki raporlardır. Özellikle Osmanlı Devleti'nde ülke sorunları ve bunlara çözüm önerilerini barındıran çok sayıda layiha bulunur. Bunlardan III. Murat zamanında yazılan ve yazarı bilinmeyen "Kitab-ı Müstehâb" ile IV. Murat'a *Koçi Bey*'in sunduğu "Koçi Bey Risalesi" ünlüler arasındadır.

Siyasal düşünce tarihi açısından bakıldığında, genelde İslâm dünyasının, özelde Türk-İslâm devletlerinin katkısı, siyaset felsefesi ve buna ilişkin çalışmalardan çok uygulamalara yöneliktir. Dolayısıyla, yazılı çalışmaların yanı sıra ortaya konulan uygulamaların iyi okunup yazıya dönüştürülmesi büyük önem arz eder. Ayrıca, *Kınalızâde Ali Efendi*, *Said Halim Paşa* ve *Cevdet Paşa* gibi bilgin ve idarecilerin yazdıkları eserlerde, dönemlerine göre oldukça seviyeli ve bugün de gündemde olan birçok unsur bulunmaktadır.

5. YİRMİNCİ YÜZYIL VE SİYASAL DÜŞÜNCELER

1. XX. Yüzyılın Siyasal Düşünceler Açısından Genel Konumu: Tarihsel anlamı ve inşası içinde herhangi bir "yüzyıl" ele alındığında, o yüzyılı karakterize eden niteliklerin belirlenmesine çalışılır. Nitelikleri içinde belirlenen yüzyıl ise rakamsal ifadelerle aynen örtüşmeyebilir. Bu bağlamda XX. yüzyılın 1914-1990 arasına bir bütünlüğe sahip olduğu görülür.

1914, yani I. Dünya Savaşı'ndan 1990'lara kadar gelen sürecin geçmiş arka planını oluşturan unsurlar ise 1850'den itibaren gelişen bir dizi endüstriyel etkinlikler, bilimsel devrimler ve ideolojik söylemlerdir.

XIX. yüzyılda başlayan endüstrileşme, endüstrileşmiş ülkelerin yayılmacı politikaları, iletişim araçlarının gelişmesi, hemen hemen her ülkeyi etkilemiş, gelişmelere karşı çeşitli toplumlar duyarsız kalmamışlardır. Avrupa ve ABD'deki gelişmişlik, diğer dünya ülkelerinin birçoğunu "batılılaşma" hareketlerinin içine itmiştir. Geleneksel yapıların yerine modern yapının oluşmasına doğru bir süreç yaşanmaya başlamıştır.

Batı dışı ülkeler "batılılaşma", "taklit etme" yolunda bir taraftan Batı'ya öykünürlerden, diğer taraftan da Batı'ya karşı siyasal ve askeri açıdan kendilerini koruma çabasında olmuşlardır. Bir bütün olarak bakıldığında, Batı 1940'lı yıllara gelinceye kadar yayılmacı ve sömürgeci politikalarında önemli ölçüde başarılı olmuştur. 1945'ten sonra sömürgecilik hareketlerinde duraksama, buna karşın ulusların bağımsızlık hareketinde hızlanmalar görülür.

1914'ten sonraki on yıllar içinde siyasal düşüncelerin genel seyrine bakıldığında yaratıcı düşüncelerin ortaya çıkmasından çok, XVIII-XIX. yüzyıllarda netleşen düşünce

ve ideallerin çevresinde dönüldüğü görülür. Buna rağmen, koşullara bağlı olarak kendi özgünlüklerinin olduğunu da gözardı edemeyiz.

1) Siyasal olaylar açısından yoğun ve büyük çapta yaşanan çalkantılara karşın, yaratıcı siyasal düşüncelerin aynı yoğunlukta olmadığı bu yüzyılda "sağ"da ya da "sol" da bazı totaliter ideolojiler etkili olmuşlardır.

2) Siyasal teoriler ile ekonomik teoriler XX. yüzyılda yoğun bir ilişki içinde olmuş, bazı çalışmalarda ekonomik olgularla siyasal-ideolojik olgular ve kavramlar iç içe girmiştir.

3) Genel olarak toplumsal hayat, özelde de entelektüel hayat önemli ölçüde politize olmuştur. Entelektüellerin konuları ideoloji ve ideolojik çatışmalar etrafında yoğunlaşmış, bu durum XX. yüzyıla özgü düşünsel/politik dogmaları güçlendirmiştir. Avrupa'da uzun süre yaşanan dinsel yobazlığın yerini XX. yüzyılda seküler/ ideolojik yobazlık almıştır.

4) Uluslararası ilişkilerde ideolojilerin belirleyici olduğu bloklaşmalar soğuk savaşlara zemin hazırlarken bir yandan da silahlanma yarışı hız kazanmıştır. Birçok ülkede "iç düşman", "dış düşman" propagandasıyla kitlelerde güvenlik kutsanmış bir olgu hâline getirilip, çekilen yoksulluklara inat güvenlik güçleri sürekli palazlandırılmıştır. Üretime katkıları olmayan ve tarihsel olarak derin sınıfsal yapılar içermeyen kurumlarda bile ayrıcalıklı sınıf bilinciyle hareket edilmiş, hatta kendi halklarını potansiyel düşman görece kadar ileri gidip darbeciliği meşrulaştırarak ilkel söylemler geliştirmişlerdir. Almanya'da Faşistler, İtalya'da Naziler, Rusya'da Stalinistler, Türkiye'de Atatürk'le ne tarihsel ne de düşünsel olarak örtüşmeyen ve marjinal kalan Kemalist hareketler bu grupta yer alırlar.

5) Ülkeler dış politikada silahlanma ve karşıt bloklar arasında yer almaya çalışırken, kendi içlerindeki siyasal ayrışmaların yoğunluğuna göre "sokak hareketleri", "nümayişler", "sloganik sokak söylemleri" günlük hayatın parçası hâline gelmiştir. Siyaset de dâhil, toplumsal olguların bilimsel düşünce içinde üretilip zenginleştirilmesi yerine, üretilmiş düşüncelerin yozlaştırılması kolaycılığın gidilmiştir.

Sağ ve sol kanatlar da, ne yaptığı ve derinliğinin ne olduğu önemli olmayan, sadece Örgüte hizmet eden bireyler önem kazanmıştır. .

6) Teknolojik ve ekonomik alanda yaşanan farklı yoğunluklar psikolojik alanda, da yaşanmıştır. İletişim araçları "kitle psikoloji", bir diğer deyimle iktidarlara uygun veya iktidar karşıtı hareketler için elverişli "sürü psikoloji" oluşturmak için çok elverişli olmuştur. Bu süreç içinde zorbalığa olan eğilim artmış, birçok ülkede iç savaşlar yaşanmış ya da yaşanmanın eşiğine gelmiştir. Temelde fanatizm olan ideolojik şartlanma ve davranışlar, bireylerin yer aldığı sağcı, solcu, dinci mahfillerde "devrimci" ya da "idealist" türü veya benzeri sıfatlarla kutsanır olmuştur. Siyasal çizgi farklılıkları, insanların birbirini karşıtlık içinde görüp "düşman" addetmesine yetmiş, yalnızca siyasal

görüş farklılıkları uğruna adam öldürmek belli ırkları ya da cemaatleri yok etmek nerdeyse doğal sayılmıştır.

7) I. Dünya Savaşı sonrası yıllarda uluslar büyük ölçüde kendilerinin yok edileceklerini, ortadan kaldırılacaklarını, birliklerinin parçalanacağı endişesini taşımışlardır. Hemen her ülke, her an ortaya çıkacak dünyasal ölçekte bir olay sonrası sarsılmanın kıyısındadır. Bunda; toplumsal, ekonomik, teknolojik değişimlerin hızlılığı; nükleer silahlanma; sıcak ve soğuk savaşların sürüp gittiği, yeryüzü varlıklarını yok etme özelliği olan yeni teknik icatların ortaya konmasının etkisi vardır.

8) XX. yüzyıl, dünyanın hacmi ve varlık kapasitesini zorlayan hızlı nüfus artışıyla da belirgin bir niteliğe sahiptir. Nüfusun artışı yalnızca insanların değil, doğadaki diğer canlıların yaşama alanını daraltmıştır. Birçok ülke toplumsal ve ekonomik alanda ne kadar çok ya da radikal önlemler olsa da, nüfusun hızlı artışı karşısında bu çabalar yetersiz kalmaktadır.

2. Totaliter Sistemler: Totaliter/totalitarizm, kavram olarak "kapsamlı, her şeyi kucaklayan, yayılmış bütünlüklü anlamına gelir. Soğuk savaş dönemine kadar genelde sağcı, faşist diktatörlükler için kullanılan totaliter kavramı, Stalin'in Sovyetler Birliği'ndeki uygulamalarına bakılıp yeniden formüle edilmiştir. İdeolojik rengi ne olursa olsun, totaliter siyasal yapı tipik olarak şu niteliklere sahiptir:

1) Tek bir kişinin liderliğinde tek bir kitle partisi vardır. Partiyle özdeşleştirilen lider kolay kolay eleştirilemez; o şeftir, führerdir, başbuğdur, reistir, kurtarıcıdır, yanına yaklaşamaz; ama her nasılsa "kurtarıcı" ya da "yoldaş"tır!

2) Ütopyacı, yayılmacı gelecek iddiaları süreklidir.

3) Binyılcı egemenlik saplantısı vardır.

4) Halk üzerine, fiziksel ya da psikolojik baskısını sürekli hissettirilen terörist bir sistem gibi durur.

5) İletişim araçlarında ve silahlarda tekel vardır.

6) Sisteme olan bağlılığını eksiksiz kanıtlayan bürokratik koordinasyonla ekonominin merkezî biçimde yönetilip denetlenmesi öngörülür.

7) Devlet adına konulan ideolojik ilkeler toplum yararına araç değil; toplumun vardığı, bu kutsanmış ilkeler için gerekirse heba edilebilecek araçtır.

XX. yüzyılın ilk yarısında Avrupa'daki totaliter sistemler, demokratik düşünce ve uygulamalardan bir sapma olarak görülür.

Rusya'da Lenin, Polonya'da Josef Pilsudski Marksist ideolojiye dayalı yeni tip diktatörlüklerin temelini atarlar. Özellikle Stalin döneminde Doğu Bloku, giderek çok daha baskıcı bir diktatörlüğe dönüşür. İtalya'da Mussolini, Almanya'da Hitler diktatörlüklerini alenen ilan ederler.

İspanya'dan Yunanistan'a birçok batı ülkesi bu yönde sis/ temlere doğru kaymışlardır. Güney Asya, Orta ve Güney Amerika ve Orta Doğu'da totaliter siyasal yapılar hızla artmıştır

Totaliterizm ve diktatörlük Batı'da demokratik bir sapma olarak görülürken, Doğu Bloku'nda bu yapılar kendilerine özgü uygulama biçimleriyle ortaya çıkar. Güney Asya, Lâtin Amerika ve İslâm ülkelerinde ise daha çok kendi geleneksel ve dinî, tarihsel geçmişleri yansıran batılaşmaya öykünmenin içinde vücut bulurlar. Demokrasiden sapmış olarak, ideolojik ilkelerin uygulanma çabası ya da geleneksel-dini motiflere yaslandırılarak ortaya çıkan bu totaliter hareketlerin bazıları arasında önemli benzerlikler olmakla birlikte, birçoğu arasında eğilim farklılığı ve uyuşmazlıklar bulunur.

Resim: Pareto. "İnsan eylemlerinin büyük bir kısmının kökeninde mantıksal düşünme değil duygunun yer aldığına dikkat çekebiliriz". "Tarih, aristokratlar mezarlığıdır. Tarih, aptalların tarihidir". Seçkinlerin Yükselişi ve Düşüşü'nden.

Karakteristik olarak 1914-1990 arasını kapsayan yüzyıl için yukarıda belirtilen niteliklerin yanı sıra, yeni demokratik düşünceler, feminist ya da yeşil politikalar da gündemde olmuştur. Yüzyılın sonuna doğru totaliter sistemlere karşı tepkiler yaygınlaşırken, bu yeni anlayışlar etki alanlarını genişletmişlerdir.

Faşizm: Devlet hayatı içerisinde bireylere hemen hemen hiç bir hak tanımayan aşırı devletçi ve totaliter siyasal sistemler "faşizm" olarak adlandırılır. Tanımı ve teorik çevresi İtalya'da belirginleşen faşizm, Almanya'daki nazizm ile büyük ölçüde örtüşmektedir. Bu nedenle Alman-Nazi hareketi de faşist sistem içinde ele alınır. Devletin kutsanıp insanı ikinci plana bırakan tüm sistemler, konumlarına ve niteliklerine göre faşist ya da faşizan biçimler olarak tanımlanagelmişlerdir.

XX. yüzyılın totaliter sistemlerinden biri ve en belirginini olan faşizm, I. Dünya Savaşı sonrası İtalya ve Almanya'da yaşanan hayal kırıklıklarıyla ilintili olarak ele alınmalıdır. Her iki ülke savaş sonrası nüfus ve ekonomik yönden büyük bir kaosa itilmiştir. İşsizliğin, yoksulluğun yanı sıra insanların savaşa itildiği ve insan hayatının hiçe sayıldığı bir eğilim yerleşmiştir.

Sosyal bakımdan İtalyan Faşizmi herşeyden önce Georges Sorel'i benimsiyor ve Mussolini onun çömezi olduğunu ilân ediyordu. Sorel'in: "Biyolojide eşitlik, mezarlık demektir," sözünü sık sık tekrarlıyor ve sendikacı olmakla beraber "ateşli ve inançlı bir kapitalist sınıfı" üstün tuttuğunu da hatırlatıyordu. Faşizm, kimilerinin "Burjuvazinin Karl Marks'ı" diye adlandırdıkları Vilfredo Pareto'nun görüşlerinden de beslenmiştir.

Pareto'ya göre bütün hükümet biçimleri döne dolaşa oligarşide karar kılar. Değişen şeyler, bu oligarşinin kendisine itaat ettirmek için dayandığı mitos'lardır ve oligarşi mensuplarının toplarıdır. Onun düşüncesine göre en istenilebilir değer politik yapı, idareci sınıfın sertleşmesini önlemek için milletin liyakatli kişilerinin de sosyal yükselmesine imkân veren yapısıdır.

Faşizm, tek dereceli seçimi kaldırmakla birlikte, Bonapartçı genel oy sistemini benimsemiştir. Yani hükümet darbesi bir kere başarılıktan sonra halk, “evet” ya da “hayır” diyerek açık bir oylama ile bunu tasdike çağırılıyordu. Bu oylama, makamlarına oturan yüksek şeflere milletin artık bütün iktidarlarının kesin olarak verildiği anlamına gelmekteydi.

Faşizm, kendisinden ilham alınan ve hemen hemen peygamber gibi saygın bir şef teorisi kurmuştur. Eskiden mutlakçı kral, Tanrı ile millet arasında bir aracıydı. Faşizm, formülünü Hegel'de buldu: Şef (en yüksek yönetici, Duce ya da Führer) milletle Tarih arasındaki aracıydı. “Tarihi yapmak”la görevliydi ve ancak ona karşı sorumluydu.

Faşizme göre insanların hakları, devletin onlara verdiklerinden ibarettir. Totaliter doktrinin özü budur. Partinin kişileştirdiği devlet, bütün milletin ve onun herbir mensubunun hayatının tümünü yönetir. Onun otoritesine ne maddi ne manevi hiçbir sınırlama yoktur. Vatandaşların malı da canı da onundur. Hiçbir doğal hakka saygı gösterilmez, hiçbir düşünce ve söz hürriyeti hoşgörülmez. Muhalifler hain ya da cani sayılır. İtalya'da işler az-çok itidalle yürümüştür; ama Alman milletin abartılı itaatkârlığından ve eleştirme zihniyeti noksanlığından da yardım gören Alman nazilerinin nasıl hezeyan derecesini bulan aşırılıklar yaptıkları, bilinen bir şeydir.

Bazı kimseler baskı ve yıldırma, totaliter rejimin özü olduğu düşüncesindedirler. Baskı ve yıldırma bu rejimi tiranlıktan (tek kişinin mutlak iktidarlarından) ayırt eder. Fakat totaliter rejimlerde baskı bir ideoloji adına yürütülür ve iktidardaki parti de insanlarla nesnelere ne pahasına olursa olsun bu ideolojiye boyun eğdirmek ister.

Örgüt olarak faşizm, hem demokratik sosyalizmin hem Marksizmin şiddetli bir muhalifi olarak ortaya çıkmıştır. Kendisini, korporatif bir örgütlenme ile sınıfların kavgasına son vereceğini varsaymıştır. Bunun için de her endüstrinin ya da üretim kolunun patronlarıyla emekçilerini aynı kurumlar içinde gruplamıştır. Kendi bakımlarından korporasyonlar da birer sendika olarak -fiiliyatta kendilerini yönetmekte olan tek partiye giriyorlardı. Naziler tarafından da az-çok kopye edilmiş olan Mussolini korporasyonculuğu, kısmen sendikacı doktrinlerden ve özellikle Sorel'den esinlenmiştir.

Faşizm, feminizm karşıtıdır ve sürekli onunla mücadele içindedir. Mussolini üniversitelerin bazı fakültelerine, özellikle felsefe bölümlerine kadınların girmelerini yasak etmiştir. Hitler gibi o da kadınlara ve kadın zihniyetine karşı en büyük güvensizliği gösterir, birçok yasaklar koyar ve onları kamudan dışlayıcı kanunlar çıkarır. Nietzsche'nin kadın aleyhtarı şu meşhur sözüne çok vurgu yapılmıştır: “Kadın, bir problemdir ki çözümü gebeliktir”.

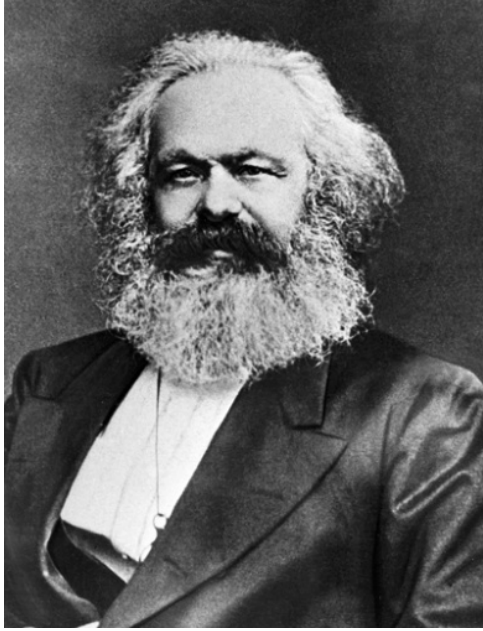

Emperyalizm, sanayileşme süreciyle ilişkili tarihselliği olan bir olgudur. Bu süreçten geçen ya da geri kalan ülkeler bir biçimde etkilenirler. Faşizm bu sorunu tersine çevirip, emperyalizm için gerekli araçlara sahip olmadan, bunu gütmek azminde olduğunu göstermiş ve hızla silahlanmaya çalışmıştır.

Faşizmin siyasal muhalefete ve kendisinden sempatisini esirgediğinden şüphelendiği azınlıklara karşı olan davranışı da saldırgan vasıflarını özetler. Faşizm onlara seslerini duyurmak imkânını vermemekle işe başlar, basınlarını ortadan kaldırır, bütün birlikleri ve her türlü söz hürriyetini yok eder. Gammazlığı, casusluğu teşvik eder, baskının bütün geleneksel biçimlerini uygular.

Siyasal doktrinler kurucularının geleneğine aykırı olarak Mussolini ile Hitler kendi düşüncelerini ilk fırsatta kendileri uygulamak istemişlerdir. Sonuç, Avrupa'nın uzun bir süre geri kalmasıdır.

Komünizm: Totaliter sistemlerin bugün de yaşatılmaya çalışılan örneği komünist sistemlerdir. Sovyetler Birliği ve Doğu Bloku ülkeleri 1990'li yıllarda bu sistemden kopmuştur. Çin ve Küba'da ise, komünist ilkeler kendi koşulları ve dış dünya bağlantılarına uyarlanma gayretiyle sürdürülmektedir. Uygulanan ülkelerde farklı komünist uygulamalar ortaya çıkmıştır. Bu nedenle bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels'in kendi tezlerine uygun, özgün bir devlet kuramı sunup sunmadıkları, siyaset kuramının en tartışmalı konularından birisidir.

Resim: Karl Marx. " Maddi hayatın üretim tarzı genellikle sosyal, siyasî ve fikri hayat sürecini belirler. İnsanların varlıklarını belirleyen bilinçleri değil, aksine, insanların bilincini belirleyen onların sosyal varlığıdır." Ekonomi Poliğin Eleştirisine Katkı'ya yazdığı -önsöz-den.

XX. yüzyıl başlarında Marksizme hem kuramsal hem de pratik açıdan en önemli katkı, hiç şüphesiz, Vladimir İlyiç Lenin'den gelmiştir. Marx ve Engels'in öngörülleri, en basit şekilde, kapitalist gelişmenin kendini yeniden üretmek için kullandığı mekanizmaların son kertede kendi aleyhine işleyeceği ve kapitalizmin kendilerini sömürerek büyüdüğü emekçi sınıfların egemenliği ele geçirmesi sonucu sınıfsız bir toplum yaratacakları varsayımına dayanmaktaydı.

Devrimin Marx ve Engels'in öngörüllerinin aksine köylülüğün baskın olduğu ve kapitalist gelişmişlik düzeyi geri kalmış Rusya'da gerçekleşmesi, Marksist gelenek içinde Bolşevik Devriminin öncüsü Lenin'in tezlerinin ön plana çıkmasını sağlamıştır. Lenin,

ideoloji kavramına olumsuz bir anlam yükleyen ve devrime gidiş aşamasında parti olgusuna özel bir önem vermeyen Marx'ın aksine, kitlelere sınıf bilinci kazandırmak açısından ideolojinin önemini savunmuş ve toplum üzerinde ideolojik hegemonya kurulabilmesi için Komünist Partinin oynayacağı hayati rolün altını çizmiştir.

Lenin öncülüğünde gerçekleşen devrim, modern çağlarda ilk kez komünist bir deneyimin Sovyetler Birliği aracılığıyla ref el dünyaya yansıtılmasıdır. Bu sonuç, Marksist kurama Lev nin'in tezlerinin de eklenmesini beraberinde getirmiştir. İşte bu nedenle Lenin'in halefi]. Stalin, Sovyetler Birliği'nin Marksist/ Leninist bir devlet olduğunu ilan etmiştir. Bunun yanında Mafo Zedung Öncülüğünde gerçekleşen Çin Komünist Devrimi ise devrimin "millî" karakterine vurgu yapan bir modeli şekillendirmiştir.

Teorik olarak, komünist aşamada tüm toplumsal çelişkilerin ortadan kalkmış olması nedeniyle devlete de gerek kalmayacaktır. Oysa ne Sovyetler Birliği ne Çin ne Küba ne de başka bir ülke devrim sonrasında bu aşamaları kat edip gerçek anlamda komünist bir yapılanmaya ulaşamadılar. Bu nedenle de hiçbiri kendini resmen komünist olarak tanımlamadı; kullanılan sıfat genellikle "sosyalist" oldu. Buna rağmen bu devletleri "komünist" sıfatıyla anmamızın nedeni, komünizmin salt bir yönetim biçimini karşılamaması, bunun yanında sınıfsız bir toplum yapısı oluşturmaya çalışan düşüncüyü de ifade etmesidir. Yani Marksist öncüllerden hareket ederek kapitalist devleti ortadan kaldırıp sosyalist bir örgütlenmeye gitmeyi amaçlayan bir siyasal akıma da karşılık gelmiş, SSCB ve uyduları ile Çin, Küba gibi ülkeler komünist olarak nitelendirilmiştir. Bunun yanı sıra Libya, Tanzanya, N ikaragua gibi bazı sosyalizme özenen devletler de Marksist ideolojiyi benimsememeleri ya da söylem bazında bile olsa devletsiz toplum'yaratma gibi bir amaç peşinde olmamaları nedeniyle komünist olarak adlandırılmaz. "Sosyalizm öykünmecileri" biçiminde görülürler.

3. Doğu'nun Siyasal Yönelimleri ve Türkiye: Rusya ve Çin'in dışında, Güney Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkelerinin hemen herbiri kendi tarihi, kültürel ve ekonomik koşulları içinde kendi siyasal hayatlarını sürdürme çabasında olmuşlardır. Bazı Batılı yazarlarının indirgemeci bir anlayış içinde iddia ettikleri gibi; "Bütün Doğu ülkelerinin en eski çağlardan beri eş bir sosyal yapıya ve özellikle hep aynı siyasal doktrine sahip oldukları" söylenemez. Bu ülke ve ulusların bağlı oldukları dinî ve felsefi inançlar ayıp bile olsa, siyasal iktidar anlayışları aym olmamıştır. Şu var ki, modern çağ içinde Batı karşısında belli bir tutum alma çabası, birçok Doğu ülkesinde "batılaşma ve "geleneksel" kalma arasında bir dizi olaylara neden olmuş, bu karşıtlıkçı yapılanma içinde geleneksel ya da modern çizgiye bağlı çeşitli düşünceler üretilmiştir.

Osmanlı Devleti'nde yapılan ilk ıslahat, Avrupa usulünce bir askerî kıtanın kurulması olmuş, ama bu girişim yeniçerilerin saldırısı yüzünden kesintiye uğramıştır.

XIX. XX. yüzyılda Japonya'dan ve Türkiye'den birçok genç Avrupa üniversitelerine gönderilmiştir. Bu ülkelere ise Batılı personeliyle birlikte çeşitli okullar ve misyoner

kurulları yerleşmişlerdir. Bunun sonucu geleneksel kurumların kökten altüst olmasını hedef alan çeşitli siyasal düşünceler doğmuştur.

Osmanlı Devleti'nde bu teorisyenlerden biri, Paris'te kalmış olan ve Sultan Abdülhamid'in danışmanlığını yapan Cemaleddin Efgani'dir. Cemaleddin Efgani'nin görüşleri monarşiye karşıt değildir. Hattâ hilâfeti kuvvetlendirmeyi ve Osmanlı Devleti'nin kaybettiği kudreti yeniden kazandırılmasını istemiştir. Şeyh Cemaleddin Efgani bu amaçla, bütün Müslüman milletleri İstanbul'daki halifenin otoritesi altında tek devlet olarak toplamak gayesini güden Panislâmizmin üzerinde durmuştur. Bu devlet en koyu Müslüman geleneğini muhafaza etmekle beraber Avrupa'nın çeşitli tekniklerini benimseyecektir.

Osmanlı Devleti'nde kısmen muhafazakâr politikaların yanı sıra ihtilâlcî doktrinler de ortaya çıkmıştır. Türkiye'de bunların en ve etkin, öğrenimlerini Batı'da yapmış aydınlarla genç subayların kurdukları "İttihad ve Terrakî" fırkasının görüşüdür. Bu komite parlamenter bir monarşi kurmak amacını gütmüştür. Bununla birlikte komitenin üyeleri İmparatorluğun birliğini bozmamak amacıyla İslam dinine önem vermişler ve bunu, kültür seviyesi çok eşitsiz, dağınık halk yığınları arasında lüzumlu bir bağ saymışlardır. Özellikle Türkiye'nin Balkan ve 1914-1918 savaşlarında uğradığı yenilgilerden sonra Panislâmizmin karşısına çıkanlardan biri de Kemal Atatürk'tür. O ve yakın çevresi, Panislâmizmden ya da Turancılıktan vazgeçip Batı tipi cumhuriyetleri örnek tutularak ulusal ve lâik bir devlet kurmak istemişlerdir.

Doğu'nun batılaşma süreci içinde siyasal düşüncelerin bir niteliği, orijinallikten yoksun oluşlardır. Bunların hepsi Avrupa ortaya çıkan görüşlerin az-çok kopyeleri ya da belirli bir bünyeye uydurulmuş şekilleridir.

Resim : Mustafa Kemal Atatürk. "Millî hâkimiyet ilkesine bağlı olarak yönetilen medeni devletlerde kabul edilmiş ve yürürlükte olan kural; milletin genel eğilimlerini en üst düzeyde temsil eden ve bu eğilimlerin bağlı bulunduğu yararları en yüksek kudret ve yetki ile gerçekleştirilebilecek siyasî grubun devlet işlerini üzerine alması ve bunun sorumluluğunu en büyük liderinin omuzlarına yüklemesi ilkesinden ibarettir."

1922'de Mustafa Kemal'in girişimi sonucu, Vatanperver Türk Cemiyeti, hilafet ve saltanatı birbirinden ayırmayı öngören bir karar çıkarmış, bir grup din adamıyla birlikte ele alınan bir beyanat yayınlanmıştır. İlke olarak hilafetin inkâr edilmediği bu beyanatta, hilafet kurumunun Raşid Halifeler Dönemi dışında gerçek uygulamasının olmadığını belirtmiştir. Raşid Halifelerden sonra devreye giren halifelerin

"müslümanların başkanları" olmaktan başka bir niteliklerinin bulunmadığını, velâyetlerinin manevî değil, idarî olduğu vurgulanmıştır.

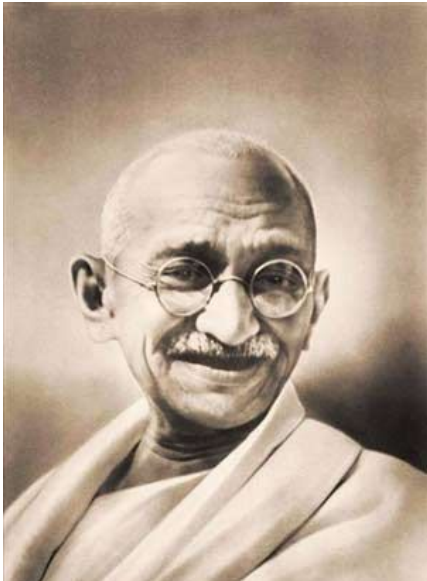
Söz konusu bildiri, Mart 1924'te hilâfetin resmen kaldırılıp yerine laik bir devlet yönetiminin getirilmesine alt yapı teşkil etsin diye ele alınmıştır.

Türkiye'de hilâfetin kaldırılışı, din ve devlet arasında ilişkinin yeniden belirlenmesi, başta Mısır olmak üzere pek çok Müslüman ülkede olumlu ya da olumsuz yankılar bulmuştur.

4. Arap-İslâm Ülkelerinde Siyasal Söylemler: Türkiye'deki inkılâplardan sonra Arap ülkelerinde ilk radikal söylem, Şeyh Ali Abdurrazık'ın hilafet konusundaki düşüncelerinde görülmektedir. O, hilâfetin İslam dininin zorunluluklarından biri olmadığını, Kur'an'da da şöyle bir kurumdan bahsedilmediğini belirtmiştir. Hilâfet, tarihsel bir kurumdur ve geçmişte bazı dinî-toplumsal gelişmelerin gereği olarak kurulmuştur

Arap düşünürlerinden Halid Mulmınmed Halid, Şeyh Abdulhamid Bin Bedis de Ş. A. Abdurrazık çizgisinde görüş bildirmişlerdir. Buna karşın Şeyh Muhammed Reşit Rıza, Hasan el-Benna, Seyyid Kutub ve YusufeI-Kardavî gibi, "İslam'ın (şeriatın) kendisini koruyacak ve uygulanabilir bir yönetim biçimini öngördüğünü" iddia eden, böylece İslam dinini üst referans değil de siyasal arenada irdeleme çabasında olan kimseler de vardır.

5. Gandhi Hareketi ve Hindistan: Hind bağımsızlığının önderliğini eline alan Gandhi, İngilizlerin Hindistan'dan çıkıp gitmelerini milliyetçilik adına değil, onlar Batı'dan gelip ortalığı karıştırdılar, özellikle endüstriyi ve makineleşmeyi memlekete soktular diye istemiştir. Hindistan'da toplumsal sorunların dokumacılıkta çığırğa dönüşle çözüleceği düşüncesindeydi. Çıkrıkla iplik eğirip bez dokumak eskidenzanaatların en yaygın koluydu ama İngiliz dokuma fabrikaları onu alaşağı etmişti.

Gandi'nin düşünceleri umulanın üstünde bir başarı kazanmıştır; Gandhi, Hindistan'ın İngilizlere karşı bir savaşa başvurmadan elde etmeyi başardığı bağımsızlığın gerçek önderi olmuştur.

Resim: Gandhi.

Gandi bir kamuoyu yaratarak, özgürlüğün pasif direnişlerle de elde edilebileceğini göstermiştir. Doğu'daki halk hareketleri geleneğini Batı egemenliğine karşı yeni ve barışçı kavramlarla çevirip ifade etmiştir. İbn-i Haldun'un da belirttiği gibi, Doğu'nun dinî uygarlıklarında az-çok önemli her siyasal kargaşalık, inancın saflığını yeniden kurma gerekçesi altına gizlenir. Gandizmin orijinal

tarafı; din yönüyle muhafazakâr ve ılımlı, ekonomik yönüyle klasik, fakat bir bütün olarak teokratik özlemlerin üstüne eklenmiş olan milliyetçiliği ve Batı türü bir demokrasiyi benimsemiş bulunmasıdır.

6. Feminist Hareketler: Feminizm, XX. yüzyılın yenilikleri arasında kadınlar adına siyasal alanda elde edilen ilerlemedir. Genel bir kural olarak, ataerkil rejimlerin en eskileri kadar modern devletlerin en demokratikleri de 1914'e değin, kadının erkeğe tâbi bir unsur olduğuna dair ortak bir siyasal kanaate sahip olmuşlardır.

Feminizmin başlıca üç yönü vardır. Birincisi, kadının kişi olarak medenî hakları ile ilgilidir. Söz konusu olan, bütün uygarlıkların az veya çok kadını içinde tuttıkları edebî "vasiye muhtaç" durumundan kurtarmaktır. Evlilikte kocanın -hiç değilse hukuk alanında üstün yetkisinden kadını kurtarmak ve malına mülküne, boşanma ile de kişiliğine serbestçe sahip olma imkânını tanımaktır.

İkincisi, entelektüel bakımdan Özgürlüğe kavuşmaktır. Kadınların eşit, hatta bazı konularda üstün oldukları kabul edilerek kadınlarla erkeklerin karşılaştıkları modern hayatın gerektirdiği eşitlikçi bir tavır ortaya konmuştur.

Üçüncüsü, kadın hareketinin siyasal alanda etkinliğini sağlamaktır.

Kadının siyasal alandaki ilerleyişi, XX. yüzyılın yeni olayları arasındadır. G. Mosca'nın belirttiği gibi, "Çünkü tarih her çeşit diktatörlüklerin, cumhuriyetlerin ve monarşilerin ortaklığa dayanan ya da sosyalist rejimlerini çok defa görmüştür ama, ne feminist rejimi, ne de kadın-erkek eşitliğini hiç görmemiştir. Bununla birlikte, kadınların egemen oldukları değilse bile, kuvvetle etkiledikleri bir siyasal hayatta, sosyal hayatın hiç görülmedik daha ince ve barışçıl toplumsal davranışlarına gidilmesi beklenebilir."

7. Yeni Sol/Demokratik Sosyalizm: Sosyalizmi hedeflemekle birlikte, ihtilalci komünizmden, meşru yönetim sürecini sadakatle takip etmek ve liberal kapitalizmden sosyalizme barış içinde geçişi amaçlarken, bireyin özgürlüğünü her şeyin üzerinde tutmak bakımından farklılık gösteren antikapitalist felefe ve hareket.

Evrimci bir düşünce ve anlayışı cisimleştiren demokratik ya da liberal sosyalizm, en iyi bir biçimde ihtilalci ya da Marksist komünizmle olan farklılıklarına işaret etmek suretiyle açıklanabilir. Buna göre, ihtilalci komünizmin kapitalizmi ihtilalci bir yolla devirmeyi, proletarya diktatörlüğünün hakimiyetini kapitalist ideolojiden en küçük bir iz kalmayınca kadar sürdürülmesini amaçladığı yerde, demokratik sosyalizm meşru yönetim sürecini takip eder; kurşun yerine oy pusulası ile sağlanan iktidara talip, iktidarının kaderini halkın hür seçimlerle verilmiş kararına bırakır. Yine, ihtilalci komünizmin kişisel tüketim mallarının mülkiyet biçimleri dışında kalan her şeyin kamu mülkiyetinde olması ilkesine dogmatik bir bağlılık sergilediği 9erde, demokratik sosyalizm kamu mülkiyetinin özel mülkiyete üstün olduğu dogmasına pek önem vermez. Komünistin, iletişim araçları, eğitim ve propaganda kapitalist statükonun tarafını tuttuğu için, yurttaşları kapitalist sistemin işe yaramaz bir burjuva diktatörlüğü olduğu

konusunda ikna etmenin beyhude olduğunu savunduğu yerde, demokratik sosyalist, yurttaşları kapitalizmin işe yaramaz ve adaletsiz bir sistem olduğuna ikna etmeyi bekleyecek sabırlı bir kişidir. Zira demokratik sosyalistlere göre, bireylerin özgürlüğü ekonominin sosyalizasyonundan daha önemlidir.

Buradan da anlaşılacağı üzere, demokrasinin üstün değerinin, mülkiyetten ziyade özgürlükte yattığını gören demokratik sosyalizm ihtilalci komünizmden farklı olarak otorite karşıtıdır. Komünistin gözünde, ister demokratik ya da ister faşist, bütün kapitalist sistemler bir burjuva diktatörlüğünden başka bir şey değildir; komünistler bundan dolayı demokratik sosyalizmin bakış açısıyla kurumlarını diktatörlük gerçeğini gizlemeyen yapmacık oluşumlar ve ikiyüzlülük olarak görürler. Bu bakış açısından kapitalizm bir kez diktatörlükle özdeşleştirildiği zaman, değişimin tek aracının ihtilal, komünizan bir şiddet olduğu mantıksal bir sonuç olarak ortaya çıkar. Oysa demokratik sosyalizm, diktatöryal ve demokratik kapitalizm arasında bir ayırım yapar. Ona göre, diktatöryal kapitalizm içinden barışçı yolla değiştirilemezse de, bunu demokratik kapitalizmde yapmak mümkündür. Dolayısıyla, demokratik sosyalist büyük ağırlıkla kapitalist karakterde işleyen kapitalist ekonomiden sosyalist nitelikteki bir ekonomiye barışçı yolla geçişi amaçlar.

Buna göre, komünizm kapitalizm, ihtilal ve komünist diktatörlük gibi üç mutlakla düşünürken, demokratik sosyalizm üç göre kavrama dayanır: Çıkış noktası olarak ağırlığı kapitalist olan bir ekonomi, aşamalı bir geçiş dönemi olarak uzun bir reform süreci ve muhtemel bir hedef olarak da ağırlıkla sosyalistleşmiş bir ekonomi.

8. Yeni Liberalizm, Yeni Sağ ve Muhafazakârlık: Liberalizm, XIX. yüzyılın ortalarında siyaset sözlüğüne iyice yerleşerek, "laissez faire, laissez passer" ifadesinin yerini almış, düşünce ve ifade özgürlüğünü, basın özgürlüğünü ve 'serbest ticareti savunanların adlandırılmasında kullanılan sıfat hâline gelmiştir. Etimolojik bakımdan "liberalizm" ve "liberty" (özgürlük) kelimeleri arasında bir bağlantı vardır. Bireysel özgürlüğün önemi hakkındaki ortak kanaat çoğu liberalizm yorumlarının merkezinden bulunur. C. Sabine'e göre liberalizm, dar anlamda muhafazakârlıkla sosyalizm'arasında yer alan, geniş anlamda ise komünizme ve faşizme karşı olan bir siyasal teoridir.

Çeşitli düşünürler liberalizmin temel özelliklerini kendilerine göre belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında, klasik liberalizmin dört temel unsurunun olduğu söylenebilir: Bireycilik, özgürlük, kendiliğinden doğan düzen ve piyasa ekonomisi, hukukun egemenliği ve sınırlı devlet.

Yeni Liberalizm: Klasik liberal anlayışa göre özgürlüğe en büyük tehdit devletten gelebilir. Bu nedenle, devletin, bireylerin özgürlüğünü hiçe sayan, yok eden despotik bir mekanizma olması önlenmelidir. Bunun yolu da devletin hareket alanını sınırlamak, onu bazı kurullarla bağlamaktır. Liberalizmin özgürlük anlayışının önemli bir parçası da ekonomik özgürlüktür. Bundan kastedilen, ekonomik faaliyetlerde bulunmak veya genellikle ifade edildiği gibi ekonomik girişimcilik hakkına sahip olmaktır. Bu da piyasa ekonomisinin olması demektir.

Resim : Atilla Yayla. "Uluslararası ilişkilerde idealist ve realist teori yarış hâlinde. Her biri daha iyi bir uluslararası düzenin kendisi tarafından sağlanacağını iddia ediyor. İdealist teoriye göre uluslararası ilişkilerin ana aktörü olan devletler diğer devletlerle ilişkilerini ahlâk ve adalet ilkeleri etrafında örmeli. Devletlerin dış politikasına çıkarlar değil değerler yön vermeli. Realist teoriye göre ise uluslararası ilişkilere şekil verecek olan şey devletlerin ulusal çıkarlarıdır. Her devlet kendi çıkarlarını diğer devletlere karşı koruma peşinde koşar. Bu hem meşrudur hem de realitedir. Bu yüzden de uluslararası düzenin alacağı biçimi belirleyecek olan şey devletlerin nispi kuvvet durumu olacaktır. Daha açık söylemek gerekirse, güçlü

devletler zayıf devletleri zorla kendi menfaatlerine uygun durumlara sokacaktır".

Düzen ve piyasa ekonomisi: Piyasa sisteminin önemli bir özelliği, sistemdeki bütün insan ilişkilerinin gönüllü olmasıdır. Piyasa düzeninin işleyişinde zorlamanın yeri yoktur. Devletin görevi, bireylerin, piyasa düzeninin işleyişine olan zararlı eylemlerini önlemektir. Piyasa ekonominin temel itici gücü, fiyat sistemidir; yani almaya ve satmaya istekli olanların karşılıklı eylemleri sonucunda beliren değişim oranları bütünüdür. Bir işlemde, alan ve satan karşılıklı olarak tatmin olduklarında uzlaşma sağlanır. Piyasa ekonomisi, iş bölümü altında sosyal işbirliği veya üretim araçlarının devlet veya toplum tarafından sahiplenildiği sistemden farklıdır. Piyasa ekonomisinin alternatifine sosyalizm, komünizm, planlı ekonomi veya devlet kapitalizmi denir.

Kendiliğinden doğan düzenin bir örneği olan piyasa sisteminin işleyişinde rekabetin çok fonksiyonel bir yeri vardır. Rekabet olmaksızın piyasa sistemi yaşayamaz. Rekabet, daha yararlı üretim metotlarını daha az yararlı olanların yerine yerleştirir. Herkesin en iyi becerdiği işi yapmasıyla ve her üretim faktörünün en çok gerekli olduğu yerde kullanılmasıyla, yani en etkin kaynak tahsisinin sağlanmasıyla, akılcı yoldan ilerleme ve gelişmenin yolu açılır.

Hukukun egemenliği 've sınırlı devlet: Zor kullanarak insan haklarını ihlal etmeye iki aday vardır. İlki bireylerdir. Bir bireyin başka bir bireye zor kullanması durumu tekil ve geçici bir olaydır. İkincisi ise devlettir. Sınırlandırılmamış, kurullarla bağlanmamış bir devlet insanın özgürlüğüne en büyük tehdittir. Liberal devletin sınırlı niteliğinin, "hukuk devleti" veya "hukukun egemenliği" kavramlarıyla ifade edildiğini görürüz. Doğal hukuk devletten önce de vardır ve devleti bağlayıcı niteliktedir.

Klasik liberal yazarlar genelde devlete aynı sınırlı görevleri yüklemişlerdir: Adalet, iç güvenlik ve ulusal savunma. Bu sınırların aşılmasını engellemek için de devletin hukuki normlara bağlanması zorunludur. Liberal yazarlara göre devletin "sosyal adaleti" sağlama gibi bir fonksiyonu üstlenmesi ve yeniden dağıtımcı politikalar izlemesi yanlıştır. Bu süreç, özgürlüklerin kısıtlanmasıyla son bulur. Bireysel özgürlüklerin

güvence altına alınabilmesi için hukukun egemenliği ve sınırlı devlet anlayışının yerleşmesi gerekir.

Tarihsel olarak liberalizmin temel taleplerinin bazılarını ilk defa yeni doğan ve gelişen burjuvazi tarafından dile getirdiği görülmektedir. Ancak bunun anlamı, liberalizmin tek bir sınıfın çıkarlarına hizmet ettiği değildir. Çünkü liberal yazarların hemen hepsi, izlenen liberal politikalar sonucunda toplumun bütün bireylerinin fayda sağlayacaklarını belirtmişlerdir. Liberalizm, özgürlük, hukuk önünde eşitlik, ifade hürriyeti, toplanma veya toplanmama özgürlüğü, bireylerin olduğu kadar devlet organlarının da zordan korunma hakkı olduğunu belirten temel ilkelerin öne çıktığı bir yaklaşım ve toplumsal bir teoridir.

XXI. yüzyıl başında liberal politikalar yaygınlaştıkça, liberal karşıtı söylemler de artmıştır. Buna göre, ekonomik anlamda yeni liberal rejim tipik olarak; çoğunlukla kamu harcamalarını azaltmak ve faiz oranlarını yükseltme yoluyla enflasyonu düşürmek ve mali dengeyi korumak üzere uygulanan parasalcı politiklardır. Emek piyasası düzenlemelerinin iptali ve sosyal refahın kesilmesi anlamına gelen "esnek" emek piyasaları, ticari ve mali serbestleştirmelerle de özelleştirmeleri içerir.

Liberalizm karşıtları, yeni liberalizmin savunucularının görülmemiş bir ekonomik gelişme, teknolojik ilerleme, yükselen yaşam standartları ve maddi zenginlik çağı yaratacağını vaatmelerine karşın, dünya ekonomisi yeni liberal çağda durgunluğa sürüklendiğini vurgulamaktadır.

Yeni liberalizmin sürdürülebilir bir küresel sermaye birikimi için gerekli olan kurumsal çerçeveyi sağlayamadığı, kapitalist toplumsal çelişkileri yumuşatmak için kurulmuş olan kurumların altını boşalttığı ve bu kurumları çözdüğü söylenmektedir. Kapitalist küresel ekonomi bu durumda artan sıklık ve şiddetteki mali krizlere açık hâle gelmektedir. Bazı uzmanlar "yeni liberalizmin birçok bakımdan durgunluk eğilimlerinin ve mali krizin küreselleşmesi anlamına geldiğini" belirtmektedirler.

Yeni Sağ: Tom Bottomore, Yeni Sağ'ın rolünü; "Bir tür girişimcilik kültürüne yol açan bu bağıllık kültürün, Özel kişilerin kendi refahlarını kendi çabalarıyla oluşturmalarını, devletin ekonomiye mümkün olduğunca az müdahale etmesini ve yine devletin kendine faydası olmayanlara yardım etmemesi gerektiğini sağlamak..." şeklinde özetler.

Yeni Sağ ideolojisi, zamanla, sosyal hakları yurttaşlık kurumunun bir uzantısı olarak görmemeye başlamış, kamu hizmetleri yerine Özel hizmetlerin oluşumunu desteklemiş (Özel sağlık hizmetleri, eğitim, Özel belediye hizmetleri, kamu hizmetlerinin ticarileşmesi vb.) ve yoksulları özel yardıma muhtaç zavallı ikinci sınıf yurttaşlar olarak değerlendirmiştir.

Bu durumda, tahribata uğrayan sadece yoksulların sosyal hakları değildir, medeni haklar da bu tahribattan kismetini almıştır.

Lister, yoksul yurttaşların hukuksal sorunlarını yargı makamlarına götürmek, yasal yardım ve danışmanlık almak konularında güçlüklerle karşılaştıkları için, bu kimselerin medeni haklarının da dolaylı olarak kısıtlandığına dikkat çekmektedir.

1970'lerden itibaren Yeni Sağ, Darwinist bir yaklaşımla en güçlü olanın ayakta kalmasını savunmuş ve yoksulları giderek dışlayan bir politika izlemiştir. Avrupa ülkelerine olan göçler de yurttaşlığın kapsamını da zorlamaktadır. Göçmen veya misafir işçiler, sanatçı veya bilim adamı değişimleri nüfus hareketini artırmış, bütün bunlara tepki olarak Avrupa'da sağcı-milliyetçi duygular canlılık kazanmaya başlamıştır.

Yeni Muhafazakârlık: Muhafazakârlık, bir düşünce sistemi olarak doğup büyümüştür. Muhafazakârlığın tarihsel bir olgu olarak gelişiminde üç büyük tarihi olay büyük rol oynamıştır. Bunlardan ilki Fransız İhtilâli'dir. Muhafazakârlık, 1789 Fransız İhtilâli sonucunda ortaya çıkan düşünce temellerine bir reaksiyon biçiminde oluşmuştur. Fransız İhtilâli o zamana kadar yerleşik olan düzeni yıkmakla kalmamış, İhtilâlin getirdiği ilke ve düşünce sistemine karşı şiddetli tepkiler oluşmuştur. Bu şiddetli tepkilerden İngiliz Edmund Burkinin âkirleri önemli bir yer tutmaktadır. Fransız İhtilâli sonucunda ortaya çıkan liberalizm düşüncesinin İngiltere için tehlike oluşturacağını düşünen Burke'nin ihtilale yönelik yapmış olduğu eleştiriler daha sonraki muhafazakâr yazarların temel kaynağı hâline gelmiştir. Burke, öncelikle fayda düşünminden hareketle bir İhtilâlin anarşiye sebep olmaması gerektiğini belirtir.

İkinci olârak, XVIII. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere'de yeni buluşların ve teknik sahadaki gelişmelerin sonucu, sanayileşme süreci başlamış ve yeni ufakların açılması sağlanmıştır. Makineleşme ve dokuma sanayinin gelişmesi, buhar enerjisinden yararlanma, modem metalurjinin kurulmaya başlaması toplum yapısında önemli değişikliklere neden olmuştur. Sanayi öncesi toplum değişmiş ve büyük siyasal değişimler meydana gelmiştir. Bu oluşumlar istikrann yerine, değişimi kural hâline getirmiştir.

Muhafazakâr düşünceyi şekillendiren diğer oluşum aydınlanma hareketidir. Aydınlanma hareketinin destek noktası ve temel felsefesi rasyonalizmdir. Liberalizm insanı rasyonel bir Varlık olarak kabul etmektedir. Bu nedenle rasyonalizm, insani değerleri düşüncenin temeli olarak görür. Dolayısıyla, gelenek yerine akıl ve muhakeme yürütmeyi insan davranışlarının en güvenilir kılavuzu olduğunu belirtir.

Modern bir kavram olan muhafazakârlığın biçimlenerek ortaya çıkması, sanayileşme ve büyük siyasal değişimlerden sontadır. Bu yönüyle yakın bir geçmişte doğmuş genç düşünce akımıdır.

Muhafazakârlık, geleneksel yaşam ve çalışma biçimlerinde oluşan kopukluk ve radikal değişikliklere karşı kendiliğinden ya da kültürel şartlanma yoluyla oluşan tepkidir. Bu tür tepki her ülkede ve toplumda farklı karakterdedir. Çünkü değişimlere karşı korunacak olan değer ve kurumlar her toplumda farklıdır.

Çağdaş düşünce sistemi içerisinde yer alan muhafazakârlık, monarşist ve dinci akımlardan büyük oranda arınmış, liberalizm ve sosyalizm karşısında kendi bağımsız fikir sitemini oluşturan bir öğreti hâline gelmiştir.

Günümüz muhafazakârları, temel olarak modern sanayi toplumunun birer parçası hâlinedirler. Modern gelişimlere çekimser davranırlar. Ancak geçmişin ihyasının gerekliliğini de arzu etmezler. Muhafazakârlık bu yönüyle, anti-rasyonel dinci akımlardan da ayrılmaktadır.

Muhafazakârlar, liberal düşünce mensuplarının savunduğu toplum öncesi doğa hâlinin varlığına yönelik iddialarına karşı çıkarlar ve toplumun kendisini oluşturan bireylerden önce geldiğinin savunurlar. Bireyin sosyal bir varlık olduğunu ve tarihsel koşulların bireyi oluşturduğunu belirtirler. Bu çerçevede, doğal yaşam döneminde dağınık ve birbirinden habersiz yaşayan insanların, bir araya gelerek toplumsal sözleşme yaptıklarını ve bir kısım temel hak ve hürriyetlerini siyasal topluluğa devrettikleri düşüncesini temelsiz bulurlar. İnsanın baştan beri toplum hâlinde yaşadığını savunurlar. Ancak, muhafazakâr düşüncede, toplum ve birey birbirleriyle çelişki içerisinde bulunan olgu da değildir. Bireyler toplumsal sürekliliğin bir parçasıdır.

Muhafazakâr düşünce, geçmişte yaşanan tecrübe veya deneyimlerin geleceğe ışık tutacağını ve geçmişten ders alınması gerektiğini savunur. Geçmişte yaşanan olayların tecrübe ve bilgi birikiminin sosyal sorunlar karşısında müracaat edilebilecek en önemli faktörler olduğunu kabul etmektedir. Geleneksel kurum ve kurumsallaşmalar, deneme yanılma yoluyla elde edilmiş tarihi unsurdur.

Siyasal muhafazakârlığın bir başka özelliği de milliyetçi karakter taşımasıdır. Her toplum, kendine özgü kimliğini tarihsel pratik içinde bulmuştur. Bu nedenle, her toplumun kendisine has özellikleri ve tarihi bir mirası vardır. Dolayısıyla, kendi ulusal karakterinden ve tarihsel tecrübelerinden oluşan doğal anayasalarla kurumsallaşır. Bütün milletler için kabul edilebilecek evrensel model bulunulamaz. Millet ve milli kimlik milliyetçiliğin temel değerleri arasında yer alır.

İnsanın temelde kusurlu ve muhakeme yeteneğinin sınırlı oluşu muhafazakâr siyaset felsefesinin esasını oluşturur. İnsanın ideal veya rasyonel ilkeler doğrultusunda toplumu yeniden düzenleyebileceği ve örgütleyebileceği iddiasına kuşku ile bakılır. Akıl yoluyla kurum ve gelenekler ortaya çıkarılamaz. Bunları toplumsal yaşamın tarihi birikimleri meydana getirir. Kurumların ve geleneklerin oluşum süreci ise, yavaş yavaş ve kuşaklar boyu süren deneyimler sonucu gelişimini devam ettirir. Siyaset, siyasal otoritenin zorlaması ile değil, toplumsal taleplerin yerine getirilmesi temeline oturtulmaktadır.

Muhafazakâr öğretiye göre anayasalar, siyasal otoritenin akıldışı ve gelenek dışı davranma eğilimini engeller. Aynı zamanda, doğal aristokrasinin oligarşiye dönüşümünü de önlemektedirler.

Muhafazakâr teorisinin önemseddiği konulardan bir diğeri de kültürün sürekliliğidir. Toplum ve onun kültürü sürekli bir oluşum içerisinde. Muhafazakârlar, kültürü ve

devamlılığını toplumsal ve siyasal istikrarın güvencesi olarak görürler. Uluslararası ve tüm toplumları kapsayacak bir kültür bulunamaz.

Muhafazakâr düşüncedeki korumacı görüş toplumun siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel alanlarda devamlılığını savunur. Toplumun tarih sahnesinden silinmemesi önemlidir. Muhafazakârlar ekonomik alanda müdahalecidir. Yerli ürünün korunmasından yana tavır belirlerler. Milli menfaatlerin gerçekleştirilmesi gerekir. Yine adil gelir dağılımının sağlanması tasarrufları arttıracaktır.

XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren dünyadaki oluşum ve gelişmeler muhafazakârlığa yeni bir kimlik kazandırmıştır

Yeni Muhafazakârlık dünyadaki bu durum ve şartların muhafazakâr bakış açısıyla değerlendirilmesidir.

XX. yüzyılın ortalarında itibaren devlet faaliyetleri çok geniş alana yayılmaya başlamıştır. Devlet içerisinde yer alan kurumların büyüklüğü ve karmaşıklığı onların bir çok etkinliklerini anayasa dışına çıkarmıştır. Bu gelişmeler neticesinde bükrütlerin ve kurumların halk tarafından denetimi bir hayli zorlaşmıştır. Bu durum resmi örgütlerin iradesinin birey iradesi üzerine çıkmasını sağlamıştır. Muhafazakârlar bu oluşum sürecini eleştirmekte ve böyle bir düzenin parçası da olmak istemektedirler. Devlet ile sivil toplum arasındaki sınırların yeniden çizilmesi gerektiğini belirtirler.

Refah devleti içerisinde örgütlenen ve siyasal iktidarı elde eden solun bir çok vaatlerini yerine getirememesi, yeni muhafazakârlığın siyasal stratejisini yönlendirmiştir.

Yeni muhafazakârlık, XX. yüzyılda ortaya çıkan otoriter ve totaliter düşünce sistemlerine tepki olarak belirmiş ve günümüz koşullarına ayak uydurmuştur. Dolayısıyla yeni muhafazakâr ilkeler siyasal sistemde kendine yer bulmuştur.

1. Yeni muhafazakârlık, klasik liberalizmin bireysel özgürlük anlayışını benimsemiştir. Diğer taraftan bireysel teşebbüs kişisel hak ve özgürlükler ile devletin müdahalesinin asgariye indirilmesi bu kategori içerisinde ele alınabilir. Ancak, bireysel özgürlükte aşırıya gidilmesi toplumsal düzeni tahrip eder. Bu nedenle bireyi, yurttışı bulunulan devletin tebası ve mensubu bulunduğu toplumun üyesi olarak sınırlar.

Ekonomik hayat merkezi bir yapının denetimine ve yönetimine bırakmamalıdır. Çünkü, böyle bir yönetimde kamu yararı adına hareket edilse dahi, baskıcı bir rejimle karşı karşıya kalınabilir.

2. Yeni muhafazakârlar serbest pazarın erdemine inanırlar. Bilinçli ve iyi vatandaşlar çevrelerine zarar vermeden serbest pazarın doğal ortamı içerisinde bireylere gelişim imkânı hazırlamalıdır. Yeni muhafazakârlar verimliliğin artırılması için korporatif yapının geliştirilmesini öne sürerler.

3. Devletin ekonomik düzenleyiciliğine tepki gösteren yeni muhafazakârlar, bu yönde aşırı bürokratikleşme, bürokrasinin yasa denetiminden ve halk idaresinin

belirleyiciliğinden uzaklaşması ile savurganlığın ve adaletin ağır basmasını örnek olarak belirtirler.

4. Toplumsal eşitlik ilkesine tepki gösterirler. Toplumsal eşitliği sağlamaya yönelik düzenlemelere karşı çıkmaktadır. Toplumda sadece servete dayanmayan doğal bir hâlde oluşan hiyerarşi vardır. Hükümet yoluyla bu hiyerarşinin bozulması, oluşan istikrarı bozar. Bu açıdan, toplumdaki eşitsiz diziliş kişisel yeteneklerin, çalışkanlığın ve girişimciliğin sonucunda gerçekleşen başarının ödüllendirilmesidir. Toplumsal eşitlik geleneksel lider kadrosunun körelmesine yol açar. Doğal eşitliğin sağlanması hayalci bir düşüncenin ürünüdür. Çünkü, doğanın kendisinde eşitlik yoktur.

5. Sosyal dengeyi korumak ve devam ettirmek için güçlü bir devletin varlığına inanırlar. Ancak, bu devletin hizmet alan sınırlıdır. Burada söz konusu edilen sınırlı devletin piyasa açısından geçerli olduğunu, toplumsal ve ahlaki işlevlerini devam ettirmesi gerektiğini düşünürler. Merkezi güç ve otorite sistemi bulunmadan toplumda istikrar devam etmez. Bu nedenle devlete saygı duyulmalıdır.

6. Yeni muhafazakârlara göre; geleneksel değerlerin modern hayatın gerekleriyle bağdaştırılması gerekir. Dolayısıyla, din üzerindeki aşın savunması yumuşatılmış, sınıflı toplum hiyerarşisinin demokrasi lehine gelişmesine rıza gösterilmiştir. Ancak, ailenin ve dinin geleneksel ahlak anlayışı üzerindeki Vurgusu devam etmelidir.

7. Mülkiyet hakkının sınırsız kullanılamayacağını, bu hakkın toplumun ihtiyaçları ile sınırlı olduğunu belirtirler. Eğitim ve sosyal güvenliğin özelleştirilmesinin gerekliliğini savunurlar. Enflasyon ve kamu harcamalarının kırılması gerektiğini ifade ederler.

8. Yeni muhafazakârlığın dayanaklarından birisi de otoriter ve totaliter rejimlerin eleştirilmesidir. XX. yüzyılın ortalarından itibaren kurulan ve yayılan komünizm ve faşizm, tarihi muhafazakâr öğretisi ile tümüyle zıttır.

Görüldüğü gibi yeni muhafazakârlık eskinin erdemleri ile günün gerekleri ve geleneklerini bağdaştırmaya çalışmaktadır. Bu arada liberal ilkelerden de istifade etmektedir. Bu anlamda, serbest piyasa ekonomisi ve bireysel hak ve özgürlüklerin korunması ile gölge devlet düşüncesini öncelikle zikredebiliriz. Geçmişle gelecek arasında köprü kurabilmesi için geleneksel değerlerin günümüz şartlarıyla uzlaştırması gerekir. Böylece toplumsal ve kültürel süreklilik sağlanmış olacaktır.

6. YİRMİBİRİNCİ YÜZYIL VE GELECEK

1. Siyasal Çerçeve İçerisinde Toplum ve Ekoloji: Çevrecilik, kirlilik nedeniyle oluşan çevre sorunlarından, kirlilikten, yani sonuçlardan hareket eden ve bu sorunları teknik düzeyde ele alıp çözmeye çalışan bir yaklaşımdır. Çevreciler, bozulan insan-doğa ilişkilerinin toplumun mevcut yapısı içinde düzeltilebileceğine, var olan kurumlarda yapılacak kısmî değişikliklerle sorunun üstesinden gelinebileceğine inanmaktadırlar. Çevreciler, temel sorunlara inmeden, kirlenmeyi azaltacak teknik gelişmelere bel

bağlamaktadırlar. Bu yoldaki klasik hedefleri, çevre ile ilgili bakanlıklara ve çevre araştırmalarına bütçeden daha fazla pay ayrılmasıdır. Ekolojizm ise çevrecilikten farklı olarak insanı ve doğayı bütünlük içinde kavrayan daha kapsamlı bir yaklaşımdır.

Ekoloji kavramı ilk kez *Ernst Haeckel* (1834-1919) kullanmıştır. Haeckel ekolojiyi, organizmalar ile onların çevresi arasındaki ilişkilerin bilimi olarak tanımlamaktadır. Ekoloji, Yunancada "hane", "içinde yaşanan mekân/ev" anlamındaki "oikos" kelimesinden türetilmiş bir kavramdır; "insanın içinde varlık kazandığı ve bir parçası oluşturduğu doğal ortamla ilişkilerini ifade etmektedir.

Yeni toplumsal hareketler ve ekoloji: Toplumsal hareket, genel olarak içinde yer aldığı toplumdaki değişmeyi özendirme ya da değişmeye direnme amacına yönelik kolektif çabalar biçimde tanımlanabilir. Ekoloji hareketi, yeni toplumsal hareketler bağlamında ele alınmaktadır. Bütün toplumsal hareketlerin ortak bir özelliği, bir toplumsal adaletsizlik duygusundan, yani bir ahlâkî duygudan kalkarak üyelerini etkilemektir. Bir kolektif hareketin toplumsal hareket niteliğini kazanabilmesi için; dayanışma üzerine kurulu olması, bir çatışma içeriyor olması ve içerisinde yer aldığı siyasal koşulların sınırını zorlaması gerekir.

Yeni toplumsal hareketlerin ortaya çıkışına ilişkin açıklamalar, şu noktalar üzerinde yoğunlaşmaktadır. 1) Endüstriyel büyümenin ve teknolojik gelişmenin yarattığı yeni sorunlara bir tepki, 2) Yeni toplumsal çatışmalara sahne olan ve ekonomi, devlet ve toplum ilişkilerinin yeniden örgütlendiği Batılı sanayi toplumlarındaki dönüşümün dışavurumu, 3) Toplumsal değerlerdeki dönemselsel bir değişimle ilişkili olarak, "materyalist" öncelikler tarafından desteklenen "eski siyaset" ile "postmateryalist" referanslara dayalı yeni siyaset" arasındaki çatışmanın bir ürünü, 4) Ekonomik koşullar tarafından yukarıya hareketliliği engellenen "yeni eğitilmiş sınıf"ı bir başkaldırısı, 5) Modern toplumların çelişkilerine ve yabancılaştırıcı etkilerine karşı dönem dönem ortaya çıkan modernlik karşıtı dalganın veya romantik-ideolojik tepkilerin yeni bir tarihsel örneği. Ancak bu açıklamaların hiç biri, yeni toplumsal hareketlerin yükselişini aydınlatmaya tek başına yeterli değildir.

Doğa / çevre ekseninde gelişen, ancak bununla sınırlı kalmayarak pek çok toplumsal sorunu kuşatan eko-politik hareketler, ileri sanayi toplumlarının siyasal hayatında hatırı sayılır bir güç teşkil etmektedir. Yeşil partileri de içine alan eko-politik hareketler, ekolojiyle siyaseti eklemlenmekte ve siyasette belli bir eksen kayması yaratmaktadır. Ekolojik siyasetin gücü, ulaştığı kitle desteğinin altında kalmış gözükmektedir. Ancak siyasal başarının ötesinde ekopolitik hareketlerin asıl gücü, kurumlaşmış siyasetin unsurları üzerindeki dönüştürücü etkilerinden ileri gelmektedir.

Bugün eko-politik hareketler, toplumsal hareket olmanın gerekleriyle parlamenter siyasetin gerekleri arasındaki gerilimi yaşamaktadır. Söz konusu gerilim, eko-politik hareketleri, toplumsal hareketlerle klasik siyasal partilerin bir "sentez"ine dönüştürmüştür. Hemen her parti ya da siyasal çözüm önerilerinde bulunmaya özen göstermektedir.

2. Küreselleşme ve Küresel Siyasetin Boyutları: Evrenin tümüyle kendisi, onu oluşturan sistemler arası bir ilişki bütünüdür. Dünya üzerinde nerede olursa olsun, farklı yaşama biçimine sahip insanlar arasında ilişkinin olması son derece doğaldır. Son yirmi yıl içinde, başta iletişim olmak üzere, çeşitli teknolojik gelişmelerin aracılığıyla insanlar arası ilişkilerde yoğunlaşmıştır. Toplum ya da toplumlardan oluşan devletlerarası ilişkilerin temeli de bu insanî bağlamda mümkün olmaktadır. Bu nitel olgunun dünya ölçeğinde nicel olarak yaygınlaşması "küreselleşme" diye de ifade edilmektedir.

Hızlanan küreselleşme süreciyle birlikte ulus devletler dışındaki uluslararası aktörlerin önemlerindeki artışa paralel olarak "uluslararası politika"nın inceleme alanına giren konular, "dünya politikası" ya da "küresel siyaset" başlığı altında ele alınmaya başlanmıştır. Bu aktörlerin başlıcaları, çok uluslu şirketler, uluslararası örgütler, terörist gruplar ve uluslararası sivil toplum örgütleridir. Ulus-devletlerin ve devlet dışı aktörlerin kendi aralarındaki ilişkiler, küresel siyaset olgusuna hayat vermektedir.

Küresel siyasetin dinamiklerini çok boyutlu bir şekilde kavramanın yolu, uluslararası politikayı ele alırken başvuru temel kurumsal yaklaşımları genel çizgileriyle de olsa tanımaktan geçmektedir. Çünkü uluslararası sistemi ve olguları açıklamak için yararlandığımız farklı kuramlar, olgular dünyası içinde kaybolmamızı engellemekte, bizlere gelişmeleri anlamlandırıp yorumlayabileceğimiz geniş referans çerçeveleri sunmaktadırlar.

Küreselleşme üzerine yapılan tartışmaların önemli bir kısmının merkezinde ekonomi yer almaktadır. Yapılan analiz ve eleştiriler ticaret ve finansın küreselleşmesinin yüksek işsizlik oranlarına, çalışma şartlarındaki olumsuz gelişmelere, artan eşitsizliğe, çoğunluğun daha fazla yoksullaşmasına, sürekli tekrarlanan finansal krizlere ve büyük ölçekli çevre felaketlerine yönelmektedir.

Bugünkü dünyanın konumunu salt küreselleşmeden ibaret bir yörünge içinde göremeyiz. Genel dünya düzleminde küreselleşme XXI. yüzyılın unsurlardan biri, ancak belirleyici değildir. Küreselleşen dünyayı anlamak için "yeni dünya düzeni" dahil geliştirilen kuramlar, yaklaşım ve kavramları daha geniş bir perspektifle ele almak gerekir. Bu kuramlar, farklı kavrayışları yansıttığı gibi, uluslararası güç ilişkilerinde farklı sonuçlara ulaşıldığı ortaya koymaktadır. Örneğin, Yeni Dünya Düzeni, Soğuk Savaş döneminin sona ermesi, Sovyetler Birliği'nin dağıtılması ve ABD'nin hegemonik gücünün belirleyici olması söylemi yaygındır. Ancak, küreselleşmenin dinamiklerini, oluşturduğu ilişki kalıplarını ve işleyişini anlayabilmek için yalnızca küresel ölçekte egemenlik kuran ekonomik dinamikleri çözümlenemeyecek; bu çözümlenmelerle ortaya çıkan tablolar yanı sıra yine küreselleşmenin getirdiği olumlu gelişmeleri de birlikte ele almak gerekir. Bunun için öncelikle uluslararası ekonomik örgütlerin nasıl çalıştığına ve nasıl bir ekonomik düzen oluşturduğuna bakarken, bu düzenleri içeren makro gelişmeleri ya da etkili birim gerçeklikleri de gözardı etmemek önem kazanmamaktadır.

”Üst Dünya”, yakın geçmişin olumsuz olgularıyla zamansal olarak örtüşen küreselleşmeyi, yüzyılın parametrelerinden biri kabul eder. Ancak, küreselleşme dışında yeryüzünün çeşitli siyasal-kültürel gerçekliklerinin olduğunu da gözardı etmez. Bu bağlamda; üst dünya, karşıtlık içinde çatışan çözümsüzlükleri anlamak için geniş bir perspektif ve karmaşık sorunları çözmek için bütüncül bir anlayışın ifadesidir.

3. Günümüzün Tanımlanmasından Geleceğin İnşasına:* XXI. yüzyıl, geçmişin bilgi ve birikimlerinin çoğunu içerirken, kendi dönem anlayışı içerisinde bunların bir kısmını elemine etmekte, bir kısmını ise yeniden üretmektedir. Ancak, çok daha önemlisi, kendi özgün çerçevesi içerisinde yeni bir dünya atmosferinin oluşumu için nelerin yapılabileceği üzerinde“ durmaktadır.

Biriken ve her geçen zaman artan bilgilerin yayılımı, iletişim ve iletişim teknolojilerinin gelişimine bağlı olarak hızlanmıştır. Bilimsel alanlarda yapılan çalışmalar; uzay araştırmalarının hızlanması, yeni fizik teorilerinin geleneksel modern anlayışları sarsması, genetik biyolojinin başarıları artarak devam etmektedir. Hız sayesinde, bilgi alanlarında uzlaşımlar sağlamada verimli ortamlar oluşmaktadır. Örneğin herhangi bir olgunun ortak tanımına gidilebilmekte, bu konuda baskın birliktelikler kurularak temel politik sorunların anlaşılması ve çözümünün kolaylaşacağı umudu doğmaktadır.

İnsani, toplumsal ve yerel sorunlara karşı genel kamuoylarında duyarlılıklar giderek artmaktadır. Buna koşut olarak insanların ne olduğundan çok ne yaptığının önemli olduğu bilincinin henüz oluşmadığı bölgelerde lokal ölçekte kalmış ideolojilerden kaynaklanan toplumsal sorunlar kendini göstermektedir. İdeolojik devletlerin antidemokratik baskıcı yönetimleri ya da etnik milliyetçilikler bu çağ içinde olumsuzluk olarak değerlendirilmekte, bu yapılara karşı güçlü ittifaklar kurulmaktadır.

İnsanın esas alındığı bir anlayış çerçevesinde hak ve özgürlüklerin yeniden biçimlendirilmesi, çok kültürlülük içinde yeni bütünleşme hareketlerine doğru gidilmesi kaçınılmazdır. Ancak, farklılıklar içinde bütünleşme ideali içinde zenginleştirilerek sürdürülebilir yeni toplumsal düzenlere ve daha yaşanılabilir dünyaya doğru evrilen bir sürece doğru gidebileceği de umut edilebilir. Farklılıkları evrensel insan hakları ölçüleri içinde bütünleştiren ulusal yapılar, ulusal yapılan kabul eden uluslararası ittifaklar ve ittifakları kapsayan “üst dünya anlayışı” giderek yaygınlaşmaya ve egemen olmaya başlayacak gibi gözükmektedir.

”Küresel karşıtlığı” içinde kendini üretmeye çalışan veya kendini ideolojik-ulusçu/ulusal olarak konumlandıran devlet yapılarının ideolojik boyutu, bu yapıdaki devletleri ”tehditler üzerinde” odaklaşmaya yöneltmiştir. Tehdit algılaması, esasta korkuya dayalı bir üretim, kendini kapamaya meyilli reflektif bir tutumdur. Devlet için korku, akılcı ya da doğal bir refleks olmadığı gibi, bu doğrultuda üretilen politikalar akıldışı uygulamalara neden olmakta, hatta zaman zaman kendi yapısına yönelik tehditler türetebilmektedir. Oysa ki düşman üretmek bir devletin varoluşu ve devamı için gerekli değildir. Ancak o yapının zaafiyetine işaret eder. Hangi anlam veya

ölçütlerle değerlendirilirse değerlendirilsin, ideolojik devlet yapılarında "düşman" kavramı, o sistemin egemenlerinin kendi kuşku ve korkularının ifade biçimi olarak somutlaşmaktadır.

Modern zamanlarda ortaya konulan ütopyalardaki temel eksiklik; geçmişi yeterince ve nesnel biçimde inşa edip bu çağa yansıyan yönlerini tümüyle çözümlememeleri, geleceği Özne tutkularına göre biçimlendirmeleri ve öngörülerinin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır.

Düşüncenin geçmişine ilişkin tecrübelerimiz, toplumsal yaşam içinde ortaya çıkan görüşlerin bazı ihtiyaçlarla varolduğunu göstermektedir. Bu derin-toplumsal ihtiyaçların karşılanması için yeni argümanlar ortaya konmadıkça, yetersiz eski anlayışların gündemden kalkmaları beklenmemelidir. Bu nedenle; ideolojik bir katılığın kapanma düşmemek için gösterilecek özen içinde, her tür tutuculuğu aşan yeni bir ufuk alan belirlenebilir. Böylece, gelecekçiliğin içinde donmuş kehanetlerde bulunmak yerine, geleceği şimdinin koşullarında algılamanın akılcı yollarını keşfetmek ve geleceğe yönelik makul bir anlam haritası çizmek çok daha uygun olacaktır.

İnsanı yeniden tanımlamak, içinde bulunduğumuz dönemin sorunlarını çözmek için zorunludur. Çağın belirleyici insanı, yani merkezî insan, tüm gerçeklikleri bir bütün hâlinde kavramaya yetkin kişiliktir. Bütünlüğü algılamaya gücü olduğuna inanılan bireyin, var olan bir platforma konması demektir.

Bireyin bilincinde; kendi ve kendi çevresi dışında dünya ve dünyaların potansiyel gerçekliği vardır. Onların sorumluluğu, onların görülmesini ve anlaşılmasını gerektirir. Bu duyarlılık sonucu oluşan alan, ister istemez etik bir "ksen" oluşturur. Merkezî birey sorumluluklarının farkında olduğu için evrene, çevresine ve insanlığa karşı duyarlıdır. Bu tür duyarlılık, siyasal alanda belirlenmiş dar kalıplar içinde düşünülüp davranılmasını benimsemez. Çok daha bütüncül bir anlayış, içinde dünya toplumlarının yaşayabileceği daha özgür, adaleti esas alan, eşitlikçi ne paylaşmacı siyasal sistemler adına sürekli çaba gösterilmesi umutlarımızı artıracaktır.

II

İLİM VE SİYASET ADAMI BAŞBAKAN PROF.M. ŞEMSETTİN GÜNALTAY'IN HAYATI VE BAZI DÜŞÜNCELERİ (*)

Prof. Dr. Abdurrahman Küçük

A. PROF.M. ŞEMSETTİN GÜNALTAY'IN HAYATINA VE ESERLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

a. M. Şemsettin Günaltay'ın Hayatına Genel Bakış

M.Şemsettin Günaltay;1883 yılında, Eğin (Kemaliye)'de/ Erzincan'da doğdu. Babası müderris İbrahim Efendi ve annesi Saliha Hanım idi.

Ortaöğrenimini Vefa İdadisi'nde ve Yükseköğrenimini Daru'l-Muallimîn-i Aliye'de (Yüksek Öğretmen Okulu) yaptı. Daru'l-Muallimîn-i Aliye'nin Fen Kolu'ndan mezun oldu. Özel olarak Arapça, Farsça öğrendi, dinî ilimler alanında bilgi edindi. Avrupa'ya gitti.

(*) Bu **Yazı**; Erzincan'ın Kurtuluşu'nun (12/13 Şubat 1918) 74. Yıldönümü dolayısıyla Erzincan Belediyesi'nin, 12 Şubat 1992 tarihinde, düzenlediği “**Erzincan Tarihi ve Kültürü II.Sempozyumu**”na tarafımdan tebliğ olarak sunulmuştu. Bu Sempozyumun yapıldığı tarihten bir ay sonra,13 Mart 1992 tarihinde, hem insan hem maddî hem de manevî kayıpları büyük olan “**Erzincan Deprem Felâketi**” vukubulmuştu. Bundan dolayı,bildiğim kadarıyla, Sempozyuma sunulan tebliğler,yapılan konuşmalar ve değerlendirmeler kitap haline getirilip yayınlanmadı.

Erzincan'daki Sempozyum'a sunduğum “**Bir İlim ve Siyaset Adamı Olarak Şemsettin Günaltay**” başlıklı Tebliğim; bugüne kadar tam olarak hiçbir yerde de yayınlanmadı. Vefatının 61.Yılı olması dolayısıyla o tebliğin başlığına ve muhtevasına birkaç kelimelik ilave yaparak “**Cumhuriyetin Yüzüncü Yılında Erzincan**” **Kitabı'nda** yayınlamanın hem faydalı olacağını hem de vefa borcunun ifa edebileceğini düşündüm. Çünkü Prof.M.Şemsettin Günaltay; bilim ile siyaseti yanyana götürmüş,Milletvekili ve Başbakan olduğu dönemde de Türk Tarih Kurumu Başkanlığını yürütmüştü.

Günaltay; Türkiye'de de Dünyada da **Dinler Tarihçisi** olarak da biliniyordu. Ben de; onun bu özelliklerini gözönünde bulundurarak, hem bir hemşehri hem **Dinler Tarihçisi** hem **Türkiye Dinler Tarihi Derneği** ile **Milletvekilliği**, **MHP Genel Sekreterliği**, **TBMM Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Başkanlığı** (1999-2002) ile bilimsel çalışmaları beraber yürütmeye çalışmış bir akademisyen ve siyasetçi olarak **Vefatının 61.Yılı'nda** bu makaleyi yayınlamayı uygun/faydalı buldum. Bunun yanında bu makalede yer alan ve yüzyıl kadar önce düşünülen bazı fikirlerin/ öngörülerin; 1917 yılında gündeme getirilen bazı önerilerin/ öngörülerin 32/33 yıl sonra (1949 yılında) uygulama zemini bulduğu gibi, günümüzde de yüzyıl sonra da Türkiye ve Türk Milleti için gündeme gelecek bazı konularda çözüm sunmaya kapı aralayabileceği ve yararlı olabileceği kanaatimi taşıtmaktayım.

İsviçre'nin Lozan Üniversitesinde fizik alanında eğitim gördü. Yurda dönüşünde Kıbrıs İdadisi'nde öğretmenlik, Midilli İdadisi'nde ve İzmir Gelenbevi Lisesi'de müdürlük yaptı. Midilli'de iken Sırat-ı Müstakim ve Sebilurreşad dergilerinde önce felsefi mahiyette, daha sonra sosyal konularda yazılar yazdı. Süleymaniye Medresesi'nde ders verdi. Ziya Gökalp ile tanıştıktan sonra Türk Tarihi araştırmalarına yöneldi. 1911 yılında kurulan Türk Ocağı'nda tarih dersleri ve konferanslar verdi. 1913 yılında, İslâm Mecmuası'nın çıkmaya başlamasıyla "İslâmcı-Türkçü" diye adlandırılan ekibe katıldı.

M.Şemsettin; 1914 yılında, Darulfünûn Edebiyat Fakültesi'nde Türk Tarihi ve İslâm Kavimleri Tarihi Müderrisi oldu. Süleymaniye Medresesi'nde **Dinler Tarihi/Tarih-i Edyan ve İslâm Felsefesi** okuttu. Aynı yıl Darulfünûn İlahiyat Fakültesi Dekanlığına getirildi (1914). 1915 yılında İttihat ve Terakki Fırkası'ndan Ertuğrul (Bilecik) mebusu seçildi. Bu görevi, Meclis-i Mebusan'ın dağılmasına kadar (1920) devam etti. Mebuslukla beraber Darulfünûn'daki derslerini de sürdürdü.

1918'deki İttihad ve Terakki Kongresi'nde II. Başkanlık yaptı ve aynı yıl kurulan Teceddüd Fırkası'nın kurucuları arasında yer aldı. Mütarekeden sonra kurulan Divan-ı Harb'de, harb sorumlusu olarak görülen İttihad ve Terakki ileri gelenleri sorgulayan komisyonda bulundu (1918).

Millî Mücadele yıllarında Anadolu'daki hareketi destekledi, çeşitli görevler üstlendi ve gençlere önderlik etmeye çalıştı. Ankara Hükümeti kurulduktan sonra İstanbul Belediye Meclisi üyeliğine ve Reis Vekilliğine seçildi. Anadolu ve Rumeli Müdafaa-yi Hukuk Cemiyeti'nin İstanbul Şubesi'nde görev aldı. Mustafa Kemal Atatürk'ün emriyle İstanbul CHP Teşkilatını kurmakla görevlendirildi.

II. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne, 1923'de, Sivas Milletvekili olarak girdi. Sivas Milletvekilliği 1950 yılına kadar sürdü. Bir süre TBMM Başkanvekilliği görevinde bulundu. Milletvekilliğiyle birlikte İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Tarih Profesörlüğü yaptı, dersler verdi. Hasan Saka'nın istifasından sonra, 15 Ocak 1949 tarihinde Başbakan oldu ve 22 Mayıs 1950 tarihine kadar Başbakanlık görevini yürüttü (15.1.1949-22.5.1950). Ankara İlahiyat Fakültesi'nin açılması ve dinî eğitime-öğretime ağırlık verilmesi, serbest seçimlerin yapılması ve 1946 seçimlerle ilgili şaibelerin son bulması onun Başbakanlık döneminin önemli olayları arasında yer aldı. 14 Mayıs 1950 seçimlerinde Demokrat Parti'nin çoğunluğu almasıyla Başbakanlıktan ayrıldı. 1950 seçimlerinde Erzincan Milletvekili olarak Meclise girdi. 1954 Seçimlerinde Milletvekili seçilemedi. 1958-1959 yılları arasında Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) İstanbul İl Başkanlığı yaptı. 27 Mayıs 1960 İhtilali'nde Kurucu Meclis Üyeliğine getirildi. 1961 yılında CHP'den İstanbul Senatörü seçildi ancak göreve başlamadan vefat etti (20 Ekim 1961) ve Ankara Cebeci Asrı Mezarlığı'nda defnedildi.

Günaltay; Türk Tarih Kurumu'nun (1930) kurucu üyeleri arasında yer aldı. 1941 yılında Türk Tarih Kurumu Başkanı oldu ve ölünceye kadar bu görevini sürdürdü. Tarih kongrelerine katıldı, tebliğler sundu, Türk Tarih Tezini hem geliştirilmesinde görev

üstlendi hem de savunmasını yaptı¹ ve resmî tarih kitaplarının yazılmasında etkili oldu. O; Batı taklitçiliği karşısında milletin uyandırılmasında, Batıların iddialarının aksine İslâm'ın gelişmeye engel olmadığı, yanlış anlayışlardan kaynaklanan aksaklıklar bulunduğu, İslâm'ın ana kaynaklarından öğrenilmesi gerektiği, Türk Milletinin "İslâm Medeniyeti"nin oluşmasında ve yerleşmesinde önemli roller üstlendiği gibi konulara ağırlık verdi. Türk ve İslâm tarihi alanındaki çalışmalarını, Cumhuriyet döneminde daha çok Anadolu, Mezopotamya ve İran'ın İlkçağ tarihi üzerinde yoğunlaştırdı.²

Hayatının yarısından çoğunu siyasetle geçiren Günaltay; Osmanlı Devleti'nin çöküşünün ve Müslümanların geri kalmışlığının sebepleri, Türk ve İslâm Tarihi, Türk Tarihi başta olmak üzere çeşitli konularda eserler vermiş, **ilim ile siyaseti beraber götürmüş ender simalardan birisidir**

b. Günaltay'ın Bazı Eserleri

Zulmetten Nura (1915), Hurafattan Hakikate (1916); İslâm Tarihi (1922), Mufassal Türk Tarihi (5 Cilt, 1922-1924), Tarih-i Eryan (1922), İslâm'da Tarih ve Muverrihler (1923), Maziden Atiye (1923), İslâm Dini Tarihi (1924), Yakın Şark (1937-1951, 4 Cilt), Uzak Şark (1937), İran Tarihi (1948) eserlerinden bazılarıdır. Sebillurreşad'da ve İslâm Mecmuasında, Darülfünun İlahiyat Fakültesi Dergisi'nde, Türk Tarih Kurumu Dergisi'nde (Belleten) ve Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi'nde çok sayıda makalesi yayınlanmıştır.

B. M.ŞEMSETTİN GÜNALTAY'IN BAZI DÜŞÜNCELERİ

a. Millet ve Memleketin İçinde Bulunduğu Durum Hakkındaki Düşünceleri

Şemsettin Günaltay'ın hayatı; Batı'daki fikir hareketlerinin Osmanlı İmparatorluğu'na sıçradığı bir dönemde geçmiştir. XIX.Yüzyıl, Batı'da fikrî cereyanlar bakımından en hareketli yüzyıldır. Bu yüzyılda dinin karşısına her engeli yenebilecek bir kurum olarak "ilim" çıkmıştır. Asırlardır Batı'da ilim ile din çatışmaktadır. Bazen Kilise, bazen ilmî düşünce galip gelmektedir. İlmî düşünce Kilise'ye galip gelince, dinlerin verdiği bilgilerin yeniden ele alınması, kainatın, insanın ve dinin menşei, tabiat düzeninin aslı ve gayesi yeniden tartışma konusu olmuştur. Böylece Hıristiyan Kutsal Kitabı'nın verdiği bilgiler dışında yorumlara gidilmiştir.

XIX. Yüzyılın ortalarına doğru Auguste Comte'un **Pozitivizm**'le ilgi eserleri ve "**Pozitivizm Sistemi**"; XX.Yüzyılın başlarına kadar, düşünce hayatında etkisini gösteren felsefi akımlardan birisi oluyor. Bu akım, birçok ülkede yayılmış ve taraftar bulmuştur.

¹ Bkz.Şemsttin Günaltay, "**Türk Tarih Tezi Hakkındaki İntikatlarn Mahiyeti ve Tezin Kat'i Zaferi**", Belleten, Mayıs 1938,Sayı:7-8,s.337-365 (Not. Bu Tebliğinde/Makalesinde M.Şemsettin Günaltay, kendisi için , "**Prof. Şemsettin Günaltay, Sivas Saylavı ve T.T.K.Üyesi**" unvanını kullanıyor).

² Bkz.**Türk Ansiklopedisi**, Ankara 1970, XVIII/174-175; **Ana Britannica**, İstanbul 1986, x/159-160; Hilmi Ziya Ülken, **Türkiye'de Çağdaş Düşünce Tarihi**, İstanbul 1979, 388; İbrahim Ağah Çubukçu, "**Cumhuriyet Devrinin Bir Düşünürü Şemsettin Günaltay'ın Dinî Düşüncesi**", 50.Yıl,A.Ü.İlahiyat Fakültesi'nin 50.Yıl Armağanı, Ankara 1973, 185; **Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi**, İstanbul 1970, III/405; İsmail Kara, **Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi**, İstanbul 1978, II/403-405.

Comte; insanlığın son evresine “ilmî devre” diyor ve “pozitivizm” ile karşılıyor. Bu pozitvizm, Comte’un “insanlık dini” dediği dine geçiş için bir hazırlık safhasıdır. O; bu “dinin amentüsü”nü de ilmin yayacağını ileri sürüyor. Böylece “din” yerine ilim geçirilmek isteniyor. Buna sebep de; Hıristiyanlığın ilme ve ilmî düşünceye menfi bakması, ilmî gelişmelere set çekmesi gösteriliyor. Buna bağlı olarak dinin menşei de, insanın menşei de çeşitli teorilerle bağlanıyor. Dinin ilahiliği reddediliyor. Darwinizm ve Marksizm gündeme getiriliyor, insanlığın geri kalmasının sebebi “din”de aranıyorDinden kurtulmayınca ilerlemenin mümkün olmayacağı savunuluyor. Batı’nın ilerlemesi dinin yerini ilmin almasında görülüyor. Batı karşısında Osmanlı Devleti’nin geri kalması da İslâm’a bağlanıyor. Hatta Ernest Renan gibi bazı Batılılar, Türkler’in ilerlemesi ve kalkınması için İslâm’dan uzaklaşmasını tavsiye ediyor. Bu fikirler, Batı’ya gitmiş ve Avrupalı fikirlerin etkisinde kalmış bazı “Osmanlı aydınları” tarafından savunulmaya başlıyor, Osmanlı İmparatorluğu içinde de bu görüşlere rağbet edenler bulunduğu gibi³, bunun karşısında olan, dinin lüzumunu ve İslâmın gelişmeye engel olmadığını savunan aydınlar da kendini gösteriyor. Şemsettin Günaltay da, bunlardan birisi olarak ortaya çıkıyor. Günaltay; hem İslâm’ı hem Batı’yı hem de Batı’daki fikrî hareketleri biliyor. O;Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu durumda kurtulması için çareler öneriyor. Bunun için **Zulmetten Nura** adlı eserini yazıyor. Günaltay, bu eserle Türk kamuoyunda tanınıyor⁴.

Mehmet Akif; Günaltay’ın **Zulmetten Nura** adlı eserine yazdığı “**Takdim**” yazısında, “Yakın zamanlara kadar dünyanın üç büyük kıt’asına hâkim olan altıyüz senelik koca bir saltanat evvela Afrika’dan, sonra Avrupa’dan çekilmiş; bugün Asya’da bile büyük, hem pek büyük fedakârlıklarla yaşayabilecek kadar küçülmüş iken, bizim halâ ibret gözünü açmak taraflarına yanaşmayışımız ne ağlanacak felakettir ” girişinden sonra bu felâketleri, ecdadımızın bol bol tarih okumaları karşısında, bugün artık tarih okumaya lüzum duyulmamasına bağlıyor. Mehmet Akif, daha sonra M. Şemsettin Günaltay’ın eseri ve şahsıyla ilgili görüşünü şöyle dile getiriyor: “İşte benim Şemseddin’im o kahraman yürekli biri, işte benim Şemseddin’im şu te’lifi o feryadlerin en müessiridir! Evvela şarkı adamakıllı öğrenen; sonra Garbı hakkıyla tanıyan; her iki cihanın ulûmunu, funûnu, adâtını, içtimaiyatını yıllarca tedkik eden Şemseddin şu eseriyle bize neler gösteriyor, neler öğretiyor”.⁵

Günaltay; “**Zulmetten Nura**” adlı ilk eserini yanlış inanışlar ve taassuba varan fikirlerin tehlikesini göstermek ve İslâm Âlemini uyandırmak gâyesiyle yazıyor. O; İslâm Âlemi’nin geri kalmasının ve ülkenin içinde bulunduğu fikrî çöküşün huzursuzluğunun sebebini cehalette görüyor. Bu cehaleti de iki kısma ayırıyor. Bunlardan birisine “**Dindarlık**”, ötekine “**Teceddüd**” adını veriyor. “Dindarlık” adına hareket edenlerin; kürsülerde vazederken çağın

³ Fikirler ve görüşler için bkz.Abdurrahman Küçük, “**Giriş-Genel Hatlarıyla Hıristiyan ve İslâm Dünyasında Din ve İlim**”, Namık Kemal, **Renan Müdafaaamesi**, Haz. Abdurrahman Küçük, Kültür ve Turizm Bakanlığı,1000 Temel Eserler Dizisi-141,İstanbul 1988, 1-20.

⁴ Bkz.M. Şemseddin(Günaltay), **Zulmetten Nura**, İstanbul 1331 (1915),

⁵ Mehmed Akif, “**Takdim**”, M. Şemseddin, **Zulmetten Nura**, İstanbul 1331 (1915).

özelliklerini ve Batı'nın gelişmişliğini görmediklerini, İslâm'ı hurafelere boğduklarını, İslâm'ın çalışmayı ve ilim yapmayı emreden hükümlerini kavra-yamadıklarını, dar kalıplar içerisine sıkışıp kaldıklarını, “dindarlık” adına milleti bir kâbus altına soktuklarını ve asırlarca süren derin bir uykuya daldırdıklarını belirtiyor. “Teceddüd” (Yenilikçiler) taraftarlarının ise; memleketi selamete çıkarmak için, Batı'nın ilim ve irfanını, san'atını ve ticaretini anlayacak yerde milliyet realitesini ve mukaddesatını redderek, sadece Avrupa şapkası giymekle, Batı'nın modasını taklitle gayeye ulaşacaklarını zannettiklerini ortaya koyuyor. Böylece milletin ırkî faziletlerinin, ruhî üs-tünlüklerinin, fedakârlık hissini yokolmasına, şaşkın bir hale, çıkmaz yola düşmelerine sebep olduklarına işaret ediyor. Bu iki grup arasında zarar bakımından bir fark bulunmadığını, bunun için önce “**küflü kanaatler**”in yıkılması gerektiğini savunuyor. Kendisi, bu yaraları deşmek, içinde buldukları felaketleri açıklamak ve vatani tamamen batmaktan kurtaracak yolları göstermek için eserini yazdığını açıklıyor⁶.

Halkın fikriyatını yanlış şeylerin işgal ettiğini, bunları değiştirmenin zor olduğunu ancak acı hakikatleri çekinmeden ortaya koymanın da vacip bulunduğunu ve bu hakikatlerin bazılarını rencide edeceğini belirten Günaltay, şöyle devam ediyor: “Fakat bugün öyle bir mevkide bulunuyoruz ki, en ufak bir hakikati gizlemek büyük bir ihanet olacaktır... Kusurlarımızı, felaketlerimizin sebeplerini en derin, en gizli noktalarına kadar açmak, noksanlarımızı teşrih etmek derece-i vücûbdadır. Noksanlar öğrenilmeden, hatalar itiraf edilmeden, esbâb-ı inkiraz kat'i bir imanla incelenmeden evvel, kurtulmak için müracaat olunacak her teşebbüs akim kalır ve hiçbir faide temin edemez. Acı hakikatler bilâtereddüt söylenilmeli, yanlış kanaatler esasından yıkılmalı, envâr-ı hakikatın inkişafına mani olan hâiller, manialar izale edilmelidir!”⁷.

Altıyüz senelik saltanatın sarsılmasının ve Osmanlı Devleti'nin çöküşünün birçok sebebi üzerinde duran Günaltay; “Bu sebepleri hariçte aramak abestir. Haricî sebepler hep zahiri amillerdir ki bunların da gizli sebepleri, dahili hazırlanmış amilleri vardır...” diyor.⁸ O; temelleri çürümüş boş bina için rüzgârın harici bir sebep olduğunu söylüyor, asıl sebebi içte arıyor, iç sebep olarak da tefrikayı görüyor ve şöyle diyor: “Memleketin selâmetini sair milletler arasındaki tefrikaya havale ederek gaflet uykusuna daldığımız, sefahat ve eğlen-ce kucağına atıldığımız için bugün pek korkunç bir akibet karşısında bulunuyoruz.

Ağzımıza vurulan kilitler, ihtirasatımızın önüne çekilen setler kalkarkalkmaz sırtlanlar gibi birbirimizi didiklemeye başladık. Bütün cihanı unuttuk. Yeryüzünde güya yalnız biz varmışız, bizden başka kimse yokmuş; bizim didişmemizden istifade etmeye hazırlanmış düşmanlarımız mevcut değilmiş gibi birbirimize geçtik, boğuştuk, yaralandık. Dost kavgasına, hasîs ihtiraslar peşine düştük. An'anatı yıktık, avâmı bağlayan rabutaları kırdık. Herşeyi tahkir ettik. Memlekette şerefine mülevves çamurlar fırlatmadığımız namuslu

⁶ Bkz. M. Şemseddin (Günaltay), **Zulmetten Nura**, 11-13.

⁷ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 16

⁸ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 17

hiçbir sima kalmadı. Cihanda mevcut milletler terakkiden tekâmüle, tekâmülden saadete sevkeden idare-i meşruta namını bile lekeledik. Hürriyeti edepsizlik, meşrutiyeti kanun tanımazlık gibi telakki ettik. Herkes kendi vazifesini; kendi işini unuttu...

Mekteplerde, medreselerde dersler bırakıldı. Yerlerine siyaset mücadeleleri ikâme edildi. On yaşındaki çocuklar bile ders kitaplarını okuyacaklarına, fırka gazetelerine düştüler. Kadınlar, an'ânenelerini, vazife-i mukaddeselerini unuttular, başka emellere koştular...".⁹

Günaltay, o zaman, özet olarak kurtuluşun çaresini de şöyle gösteriyor: **"...Yurdu kurtaracak polâd kollarda yine bizim pazularımız olmalıdır. Bundan sonra ihtiraslarımıza ebediyen veda etmeliyiz. Ordu vazife-i mukaddesesine, efrad-ı milletten her şahıs da ancak kendi işine hasr-ı hayat etmeli, nifak ve şihâbe nihayet verilmeli, her ferd yalnız vatan ve milleti kurtarma çarelerini düşünmeli ve ancak o yolda çalışmalıdır"**.¹⁰

b. Günaltay'ın Batı Hakkındaki Düşünceleri

"Avrupa'dan merhamet dilenmek beyhudedir! Kendimiz uyanalım!" başlığı altında Günaltay, özetle, şunları savunuyor: "Yaşamak istidadında olan bir millet yalnız kendi azmine, kendi fedakârlığına istinad eder. Acaba biz böyle mi yaptık? Ne gezer!

Biz, felâketler bize gelmemiş, kıyamet bizim başımızda kopmamış gibi ellerimizi koynumuza soktuk, medenî Avrupa'dan merhamet dilenmek, hayır ümidiyle vakit geçirdik"¹¹.

Günaltay; Avrupa'nın menfaatini düşündüğünü, salıp ruhu ile hareket ettiğini, Müslüman beldelerini çiğnediklerini dile getiriyor. Onlardan merhamet dilemenin bize yaraşmadığını, bunu bizim gafil insanlarımızın da, aydın geçinenlerimizin de kavrayamadıklarını belirtiyor.¹² O; bu durumu, hırs ve menfaate bağlayarak şöyle diyor: "Aman Yarab! Meğer hırs, menfaat gibi alçak hisler beşeriyeti her türlü mezaya-yı necibeden soyacak kadar bir kudret-i sehpare gösterebilirmiş! Meğer cihana adâlet, musavat ve uhuvet esâsat-ı âliyesini ta'lim iddiasında bulunan bir kısım matbuat, politikacılığın pek sefil ihtisaslarıyla fezâil-i insaniyye ve icabat-ı ahlâkiyyeyi çiğneyecek küçüklüklere tenezzül edebilirmiş!"¹³

M. Şemseddin; **"Avrupa'nın Memleketimizle Niçin Bu Kadar Alâkadar Görünüyor?"** başlığı altında, Avrupalı'nın bize karşı tutumunu, bakışını işliyor ve konuya şöyle başlıyor: **"Bugün ağır ve boğucu siklet altında ezildiğimiz vukuât-ı âhire, bize Avrupa medeniyetinin ne demek olduğunu, asırlardan beri Hilal'e karşı kin, nefret ve intikam fikirleriyle terbiye edilmiş olan Avrupalıların mahiyet-i hakikiyeleri neden ibaret bulunduğunu pek acı**

⁹ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 18-19

¹⁰ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 21

¹¹ M.Şemseddin(Günaltay), **Zulmetten Nura**, 22

¹² Bkz. Günaltay, **Zulmetten Nura**, 23-24

¹³ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 25.

hakikatlerle gösterdi”. Bundan sonra o; Avrupa’nın Şark’ı zaptetmek, şarklıların can damarlarını emmek niyetinde bulduklarını ve zerre kadar merhamet hissi duymaksızın hedeflerine varma gâyesinde olduklarını anlatıyor¹⁴.

Günaltay,Avrupa’yı şöyle tavsif ediyor: “Avrupa’dan medeniyet, insaniyet namına bir hayır beklemek, Avrupa’yı tanımamazlık, daha açıkçası budalalıktır”¹⁵. Avrupa ülkelerinin, menfaatlerini düşündüklerini, Avrupalıların bir Müslümanın bir Hıristiyan kadar hukûka malik olmasına mümkün değil rıza göstermediklerini kaydediyor¹⁶.

Günaltay; **“Bütün Avrupa Niçin Bizim Parçalanmamızı İstiyor”** başlığı altında, bu durumun Hıristiyanlık’ın İslâm’a karşı bakışından kaynaklandığını, kendi aralarında Hıristiyanlığa lakayt kalanlarının, Hıristiyanlık’a menfi bakanlarının bile, İslâm ile Hıristiyanlık karşı karşıya geldiğinde, şiddetli bir Hıristiyan kesildiklerini, asırlardan beri Müslümanlara karşı beslenen kin ve intikam lavları fırlatmaya başladığını belirtiyor¹⁷. Bunun sebebini de Haçlı Seferleri’nden önce papazların Müslümanlar aleyhine hurafeler yaymalarında, bunun yaygınlaşmasında ve kine yol açmasında görüyor. O zaman İn-giltere, Fransa ve Amerika’nın Hıristiyanlığı yaymak için sarfettikleri paranın 5,5 milyon İngiliz Lirasından fazla olduğuna işaret ediyor¹⁸.

Günaltay; dünyanın medenî ülkesi olan İsviçre’de dinlediği **“Makedonya’da Türk Mezâlimi”** konulu konferansta şunların söylendiğini yazıyor: **“Yeryüzünden Hilal kalkmadıkça, Salib’in saye-i şefkatkârı bütün cihanı zîr-i saadet bahşına almadıkça insaniyet mes’ud olamaz. Hıristiyanlık kemâl-ı şa’saasıyle Arabistan’ın barbar dinini ortadan kaldırmalı ve Türkler Altay dağlarının maverasına sürülmelidir”**. Günaltay, bu hezeyanları takip edenlerin ekserisinin de bilim adamı olduğuna ve alkışlamaktan utanmadıklarına da dikkat çekiyor.¹⁹ Benzeri bir konferansın da Fransa’da verildiğini, konferans verenin de Edebiyat Fakültesi Müdürü olduğunu ve orada da **Salib’in Hilali boğması gerektiğinin** anlatıldığını belirtiyor²⁰.Bütün bunlar karşısında Günaltay; gözümüzü açmamızı, tehlikeyi görmemizi, birlik olmamızı ve birlikle hareket etmemizi istiyor/öneriyor²¹.

c. Günaltay’ın Maarif/Eğitim-Öğretim Hakkındaki Düşünceleri

I. Dünya Harbi’nin devam ettiği yıllarda Maarif’in/Eğitim-Öğretim’in ilerlemesi, düzelmesi konusunda teklifler ve tartışmalar gündemdedir. 1917(1333) yılında Maarif Bütçesi görüşülürken, Meclis-i Mebusan’da, ders programlarına, din derslerine, İslâmî ahlâk

¹⁴ Bkz. Günaltay, **Zulmetten Nura**, 35

¹⁵ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 35.

¹⁶ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 36.

¹⁷ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 40.

¹⁸ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 41.

¹⁹ Günaltay, **Zulmetten Nura**, 42.

²⁰ M. Şemseddin Günaltay, **Zulmetten Nura**, 42-43.

²¹ M. Şemseddin Günaltay, **Zulmetten Nura**, 45.

konularına, kızlara yabancı dil öğretilip öğretilmemesine, Avrupa'ya giden talebenin dinsizleştiğine ve fikir birliğini oluşturmak için mekteplerin medreseye doğru gittiğine dair tartışmalara tesadüf edilmektedir.²²

Bu konularda bazı mebuslar,görüşlerini açıklamıştır. Bunlar arasında M.Şemseddin (Günaltay) da bulunmaktadır. Ertuğrul (Bilecek) Mebusu Şemseddin Bey (Günaltay); **“Meşrutiyetin ilanından beri heyet-i umumiyyeyi en ziyade işgal eden mesele Maarif meselesi olmuştur.** Maarif hakkında bu Kürs-i Âli'den muhtelif zevat pekçok fikirler serdetmiş, hükümet tarafından da bunlara muhtelif cevaplar verilmiştir. Şayan-ı şükrandır ki bütün bu mücadelât ve münakaşât neticesinde son zamanlarda Maarifimiz için muayyen bir istikamet hazırlanmış oldu. Fakat bu istikametin daha muayyen, daha feyyaz bir şe-kilde olmasını hepimiz arzu ve temenni ederiz” girişini yaptıktan, Alî (Yüksek), Tali (Ortaöğretim) ve İptidaî Tedrisat (İlköğretim), bilhassa Darulfünun hakkında görüşünü anlattıktan sonra eğitimde ahlâk konusu üzerinde durmuş, din derslerine temas etmiş, Arapça ve Farsça eğitim usullerini tenkit ve münakaşa etmiştir.²³

Şemseddin Günaltay'ın bu konudaki görüşlerinden bazıları şöyledir: “Bir cemiyet muhtelif birçok münasebetlerin ictimandan sonra teşekkül etmiş bir uzviyettir. Bu münasebetleri tesis eden esaslar ise kavânin-i ahlâkiyedir. Kavânini ahlâkiye sayesinde ki cemiyetler ahenkdâr bir şekilde feyyaz bir istikamete doğru gidebilirler. Bu itibarla ahlâk ilmini vazife ilmi telakki edebiliriz. Kanuni ahlâkiye riayetkârlık, vazifeye riayetkârlık demektir. Binaenaleyh biz mekteplerde ahlâki tesis ettiğimiz zaman aynı suretle hissî vazifeyi de tesis etmiş olacağız. Bu noktadan ahlâkın ehemmiyetini hiçkimse inkâr edemez. Fakat ahlâk ne üzerine istinad edebilir? Ahlâk için bugün filozoflar üç kuvve-i müeyyide gösteriyorlar. Birincisi vicdan, ikincisi tabiat, üçüncüsü de cemiyet. İşte biz bu üç kuvve-i müeyyideyi ayrı ayrı tedkik ettiğimiz zaman her üçünün de metîn bir esasa istinad etmediğini ve kanaat bahş bir kıymetleri olmadığını görüyoruz.

Şu halde **mekteplerde ahlâki metîn bir esasa istinad ettirmek için birinci derecede nazarı itibara alınacak şey kuvve-i müeyyidenin kutsî bir esasa ibtina etmesidir. Binaenaleyh ahlâkın tesisi ve ma'şeri vicdanun inkişaf ettirilmesi için mekteplerde din tedrisatına fazla ehemmiyet vermek lüzumunu bu suretle ihtar etmek isterim.** Fakat din tedrisi ne demektir ve nasıl olabilir? Bu cidden mühim bir meseledir. Bendeniz mekteplerde bulunmak suretiyle **itiraf ederim ki gençlerde din husunda görülen lakaydiyi tevlideden en birinci sebep fennin felsefesini bilmeyen kimselerin fen muallimliği etmesi ve dinin ulviyetini takdir etmeyen zavallıların da din tedrisine memur olmalarıdır.** Şu halde bir tarafın dinin maliyetinden, diğer taraftan fennin felse-fesinden ve iki tarafın diğerinin daire-i irfanından bihaber olmasıdır ki bu meseleyi vahim bir şekle sokmuş ve bugünkü buhranı hasıl etmiştir.

Bizim Maarif Nezareti'nden en ziyade rica ve istirham edeceğimiz ve belki ciddiyetle isteyeceğimiz tek şey, **tayin edecekleri muallimlerin intihabında daha ziyade isabetkarâne**

²² Bkz. Osman Ergin, **Türk Maarif Tarihi**, İstanbul 1977, IV/1360-1361

²³ Bkz. Ergin, **Türk Maarif Tarihi**, IV/1371.

hareket etmesidir. Muallim olan zevatta birçok evsafın bulunması ve bunların fen ile dinin ne olduğunu bilmeleri icab eder. Aynı zamanda kendilerinde dinî ve millî hissiyatta bulunması zarûrîdir. Çünkü bu hislerden mahrum zevat istediğimiz nesli yetiştiremez ve talebede de hissî, millî ve dinîyi uyandıramaz. Dinin lüzumu hakkında burada uzun uzadıya izahate girişmeyi abes görüyorum. Bu lüzum en büyük mütefekkirlerin tahtı tasdikindedir.

Efendiler; son zamanlarda gördüğünüz ihtiraslar, ferdî temayüller, şahsî hırslar emin olunuz ki, mücerred dinî ve millî hislerin boğulmasından ileri gelmiştir. Karşısındakini aç bırakarak cebindeki parayı alan ve sefahatlerine sarfeden bir insanda eğer bu mukaddes hisler olsaydı içtimaî bir cinayet olan bu halleri tecviz etmez, milletdaşlarının felaketlerine acırdı. Maarif Nezareti takip ettiği usulde Ulûm-ı Diniye tedrisatını ehemmiyetsiz bir me's'ele varsa o da budur. Şimdiye kadar **Ulûm-i Diniye dersi ehemmiyetsiz görülmüştür. Ulûm-i Diniye için tayin edilen muallimlerde evsaf-ı lâzimenin bulunup bulunamadığına o kadar ehemmiyet verilmemiştir.** Ulûm-i Diniye değil mi? Nasıl olsa olabilir gibi bir usûl takip edilmiştir. Halbuki bu ders diğer derslerden daha mühimdir. Çünkü Ulûm-i Diniye muallimi karşısındaki talebenin ahvali ruhiyesine, maneviyatına hâkim olacaktır. O maneviyata hâkim olabilmek için kendisinde lazım olan vasî, fazilet, geniş irfan, derin vukuf bulunmak icabeder. Herhalde bu mesele ehemmiyetsiz telakki edilecek bir mesele değildir".²⁴

M.Şemsettin, ayrıca, Arapça tedrisatı üzerinde duruyor ve "vatanımızın bir kısmını, milletimizin yarısını Arap millet necibiyesi teşkil ettiği için" Arapça öğretiminin lüzumuna işaret ediyor. Hatta "Lisan-î dinî olmak itibariyle de bu lisana vukufumuz zarûrîdir" diyor. Ancak Arapça'nın sarf ve nahiv alimi yetiştirdiğini, lisan öğretilmediğini, haftada 5 saat olmak üzere sekiz sene Arapça okutulduğunu, fakat mezun olunca iki kelime konuşmadığını, Beyrut'a giderse aç kaldığını belirterek tenkid ediyor. Bunun sebebini; Arapça muallimi olarak tayin edilenlerin Arapça'yı bilmemesinde görüyor.²⁵

d. Günaltay'ın Din ve İslâm Dini Hakkındaki Düşünceleri

Günaltay, dinin menşeinin tartışıldığı bir dönemde, **Tarih-i Edyan /Dinler Tarihi** yazmanın yoğunlaştığı bir ortamda, bu nazariyeleri incelemek, dinin lüzûmunu ortaya koymak için Tarih-i Edyan'ını yazmıştır. O, dinin tarih boyunca, hiçbir kesintiye uğramadan, varlığını gelişerek devam ettirdiğini belirtmiştir.²⁶ Dinin fitrî bir ihtiyaç olduğundan hareket eden Günaltay; toplumlar için dinin lüzumuna işaret etmekte, dinin insanlığın kendisinden müstağni kalamayacağı bir müessese olarak görmekte ve "bu müessese, ne kadar yüksek prensiplere, ne kadar derin hikmetlere müstenid olursa, lüzumu da o nisbetle artar" denmektedir.²⁷ "Bir millet için, ahlâk-ı diniyenin sükûtundan daha

²⁴ Osman Ergin, **Türk/Türkiye Maarif Tarihi**, İstanbul 1977, IV/1371- 1373.

²⁵ Ergin, **Türk/Türkiye Maarif Tarihi**, IV/1373.

²⁶ M. Şemseddin Günaltay, **Tarih-i Edyan**, 1338(1922), 3-6

²⁷ Günaltay, **Tarih-i Edyan**, 39

müthiş bir felâket yoktur, denilirse, bir hakikat itiraf edilmiş olur” ifadesi²⁸ ve dinsiz ne insanın insan, ne toplumun toplum olacağı kanaatiyle dinin lüzumunu vurgulamaktadır.²⁹ Bu konudaki düşüncesi, şu cümlesinde özetlenmiştir: “**Din fikrî zail olduğu gün cemiyet-i beşeriyenin tefessüh ederek biemân ve akibeti meçhul bir anarşiye sürüklenecğinde şüphe yoktur. Din, gerek efrâdın, gerek ailenin ve gerek cemiyetin saadeti nokta-i nazarından beşeriyet için en mübrem, en lüzûmlu bir müessese-i içtimaiyyedir**”.³⁰

Toplum için dinin gerekli olduğu inancında bulunan Günaltay; Müslüman olduğu için, İslâm’ı anlamaya ve anlatmaya çalışmıştır. İslâm’ın yanlış anlaşıldığına, İslâm’ın ilerlemeye engel gibi gösterildiğine dikkati çeken M.Şemseddin; İslâm’ın ilerlemeye engel olmadığını, bilakis ilmi teşvik ettiğini âyet ve hadislerle izah etmektedir. Milleti geri bırakanın İslâm değil, İslâm’ı yanlış anlayan ve İslâm’ın emirlerini kavrayamayan Müslümanlar olduğu üzerinde durmaktadır. Hıristiyanlıkta ilim arasındaki çatışmanın İslâm’da olmadığını belirtmekte ve bilgisizliğe süreklenmenin sebebini bilginler sınıfının çökmesine bağlamaktadır.³¹

Günaltay; geri kalmanın sebebini cehalette, İslâm’ın halk kitlelerine gereği gibi anlatılmamasında buluyor. İslâm’ın emrettiği çalışmanın yapılmadığına, İslâm’ın hura-felere boğulduğuna dikkati çekiyor ve **Hurafattan Hakikate** adlı eserini bunun için yazıyor. Bu eserde, hurafeleri, onların halk arasında yayıldığını ve dinin aslındanmış gibi görüldüğünü anlatıyor. Müslümanları kurtarmak için İslâm’ın safiyetine yeniden kavuşturmak gerektiğini ve İslâmi eğitime ağırlık verilerek bunun gerçekleşeceğini savunuyor³². İctihad kapısının kuran ve gerçek hadîslere dayanılarak açılması gerektiğini savunan Günaltay; **kuru bir kadercilikle savaşmanın ve milliyetçilik ruhunu uyandırmanın lazım geldiği kanaatindedir**. O, Kuran ve hadislerden ibaret olan İslâm’ın temel alınmasını istemekte, din adamlarının ve hukukçuların daha derin öğretim görmeleri gerektiği üzerinde durmaktadır.³³

Günaltay’ın 1915’li yıllardan itibaren, din eğitime önem verilmesi ve İslâm’ın hakkıyla öğretilmesi yönündeki düşüncelerini, Başbakanlığı döneminde uygulamaya koyduğu görülmektedir. TBMM. 4 Haziran 1949’da Ankara Üniversitesi bünyesinde İlahiyat Fakültesi’nin açılmasını kabul etmiştir. Günaltay kabinesinin Milli Eğitim Bakanı Tahsin Banguoğlu; İlahiyat Fakültesi’nin medrese ruhuyla çalışmayacağını, “**irticaî hareketlere**” karşı çıkacağını belirtmiş ve “bu fakülte, **‘hurafecilerin’** önünden yarasalar gibi kaçacakları bir meşale olacaktır” demiştir.³⁴

²⁸ Günaltay, **Tarih-i Edyan**, 41

²⁹ Bkz. Günaltay, **Zulmetten Nura**, 40-48; Günaltay, **Tarih-i Edyan**, 39-50

³⁰ Günaltay, **Tarih-i Edyan**, 51

³¹ Bkz. Günaltay, **Zulmetten Nura**, 59-165

³² Bkz. Günaltay, **Hurafattan Hakikate**, 1332 (1916).

³³ Bkz. Cotthard Jäschke, **Yeni Türkiye’de İslâmlık**, Çev. Hayrullah Örs, Ankara 1972, 18.

³⁴ Bkz. Jäschke, **Yeni Türkiye’de İslâmlık**, 78,

Günaltay; 16 Ocak 1949 tarihinde kurulan Hükümetinin Programını açıklarken de şunları söylemiştir: “Bundan sonra da, Türk İnkılabının ana prensiplerini titizlikle müdafaa edeceğiz. Vicdan hürriyeti bizce, mukaddestir. Çocukların dinî terbiyelerine hürriyet esasına dayanarak imkân vereceğiz. Ama bizim **Laiklik prensibinden ayrılabilceğimiz sanılmamalıdır**. Özellikle din perdesi altında bu milleti yıllarca uyutan hurafelerin yeniden canlanmasına ve **dinin siyasî ve şahsî maksatlar için kötüye kullanılmasına müsaade etmeyeceğiz**”.³⁵

Diyanet İşleri Kanununun çıkması ve Diyanetin Vakıflar Genel Müdürlüğünden ayrılmasıyla şahsiyetini bulması Şemseddin Günaltay'ın Başbakanlığı dönemine rastlamaktadır.³⁶

Günaltay; siyasî, hukûkî, iktisadî ve sosyal düzeni yıkmak, millî duyuları yoketmek veya zayıflatmak amacı taşıyan derneklerin yasaklanması ile ilgili kanun teklifinin görüşül-mesi sırasında (8-10 Haziran 1949) kendisinin gerçek bir Müslüman olduğunu, Hz. Muhammed'in din olarak bildirdiklerine iman ettiğini açıklamaktadır. Kanunun görüşülmesinin sonundaki konuşmasında da M. Şemseddin Günaltay; özellikle “**muzır mikropların**” Türkiye'ye girmesini önleyeceğini belirtiyor ve komünistlerin taktiklerini şöyle açıklıyor: “Tıpkı eski Batınîler gibi Komünistler de çok nadir olarak açıkça saldırırlardı, çoğu vakit, buldukları çevreye kendilerini uydururlardı. Şurada dindâr ve mutekit, burada Hasan ve Hüseyin için canını feda eden mutaassıp bir Alevî, kimi zaman Şîî, kimi zaman Sünnî, kâh Nakşibendi, kâh Kadirî görünürlerdi. Kanun yalnız memle-ketin sükûn ve asayişini ‘**baltalamak ve bombalamak**’ isteyenlere karşı kullanılacaktır”.³⁷

Görüldüğü gibi M.Şemseddin (Günaltay); 1333/1917 yılında **Meclis-i Mebusan**'da **Maarif Bütçesi** üzerine yaptığı konuşmada, Eğitim-Öğretim, Din Eğitimi - Öğretimi gibi altını çizdiği ve önemini vurguladığı konuları, 1949 yılında Başbakanlık Makamına getirilince, 32/33 yıl sonra, yüksek tahsilli, bilinçli ve bilgili “**din müteassıpları**” yetiştirmek için Ankara Üniversitesine bağlı **İlâhiyat Fakültesi** açarak, eline fırsat geçer geçmez düşüncelerini fiiliyata geçirerek görüşlerinde samimî olduğunu göstermiştir.

e. Günaltay'ın Türk Tarih Tezi Konusundaki Düşünceleri

İslâm'a ağırlık verilen ilk eserlerinde M. Şemseddin Günaltay; İslâm'ın tam anlaşılmasıyla kurtulunabileceğini savunurken, “**Millî Asabiyet**”in/ **Türk Milliyetçiliği**'nin uyandırılmasını da çareler arasında görmektedir.³⁸Türk Tarihi araştırmalarına kendini verdiği yıllarda yazdığı “**Mazidan Atiye**” isimli eserinde, Anadolu Zaferi ile doğan güneşin Türk Tarihinde yeni bir devir açtığını söylüyor. Çalışmalarına, İslâm Tarihiyle değil,

³⁵ Jäschke, **Yeni Türkiye'de İslâmlık**, 101.

³⁶ Jäschke, **Yeni Türkiye'de İslâmlık**, 60.

³⁷ Bkz. Jäschhke, **Yeni Türkiye'de İslâmlık**, 102-103.

³⁸ Bkz. Günaltay, **Zulmetten Nura**, 217-223.

İslâm'dan önce Türk Tarihiyle başlıyor. Türk'ü; tarihin millet olarak tanıdığı en eski kavimlerden biri olarak görüyor. Türklerin tarih boyunca bağımsız yaşadıklarını, İslâm'a çözülmeyen bir şekilde bağlandıklarını ve onun uğrunda büyük fedakârlıklar yaptıklarını dile getiriyor. Haçlı Seferleri karşısında İslâm'ı savunanın Türkler olduğunu ve bu milletin, töreye bağlı bulunduğunu belirtiyor. Bu millî törelerine bağlı olmaları sayesinde ayakta kaldıklarını belirtiyor. Onun bu noktadaki kurtuluş formülü; **İslâmlaşmak, Türkleşmek ve Çağdaşlaşmak** oluyor. O; İslâm'ı temel alıyor, Türkleşmek ile Çağdaşlaşmak'ı da ona bağlıyor.³⁹

Günaltay; Türk Tarihi yanında, İslâm Tarihi ile ilgilenmiş ve eserler yazmıştır. **İslâm Tarihinin Kaynakları** (İslâm'da Tarih ve Müverrihler) adlı eserinde; en eski İslâm Tarihi kaynakları ve eserleri hakkında bilgiler sunmaktadır. Batılı Oryantalistlerin ilk dönem İslâm kaynaklarını metot ve muhteva bakımından tenkitlerine de Günaltay cevaplar vermiştir: "İslâm Tarihçileri, emek ve çabaları ihata genişlikleri ve eserlerinde topladıkları bilgilerin zenginliği bakımından daha sonra gelenlerin şükran ve minnetine gerçekten hak kazanmışlardır. Gerçi bıraktıkları eserler bugünün bilimsel anlayışına göre metodik birer tarih kitabı sayılamazlar. Ama modern metotlara uygun olarak tarihî araştırmalarda bulunacaklar için değerli birer vesika hazinesidir. İşte bu açıdan ele alındıklarında; eski tarihçilerimizin değeri çok büyüktür".⁴⁰ O; ilk dönem, İslâm Tarihçilerinin eserlerine, kendi görüşlerini ve yorumlarını katmadıkları için sonrakilere objektif değerlendirme imkânı bıraktıklarını belirtiyor ve bunun bir kusur değil, takdir edilecek bir husûs olarak değerlendirilmesi gerektiğini savunuyor. Günaltay, İslâm Tarihçileri ile Yunan ve Roma tarihçilerini karşılaştırıyor ve şöyle diyor: "İslâm Tarihçilerinin olaylar ve rivayetler koleksiyonu niteliğinde olan eserleri, ilim ve tarih noktasından eski Yunan ve Roma yazarlarının edebî tarihlerinden daha değerlidir... Bu eserler samimî ve şuûrlu bir doğrultuda toplanıp aktarılmış birer vekâyinâmedir".⁴¹

Günaltay; Ernest Renan başta olmak üzere Batılıların İslâm dünyasında gerilemeyi ve fikrî durgunluğu Selçuklulara bağlamasına, "**İslâm Dünyasının inhitatı sebebi Selçuk İstilası mıdır?**" makalesiyle cevap veriyor. Ernest Renan'ın iddiasına verdiği cevapta o; **İslâm dünyasında ilmî gelişmenin Türklerle başladığını ve Türklerle İslâm aleminin yükseldiğini, İslâm'ın ilim merkezlerinin Türk şehirleri ve meşhur ilim adamlarının da Türklerden olduğunu** ispatlamaya çalışıyor.⁴²

Günaltay; **medeniyetin beşiğinin Orta Asya olduğunu**, oradan dünyaya medeniyetin yayıldığını ortaya koymaya çalışmıştır. Türk Tarih Tezi konusundaki iddiaları

³⁹ Bkz. Günaltay, **Maziden Atiye**, İstanbul 1923.

⁴⁰ M. Şemseddin Günaltay, **İslâm Tarihinin Kaynakları**, Haz. Yüksel Kanar, İstanbul 1991, 11-12.

⁴¹ Günaltay, **İslâm Tarihinin Kaynakları**, 14-15.

⁴² Bkz. M. Ş. Günaltay, "**İslâm Dünyasının İnhitatı Sebebi Selçuk İstilas mıdır?**", Belleten, Nisan 1938, C. II, Sayı: 5-6, Sayfa 73-88.

cevaplandırmış ve tezin doğruluğunu göstermeye gayret etmiştir.⁴³ Buradan Anadolu üzerine çalışmalarını yoğunlaştırmış, medeniyet kaynağının, Yunanistan değil, Anadolu olduğunu işaret etmiş ve Anadolu'ya olan tutkusunu şöyle dile getirmiştir: “Medeniyet filizinin doğuş devirlerini, serpilme çağlarını yakından takip etmek, insan cemiyetinin yükseliş safhalarını incelemek bakımından önemi aşikâr olan Yakın Şark'ın eski tarihi, bizim için dünya kavimlerine nispetle daha büyük bir ehemmiyete haizdir. Çünkü **sevgili yurdumuz Anadolu, Yakın Şark'ın en önemli bir parçasını teşkil etmektedir.** Bunun içindir ki **Yakın Şark'ın yeni buluşlara dayanan eski tarihini aynen Türk çocuklarına tanıtmak, yıllardır beni uğraştıran zevkli bir konudur**”.⁴⁴ Günaltay, Anadolu'da eski bir medeniyet olduğunu ve bu medeniyetin sahibi **Hattiler**'in Orta Asya'dan geldiğini ve Türk olduklarını **Önsöz**'de belirtmektedir.

SONUÇ

Anadolu'nun bağrından çıkan, Erzincan'ın Eğin/ Kemaliye ilçesinde dünyaya gelen M. Şemseddin Günaltay; hem ilim hem fikir ve hem de siyaset adamı olarak Türk Tarihinde önemli bir yere sahiptir. Erzincanlı olan Günaltay; hem **Meclis-i Mebusan'da İttihad ve Terakki temsilcisi** olarak bulunmuş, Millî Mücadele yıllarında “**Anadolu Hareketi**”nde görev üstlenmiş, Ankara Hükümeti'nin kurulmasından sonra Milletvekili olmuş ve tek par-tili hayattan çok partili hayata geçişte ve Demokrasinin yerleşmesinde önemli görev ifa etmiştir. Hayatının yarısından çoğunu siyasette geçirmesine rağmen Süleymaniye Medresesinde, Darulfünûn Edebiyat ve İlâhiyat fakültelerinde, İstanbul Üniversitesinde Öğretim Üyeliğini sürdürmüş olan Günaltay; 1930 yılında Türk Tarih Kurumu'nun kurucu üyeleri arasında yer almış ve 1941 yılından vefat ettiği 20 Ekim 1961 tarihine kadar Türk Tarih Kurumu Başkanlığı yapmıştır. Hayatı boyunca ilmî eserler yazmış, ülkenin içinde bulunduğu durumdan kurtulması yolunda fikirler üretmiş, düşüncelerini dile getirmiş, İslâm'ın aslı itibarıyla fazilete ve ilme verdiği önemi ispatlamaya çalışmış; Türklerin İslâm'ı ihlasla kabul etmesi ve İslâm'a hizmetleri üzerinde durmuştur.

Yetmişsekiz yıllık hayatı, şahsiyeti ve savunduğu fikirler dolayısıyla Günaltay; zaman zaman tenkit edilmiş, fikrî kararsızlık ve tazatlar içinde bulunduğu iddia edilmiştir. Buna sebep de; önce kurtuluşu “**pür İslâmcılıkta**” ve “**arş-ı Hilafet etrafında yekvücut bir kitle halinde birleşmekte**”⁴⁵ görmesi, daha sonra “**Bir milletin mukadderatını ancak kendi tayin eder**”⁴⁶ görüşü noktasına ulaşması ve **kurtuluşu Türk Milliyetçiliğinde görmüş** olmasıdır. Bununla beraber o; Türklerin İslâm dünyasındaki yerine ve Türklerin İslâmî anlayışına ağırlık vermiş, Türkler ile İslâm'ı bir bütün olarak görmüş, **Türkçülük tezini savunmuş**, din ile milliyeti beraber mutalaa etmiştir.

⁴³ Bkz. Günaltay, “**Türk Tarih Tezi Hakkındaki İntikatlarn Mahiyeti ve Tezin Kat'i Zaferi**”, Belleten, Mayıs 1938, C. II, Sayı: 7-8, Sayfa 337-365.

⁴⁴ Şemseddin Günaltay, **Yakın Şark-II**, Anadolu, Ankara 1946, Önsöz XI .

⁴⁵ Bkz. **Zulmetten Nura**, 45.

⁴⁶ Bkz. **Maziden Atiye**, 9-17.

Günaltay, “**modernistler**” arasında da sayılmakta, reformculuk ve milliyetçilik arasında bocalayıp durduğu ileri sürülmektedir.⁴⁷ Bu kanaatlerin doğmasına **Zulmetten Nura, Hurafattan Hakikate** ve **Maziden Atiye** isimli eserlerindeki düşünceleri sebep olmaktadır. O; bu eserlerde, kurtuluşu, yanlış inanışlar ile cehaletin doğurduğu gerilikten kurtulmayı, ilim ve düşünce ile techiz edilmiş İslâm’da görmektedir. İslâm’ın ahlâk ve hamle dini olduğunu, ilmi koruyup teşvik edici niteliği bulunduğunu müdafaa eden Günaltay; kabahat ve geri kalmışlığı Müslümanların bilgisizliğinde, ilim adamlarının vazifesini yapmamasında, tekkelerin ve medreselerin bozulmasında bulmaktadır. Kurtuluş çaresi olarak **Türk Milliyetçiliği**’nin /Millî Asabiyetin uyandırılmasını istemektedir. **Hurafattan Hakikate** adlı eserinde siyasî ve meezhebî kavgaların İslâm’ın nurunu kararttığını ortaya koymaktadır. **Maziden Atiye** isimli eserinde de Günaltay; İslâm’dan önceki Türk tarihinden başlayarak, Türklerin Kuran’a ve İslâm’a çözülmeyen bir bağla bağlandığını, İslâm uğrunda büyük fedakârlıklar gösterdiklerini ve büyük hizmetlerde bulduklarını belirtmektedir. Bu fikrî gelişme içinde kurtuluş yolunun üç fikirde birleşmekten geçtiğini savunmaktadır. Bu üç fikir; temelde **İslâm**, sonra **Türkleşme** ve **Çağdaşlaşma**’dır. Savunduğu fikirler dolayısıyla Günaltay; **Modernist İslâmcı, Radikal İslâmcı, Türkçü, Milliyetçi, Laikçi** ve **Batıcı** olarak tavsif edilmiştir. M.Şemseddin’in, Batıcılık hakkındaki görüşü, diğer bazı Batıcılardan farklılık göstermektedir. O, Batıcılık adı altında doğan Tanzimatçılık devriminin zararlı olduğu kanaatindedir. Tanzimatçılık’ı, bu sefer, “**yobazlar ve softalar karşısında tathî su frenkleri, züppeler çıktı**” ifadeleriyle değerlendirmektedir.⁴⁸

Şemseddin Günaltay’ın düşünce/fikrî hayatında üç merhale görülmektedir. O;1920’li yıllara kadar yazdıklarında İslâm merkezli olarak mesâlelere bakmakta, hurafelerden arındırılmış İslâm’ın gerçek ruhunun öğretilmesiyle ve “**İslâm Şemsiyesi**” altında birliğin ve kurtuluşun mümkün olacağını savunmaktadır. Kurtuluş Harbi yıllarında ve ondan sonra, azınlıkların ve Müslüman Arapların tavrını gördükten sonra olacak ki, **Türk Milliyetçiliğini savunmakta, kurtuluşun “Millî Asabiyet” ile olacağını öne sürmektedir.** Cumhuriyet’in ilanından sonra **Türkçülük** yönü ağır basmakta, yazdıkları eserlerde bunu işlemekte, **dünyanın en eski Medeniyet’inin Türklerin olduğunu** ortaya koyan çalışmalar yapmakta ve “**Türk Tarih Tezi**”ni ispatlama gayreti içine girmektedir.⁴⁹ Bununla beraber Günaltay; çağdaşlaşmaktan da yanadır fakat çağdaşlaşmayı, Batı modasını taklit olarak değil, ilim, irfan, sanat ve ticaret olarak görmektedir.

⁴⁷ Bkz. Jaschke, **Yeni Türkiye’de İslâmlık**,18.

⁴⁸ Bkz. Günaltay, **Zulmetten Nura**, 156-166

⁴⁹ Bkz. Günaltay, “**Türk Tarih Tezi Hakkındaki İntikatlara Mahiyeti ve Tezin Kat’i Zaferi**”, Belleten, Mayıs 1938, C. II, Sayı: 7-8, Sayfa 337-365.

III ERZİNCAN BELEDİYESİ

ERZİNCAN BELEDİYESİNİN TARİHÇESİ

CUMHURİYET DÖNEMİ ÖNCESİ (1865-1923): Erzincan'ın siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel yönlerden, Melik Mengüçik Devleti, Anadolu- Konya Selçukluları döneminde ve ondan sonra gelen yüzyıllar içerisinde de Anadolu'nun ileri gelen ticari ve kültür merkezlerinden biriydi. O dönemler içerisinde ekonomisinin temelini oluşturan faaliyetler açısından çağdaşı olan kentlerin pek çoğundan hayli ileri idi. 12. yüzyılda Gezgin Marco Polo, kentte dokumacılığın gelişmiş olduğunu, 14. yüzyılda İbni Batuta da kentte dokumacılığın ve bakır eşya yapımının ileri düzeyde olduğunu yazarlar. Dokumacılık, boya yapımının gelişmesini de sağlamıştı. 1561-1518 yıllarında düzenlenen tahrir defterlerinde kentin yıllık geliri 224.753 akçe idi. Bu gelir, çeşitli vergi ve resimlerden oluşmaktaydı.

Evliya Çelebi'ye göre, 17. yüzyıl ortalarında Erzincan'ın ortasında küçük ve alçak duvarlı kalesi içinde; 200 ev ile 1 cami vardı. Kale dışında ise 1800 ev, 7 cami, 60'tan çok mescit ile içinde 500'den fazla dükkânın bulunduğu bir çarşı ve bedesten, bütün şehirde ise 48 mahalle ve 40 okul bulunmaktaydı. Evliya Çelebi'nin Erzincan'da 500 dükkânın varlığından söz etmesi, 17. yüzyıl ortalarında ticaret ve el sanatlarının gelişmiş olduğunu göstermektedir. İlin ticaret yolları üzerinde bulunması da bu kanıtı doğrulamaktadır. Aynı yıllarda Erzincan vilayeti dâhilindeki padişah hasları 146.000 akçe tutuyordu. 1566 yılında şehrin geliri 234.000 akçeye ulaşmıştır.

Erzincan, tarihi boyunca tarım ve hayvancılık ürünlerinin yanı sıra yeraltı kaynaklarına, özellikle zengin maden işletmelerine yakın bir konumda bulunmaktaydı. Bakır, kurşun, mermer ve taş ocakları bilinen en eski çağlardan beri işletilmekteydi.

Ancak, Osmanlı İmparatorluğu'nun 17. yüzyıldan itibaren duraklama ve gerileme sürecine girmesi, özellikle de 19. yüzyıl boyunca sanayileşmiş Batı Avrupa ve Rus emperyalizminin Osmanlı yönetimi üzerindeki askeri, mali ve siyasi baskıları İmparatorluğun her bölgesini, özellikle Doğu Anadolu'yu ekonomik yönden geri bıraktı.

Osmanlı döneminde doğu sınırından içeride bulunması nedeniyle Erzincan şehri, 19. yüzyıla kadar ordular için sadece bir konak yeri oldu, daha sonraki Rus istilaları karşısında askeri bakımdan önem kazandı ve bu sıralarda Erzurum Kalesi'nin koruyup kapattığı bir hareket noktası özelliğini aldı.

Osmanlı Devleti'nde modern anlamda bir yerel yönetim geleneğinin varlığından söz etmenin mümkün olmadığı hep vurgulanan bir husus olmuştur. Bununla birlikte bu hizmetleri gören bir takım yerel idari birimler olarak adlandıracağımız teşkilatlar bulunmaktadır. Bunlardan biride belediyeciliktir.

Batılı anlamda bir belediye teşkilatının örgütlenmesi çeşitli iç ve dış koşulların etkisiyle Tanzimat yıllarında olmuştur. Dolayısıyla Osmanlı Devlet'inde yerel yönetim yapılanması itibariyle belediyecilik anlayışını Geleneksel Dönem ve Tanzimat Sonrası Dönem olarak ele almak, sonrasında ise Cumhuriyetin kuruluşu ile bugüne kadar olan süreci değerlendirmek yerinde olacaktır.

Osmanlı Devleti'nin bu döneminde “belediye ile ilgili” veya klasik söylemle “beledi” olarak adlandırabileceğimiz ilgili hizmetler, bir taraftan devlet teşkilatı, diğer taraftan da yerel halkın kendi içerisinde oluşturduğu örgütlenmeler tarafından yerine getirilmiştir.

Yerel hizmetlerde dikkati çeken en önemli husus, hizmetlerin yürütülmesinde bu yerel örgütlenmelerden olan vakıfların, loncaların ve mahallelerin etkin olarak görev üstlenmesidir

Öte yandan devlet teşkilatlanması içerisinde, İstanbul dışındaki diğer yerleşim birimlerinin merkezi yönetimin taşra teşkilatlanması içinde mütalaa edilmesi, Osmanlı devletinde, kent, kasaba ve diğer yerleşim birimlerinin ayrı bir hukuki varlığı ve tüzel kişiliği olmamasına ve geleneksel şehir hizmetlerinin merkezden atanan görevliler tarafından yerine getirilmesine sebebiyet vermiştir. Bu gelişmede geleneksel şehir hizmetlerinin merkezi otoritenin iktidar alanına giren kamusal bir iş olduğu anlayışı etkili olmuştur.

Böyle bir yönetim felsefesinin ve teşkilatlanmanın gereği olarak Osmanlı Devleti'nde taşra bölgelerine Sancakbeyi ve kadı gibi yöneticiler atanmışlardır. Şüphesiz bu gelişme köklerini, gerek İslam öncesi Türk'lerdeki merkezi idarenin bir güç olarak dayandığı, devletin işleyebilmesi için gerekli olan ve askeri bir disiplin içinde örgütlenen bürokrasiden almaktadır.

Başta belediyeler olmak üzere mahalli idareler Tanzimat Fermanı (1829) ve Islahat Fermanına (1856) müteakip belli bir statüye bağlanmak istenmiş 1860-1864 yılları arasında bilhassa şehirlerin ıslahı konusunda bazı uygulamalar getirmiştir.

Buna bağlı olarak Erzincan İli Belediyesinin kuruluş tarihi olarak 1865 yılı kabul edilmektedir. 19.yy sonlarında ve 20.yy başlarında (bilhassa savaşlar döneminde) Belediye yöneticilikleri genelde Müşir ve Mutasarrıflar tarafından yapılmıştır. İlk Belediye Reisi 1872 Yılında Servet Beydir. O günkü Belediye teşkilatında 6 Aza ve 1 Kâtip bulunmaktaydı. Depremler sebebi ile yok olan arşivler, bu tarih hakkında kesin bilgiler edinmemizi ve

belediye başkanları hakkında bilgi sahibi olmamızı engellemiştir. Ancak 1923 yılından sonra Cumhuriyetin ilanı ile Belediye başkanlarının isimlerine ve haklarında kısa bilgilere ulaşılabilmektedir.

CUMHURİYET DÖNEMİ

Cumhuriyetin kuruluş yılları olan bu dönemde, düzenli alt yapıların varlığından belediyeler açısından söz etmek mümkün değildir. Savaşın yol açtığı yıkım ve bulaşıcı hastalıkların boyutları; sermaye birikimi ve yerli girişimciliğin olmayışı ve siyasi sistemi sağlamlaştırma gereksinimi, merkeziyetçilik geleneğini daha da kuvvetlendirmiştir.

Ancak yerel demokrasiye katkı anlamında bir “yerelleşme” çabasının bilinçli bir uygulamasından söz edilemese de, dönemin yerel yönetim uygulamalarına örnek teşkil edecek çabaların var olduğu muhakkaktır. Nitekim bu yıllarda kanun ve mevzuatlardaki çalışmalarda bu çabaların bir göstergesidir.

Bu dönemde Ankara, Türkiye'nin başkenti olmuş, böylece kentsel politikaların geliştirildiği belediyecilik uygulamalarının da öncü girişimlerine tanık olmuştur. Özellikle 1580 Sayılı Belediye Kanunu'nun, her türlü yerel hizmeti belediyelere görev olarak vermesi o yılların şartları içinde dikkat çekicidir. Ayrıca belediyeleri, bu görevleri yaptıktan sonra beldelelerin ve belde halkının yararına olabilecek her türlü hizmette bulunmakta yetkili kılmıştır.

1923 Yılı Temmuz ayında Cumhuriyet dönemi ilk Erzincan Belediye başkanı Abdülhak FIRAT Bey olmuştur. Fakat onun süresi kısa sürmüştür. 2. Dönem Milletvekili olarak Meclise girince, yerine Hakkı ALTINOK Bey Belediye Başkanı olmuştur. Hakkı Bey (1923-1940) yılları arasında görev alarak, Cumhuriyet döneminin en uzun süreli Erzincan Belediye Başkanı olmuştur. 1939 Yılında meydana gelen Büyük Erzincan Depreminde, Erzincan Belediyesi, çalışanlarının ücretlerini ödeyemeyecek hale geldi ve belediyenin tüm kadrosu dağıldı. 1940 yılında Erzincan'a özgü olarak, deprem sonrası her türlü faaliyetlerin tek bir elden koordine edilebilmesi için 2/13714 sayılı 15.06.1940 tarihli kararla Erzincan Belediye Başkanlığı Valilik uhdesine verildi. Böylece 1940-1946 yılları arasında Erzincan Belediye Başkanlığını İl Valileri yürüttü. Bu dönem Belediye Başkanlığı görevini yürüten Valilerimiz, Dr. Sükuti TÜKEL, Dilaver ARGUN ve Orhan Sami GÜVENÇ' ti.

26 Mayıs 1946 Pazar günü yapılan Belediye Başkanlığı seçimlerine il genelinde %78 katılım sağlanmış olup Rauf BAYINDIR Erzincan Belediye Başkanlığına seçilmiştir. Daha sonraki yıllarda;

1948-1950 Naci GÜRKAN

1950-1952 Nusret BAYINDIR

1953-1954 Refik KURDOĞLU

1955-1957 Hüsamettin ATABEYLİ

1957-1959 Çelebi KORKMAZ (Vekaleten)

1960-1960 Yakup YÜCEL

- 1960-1961 Sadi Kazım SÜER
1961-1963 Kemalettin GAZEZOĞLU
1963-1969 Nedim MURATOĞLU
1970-1973 Refik ARAS
1973-1977 Nedim MURATOĞLU
1977-1980 Adnan ERCAN
1980-1984 Nusret ÇETİNKAYA
1984-1989 Adnan ERCAN
1989-1999 Talip KABAN
1999-1999 Mustafa ÇETİNER
1999-2004 Erkan KARAMAN
2004-2009 Mehmet BUYRUK
2009-2014 Yüksel ÇAKIR
2014-2019 Cemalettin BAŞSOY
2019- .. Bekir AKSUN (Göreve devam etmekte)

GÜNÜMÜZDE ERZİNCAN BELEDİYESİ

Erzincan Belediyesi geçmişte olduğu gibi, günümüzde de geleneksel yerel hizmetleri sunmanın yanında o yörede yaşayan vatandaşların sosyal sorunlarıyla da ilgilenmektedirler. Ülkemizde 2004 sonrası yerel yönetimler alanında yapılan reformlarla sosyal belediyecilik konusunda önemli düzenlemeler getirilmiştir. Böylelikle, yerel yönetimler sosyal sorunların çözümünde bir aracı olarak görülmüş ve sorumlulukları artırılmıştır.

Yaşadığımız yüzyılda, küreselleşme ve bilişim devriminin oluşturduğu bu dönüşüm sürecinde artık ulusların rekabetinden çok kentlerin rekabeti önem kazanmış, böylece yerel yönetimler daha önce hiç olmadığı kadar öncelikli bir konum kazanmışlardır. Artık yerel yönetimlerin -özellikle de seçilerek iş başına gelmiş olmaları yönüyle- merkezi yönetimin vesayet denetiminde olmaları ve taşıdıkları kamu tüzel kişilikleri nedeniyle yönetsel yönleri olan belediyelerin görev, yetki ve vatandaşa karşı sorumluluklarının yeniden tanımlanması zorunluluğu doğmuştur. Belediyelerden yol, su, kanalizasyon, park, temizlik gibi klasik kentsel altyapı ve teknik hizmetler dışında sosyal, kültürel, ekonomik ve eğitsel bir dizi yeni alanda yükümlük ve sorumluluklar üstlenmesi beklenmektedir. Artık 21. yüzyılın çağdaş belediyecilik anlayışında “yerel sürdürülebilir kalkınma”, “sosyal belediyecilik”, “kentlilik bilincinin oluşturulması” gibi kavram, söylem ve politikalar bulunmaktadır. Ülkemizde artan kentsel nüfus ve beraberinde ortaya çıkan işsizlik, yoksulluk vb. sosyal sorunlar yerel yönetimlerin sosyal politika alanında önemini arttırmıştır.

Günümüzde; gelişen ve değişen dünyamızda insanlarımızın ve şehirlerimizin ihtiyaçları hızla değişmekte ve çeşitlenmektedir. Ekonomik ve sosyal gelişmeye paralel olarak temel ihtiyaçları karşılanan toplumda yeni talepler ortaya çıkmaktadır. Belediyeler, halkın ortak ihtiyaçlarını karşılamak için hizmet veren kuruluşlar olarak, şehrin gelişimini ve şehrin insanının ihtiyaçlarını sağlıklı ve sürdürülebilir biçimde karşılamak zorundadırlar.

Belediyeler; şehirlerin planlanmasından imara uygun yapılaşmasının sağlanmasına, su, kanal, yol gibi alt yapı hizmetlerinden, park, otopark, oyun parkı, spor alanları ve tesisleri gibi toplumsal yaşam için zorunlu olan donatı alanlarına, halkın sağlığı için işyeri denetimlerinden, toplumsal nizam için gerekli önlemleri almaya, şehrin temizliğinin sağlanmasından, çevrenin korunmasına, ihtiyaç sahiplerine sosyal yardımlarda bulunmaktan, kültürel faaliyetlerin organize edilmesine kadar çok değişik alanlarda hizmet vermekle yükümlüdür. Acil yardım, kurtarma, ambulans, şehir içi trafik, turizm, tanıtım, okul öncesi eğitim, devlete ait okulların bakım, onarım ve araç gereç ihtiyaçlarının karşılanması, sağlık tesisleri, kültürel ve tabiat varlıklarının korunması gibi hizmetlerin yanı sıra “ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi” gibi ekonomik kalkınma ile ilgili görev ve yetkiler de verilmiştir. Belediyelerin görev ve yetkilerine bakıldığında, bir insanın doğumundan ölümüne kadar geçen süre içerisindeki her aşamasında belediyelere sorumluluk yüklendiği görülmektedir. Dolayısıyla belediyeler şehirlerin gelişimi ve kentte yaşayanların ortak ihtiyaçlarının karşılanması hususunda stratejik öneme sahip kurumlardır. Belediyelerimizin bu görevleri etkin biçimde yerine getirmeleri, kenti, huzur ve refah içerisinde yaşanan bir yerleşim birimi haline getirir.

Erzincan Belediyesi, Sayın Bekir AKSUN Başkanlığında, İkrâm ÇAMUR ve Savaş SİNANOĞLU Başkan Yardımcılıklarıyla, 31 Meclis üyesiyle,

Yahya KOLAT	MHP
Volkan YILDIRIM	MHP
Lokman ÇAĞAN	MHP
Ahmet ÖZERDAL	MHP
Hüseyin SÖĞÜTLÜPİNAR	MHP
Erkan POLAT	MHP
İlhan AKPINAR	MHP
Aydın ÖCALAN	MHP
Levent BAYDAŞ	MHP
M. Bülent DEMİREL	MHP
Selami MAYDA	MHP
Ertan BUYRUK	Ak Parti
Selçuk YERGÜN	Ak Parti

Recep GÖKALP	Ak Parti
Canan BEKTAŞ	Ak Parti
Gökhan ULUTAŞ	Ak Parti
Gürbüz GÜNDÜZ	Ak Parti
Hakan CEBECİ	Ak Parti
Selim KARANLIK	Ak Parti
M. Emre BAŞAKIN	Ak Parti
Yakup SEZGİN	Ak Parti
Ferhat YILDIZ	Ak Parti
Güler KONT KOCAMAN	Ak Parti
Hüseyin KARAKOÇ	Ak Parti
Süleyman YILDIRIM	Ak Parti
Çağdaş BAYDAŞ	CHP
C. Dağhan ÇAKMAK	CHP
Mehmet DEMİR	CHP
Hasan ASLAN	CHP
Mehmet Ali TURAN	CHP
Dilan DENİZ HAN	CHP

21 Müdürlüğümüzle

Özel Kalem Müdürlüğü

Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü

Etüt Proje Müdürlüğü

Fen İşleri Müdürlüğü

Hukuk İşleri Müdürlüğü

İmar ve Şehircilik Müdürlüğü

İnsan Kaynakları ve Eğitim Müdürlüğü

Bilgi İşlem Müdürlüğü

İtfaiye Müdürlüğü

Kültür ve Sosyal İşler Müdürlüğü

Mali Hizmetler Müdürlüğü

Park ve Bahçeler Müdürlüğü

Su ve Kanalizasyon İşleri Müdürlüğü

Temizlik İşleri Müdürlüğü

Yazı İşleri Müdürlüğü

Zabıta Müdürlüğü

Destek Hizmetler Müdürlüğü

Teftiş Kurulu Müdürlüğü

Kentsel Tasarım Müdürlüğü

İşletme İştirakler Müdürlüğü

Muhtarlık İşleri Müdürlüğü olarak;

30.04.2017 tarihinde yayınlanan Resmi Gazetenin 30053 sayılı gazetede yer alan Sınır Tespit kararı ile 9 belde ile 3 köy Erzincan Merkez Belediye sınırları içerisine dahil edilerek 50 Km² olan hizmet alanımız, 320 Km² ulaşmıştır. Resmi Gazetede yer alan Sınır Tespit Kararına göre “Erzincan Merkez İlçesine bağlı

Kavakyolu Beldesi

Çukurkuyu Beldesi

Yalnızbağ Beldesi

Ulalar Beldesi

Akyazı Beldesi

Yoğurtlu Beldesi

Demirkent Beldesi

Yaylabaşı Beldesi

Geçit Beledeleri ile,

İşıkpınar Köyü

Buğdaylı Köyü

Büyük çakırman

Belde ve Köylerinin tüzel kişiliklerinin kaldırılarak 5393 sayılı Belediye Kanununun 11 inci maddesi uyarınca Erzincan Belediyesi sınırları içine katılmış olup, şehrin her bir köşesine, eşit bir şekilde, belediyecilik anlayışı ile adilane olarak, milletin yararını gözeterek, şeffaf ve hesap verilebilir, ortak akıl ve istişarelerle, katılımcı ve paylaşımcı olarak, kendi kaynağımızı kendimiz üreterek, bilim ve teknolojiye yararlanarak, kaynaklarımızı israf etmeden verimli kullanarak, dürüstçe, güveni tesis ederek, Türkiye belediyeciliği tarihinde ki yerimizi almak istiyoruz.

ADI SOYADI Görev Yılı	Açıklama
Vali (1923–1960) Hakkı ALTINOK 1924 - 1940	1300 (Rumi) Yılında Erzincanda doğmuştur. Rüştiyeyi bitirdikten sonra, ticaret ve taahhüt işleri ile meşgul olmuş, 1924 yılında Belediye Başkanı seçilmiştir. Aralıksız 16 yıl belediye başkanlığı yapmıştır.
SÜKUTU TÜKEL 1940 - 1943	1927 Yılında doğmuş, Askeri Tıbbiyeyi bitirdikten sonra Orduda hizmete başlamıştır. Binbaşı Tabipliği görevinde iken Maraş Belediye Başkanlığına atanmış, ardından Erzincanda Vali olarak görev yaparken 3 yıl belediye başkanlığına vekalet etmiştir.
Dilaver ARGUN 1943 - 1945	1318 (Rumi) Yılında Erganide doğmuştur. İstanbul Mercan İdadisini bitirmiş, 1922 de Mülkiyeden mezun olmuştur. Öğretmenlik, ve kaymakamlık görevlerinin ardından, İzmir Nüfus İşleri Genel Müdürlüğü görevinde iken Van Vali Vekilliğine sonra da Erzincan Valiliğine atanmıştır. Daha sonra 2 yıl Erzincan Belediye Başkanlığı görevini yürütmüştür.
Orhan Sami GÜVENÇ 1945 - 1945	1306 (Rumi) Ordu doğumludur. Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra memuriyet hayatı başlamış, bir dizi kaymakamlık görevinde de bulunmuştur. Mülkiye müfettişliği görevinde iken sırası ile Samsun, Diyarbakır ve Ankara Vali Muavinliği görevlerine atanmıştır. Ardından Muş Valiliği görevine atanan Güvenç, İlimiz valisi iken 5 ay süreyle Belediye Başkanlığı görevini de yürütmüştür.
Rauf BAYINDIR 1945 - 1948	1315 (Rumi) Erzincan doğumludur. Halkalı Ziraat Mektebinden ziraat mühendisi olarak mezun olmuş, Erzincan, Kars, Samsun, Erzurum, İstanbul ve Ankarada öğretmenlik ve müdürlük görevlerinde bulunmuş, ardından Tarım Bakanlığı Müttehassıs Müşavirliği (Uzman Danışman) görevinde bulunmuş, daha sonra 3,5 yıl süre ile Erzincan Belediye Başkanı olarak hizmet vermiştir.
Naci GÜRKAN 1948 - 1950	1910 YILINDA Erzincanda doğmuş, 1930 da İstanbul Yüksek Teknik Okulunu bitirdikten sonra Gümüşhane, Erzincan, Erzurum ve Trabzonda kamu

	<p>görevinde çalışmıştır. Ardında 2 yıl süresince CHP den Erzincan Belediye Başkanı olarak hizmet vermiştir.</p>
<p>Nusret BAYINDIR 1950 - 1952</p>	<p>1300(Rumi) yılında Erzincanda doğmuş, Ziraat Okulunu bitirdikten sonra Harp Akademisine öğretmen olarak atanmış, Ziraat Müdürlüğü, Kara Hava Levazım Okulu Öğretmenliği, Ziraat Okulu ve Askeri Lise öğretmenliği görevlerini ifa ettikten sonra 2 yıl süre ile DP den belediye başkanlığı yapmıştır.</p>
<p>Refik KURDOĞLU 1953 - 1954</p>	<p>1310 (Rumi) Erzincan Doğumludur. Rüştüyeyi bitirdikten sonra, Nahiye Vilayet Katipliği ve Müdürlüğü görevlerinde bulunmuş, ardından müteşebbis olarak taahhüt işleri yapmıştır. Daha sonra, iki dönem DP den belediye başkanlığı görevini ifa etmiştir.</p>
<p>Hüsamettin ATABEYLİ 1955 - 1957</p>	<p>1338 (Rumi) Erzincan doğumludur. Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra avukatlık yapmıştır. İki yıl süre ile Erzincan Belediye Başkanlığı görevinde bulunmuştur.</p>
<p>Refik KURDOĞLU 1957 - 1960</p>	<p>1310 (Rumi) Erzincan Doğumludur. Rüştüyeyi bitirdikten sonra, Nahiye Vilayet Katipliği ve Müdürlüğü görevlerinde bulunmuş, ardından müteşebbis olarak taahhüt işleri yapmıştır. Daha sonra, iki dönem DP den belediye başkanlığı görevini ifa etmiştir.</p>
<p>Askeri Dönem (1960–1963) Yakup YÜCEL 1960 - 1960</p>	<p>1338 (Rumi) Şarkikaraağaç doğumludur.1941 de Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirmiş, bir dizi kamu görevi, kaymakamlık ve Vali Muavinliği görevlerinden sonra ilimize vali olarak atanmış, 3 ay süreyle Belediye Başkanı görevinde bulunmuştur.</p>
<p>Sadi Kazım SÜER 1960 - 1961</p>	<p>1326 (Rumi) Katarih doğumludur. 1932 de Hukuk Fakültesini bitirmiş, ardından kamu görevine başlamıştır. Daha sonra bir dizi kaymakamlık görevini ifa etmiş ve müteakiben Elazığ, Kırklareli, Bursa, Adana ve İzmirde vali muavinliği görevlerinde bulunmuştur. İlimize Vali olarak atanmış ve bir yıl süreyle Belediye Başkanlığı görevine vekalet etmiştir.</p>

Kemalettin GAZEZOĞLU 1961 - 1963	1339 (Rumi) Çankırı doğumludur. 1946 da Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirmiş, aynı yıl Çankırıda Maiyet Memuru olarak göreve başlamıştır. Bir dizi kaymakamlık görevini müteakiben Mülkiye Müfettişliği görevine atanmış, ardından İlimize Vali olarak gönderilmiştir. Bu sırada 2 yıl boyunca Belediye Başkanlığı görevinde de bulunmuştur.
Nedim MURADOĞLU 1963 - 1969	1926 Erzincan doğumludur. 1956 yılında Ankara Hukuk Fakültesini bitirmiş, avukat olarak çalışmıştır. İki dönem belediye başkanlığında görev yapmıştır.
Refik ARAS 1970 - 1973	1937 Erzincan doğumludur. Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitirmiş, uzun yıllar mali müşavirlik görevinde bulunmuştur. CHP den Belediye Başkanı seçilmiş ve 3 yıla yakın bir süre bu görevi ifa etmiştir.
Nedim MURADOĞLU 1973 - 1977	1926 Erzincan doğumludur. 1956 yılında Ankara Hukuk Fakültesini bitirmiş, avukat olarak çalışmıştır. İki dönem belediye başkanlığında görev yapmıştır.
Adnan ERCAN 1977 - 1980	Yönetim Kurulu üyeliği yaptı.1990 – 1993 Türkiye Gübre Fabrikası Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yaptı. 1993 yılında emekli oldu ve Hac görevini ifa etti.1994 – 1998 yıllarında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nde Genel Sekreterlik yaptı. 1998 yılında Belediyeden emekli oldu1941 Erzincan doğumlu olan Adnan Ercan İlkokul ,Askeri Ortaokul, Askeri Lise ve Kara Harp okulu'nu müteakip Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdi. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nın Matematik öğretmenliği imtihanını kazandı ve öğretmenlik belgesi aldı.İlk memuriyet hayatına Ankara İmar Limited Şirketi'nde başladı.1968 yılında Erzincan Belediyesi Hal Müdürlüğü İktisat Müdürlüğü ve Belediye Reis Muavinliği görevlerinde bulundu.Ayrıca dışarıdan Kız Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Ticaret Lisesi, İmam Hatip gibi okullarda Matematik, Beden Eğitimi ve İngilizce Öğretmenliği yaptı. Erzincan Işıkpınar Süt Fabrikası Kooperatifi Başkanlığı, Doğusan Asbestli Boru Fabrikası Yönetim Kurulu Üyeliği ve Beden Terbiyesi Boks Ajanlığı görevlerinde bulundu.1977 - 1980 Erzincan Belediye Başkanı seçildi.1980 - 1984

	<p>Serbest ticaret yaptı.1984 – 1989 yıllarında 2 kez Belediye Başkanı seçildi.Belediye Başkanı bulunduğu yıllarda (1979, 1980, 1985, 1986, 1987 ve 1988) Avrupa Konseyi Üyesi olarak Fransa’da Türkiye’yi temsil etti.1985 Amerika’da Dünya Belediye Başkanları toplantısında Türkiye’yi temsil etti. 1985 – 1989 yılları arasında Ankara’da Türk Belediyecilik Derneğiktan sonra Eskişehir Güven Motorlu Araçlar Anonim Şirketi’nde Genel Müdürlük yaptı. Eskişehir Boks Ajanlığı, Eskişehir’e Hizmet Vakfı Başkanlığı, Eskişehir Vilayet Fak Fuk Fonu Üyeliği, Eskişehir İlim Yayma Cemiyet Başkanlığı yapan Adnan Ercan evli ve 4 çocuk babası olup halen Eskişehir de ikamet etmektedir.</p>
<p>Nusret ÇETİNKAYA 1980 - 1984</p>	<p>1924 Erzincan doğumludur. 1942 yılında Kara Harp Okulundan mezun olmuş, emekli olduktan sonra 12 Eylül Askeri Darbesi sonucu, yönetime el koyan askeri idare tarafından Erzincan Belediye Başkanı olarak atanmıştır. 1984 yılında Demokratik hayata geçilmesi ile bu görevi sona ermiştir.</p>
<p>Adnan ERCAN 1984-1989</p>	<p>Yönetim Kurulu üyeliği yaptı.1990 – 1993 Türkiye Gübre Fabrikası Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yaptı. 1993 yılında emekli oldu ve Hac görevini ifa etti.1994 – 1998 yıllarında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi’nde Genel Sekreterlik yaptı. 1998 yılında Belediyeden emekli oldu1941 Erzincan doğumlu olan Adnan Ercan İlkokul ,Askeri Ortaokul, Askeri Lise ve Kara Harp okulu’nu müteakip Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi’ni bitirdi. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı’nın Matematik öğretmenliği imtihanını kazandı ve öğretmenlik belgesi aldı.İlk memuriyet hayatına Ankara İmar Limited Şirketi’nde başladı.1968 yılında Erzincan Belediyesi Hal Müdürlüğü İktisat Müdürlüğü ve Belediye Reis Muavinliği görevlerinde bulundu.Ayrıca dışarıdan Kız Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Ticaret Lisesi, İmam Hatip gibi okullarda Matematik, Beden Eğitimi ve İngilizce Öğretmenliği yaptı. Erzincan Işıkpınar Süt Fabrikası Kooperatifi Başkanlığı, Doğusan Asbestli</p>

	<p>Boru Fabrikası Yönetim Kurulu Üyeliği ve Beden Terbiyesi Boks Ajanlığı görevlerinde bulundu.1977 - 1980 Erzincan Belediye Başkanı seçildi.1980 - 1984 Serbest ticaret yaptı.1984 – 1989 yıllarında 2 kez Belediye Başkanı seçildi.Belediye Başkanı bulunduğu yıllarda (1979, 1980, 1985, 1986, 1987 ve 1988) Avrupa Konseyi Üyesi olarak Fransa’da Türkiye’yi temsil etti.1985 Amerika’da Dünya Belediye Başkanları toplantısında Türkiye’yi temsil etti. 1985 – 1989 yılları arasında Ankara’da Türk Belediyecilik Derneğikten sonra Eskişehir Güven Motorlu Araçlar Anonim Şirketi’nde Genel Müdürlük yaptı. Eskişehir Boks Ajanlığı, Eskişehir’e Hizmet Vakfı Başkanlığı, Eskişehir Vilayet Fak Fuk Fonu Üyeliği, Eskişehir İlim Yayma Cemiyet Başkanlığı yapan Adnan Ercan evli ve 4 çocuk babası olup halen Eskişehir de ikamet etmektedir.</p>
<p>Talip KABAN 1989 - 1999</p>	<p>1955 Yılında Erzincan ili Tercan İlçesinde doğmuştur. İlk, orta ve lise eğitimini Erzincanda tamamladıktan sonra, Karadeniz Teknik Üniversitesinden mezun olmuş, akabinde 1978 yılında Erzincan Belediyesi, İçme Suyu Müdürlüğünde makine mühendisi olarak göreve başlamıştır. 1989 Yerel Seçimlerinden MHP den belediye başkanı adayı olmuş ve seçilerek iki dönem (1989-1994, 1994-1999) boyunca bu görevinde kalmıştır. 1992 Depreminde kentin yeniden imarı yönündeki başarılı çalışmaları ve bu yıllarda terör hadiseleri sırasında sergilediği sağduyulu yönetimi ile halkın beğenisini kazanmıştır. 2002 Yılında yapılan Genel Seçimlerde AK Partiden Millet vekili adayı olmuş ve TBMMNDE ilimiz temsilen milletvekili olarak halen görevini sürdürmektedir. Evli ve 2 çocuk babasıdır.</p>
<p>Mustafa ÇETİNER 1999 - 1999</p>	<p>1944 Erzincan doğumludur. 1967 Yılında Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitirmiş, bir müddet Erzincan Ticaret Lisesinde öğretmenlik görevinde bulunduktan sonra, 1977 İlk kez Belediye Meclis üyeliğine seçilmiştir. İkinci kez belediye meclis üyesi iken Başkan Talip Kabanın istifası sebebiyle,</p>

	<p>meclis içerisinde Belediye Başkanı olarak seçilmiş ve 3 ay boyunca bu görevini devam ettirmiştir. Halen ticaret hayatını sürdüren Çetiner evli ve 3 çocuk babasıdır.</p>
<p>Erkan KARAMAN 1999 - 2004</p>	<p>1955 DE Erzincanda doğdu. 1979da Ankara Devlet Mimarlık Mühendislik Akademisinden mezun oldu. 1980 de Erzincan Köy Hizmetlerinde şef olarak memuriyetine başlayan Karaman, Ordu, Bitlis ve Malatyada Köy Hizmetleri İl mÜdürlüğü görevlerinde bulundu. Ankara Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde Merkez Eğitim Müdür olarak da görev yapan Karaman 1999 da MHP den aday olduğu Belediye Başkanlığı kazanarak bir dönem bu görevini ifa etti. Evli ve bir çocuk babasıdır.</p>
<p>Mehmet BUYRUK 2004 -2009</p>	<p>1950 yılında Erzincanda doğdu. İlk ve orta öğrenimini Erzincanda tamamladı. Teknik Ziraat ve Erzincan Liselerinde eğitim gördü. Ziraat teknisyeni olarak çalıştı. 1976da Ankara İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Ekonomi-Maliye Bölümünden Lisans derecesi ile mezun oldu. Çalışma Bakanlığında Bakanlık Müfettişi olarak görev yaptı. Askerliğini Samsunda yedek subay olarak tamamladı. Bir gurup arkadaşı ile ERMAT Ofset ve DOĞU Gazetesini kurdu. ERDAV, Anadolu Lisesi, Sabancı Kız Yurdu ve TEMA Vakfı Erzincan Şubesinin kurucuları arasında yer aldı. Merhum Vali Recep Yazıcıoğlu döneminde İl Daimi Encümen Üyesi olarak çalıştı. Bu dönemde yapılan tüm projelere katkıda bulundu. DOĞU Gazetesi ve ERMAT Ofset bünyesinde Erzincan ile ilgili yüze yakın kitabın yayınlanmasına öncülük etti ve Doğu gazetesinde birçok makalesi yayınlandı. 28 Mart 2004 Yerel Seçimlerinde AK Partiden Erzincan Belediye başkanlığına seçilen Mehmet Buyruk, seçildiği günden buyana Erzincanda büyük projelere imza attı. Evli ve dört çocuk babası olan BUYRUK 2009 yılına kadar Belediye Başkanlığı görevi yaptı</p>

Yüksel ÇAKIR 2009-2014	<p>1973 Yılında Doğdu.</p> <p>İlköğrenimini Erzincan Bahçelievler İlkokulunda, orta öğrenimini Erzincan Kazım Karabekir Lisesinde tamamladıktan sonra yüksek öğrenimini Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Makine Mühendisliği bölümünde tamamladı. Erzincan Meslek Yüksek Okulu Makine Programında iki yıl okutmanlık yaptıktan sonra aile şirketinde ticari hayatını sürdürdü. AK Parti kurucu İl Başkanlığı görevini yaptı. Bu görevini 6,5 yıl sürdürdü. 2009 - 2014 yılları arasında Erzincan Belediye Başkanlığı görevinde bulundu. Yüksel ÇAKIR evli ve 4 çocuk babasıdır.</p>
Cemalettin BAŞSOY 2014-2019	<p>1959 yılında Erzincan'ın Refahiye İlçesinde dünyaya geldi. Erzincan Tarım Meslek Lisesinde başladığı eğitime, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesinde tamamladı. Hasankale hayvancılığı geliştirme proje grup şefi olarak çalışma hayatına başladı. Tarım İl Müdürlüğü'nde sulama, peyzaj, şehir ve çevre düzenleme alanlarında çeşitli projeleri hayata geçirdi. Birçok farklı şehirde sürdürdüğü 27 senelik kamu hizmetini 2005 yılında Erzincan'da sonlandırdı. Emeklilikle birlikte sivil toplum kuruluşlarında aktif görevler ve idari sorumluluklar üstlendi. Mengüceli Mahallesi muhtarlığı ile siyasete adım attı. AK Parti Erzincan Merkez İlçe Başkanlığı ve AK Parti Erzincan İl Başkanlığı görevlerini yürüttü. 30 Mart 2014 yerel seçimlerinde Erzincan Belediye Başkanı seçildi. Cemalettin Başsoy, evli ve üç çocuk babasıdır.</p>
Bekir AKSUN 2019-	<p>1967 yılında Erzincan'da doğan Bekir Aksun, ilk, orta ve lise öğrenimini Erzincan Üzümlü ilçesinde tamamladı. Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Yüksek Okulunu 1987 yılında tamamladı. Ardından Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesini tamamladı. 1988-2006 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenlik yaptıktan sonra 2006 yılında ticarete atıldı. Milliyetçi Hareket Partisinde Erzincan MHP Yönetim Kurulu Üyeliği, Erzincan MHP Basın</p>

	Danışmanlığı, MHP Erzincan İl Genel Meclis Üyeliği, Erzincan MHP İl Başkan Vekilliği, Erzincan MHP İl Başkanlığı, MHP Üst Kurul Delegeği, 2018 Genel Seçimlerinde MHP Erzincan Milletvekili Adayı olan ve mevcut olarak MHP Erzincan Belediye Başkanlığı görevini yürüten Aksun evli ve 3 çocuk babasıdır.
--	--

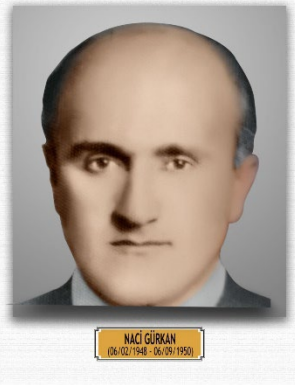
Erzincan Belediyesinin Kuruluşunun 1871 yılı olduğu tahmin edilmektedir. Depremler sebebiyle ile yok olan arşivler, bu tarihler hakkında bilgi sahibimiz olduğumuzu engellemiştir. Ancak 1923 yılında Cumhuriyet ilanından sonra Belediye başkanlarının isimlerine ve haklarındaki bilgilere kısaca rastlanmıştır.

Erzincan Belediye Başkanları	
Vali (1923–1960)	<u>Hakkı Altınok</u> (1924-1940)
	<u>Hasan Sükuti Tükel</u> (1940-1943)
	<u>Abdullah Dilaver Argun</u> (1943-1945)
	<u>Orhan Sami Güvenç</u> (1945-1945)
	<u>Rauf Bayındır</u> (1945-1948)
	<u>Naci Gürkan</u> (1948-1950)
	<u>Nusret Bayındır</u> (1950-1952)
	<u>Refik Kurdoğlu</u> (1953-1954)
	<u>Hüsamettin Atabeyli</u> (1955-1957)
<u>Askeri Dönem(1960–1963)</u>	• <u>Refik Kurdoğlu</u> (1957-1960)
	• <u>Hüsamettin Atabeyli</u> (1960-1960)
	• <u>Sadi Kâzım Süer</u> (1960-1961)
	• <u>Kemalettin Gazezoğlu</u> (1961-1963)
<u>Belediye (1963–1980)</u>	• <u>Nedim Muradoğlu</u> (1963-1969)
	• <u>Refik Aras</u> (1970-1973)
	• <u>Nedim Muradoğlu</u> (1973-1977)
	• <u>Adnan Ercan</u> (1977-1980)
<u>Askeri Dönem (1980-1984)</u>	• <u>Nusret Çetinkaya</u> (1980-1984)

Belediye (1984–günümüz)

- Adnan Ercan (1984-1989)
- Talip Kaban (1989-1999)
- Mustafa Çetiner (1999-1999)
- Erkan Karaman (1999-2004)
- Mehmet Buyruk (2004-2009)
- Yüksel Çakır (2009-2014)
- Cemalettin Başsoy (2014-2019)
- Bekir Aksun (2019-günümüz)

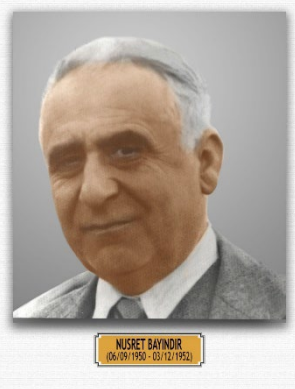

Adı-Soyadı: Naci GÜRKAN

Görev Yılları: 1948 - 1950

Özgeçmiş:

1910 YILINDA Erzincan'da doğmuş, 1930 da İstanbul Yüksek Teknik Okulunu bitirdikten sonra Gümüşhane, Erzincan, Erzurum ve Trabzon'da kamu görevinde çalışmıştır. Ardında 2 yıl süresince CHP den Erzincan Belediye Başkanı olarak hizmet vermiştir.

Adı-Soyadı: Nusret BAYINDIR

Görev Yılları: 1950 - 1952

Özgeçmiş:

1300(Rumi) yılında Erzincan'da doğmuş, Ziraat Okulunu bitirdikten sonra Harp Akademisine öğretmen olarak atanmış, Ziraat Müdürlüğü, Kara Hava Levazım Okulu Öğretmenliği, Ziraat Okulu ve Askeri Lise öğretmenliği görevlerini ifa ettikten sonra 2 yıl süre ile DP den belediye başkanlığı yapmıştır.

Adı-Soyadı: Refik KURDOĞLU

Görev Yılları: 1953 - 1954

Özgeçmiş:

1310 (Rumi) Erzincan Doğumludur. Rüştüeyi bitirdikten sonra, Nahiye Vilayet Katıplığı ve Müdürlüğü görevlerinde bulunmuş, ardından müteşebbis olarak taahhüt işleri yapmıştır. Daha sonra, iki dönem DP den belediye başkanlığı görevini ifa etmiştir.

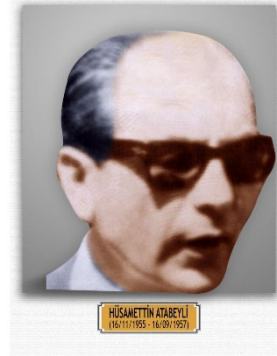

Adı-Soyadı: Hüsamettin ATABEYLİ

Görev Yılları: 1955 - 1957

Özgeçmiş:

1338 (Rumi) Erzincan doğumludur. Hukuk Fakültesini bitirdikten sonra avukatlık yapmıştır. İki yıl süre ile Erzincan Belediye Başkanlığı görevinde bulunmuştur.

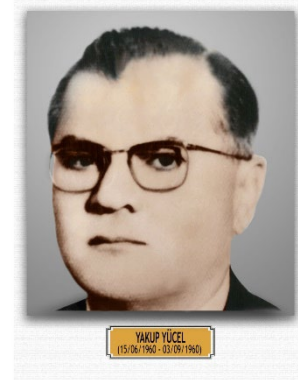

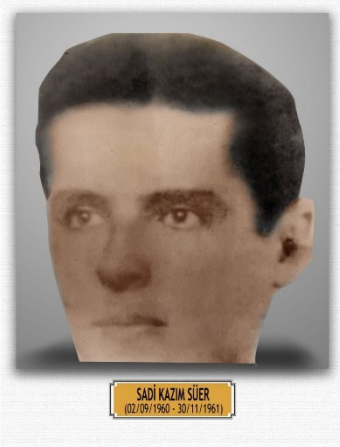
Ad-Soyadı: Yakup YÜCEL

Görev Yılları: 1960 - 1960

Özgeçmiş:

1338 (Rumi) Şarki karaağaç doğumludur.1941 de Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirmiş, bir dizi kamu görevi, kaymakamlık ve Vali Muavinliği görevlerinden sonra ilimize vali olarak atanmış, 3 ay süreyle Belediye Başkanı görevinde bulunmuştur.

SADI KAZIM SÜER
(02/09/1960 - 30/11/1961)

Ad-Soyadı: Sadi Kazım SÜER

Görev Yılları: 1960 - 1961

Özgeçmiş:

1326 (Rumi) Katarih doğumludur. 1932 de Hukuk Fakültesini bitirmiş, ardından kamu görevine başlamıştır. Daha sonra bir dizi kaymakamlık görevini ifa etmiş ve müteakiben Elazığ, Kırklareli, Bursa, Adana ve İzmir'de vali muavinliği görevlerinde bulunmuştur. İlimize Vali olarak atanmış ve bir yıl süreyle Belediye Başkanlığı görevine vekalet etmiştir.

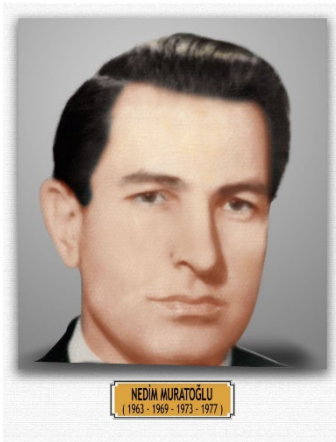
KEMALETİN GAZEZOĞLU
(05/12/1961 - 18/11/1963)

Adı-Soyadı: Kemalettin GAZEZOĞLU

Görev Yılları: 1961 - 1963

Özgeçmiş:

1339 (Rumi) Çankırı doğumludur. 1946 da Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirmiş, aynı yıl Çankırı'da Maiyet Memuru olarak göreve başlamıştır. Bir dizi kaymakamlık görevini müteakiben Mülkiye Müfettişliği görevine atanmış, ardından İlimize Vali olarak gönderilmiştir. Bu sırada 2 yıl boyunca Belediye Başkanlığı görevinde de bulunmuştur.

NEDİM MURADOĞLU
(1963 - 1969 - 1973 - 1977)

Adı-Soyadı: Nedim MURADOĞLU

Görev Yılları: 1.DÖNEM 1963-1969 /
2.DÖNEM 1973-1977

Özgeçmiş:

1926 Erzincan doğumludur. 1956 yılında Ankara Hukuk Fakültesini bitirmiş, avukat olarak çalışmıştır. İki dönem belediye başkanlığında görev yapmıştır.

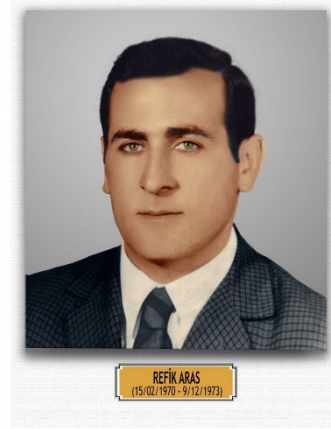

Adı-Soyadı: Refik ARAS

Görev Yılları: 1970 - 1973

Özgeçmiş:

1937 Erzincan doğumludur. Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitirmiş, uzun yıllar mali müşavirlik görevinde bulunmuştur. CHP den Belediye Başkanı seçilmiş ve 3 yıla yakın bir süre bu görevi ifa etmiştir.

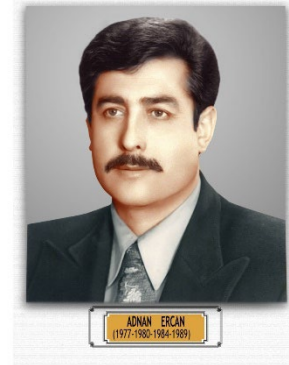

Adı-Soyadı: Adnan ERCAN

Görev Yılları: 1977 - 1980

Özgeçmiş:

1941 Erzincan doğumlu olan Adnan Ercan İlkokul , Askeri Ortaokul, Askeri Lise ve Kara Harp okulunu müteakip Ankara İktisadi Ticari İlimler Akademisi'ni bitirdi. Ayrıca Milli Eğitim Bakanlığı'nın Matematik öğretmenliği imtihanını kazandı ve öğretmenlik belgesi aldı. İlk memuriyet hayatına Ankara İmar Limited Şirketi'nde başladı.1968 yılında Erzincan Belediyesi Hal Müdürlüğü İktisat Müdürlüğü ve Belediye Reis Muaviniği görevlerinde bulundu. Ayrıca dışarıdan Kız Meslek Lisesi, Sağlık Meslek Lisesi, Ticaret Lisesi, İmam Hatip gibi okullarda Matematik, Beden Eğitimi ve İngilizce Öğretmenliği yaptı. Erzincan Işıkpınar Süt Fabrikası Kooperatifi Başkanlığı, Doğusan Asbestli Boru Fabrikası Yönetim Kurulu Üyeliği ve Beden Terbiyesi Boks Ajanslığı görevlerinde bulundu. 1977 - 1980 Erzincan Belediye Başkanı seçildi. 1980 - 1984 Serbest ticaret yaptı. 1984 – 1989 yıllarında 2 kez Belediye Başkanı seçildi. Belediye Başkanı bulunduğu yıllarda (1979, 1980, 1985, 1986, 1987 ve 1988) Avrupa Konseyi Üyesi olarak Fransa'da Türkiye'yi temsil etti. 1985 Amerika'da Dünya Belediye Başkanları toplantısında Türkiye'yi temsil etti. 1985 – 1989 yılları arasında Ankara'da Türk Belediyecilik Derneği Yönetim Kurulu üyeliği yaptı. 1990 – 1993 Türkiye Gübre Fabrikası Genel Müdür Yardımcısı olarak görev yaptı. 1993 yılında emekli oldu ve Hac görevini ifa etti.1994 – 1998 yıllarında Eskişehir Büyükşehir Belediyesi'nde Genel Sekreterlik yaptı. 1998 yılında Belediyeden emekli olduktan sonra Eskişehir Güven Motorlu Araçlar Anonim Şirketi'nde Genel Müdürlük yaptı. Eskişehir Boks Ajanslığı, Eskişehir'e Hizmet Vakfı Başkanlığı, Eskişehir Vilayet Fak Fuk Fonu Üyeliği, Eskişehir İlim Yayma Cemiyet Başkanlığı yapan Adnan Ercan evli ve 4 çocuk babası olup halen Eskişehir de ikamet etmektedir.

NUSRET ÇETİNKAYA
(1980 - 1984)

Adı-Soyadı: Nusret ÇETİNKAYA

Görev Yılları: 1980 - 1984

Özgeçmiş:

1924 Erzincan doğumludur. 1942 yılında Kara Harp Okulundan mezun olmuş, emekli olduktan sonra 12 Eylül Askeri Darbesi sonucu, yönetime el koyan askeri idare tarafından Erzincan Belediye Başkanı olarak atanmıştır. 1984 yılında Demokratik hayata geçilmesi ile bu görevi sona ermiştir.

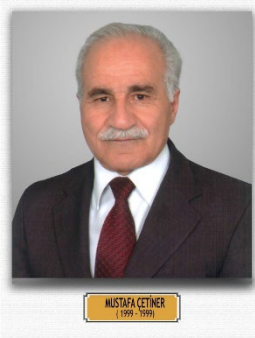
TALİP KABAN
(1989 - 1999)

Adı-Soyadı: Talip KABAN

Görev Yılları: 1989 - 1999

Özgeçmiş:

1955 Yılında Erzincan ili Tercan İlçesinde doğmuştur. İlk, orta ve lise eğitimini Erzincan'da tamamladıktan sonra, Karadeniz Teknik Üniversitesinden mezun olmuş, akabinde 1978 yılında Erzincan Belediyesi, İçme Suyu Müdürlüğünde makine mühendisi olarak göreve başlamıştır. 1989 Yerel Seçimlerinden MHP den belediye başkanı adayı olmuş ve seçilerek iki dönem (1989-1994, 1994-1999) boyunca bu görevinde kalmıştır. 1992 Depreminde kentin yeniden imarı yönündeki başarılı çalışmaları ve bu yıllarda terör hadiseleri sırasında sergilediği sağduyulu yönetimi ile halkın beğenisini kazanmıştır. 2002 Yılında yapılan Genel Seçimlerde AK Partiden Milletvekili adayı olmuş ve TBMM de ilimizi temsilen milletvekili olmuştur. Evli ve 2 çocuk babasıdır.

MUSTAFA ÇETİNER
(1999 - 1999)

Adı-Soyadı: Mustafa ÇETİNER

Görev Yılları: 1999 - 1999

Özgeçmiş:

1944 Erzincan doğumludur. 1967 Yılında Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisini bitirmiş, bir müddet Erzincan Ticaret Lisesinde öğretmenlik görevinde bulunduktan sonra, 1977 İlk kez Belediye Meclis üyeliğine seçilmiştir. İkinci kez belediye meclis üyesi iken Başkan Talip Kabanın istifası sebebiyle, meclis içerisinde Belediye Başkanı olarak seçilmiş ve 3 ay boyunca bu görevini devam ettirmiştir. Halen ticaret hayatını sürdüren Çetiner evli ve 3 çocuk babasıdır.

Adı-Soyadı: Erkan KARAMAN

Görev Yılları: 1999 - 2004

Özgeçmiş:

1955 de Erzincan'da doğdu. 1979da Ankara Devlet Mimarlık Mühendislik Akademisinden mezun oldu. 1980 de Erzincan Köy Hizmetlerinde şef olarak memuriyetine başlayan Karaman, Ordu, Bitlis ve Malatya'da Köy Hizmetleri İl müdürlüğü görevlerinde bulundu. Ankara Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğünde Merkez Eğitim Müdür olarak da görev yapan Karaman 1999 da MHP den aday olduğu Belediye Başkanlığını kazanarak bir dönem bu görevini ifa etti. Evli ve bir çocuk babasıdır.

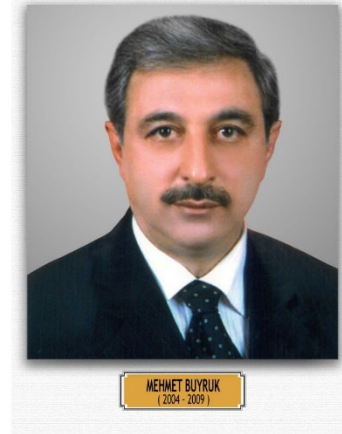

Adı-Soyadı: Mehmet BUYRUK

Görev Yılları: 2004 -2009

Özgeçmiş:

1950 yılında Erzincan'da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Erzincan'da tamamladı. Teknik Ziraat ve Erzincan Liselerinde eğitim gördü. Ziraat teknisyeni olarak çalıştı. 1976da Ankara İktisadi ve Ticari Bilimler Akademisi Ekonomi-Maliye Bölümünden Lisans derecesi ile mezun oldu. Çalışma Bakanlığında Bakanlık Müfettişi olarak görev yaptı. Askerliğini Samsunda yedek subay olarak tamamladı. Bir gurup arkadaşı ile ERMAT Ofset ve DOĞU Gazetesini kurdu. ERDAV, Anadolu Lisesi, Sabancı Kız Yurdu ve TEMA Vakfı Erzincan Şubesinin kurucuları arasında yer aldı. Merhum Vali Recep Yazıcıoğlu döneminde İl Daimi Encümen Üyesi olarak çalıştı. Bu dönemde yapılan tüm projelere katkıda bulundu. DOĞU Gazetesi ve ERMAT Ofset bünyesinde Erzincan ile ilgili yüze yakın kitabın yayınlanmasına öncülük etti ve Doğu gazetesinde birçok makalesi yayınlandı. 28 Mart 2004 Yerel Seçimlerinde AK Partiden Erzincan Belediye başkanlığına seçilen Mehmet Buyruk, seçildiği günden buyana Erzincan'da büyük projelere imza attı. Evli ve dört çocuk babası olan BUYRUK 2009 yılına kadar Belediye Başkanlığı görevi yaptı

Adı-Soyadı: Yüksel ÇAKIR

Görev Yılları: 2009-2014

Özgeçmiş:

1973 yılında Doğu. İlk öğrenimini Erzincan Bahçelievler İlkokulunda, orta öğrenimini Erzincan Kazım Karabekir Lisesinde tamamladıktan sonra yüksek öğrenimini Çukurova Üniversitesi Mühendislik Mimarlık Fakültesi Makine Mühendisliği bölümünde tamamladı. Erzincan Meslek Yüksek Okulu Makine Programında iki yıl okutmanlık yaptıktan sonra aile şirketine ticari hayatını sürdürdü. AK

Parti kurucu İl Başkanlığı görevini yaptı. Bu görevini 6,5 yıl sürdürdü. 2009 - 2014 yılları arasında Erzincan Belediye Başkanlığı görevinde bulundu. Yüksel ÇAKIR evli ve 4 çocuk babasıdır.

Adı-Soyadı: Cemalettin BAŞSOY

Görev Yılları: 2014-2019

Özgeçmiş:

1959 yılında Erzincan'ın Refahiye İlçesinde dünyaya geldi. Erzincan Tarım Meslek Lisesinde başladığı eğitime, Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesinde tamamladı. Hasankale hayvancılığı geliştirme proje grup şefi olarak çalışma hayatına başladı. Tarım İl Müdürlüğü'nde sulama, peyzaj, şehir ve çevre düzenleme alanlarında çeşitli projeleri hayata geçirdi. Birçok farklı şehirde sürdürdüğü 27 senelik kamu hizmetini 2005 yılında Erzincan'da sonlandırdı. Emeklilikle birlikte sivil toplum kuruluşlarında aktif görevler ve idari sorumluluklar üstlendi.

Mengüceli Mahallesi muhtarlığı ile siyasete adım attı. AK Parti Erzincan Merkez İlçe Başkanlığı ve AK Parti Erzincan İl Başkanlığı görevlerini yürüttü.

30 Mart 2014 yerel seçimlerinde Erzincan Belediye Başkanı seçildi. Cemalettin Başsoy, evli ve üç çocuk babasıdır.

ADI-SOYADI: BEKİR AKSUN

GÖREV YILLARI: 2019...Halen
göreve devam etmekte

ÖZGEÇMİŞ:

1967 yılında Erzincan'da doğan Bekir Aksun, ilk, orta ve lise öğrenimini Erzincan Üzümlü ilçesinde tamamladı. Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Yüksek Okulunu 1987 yılında tamamladı. Ardından Anadolu Üniversitesi İşletme Fakültesini tamamladı. 1988-2006 yılları arasında Milli Eğitim Bakanlığı'nda öğretmenlik yaptıktan sonra 2006 yılında ticarete atıldı. Milliyetçi Hareket Partisinde

Erzincan MHP Yönetim Kurulu Üyeliği, Erzincan MHP Basın Danışmanlığı, MHP Erzincan İl Genel Meclis Üyeliği, Erzincan MHP İl Başkan Vekilliği, Erzincan MHP İl Başkanlığı, MHP Üst Kurul Delegeliği, 2018 Genel Seçimlerinde MHP Erzincan Milletvekili Adayı olan ve mevcut olarak MHP Erzincan Belediye Başkanlığı görevini yürüten Aksun evli ve 3 çocuk babasıdır.

ERZİNCAN VE ERZİNCAN AMBLEMİ/LOGOSU

1986 yılında dönemin vali yardımcısı başkanlığında akademisyenler, kurum ve kuruluş temsilcileri, gazeteciler ve yazarlardan oluşan bir komisyon; tarihçi-bilim adamı Tahir Erdoğan Şahin tarafından tasarlanıp çizilen çift başlı kartal, koç başları ve Erzincan'a özgü bazı figürlerden oluşan amblemi ERZİNCAN AMBLEMİ olarak kabul etmiştir. Daha sonra 1989 yılında belediye tescillenen ERZİNCAN AMBLEMİ'ni, BELEDİYE LOGOSU olarak da kullanmaya başlamıştır.

Erzincan Amblemi'nde yer alan çift başlı kartal motifi, Anadolu Selçukluları dönemine ait sanat eserlerinde görülen çift başlı kartaldan esinlenilerek çizilmiştir. Amblemdaki koç başları, Doğu Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması hareketini noktalayan Akkoyunluların kullandığı bir olgudur. Akkoyunlu Devleti'nde Erzincan, önemli bir yere sahiptir. Ayrıca, amblemdede yer alan bakır, kandil, kubbe, kılıç ve minare motifleri kentin tarihini ve kültürünü sembolize eden motiflerdir. Kartal'ın kuyruk kısmındaki üzüm ise cimin üzümünü sembolize etmekte olup, Üzümlü (Cimin) ilçemizi kapsayan bir değer olarak amblemdede yerini almıştır.

Amblem Erzincan ilini tam manası ile kucaklayan, bir uçtan diğer uca tüm kenti ve kentin değerlerini içerisinde barındıran bir nitelikte tasarlanmış ve ilimizi temsil etme yeteneği kazandırılmıştır.

Yazılı Tarih Öncesi Dönemlere ilişkin bazı verilerin bulunduğu Erzincan; MÖ. 1750-800 yüzyıllar arasında Azzi/Hayaşa Krallığının, daha sonra Urartuların egemenliğinde olmuştur. Urartuların yörenin merkezî kenti olarak inşa ettikleri Altıntepe'nin (Haldini) ilk kuruluş zamanının Azzi/Hayaşa Krallığı Dönemi'ne kadar gittiği (MÖ. 1750), arkeolojik belgelerden ve yazılı kayıtlardan anlaşılmıştır.

MÖ. 650 de İskitlerin hâkimiyetine geçen şehir kısa bir süre sonra Medler tarafından istila edilmiş ve Pers hâkimiyetine girmiştir. 200 yıldan fazla Pers İmparatorluğunun hâkimiyetinde kalan şehir İskender'in Persleri yenmesi ile Helenler (Selvkoslar) tarafından yönetilmiştir. Romanın tam hâkimiyeti M.Ö. 60'larda sağlanabilmiş ve şehir 450 yıl süren Roma hâkimiyeti yaşamıştır. Zaman zaman Doğu Roma(Bizans) ve Sasaniler arasında el değiştiren Erzincan; bir dönem Bizans ve Müslüman Araplar arasında olan çatışmalara da sahne olmuştur.

1071'de Türklerin Anadolu'ya girişi ile bölgede başlayan Türkleşme hareketinden sonra Mengüceklilerin hâkimiyetine giren şehir kesintisiz olarak 900 yılı aşkın süredir Türklerin hüküm sürdüğü bir bölge olmuştur. Selçukluların hâkimiyetini kabul eden Mengücekliler

kontrolündeki şehir, Dönemin Selçuklu Hükümdarı ile Mengüçik hükümdarı arasındaki anlaşmazlık sebebi Mengüçik Melik Devleti ortadan kaldırılmış ve doğrudan Anadolu Selçuklularına bağlanmıştır.

1989 yılında Erzincan Belediyesi tarafından amblemde yer alan çift başlı kartal motifi, Anadolu Selçukluları ve dönemin Melik Devletlerince kullanılmıştır. Mengüçik- Türk birliği içinde kalan Divriği'deki Ulu Camii batı kapısında bulunan kabartmadan stilize edilmiştir. Amblemdeki koçbaşları, Doğu Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşması hareketini noktlayan Akkoyunluların kullandığı bir olgu ve simgedir. Ayrıca Amblemde kartal motifinin göğüs bölümünde yer alan bakır, kandil, kubbe, kılıç ve minare motifleri kentin ekonomisini, tarihini ve kültürünü sembolize eden soyutlamalardır. Amblemde sembolik ve görsel anlamda birçok figür olmakla birlikte tasarımda aşırı ayrıntıdan kaçınılarak genel hatlar çizilmiştir. İslam inancının belirtilmesi amacı ile kandilin ışıklık yerine kubbe, minare ve üst kısma hilal yerleştirilmiştir.

Kandil, kılıç ve her iki kanat üzerindeki motif bir bütün olarak XV. yüzyıl başlarına aittir. Bugün mevcut olan tarihte mezar kitabelerine bağlı bir taş kabartmasından alınmıştır. Kandilin fitil kısmındaki üçlü filiz çiçek Erzincan bakır işlemeciliği sanatlarında çiçekçilik sahasında özellikle kullanılmaktadır. Kılıçlar, Türklüğe ve İslam'a karşı yapılan saldırılara karşı mücadelenin bir sembolüdür. Kandilin iki yanındaki kılıçlar tarihi taş kabartmalara uyularak çizilmiştir. Kartal'ın kuyruk kısmındaki bir üzüm salkımı bulunmaktadır. Bu ise bir ekonomik değer olarak önemli bir tarım ürünü olan Üzümlü ilçesinde yetişen "Cimin Üzümlü" nü sembolize etmektedir. Amblemde yörede örülen kilim motifleri de yansımaktadır.

Taraklı palmet kuyrukta yer alan yedi beyaz renkli çubuk, Anadolu'nun Türkler tarafından fethedilişinden sonra Erzincan'da hüküm süren devlet, beylik ve emirlikleri temsil etmektedir. Bunlar; Anadolu Selçukluları / Mengüçikler, Ertenalılar / Moğol-İlhanlılar, Erzincan Emirliği, Akkoyunlular / Karakoyunlular, Safaviler, Osmanlılar, Türkiye Cumhuriyeti'dir. Beyaz çizgilerin etrafında kalan ve kuyruğu meydana getiren sekiz koyu renk çizgi ise, Türk hâkimiyetinden önceki medeniyetleri temsil etmektedir. Bunlar ise; Hurri/Mitanni/Hitit, Azzi/Hayaşa, Urartular, Medler/Persler, Hellen/Selevkos-Pontos-Artaksid, Arap-İslam, Romalılar (Bizans)lardır (Tahir Erdoğan Şahin, *Erzincan Amblemi*, 2006, s. 4-33).

Günümüzde kullanılan amblemde genel olarak çok fazla değişiklik yapılmadan özü korunmuş, renk form olarak bazı yenilemeler yapılmıştır. Tasarımı son kez Tahir Erdoğan Şahin tarafından yenilenen amblemde kartalın gözleri (fiziksel özelliğine uygun olarak) daha sivri olarak çizilmiş, ilgisiz kimselerce boyama yapılan üzüm tekrar stilize edilerek aslına kavuşturulmuştur.

Erzincan Belediyesi yazısı eskisinde daire içinde ve kartal figürünün etrafına sarılı halde yer alırken, yenilenen amblemde bu yazı sembolün yanında ve serifli bir yazı fontu olarak kullanılmıştır. Kuyrukta yer alan çizgiler dokuz tanedir ve Erzincan, Çayırılı, Ilıç (İliç), Kemah, Kemaliye (Eğın), Otlukbeli (Karakulak), Refahiye, Tercan ve Üzümlü'yü (Cimin)

temsil etmektedir. Amblemden kullanılan çivit mavisi/gök mavisi sonsuzluğu, otoriteyi ve verimliliği temsil etmektedir. Beyaz saflığın ve barışın rengidir. İstikrarı ve devamlılığı da temsil eder. Orta kısımda ki kırmızı/bakır renk canlılık ve dinamizm verir.

BEKİR AKSUN DÖNEMİ ERZİNCAN BELEDİYESİ ETKİNLİKLERİNDEN BAZI FOTOGRAFLAR

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

IV ERZİNCAN İL GENEL MECLİSİ

İL GENEL MECLİSLERİ VE ERZİNCAN İL GENEL MECLİSİNDEN KARELER

İL genel meclisi, il özel idaresinin karar organıdır ve ilgili kanunlarda gösterilen esas ve usullere göre ildeki seçmenler tarafından, ilçe adına seçilen üyelerden oluşur. İl genel meclisi, başkanını üyeleri arasında gizli oyla seçer. İl genel meclisi tarafından alınan kararların tam metni, en geç beş gün içinde valiye gönderilir. Valiye gönderilmeyen meclis kararları yürürlüğe girmez. Vali uygun bulmadığı meclis kararlarını bir daha görüşülmek üzere geri gönderebilir. Vali tarafından geri gönderilen meclis kararının meclisin salt çoğunluğuyla aynı yönde karar vermesi halinde kararın kesinleşmesi şeklindeki uygulama 2007 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından kaldırılmıştır. Meclis, gereken halde görüş bildirir, il özel idaresinin bütçesini kabul eder. İl genel meclisleri, siyasi konularda karar alamazlar.

İL GENEL MECLİSİ ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

Madde 1 — Bu Yönetmeliğin amacı; il genel meclisinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2 — Bu Yönetmelik il genel meclisinin, meclis başkanlık divanının, meclis ihtisas ve denetim komisyonlarının çalışma usul ve esaslarını kapsar.

Dayanak

Madde 3 — Bu Yönetmelik, 22/2/2005 tarihli ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 11 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

Madde 4 — Bu Yönetmelikte geçen;

Kanun: 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu,

Meclis: İl genel meclisini,

Encümen: İl encümenini,

Başkan: İl genel meclis başkanını,

Başkanlık divanı: Meclis başkanı, meclis birinci ve ikinci başkan vekillerini, kâtip üyeleri,

Komisyon: İhtisas komisyonlarını ve denetim komisyonunu,

Dönem: İl genel meclisinin 1 Ocak ile 31 Aralık tarihleri arasını kapsayan bir yıllık çalışma süresini,

Toplantı: Meclisin bir ay içinde yaptığı birleşimlerin tamamını,

Birleşim: Meclisin bir gün içinde yaptığı oturumların tamamını,

Oturum: Bir birleşimin ara ile bölünen kısımlarından her birini,

Salt çoğunluk: Belli sayının yarısından az olmayan çoğunluğu,

Nisbî çoğunluk: Aynı yöndeki oyların, diğer oy topluluklarından fazla olması durumunu,

Nitelikli çoğunluk: Kanunun belli durumlarda aradığı üçte iki veya dörtte üç gibi belirli bir çoğunluğu,

Oybirliği: Meclis toplantısında bütün oyların aynı yönde olması durumunu,

Oyçokluğu: Meclis toplantısında oyların aynı yönde olmaması durumunu

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Toplantı Usul ve Esasları

Meclisin ilk toplantısı

Madde 5 — Meclis, mahalli idareler seçim sonuçlarının ilânını izleyen beşinci gün en yaşlı üyenin başkanlığında kendiliğinden toplanır. Başkan en genç iki üyeyi geçici katip olarak davet eder. Başkanlıkça yoklama yapılarak salt çoğunluğun mevcut olduğu tespit edildikten sonra meclis, meclis başkanını seçer. Meclis başkanı seçildikten sonra en yaşlı üye yerini seçilen başkana bırakır. Seçilmiş başkanın başkanlığında, meclis birinci ve ikinci başkan vekili seçimi ile en az iki katip üyelerin seçimi yapılır. Katip üyeler seçildikten sonra en genç iki üye de yerlerini seçilmiş katip üyelere bırakır.

Ayrıca, bu toplantıda, encümen üye seçimi, eğitim, kültür ve sosyal hizmetler komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonuna, çevre ve sağlık komisyonuna, plan ve bütçe komisyonuna ve diğer komisyonlara gerekirse üye seçimi yapılır.

Meclis toplantıları

Madde 6 — Meclis toplantısı her ayın ilk haftası başlar ve ara verilmeden tamamlanır. Ancak ilk haftanın tamamının resmi tatile rastlaması halinde takip eden ilk çalışma günü toplantı günü olarak belirlenebilir. Resmi tatile rastlayan günlerde çalışmaya ara verilebilir.

Meclis, toplantıların haftanın hangi günü yapılacağını genel olarak belirleyebileceği gibi, her toplantının sonunda gelecek ay toplantısının hangi gün yapılacağını da kararlaştırabilir. Meclisin bu konuda karar almaması halinde toplantı günü başkan tarafından tayin edilir.

Meclis, başkanlık divanı, encümen ve denetim komisyonu üyeliği seçiminin yapılacağı, faaliyet raporu, bütçe ve kesin hesabı ile belli bir ayda görüşülmesi zorunlu olan konuların görüşüleceği ayların dışında bir ay tatil kararı alabilir.

Toplantı süresi bütçenin görüşüldüğü toplantılarda yirmi, diğer toplantılarda beş gün aşamaz. Bu süreler uzatılmayacağı gibi **(Ek ibare:RG-27/11/2014-29188)** , bu maddenin son fıkrasında belirtilen usul olağanüstü toplantı da yapılamaz.

Görüşülecek konu bulunmadığı takdirde meclis gündemsiz olarak toplantıya çağırılır. Birleşim açıldıktan sonra vali tarafından gündeme alınması istenilen konu olmadığı ve üyeler tarafından da gündem konusu önerilmediği takdirde toplantı kapatılır. Bu gün için de meclis üyelerine huzur hakkı ödenir.

Özel idare teşkilatı ve ildeki kamu kurum ve kuruluşlarının birim amirleri gündemdeki konularla ilgili olarak meclis toplantılarına davet edilebilir ve bilgi alınabilir.

(Ek fıkra:RG-27/11/2014-29188) İl genel meclisi başkanı, acil durumlarda lüzum görmesi halinde il genel meclisini bir yılda üç defadan fazla olmamak ve her toplantı bir birleşimi geçmemek üzere toplantıya çağırır. Olağanüstü toplantı çağırısı ve gündem en az üç gün önceden meclis üyelerine yazılı olarak duyurulur ve ayrıca mutad usullerle ilan edilir. Olağanüstü toplantılarda çağırısı gerektiren konuların dışında hiçbir konu görüşülemez.

Toplantı yeri

Madde 7 — Meclis toplantıları meclis toplantı salonu olarak belirlenen yerde yapılır. Toplantının bu yer dışında yapılmasının zorunlu olduğu durumlarda, toplantı gününden en az üç gün önceden valiye ve üyelere bildirilmek kaydıyla başkanın belirlediği yerde toplantı yapılabilir. Bu şekildeki toplantının yeri ve zamanı gündemin duyurulmasındaki usullerle halka duyurulur.

Başkan ve meclis üyelerinin görüşmelere katılamayacağı durumlar

MADDE 7/A – (Ek:RG-27/11/2014-29188)

İl genel meclisi başkanı ve üyeleri, münhasıran kendileriyle veya ikinci derece dahil kan, kayın hısımları ve evlatlıkları ile ilgili işlerin görüşüldüğü meclis toplantılarına katılamazlar.

Toplantı gündemi ve duyurulması

Madde 8 — Gündem, meclis başkanı tarafından belirlenir ve genel sekreterlik tarafından üyelere en az üç gün önceden bildirilir. Üç günün hesabında duyuru günü ile toplantı günü hesaba katılmaz. Meclis üyelerine bildirim, imza karşılığı gündemin teslimi, taahhütlü posta, telefon, faks, özel idare web sitesinde yayımlama, elektronik posta gibi ispat edici yöntemlerden biri veya birkaçı kullanılarak yapılır. Telefonla bildirimde, bildirim hangi numaralı telefonla, ne zaman ve kimin tarafından yapıldığı hususunda bildirim yapan kişi tarafından imzalanmış bir belge düzenlenir.

Meclis başkanının izinli, raporlu veya görevli olduğu durumlarda gündem birinci başkan vekili, o da bulunmadığı takdirde ikinci başkan vekili tarafından belirlenir.

Gündem, çeşitli yollarla halka da duyurulur. Bu duyuru, meclis toplantı salonunun girişine ve özel idare ilân panosuna veya halkın yoğun olarak bulunduğu ve gelip geçtiği yerlere ilân asarak; gazete, hoparlör, internet, radyo ve televizyon yayını gibi yöntemlerden biri veya birkaçı kullanılarak yapılır.

Valinin önerdiği hususlar gündeme alınır. Vali, gündeme alınmasını istediği konuları yazılı olarak meclis başkanlığına bildirir. Meclis başkanı meclis toplantı halinde değilse ilk yapılacak meclis toplantısı gündemine ilave ederek üyelere duyurur. Meclis toplantı halinde ise o toplantı gündeminin son maddesi olarak görüşülür.

Meclis toplantıları sırasında üyeler de il özel idaresine ait işlerle ilgili konuların gündeme alınmasını önerebilir. Öneri, toplantıya katılanların salt çoğunluğunun kabulü ile gündeme alınır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Meclis Çalışmaları

Başkanlık divanı

Madde 9 — Meclise, meclis başkanı başkanlık eder. Meclis başkanının bulunmadığı durumlarda, meclise birinci başkan vekili, onun da bulunmadığı durumda ikinci başkan vekili başkanlık eder. Meclis başkanı toplantının herhangi bir safhasında da yerini meclis başkan vekiline bırakarak toplantıdan ayrılabilir.

Meclis birinci ve ikinci başkan vekilinin de bulunmaması durumunda, varsa katip üyeler, yoksa en genç iki meclis üyesi tarafından imzalanmış tutanakla durum tespit edilerek toplantı yapılmaksızın meclis kapatılır.

İl özel idaresinin imkanları çerçevesinde, başkanlık divanının çalışmalarına yardımcı olmak üzere araç, gereç ve yer tahsisi yapılır ve yeterli sayıda görevli bulundurulur.

Başkanlık divanında boşalma olması durumunda kalan süreyi tamamlamak üzere yenisi seçilir.

Meclis üyeliğinin sona ermesi

MADDE 9/A – (Ek:RG-27/11/2014-29188)

İl genel meclisi üyeliği, ölüm ve istifa durumunda kendiliğinden sona erer.

Özürsüz veya izinsiz olarak arka arkaya üç birleşim günü veya bir yıl içinde yapılan toplantıların yarısına katılmayan üyenin üyeliğinin düşmesine, savunması alındıktan sonra üye tam sayısının salt çoğunluğuyla karar verilir.

Toplantı ve karar yeter sayısı

Madde 10 — Meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Ancak, karar yeter sayısı, üye tam sayısının dörtte birinden az olamaz. Oyların eşitliği halinde başkanın kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

Birleşime ilişkin karar tutanakları bir sonraki birleşimden önce üyelere dağıtılır.

Meclisin toplanması için gerekli çoğunluğun sağlanamaması veya görüşmeler sırasında başkan veya üyelere birinin talebi üzerine yapılacak yoklamada karar yeter sayısının bulunmadığının anlaşılması durumunda, meclis başkanı gün ve saatini tayin ederek en geç üç gün içinde toplanmak üzere meclisi tatil eder. Bu toplantının günü ve saati üyelere bildirilir ve gündemin duyurulmasındaki usullerle ilân edilir.

Gelecek toplantı, üye tam sayısının dörtte birinden az olmayan üye ile yapılabilir. Bu toplantıda da yeter sayı bulunamaz ise meclis tatil edilir ve o ay içinde başka bir toplantı çağrısı yapılmaz.

Toplantı ve karar yeter sayılarının hesabında kesirli sayılar tam sayıya yükseltilir.

Görüşmeler ve yönetim

Madde 11 — Başkanlık divanı yerini aldıktan sonra başkan yoklama yaptırır, toplantı yeter sayısının olduğu anlaşıldığı takdirde birleşimi açar. Gündeme geçilmeden önceki birleşimde alınan kararlara ilişkin tutanakta maddi hata bulunması durumunda, hata meclis kararı ile düzeltilerek başkanlık divanınca imzalanır.

Başkan gündeme geçilmeden önce meclise sunulacak konular varsa bildirir, meclis başkanlığına hitaben verilmiş olan dilekçeleri kabul eder ve meclise sunar.

Üyelerin gündem dışı konuşma isteği yazılı olarak başkana bildirilir. Söz verip vermemek ve söz verildiğinde süresini ve zamanını belirlemek yetkisi başkana aittir.

Gündem konusunda ve usul hakkında leh ve aleyhte olmak üzere birer üyeye söz verilir. Yapılacak konuşmalar en fazla on dakika ile sınırlıdır.

Daha sonra gündem maddeleri sırası ile okunur ve görüşülür. Gündem sırasında değişiklik yapılmasına, başkan veya üyeler tarafından yapılan teklifler üzerine gündeme madde ilave edilmesine meclisçe karar verilir. Vali tarafından önerilen konular meclis başkanı tarafından gündeme eklenir.

Görüşmelerde konuşmak için önceden başkanlıktan söz istenir. İhtisas komisyonuna ve siyasi parti gruplarına söz almada öncelik tanınır. Siyasi parti gruplarına üye sayısı en çok olandan başlamak suretiyle; üyelere söz isteme sırasına göre söz verilir. Bütçe görüşmesinde komisyon raporu okunduktan sonra üyelere söz verilir.

Meclisteki konuşmalar başkana hitaben yapılır. Başkan her zaman söz hakkına sahiptir.

İhtisas komisyonları ve siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmalar 20 şer dakika, üyelerin konuşmaları ise 10 dakika ile sınırlıdır. Bütçe ve program görüşmelerinde parti grupları için bu süreler iki kat olarak uygulanır. Meclis, bu sürelerin değiştirilmesine karar verebilir. Görüşmelerin yeterli olduğu meclisçe kabul edildiği takdirde başka üyeye söz verilmez.

Faaliyet raporu mart ayı toplantısında vali veya genel sekreter tarafından meclise sunulur.

Meclis toplantıları halka açıktır. Meclis başkanı veya üyelerden herhangi birinin gerekçeli teklifi üzerine kapalı oturum yapılmasına karar verilebilir. Kapalı oturumda başkan ve üyeler dışında gerektiğinde meclis kararıyla görevli bulundurulabilir.

Mecliste düzenin sağlanması

Madde 12 — Meclis başkanı, meclis çalışmalarında düzeni sağlamakla yükümlüdür. Meclis görüşmeleri sırasında söz alan üyenin konu dışına çıkması, kişiliğe dokunur söz söylemesi, diğer üyelerin hatibin sözünü kesmesi ve meclisin düzenini bozacak davranışta bulunması yasaktır. Buna aykırı davranan üyeler, başkan tarafından uyarılır, buna rağmen davranışlarında ısrar eden üye başkanın talimatıyla görevliler tarafından meclisten çıkarılır.

Meclis görüşmeleri sırasında sükûnetin bozulması durumunda başkan tarafından ilgililere ihtar da bulunulur. Görüşmelere devam edilemeyeceğinin anlaşılması halinde başkan oturuma ara verebileceği gibi görüşmeleri bir sonraki birleşime erteleyebilir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Oylama Usulleri ve Kararlar

Oylama usulleri

Madde 13 — Mecliste oylama usulleri gizli, işaretle ve açık oylama olmak üzere üç türdür. Üyeler oylarını bizzat kullanırlar. Ancak, gizli oy kullanmaya fiziki bakımdan engelli olanlar tayin edecekleri kişiler eliyle oy kullanabilirler.

a) Gizli oylama : Meclis üyelerinin oy pusulasına seçeceği kişi veya kişilerin adlarını ya da bir teklif hakkında, kabul, çekimser veya ret yazıp tanıtıcı hiçbir işaret koymadan sandığa atmasıdır.

Gizli oylamalarda kullanılacak oy pusulaları zarfla birlikte başkanlıkça mühürlü şekilde düzenlenir. Oylama bittikten sonra katip üyeler tarafından sandıktan çıkan zarflar sayılır ve üye sayısından fazla olmadığı tespit edildikten sonra açılır. Oy pusulaları sayıldıktan sonra, başkanlık divanı tarafından sonuç açıklanır. Oylarda eşitlik halinde oylama bir defa daha tekrarlanır; yine eşitlik olursa meclis başkanınca kuraya başvurulur. Kura çekimi, birbirinin aynı olan ve üzerinde adlar yazılı bulunan kağıtlar bir torbaya konularak meclis başkanı tarafından çekilmek suretiyle yapılır. Torbadan çekilen isim kazanmış olur.

Başkanlık divanı, encümen üyeliği ve denetim komisyonu üyeliği seçimleri gizli oylama ile yapılır. Başka konularda da meclis kararı ile gizli oylama yapılabilir.

b) İşaretle oylama: Meclis üyesinin elini yukarı kaldırarak veya ayağa kalkarak kabul, çekimser veya ret şeklinde oyunu açıklamasıdır.

İşaretle oylamada oyları tespit etmek başkanlık divanına aittir. Çoğunluk olup olmadığı hususunda tereddüt olursa, bir defa daha oylama yapılır. Tereddüt giderilemediği takdirde ad okunmak suretiyle açık oylamaya başvurulur.

c) Açık oylama: Üzerinde üyelerin ad ve soyadları yazılı oy pusulalarının sandığa atılması veya varsa elektronik oylama mekanizmasının çalıştırılması ya da üyelerin adlarının okunması üzerine, adı okunan üyenin ayağa kalkarak kabul, çekimser veya ret demesi suretiyle yapılan oylamadır.

Sandık kullanılarak yapılan oylamada, sandık katip üyeler tarafından meclis önünde açılır. Oy pusulaları sayılır ve oy çeşitleri tutanağa ayrı ayrı geçirildikten sonra başkanlık divanı tarafından sonuç açıklanır.

İşaretle ve açık oylamalarda eşitlik olması halinde, başkanın kullandığı oy yönünde çoğunluk sağlanmış sayılır.

Mecliste görüşülen konuların kabul veya reddedilmesi

Madde 14 — Mecliste görüşülen konular; mahiyetine göre salt çoğunluk, nisbî çoğunluk, nitelikli çoğunluk, oyçokluğu veya oybirliği ile kabul ya da reddedilir.

Mecliste bütçe ve kesin hesap tümüyle reddedilemez. Ancak, değişiklik yapılmak suretiyle kabul edilebilir.

Reddedilen bir konu meclisin aynı toplantısında yeniden gündeme alınıp görüşülmez.

Meclisin feshi

MADDE 14/A – (Ek:RG-27/11/2014-29188)

İl genel meclisi, kendisine Kanunla verilen görevleri süresi içinde yapmayı ihmal eder ve bu durum il özel idaresine ait işleri aksatırsa ya da görev alanına girmeyen siyasi konularda karar alırsa, il genel meclisinin feshi için Kanunun 22 nci maddesinde yer alan hüküm doğrultusunda işlem yapılır.

Oturuma ara verilmesi ve birleşime son verilmesi

Madde 15 — Oturuma ara ve birleşime son verme yetkisi başkana aittir. Oturuma ara verilirken gelecek oturumun saati ile birleşime son verilirken gelecek birleşimin günü ve saati başkan tarafından üyelere duyurulur ve meclis salonunun uygun bir yerine asılır.

Tutanak düzenlenmesi ve kararların yazılması

Madde 16 — Meclis görüşmeleri katip üyeler veya divanın sorumluluğundaki görevlilerce tutanağa geçirilir ve başkanlık divanı tarafından imzalanır. Toplantılar, meclisin kararıyla sesli veya görüntülü cihazlarla da kaydedilebilir.

Kararlar, tutanaklara dayalı olarak yazılır, başkan ve katip üyelerce imzalanır. Meclis kararlarına her yıl birden başlamak üzere birbirini izleyen karar numarası verilir. Vali tarafından geri gönderildiği için yeniden görüşülen kararlara yeniden karar numarası verilir. Kararlar, bir sonraki toplantıda üyelere dağıtılır. Ayrıca, kararların aslı bir dosyada muhafaza edilir.

Kapalı oturumlarda içeri görevli alınmamış ise tutanak ve kararlar katip üyeler tarafından yazılır.

Meclis kararlarının kesinleşmesi ve yürürlüğe girmesi

Madde 17 — Meclis tarafından alınan kararların tam metni, başkan tarafından en geç beş gün içinde valiye gönderilir. Vali, hukuka aykırı gördüğü kararları, geliş tarihinden itibaren yedi gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere meclise iade edebilir. (**Mülga cümle:RG-27/11/2014-29188**) (...) Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar (**Mülga ibare:RG-27/11/2014-29188**) (...) kesinleşir.

Valiye gönderilmeyen meclis kararları yürürlüğe girmez. Vali, yedi günden önce meclis kararını yeniden görüşülmek üzere meclise iade etmeyeceğini yazılı olarak bildirirse yedi günlük süre beklemeksizin karar yürürlüğe girer.

Başkan tarafından valiye gönderilen kararlar, valinin görevlendirdiği kişiye imza karşılığı teslim edilir. Teslim alınan kararın son sayfasına, karar tarihi, teslim alındığı tarih ve kayıt numarası yazıldıktan sonra kararın bir sureti iade edilir. Bu şekilde kayıtları

tamamlanan karar genel sekreterlik tarafından dosyasında saklanır. Bu kararları kaydetmek üzere bir defter tutulur.

Kesinleşen meclis karar özetleri toplantıyı izleyen en geç yedi gün içinde gündemin duyurulmasındaki yöntemlerle halka duyurulur.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Seçimler

Başkan, başkan vekilleri ve katip üyelerin seçimi

Madde 18 — Meclis mahalli idareler seçiminden sonraki ilk toplantısında, üyeleri arasından ve gizli oyla meclis başkanını, meclis birinci ve ikinci başkan vekillerini, ikisi yedek olmak üzere dört kâtip üyeyi iki yıl görev yapmak üzere seçer. İki yıldan sonra seçilecek başkanlık divanı, yapılacak ilk mahalli idareler seçimlerine kadar görev yapar.

Meclis başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanır. Başkanlık divanı seçimi üç gün içinde tamamlanmaz ise Kanunun 22 nci maddesi uyarınca işlem yapılır.

Başkan vekilleri ve katip üye seçiminde fazladan isim yazılmış olması halinde oy pusulası geçersiz sayılır.

Başkanlık divanında boşalma olması durumunda, yapılacak ilk toplantının ilk birleşiminde, kalan süreyi tamamlamak üzere yenisi seçilir.

İki yılın hesabında başkanlık divanının seçildiği ay esas alınır ve ikinci yılın sonunda aynı ayda ikinci dönem başkanlık divanı seçimi yapılır. Meclis tatilde ise başkanlık divanı seçimi izleyen ayın toplantısında yapılır.

Encümene üye seçimi

Madde 19 — Meclis, mahalli idareler seçiminden sonraki ilk toplantısında, üyeleri arasından gizli oyla Kanunda belirtilen sayıda encümen üyesini seçer. Seçilen bu üyeler gelecek yılın aynı ayına kadar görev yapar ve her yıl o ayda encümen seçimleri yenilenir. Süresi dolan üyeler yeniden seçilebilir.

Encümene üye seçimi nisbî çoğunluk ile yapılır. Seçimde oy pusulalarına seçilecek üye sayısından fazla isim yazılması halinde oy pusulası geçersiz sayılır. Oylarda eşitlik halinde ad çekmeye başvurulur.

Encümenin seçilmiş üyeliklerinde herhangi bir nedenle boşalma olması halinde, meclisin yapılacak ilk toplantısının ilk birleşiminde kalan süreyi tamamlamak üzere yenisi seçilir.

İhtisas komisyonlarının oluşumu

Madde 20 — Meclis, bir yıl görev yapmak üzere, nisbî çoğunlukla en az üç, en çok beş üyeden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Plan ve bütçe komisyonu ile imar ve bayındırlık komisyonu en çok yedi üyeden oluşur. Meclis, komisyonlara üye seçiminden önce kurulacak komisyonu ve üye sayısını belirler. Plan ve bütçe komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, eğitim, kültür ve sosyal hizmetler komisyonu ile çevre ve sağlık komisyonunun kurulması zorunludur.

Komisyonlar, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İhtisas komisyonlarına siyasi parti grupları aday gösterebileceği gibi, üyeler de o partiden aday olabilir. Birden fazla komisyonda görev almak mümkündür. (Ek cümle:RG-27/11/2014-29188) (Mülga cümle:RG-8/1/2015-29230)

Komisyonların toplam üye sayısının meclis üye tam sayısından fazla olduğu durumlarda komisyona üye veremeyen siyasi partilerin üyeleri ile bağımsız üyeler meclis kararıyla komisyonlarda görev alabilirler.

Komisyon üyeliklerinde eksilme olduğu takdirde süreyi tamamlamak üzere yeni üye seçilir. Komisyon toplantılarına üst üste üç defa mazeretsiz olarak katılmayan üyenin üyeliği meclis kararı ile düşürülebilir. (Ek cümleler:RG-27/11/2014-29188) Bağlı olduğu partiden istifa eden komisyon üyesinin komisyon üyeliği de sona erer. Süreyi tamamlamak üzere ilk toplantıda aynı partiden yeni üye seçimi yapılır.

İmar ve bütçeye ilişkin konular hakkında meclis tarafından karar alınmadan önce ilgili komisyonlarda görüşülmesi zorunludur.

İhtisas komisyonları toplantılarını, meclisin toplantı süresinde veya müteakip günlerde yapar. İmar ve bayındırlık komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır ve raporunu meclise sunar. Rapor Kanunda öngörülen sürenin sonunda meclise sunulmadığı takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır.

İhtisas komisyonları toplantılarına Kanunda belirtilen kişi, kurum ve kuruluşların katılımına ilişkin usul ve esaslar hakkında meclis önceden genel bir karar alabileceği gibi herhangi bir komisyon toplantısı için ayrıca bir karar da alabilir. Meclisin bir karar almadığı durumlarda komisyon uygun görüldüğü takdirde katılım için gerekli tedbirleri alır.

Komisyonlar üyeleri arasından bir başkan ve bir başkan vekili seçer. İhtisas komisyonları üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır. Komisyonlar çalışmalarında uzman kişilerden de yararlanabilir.

Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere il genel meclisi tarafından belirlenecek bedel karşılığında verilir. ⁽¹⁾

Gerektiğinde bir konu meclis başkanınca birden fazla komisyona havale edilebilir.

Denetim komisyonunun oluşumu

Madde 21 — Meclis, her yılın Ocak ayı toplantısında, üyeleri arasından gizli oyla üye sayısı üçten az, beşten çok olmamak üzere bir denetim komisyonu oluşturur.

Denetim komisyonu, her siyasi parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşur. Komisyona üye seçiminde ihtisas komisyonlarına üye seçimindeki usul ve esaslar uygulanır.

Denetim komisyonu kendi arasından bir başkan, bir başkan vekili seçer. Denetim komisyonu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve katılanların salt çoğunluğu ile karar alır.

Denetim komisyonu, vali tarafından il özel idare binası içinde belirlenen yerde çalışır ve çalışmalarında uzman kişi ve kuruluşlardan yararlanabileceği gibi valinin onayıyla kamu kuruluşları personelinden de yararlanabilir. Komisyon tarafından istenen bilgi ve belgelerin iade edilmek üzere verilmesi zorunludur.

Komisyon, çalışmasını Şubat ayı sonuna kadar tamamlar ve raporunu, izleyen ayın on beşine kadar meclis başkanlığına sunar. Başkan, Nisan ayı meclis toplantısında denetim raporunu okutmak suretiyle meclisin bilgisine sunar.

Konusu suç teşkil eden hususlarla ilgili olarak meclis başkanlığı tarafından yetkili mercilere suç duyurusunda bulunulur.

Komisyonlarda çalıştırılacak uzman kişiler

Madde 22 — Denetim komisyonu çalışmalarında görevlendirilecek kişilerde aşağıdaki şartlar aranır:

a) Kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilecek kişilerde; kamu kurum ve kuruluşlarında denetim elemanı veya en az beş yıl kurumlarının gelir, gider veya bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin yürütüldüğü birimde çalışıyor olması gerekir.

b) Kamu personeli dışındaki kişilerde; kamu kurum ve kuruluşlarının gelir, gider veya bunlara ilişkin hesap kayıt ve işlemlerinin yürütülmesinde en az beş yıl çalışmış olmak ya da maliye, muhasebe, işletme, iktisat, kamu yönetimi veya benzer alanlarda en az lisans düzeyinde eğitim almış ve denetim yapabilecek bilgi ve tecrübeye sahip olması gerekir.

Siyasi partilerin genel merkez, il, ilçe ve belde teşkilatlarında halen görevli olan kişiler, denetim komisyonlarında uzman olarak görevlendirilemez.

ALTINCI ÖLÜM

Geçici ve Son Hükümler

Geçici Madde 1 — Kanunun geçici 1 inci maddesi gereğince seçilen başkanlık divanının görev süresi seçildiği tarihten itibaren iki yıldır.

Yürürlük

Madde 23 — Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 24 — Bu Yönetmelik hükümlerini İçişleri Bakanı yürütür.

(1) Bu fıkrafta geçen “belediye” ibaresi; 15/10/2005 tarihli ve 25967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan düzeltme ile, “il genel” olarak düzeltilmiştir.

İl Genel Meclisinin Görev ve Yetkileri Şunlardır;

- a) Stratejik plân ile yatırım ve çalışma programlarını, il özel idaresi faaliyetlerini ve personelinin performans ölçütlerini görüşmek ve karara bağlamak.
- b) Bütçe ve kesin hesabı kabul etmek, bütçede kurumsal kodlama yapılan birimler ile fonksiyonel sınıflandırmanın birinci düzeyleri arasında aktarma yapmak.
- c) Belediye sınırları il sınırı olan Büyükşehir Belediyeleri hariç İl çevre düzeni plânı ile belediye sınırları dışındaki alanların imar plânlarını görüşmek ve karara bağlamak.
- d) Borçlanmaya karar vermek.
- e) Bütçe içi işletmeler ile Türk Ticaret Kanununa tâbi ortaklıklar kurulmasına veya bu ortaklıklardan ayrılmaya, sermaye artışına ve gayrimenkul yatırım ortaklığı kurulmasına karar vermek.
- f) Taşınmaz mal alımına, satımına, trampa edilmesine, tahsisine, tahsis şeklinin değiştirilmesine veya tahsisli bir taşınmazın akar haline getirilmesine izin; üç yıldan fazla kiralanmasına ve süresi yirmibeş yılı geçmemek kaydıyla bunlar üzerinde sınırlı aynî hak tesisine karar vermek.
- g) Şartlı bağışları kabul etmek.
- h) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 18/1/2007 tarihli ve E.:2005/32, K.:2007/3 sayılı Kararı ile.)
- i) İl özel idaresi adına imtiyaz verilmesine ve il özel idaresi yatırımlarının yap-işlet veya yap-işlet-devret modeli ile yapılmasına, il özel idaresine ait şirket, işletme ve iştiraklerin özelleştirilmesine karar vermek.
- j) Encümen üyeleri ile ihtisas komisyonları üyelerini seçmek.
- k) İl özel idaresi tarafından çıkarılacak yönetmelikleri kabul etmek.
- l) Norm kadro çerçevesinde il özel idaresinin ve bağlı kuruluşlarının kadrolarının ihdas, iptal ve değiştirilmesine karar vermek.
- m) Yurt içindeki ve yurt dışındaki mahallî idareler ve mahallî idare birlikleriyle karşılıklı işbirliği yapılmasına karar vermek.

- n) Diğer mahallî idarelerle birlik kurulmasına, kurulmuş birliklere katılmaya veya ayrılmaya karar vermek.
- o) İl özel idaresine kanunlarla verilen görev ve hizmetler dışında kalan ve ilgililerin isteğine bağlı hizmetler için uygulanacak ücret tarifesi belirlemek.

Bekir YILDIZ
Meclis Başkanı

Hüseyin İLTER
Başkan Yard.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

Erzincan İl Genel Meclisi Başkan Vekili Hüseyin İlter- Yerleşim alanlarının birinde halkın sorunları konusunda sohbet toplantısında.

Erzincan İl Genel Meclisi üyeleri..

Erzincan İl Genel Meclisi Başkan Vekili Hüseyin İlder- Çayırılı'da müteşebbis Gürsel Arslan ve diğer çalışanlarla birlikte.

V ERZİNCAN İL ÖZEL İDARESİ

İL ÖZEL İDARELERİ TARİHÇESİ:

İL Özel İdaresi, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından belirlenerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir. İl Özel İdaresi hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. İl Özel İdaresinin organları ise, İl Genel Meclisi, İl Encümeni ve Vali'dir.

Osmanlı Devleti'nde İl Özel İdaresi 1864 yılında kabul edilen Vilayet Nizamnamesi ile ortaya çıkmıştır. Bu nizamnameyle beraber günümüz İl Özel İdarelerine benzer bir teşkilatlanmanın kurulduğu görülmektedir. 1913'te çıkartılan ve çok uzun süre yürürlükte kalan İdare-i Umumiye-i Vilayat-ı Kanun-u Muvakkatı ile İl Özel İdarelerinin ayrıntıları belirtilmiş ve bu idarelerin organları, görevleri ve çalışma esasları ile ilgili olarak çeşitli düzenlemeler yapılmıştır.

İdare-i Vilayat-ı Kanun-u Muvakkatı'nın iki önemli özelliği vardır. İlk olarak Vilayet Umum Meclislerinin tüzel bir kimlik kazanmış olması ve Umum Meclisleri'nin üyelerinden seçilerek oluşturulan Vilayet Encümeninin yerel işlerde bu meclisin yetkilerini belirlemesidir. Bu vilayet kanununun birinci kısmı Vilayet İdare Meclislerinin yapısı ve vilayetlerin idarelerini ilgilendirirken ikinci kısmında ise Vilayet Hususi İdaresi açıklanmaktadır. 1913 tarihli bu kanunun 79 ve 86. Maddeleri ile vilayet bütçesi düzenlenmiş, adi ve olağanüstü bütçe olarak ikiye ayrılmıştır.

Buna göre 1913 Vilayet Kanunu, İl Özel İdarelerine (Vilayet Hususi İdaresi) mali alanda özerklik getirmiş ve böylece vilayetler ekonomik, toplumsal ve sosyal konularda çeşitli programlar hazırlayıp bağımsız kararlar verebilmiştir.

1913 tarihli Kanun, "Vilayet Umumi İdaresi" başlığı altında Vilayet Hususi İdaresi, Vilayet Bütçesi, Vilayet Umumi Heyeti, Vilayet Encümeni ve Karma Encümen olmak üzere

bölgelere ayrılmıştır. Yasal olarak bütçeye sahip olması nedeniyle, Umumi Meclis karar alma mekanizmasından sıyrılarak uygulama ve denetleme yetkisine de sahip olmuştur. Umumi Meclis önce, geçen yılın bütçesini, sonra yeni yılını onaylar ve yürürlüğe konmak üzere sevk eder. Âdî ve fevkalade bütçeleri, alınacak borçlar ve harcama cetvelleri meclisçe belirlenerek tasdik edilir hale gelmiştir. Vilayette konulacak vergilerin belirlenmesi konusu artık meclisin görevleri arasından çıkarılmış, fakat bunun yerine vilayetteki her türlü gelir getirici yeraltı ve üstü kaynaklarının, ulaşımın yapılması için ruhsat verilmesi; taşıtlardan vergi alınması; deniz ve akarsu ticaretinden sağlanacak gelir ilave edilmiştir. Ayrıca vilayette bayındırlık hizmetleri; örnek çiftlik ve tohum ıslahane tarlaları, okulları ve ziraat ile tarımı, sanayi, ticareti geliştirici her türlü yatırımı yapmak; orman yetiştirilmesi, yabani hayvan ve ağaçların ıslahı; iktisat sandıklarının kurulması; sanayi, ticaret odaları ile okullarının açılması ile ilgili kararların verilmesi umumi meclisin görevleri arasına girmiştir. Vilayet Hususi İdaresi altında vilayete ait her türlü taşınır ve taşınmaz mallar ile gelir getirici devlet malları toplanmıştır. Vilayetin her türlü ihtiyacı genel meclis tarafından belirlenir ve encümenler ile hususi idare tarafından uygulanarak yine umumi meclisçe denetlenmesi gerçekleştirilir. Görüldüğü gibi taşra teşkilatında II. Mahmut ile başlayan reform hareketi Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde devam etmiştir. 1913 Tarihli İdare-İ Umumiye-Vilayet Kanunu Muvakkati Osmanlı Devleti'nde vilayet idaresinde çok önemli bir düzenleme olmuş ve Türkiye Cumhuriyeti'nin de vilayet idaresinin temelini oluşturmuştur.

İl Özel İdarelerinin görev alanları imar, bayındırlık, sağlık ve sosyal yardımı, çevre sağlığı ve koruması, eğitim ve spor, tarım, ağaçlandırma, orman tesisi, ekonomi ve ticaret, haberleşme, kültür ve turizmle ilgili görevlerle beraber çeşitli mevzuatla verilen görevlerdir. Bu görevler, İl Özel İdarelerinin imkânları ve bu görevlerin öncelik sırasına göre işleme alınır.

Diğer taraftan İl Özel İdareleri imkân ve ihtiyaçlarına paralel olarak yıllık program hazırlamak ve bunu uygulamak konusunda da görevlidir.

1929 yılındaki 1426 sayılı kanunla il genel yönetimi ile ilgili olarak yapılan düzenleme ile beraber 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanunu'nun genel yönetimle ilgili hükümleri iptal edilmiş, özel yönetimle ilgili hükümleri ise yürürlükte kalmıştır. Bu hükümler 1987'de 3360 sayılı kanunla değişikliğe uğramıştır. 16 Mayıs'ta kabul edilip, 26 Mayıs 1987'de resmi gazetede yayımlanan 13 Mart 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanunu Muvakkati'nin adının ve bazı maddelerinin değiştirilmesine, bu kanuna bazı maddeler eklenmesine dair kanunun 1. Maddesine göre İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanunu Muvakkati'nin adı "İl Özel İdaresi Kanunu" olarak değiştirilmiştir.

2005 yılında, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu kabul edilerek kaynakların etkin kullanılması, şeffaf bir yönetim anlayışının uygulanması ve sorunların yerinde çözülmesi

için bir sonuca ulaşılmıştır. Bu kanun İl Özel İdarelerinin tarihsel süreci incelendiğinde önemli bir atılım olarak değerlendirilebilir.

Bu kanuna göre İl Özel İdaresi, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişiliği olarak tanımlanmıştır.

ERZİNCAN İL ÖZEL İDARESİ

İl Özel İdareleri 13 Mart 1913 tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayat Kanunu Muvakkatı ile kurulmuş olup, günümüze kadar değişikliklere uğrayarak gelmiş, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kurumlardır.

İlk olarak Müdür, Muhasebe Şefi, Gelir Şefi, Evrak Şefi, Sicil Şefi, Ayniyat Memuru ile yapılanmasını tamamlayan Vialyet Hususui İdarelerine, 30/07/1935 tarih ve 3193 sayılı Resmi Gazete yayınlanan kanunla arazi ve bina vergileri ile binalardan alınan buhran vergileri gibi vergi toplama görevleri de verilmiştir.

O yıllarda, arazi ve bina vergileri ile binalardan alınan buhran vergilerini toplama görevini de sürdüren Erzincan İl Özel İdaresi tarafından vergilerin tahsili için tahakkuk yapmak üzere bir personel başkanlığında, halk içerisinde seçilen iki kişinin de katılımıyla bir komisyon kurulmuş ve bu komisyon tarafından arazi ve binalara kıymet takdiri yapılarak, bu çalışmalar yine İl Özel İdaresi bünyesindeki Gelir Şefliği'ne gönderilmiştir. Gelir Şefliği tarafından incelenen ve tahakkuk ettirilen vergiler, Tahsilat Şefliğine gönderilerek, vergi toplama da görevlendirilen memurlar tarafından İl genelinde bulunan tüm yerleşim birimlerinden arazi ile bina ve aydınlatma vergisi toplanmıştır.

Vergi toplamak üzere köylerde görevlendirilen personellere Atlı Tahsildar, şehir merkezlerindeki personellere de Şehir Tahsildarları denilirdi. Cumhuriyetin ilk yıllarında il genelinde toplanan bu tür tüm vergilerin işlendiği kayıt defterleri halen İl Özel İdaresi arşivlerinde saklanmaktadır.

İl Özel İdaresi bünyesinde toplanan vergi gelirlerinin bir kısmı maliyeye, bir kısmı milli savunmaya ve bir kısmı da belediyelere aktarılırdı. Köy muhtarları ve tüm belediyelerin bütçeleri de İl Özel İdaresine verilmişti.

İl Genel Meclisi ise yılda 2 kez toplanmaktaydı. İl Encümeni, Meclisin kendi arasından seçtiği 4 Meclis Üyesinden oluşmaktaydı. İl Genel Meclisi ve İl Encümenine İlin Valisi başkanlık ediyordu.

Erzincan İl Özel İdaresi, 1983 yılına kadar günümüzde de aynı yerinde faaliyetlerine devam eden Erzincan Valiliği binası içerisinde çalışmalarına devam etmiştir. Cumhuriyetin ilanıyla beraber İl genelindeki hemen hemen tüm kamu kurum ve kuruluşları da uzun süre Valilik binası içerisinde çalışmalarına devam etmişleridir.

1983'den itibaren İnönü Mahallesi'nde bulunan iki katlı bir binada çalışmalarına devam eden Erzincan İl Özel İdaresi, 1995 yılında Hocabey Mahallesi'nde yeni yaptırılan binasında hizmet vermeye başlamıştır. 2005 yılından itibaren ise İdare, Gülabibey Mahallesinde bulunan Köy Hizmetleri Yerleşkesinde halkımıza hizmetini sürdürmektedir.

1987 tarihinde yürürlüğe giren 3360 sayılı İl Özel İdaresi *Kanunu*'ndan önce sırasıyla Ziya KAŞTAN, Hasan AYDIN ve Aydın ERÇİN'in Müdür olarak görev yaptığı kurumda, 1987 yılından sonra Ahmet GEDİK, Uğur KARAÇAY, Yunus AKDENİZ ve Vedat GÜNGÖR Müdürlük görevlerinde bulunmuşlardır. 22 Şubat 2005 tarih ve 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'ndan sonra ise Fazlı YÜKSEL önce Müdür, sonra Genel Sekreter ve Saim SEZER Genel Sekreter olarak görev yapmış olup, günümüzde Genel Sekreterlik görevi Yaşar FELEKOĞLU tarafından sürdürülmektedir.

Arazi ve bina vergileriyle binalardan alınan iktisadî buhran vergisinin vilâyet hususî idarelerine devri hakkında kanun

(Resmî Gazete ile neşir ve ilâm : 30/XII/1935 - Saye : 3193)

Kabul tarihi 23 - XII - 1935

BİRİNCİ MADDE — 1833 numaralı arazi ve 1837 numaralı bina vergisi kanunlarıyla 1890 numaralı ve 30 - X - 1931 tarihli iktisadî buhran Vergisi kanununa mütevellâ 1996 numaralı ve 29 - V - 1932 tarihli kanun ve ekleri mucibince tarh ve tahsil edilmekte bulunan vergiler. bakayasilö birlikte, vilâyet hususî idarelerine torkolunmüstür.

İKİNCİ MADDE — Arazi ile binaların tahriri ve bunların kıymet ve iradlarının tadili ile birinci maddede vazıh vergilerin tarh, tahakkuk ve tahsil muameleleri bu vergilere aid kanunlarla eklerinin hükümleri dairesinde vilâyet hususî idareleri tarafından yapılır.

ÜÇÜNCÜ MADDE — Binalarla arazinin tahrir ve tadil işlerine ve birinci maddede vazıh vergilerin tahakkuk ve tahsiline aid kanun ve nizamnameleri ve bunlara müteallik tadilleri ihzar etmek ve tatbikattaki ihtilâf ve teıwdcliidler üzerine vaki olacak suallerecevab vermek ve bil işleri teftiş ve murakabe evlemek vazife ve salâhiyeti Maliye vekâletine aiddir.

DÖRDÜNCÜ MADDE — 1454 numaralı kanun mucibince arazi vergisi tahsilâtından avyılacak Ziraat bankası iane hissesi ile bina vergisi tahsilâtından ayrılacak beJedive ve 2459 numaralı kanunun altıncı maddesine göre bina ve arazi vergilerinden avyılması icab eden tavnare la;sseleri vilâyet hususî idarelerince mezkûr kanunlarda yazılı nisbetler dairesinde tefrik edilerek aid olduğu idarelere verilir. Bu hisselerin her av

vukubulan tahsilâtı ertesi ayın onuna kadar aid olduğu idarelere yatırılmayan hususî idarelerin müdür veya memurları hakkında takibat yapılmakla beraber geçen günler için kendilerinden alâkadar daire hesabına % 9 faiz alınır.

BEŞİNCİ MADDE 1454 numaralı kanun mucibince kazanc ve hayvanlar vergileriyle bakayası tahsilâtından vilâyet ve Maarif için ayrılmakta bulunan hisseler bu kanunun ineriyeti tarihinden sonra tefrik edilmez. Ancak mezkûr kanunda yazılı nisbet dairesinde ayrılacak belediye hissesi, eskiden olduğu gibi, Hazinece mahallî belediyelere verilir.

ALTINCI MADDE — Birinci maddede vazih kanunlar mucibince tahakkuk ettirilecek vergiler ve vilâyet hususî idarelerince alınmakta olan diğer vergi ve resimler ile bunların bakayasının tahsilinde hususî idarelerce, tahsili emval kanunu ve ekleri tatbik edilir.

Bu vergi ve resimlerin tahsilinde, tahsilât komisyonu vazifesi, vilâyetlerde hususî muhasebe müdürünün ve kazalarda hususî muhasebe memurunun reisliğ altında belediye azasından bir hususî muhasebe tahşil memnuru veya müfettişinden mütevakkil üç kişilik bir komisyon tarafından yapılır.

YEDİNCİ MADDE — Tahrir ve tadil masrafları ve devredilen vergilerin tahakkuk ve tahsilinde aid masraflar 1934 bütçesindeki tahsisata göre vaki

No. 2871

30 - XII - 1935

bir defaya mahsus olmak üzere hesaplanarak Hazinece her sene hususî idarelere verilir.

Bu tahsisat vilâyetlerin ihtiyacına göre Dahiliye vekâletince tevzi olunur.

SEKİZİNCİ MADDE — Devredilen vergilerin 1934 malî yılı tahsilâtından 4 neti maddede yazılı hisselerin tefrikinden sonra kazanc kısmının iktisadî buhran vergisiyle beraber Hazineye aid miktarile kazanc ve hayvanlar vergisinin mezkûr sene tahsilâtından vilâyet ve Maarif hisseleri miktarı tesbit olunarak aradaki fark, Hazine lehine ise her sene Hazine tarafından ayrıca hususî idarelere ve hususî idareler lehine ise kezalet hususî idarelerce Maliye vekâletine verilir.

DOKUZUNCU MADDE — Maliye vekâleti bütçesinde 7 ve 8 maddeler mucibince hususî idarelere verilecek tahsisat için hususî bir fasıl açılarak bu fasla her sene mezkûr 7 ve 8 nci maddelere göre tesbit edilecek para miktarında tahsisat konulur.

Her vilâyetin 8 üci madde mucibince tesbit edilecek alacağı ve 7 nci maddeye göre hesap edilecek maaş ve masraf karşılığı bu tahsisattan tediye olunur. Şu kadar ki 8 nci madde hükmünce borçlu çıkan vilâyetlerin borçları 7 nci madde mucibince hesap edilecek alacaklarından mahsub edilir.

ON UNCU MADDE — Bina ve arazi vergileri tahsilâtından 4 ncü madde mucibince lâzımgelen tenzilât yapıldıktan sonra kalan kısmın 70 25 i vilâyet ve 78 75 i maarif hissesi sayılır.

ON BİRİNCİ MADDE — 1434 numaralı kanunun meriyetinden 183:3 numaralı kanunun meriyeti tarihine kadar 1454 numaralı kanunun 6 ncü maddesi hükmüne göre avlu ve bahçe fazlaları ile iradîsiz arsalar binde altmış beş ilisbeLJ tükük ettirilmiş olan vergilerden henüz tahsil edilmemiş olanların bilide ondan faz lası terkin olunur. Bu kanunun neşri tarihine kadar tahsil edilenler geri verilmez

ON İKİNCİ MADDE — Belediyelerin, bina vergisindeki hisselerini karşılık göstermek suretile Hazinesden veya Hazinesinin kefalet veya taahhüdü ile diğer müesseselerden yaptıkları istikrazların tamamen itfasına kadar alâkadar hususi Adan :ley; bu hisseleri belediye hesabı carısına, kaydedilmek üzere 4 ücü madde hükümleyi dairesinde mahallî malsandıklarına yatırırlar

ON ÜÇÜNCÜ MADDE — Hususî İdareler, bina, arazi, hayvan ve kazanc vergilerindeki hisselerini karşılık göstermek suretile Hazinesden veya Hazinesinin kefalet veya taahhüdü ile diğer müesseselerden yaptıkları istikrazların hulül eden taksitlerini bu kanunla devrolunan vergi tahsilâtile vadelerinde karşılamağa mecburdurlar. Her hangi bir taksitin vaktinde ödenmemesi halinde 4 ncü madde hükmü tatbik olunur

ON DÖRDÜNCÜ MADDE — Bu kanun hükmüne tevfikan kadrolama nak- edilecek Maliye memurlarının halen mükte seb buldukları ve atiyen iktisab edecekleri tekaüd hakları mahfuz olub bunların şahıslarına aid tekaüd ve yetim maaşı tahsisi muameleleri Maliye vekâletince yapılır ve tekaüd tahsisatları Hazinece tediye edilir

ON BEŞİNCİ MADDE — Birinci madde mucibince devrolunan vergilerin aid kayıdlerin ve bakaya hesapların vilâyet hususî idarelerine devri suretile ve devir neticesi olarak hususî idareler için tahakkuk edecek matbu evrak ve mefruşat ihtiyacım temin ciheti ve Hazinesinin bu hesap

kayıtlarından diğer vergi matrahları bakımından istifadesi şekli bir nizamname ile tayin olunur.

No. 2871 30 - XII - 1935

ON ALTINCI MADDE — 145⁴, 1833, 1837 ve 1996 numaralı kanunlar ile tadillerinin ve eklerinin bil kanuna muhalif olan hükümleri kaldırılmıştır.

MI^T V AKKAT MADDE Vilâyet ve kazalar teşkilâtında arazi ve bina vergileğine aid tahrir, tadil ve bu vergilerin tahakkuk ve tahsil işleri ile iştigal eden ve tahsisatları 7 nci madde mucibince temin edilecek olan menür ve müstahdemler, maaş ve ücretleriyle vilâyet ve kazaların hususî idareleri teşkilâtına naklulunurlar.

Bu memurların tefrik ve devri işleri Maliye ve hususî idare muamele] ermin intizamını bozmayacak şekilde olmak üzere vali, defterdar ve hususî idare müdürlerinden mürekkebe bir komisyon tarafından yapılır.

ON YEDİNCİ MADDE — Bu kanunun 11 nci maddesi neşri tarihinden ve diğer maddeleri I haziran 1936 tarihinden muteberdir.

ON SEKİZİNCİ MADDE — Bu kanunun hükümlerini icraya, İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

VI ERZİNCAN AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ

TÜRKİYEDE SOSYAL HİZMETLERİN TARİHÇESİ

Korunma gereksinimi olan çocukların bakım sorunu insanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte çocukların bütüncül bir bakış açısı ile gelişimlerinin tüm boyutlarıyla ele alındığı bakım modellerinin 20. yüzyılda geliştirilmeye başlandığı görülmektedir. Daha öncesinde kimsesiz çocukların bakım ihtiyaçlarını karşılamak daha çok bir hayır işi olarak algılanmakta iken sosyal hizmet bilimindeki gelişmelerle bu hizmetlerin profesyonel bir şekilde sistemli olarak düzenlenmesi ihtiyacı gündeme gelmiş ve buna paralel olarak da çocukların ihtiyaçlarına göre farklı bakım modellerinden faydalanmaları için devletler düzeyinde de düzenlemeler yapılmıştır. Türkiye’de de çocuk bakım sistemi geçmişten günümüze farklılaşma göstermiştir. Yıllar içerisinde hem hizmetlerin çeşitliliği artmış hem de çocukların daha sağlıklı bir gelişim sürdürmesini sağlamak amacıyla bakımın kalitesini arttırmaya yönelik düzenlemelerin arttığı görülmüştür. Kadın, engelli ve yaşlı bakımlarının da sosyal hizmet alanına alınması ile birlikte bu süreçteki en hızlı değişimin de yine 2000’ li yıllarda ivme kazandığını görmek mümkündür. Ancak 2000’li yıllardaki bu değişim ve gelişimi anlamak için Türkiye’de çocuk bakım hizmetlerinin Osmanlıdan günümüze nasıl bir yoldan geçtiğine bakarken sosyal hizmetlerin tüm alanlarına da göz atmak gerekir.

DARÜŞŞAFAKA CEMİYETİ

30 Mart 1863 tarihli Sultan Abdülaziz Han'ın fermanıyla kurulan Darüşşafaka Cemiyetinin amacı; yoksul ve yetim çocukların eğitim-öğretimine destek olmaktı. Pek çok Osmanlı paşası ve aydınının üyesi olduğu Dernek, Türkiye tarihinin eğitim alanındaki ilk sivil örgütlenme örneğini oluşturdu. Başlangıçta amaç; Kapalıçarşı ve çevresinde çalışan çırakların okutulmasıydı. 1872 yılında

Darülaceze (Düşkünler-Acizler Evi, Yoksullar Yurdu)

Darüşşafaka, çocuklara yönelik sosyal hizmetleri yürütmek üzere faaliyet göstermeye başlamıştır.

1877 Osmanlı-Rus Savaşı'nın ardından başlayan göçler, 1877-79 arasında İstanbul'a dört yüz bine yakın göçmenin gelmesine, sokaklarda evsiz, barksız, hasta, kimsesiz çocuk ve dilencilerin artmasına neden olmuştur. Tüm bu muhtaç insanları bir araya toplayıp ıslah ederek, sanat sahibi yapmak, kimsesizlerin son ömürlerini huzur içinde yaşamalarını sağlamak amacıyla zamanın Padişahı II. Abdülhamid Han, bir Darülaceze kurulmasını ferman ile emir buyurmuştur. Bu ferman sonrası oluşturulan komisyonun tetkikleri neticesinde, Darülaceze'nin Okmeydanı'nda kurulmasının muvafık olacağı ve inşaatının 72.000 altın liraya çıkabileceğini padişaha arz etmişlerdir. Bunun üzerine Darülaceze'nin Okmeydanı'nda inşasına başlanması Padişahın 25 Mart 1306 (6 Nisan 1890) tarihli fermanı ile emir buyrulmuş ve bu ferman 30 Mart 1306 (11 Nisan 1890) tarihli Resmî Tebliğ ile yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sultan Abdülhamid Han, Darülaceze'nin kuruluş masraflarını karşılamak üzere 7.000 altın lira kıymetindeki eşyasını hediye etmiş, 10.000 altın lira da nakit olarak bağışlamıştır. Ayrıca yardım kampanyası düzenlenmiş, geniş bir katılım sağlanmış ve toplanan teberrurlarla 50.000 altın lira toplanmıştır. Böylelikle temin edilen inşaat parası ile 6 Ekim 1892

tarihinde 21 koyun kesilerek Darülaceze'nin temeli atılmış ve Sultan Abdülhamid Han'ın cülusunun sene-i devriyesi olan 19 Ağustos 1895 tarihinde binaların inşaatı tamamlanarak fotoğraflardan oluşan iki albümle birlikte anahtarları Sultan Abdülhamid Han'a teslim edilmiştir. Darülaceze'nin resmî açılışı 31 Ocak 1896 tarihinde yapılmıştır. Darülaceze toplumumuzun dezavantajlı gruplarını sahiplendiği kadar milletimizin asaletinin işareti olan merhametin de canlı bir örneğini oluşturmaktadır.

1895 yılında Sultan II. Abdülhamid Han tarafından kurulan, kurulduğu günden bu yana binlerce çocuk ve yetişkine kuruluş felsefesinden ödün vermeden "Şefkat Yuvası" olmuştur. Din, dil, ırk, sınıf ve cinsiyet farkı gözetmeksizin bakıma muhtaç, yaşlı, engelli insanlara, sokağa terk edilmiş kimsesiz yavrulara T.C. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı olarak hizmet vermektedir. Darülaceze'de barınan sakinlerin tüm giyinme, barınma, gıda, sağlık ve bakım ihtiyaçları 24 saat aralıksız hizmetle kurum tarafından karşılanmaktadır. Sakinlerin muayene ve tedavi hizmetleri, koruyucu sağlık hizmetleriyle acil veya kronik

rahatsızlıklar tedavi edilmeye çalışılmakta, ileri tetkik ve tedavi gerektiren durumlarda hastanelerle bağlantı kurularak her türlü tıbbi tedavileri yapılmaktadır.

Amansız harp yıllarında Darülaceze, bırakın dini bir baskı yapmayı, en küçük hiçbir ayırım yapmadan yapılan sekiz binanın dördünü Müslümanlara, dördünü de gayrimüslimlere tahsis eden idare bütün insanlara muhteşem medeniyet üniversitesinde bir şefkat dersi vermiştir.

DARÜLHAYR-I ALİ

Sultan II. Abdülhamid devrinde açılan okullardan biri olan Darülhayr-i Âli yetimlere meslek edindiren ilköğretim seviyesinde yatılı bir okuldur. Kuruluş sürecinin başlarında okul Darüleytam olarak isimlendirilmişken son aşamada isim değişikliğine gidilmiş Darülhayr ismi benimsenmiştir. Ayrıca, II. Abdülhamid'in himayesi altında olduğunu göstermesi açısından isminin sonuna Âli kelimesi eklenmiş, okulun ismi Darülhayr-i Âli olmuştur. 31 Ağustos 1903 tarihli Padişah iradesi ile okulun açılışı Cülus-i Hümayun olan 1 Eylül tarihine denk getirilerek, tebrik merasimini takiben devlet erkânının da bulunduğu bir heyet huzurunda yapılmıştır. Vezneciler'deki Zeynep Hanım Konağı'nda eğitime başlayan Darülhayr-i Âli'nin Esbab-ı Mucibe Mazbatası'nda kuruluş gerekçesine yer verilmiştir. Buna göre, başkentte bazı serseri gençlerin geçimlerini sağlayacak bir işe sahip olmadıkları ve bir takım Müslüman çocuklarının sefil bir halde kalmaları padişah nezdinde hoş karşılanmadığı ifade edilmiştir. Bu gibilerin hem ahlaki hem de ilmî eğitim almalarını sağlamak üzere ıslahane tarzında bir okulda terbiye edilmeleri ve sanayi eğitimi almaları gerektiği ifade edilmek suretiyle kuruluş amacı dile getirilmiştir.

Öğrenim süresi ihtiyat sınıfıyla birlikte yedi sene olarak kararlaştırılmıştır. Ayrıca, Kuruluş Nizamnamesi ve Esbab-ı Mucibe Mazbatası'nda, öğrencinin öğrenmesi gereken sanatı tamamen öğrenmeden okuldan ayırlamayacağı ifade edilmiş, yetenekli öğrenciden kendisini geliştirmek isteyenlerin, normal sürenin bitişini takiben bir iki sene daha eğitimlerine devam edebilecekleri vurgulanmıştır. Ancak, Sultan II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesini takiben 14 Eylül 1909 tarihinde İttihat ve Terakki hükümeti o güne kadar 400 çocuğun bakıldığı okulu kapatma kararı aldığı için bunu uygulama fırsatı olmamıştır. Bundan başka, mazbatada, öğrencinin okul bittikten sonra kolayca iş bulabileceği, geçimini temin edebileceği sanatların öğretilmesi gerektiği belirtilmiş, marangozluk, fırıncılık, mücellitlik, saracılık, kunduracılık, döşemecilik, oyuncakçılık, tenekçilik, yaldızcılık, hukkaklık, taticılık ve

şekerlemecilik ile musiki aletlerinin imal ve tamiri gibi alanlarda eğitim verilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Ancak, Darülhayr-i Âli'de halıcılık, kunduracılık, terzilik, marangozluk, oymacılık ve müretteplik mesleklerinin eğitimi verilmiştir. Ayrıca, nizamnamesinde olmamasına rağmen 1906 senesinden itibaren şimendifercilik mesleği ile ilgili eğitim de verilmeye başlanmıştır

DARÜLEYTAM - HİMAYE-İ ETFAL CEMİYETİ – ÇOCUK ESİRGEME KURUMU

Sosyal hizmetler meselesi ve dolayısıyla da Çocuk Esirgeme Kurumu Türkiye'de köklü bir geçmişe sahiptir. Cumhuriyet Türkiye'sinin ilk sosyal hizmet kurumu olan "Türkiye Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin kuruluş ve gelişim serüveni hayli uzun ve eskidir. Cemiyet, yaşanan savaşlar nedeniyle ailesiz kalan çocukları, Anadolu'ya göç eden ailelerin kimsesiz ve yoksul kalan çocuklarını himaye etmek amacıyla kurulmuştur.

Osmanlı döneminde yetim ve öksüz çocukları korumak için ilk kurumsal adım, 1914'te "Darüleytam"ların oluşturulmasıyla atıldı. Balkan ve I. Dünya savaşlarında kimsesiz kalan çocukları barındırmak ve bir meslek edindirmek amacıyla kurulan bu kurumda 1917 yılına kadar tüm ülkede 65 Darüleytamda yaklaşık 11.000 çocuğa bakım hizmeti verilmiştir. Darüleytamlar 10 Haziran 1926'da kapatılmış ve yetenekli çocuklar Darüşşafaka' ya gönderilmiştir.

Darüleytam"ların yetersiz kalması sebebiyle kapatılmasından sonra "Himaye-i Etfal Cemiyeti" faaliyete geçirildi ilk olarak Kırklareli'de 1908 yılında kurulan cemiyet Balkan Savaşı'na kadar çalışmalarını yürütmüştür. Bugüne kadar gelen asıl yapılanma ulusal düzeyde 6 Mart 1917 tarihinde Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin İstanbul'da kurulmasının ardından 28 Kasım

1917'de Firuz Ağa'da. 1. Dünya Savaşı nedeniyle cephede savaşanların çocukları ile kaybedilen topraklardan Anadolu'ya göç eden ailelerin kimsesiz ve yoksul kalan çocuklarına bakmak amacıyla ilk olarak 100 kapasiteli Çocuk Misafirhanesinin açılışı yapıldı.

Himaye-i Etfal cemiyeti Aksaray şubesi

Türkiye Himaye-i Etfal Cemiyeti kurulduktan sonra sadece yurt içinde teşkilatlanmamış aynı zamanda yurt dışında da şubeler açmıştır. Farklı ülkelerde Türk ve Müslümanların buldukları şehirlerin isimleriyle cemiyetin şubeleri kurulmuştur. 1925 yılında 25'i Amerika da olmak üzere 32 yurt dışı şubenin açıldığı bilinmektedir.

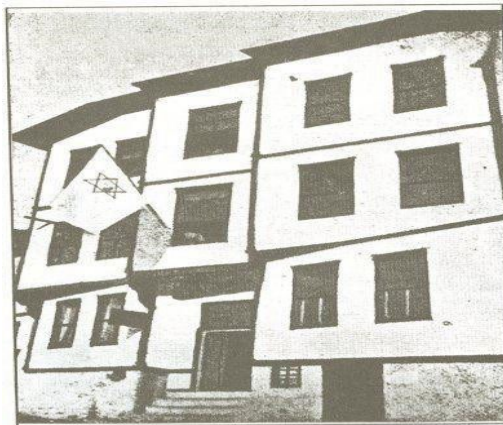

Harp sahasından gelen çocuklardan bir grup
(Geldikleri kıyafetle)

Kurumu'nun (SHÇEK) temelini oluşturan Himaye-i Etfal Cemiyeti Kuruluşu gerçekleştirilmiştir.

Ermenilerin ailesiz bıraktığı çocuklara Kazım Karabekir Paşa yuva oldu. İlk İzciler İlk başkanı İsmail Canbolat olan Himaye-i Etfal Cemiyeti 17 Ocak 1921 tarihinde padişah iradesi ile kamu yararına çalışan cemiyet olarak kabul edilirken aynı yıl 30 Haziranda Ankara'da Hâkimiyeti Milli Matbaasında küçük bir odada Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme

İlk defa alttaki odada çalışıldı

1923 tarihinde Ankara Himaye-i Etfal Cemiyetinin kurulup güçlenmesi nedeniyle İstanbul HEC çalışmalarına son verilmiştir. 1925 yılında Himaye-i Etfal Cemiyetince ilk olarak

İlk alınan bina : Çocuk Yuvası

Ankara Hacımusa mahallesinde kiralararak açtığı çocuk yuvasının yetersizliği nedeniyle, Keçiören'deki 39.000 metre karelik bir sahada eski bir binaya taşınarak yuva hizmetini sürdürmeye başladı.

Kurum, 1924'te pastörize süt dağıtımı, 1927'de anne ve çocukların ücretsiz yararlanabileceği "Sıhhi Banyolar"ın hizmete girmesi, 1928'de çocuk bahçelerinin açılması, 1929'da dış muayeneleri ve tedavilerinin başlaması, "Çocuk Bakıcı Okulu"nun açılması gibi sosyal hizmet alanındaki pek çok ilki gerçekleştirdi ve döneminin en büyük sivil toplum örgütü haline geldi. Bu örgüt, tıpkı Hilâl-i Ahmer Cemiyeti (Kızılay) gibi devlet bütçesinden kanunla ayrılmış paya sahip bir kurumdu.

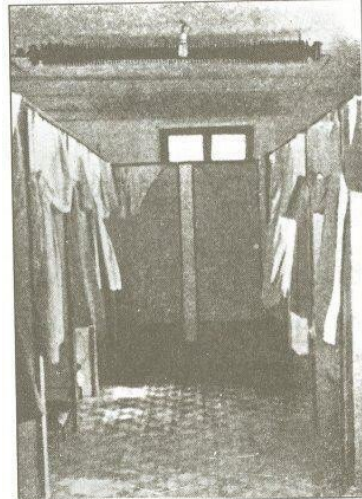
Çocuk Bakıcı Mektebi talebelerinden bir grup

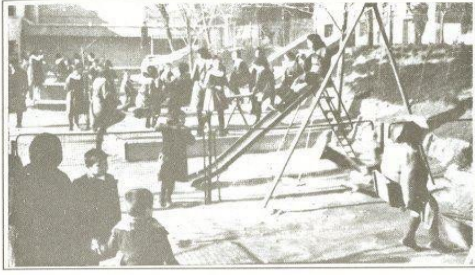
Müdürleri ile birlikte bir grup Çocuk Bakıcısı

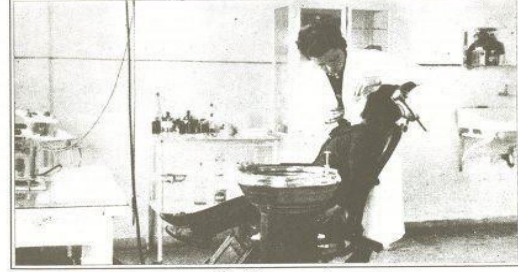
Süt Evi

Banyo dairelerinden biri

Çocuk bahçesinden bir görünüm

Diş Muayenesi

Himaye-i Etfal Cemiyeti'nin 1927'de 23 Nisan'ın "Çocuk Günü" olarak kutlanmasına öncülük olmasının ardından 1929 da bayram olarak kutlanmaya başlamıştır. 1928 yılında geldiğinde ise Yardım Sevenler Derneği faaliyet göstermeye başlamıştır.

29 Ocak 1928 tarihinde Himaye-i Etfal Cemiyeti toplantısında Dr. Fuat UYAY, 1 Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşı sonunda evladını, eşini kaybeden, maddi manevi yoksulluk içine düşen kadınlarımızın da korunması gerektiğini belirterek, onlara da el uzatacak bir kuruma ihtiyaç duyulduğu görüşünü savunmuş, bunun sonucunda "Himaye-i Etfal Yoksul Kadına Yardım Cemiyeti" kurulması kararı alınmıştır.

Himaye-i Etfal Cemiyeti Erzurum - 1933

Himaye-i Etfal Cemiyeti 1935 yılında Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu adını almasının ardından 26 Kasım 1937 tarihinde Bakanlar Kurulunun 1223 sayılı Kararı ile kamu yararına çalışan dernek olarak kabul edildi.

1949 yılında 5387 Sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun kabul edilmiştir.

6 Kasım 1954'de Çocuk Esirgeme Kurumunu yeni Tüzüğü Olağanüstü Kongrede kabul edildi.

15 Mayıs 1957 yılında 5387 Sayılı Kanunu yürürlükten kaldıracak şekilde 6972 Sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar Hakkında Kanun kabul edilerek yürürlüğe girmiştir. Bu kanun gereği illerde "Korunmaya Muhtaç Çocukları Koruma Birlikleri" oluşturulmuş, bu birlikler illerde vali yardımcısı başkanlığında kimsesiz ve korumasız kalmış çocuklara yönelik hizmetleri yürütmüşlerdir. Birlik tarafından yönetilen kurumlara öğretmen atamaları Milli Eğitim Müdürlükleri tarafından yürütülmüştür.

1961 yılında Sosyal Hizmetler Akademisi eğitim-öğretim faaliyetlerine başlamış ve 1965 yılından itibaren sosyal hizmet uzmanları, sosyal hizmet alanlarında faaliyet göstermeye başlamışlardır. Böylece ülkemizde ilk kez sosyal hizmet eğitimi başlamıştır.

1961 tarih (1 Ocak- 31 Ağustos) ve 35 Sayılı Kanun ile Kurumun İdare Heyetinin Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca atanarak yürütülmesi uygun görülmesinin ardından 1963 yılında 225 sayılı Kanun ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı merkez teşkilatı bünyesinde

Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğünün 1963 yılından 2828 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırıldığı 1983 yılına kadar geçen süre içindeki faaliyetlerini yürütmüştür. Bu faaliyetlerinin niteliği, 24 Mayıs 1983 tarihinde kurulan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'na çekirdek teşkil etmiş ve elde edilen bilgi birikimi de 2828 sayılı kanunun modern esaslarda ve usullerde düzenlenmesine imkân tanımıştır.

17 Kasım 1964 yılında Keçiören Çocuk Yuvası Kampüsünde açılan Bakıcı Okulu, Lise düzeyinde eğitim vermeye başlayan okul ilk yıl 15 mezun verdi. 23 Ekim 1964'de yeni hazırlanan Türkiye Çocuk Esirgeme Kurumu Tüzüğü Bakanlar Kurulu kararı ile uygulamaya girdi.

31 Eylül 1967 tarihinde Trabzon, 3 Şubat 1971'de Çanakkale, 27 Temmuz 1972'de Kütahya Çocuk Yuvaları açıldı.

Trabzon Çocuk Yuvası

Çanakkale Çocuk Yuvası

07.11.1979 tarihinde 2253 sayılı **Çocuk Mahkemelerinin Kuruluş, Görev ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun** kabul edilmiştir.

24 Mayıs 1983 tarihinde kurulup 27 Mayıs 1983 tarih ve 18059 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2828

Sayıli Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü (SHÇEK) kurulmasıyla Türkiye

Çocuk Esirgeme Kurumu ile 6972 Sayılı Korunmaya Muhtaç Çocuklar

Hakkında Kanun tarihe karışmış ve Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'nın yönetiminde, kamu tüzel kişiliği olan katma bütçeli bir kurum haline gelmiştir. Kurumun amacı olarak korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, engelli, yaşlı ve diğer kişilere götürülen sosyal hizmetleri yürütmek olarak belirlenmiştir.

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

daha sonra 02.04.1989 tarih ve 356 sayılı KHK ile Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığından ayrılarak Başbakanlığa bağlanmıştır. Bu kurum 2011 yılı Haziran ayına kadar Başbakanlığa bağlı bir Devlet Bakanlığı bünyesinde hizmet vermiştir. Kuruma bağlı Genel Müdürlük ve İllerdeki kolları (Sosyal Hizmetler İl Müdürlükleri), kanunla belirlenen görevler çerçevesinde çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtlarında, korunmaya muhtaç çocuk hizmetleri; huzur evlerinde yaşlı hizmetleri; kreş ve gündüzlü bakım evlerinde, gündüzlü çocuk bakım hizmetleri; rehabilitasyon merkezlerinde sakat ve felçlilerin rehabilitasyon hizmetleri ile muhtaç durumdaki kişilere götürülecek olan (kamusal) sosyal yardım hizmetleri alanlarında faaliyet göstermiştir.

03.07.2005 tarihinde kabul edilen ve 15.07.2005 tarih ve 25876 sayılı resmi gazetede yayınlanan 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile bu alanda verilen hizmetlere yenilikler getirilmiştir.

03.06.2011 tarihinde 633 Sayılı KHK gereği Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu kapatılarak **Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı** kurulmuştur. (08.06.2011 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır) . Bakanlığın kurulması ile birlikte kamusal alanda sosyal hizmet uygulaması gerçekleştiren tüm kurum/kuruluşlar genel müdürlük veya daire başkanlığı olarak tek bir çatı altında toplanmıştır. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü kapatılarak bakanlığa bağlı bir genel müdürlük oluşturulmuştur. Aile ve Sosyal Araştırmalar Kurumu'nun görevlerini yeni kurulan Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü yerine getirmeye başlamıştır. Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü'ne dönüştürülmüştür. Özürlüler (Engelliler) ve Yaşlılar Daire Başkanlıkları birleştirilerek, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Yeni oluşturulan Şehit Yakınları ve Gaziler Dairesi Başkanlığı ASPB'na bağlanmıştır. Böylece ASPB'nın merkez teşkilatının beş hizmet birimi doğrudan sosyal hizmet ve sosyal yardımlarla ilgili genel müdürlük düzeyinde yapılandırılmıştır. ASPB Kuruluş Kanununun 2. maddesinde çocuklar, kadınlar, engelliler, yaşlılar ve şehit yakınları ve gaziler ASPB'nın görev alanına dâhil edilmiştir. İlk bakan **Fatma Şahin** olmuştur.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı bünyesinde oluşturulan **Alo 183** Hattı 6284 sayılı kanunla birlikte 2012 yılında faaliyete geçirdi. **Alo 183**, ağırlıklı olarak 'ihmal, istismar ve şiddet vakaları veya töre ve namus cinayetlerinin önlenmesi için kullanılarak şiddet ve istismara uğrayanların ilgili kurumlara yönlendirilmesini sağlamaktadır. Çocukların ihmal ve istismarı, kadına yönelik şiddet gibi konulardaki ihbarları değerlendirmek, acil durumları ilgili kurumlara bildirmek amacıyla kurulan "**Alo 183** Kadın, Çocuk ve Sosyal Hizmet Danışma Hattı" 24 saat boyunca hizmet vermektedir.

T.C.
AİLE VE
SOSYAL POLİTİKALAR
BAKANLIĞI

24 Haziran 2018 tarihinde yapılan genel seçimlerden sonra, 9 Temmuz 2018 tarihinde yayınlanan KHK ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik

Bakanlığı birleştirilerek

"Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı" adını almıştır. 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı

Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde "Çalışma, Sosyal Hizmetler ve Aile Bakanlığı" olan ismi "Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı" olarak yeniden düzenlenmiştir.

21.04.2021 tarihinde iki bakanlık ayrılmış ve "Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı" adını almıştır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Logosu

Tanım:

Logomuzun ortasında mukaddes bayrağımızın ay ve yıldızı vardır.

Şehit ve gazilerimizin yücelttiği ay yıldızlı bayrağımız; çocuklarımızın, kadınlarımızın, engelli bireylerimizin ve toplumu emek dokuyan her birimizin ellerinde daha da yükselecektir. Bu konumlama, bakanlığımızın Türkiye'nin en önemli değerlerini gözettiğinin ifadesidir. Bunları çevreleyen yazıda ise Türkiye Cumhuriyeti Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının ismi yer alır.

Tüm bunları, Cumhurbaşkanlığı forsun da kullanılan, tarihteki bağımsız 16 büyük Türk Devletini simgeleyen 16 yıldız çevrelemektedir.

MİSYONUMUZ:

Birey, aile ve toplum refahını artırmak amacıyla dezavantajlı kesimler öncelikli olmak üzere tüm toplumu hedefleyen katılımcı anlayışla, adil ve arz odaklı bütüncül sosyal politikalar üretmek, uygulamak ve izlemek.

VİZYONUMUZ:

Türkiye'nin 2023'e doğru tarihsel yürüyüşünde, mutlu birey ve güçlü ailelerden oluşan müreffeh bir toplum için, zamanın ruhunu yakalayan, değişimi yönetebilen ve buna yönelik dönüşümü gerçekleştiren, sosyal riskleri önleyici sosyal politikalar geliştiren ve uygulayan bir bakanlık olmak. Ailenin güçlü, bireyin mutlu olduğu, çalışan ve üreten müreffeh bir Türkiye.

AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; merkez, taşra ve yurtdışı teşkilatından oluşur.

Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

- 1) Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- 2) Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- 3) Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü,
- 4) Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- 5) Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü,
- 6) Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü,
- 7) Çalışma Genel Müdürlüğü,
- 8) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Daire Başkanlığı,
- 9) İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğü,
- 10) Uluslararası İşgücü Genel Müdürlüğü,
- 11) Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü,
- 12) Personel Genel Müdürlüğü,
- 13) Bilgi Teknolojileri Genel Müdürlüğü,
- 14) Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı,
- 15) Strateji Geliştirme Başkanlığı,
- 16) Avrupa Birliği ve Mali Yardımlar Dairesi Başkanlığı,
- 17) Eğitim ve Yayın Dairesi Başkanlığı,
- 18) Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı,
- 19) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği,
- 20) Özel Kalem Müdürlüğü

(YENİ BİRİMLER)

(Döner Sermaye Merkez Müdürlüğü-İç Denetim Birimi Başkanlığı-Darülaceze Başkanlığı)

BAKANLARIMIZ

Kadın ve Aileden Sorumlu Devlet Bakanları

İmren AYKUT: 20.04.1990 - 21.11.1991, 25.06.1993 - 27.07.1994, 06.07.1999 - 11.01.1999

Güler İLERİ: 20.11.1991 - 22.02.1992

Türkan AKYOL: 04.03.1992 - 27.07.1994

Önay ALPAGO: 27.07.1994 - 27.03.1995

Aysel BAYKAL: 27.03.1995 - 05.10.1995

Işıl SAYSIN: 05.10.1995 - 23.02.1996, 28.06.1996 - 30.06.1997

Abdulkadir ATEŞ: 23.02.1996 - 28.06.1996

Mehmet Selim ENSARİOĞLU: 30.06.1997 - 06.07.1997

Hasan GEMİCİ: 11.01.1999 - 10.07.2002 Melda BAYER: 10.07.2002 - 18.11.2002

Güldal AKŞİT: 14.03.2003 - 02.06.2005

Nimet BAŞ: 02.06.2005 - 01.05.2009

Selma Aliye KAVAF: 01.05.2009 - 06.07.2011

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanları

Fatma ŞAHİN: 06.07.2011 - 25.12.2013

Ayşenur İSLAM: 25.12.2013 - 28.08.2015

Ayşen GÜRCAN: 28.08.2015 - 24.11.2015

Sema RAMAZANOĞLU: 24.11.2015 - 24.05.2016

Fatma Betül SAYAN KAYA: 24.05.2016 - 10.07.2018

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanları

Zehra Zümrüt SELÇUK: 10.07.2018 – 21.04.2021

Derya YANIK: 21.04.2021 halen görevde

ERZİNCAN AİLE VE SOSYAL HİZMETLER İL MÜDÜRLÜĞÜ

TARİHÇEMİZ

Erzincan Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü 2828 sayılı kanunun 14.maddesi gereği 28 Mart 1989 yılında Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü adı altında kurulmuştur. 25 kadrolu, 9 hizmet alımı, 1 ek ders karşılığı olmak üzere 35 personel ile Ekim 2016 tarihinden itibaren Fatih Mahallesi Hacı Bektaş Veli Caddesi No:6 adresinde hizmet vermektedir. Müdürlük binamız 8585 m2 alan üzerinde olup 2900 m2 kapalı alanı vardır.

Müdürlüğümüz; korunmaya, bakıma, yardıma muhtaç çocuk, genç, özürlü, yaşlı kişi, aile ve gruplar ile sosyal hizmetlere ihtiyaç duyan diğer bireylerin başvurularını incelemekte, değerlendirmekte ve gerekli işlemleri yapmaktadır.

MİSYONUMUZ

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak, köklü devlet tecrübemiz, engin kültür ve medeniyet birikimimiz ile evrensel hukuk ilkeleri ve Anayasa çerçevesinde, uluslararası sözleşmelere, ulusal plan ve politikalara, sosyal değişim ve gelişime göre, sosyal hizmetlerin temel ilke ve esasları ile model ve niteliğini belirlemek.

Nitelikli bir yaşam sürdürmekte güçlük çeken birey ve grupların; maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesinin ve ihtiyaçlarının karşılanmasının bir insan hakkı olduğu anlayışı içinde, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olmasını

ve hayat standartlarının iyileştirilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü, alanla ilgili olan kesimler ile işbirliği içerisinde yürütmek.

VİZYONUMUZ

Ülkemizde sosyal hizmet politikasının belirlenmesi, uygulanması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasında merkezi rol oynayan, sosyal hizmetlerin tüm ihtiyaç grupları için ulaşılabilir olmasını sağlayan, bakıma ihtiyaç duyan bireylerin öncelikle yaşadıkları ortamda kendilerine yeterli hale gelmesi için tedbirler alan ve bu hizmetleri uluslararası standartlarda sunan bir kurum olmak.

İLKELERİMİZ

- ✓ Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi çerçevesinde insan haklarına, evrensel hukuk ilkelerine ve uluslararası sözleşmelere bağlı çalışmak
- ✓ Milli ve manevi değerlere bağlı olmak
- ✓ Bilimsel veriye dayalı sürdürülebilir hizmet vermek
- ✓ İşbirliğine açık, tarafsız ve şeffaf olmak
- ✓ Tüm hizmet verilen kesimlerin ve çalışanların memnuniyetini sağlamak

DEĞERLERİMİZ

- Ulaşılabilir olmak.
- Şeffaf olmak.
- Hizmet verdiğimiz vatandaşın mağduriyetini bilmek ve bu doğrultuda memnuniyetini sağlamak.
- Uluslararası standartlarda hizmet veren bir kurum olmak.
- Sosyal sorunların çözülmesine ve önlenmesine yardımcı olmak.

- Çalışanların yüksek motivasyonunu sağlamak, yaratıcılıklarını desteklemek.

Sosyal devlet olmanın temel sorumluluklarını yerine getirmekte vazgeçilmez bir öneme sahip olan Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu bugünkü ismiyle Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü korunmaya; bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, genç, kadın, engelli ve yaşlılarımıza 24 saat sürekli koruma ve bakım hizmetini yatılı ve gündüzlü olarak vermektedir. Toplum merkezleri, aile, gençlik ve yaşlı danışma merkezleri, evlat edindirme, koruyucu aile, sosyal yardım uygulamaları, sokakta yaşayan ve çalışan çocuklara yönelik hizmetleri ile tüm alanlarda gönüllü katkı ve katılımların organizasyonu gibi koruyucu, önleyici ve eğitici çalışmaların yanında uluslararası sosyal hizmet faaliyetlerini de yürütmekle görevlidir.

Tarafsız, şeffaf, adil, hesap verebilir ve işbirliğine açık olarak teknolojik imkânlardan etkin yararlanarak hizmet sunumunda; gelişim ve değişimi, toplam kaliteyi ve memnuniyeti esas almak performans odaklı yönetim sergilemek asli politikamızdır.

KALİTE POLİTİKAMIZ

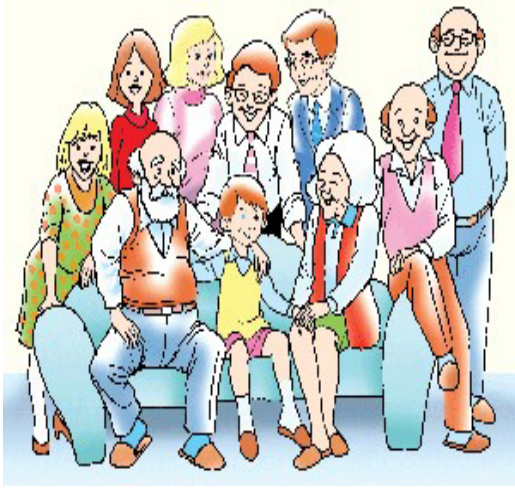
- Aile ve Sosyal Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü olarak,
- Hizmetlerimizi; uluslararası hukuk ilkeleri ve sözleşmeler ile ulusal mevzuata göre sunmak.
- Hizmetlerimizi kişi, aile ve toplumun memnuniyetini ön planda tutarak yürütmek.
- Değişimi ve gelişimi izleyerek, sosyal hizmet ihtiyacı bulunan kişi, aile ve toplumun ihtiyaçlarını, maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarını gidermek, hayat standartlarının iyileştirilmesini sağlamak.
- Hizmetlerimizi, koruyucu ve önleyici odaklı olarak belirlemek, yerinde hizmet verme anlayışı ile yerine getirmek.
- Çalışanlarımızın memnuniyetini, eğitim ve gelişimini sürekli arttırmak;
- Hizmetlerimizde kişi, grup ve paydaşlarımızın da desteklerini alarak il genelinde sosyal hizmetlerin koordinasyon ve denetimini sağlayan merkez olmak.
- Aile ve Sosyal Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü kalitesini tüm çalışanlarının desteği ve sorumluluk bilinci ile sağlar ve sürdürür. Tüm çalışanlarımız kalite politikasını ve oluşturulmuş kalite sistemini uygulamaktan ve etkinliğini geliştirmekten sorumludur.

HİZMET VERDİĞİMİZ BİREYLER

Kendi bünye ve çevre şartlarından doğan veya kontrolleri dışında oluşan maddi, manevi ve sosyal yoksunluklar nedeniyle normal yaşantısını sürdürmekte zorluk çeken; Çocuk,

Genç,

Yaşlı,

Aile,

Kadın,

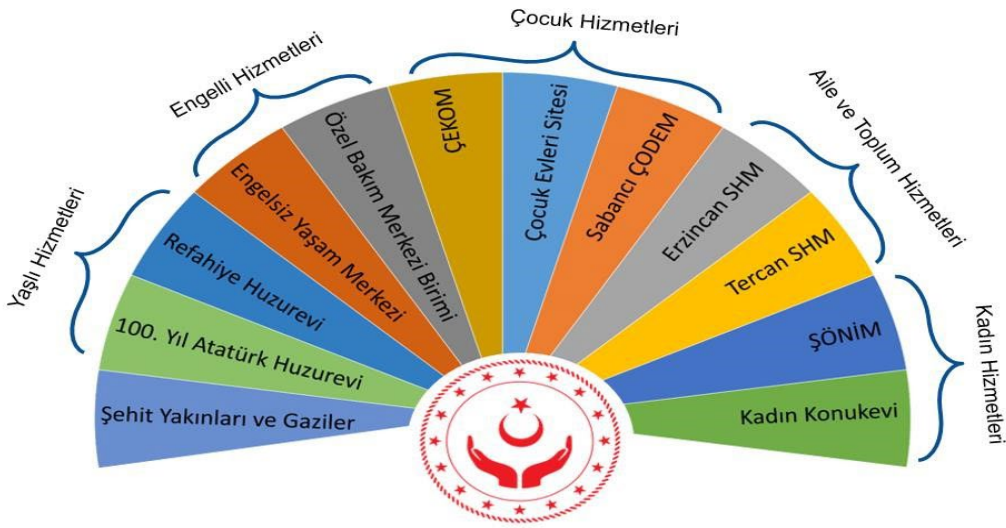
Engelli,

Şehit Yakını ve Gaziler,

ihtiyaçlarının karşılanması, gerekli kurum ve kuruluşlara yönlendirilmesi, ekonomik yönden yoksun durumda olanlara gerekli yardımın yapılması işlemlerinin yanında koruyucu aile ve evlatlık hizmetleri de müdürlüğümüz tarafından verilmektedir.

BİZ TÜRKİYENİN EN BÜYÜK AİLESİYİZ

KURULUŞLARIMIZIN TANITIMI

*Ayrıca 40 kapasiteli Kemah Huzurevi Ocak 2022 itibariyle hizmete başlamıştır.

Toplumun dezavantajlı kesimlerine yönelik hizmet veren Kurumumuz; korunmaya, bakıma veya yardıma muhtaç aile, çocuk, genç, kadın, şehit yakını, gazi, engelli ve yaşlılarımıza gece gündüz demeden ve köklü bir sosyal devlet anlayışıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Hizmetlerimizle, sadece bize ulaşanlara değil en ücra köşelerdeki tüm ihtiyaç sahiplerine dahi ulaşma gayreti içerisindeyiz.

İL MÜDÜRLÜĞÜ BİRİMLERİMİZ

Evrak Kayıt Birimi,
Bilgi İşlem birimi,
Basın ve Halkla İlişkiler Birimi, Şehit Yakınları ve Gaziler Birimi,
Engelli ve Yaşlı Birimi,
Kadın Hizmetleri Birimi,
Çocuk Hizmetleri Birimi,
İdari ve Mali İşler Birimi,
Personel ve Eğitim Hizmetleri Birimi, Hukuk Hizmetleri Birimi.

SOSYAL HİZMETLERİMİZ

Doğum Yardımı (Sosyal Hizmet Merkezi tarafından yürütülmektedir)
Sosyal Ekonomik Destek (SED) (Sosyal Hizmet Merkezi tarafından yürütülmektedir)
Evde Bakım (Sosyal Hizmet Merkezi tarafından yürütülmektedir)
Engelli Kimlik Kartı
Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme
Evlad Edindirme ve Koruyucu Aile
Aile Eğitim Programı (AEP) (Sosyal Hizmet Merkezi tarafından yürütülmektedir) Şehit Yakını ve Gaziler
Bakım Sonrası Rehberlik
Çocuk Hakları Komisyonu

ENGELLİ KİMLİK KARTI

Engelli hastalar için 2007 yılından itibaren doğuştan zihinsel, bedensel, ruhsal yönden veya sonradan belirli yollarla hasta olmuş en az %40 engelli olmak şartıyla T.C vatandaşlarına engelli kimlik kartları verilmektedir.

ENGELLİ KİMLİK KARTI NASIL ALINIR?

Öncelikle engelli kartı başvuru merkezleri hastanın ikamet ettiği il ve ilçedeki Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı yerlerdir. Bu başvuru için gerekli belgeler ise şunlardır:

1. Engelli Sağlık Kurulu Raporu Aslı veya Onaylı Fotokopisi
2. 2 Adet Vesikalık Resim
3. Dilekçe
4. Nüfus Cüzdanı Fotokopisi

ENGELLİ KARTI NE İŞE YARAR?

Engelli hastalar için ayrıcalık olan engelli kartı uygulamasının yararı özellikle engelli hastalar tarafından merak edilmektedir. 19 Temmuz 2007 tarihinde ülkemize engelli kimlik kartı çıkarılmaya başlandığından beri 2020 yılında kadar birçok kullanım alanı kazanmıştır.

1. Engelli kimlik kartları ile devlet tiyatrolarında engelli bireyler ücretsiz bir şekilde tiyatro seyredebilmektedir.

2. Engelli kimlik kartları engelli bireylere toplu taşıma araçlarında ücretsiz seyahat etme fırsatı sağlamaktadır.

3. Havayolu olarak ise Türk Hava Yolları'nın başını çektiği üzere iç hat uçuşlarında %20, dış hat uçuşlarda ise %40 indirim fırsatı bulunmaktadır.

4. Engelli bireyler ayrıca açık öğretim sınavına kayıta herhangi bir ücret alınmamaktadır.

5. Engelli araçlarını engelli park yerine de bırakabilmektedir.

6. Araçlarını ÖTV indirimiyle almış olan engelli bireyler ikamet ettiği yerdeki belediyeye başvurduğunda evinin önüne engelli park yeri yaptırabilmeleri de mümkündür.

7. Şehir içi ulaşım ve demiryolu ulaşımından ücretsiz faydalanmaktadırlar.

İlimizde toplam 5170 engelli birey bu hizmetten faydalanmaktadır. 2020 yılı içerisinde ise 321 engelli bireyimiz Engelli Kartı Hizmetinden faydalanmıştır.

İlimizde engelli bireylere daha iyi hizmet sunabilmek için Bakanlığımızca İl Müdürlüğümüze verilen engelli aracıyla yatacak veya yürüme problemi olan engellilere; hastane, okul ve kamu kurumlarına ulaşma olanağı sağlamaktayız.

ERİŞİLEBİLİRLİK İZLEME VE DENETLEME

ENGELSİZ BİR KENT İÇİN ÇALIŞIYORUZ

Yapılan mesken tasarımı, insanın yaşam kalitesini, sağlık, güvenlik ve refahını en üst düzeyde karşılamalıdır. İnsanın insanla ve insanın nesneyle olan ilişkileri, tasarlanan meskenlerde gerçekleşir. Tasarımcının görevi, bireyin özellikleri doğrultusunda gereksinimlerini en iyi şekilde karşılayacak olan ve etkinliklerini kolaylıkla yapabileceği meskenler oluşturmaktır. Kısaca, meskenleri kullanıcıları tarafından erişilebilir, kullanılabilir ve yaşanabilir olmalıdır. Erişilebilirlik, farklı gereksinimleri olan kişilerin evlerinden çıkabilmeleri, başkalarına ihtiyaç duymadan çeşitli binalara ve açık alanlara ulaşabilmeleri ve bunları kullanabilmeleri olarak tanımlanmaktadır. Bütün bireylerin toplumsal yaşama katılabilmeleri için erişilebilirlik, yapılı çevrede ve kent ölçeğinde gereken tüm fiziksel ve mimari tedbirlerin alınmasını kapsar. Kaldırımlarda, yaya geçitlerinde, parklarda, çocuk oyun alanlarında, kamunun hizmet verdiği ve kamu kullanımına açık tüm binalarda ve ulaşım hizmetlerinde erişilebilirlik tedbirlerinin alınması, yalnızca engelliler için değil hareketlerinde kısıtlılık yaşayan yaşlılar, hamileler, çocuklar, bebek arabacılar, çok uzun veya çok kilolu kişiler için de büyük önem taşıyan bir gerekliliktir.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığınca, 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun'a istinaden 20 Temmuz 2013 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliğinde, 21 Eylül 2016 tarihinde değişiklik yapılmıştır. Yönetmelik değişikliği kapsamında izleme ve denetleme faaliyetlerinde kullanılacak formların da revizyonu (yenileri) yapılarak, 2016/7 sayılı "Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formları Genelgesi" yürürlüğe girmiştir.

Erişilebilirlik, engelli kişilerin yaşam etkinliklerine katılımını engelleyebilecek etmenlerin ortadan kaldırılması anlamına gelir.

Amacımız; umuma açık hizmet veren her türlü yapılar ve açık alanlar ile toplu taşıma araçlarında erişilebilirliğin sağlanmasıdır.

Bu amaçlar doğrultusunda İlimiz Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Komisyonu tarafından yapılan denetim sonucunda tüm engel grupları için erişilebilir olduğu tespit edilen İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, Demirkent Sporcu Fabrikası, Merkez Spor Salonu, Elif Eren Özel Bakım Merkezi, İnci Anadolu Özel Bakım Merkezi, Canpark AVM, Ahsen Eczanesi, Burak Eczanesi, Çakır Eczanesi, Deniz Eczanesi, Erzincan Eczanesi, Gazi Eczanesi, İhlamur Eczanesi, Murat Eczanesi ve Özkan Eczanesi'ne Vali Yardımcımız Enver YILMAZ ve İl Müdürümüz Muhammer DOĞAN 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde 15 kamu kurumu ve özel işletmeye Erişilebilirlik Belgelerini takdim etmiştir.

EVLAT EDİNME

Anne olmak için illaki çocuk doğurmak şart değildir. Bir çocuğu koruyan, onun bakımını üstlenen, seven ve kabul eden insanlar da anne-baba oluyor. Bir çocuğu karnında değil yüreğinde büyütenler de annedir. Bir çocuğa biyolojik olarak can vermeyen ama ona emek harcaıp sevgisini verenler de babadır. Bir çocuğu büyütmek için çalışanlar, o çocuğu topluma kazandırmak için her şeyini ortaya koyanlar da anne-babadır.

Evlat Edinme: Durumu evlat edindirilmeye uygun bir çocukla, durumu evlat edinmeye uygun kişi/eşler arasında hukuki bağlar sağlanarak çocuk ebeveyn ilişkisinin kurulmasıdır.

Evlat Edinme Koşulları

- Eşlerin en az beş yıldan beri evli olmaları veya her ikisinin de otuz yaşını doldurmuş bulunmaları,
- Evlat edinecek kişi veya eşlerin, evlat edinilenden en az 18 (on sekiz) yaş büyük olması,
- Çocuğun, evlat edinen tarafından en az bir yıl süreyle bakılmış ve eğitilmiş olması,
- Evlat edinmenin her halde çocuğun yararına bulunma
- Ayırt etme gücüne sahip olan çocuğun rızasının alınması,
- Çocuğun ana ve babasının rızasının bulunması, (22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanununun 311 ve 312. maddelerinde yer alan hükümler hariç)

- Çocuğun vesayet altında olması halinde vesayet dairelerinin izninin alınmış olması, □ Evlat edinmenin en az ilkokul mezunu olması şeklinde özellikler aranır.

Evlat Edinme Yolları

Evlat edinme şartlarına sahip bir insanın evlat edinmesi ülkemizde iki şekilde olmaktadır:

1. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı kuruluşlardan,

2. Çocuğun biyolojik ailesinden ya da vasisinden. (Bu grupta yer alan evlat edinmelerde taraflar doğrudan Aile Mahkemesine, bulunmadığı durumlarda Asliye Hukuk Mahkemesine başvurmaktadır.)

Evlat edinmek üzere başvurmak isteyenler:

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları yerleşim yerindeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne,

- Yurt dışında ikamet eden Türkiye Cumhuriyeti vatandaşları ile yabancı ülke vatandaşları, kabul eden devletin merkezi makamına,

- Türkiye'de bir yıldan fazla süreyle oturma izni almış yabancı ülke vatandaşları, merkezi makama gönderilmek üzere buldukları yerin Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne başvuruda bulunurlar.

- Evlat edinmek isteyenlerin şahsen ve dilekçe ile başvurmaları gerekir.

- Eşlerin evlat edinmek istemesi halinde başvuruda her ikisinin de birlikte bulunması gerekir.

(Başvuruda bulunmak üzere gitmeden önce bulunduğunuz yerin Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nden randevu alınmalıdır.)

Evlat Edinme

- Türk Medeni Kanunu'nun (01.01.2002 tarihinde yürürlüğe giren) 305-320. maddeleri

- Çocukların Korunması ve Ülkelerarası Evlat Edinme Konusunda İşbirliğine Dair Sözleşmenin Onaylanmasının Uygun Bulunduğu Hakkında Kanun (14.1.2004 tarihinde kabul edilerek 1 Eylül 2004'de yürürlüğe girdi)

- Küçüklerin Evlat Edinilmesinde Aracılık Faaliyetlerinin Yürütülmesine İlişkin Tüzük,

- Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan 01.08.2002 tarih ve 145 sayılı Evlat Edinme Yönergesi kapsamında yürütülmektedir.

Evli Olmayan Kişinin Evlat Edinmek İstemesi Koşulu

Evlat edinmek isteyen ve evli olmayan kişinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşulu aranır. Evli olmayanlar birlikte evlat edinemezler.

Eşlerden birinin, diğerinin çocuğunu evlât edinebilmesi için

En az iki yıldan beri evli olmaları veya kendisinin otuz yaşını doldurmuş bulunması koşulları aranır.

Evli Olan Eşin Tek Başına Evlat Edinme Koşulu

Otuz yaşını doldurmuş olan eşin, tek başına evlât edinebilmesi için; Diğer eşin ayırt etme gücünden sürekli olarak yoksunluğu veya iki yılı aşkın süreden beri nerede olduğunun bilinmemesi ya da Mahkeme kararıyla iki yılı aşkın süreden beri eşinden ayrı yaşamakta olması yüzünden, birlikte evlât edinmesinin mümkün olmadığını ispat etmesi, Türk Medeni Kanununun 306. maddesine göre, en az 5 yıldan beri evli olmaları veya otuz yaşını doldurmuş bulunmaları gerekir.

Evlat Edinme sırasında İstenen Belgeler

- Nüfus müdürlüğü tarafından düzenlenen nüfus olayı kayıt örneği,
- Başvuran ve birlikte yaşadığı aile fertlerinin 25/5/2005 tarihli ve 5352 sayılı Adli Sicil Kanunu kapsamında yer alan silinmiş kayıtlar da dâhil sabıka kayıtları,
- Mal varlığını, gelir ve sosyal güvenlik durumunu gösterir belgeler,
- Kimlik Paylaşımı Sisteminden belge üretebilen muhtarlıklardan veya nüfus müdürlüklerinden alınacak yerleşim yeri belgesi,
- Öğrenim durumunu gösterir belge,
- Fiziksel, zihinsel ve ruhsal bir engelinin, sürekli bakımı gerektiren, bulaşıcı veya süregelen bir hastalığının bulunmadığını, ayrıca alkol veya uyuşturucu madde bağımlısı olmadığını belirten sağlık kurulu raporu,
- Türkiye’de yaşayan yabancı ülke vatandaşlarından veya yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarından oturma izin belgesi ve küçüğün kabul eden ülkeye girmesine ve orada sürekli ikametine izin verildiğine veya verileceğine dair belge.

Hazırlamanız istenilen belgeleri, başvuru tarihinden itibaren en geç iki ay içinde tamamlayarak teslim etmelisiniz.

- Bu süre içinde belgelerini sunmayanların başvuruları işleme konulmaz.
- Belgelerin sunulduğu tarih ve saat evlat edinme sıralamasında esas alınır.

Evlat Edinme İncelemesi

Evlat edinmek üzere başvuran kişi ve eşler;

- Belgeleri, başvuru tarihinden itibaren en geç 2 (iki) ay içinde tamamlayıp sunarlar. □ Bu süre içinde belgeleri sunmayanların başvuruları işleme konulmaz.
- Belgelerin sunulduğu tarih ve saat, sosyal inceleme ve çocuğun yerleştirilmesi sıralamasında esas alınır. (Ancak, korunmaya ihtiyacı olmayan çocukların evlat edinilmesi veya oluşmuş anne, baba ve çocuk ilişkisinin bulunması ya da hısımlığın söz konusu olması durumlarında bu esasa bağlı kalınmaz.)

- Başvuru sahipleri belgelerin tesliminden itibaren en geç 6 (altı) ay içinde yerleşim yerlerinde ziyaret edilerek haklarında sosyal inceleme başlatılır. (Başvuruların yoğun olduğu il müdürlüklerinde bu süre, altı ay daha uzatılabilir.)
  - İncelemede karar vermeye yardımcı olacak her türlü belge talep edilir.
  - Başvuru sahiplerinin ve varsa birlikte yaşadıkları başka kişilerin kişilik, eğitim, kültürel özellikleri, ekonomik güçleri, sağlık durumları, aile bireylerinin birbirleriyle ve çevreleri ile olan ilişkileri, çocuktan beklentileri, evlat edinmeye bakış açıları, bakım, eğitim ve yetiştirme konularına yaklaşımları, evlat edinmek istedikleri çocuğun özellikleri, başvuru sahiplerinin veya varsa altsoylarının tavır ve düşünceleri değerlendirilir.
  - Başvuru sahipleri ile en az 5 (beş) görüşme gerçekleştirilir. □ Yapılan görüşmeler, incelemeler ve belgeler sonucu yapılan değerlendirme ile kapsamlı bir *sosyal inceleme raporu* hazırlanarak kanaat bildirilir.
  - Sosyal inceleme raporunda yer alan olumlu ya da olumsuz kanaat, başvuru sahibine yazılı olarak bildirilir.
  - Başvuru hakkında olumlu kanaat bildirilmesi halinde dosya sıraya alınır.
  - Evlat edinmek isteyenlerden başvuru için yeterli koşulları taşımadıkları anlaşılanların başvuruları sosyal inceleme yapılmaksızın reddedilir.
  - Başvuruları işleme konulanların dosyaları haklı mazeret göstermeleri halinde mazeretin gerektirdiği bir süre için askıya alınabilir.
- (Bu süre sonunda yeniden yapılacak sosyal inceleme sonucunda düzenlenecek rapora göre dosya işleme konur)
- Mevzuatla belirlenen süreler içinde başvuru sahiplerinden kaynaklanan nedenlerle sosyal incelemeye başlanılamaması durumunda dosya işleminden kaldırılır. Bunların yeniden başvuruda bulunmaları halinde, ilk kez başvuruda bulunulmasına ilişkin mevzuat hükümler uygulanır.
  - Geçici bakım sözleşmesi uyarınca yanlarına yerleştirilen çocuğu, kendilerinin veya çocuğun belgelendirilen ciddi sağlık nedeni dışında geri verenlerin dosyaları iptal edilir. Bu kişilerin sonraki evlat edinme başvuruları bu gerekçe ile reddedilir.
  - Evlat edinme başvurusunun reddedilmesine, askıya alınmasına veya işleminden kaldırılmasına ilişkin işlemler il müdürlüğü tarafından başvuru sahiplerine yazılı olarak bildirilir.
  - Bu işlemlere karşı bildirim tarihinden itibaren 15 (onbeş) gün içinde il müdürlüğü nezdinde itiraz edilebilir.
  - İtiraz komisyon tarafından görüşülerek en geç 1 (bir) ay içinde kesin olarak karara bağlanır ve karar itiraz edene yazılı olarak bildirilir.

Evlat Edinme Çocuk Yerleştirme ve Sıra Süreci

• Çocuğun yaşı, cinsiyeti, sağlık durumu, varsa kardeşi ile birlikte istenmesi gibi özellikler sıralamayı belirlemede dikkate alınır. Evlat edinilecek çocuğun, varsa kardeşi ile birlikte evlat edindirilmesine, bunun mümkün olmaması durumunda birbirlerine yakın yerleşim yerlerinde bulunan ve birbirleriyle görüştürebilecek kişi veya eşlerin yanına yerleştirilmelerine özen gösterilir. Kardeşi olan çocukları birlikte evlat edinmek isteyenler için sıralamaya bağlı kalınmayabilir.

• Çocuk evlat edinecek kişi/eşlerin yanına “Evlat Edinme Öncesi Geçici Bakım Sözleşmesi” ile yerleştirilir.

• Geçici Bakım Sözleşmesi'nin imzalanmasından sonra, evlat edinilecek çocuk, en az bir yıl süreyle bakım ve eğitimi için uygun görülen kişi veya eşlerin yanına yerleştirilir.

Sırası Gelen Ailenin Çocuk İle Karşılılaşması

Evlat edinmek üzere sırası gelenlere;

• Talep edilen grupta çocuk önerilir.

• Çocuğu görmeye gitmeden önce önerilecek çocuğun dosya bilgileri hakkında bilgi verilir.

• Sadece önerilen çocuğu görebilirler.

Bebek grubundan evlat edinmek isteyen bazı ailelerin çocukla karşılaştırdıklarında beklenti düzeylerinin yüksek olması sebebiyle zaman zaman hayal kırıklığı yaşadıkları gözlemlenmektedir. Özellikle bebek grubundaki çocuklar evlat edinmek üzere ailelerin yanına doğumu takip eden günlerde yerleştirildiğinden henüz fiziksel özellikleri belirlenmediği gibi henüz çok albenili bir görünüme de sahip olmamaktadır. Aynı zamanda korunmaya muhtaç çocukların gelişim özelliklerinin normal huzurlu bir aile ortamında beklenen bir hamilelik süreci doğan bir çocuk gibi olması beklenemeyecektir.

Korunmaya muhtaç çocuklar genellikle sağlıksız hamilelikler sonucu doğmakta ve kuruluş bakımına gelinceye kadar olumsuz koşullarda (soğukta kalma, yetersiz beslenme, uyaran eksikliği, teke tek ilgi yoksunluğu... vb.) yaşamaktadırlar. Bu nedenle gelişimlerinin sağlıklı aile ortamında yetişen bir çocuk gibi olmamaktadır. Ancak aile yanına yerleştikten kısa bir süre sonra hızlı bir şekilde aradaki farkı kapatmaktadırlar.

Evlat edinilen her çocuğun biyolojik ebeveyni günün birinde ortaya çıkarak çocuğunu arayabilir.

-Verilen rıza kararından vazgeçme riski her zaman bulunmaktadır.

İzleme

Evlat edinme öncesi bir yıllık geçici bakım sürecinde mevzuata uygun olarak yerleştirilen çocuk;

- Evlat edinecek kişi veya eşlerin çocuğu eğitime yeteneği, aile ilişkileri, sağlığı, çocukla olan ilişkilerindeki gelişmeler ile sosyal ve ekonomik koşullarındaki değişimler yönünden sosyal çalışmacılarca izlenir.
- Yapılan izlemeler sonucu üçer aylık dönemler halinde izleme raporları düzenlenir.
- Evlat edineceklerin altsoyu olması halinde düzenlenen izleme raporunda onların da çocuk ile ilgili tavır ve düşünceleri değerlendirilir.
- Evlat edineceklerin küçüğe karşı tutum ve davranışları kurum tarafından denetlenirken gerektiğinde danışmanlık ve rehberlik hizmeti de verilir.
- Bir yıllık izleme süresi sonunda sosyal inceleme raporunu da içeren dosya bir ay içinde ilgili mahkemeye evlat edinme davası açılmak üzere hazırlanır.

Gizlilik

Evlat edinme işlemleri, Türk Medeni Kanununun 314. Maddesinde yer alan “Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlat edinilen kişi istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.” hükmü ile gizlilik altına alınmıştır.

Ancak şu hususun da açıklanmasında yarar görölmektedir: Oldukça düşük bir olasılık olmakla birlikte, belirtilen grupta yer alan çocukların ebeveynlerinin günün birinde ortaya çıkarak çocuklarını arama riski her zaman bulunmaktadır. Ancak bu itirazlar dava konusu olup ilgili mahkemeye başvurulması gerekmektedir.

Evlat edinene ait dosya bilgileri Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel

Müdürlüğü tarafından düzenlenen çocuğun yüksek yararının esas alındığı gerekçeli raporla birlikte ve gizlilik kaydı düşölerek ilgili mahkemeye gönderilmektedir.

Ölkeler Arası Evlat Edinme

Ölkelerarası kapsamda yer alan dosyalar Lahey Ölkelerarası Evlat Edinme Sözleşmesi gereği değerlendirilmektedir. Sözleşme gereği çocuk ancak kendi ülkesinde evlat edindirilemediği takdirde ölkelerarası bir evlat edinme söz konusu olabilmektedir.

Ölkemizde evlat edinmek üzere ailelerin sırada beklemesi nedeniyle bu kapsamda genellikle süreğen sağlık sorunları, engelleri ve bebek grubunun dışında 5 yaş ve üzeri olup genellikle erkek ya da kardeşleri olan çocuklar yer almaktadır.

Ölkemizde ikamet eden ve aynı zamanda bir başka ülkenin vatandaşlık hakkına sahip olan ya da Türk vatandaşı ile evli olan yabancı ülke vatandaşları hakkında evlat edinmenin vatandaşı olunan ülkede tanınıp tanınmayacağına ilişkin olarak Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından ölkelerarası işlem gerçekleştirilmektedir.

Türkiye’de ikamet eden yabancı ülke vatandaşlarının sabıkaları olmadığını gösterir belgelerinin vatandaşı oldukları ülkeden kendileri tarafından temin edilmesi gerekmektedir.

Ülkelerarası merkezi makamları ile işlem başlatılacak vaka dosyalarında, bu ilke ile süren iletişimin detaylarına ve iletişim bilgilerine yer verilmesi gerekmektedir.

Evlat Edinme İle Çocuğun Kazandığı Haklar □ Evlat edinilmiş çocuklar yasal olarak biyolojik çocukların haklarına sahip olurlar.

- Ana ve babaya ait olan haklar ve hükümlülükler evlat edinene geçer.
- Evlat edinilen, evlat edinenin mirasçısı olur.
- Evlat edinilen küçük ise evlat edinenin soyadını alır.
- Evlat edinen isterse çocuğa yeni bir ad verebilir.
- Eşler tarafından birlikte evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan çocukların nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adları yazılır.
- Evlat edinilenin miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlat edinilenin naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinen ailenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlat edinilenle ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir.
- Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlat edinilen istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.
- Evlat edinilmiş olup, biyolojik ailesi hakkındaki bilgilere ulaşmak isteyen kişilerin varsa gerekli bilgi ve belgeleri öncelikle evlat edinme mahkemesinin yapıldığı il biliniyorsa ve kişi aynı ilde halen ikamet ediyorsa, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne, aksi takdirde Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne sunmaları halinde haklarında gerekli araştırma yapılabilmektedir.

Evlat Edinilen Çocuğa Gerçeğin Açıklanması

Çocuğa evlat edinildiği uygun yaş ve zamanda mutlaka söylenmelidir. Çocuğa evlat edinildiğini söyleme konusunda evlat edinme dosyasından sorumlu sosyal çalışmacı tarafından gerekli danışmanlık hizmeti verilmektedir. Çocuk psikolojisi alanında yapılan çalışmalar ışığında çocukların bu durumu normal kabul ederek sorun yaşamamaları ve yaşatmamaları için evlat edinmenin açıklanacağı en uygun dönemin çocuğun henüz sosyal yaşama tam olarak açılmadığı, anne ve baba objesinin yaşamında birinci derecede önem taşıdığı okul öncesi çağ

(4-6 yaş) olduğu bilinmektedir.

Bu açıklamanın zamanında yapılmaması halinde evlat edinilen açısından bakıldığında, hazır olmadığı dönemde herhangi bir kaynaktan (aile dışı kişiler/belgeler vb.) gerçeği öğrenme olasılığı çok yüksektir. Bu durumda, evlat edinilenin başta evlat edinene olan güveninin sarsılmasının yanı sıra diğer insanlarla iletişimi bozularak yaşamında onarılamayacak büyük yaralar da açılabilir.

Evlat edinen açısından bakıldığında, evlat edinen yaşam boyu böyle bir gerçeği saklama zorunluluğunu her zaman omuzlarında ağır bir yük olarak hissedecektir. En önemlisi hazır

olmadığı dönemde uygun olmayan şekilde gerçeği öğrenen evlat edinilen de evlat edinen aileyi suçlayacaktır.

Bu açıklama yapılırken evlat edinilene bazı çocukların annelerinin karnında değil kalplerinde büyüdüğü, kendi çocuğunuz olmasını çok istediğinizi açıklarken asla biyolojik ailesini kötüleyen ifadeler kullanmamaya dikkat edilmelidir. Bu yapılırken evlat edinilenin kendi hakkındaki 'beni ailem istememiş' duygusunun oluşmamasına gereken özenin gösterilmesi büyük önem taşımaktadır.

İsim Değiştirme

Evlat edinen isterse çocuğa yeni bir ad verebilir (bu durum özellikle bebek grubunda yer alan bir uygulama olup evlat edinme davası açıldığında bu talepte de bulunulabilir).

Nüfusa Kayıt

Eşler tarafından birlikte evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adları yazılır. Evlat edinilenin miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlat edinilenin naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinenlerin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlat edinme ile ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir. Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlat edinilen istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamaz.

Evlat Edinilenin Dosya Bilgilerini Talep Etmesi

Evlat edinme ile ilgili kayıtlar, belgeler ve bilgiler mahkeme kararı olmadıkça veya evlat edinilen istemedikçe hiçbir şekilde açıklanamamaktadır. Evlat edinen kişi reşit olduktan sonra evlat edinme dosyasındaki bilgilere ulaşmak için başvuruda bulunabilir.

Başvuru yapılırken;

- Şahsen ve yazılı olarak yapılması (posta yoluyla yapılan başvurular hakkında da araştırma yapılmaktadır. Ancak, araştırma sonucu kişinin ikamet ettiği yerdeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'ne bildirilmekte olup bilginin kişiye verilmesi, mevcut kimlik aslı ile yapılacak şahsen başvurusu ile mümkün olabilmektedir),

Yapılan başvuruda araştırmanın yapılmasına esas olarak sunulan bilgi ve belgenin kapsamının geniş tutulması (araştırmanın daha kısa sürede tamamlanmasını sağlayacaktır),

- İkamet ettiği ildeki il müdürlüğüne (Evlat edinme mahkemesinin yapıldığı il biliniyorsa ve kişi aynı ilde halen ikamet ediyorsa, Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne, aksi takdirde Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne sunmaları halinde haklarında gerekli araştırma yapılabilmektedir.)

- Aşağıda yer aldığı haliyle bilgi ve belgelerden elinde mevcut olanların başvuru dilekçesine eklenmesi,

-Kişinin mevcut kimlik fotokopisi,

-Evlat edinme mahkeme kararı,

- Mahkeme kararından önceki kimlik bilgileri,
- İsim değişikliğine dair mahkeme kararı,
- Evlat edinme öncesinde kalınan il ve kuruluşun adı,
- Kuruluşa kabul ve evlat edinme tarihleri gerekmektedir.

Başvuru sahibinin dosya bilgileri hakkındaki bilgi, hizmette görev yapan sosyal çalışmacı tarafından yapılan bir görüşme ile evlat edinene açıklanır.

Bir Başkasının Çocuğunun Evlat Edinme Mahkeme Kararı Olmaksızın Doğrudan Nüfusa Biyolojik Çocuk Olarak Kayıt Ettirilmesi

Evlat edinmek üzere başvurduğunuzda işlemlerin gerektirdiği tüm yükümlülükleri kabul etmiş sayılırsınız. Hakkınızda olumlu karar verilmesi halinde evlat edineceğiniz çocuk yasal olarak sizin biyolojik çocuğunuz gibi eşit haklara sahip olacaktır.

Evlat Edinme Kapsamında İlimizde Yapılan Hizmetler

İlimizde de öncelikli olarak çocuk sahibi olmayan çift/bireyler için hizmet vermekte olan Evlat Edinme hizmeti mevcut zaman dilimine kadar başvuru sürecinin tamamlanmasının ardından Bakanlık Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nce Türkiye genelinde başka illerde sıraya alınmakta iken ilimizde 0-6 yaş grubu kuruluşun var olması nedeni ile Haziran 2020 itibari ile çocuk yerleştirme yetkisi alınarak tüm süreçler ilimizden yürütülmeye başlanmıştır.

Başvuru yapan ailelerin başvuru süreçleri tamamlandıktan sonra il kontenjanında dilekçe tarihleri göz önüne alınarak genel ve talep edilen/başvuru sahiplerine uygun olduğu belirlenen çocuk kriterlerine uygun olarak özel sıralamalar yapılmaktadır. İlimizde evlat edindirilmeye uygun hale gelen çocuk olması durumunda ailelerin sıraları baz alınarak çocuk yerleştirme süreci başlatılmaktadır.

Geçici Bakım Sözleşmesi ile çocuk teslim alan ailelerin bakım tedbir kararı devam eden çocuk ile 1 yıl süresince mesleki incelemesinin yapılmasının ardından Müdürlüğümüz hukuk birimince Evlat Edinme davası açılmakta ve dava sonucu ile evlat edinilen çocuk teslim alan ailenin kütüğüne kayıt edilir. Evlat edinilen ve ayırt etme gücüne sahip olmayan küçüklerin nüfus kaydına ana ve baba adı olarak evlat edinen eşlerin adları yazılır. (Türk Medeni Kanunu Madde 314). Evlatlığın, miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için evlatlığın naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulur. Ayrıca evlatlıkla ilgili kesinleşmiş mahkeme kararı her iki nüfus kütüğüne işlenir. (Türk Medeni Kanunu Madde 314)

Evlat Edinme Hizmet Modeli İstatistiksel Veriler

	Evlat Edinme	Koruyucu Aile
Ana ve babaya ait olan haklar ve yükümlülükler	Haklar ve yükümlülükler tamamen evlat edinen aileye geçmektedir. Aile, biyolojik anne-baba hükmünü taşımaktadır.	Haklar ve yükümlülükler koruyucu aileye geçmemektedir.
Miras Hakkı	Evlat edindirilen çocuk, evlat edinenin mirasçısı olmaktadır.	Çocuk, koruyucu ailenin mirasçısı olamamaktadır.
Nüfus İşlemleri	Evlat edinen isterse çocuğa yeni bir ad verebilir, çocuk evlat edinenin soyadını almaktadır. Nüfus kaydında çocuğun ana ve baba adı olarak evlat edinen kişilerin adı gözükmektedir. Evlat edindirilen çocuğun miras ve başka haklarının zedelenmemesi, aile bağlarının devam etmesi için çocuğun naklen geldiği aile kütüğü ile evlat edinenin aile kütüğü arasında her türlü bağ kurulmaktadır.	Koruyucu aile çocuğa yeni bir ad ve soy ad verememektedir. Biyolojik ailenin verdiği adı ve soyadı taşımaktadır. Nüfus kaydında çocuğun ana ve baba adı olarak biyolojik ailenin bilgileri gözükmektedir.
İstihdam Hakkı	Çocuk kurumun tanıdığı istihdam hakkından faydalanamamaktadır.	Çocuk kurumun tanıdığı istihdam hakkından faydalanmaktadır.
Korunma Kararı	Evlat edinme işlemi mahkeme kararıyla tamamlandığında korunma kararı kalkmaktadır.	Koruyucu aile hizmeti çocuğun korunma kararı kaldırılıncaya kadar devam etmektedir.
Aylık Ödeme	Evlat Edinen ailelere ödeme yapılmamaktadır.	Koruyucu ailelere, çocuğun bakım ve yetiştirilme masraflarına karşılık olarak Yönetmelik ile belirlenen oranlarda ve kalemlerde aylık ödeme yapılmaktadır.

Hizmet Takibi	Çocuk, mahkeme kararı öncesi 1 yıl süre ile geçici bakım sürecinde periyodik olarak izlenmektedir. Evlat edindirilen çocuğun korunma ihtiyacı olan çocuk statüsü sonlandırılmaktadır.	Çocuk hakkında verilen koruma kararı devam etmekte olup çocuğa ilişkin izlemeler periyodik olarak Bakanlığımız tarafından devam ettirilmektedir.
----------------------	---	--

Aile Başvuru İstatistikleri;

İlimizde 2016 yılında evlat edinme hizmetine herhangi bir başvuru yapılmamıştır. 2017 yılında başvuru yapan 3 ailenin evrak süreci tamamlanmış olup sırada beklemektedir. Yine 2018 yılında başvuru yaparak evrak süreci tamamlanan 3 aileden 1 tanesi çocuk teslim almış olup 2 aile sırada beklemektedir. 2019 yılında başvuru yaparak sıraya alınan 7 aileden 1 tanesi çocuk teslim almış bulunmaktadır. 2020 yılında başvuru yapan 3 aileden 2'sinin evrak işlemleri tamamlanmış il dışı sırada beklerken, 1 ailenin dosya işlemi devam etmektedir. İl dışından 2 çocuk alan 2 aile de evlat edinme izleme süreci devam etmektedir.

Çocuk İstatistikleri;

2015 ve 2016 yıllarında 1'er çocuk, 2017 yılında 3'ü kardeş 6 çocuk, 2018 yılında 0, 2019 yılında 1 çocuk il dışı yerleştirme ile ailelere teslim edilmiştir. 2020 Aralık ayı itibari ile de 1 çocuk il dışı evlat edinme yolu ile aileye teslim edilmiştir.

KORUYUCU AİLE

Koruyucu aile; çeşitli nedenlerle öz ailesi yanında bakımları bir süre için sağlanamayan çocuklarımızın kendi aile ortamlarında eğitim, bakım ve yetiştirilme sorumluluğunu kısa veya uzun süreli olarak, ücretli veya gönüllü statüde devlet denetiminde paylaşılan, hissettikleri toplumsal sorumluluğu gösterebilen uygun aile ya da kişilerdir.

Koruyucu aile hizmeti ile amaç; korunma ve bakım altında bulunan çocuğun, karmaşık ve sorunlu olan dönemini örselenmeden geçirmesini ve normal hayatını devam ettirmesini sağlamaktır. Koruyucu aile, kurumla işbirliği içinde; çocuğa, öz ailesi, okulu ve çevresiyle ilişkilerini devam ettirmelerini sağlayarak yardımcı olur. Ülkemizde T.C. vatandaşı olup sürekli olarak Türkiye'de ikamet eden, 25-65 yaş aralığında bulunan, en az ilkököl mezunu, düzenli geliri bulunan, evli/bekâr veya çocuklu/çocuksuz herkes (çocuğun biyolojik anne-babası ya da vasisi dışındaki kişiler) koruyucu aile olabilir. Koruyucu aile yanına en fazla üç çocuk yerleştirilebilmektedir. Kardeş olan çocukların bir arada büyümelerinin sağlanabilmesi için ise aynı aile yanına yerleştirilmesi tercih edilmektedir. Evlat edinme Türk Medeni Kanunu'nun 305 ila 320'nci maddelerinde düzenlenen, mahkeme kararıyla neticelenen bir süreçken koruyucu ailelik Sosyal Hizmetler Kanunu'nun 24'üncü maddesi ve Koruyucu Aile

Yönetmeliği kapsamında kuruluş bakımına alternatif koruma altındaki çocukların aile yanında bakımlarına yönelik süreli ve geçici bir hizmet modelidir.

İki hizmet arasındaki farklar aşağıdaki şekilde özetlenebilir

Ülkemizin de imzalamış olduğu 2 Eylül 1990 tarihli Çocuk Hakları Sözleşmesi ile koruyucu aile hizmeti daha da önem kazanmış olup halen bu hizmet 14.12.2012 tarih ve 28497 sayılı Koruyucu Aile Yönetmeliği'ne uygun olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi Madde 20, 4721 Sayılı Türk Medeni Kanunu Madde 347, 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu Madde 5, 2828 Sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu Madde 23, 633 Sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname Maddeler 2,8,22,28, Geçici Madde 6 da konu ile ilgilidir.

Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile Modeli dışında; genel ebeveynlik becerilerinin kazanıldığı; temel ana-baba eğitimleri, çocuk gelişimi, iletişim vb. konularda eğitim alınması çocukla iletişim açısından yararlı görülmektedir. Bu eğitimler ilgili kurum personeli tarafından ücretsiz olarak verilir. Korunma ve bakım altında bulunan engelli çocuklar da koruyucu aile hizmetinden yararlanmaktadır.

Koruyucu Aile Yönetmeliği kapsamında ailelerden çeşitli belgeler istenmekte (sağlık raporu, adli sicil kaydı, ögenim belgesi, gelir belgesi vb) bununla birlikte çocuk ile koruyucu aile ilişkileri açısından önem taşıyan temel mesleki değerlendirmelerine esas oluşturacak incelemeler yapılmaktadır. Mevzuat kapsamında; çocuğun anne veya babası ya da vasisinin (çocuğu temsil etmekle görevli kişilerin) koruyucu aile olamayacağı hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla koruyucu aile hukuki anlamda çocuğu temsil etmeye yetkili değildir. Bu sebeple koruyucu aile ve kurumun işbirliği içinde olması önem taşımaktadır.

Hizmet Modelleri

Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile Modeli

Veli ya da vasi dışında kalan kan bağı bulunan akrabalar ya da çocuğun iletişim içinde olduğu veya tanıdığı bakıcı, komşu gibi yakın çevresinde olan kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır.

Geçici Koruyucu Aile Modeli

Acil koruma gereken ve henüz kuruluş bakımına yerleştirilmemiş ya da kendisi için planlanan hizmet modelinden çeşitli nedenlerle henüz yararlandırılmamış çocuklar için; eğitim alan ailelerce sağlanan, birkaç gün ile en fazla bir ay arasında değişen bakımdır.

Sürelili Koruyucu Aile Modeli

Öz ailesi yanına kısa sürede döndürülme imkânı bulunmayan ya da kalıcı olarak aile yanına yerleştirilemeyen çocuklara, kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır.

Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modeli

Özel zorlukları ve ihtiyaçları olan çocuklara yardımcı olabilecek lisans eğitimine sahip olan veya aldıkları eğitimler ile profesyonel düzeye gelmiş kişi ve ailelerin sağladığı bakımdır.

İkamet ettiğiniz ildeki Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne dilekçe ile başvurabileceğiniz gibi, e-devlet ve ebasvuru.aile.gov.tr adresinden de müracaat edebilirsiniz.

İstenen Belgeler

- T.C. kimlik numarası beyanı
- Bir adet vesikalık fotoğraf
- Öğrenim durumunu gösterir belgenin onaylı örneği
- İş, gelir ve sosyal güvenlik durumunu gösteren belgenin onaylı örneği
- Adli sicil belgesi
- Koruyucu aile olacak kişilerin, çocuğun bakımını, psiko-sosyal gelişimini ve eğitimi etkileyecek ya da çocuğa zarar verecek düzeyde fiziksel engeli, ruhsal rahatsızlığı ve bulaşıcı hastalığının olmadığını gösteren, Devlet ya da üniversite hastanelerinin ilgili bölümlerinden alınan doktor raporu

Kişilerin evli olması halinde her iki eş için de aynı belgeler istenir.

Sosyal inceleme sürecinde tespit edilen durumları ilişkin koruyucu aileyi tanımaya yönelik ihtiyaç duyulacak diğer belgeler de istenir.

Aile ile birlikte yaşayan kişilerin bulunması halinde, bu kişilerden de adli sicil kaydının bulunmadığına ilişkin belge ve ruhsal rahatsızlığı ile bulaşıcı hastalığı bulunmadığına dair rapor istenir.

Hizmet sürecinin devam ettiği her iki yılda bir ve koruyucu aileye yeni katılan her aile üyesi için doktor raporu ve adli sicil belgesi yenilenir. Tespit edilen duruma uygun işlem tesis edilir.

Ödemeler

Koruyucu ailelere koruyucu aile yanına yerleştirilen çocukların bakım, eğitim ve yetiştirilmelerine ilişkin harcamalara karşılık olmak üzere çocuk başına çocuğun (varsa) engellilik ve yaş durumuna göre değişkenlik gösteren miktarlarda aylık net ödeme yapılır. Ayrıca koruyucu aileye yılda bir kez çocuğun eğitim masrafları karşılığı 3 katı tutarında ve yılda iki kez giyim masrafları karşılığı 2 katı tutarında ödeme yapılmaktadır. Bunun yanı sıra, aylık okul servis ücretleri, meslek edindirme ve sınavlara hazırlık kurs ücretleri için de yıllık belirlenen tutarlarda ödemeler yapılmaktadır.

Koruyucu aile hizmeti, çocuklar için sadece bir bakım modeli olmasının çok daha ötesinde onlar için bir rehabilitasyon sürecidir. Koruyucu aile hizmeti, çocukların kurum bakımının etkilerinden arınmaları ve sağlıklı olarak gelişip yetişebilmeleri için bir ortam sunabildiği oranda başarıya ulaşabilmektedir. Ancak bu model sadece bu hizmetten yararlandırılan çocuğu değil, dolaylı ya da dolaysız olarak aile yanına yerleştirilecek çocuğu, koruyucu aileyi, çocuğun biyolojik ailesi ve koruyucu ailenin diğer aile bireylerini etkileyen de bir süreçtir. Bu sürecin her boyutuyla bu alanda çalışmalarını yürüten meslek elemanları tarafından yakından takip edilmesi ve gerekli müdahalelerin zamanında yapılması hizmetin

sürekliliği açısından çok önemlidir. Bu amaçla Koruyucu aile ve yanına yerleştirilen çocuk ile biyolojik aile, vakanın özelliklerine göre belirlenen aralıklarla, düzenli olarak mevzuat kapsamında uzmanlar tarafından izlenmektedir.

Öz Aileye Dönüş

Söz konusu işlemler; çocuk hakkında uygulanan mahkeme kararları kapsamında çocuğa hizmet veren tüm tarafların (kurum, koruyucu aile, biyolojik aile ve görüşlerini ifade edebilecek yaştaysa çocuğun) görüşleri alınarak koruyucu aile birimince yürütülmektedir.

İlimiz İstatistikler

İlimizde titizlik ile yürütülmekte olan hizmette mevcut süreçte 46 aile yanında 59 çocuk bulunmakta olup bu çocuklardan 33'si kız,26'sı ise erkek çocuktur. 2020 yılı Kasım Ayı itibariyle yıl içerisinde 8 çocuk aile yanına yerleştirilmiştir. 1 çocuk uyum süreci kapsamında iken 1 çocuğun yerleştirme işlemleri içinde çalışmalar devam etmektedir. Aile yanında kalmakta olan çocuklar ile yapılan düzenli görüşmelerde mutlu ve huzurlu günler geçirdikleri gözlemlenmiş ayrıca çocukların kişisel gelişimlerinde de olumlu ilerlemeler kaydedildiği görülmektedir.

Koruyucu aile statüsünde bulunan 9 ailede 15 kardeş çocukların bulunduğu, Akraba veya Yakın Çevre Koruyucu Aile Modeli uygulanan 7 ailede 10 çocuk, Süreli Koruyucu Aile Modeli uygulanan 39 koruyucu ailede ise 49 çocuk bulunduğu, Geçici Koruyucu Aile modeli ve

Uzmanlaşmış Koruyucu Aile Modeli uygulanmadığı, dosyası tamamlanarak sırada bekleyen koruyucu aile sayısının (4) olduğu, görüşmeleri devam eden aile sayısının ise (1) olduğu müşahede edilmiştir.

İlimizde hizmete devam etmekte olan koruyucu ailelerimize çocukların yaş grupları doğrultusunda ödemeler yapılmakta olup 2020 Aralık Ayı itibariyle;

- 0-3 yaş çocuk için 793,16 TL,
- 4-5 yaş çocuk için 1,189.74 TL,
- 1-4 sınıfa giden çocuk için 1.361,73TL,
- 5-8 sınıfa giden çocuk için 1.408,06 TL,
- 15-18 yaş için 1.533,72 TL,
- 19 yaş üzeri gençlerimiz için 1.736.06 TL ödeme yapılmaktadır.

Yine bu bağlamda ilimizde 0-3 yaş grubu 6 çocuk, 4-5 yaş grubu 9 çocuk, 6-9 yaş grubu 22 9-12 yaş grubu 18, 15-18 yaş grubu 3, 19 yaş ve üzeri 1 çocuk bulunmaktadır.

İlimizde bulunan ve hizmete devam etmekte olan koruyucu ailelerimiz, Koruyucu Aile Yönetmeliğininin 16 maddesinin 2 fıkrasının a bendi gereğince ilk yıl en az her ay bir defa olmak üzere düzenli olarak izlenir, daha uygun hizmet modeline karar verilmesi amacıyla genel bir durum değerlendirmesi yapılır. Çocuğun koruyucu aile yanında kalmasının uygun görülmesi durumunda ikinci yıldan itibaren izlemeler yılda en az dört defadan az olmamak üzere düzenli olarak yapılır.

ÖKSÜZ VE YETİM ÇOCUKLARA YÖNELİK HİZMETLER BİRİMİ

İl Müdürlüğümüz bünyesinde Öksüz ve Yetim Çocuklara Yönelik Hizmetler Birimi kapsamında düzenli hane ziyaretleri yapılarak ihtiyaç duyulan hizmet modellerine ilişkin gerekli kurum ve kuruluşlarla koordinasyon sağlanmaktadır. Erzincan İl Milli Eğitim Müdürlüğünün talebimize istinaden gönderdiği «Öksüz ve Yetim Çocuklar Listesi» nde bulunan 436 çocuktan;

- 70 çocuğumuza ulaşılmış ve psikolojik ve ekonomik desteğe ihtiyaç duymadıkları bilgisi edinilmiştir.
- 36 çocuğumuz hanede ziyaret edilerek ihtiyaç duyulan sosyal hizmet modelinin belirlenmesi ve gerekli yönlendirmelerin yapılması sağlanmıştır. Yapılan ziyaretler neticesinde; 2 çocuğumuza SHM tarafından Danışmanlık Tedbiri talep edilmiş, 2 çocuğumuz SED hizmetinden faydalandırılmıştır.

ŞEHİT YAKINLARI VE GAZİLER BİRİMİ

19 Şubat 2014 tarihli 28918 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 6518 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanununun 40. Maddesi ile İçişleri Bakanlığınca yürütülen şehit yakınları ve gazilerin istihdamına yönelik iş ve işlemler, *Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü ve Çalışma Genel Müdürlüğüne* devredilmiştir.

Bu devir işlemi ile Bakanlığımıza bağlı Şehit Yakınları ve Gaziler Genel Müdürlüğü Kurulmuştur. Genel Müdürlüğümüz şehitlerin hatıralarının yaşatılması, şehit yakınları ile gazilerin her türlü mağduriyet ve mahrumiyetten korunması amacıyla; ulusal politika ve stratejilerin belirlenmesini koordine etmek, şehit yakınları ile gazilere yönelik sosyal hizmet ve yardım faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlama gibi görevleri yerine getirmektedir.

2014 yılından beri tüm şehit yakınları gazi ve gazi yakınlarımızın istihdam ve ücretsiz seyahat kartları işlemleri İl Müdürlüğümüz Şehit Yakınları ve Gaziler Birimimiz tarafından yapılmaya başlanmıştır. İlimizde 2014 yılında 40, 2015 yılında 18, 2016 yılında 13, 2017 yılında 5, 2018 yılında 16, 2019 yılında 2, 2020 yılında 6 şehit yakını ve gazimizin istihdam başvuruları alınarak atamaları gerçekleştirilmiştir. Ayrıca toplam 540 kişinin ücretsiz seyahat kartı başvurusu alınmıştır.

1984 yılında Türkiye'nin ilk şehidi Süleyman AYDIN ilimiz nüfusuna kayıtlıdır. Şu an İlimizde hizmet verilen 249 şehit yakını ve gazimiz bulunmaktadır. Ailelerimizin her türlü sıkıntılarında dilek ve isteklerinin yerine getirilmesi için büyük hassasiyet gösterilmektedir. İl Müdürlüğümüz bünyesinde kurulan psiko- sosyal destek ekibimizle birlikte ailelerimize gereken destek verilmektedir.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak kahraman gazilerimizin, gazi ailelerimizin, şehit yakınlarımızın sadece bir gün değil, 365 gün yanında olduğumuzu hep vurguluyoruz. Zira milletler ancak kahramanlarıyla beraber yaşar. Şehitlerimizin hatıralarına, emanetlerine ve gazilerimize ilelebet sahip çıkmak en büyük görevimizdir.

BAKIM SONRASI REHBERLİK BİRİMİ

2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu veya 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu ile Aile veya Çocuk Mahkemeleri kararıyla devlet koruması altına alınan çocuklar 18 yaşına kadar ailelerinin talebi olmadığı sürece kurum bakımında kalmaktadırlar. 18 yaşını tamamladıktan sonra söz konusu kanunların ilgili maddeleri ve yine konu ile ilgili genelgeler gereği ihtiyaç durumunda korunma kararları uzatılarak kurumda kalmaya devam etmektedirler. Devlet korumasına ihtiyaçlık durumu sona erince kaldığı kuruluştan ayrılan gençlerimiz bundan sonra hayatlarına bazen tek başlarına, bazen de aileleri ile devam etmektedirler. Kuruluştan ayrıldıktan sonra takibi ayrıldığı kuruluş tarafından devam eden gençlerle bağlar bir anda koparılmazdı. Amatör olarak ve tamamen gönüllülük esası ile yapılan bu hizmet 2010 yılından itibaren yayınlanan genelge ile daha düzenli yürütülmüştür. 2013 yılında il müdürlüklerimizde çocuk birimlerinden sorumlu il müdür yardımcısı başkanlığında meslek elemanlarından oluşan Bakım Sonrası Rehberlik Birimi adı altında daha sistemli olarak yapılmaya başlanmış ve zaman içinde yapılan yenilikler ile günümüzde profesyonel bir şekilde yürütülmektedir.

REHBERLİK: Sosyal hizmet modellerinden reşit olarak veya eğitimlerini tamamlayarak ayrılan gençlerin, kendi yaşam düzenleri içerisinde ihtiyaç duydukları eğitim, mesleki gelişim, iş ve istihdam süreçlerinde, uyum sağlama kapasitelerini geliştirmelerine, kişisel güçlerinin farkına vararak yaşam seçimlerini idare etmelerine ve zorlanmalı durumlarda tepkilerini kontrol ederek potansiyellerine tamamen ulaşmalarına, dengeli ilişkiler kurarak sürdürmelerine yardımcı olacak destektir.

BAKIM SONRASI REHBERLİK: Sosyal hizmet modellerinden ayrılan gençlerin toplumsal hayat, aile yaşamı, iş süreçleri gibi konularda hayatlarının herhangi bir döneminde ihtiyaç duymaları durumunda müracaat ettiklerinde hizmet alacakları bakım sonrası rehberlik ve danışmanlık sistemidir.

BAKIM SONRASI REHBERLİK BİRİMİNDE GÖREV YAPACAK PERSONEL:

Bakım sonrası rehberlik hizmetini yerine getirecek personelin tercihen, krize müdahale, aile danışma, EMDR Terapisi gibi ek danışmanlık eğitimleriyle desteklenmiş meslek personelinin seçilmesi önemlidir. Bunun yanı sıra, kişi-grup ve toplumla çalışma yöntem ve teknikleri konusunda eğitim almış, müracaat eden gençlere rehberlik yapabilecek ve çözüm odaklı yaklaşımla sorunları değerlendirebilecek özellikte olması gerekmektedir.

BAKIM SONRASI REHBERLİK KAPSAMINDA GENÇLERE VERİLEBİLECEK DESTEKLER:

- Bakanlığımız kuruluş bakımından ayrılan ve yeterli ekonomik desteği bulunmayan gençleri, Sosyal ve Ekonomik Destek Yönetmeliği'nin 6.c maddesi gereğince süreli yardımlar ile desteklemektedir.
- İletişim becerilerine odaklanarak, dinleme ve tepki verme becerilerinin iyileştirilmesi, - Kendisini ve başkalarını daha iyi anlamasını sağlayacak bilişsel bilgiler vermeye yönelik çalışmalar yapılması,

- Önleyici çalışmalar kapsamında, stresle başa çıkma, etkili iletişim, problem çözme becerileri gibi destekleyici davranışsal yaklaşımlar uygulanması,
- İş hayatı, aile ve sosyal çevre konusunda bilinç artırıcı çalışmalar yapılması,
- Genel sağlık ve psikolojik değerlendirmeler için uygun sağlık kurumuna yönlendirme yapılması,
- Geçici barınma ve kalıcı ev düzeni kurmada sivil toplum kuruluşu ve gönüllü desteği için çalışmalar yapılması,
- İhtiyaçları doğrultusunda kaynaklara ulaşma kapasitelerinin artırılması, bilgi ve yönlendirmelerde bulunulması,
- Karar verme süreçlerini ve tercihleri doğrultusundaki eylemlerini belirlemede planlama yapma becerisini geliştirici, kolaylaştırıcı ve belirlenen konuya ilişkin motivasyonlarını istikrarlı, tutarlı bir şekilde gerektiği kadar sürdürebilme sorumluluğuna destek olacak çalışmalar yapılması,

BAKIM SONRASI REHBERLİK BİRİMİNİN GÖREVLERİ:

* Koruma/Bakım Tedbiri Kararı sona ererek (reşit olarak veya akademik yaşamlarını tamamlamaları ile) kurum bakımından ayrılan gençlerin takibi bir yıl boyunca ayrıldığı kurumun meslek elemanları tarafından yapılır. İzleme ve rehberlik hizmetinin sunulması için kişinin bu hizmetten yararlanmayı kabul etmesi esastır. Kişinin izleme ve rehberlik hizmetini istememesi durumunda yazılı beyanı alınarak söz konusu hizmet sonlandırılır.

* 18 yaşını doldurarak kurum bakımından ayrılan gençlerimize 2828 sayılı yasaya 1988 yılında getirilen Ek:1 madde ile (3413 sayılı yasa) kamu kurum ve

kuruluşlarında istihdam hakkı tanınmıştır. Bu çerçevede gençlerimize atama dönemlerinde tercih yapma, evrak hazırlama, göreve başlama süreçlerinde destek olunmaktadır. Yine aynı dönemde gençlerimize 1 gün olarak uygulanan İş Hayatına Uyum Semineri; gençlerimiz ile kurumsal bağ oluşturmak ve işe uyum ile birlikte sosyal yaşama geçişte kurum olarak her zaman yanlarında olduğunu göstermek açısından önemli görülmektedir. Seminer Konuları;

2828 sayılı Kanununun Ek: 1. Maddesinin getirdiği kazanımlar, elde edilen haklar, işe yerleşen gençlerin yükümlülükleri,

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, kamu görevlisinin hakları ve sorumlulukları, iş ve sosyal güvenlik hukuku, disiplin soruşturması ve disiplin cezaları, yargılanma ve görevden uzaklaştırma, devlet malını koruma ve tasarruf tedbirleri,

Protokol ve görgü kuralları, etkili iletişim ve beden dili, insan ilişkileri ve öfke kontrolü, stres ve stresle baş etme yolları,

Bütçe yönetimi, ihtiyaçlarda önceliği tespit etme, bilinçsiz para harcama, kredi kartı kullanımı ve kefil olmanın doğuracağı sonuçlar

*Kuruluşlardan ayrılan çocuk ve gençlerimizin kendi yaşam planlarını yaparken kendi kendilerine yeterli duruma gelmeleri sağlanıncaya kadar; kalacakları ev, pansiyon, misafirhane gibi yerlerin açılması ve ilgili kuruluşlarla işbirliğinde bulunulması konularında çalışmalar yapmak, karşılaşılabilecek barınma, aile ve evlilik konularında destek olunmaktadır.

*Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün “Benim Rehberim” projesi kapsamında önceki yıllarda kuruluşlarımızdan ayrılıp örnek bir hayat süren gençlerimiz ile halen kuruluşlarda kalan çocuklarımızı buluşturarak tecrübe aktarımı sağlanmaktadır.

Yapılan tüm çalışmalar 2010 yılında çıkarılan “Gençlerin İstihdamı, Hayata Hazırlanma ve Bakım Sonrası Rehberlik” konulu Genelge revize edilerek 2016/1 sayılı “Sosyal Hizmetler Kanunu Kapsamında Tanınan İstihdam Hakkının Kullanımı ve Bakım Sonrası Rehberlik Hizmetleri” konulu Genelge kapsamında yürütülmekte olup çalışmalar kayıt altına alınmaktadır.

Erzincan ilinde bu kapsamda işe yerleştirilen 89 gencimiz bulunmakta olup gönüllülük esasına göre iş yeri ziyaretleri yapılmaktadır.

ÇOCUK HAKLARI BİRİMİ

Çocuk Hakları Nedir?

Basitçe ifade etmek gerekirse çocuk hakları, çocukların insan haklarıdır. Yaşı, ırkı, cinsiyeti, maddi durumu veya doğum yeri neresi olursa olsun, her çocuğun hakları vardır.

Bu haklar **Çocuk Hakları Sözleşmesi** ile uluslararası kanunlarla korunmaktadır (ÇHS). Bu sözleşme her çocuğa **adil, eşit ve onurlu** şekilde davranılma hakkı tanımaktadır. Çocuk Hakları

Sözleşmesi kanunları ayırım yapmaz ve her zaman çocukların çıkarınıdır.

Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi çocuğu “Çocuk üzerinde geçerli yasalar yetişkinliği daha erken yaşta kabul etmiyorsa, on sekiz yaşının altındaki bütün insanlar” olarak tanımlamaktadır.

BM'nin çocuk haklarına göre, çocuklar savunmasız oldukları için **özel koruma ve destek** hakkına sahiptir. ÇHS'ye göre bütün çocuklar barış, onur, anlayış, özgürlük, eşitlik ve dayanışma ortamı içinde büyümelidir. BM yasalarına göre bütün uluslar bu hakları çocuklara sağlamakla yükümlüdür.

Çocuk Haklarının Tarihçesi

Dünya Savaşlarının yıkıcı neticelerini ve çocuklar üzerindeki **psikolojik ve fiziksel etkilerini** takiben Birleşmiş Milletler (BM), çocukların insan haklarının özel bir korumaya muhtaç olduğuna karar vermiştir.

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra, Milletler Cemiyeti (sonradan Birleşmiş

Milletler olmuştur) **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin** taslağını oluşturmuştur. Bu taslakta yaşam, yiyecek, barınak, eğitim, konuşma ve din özgürlüğü, adalet ve barış haklarına yer verilmiştir.

Çocukların ziyadesiyle savunmasız olduğuna hükmeden BM, **Çocuk Hakları Genevre Bildirgesi'ni** uygulamaya karar vermiştir. Bu bildirme sadece beş madde içeren kısa bir bildirmedir fakat savunmasız kabul edilen çocuklar için uygun görülen sorumlulukların bir çerçevesini sunmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra, **Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Çocuk Hakları**

Bildirgesi'ni kabul etmiştir. Bu bildirme ileride 1989'da kabul edilecek olan Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne giden yolu açmıştır. Bu sayede de çocuk hakları ilk defa uluslararası yasalarla koruma altına alınmıştır.

Çocuk Hakları Sözleşmesi tarihteki **en geniş çaplı onay alan insan hakları sözleşmesi** olmakla birlikte günümüzde çocukların haklarını korumak için **en geniş kapsamlı hukuki metin** durumundadır. Çocuk haklarını 54 madde ile belirler ve dört temel inanç üzerine kurulmuştur:

- Çocuklar ayrımcılığa maruz kalmamalıdır (Madde 2).
- Çocuklar etkileyen her kararda çocukların çıkarları en önemli düşünce olmalıdır (Madde 3).

- Çocukların sağ kalma ve sağlıklı şekilde gelişme hakkı vardır (Madde 6). □ Çocukların kendilerini etkileyen konularda düşüncelerinin dikkate alınması hakkı vardır (Madde 12).

Çocuk Hakları Sözleşmesi Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilmiştir. 20 Kasım günü tüm dünyada “Çocuk Hakları Günü” olarak kutlanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti sözleşmeyi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış olup “Koordinatör Kurulu” olarak Başbakanlık Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunu görevlendirmiştir. Çocuk Hakları Sözleşmesi 27 Ocak 1995 tarih ve 22184 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

İhtirazi Kayıt: Türkiye Cumhuriyeti Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme’ ninin 17, 29 ve 30. maddeleri hükümlerini T.C. Anayasası ve 24 Temmuz 1923 tarihli Lozan Anlaşması hükümlerine ve ruhuna uygun olarak yorumlama hakkını saklı tutmaktadır.

Mülga Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 29.11.2013 tarih ve 1291 sayılı yazıları ile “Çocuk Hakları İl Çocuk Komitelerinin Oluşturulması, Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönerge” yayınlanmıştır. Yönerge gereği Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü koordinatörlüğünde her ilde 0-18 yaş arası çocuklardan oluşan Çocuk Hakları İl Komiteleri oluşturulmuştur. Komite üyeleri öğrenciler, tercihen tüm okullardan seçilen okul öğrenci meclis başkanları, okulların çocuk hakları kulübü öğrencileri, çalıştırılan çocuklar, suça sürüklenen çocuklar, İl Müdürlüklerine bağlı kuruluşlarda koruma ve bakım altında olan çocuklar, engelli çocuklar ile Gençlik Merkezlerine devam eden çocuklardan oluşturulmuştur. Bunların dışında isteyen her çocuğun üye olması imkânı sağlanmıştır. Komite üyeleri iki yılda bir yaptıkları seçimle bir kız ve bir erkek eş başkan ile

kız ve erkek sayısı eşit 10 asil, 10 yedek üye olmak üzere “Komite Yürütme Kurulu”nu oluşturmuşlardır. Komite her yıl Nisan ve Ekim aylarında toplanarak yapılan ve planlanan çalışmalar görüşülerek rapor haline getirilir ve raporlar İl Müdürlüklerine ve Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne gönderilerek arşivlenir.

Mülga Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 11.04.2014 tarih ve 241 sayılı yazı ile de “Çocuk Danışma Kurulunun Oluşturulması ve Çalışma Usul ve Esaslarına İlişkin Yönerge” yayınlanmıştır. Yönerge gereği en az iki yıl aktif çalışan Çocuk Komitesi Üyeleri arasından Çocuk Formunda iki yılda bir kapalı oy usulü ile seçilen kız ve erkek sayısı eşit 18 üye ile 2 Türkiye Koordinatörü olmak üzere toplam 20 çocuktan oluşan Danışma Kurulu oluşturularak çalışmalarını sürdürmüşlerdir. Kurul her yıl sömestri ve yaz tatillerinin ilk haftasında olmak üzere yılda en az iki kez toplanmaktadır.

Toplantıda alınan kararlar ve planlanan çalışmalar kurul tarafından rapor haline dönüştürülerek Daire Başkanlığınca Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğüne sunulmakta, Genel Müdürlük tarafından da rapor Çocuk Komitelerine gönderilmektedir.

İLİMİZDE ÇOCUK HAKLARI BİRİMİ TARAFINDAN YAPILAN FAALİYETLER

Okullarımızda Çocuk Hakları ile ilgili bilgilendirme amaçlı toplantılar yapılması, okullarda ve şehir merkezinde broşür dağıtılması ve afişlerin asılması,

23 Nisa Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı törenlerinde köy okullarına gidilerek bayramın birlikte kutlanması,

Sıfır Atık Projesi kapsamında çeşitli kurumlarda sunumlar yapılması,

Huzurevi ziyaretlerinin yapılması,

Kuruluşlarımızdan ayrılan çocuklarla halen kalmakta olan çocuklarımızın buluşmalarının sağlanması,

Ekranla Değil Akranla ve Okul Destek Projesi ile birlikte yürütülen etkinliklere katılımın sağlanması,

BU GÜNE KADAR YÜRÜTTÜĞÜMÜZ PROJE-PROGRAM VE UYGULAMALARIMIZ

ASDEP (Aile Sosyal Destek Programı)

Okul Destek Projesi, bakanlığımızın projesi olup halen devam etmektedir

Çocuklar Güvende Uygulaması

Mobil Çocuk Sosyal Hizmet Uygulaması

Ekranla Değil Akranla, bakanlığımızın projesi olup halen devam etmektedir

Kadın Eli Bereket Pazarı-Engelsiz Kafe

Kadınlar İçin Mesleki Gelişim

Gönül Elçileri

Yol Arkadaşım - Rol Model Projesi

KADIN ELİ BEREKET PAZARI - ENGELSİZ KAFE

1. Projenin Amacı:

Bu proje kadınların kendi el emeği ürünlerini üretip, unutulmaya yüz tutmuş el sanatlarını yeniden hayata döndürmeyi planlayan, kadınların kendi ayakları üzerinde durmasını sağlayan aynı zamanda sosyo-ekonomik kalkınmaya katkılarını artıran bir projedir.

KUDAKA Mali Destek Projesi kapsamında kurulan bu Pazar alanıyla dezavantajlı kadınlarımızın sosyal ve ekonomik hayatta söz sahibi olmalarını sağlamak, sosyalleşmesine yardımcı olmak ve verimliliklerini artırmak amaçlanmaktadır. Bu proje aynı zamanda Erzincan'ın eski değerlerinin kadın eliyle hayat bulması amaçlanmıştır. Kadınlarımız ürettikleri el emeği ürünlerini güvenli ve kolay bir şekilde pazarlayabilecekleri bir imkâna sahip olmaları amaçlanmıştır. Pazar alanımızda 20 tane dükkân ve engellilerimiz için engelsiz kafe mevcuttur. Her bir dükkân dört kadının istifade edeceği şekilde planlanmıştır. Proje kapsamında dönüşümlü olarak Erzincan da yaşayan kadınların yararlanması planlanmıştır.

Projemiz iki aşamada gerçekleştirilmiştir.

1. Aşama:

Projede yer almak isteyen katılımcılara Girişimcilik, Müşteri memnuniyeti ve Pazarlama eğitimi verilmiştir. Böylelikle projede ilk etapta yer alacak kişilerin en iyi şekilde hizmet vermeleri amaçlanmıştır.

2. Aşama:

Projenin uygulanabilir hale gelmesi için 20 tane satış dükkânı ve Engellilerin istifade edebileceği engelsiz kafe kurulmuştur.

Projemizin ikinci aşaması da tamamlandıktan sonra girişimci kadınlarımızın desteği ile Kadın Eli Bereket Pazarı kurulmuş oldu ve faaliyetlerine devam etmektedirler.

Proje Alanı Faaliyet Noktası:

- ✓ Üretimin Desteklenmesi
- ✓ Kırsal Turizmin Desteklenmesi
- ✓ İstihdam
- ✓ Kadınların İş Hayatında Aktif Yer Almalarını Sağlamak
- ✓ Kadınlarımıza Yeni Bir Sosyal Alan Oluşturmak
- ✓ Ülke Ekonomisine Destek Olmak **Proje Bütçesi:**

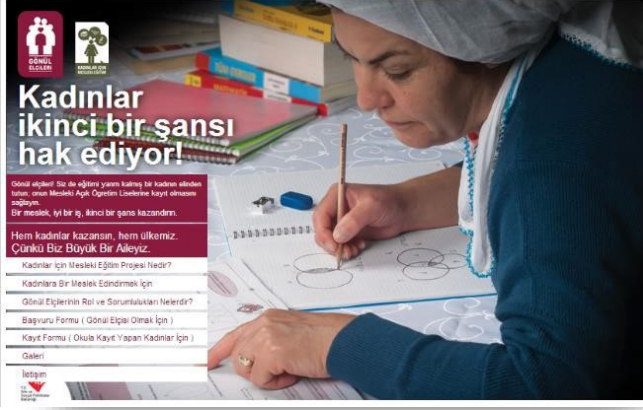
Kadın Eli Bereket Pazarı Projesi Kuzey Doğu Anadolu Kalkınma Ajansı Mali Destek Programı Tarafından Desteklenmiştir. Proje Bedeli 264.010,40 TL dır.

KADINLAR İÇİN MESLEKİ GELİŞİM

Kadınlar için Mesleki Eğitim Projesi Nedir?

1-Örgün eğitim dışında kalmış kadınların eğitime kazandırılması ve Mesleki Açık Öğretim Liselerine Yönelme

2- Öğrenimini tamamlamış kadınların iş hayatına katılımını sağlama

3-İş hayatına nitelikli insan gücü yetiştirme.

4-Kadının ekonomik ve sosyal yönden güçlendirilmesi

Projenin Hedefleri Neler?

Eğitim düzeyi düşük ve ekonomik açıdan yetersiz düzeyde olan kadınları mesleki açık öğretim okullarına yönlendirerek eğitimlerini tamamlamalarına imkân sunmak ve mesleki beceriler kazanmalarını ve istihdam edilmeleri kendi açılarından ve yetiştirdiği nesiller itibariyle önemlidir. Kadının kendini gerçekleştirilmesiyle toplumda bir kelebek etkisi oluşturulacağı inancıyla kadının güçlenmesi hedeflenmiştir.

GÖNÜL ELÇİLERİ

Gönül Elçisi, özgür iradeyle ve dayanışma ruhu içinde, herhangi bir maddi karşılık beklemezsizin sahip olduğu deneyim, beceri ve kaynakları toplumun dezavantajlı gruplarının

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

yaşam kalitelerini yükseltmeye yönelik olarak kullanarak, T.C. Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının vermiş olduğu kurumsal hizmetlere katkı sağlayan kişidir.

KİMLER GÖNÜL ELÇİSİ OLABİLİR

İhtiyaç sahibi olanlara ve insanlığa katkı sağlamak isteyen herkes
GÖNÜL ELÇİSİ olabilir.

Emekliler

Yarı zamanlı çalışan yetişkinler

Ev hanımları

Toplumdaki doğal liderler Gençler;

Öğrenmenin en kolay yaşlarda olduğu çocuklar/öğrenciler

Toplum tarafından tanınan kişiler; bilim insanı, oyuncu, yazar, sanatçı vb.
(Bakanlığımızın projesi olup halen devam etmektedir)

YOL ARKADAŞIM - ROL MODEL PROJESİ

YOL ARKADAŞIM

Bakanlığımız bünyesinde Müdürlüğümüzce verilen hizmetler içerisinde çeşitli nedenler ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'na bağlı il ve ilçelerde hizmet vermekte olan kuruluşlarda koruma ve bakım altında bulunan çocukların hayatlarını nasıl idame ettireceği konusunda bir rehber ihtiyacı duydukları, büyürken bir ebeveyn varlığının eksikliğini hissettikleri, aile ortamından uzak kalmalarının yanı sıra ailesel birtakım yaşam örüntülerinden de uzak kaldığı bu nedenle de aile kurumuna dair bir takım nüanslardan bihaber olarak büyüdükları gözlemlenmiştir.

Bu kapsamda Erzincan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü olarak ilimizdeki kuruluşlarda kalan çocukların kuruluştaki kaldığı süreç içerisinde bireysel sorun/mutluluklarını paylaşabilecekleri veya herhangi bir konuda danışabilecekleri bir aileye özlem duydukları, kurum/kuruluştan ayrıldıktan sonra kuruluşlardan ayrılarak istihdam edilmiş veya edilmemiş çocukların hayatlarını nasıl idame ettireceği konusunda rehber ihtiyacı duydukları görülmüştür. Bu anlamda çocukların psiko-sosyal ve kişisel gelişimlerine rol model olabilmek, yaşamlarını kolaylaştırmak, okul başarılarının yükseltilmesine katkı sağlamak ve çocukların kurumda dışında farklı faaliyet alanlarının oluşturulmasını sağlamak amacıyla yola çıkılmıştır

Bu bağlamda; esas görevlerimizden birisi olan gençlere ve çocuklara hayata adım atarken ihtiyaç duyduğu tüm alanlarda gerekli rehberlik hizmetinin sunulması olduğu düşüncesinden hareketle 'Yol Arkadaşım' ve 'Rol Model' projeleri tasarlanmış olup hayata

geçirilmesi sağlanmıştır.

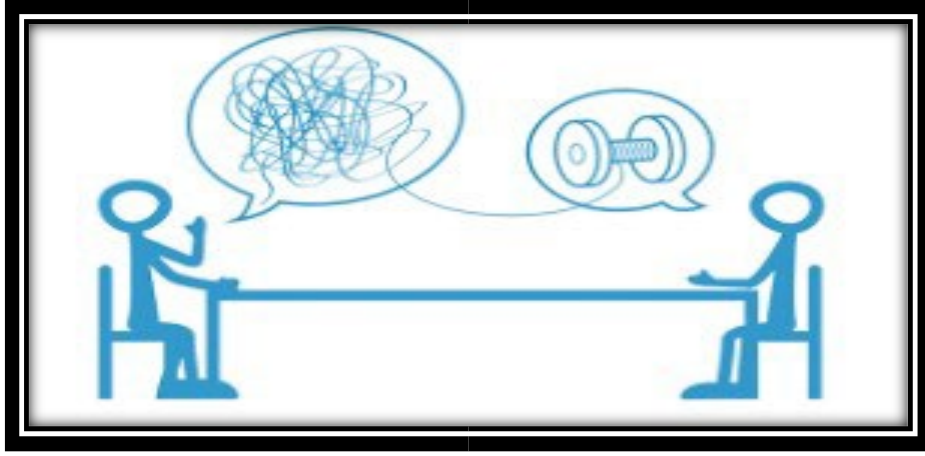
Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı olan kuruluşlarda bakım ve koruma altında iken reşit olma sebebi ile kuruluşlardan ayrılan istihdam edilmiş veya edilmemiş çocukların bakım ve koruma sonrasındaki hayatlarını idame ettirme konusunda kendilerine rehber olabilecek bireylerin varlığı ile **psikolojik, sosyal ve benzeri ihtiyaçlarının karşılanması, Dezavantajlı hayat örüntüsü** nedeni ile kuruluş bakımına alınmış ancak tanık olduğu çevrenin kuruluştan ibaret olmadığı ve çalışma hayatının birçok olumlu/olumsuz durumu da beraberinde getirdiğini görmesinin **kişisel gelişimine katkı sağlanması**, Reşit olarak toplumsallaşma sürecine giren gençlerin bir aileye, bir işe ve benzeri toplumsal gruplara **aidiyet duygularının gelişmesine yardımcı olmak** amaçlanmıştır.

Proje Hedef Grup ve Ortakları

Gönüllü bireyler

- İl genelinde görev yapan devlet memurları Kuruluşlarda koruma altındayken reşit olan çocuklar
- İstihdam edilmiş olanlar
- İstihdam edilmemiş olanlar

Projeden Beklenen Sonuçlar;

- Proje ile kuruluş bakımında iken sosyal hayat hakkında bilgisi sınırlı olan bireylerin reşit olduktan sonraki sosyal ve iş hayatında karşılaşılabileceği sorunlara refakat ederek olumlu yönlendirmelerde bulunmak,
- Rehber olacak gönüllü bireylerin hayat tecrübelerinin proje kapsamındaki hedef kitleye sağlıklı bir şekilde aktarımının gerçekleşmesi,
- Proje kapsamındaki bireylerin iş hayatı ile tanışması ile ortaya çıkabilecek ekonomik problemlerin önüne geçilmesi. Kuruluştan ayrılma itibari ile yalnız kalma duygusunun önüne geçilerek bir aile kazandırılması,
- Proje hedef kitlesindeki bireylerin olaylar ve durumlar karşısında ikinci bir göz ile problem çözebilme kapasitesinin artırılması. Kuruluştan ayrılma itibari ile yalnız kalma duygusunun önüne geçilerek bir aile kazandırılması,
- Proje hedef kitlesindeki bireylerin olaylar ve durumlar karşısında ikinci bir göz ile problem çözebilme kapasitesinin artırılması.

ROL MODEL PROJESİ

Erzincan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü ve ÇEKOM Müdürlüğünde koruma ve bakım altında bulunan 0-18 yaş arası kız/erkek çocukların kuruluş içerisinde kaldıkları süreç içerisinde ihtiyaç duydukları aile sıcaklığı ve

sosyalleşme ihtiyacının bir nebze de olsa karşılanması düşünülmektedir. Proje ile; korunma altında olan çocukların kuruluş yaşam tarzından bir nebze de olsa uzak kalmasını sağlamak, aile ortamında zaman geçirmesini sağlayarak sosyalleşmelerine katkı sağlamak, olumlu ebeveyn rol ve sorumlulukları hakkında farkındalık sahibi olabilmelerini ve risk grubundaki çocukların il genelinde bu alanda kamuoyu oluşturmasını sağlayarak öz benlik gelişimlerine katkıda bulunmak amaçlanmıştır.

Proje Basamakları;

- Rol Model ailelerin belirlenmesi,
- Proje yürütme kurulunun oluşturulması,
- Aile görüşmelerinin yapılmasının ardından her Rol Model aile için Görüşme Raporunun hazırlanması,
- Rol Model aile bireyleri ve proje hedef kitlesindeki çocukların tanışma ve kaynaşması için 05.01.2018 tarihinde saat 18:00'da tanıtım yemeği,
- Proje başlama tarihinden 1 ay sonra 09.02.2018 tarihinde ara değerlendirme toplantısının düzenlenmesi,
- Rol Model aileler ve sürece yönelik aylık olarak izleme ve değerlendirme raporlarının oluşturulması ve ASP İl Müdürlüğü'nce arşivlenmesi,

➤ Proje hedef kitlesindeki okul çağında olan çocukların Rol Model ailelerinin okul idarecilerine bildirimini yapılması,

➤ ASP bünyesinde proje hedef kurum ve kuruluşlarında görev yapan tüm personelin proje ve Rol Model ailelerinin bildirilmesi.

Proje Hedef Grup ve Ortakları

Gönüllü bireyler

Valilik Makamınca belirlenecek kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmakta olan kamu görevlileri

Kuruluş Bakımında Olan Çocuklar

0-18 Yaş aralığındaki erkek/kız Çocuklar

Rol Model olacak ailelerden beklentiler;

- Çocukların okul takiplerinin yapılması,

- Ailelerin günlük hayat aktivitelerine çocukların dâhil edilmesi, (kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler, yemek/alışveriş programları, aile ziyaretleri, özel gün kutlamaları vb.)
- Ailelerin çocuklar ile sosyal medya hesaplarından çocukları etiketleyici/rencide edici fotoğraf paylaşımının olmaması,
- Çocukların özel hayat öykülerinin öğrenilmesi durumunda hiçbir şekilde üçüncü şahıslar ile paylaşılmaması,
- Rol Model ailelerin kendi çocuklarından özel/farklı muamele yapılmaması,
- Hediye ve harçlık sistemlerinin sınırlı tutulması ve özendirici olmaması,
- Çocukların özel günlerine aktif olarak katılımın sağlanması,
- Rol Model ailelerin çalışma ortamlarına proje kapsamındaki çocukları da dâhil edilerek çalışma ortamının gözlemlenmesine önyak olmak, □ Olası kaza/hastalık vb. durumlarda kuruluşa bilgi verilmesi.

Proje kapsamında gönüllü ailesi olunan çocukların olumsuz davranış örüntülerinin öz aile çocuklarına yansması, öz aile çocuklarının durumdan etkilenmesi veya olası tüm olumsuz durumlar karşısında Müdürlüğümüz bünyesinde görev yapmakta olan psikologlarından yardım alınarak çözüm yollarının aranması gerekmektedir. Uyum problemi yaşanması halinde Müdürlüğümüz ile koordinasyon kurularak çözüm odaklı bir bakış açısının geliştirilmesi ile proje kapsamındaki çocukların hayat karşısında öz benlik gelişim süreçlerinde sağlıklı bir ebeveyn sorumluluğu yüklenilmesi temel proje amacını oluşturmaktadır.

Proje kapsamında mevcut süreçte ilimiz kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapmakta olan yöneticiler ve eşleştirme yapılmış çocuklar listedeki gibidir. Çocukların kuruluş bilgileri her Rol Model Ailesi ile özel olarak paylaşılacaktır.

PLANLANAN PROJE VE YATIRIMLARIMIZ

100. Yıl Atatürk Huzurevi' nin Yeniden Yapılması:

İl Müdürlüğümüze bağlı kuruluşumuzun, Deprem Risk Raporları alınmış olup raporda binanın depreme dayanaksız olduğu tespit edilmiştir. Bakanlığımıza gerekli bilgilendirmeler yapılmış, binanın yıkılıp yeniden yapılması 2022 yılı planlarımızdadır.

Sabancı Çocuk Destek Merkezi' nin Yeniden Yapılması:

İl Müdürlüğümüze bağlı kuruluşumuzun binası eski olup, depremlere karşı tehlike arz etmektedir. Yine bu kuruluşumuzun hizmet binasının yıkılarak yeniden yapılması hedeflenmektedir. **Kapalı Spor Salonunun Büyük Bakım ve Onarımı:**

İl Müdürlüğümüz hizmet binasının bahçesinde bulunan Kapalı Spor Salonu, İl Göç İdaresi tarafınca Yabancı Uyruklu kişilerin barınma ihtiyacını gidermek için kullanılmıştır. Spor salonunda büyük tahribatlar meydana gelmiş, kullanılamaz hale gelmiştir. Spor salonunun bakım ve onarımını yaparak İlimizin hizmetine sunmayı hedeflemekteyiz.

Bağımsız Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi (ÇOKİM) Açılması:

Hali hazırda; □ 0-18 Kız ve 7-12 Erkek çocuklarına hizmet vermek üzere Çocuk Evleri Sitesi Müdürlüğü bünyesinde □ 13-18 Erkek çocukları için ise Sabancı ÇODEM bünyesinde ÇOKİM bulunmaktadır.

ÇOKİM Biriminin kuruluşlardan bağımsız tek bir hizmet binasında işlemlerini yapabiliyor olması 2022 hedeflerimiz içerisinde yer almaktadır.

KAPATILAN KURULUŞLARIMIZ ERZİNCAN ERKEK YETİŞTİRME YURDU

İlk olarak Tercan İlçesinde açılan Erkek Yetiştirme Yurdu'nun şu an Tercan Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi olarak kullanılan binasının giriş kısmında bulunan tanıtım yazısında şu ifadeler bulunmaktadır:

“Tercan Meslek Lisesi binası 1924-1927 yılları arasında devrin Erzurum Valisi Zühdü Bey ile Kazım Karabekir Paşa tarafından halktan para toplanarak imce usulü ile yaptırılmış olup, özel idare namına olmak üzere 1927 yılında tescil edilmiştir. Yetiştirme Yurdu olarak inşa edilen bina 3 katlıdır. Dış bölgesi Tercan bölgesine has taş yapıp, içi ahşap tasarlanmıştır. 25 Ocak 1977 tarihinde çıkan yangın sonucunda kullanılamaz hale gelmiş ve 9 yıl boyunca harabe kalmıştır.”

Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere ilimizde ki Sosyal Hizmet çalışmaları 1927 yılında Tercan Yetiştirme Yurdu'nun açılması ile başlamıştır. 1977 tarihinde yaşanan yangından sonra bir süre geçici binada hizmet vermiş ve daha sonrasında ise Haziran 1983 tarihinde şu anda İl Müdürlüğümüzün bulunduğu binanın yerinde yapılan yeni yerine taşınmıştır. Önceleri 7-18 yaş aralığında çok kalabalık erkek çocuk grubuna hizmet vermekte iken zamanla 13-18 yaş grubuna hitap eden kuruluşumuz 13 Mart 1992 tarihinde yaşanan deprem felaketinden sonra çocukların nakillerinin çevre illere yapılması ile kapatılmıştır. Bir süre kapalı kalan binamız daha sonra Eğitilebilir Zihinsel Engelli Çocuklarımız için Rehabilitasyon Merkezi olarak hizmet vermeye devam etmiştir.

SABANCI KIZ YETİŞTİRME YURDU

Erzincan Sabancı Kız Yetiştirme Yurdu 07.11.1985 tarihinde Erkek Yetiştirme Yurdu Müdürlüğü'ne bağlı olarak ayrı binada hizmete girmiştir. 1988 yılında Sabancı Vakfı VAKSA tarafından temeli atılarak 1989 yılında tamamlanan binamız Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğüne devredilmiş ve 25 Ağustos 1989 tarihinde hizmet vermeye başlamıştır. 13-18 yaş kız çocuklarına yönelik olan kuruluşumuz 88 kapasite ile

çalışırken 2007 yılında kapasitesi 60'a düşürülmüştür. Sabancı Kız Y. Yurdu aynı zamanda kız çocukları için ve uzun süre de sığınma talebinde bulunan kadınlar için İlk Kabul Birimi olarak da hizmet vermiştir. Bodrum katı ile birlikte 4 katlı olan binamız 13 Mart 1992 tarihinde meydana gelen deprem felaketi sonrasında çocuklarımızın büyük bir bölümünün Samsun iline nakledilmesi ile boşaltılmış ve bakanlığımızın aldığı karar ile geçici olarak Afet İşleri Genel Müdürlüğüne devredilmiştir. Ekim 1993 tarihinde tekrar açılan kuruluşumuz aynı hizmetlerine devam etmiştir. Bakanlığımızın aile odaklı hizmet modeline ağırlık vermesi ile ilimizde Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğü kurulmuş ve çocuklarımız bu müdürlüğe bağlı olarak açılan çocuk evlerine yerleştirilmiştir. Bunun sonucunda 19.06.2015 tarih ve 95857 sayılı bakanlık oluru ile Sabancı Kız Yetiştirme Yurdu olarak verdiği hizmeti sonlandırarak 25.06.2015 tarihinden itibaren 50 kapasiteli refakatsiz çocuklar için Sabancı Çocuk Destek Merkezi Müdürlüğüne dönüştürülmüştür.

Sabancı Kız Yetiştirme Yurdu olarak hizmet verdiği süre içinde 600'den fazla kız çocuğunu barındıran kuruluşumuz sportif, sanatsal, kültürel, akademik anlamda pek çok başarılar elde etmiş ve yine önemli sayıda projeyi hayata geçirmiştir. Reşit olarak kuruluştan ayrılan gençlerin işe yerleşmeleri ve evlenerek yuva kurmalarında rehberlik yapılmıştır.

KURULUŞLARIMIZ SOSYAL HİZMET MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜNÜN TARİHÇESİ

30.07.2007 tarih ve 49 sayılı genel müdürlük onayı ile Sosyal Riski Azaltma Projesi(SRAP) kapsamında hizmete açılan Erzincan 13 Şubat Toplum Merkezi, daha sonra Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 09.02.2013 tarih ve 28554 sayılı Sosyal Hizmet Merkezleri Yönetmeliğinin Geçici 1. Maddesi uyarınca, Bakanlığımızın 01.04.2013 tarih ve 163 sayılı Sosyal Hizmet Merkezlerinin kurulması konulu, yazısına istinaden 16.08.2013 tarih ve 531 sayılı olur yazısı Erzincan Sosyal Hizmet Merkezi olarak hizmetlerine devam etmektedir.

PERSONELDURUMU

Erzincan Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü, bir (1) Kuruluş Müdürü, iki (2) Müdür Yardımcısı ve 34 personelle hizmet vermektedir.

YERLEŞİM DURUMU

Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğü Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü ile aynı binada hizmet vermektedir.

VİZYON ve MİSYON

VİZYONU

Türkiye'nin 2023'e doğru tarihsel yürüyüşünde, mutlu birey ve güçlü ailelerden oluşan müreffeh bir toplum için, zamanın ruhunu yakalayan, değişimi yönetebilen ve buna yönelik dönüşümü gerçekleştiren, sosyal riskleri önleyici sosyal politikalar geliştiren ve uygulayan bir merkez olmaktır.

MİSYONU

Birey, aile ve toplum refahını artırmak amacıyla dezavantajlı kesimler öncelikli olmak üzere tüm toplumu hedefleyen katılımcı anlayışla, adil ve arz odaklı bütüncül sosyal politikalar üretmek, uygulamak ve izlemektir.

AMAÇ VE HEDEFLER

AMACIMIZ:

Amacımız, hizmet bölgemiz olan Erzincan ve ilçelerinde; sosyal hizmet müdahalesinin ve takibinin gerçekleştirilmesi koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici, rehberlik ve danışmanlık odaklı sosyal hizmetleri, hizmete erişim kolaylığı esasıyla işbirliği içinde sunmaktır.

HEDEFLERİMİZ:

Hedefimiz nitelikli bir yaşam sürdürmekte güçlük çeken birey ve grupların; maddi, manevi ve sosyal yoksulluklarının giderilmesinde ve ihtiyaçlarının karşılanmasında ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal gelişmelerle sağlanan olanakları bilimsel ve mesleki çabalarla insanın ve toplumun yararına dönüştürmektedir.

HİZMETLERİMİZ

1. ÇOCUKLARA YÖNELİK HİZMETLER

1. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu işlemleri
2. Sosyo-Ekonomik Destek işlemleri
3. Doğum yardımı işlemleri

2. ENGELLİ – YAŞLILARA YÖNELİK HİZMETLER

1. Engelli Evde Bakım işlemleri

3. YETİŞKİNLERE YÖNELİK HİZMETLER

1. Kadın Hizmetleri İrtibat Noktası hizmeti

4. EĞİTİM VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

1. 5395 Sayılı Çocuk Koruma Kanunu danışmalık tedbirlerinin yürütülmesi işlemleri

2. Evlilik Öncesi ve Sonrası Danışmanlık işlemleri

3. Boşanma Öncesi ve Sonrası Danışmanlık işlemleri

4. Çocuk ve Yetişkinlere Yönelik Bireysel Danışmanlık işlemleri

5. Aile Eğitim Programı Eğitimleri

YILLARA GÖRE VERİLEN HZMET SAYILARI

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetleri	250	313	415	563	696	694	656	570	581	4825
Evde Bakım Yardımı	1847	1925	1989	1974	1909	1919	2029	113	2120	17825
Doğum Yardımı				1677	2955	2709	2719	625	2047	14732

□ Doğum yardımı Bakanlığımızın 15.05.2015 tarihinde ve sonrasında gerçekleşen canlı doğumlar için verdiği yardımların verilerini içermektedir.

T.C.
TERCAN KAYMAKAMLIĞI
ERZİNCAN TERCAN SOSYAL HİZMET MERKEZİ
MÜDÜRLÜĞÜ

TERCAN SOSYAL HİZMET MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

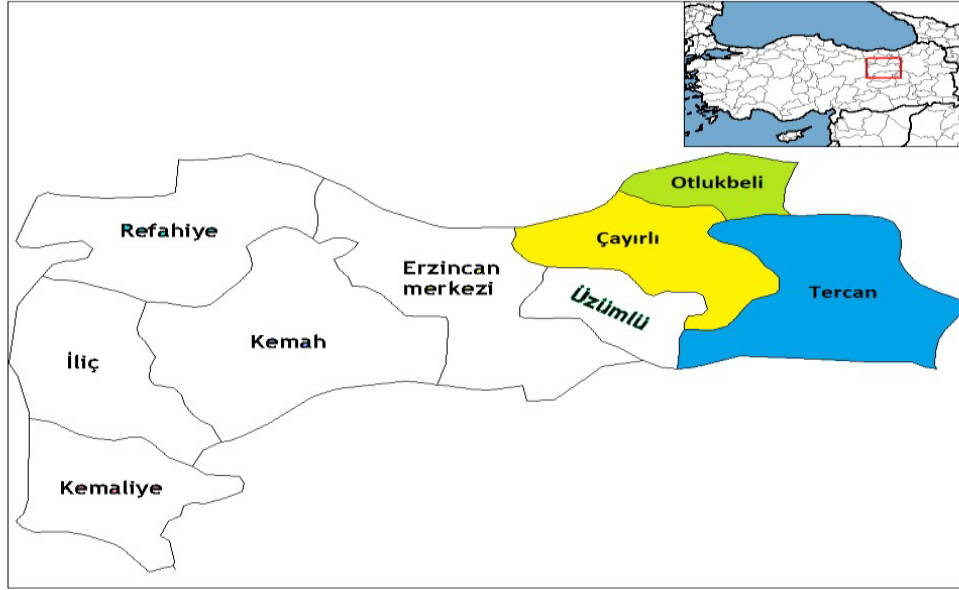
TARİHÇEMİZ

Erzincan Aile Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne Bağlı Tercan Sosyal Hizmet Merkezi Müdürlüğümüz 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Mülga Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesi ile 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun 4 üncü maddesi gereği, 05.06.2018 tarihli Bakanlık Olur'u ile resmi olarak açılmış olup, fiili olarak 16.11.2018 tarihinde Mamahatun Mahallesi Kervansaray Caddesi No:124 adresinde hizmet vermeye başlamıştır.

Müdürlüğümüz konum itibariyle İlçe Emniyet Müdürlüğü ile İlçe Jandarma Komutanlığına 50 metre, Belediye binası ile Çarşı merkezine 200 metre, Kaymakamlık binasına ise 400 metre mesafede olup, ilçe içinde her yere yürüme mesafesinde ve toplu ulaşım araç duraklarına yakın bir konumdadır.

HİZMET BÖLGEMİZ

Sosyal Hizmet Merkezimiz Tercan ilçesinde bulunmakta olup; **Tercan, Otlukbeli ve Çayırılı** ilçelerine hizmet sunmaktadır.

KADRO VE PERSONEL DURUMU:

SN.	ADI SOYADI	GÖREVİ
1	Murat KUŞ	Müdür
2	Sema UYAR	Sosyal Çalışmacı
3	Mehmet AYGÜN	Sosyolog
4	Kadir ERĞANİ	Öğretmen
5	Bilal GÜNEŞ	Öğretmen
6	Hakan GÜLERYÜZ	Öğretmen
7	Gamze ACAR	Öğretmen
8	Hasan Hüseyin YILMAZ	Memur
9	Fatih GÜNEŞ	Temizlik Personeli

Hizmet Sunduğumuz Bölgenin Nüfus, Mahalle ve Köy Dağılımı

İlçeler	Nüfus	Belde/Mahalle	Köy
Tercan	16.875	3/17	71
Çayırli	8.582	0/3	48
Otlukbeli	2.333	0/3	10
Toplam	<u>27.790</u>	<u>3/23</u>	<u>129</u>

MÜDÜRLÜĞÜMÜZÜN GÖREVLERİ

Tercan, Otlukbeli ve Çayırli ilçelerinde sosyal hizmet müdahalesinin ve takibinin gerçekleştirilmesi, çocuk, genç, kadın, erkek, engelli, yaşlı bireylere ve ailelerine koruyucu, önleyici, destekleyici, geliştirici, rehberlik ve danışmanlık odaklı sosyal hizmetlerin, hizmete erişim kolaylığı esasıyla bir arada ve gerektiğinde kamu kurum ve kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve gönüllüler ile işbirliği içinde sunmak.

a) Aile bütünlüğünün korunması ve aile refahının artırılmasına yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

b) Çocukların ve gençlerin sağlıklı gelişimini temin etmek üzere; çocuklara ve gençlere yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

c) Kadınların toplumsal hayatın tüm alanlarında hak, fırsat ve imkânlardan eşit biçimde yararlanmalarını sağlamak üzere; kadınlara yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

ç) Engellilerin ve yaşlıların toplumsal hayata etkin biçimde katılmalarını sağlamak üzere; engellilere ve yaşlılara yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

d) Şehit yakınları ile gazilere yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek, bu alanda ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile gönüllü kuruluşlar arasında işbirliği ve koordinasyonu sağlamak.

e) Öncelikle çocuğun aile içinde yetiştirilmesi ve desteklenmesi amacıyla aileyi eğitim, danışmanlık ve sosyal ekonomik desteklerle güçlendirmek.

f) Korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç birey ve ailelerin tespit edilmesini, desteklenmesini ve gerekli hizmetlere yönlendirilmesini sağlamak.

g) Kamu kurum ve kuruluşları, gönüllü kuruluşlar ile gerçek ve tüzel kişiler tarafından yürütülen sosyal hizmet faaliyetlerinin, Bakanlıkça belirlenen ilke, usul ve standartlar çerçevesinde inceleme ve denetimini yapmak.

ğ) Sosyal hizmet faaliyetleriyle bunlardan yararlananlara ilişkin bilgileri, Bakanlıkça merkezî bir sistemde oluşturulacak veri tabanı aracılığıyla işlemek.

h) İllerde ilk kabul birimlerinin ve şiddet önleme ve izleme merkezlerinin bulunmadığı yerlerde bu merkezlerin faaliyetlerini yürütmek.

ı) Birey ve ailelere yönelik eğitsel faaliyet ve projeler yürütmek, konferans, seminer ve benzeri etkinlikler düzenlemek; kültür ve sanat faaliyetlerini gerçekleştirmek.

i) Alan taramasında elde edilen bilgileri değerlendirmek ve bunları ilgili uygulayıcı kurum ve kuruluşlara aktararak hizmetlerin geliştirilmesine ve yeni hizmet modellerinin oluşturulmasına yardımcı olmak.

j) Bakanlıkça verilen diğer görev ve hizmetleri yapmak.

Hizmet Birimlerimiz

a) Başvuru Tespit ve İzleme Birimi

b) Uygulama Birimi

c) Eğitim ve Danışmanlık Birimi

d) Şehit yakınları ve Gaziler Birimi

SUNULAN HİZMETLER

Engelli Yerleştirme ve Evde Bakım Hizmetleri

DAYANAK	Bakıma Muhtaç Engellilerin Tespiti Ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununun ek 7 nci maddesi hükmüne dayanılarak hazırlanmıştır.
KAPSAM	Bakıma Muhtaç Engelli: Bu Yönetmeliğin uygulanmasında, engellilik sınıflandırmasına göre Erişkinlerde , “ağır engelli” veya “tam bağımlı engelli” Çocuklarda ise “Çok ileri düzeyde ÖGV”, “Belirgin ÖGV” ve “Özel koşul gereksinimi var (ÖKGV)” ifadelerini içeren sağlık kurulu raporları ile belgelendirilenlerden; günlük hayatın alışılmış, tekrar eden gereklerini önemli ölçüde yerine getirememesi nedeniyle hayatını başkasının yardımı ve bakımı olmadan devam ettiremeyecek derecede düşkün olduğu, her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendilerine düşen ortalama aylık gelir tutarının, bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3’ünden daha az olduğu bakım raporu ile tespit edilenleri,

BİLDİRİM	<p>Mülki amirler, sağlık kuruluşları, köy muhtarları, genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları, çevrelerinde bulunan bakıma muhtaç engellileri bakım hizmetlerinden yararlandırılması amacıyla il/ilçe müdürlüklerine bildirebilirler. Ayrıca, diğer kamu kurum ve kuruluşları, vatandaşlar, engellilerin kendileri veya akrabaları da bildirimde bulunabilirler.</p>
GEREKLİ BELGELER	<p>*Erişkinlerde, “ağır engelli” veya “tam bağımlı engelli” Çocuklarda ise</p> <p>“Çok ileri düzeyde ÖGV”, “Belirgin ÖGV” ve “Özel koşul gereksinimi var (ÖKGV)” ifadelerini içeren sağlık kurulu raporları.</p> <p>a)Yatılı ve sürekli bakımı için resmi veya özel bakım merkezine yerleştirilecek olan; 18 yaşını tamamlamamış bakıma muhtaç engelli için ilgili mahkemelerden alınacak, koruma altına alınması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı; 18 yaşını tamamlamış olup akıl hastalığı</p>
	<p>veya akıl zayıflığı sebebiyle işlerini görememesi veya korunması ve bakımı için kendisine sürekli yardım gerekmesi ya da başkalarının güvenliğini tehlikeye sokması nedenleriyle kısıtlanması gerekli bakıma muhtaç engelli için ilgili mahkemelerden alınacak, kısıtlanması ve bir bakım merkezine yerleştirilmesi kararı ile velayet altında değil ise vesayet altına alınması ve vasi atanması kararı.,</p> <p>b)Bakmakla yükümlü olunan bireyler kapsamındaki kişilerin gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler,</p> <p>c)Varsa öğrenim durumunu gösterir belge veya sureti,</p> <p>d)Engellinin vasisi var ise, vesayete ve vasi atanmasına ilişkin mahkeme kararı,</p> <p>e) Anne babanın boşanmış olması hâlinde, boşanmaya ilişkin mahkeme kararı</p> <p>f) İl müdürlüklerince, beyan edilen T.C. Kimlik Numarası üzerinden elde edilecek nüfus cüzdanı sureti, aile nüfus kayıt örneği ve ikametgâh adres belgesi dosyaya eklenir.</p>
SÜREÇ	<p>İlgili belgeler temin edildikten sonra hanede yapılan inceleme sonucunda evde engelli bakımı uygun bulunan engelli bakıcısına bakanlığımızın belirlediği ücret kapsamında her ay ödeme yapılıp ve belirli aralıklarda da denetimi sağlanmaktadır.</p>

Verilen Hizmet	2019	2020
Evde Engelli Bakım Hizmetinden Yararlanan Kişi Sayısı	275	280

a) Sosyal ve Ekonomik Destek

DAYANAK	24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun 26 ncı maddesine ve 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun
	Hükmünde Kararnamenin 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (c) ve (g) bentleri ile 8 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentleri.
KAPSAM	Yoksulluk içinde olup temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve hayatını sürdürmekte güçlük çeken çocuk ve gençlerin bakımı konusunda ailelerin desteklenmesi amacıyla verilecek sosyal ve ekonomik destek hizmetleri ile Bakanlık tarafından yardıma muhtaç olduğu tespit edilen ailelerin çocukları ile haklarında korunma/bakım tedbiri kararı alınmış ve reşit olarak sosyal hizmet kuruluşlarından ayrılan gençlere yapılan sosyal ve ekonomik destek hizmetleri ile evlenme yardımı.
BAŞVURU	İl ve İlçe Müdürlükleri ile E-devlet sistemi üzerinden.
GEREKLİ BELGELER	a) Dilekçe b) T.C kimlik numarası üzerinden aynı haneden yaşayan kişilere ait ikametgâh belgesi. c) Aynı hanede yaşayan kişilere ait gelir ve mal durumuna ilişkin yazılı beyanı ve taahhüdü ile beyanın içeriğine dair belgeler. c) Soybis araştırma izin formu. d) Çocuklara ilişkin öğrenim belgesi e) Boşanmış çiftler için çocuğun velayet kararı f) Sabıka durumu g) Başvurunun nedenine göre ek belgeler talep edilebilir.

SÜREÇ	Gerekli belgeler temin edilerek düzenlenen hane ziyareti sonrasında oluşturulan sosyal inceleme raporuna istinaden komisyonca karar verilmektedir. Yapılacak yardımların miktarları öğrenim ve yoksunluk durumuna göre değişmektedir.
--------------	---

Verilen Hizmet	2019	2020
Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmetinden Yararlana Kişi Sayısı	59	63

c) Huzurevi ve Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezine Yerleştirme Hizmetleri

DAYANAK	2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu'nun 15 inci maddesi.
KAPSAM	60 yaş ve üzerindeki muhtaç yaşlıları korumak, bakmak, sosyal, psikolojik ve fiziksel gereksinimlerini karşılamak, sürekli bakıma ve rehabilitasyona gereksinim duyanlara bakım ve rehabilitasyon hizmeti vermek.
BAŞVURU MERCİLERİ	<p>a) Yaşadıkları mahaldeki Huzurevi ve/veya Merkez Müdürlüğüne,</p> <p>b) İlçe Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğüne,</p> <p>c) İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne,</p> <p>d) Genel Müdürlüğe bir dilekçe ile başvuruda bulunabilir.</p> <p>e) Mülki idare amirleri, muhtarlar, kolluk kuvvetleri, belediye başkanlıkları, diğer kamu kurum ve kuruluşları ile vatandaşlar tarafından il müdürlüklerine bildirilen acil durumdaki yaşlılar için, kabul süreci başlatılır.</p> <p>f) Basın yayın organlarındaki haberler de bildirim olarak kabul edilir.</p>

KABUL KOŞULLARI	<p>a) Huzurevlerine kabul koşulları:</p> <p>1)60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,</p> <p>2)Kendi gereksinimlerini karşılamaını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmamak yeme, içme, banyo, tuvalet ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olmak,</p> <p>3)Ruh sağlığı yerinde olmak,</p> <p>4)Bulaşıcı hastalığı olmamak,</p> <p>5)Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,</p> <p>6)Sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu sosyal inceleme raporu ile saptanmış olmak.</p> <p>b) Merkezlere kabul koşulları:</p> <p>1) 60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,</p> <p>2) Bedensel ve zihinsel gerilemeleri nedeniyle süreli ya da sürekli olarak özel ilgi, desteğe, korunmaya ve rehabilitasyona gereksinimi olmak,</p> <p>3) Ruh sağlığı yerinde olmak,</p> <p>4) Bulaşıcı hastalığı olmamak,</p>
	<p>5) Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,</p> <p>6) Sosyal ve/veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu sosyal inceleme raporu ile saptanmış olmak.</p>
Süreç	Müdürlüğümüze bildirilen 60 yaş ve üzeri olan yaşlılara yönelik temin edilen belgeler ve hane ziyareti sonucu oluşturulan sosyal inceleme raporuna istinaden huzurevi yerleştirme işlemleri gerçekleştirilmektedir.

Verilen Hizmet	2019	2020
Huzurevi ve Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon merkezi Yerleştirme	2	2

d) Şehit yakınları ve gaziler biriminde sunulan hizmetler

- a) Şehit yakınları ve gazilere yönelik sosyal hizmet faaliyetlerini yürütmek.
- b) Şehit ve gazi çocuklarının eğitimi konusunda, ilgili kurum ve kuruluşlar ile gönüllü kuruluşların da desteğiyle gerekli çalışmaları yürütmek.
- c) Şehit yakınları ve gazilerin sosyal ve kültürel bakımdan desteklenmesi amacıyla gerekli çalışmalar yapmak, bu konuda toplumsal duyarlılığı güçlendirici faaliyetler yürütmek,
- ç) Gazilerin toplumsal hayata uyumu yönünde çalışmalar yürütmek.
- d) Şehit yakınları ve gazilere yönelik ilgili mevzuat kapsamında danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunmak.
- e) Şehadet veya yaralanma haberinin alınmasından itibaren şehit yakını ve gazi aileleri ile iletişime geçmek ve gerekli bilgilendirmeleri yapmak, sorunlarını dinlemek, çözüm önerileri geliştirmek.
- f) Şehit yakınları ve gazilere yönelik yapılan faaliyetlere ilişkin dönemlik istatistiki veriler hazırlamak ve ilgili birimlere sunmak.
- g) Şehit ve gaziler ile ilgili veri tabanının oluşturulmasını ve bilgilerin güncelliğini sağlamak, veri tabanı konusunda Bakanlık arasındaki bilgi akışını sağlamak.
- ğ) Sosyal amaçlı projeler geliştirmek, uygulamak ve gerekirse ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliği yaparak uygulamak.

e) Çocuklara Yönelik Koruyucu ve Destekleyici Hizmetler

DAYANAK	15.7.2005 tarihli ve 25876 sayılı resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu
KAPSAM	<p>Korunma ihtiyacı olan çocuklar hakkında alınacak tedbirler ile suça sürüklenen çocuklar hakkında uygulanacak güvenlik tedbirlerini.</p> <p><u>Korunma ihtiyacı olan çocuk:</u> Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuğu,</p> <p><u>Suçta sürüklenen çocuk:</u> Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuğu.</p>

BAŞVURU	Adli ve idari merciler, kolluk görevlileri, sağlık ve eğitim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, korunma ihtiyacı olan çocuğu Aile, alışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bildirmekle yükümlüdür. Çocuk ile çocuğun bakımından sorumlu kimseler çocuğun korunma altına alınması amacıyla Aile, alışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğu veya İlçe Müdürlüğüne başvurabilir.
SÜREÇ	Koruyucu ve destekleyici tedbirler , çocuğun öncelikle kendi aile ortamında korunmasını sağlamaya yönelik danışmanlık, eğitim, bakım, sağlık ve barınma tedbirleri ilgili mercilerden talep edilerek paydaş kurumlarla koordineli şekilde yürütölmektedir.

Verilen Hizmet	2019	2020
Eğitim-Danışmanlık Tedbiri	10	10

f) Eğitim Biriminde Sunulan Hizmetler

AMAÇ	Birey, aile ve Toplumun bilgi, bilinç düzeylerini ve toplumsal yaşama katılımlarını artırmaya yönelik faaliyetler düzenlemek. Bakanlık hizmet ve politikaların tanıtımına yönelik faaliyet ve etkinlikler gerçekleştirmek.
	Kadının sosyal ve ekonomik statüsünün yükseltilmesine yönelik programların geliştirilmesine ve uygulamasını sağlamak. Çocuk ve gençlerin suça sürüklenmelerini önleyecek, zararlı alışkanlık edinmelerini ve sokakta alıştırılmalarını engelleyecek faaliyetler yapmak. Engelli ailelerinin bilgi, bilinç düzeylerini ve toplumsal yaşama katılmalarını artırmaya yönelik faaliyetler yürütmek.

Verilen Hizmet	2019	2020
----------------	------	------

Teknoloji bağımlılığı –Evlilik öncesi eğitim-Aile içi ve Kadına Yönelik Şiddet -Erken yaşta ve zorla evlilik-Aile içi iletişim	156	120
--	-----	-----

f) Doğum Yardımı

AMAÇ	Bu Yönetmeliğin amacı, 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesinde düzenlenen doğum yardımının uygulanması.
DAYANAK	Bu Yönetmelik, 633 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 4 üncü maddesi.
KAPSAM	15/5/2015 tarihinde ve sonrasında, çocukları canlı doğan Türk vatandaşları ile 29/5/2009 tarihli ve 5901 sayılı Türk Vatandaşlığı Kanununun 28 inci maddesi kapsamına girenleri (mavi kart sahipleri) kapsar.
BAŞVURU	Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü, Sosyal Hizmet Merkezi, doğum yardımından yararlanacak olan kamu personelinin çalıştığı kurum,
	büyükelçilik ve konsolosluklar ile Bakanlıkça belirlenen diğer başvuru yerleri ve kanalları.
İSTENİLEN BELGELER	Dilekçe – Anne ve Çocuğa ait T.C kimlik numaraları.
SÜREÇ	Bu Yönetmelik kapsamında bulunanlara, canlı doğan birinci çocuğu için 300 TL, ikinci çocuğu için 400 TL, üçüncü ve sonraki çocukları için 600 TL tutarında bir defaya mahsus olmak üzere doğum yardımı yapılır.

Verilen Hizmet	2019	2020

Doğum Yardımı	187	164
---------------	-----	-----

g) Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele

DAYANAK	8/3/2012 tarihli ve 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun ve Kanununun 22. Maddesine dayanılarak hazırlanan yönetmenlik.
KAPSAM	Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınlar, çocuklar, aile bireyleri ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi ile şiddet uygulayan veya uygulama ihtimali olan kişiler hakkında şiddetin önlenmesine yönelik tedbirler ile bu tedbirlerin alınması ve uygulanmasına ilişkin işlemler.
BAŞVURU	Kişinin, şiddete uğraması veya şiddete uğrama tehlikesi altında bulunması halinde herkes durumu yazılı, sözlü veya başka bir suretle ilgili makam ve mercilere ihbar edebilir. Şiddet veya şiddete uğrama tehlikesinden haberdar olan kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ise durumu derhal, şikâyet mercilerine bildirmek zorundadır.
Verilen Hizmet	Müdürlüğümüzde oluşturulan Kadın Hizmetleri İrtibat Noktası, şiddet mağdurlarına kendisine ve gerekiyorsa beraberindeki çocuklara barınma, geçici maddi destek, Psikolojik, meslekî, hukukî ve sosyal bakımdan rehberlik ve danışmanlık hizmeti vermektedir.

Verilen Hizmet	2019	2020
Aile İçi ve Kadına Yönelik Şiddet İşlemleri	4	24

h) Psiko Sosyal Destek Çalışmaları

Psikososyal Destek Hizmeti.	Müdürlüğümüzce Doğal afetlerden etkilenen vatandaşlarımızın en kısa sürede normal yaşamlarına dönmelerini sağlamak baş etme kapasitelerini güçlendirmek amacıyla psikososyal destek başta olmak üzere ailelerin ihtiyaçları dâhilinde bakanlığımızca belirlenen hizmetleri sunmak ve paydaş kurumlarca da verilen diğer hizmetler hakkında bilgilendirme yapmak.
2020 yılında meydana gelen depremlerden etkilenen vatandaşlarımıza yönelik 192 haneye ziyareti gerçekleştirilerek gerekli hizmetler sunulmuştur.	

Murat KUŞ - Kuruluş Müdür V.

ERZİNCAN SABANCI ÇOCUK DESTEK MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

Kuruluş hizmet binası 1989 yılında Sabancı Vakfı tarafından yaptırılarak Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'ne devredilmiş olup 25 Ağustos 1989 tarihinde Sabancı Kız Yetiştirme Yurdu olarak hizmete açılmış ve 25.06.2015 tarihinden itibaren de 19.06.2015 tarih ve 95857 sayılı Bakanlık Olur'u ile hizmet

dönüşümü gerçekleştirilerek yabancı uyruklu refakatsiz çocuklara hizmet vermek için Çocuk Destek Merkezi Müdürlüğü olarak hizmete başlamıştır.

Ailesinden ayrı düşmüş yabancı uyruklu refakatsiz çocuklara hizmet veren ve 40 çocuk kapasitesine sahip kuruluşumuz Sabancı Çocuk Destek Merkezi Müdürlüğü hizmete girdiği tarihten bu güne 557 yabancı uyruklu çocuğa hizmet vermiştir. Kuruluşumuz ayrıca valilik oluru ile 13-18 yaş gurubu Çocuk Koruma İlk Müdahale ve Değerlendirme Birimi olarak hizmet vermekte olup söz konusu birimimizde bu güne kadar 77 çocuğa hizmet vermiştir. Kuruluşumuzda 1 müdür, 1 sosyal çalışmacı, 2 öğretmen, 1 büro personeli, 2 hizmetli, 4 temizlik personeli, 3 bakım personeli, 4 güvenlik personeli, 1 kalorifer görevlisi, 2 mutfak personeli, 1 şoför olmak üzere 23 personel çalışmaktadır.

Yabancı uyruklu çocuklarımız savaş ve yoksulluk ortamlarının yıkıcılığı içerisinde şekillenmiş olumsuz yaşam koşullarından kaçarak daha iyi bir yaşam umuduyla ülkemize gelmektedirler. Bu çocuklarımızın ihmal, istismar, çocuk işçiliği ve olumsuz ebeveyn tutumları gibi sorun alanlarından kaynaklı çoklu travmalara sahip oldukları görülmektedir.

Bu bağlamda Kuruluş olarak özenle çalışılması gereken zorlu bir hizmet sürecini yürütmekle birlikte çocuklarımızın zaman içinde yaşadıkları olumlu yöndeki değişimler bizlere doğru yolda olduğumuzu göstermekte ve mevcut hizmetimizi sürdürme yolunda itici bir güç oluşturmaktadır.

Yapılan değerlendirmelere sonucunda refakatsiz oldukları anlaşılan çocuklar Erzincan İl Göç İdaresi Müdürlüğü'ndeki işlemleri tamamlandıktan sonra kuruluşumuza teslim edilmektedir. Kuruluşumuza teslimi yapılan çocukların kuruluş personelleri ve bakım-gözetim altında bulunan diğer çocuklarla tanıştırmaları sağlanmakta daha sonra çocukların ilk anda gereksinim duyacakları temel ihtiyaçları karşılanmakta, kuruluşumuza kalacakları süre içerisinde alacakları hizmetlerin niteliği anlatılarak uyum ve oryantasyon süreci başlatılmaktadır.

Eğitim – Öğretim Faaliyetleri

Dünya üzerindeki her çocuk gibi daha iyi bir yaşamı hak ettiklerine yürekten inandığımız bu çocuklarımıza, Türk geleneği ve kültürünü tanımaları ve uyum sağlamaları amacıyla Kuruluşumuzda Türkçe konuşma ve okuma yazma kursları verilmekte ayrıca ülkelerine döndüklerinde yararlı bireyler olmaları için örgün eğitim başta olmak üzere mobilya, motor tamiri, reklam-sanat, elektrik-elektronik malzeme tamiri, yiyecek içecek vb. gibi alanlarda ustalık ve deneyim kazanmaları doğrultusunda meslek edindirme kurs hizmetleri sunulmaktadır. Kuruluşumuzda düzenli olarak sürdürülen ve çocukların yaşam içerisinde sosyal becerilerini arttırmayı ve onların diğer insanlarla ilişkilerinde olumlu tutum ve davranışlar kazanmalarına destek olacak sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler kuruluş hizmetlerimizin önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

Eğitim-Öğretim faaliyetleri kuruluşumuzun önemli hizmet alanlarından. Kuruluşumuza kabulü yapılan çocukların Türkçe olarak kendilerini ifade edememeleri yanı

sıra geldikleri ülkelerde eğitim alanında desteklenmemiş oldukları hatta bir kısmının eğitim-öğretim sisteminin tamamen dışında kaldıkları, bu sebeple akademik başarı bağlamında temel düzeyin dahi çok altında oldukları görülmektedir. Bu doğrultuda kuruluşumuza kabulü yapılan her çocuk Halk Eğitim Merkezi Müdürlüğü'nün görevlendirdiği öğretmenler eşliğinde okumayazma ve yabancılara yönelik Türkçe kurslarına kayıt ettirilmekte ve devamları sağlanmaktadır. Çocukların uzun süreler eğitimden uzak kalmış olmalarının yaşattığı zorluğa karşın eğitime olan ilgilerini ve motivasyonlarını arttıracak çalışmalar sürdürülmekte ve söz konusu kursları tamamlayan çocukların Milli Eğitim İl Müdürlüğü'nce yapılan denklik ve mülakat komisyonuna başvurmaları sağlanmakta, bu mülakatta başarılı olanlar örgün eğitim sistemine dâhil edilmektedirler. Diğer taraftan herhangi bir iş kolunda meslek edinmek isteyen çocuklarımız yukarıda belirtilen kursları tamamladıktan sonra Erzincan Mesleki Eğitim Merkezi Müdürlüğü'ne kayıt ettirmek suretiyle çeşitli iş kollarında (motor tamiri, mobilya, marangoz, aşçılık vb.) staj eğitimlerine başlatılmaktadırlar.

Ayrıca Erzincan Müftülüğü tarafından görevlendirilen din görevlisince kuruluşumuzda çocuklara yönelik, Değerler Eğitimi verilmektedir.

Buna göre; Sabancı Çocuk Destek Merkezi Müdürlüğü olarak kuruluşumuzda uygulanan eğitim faaliyetleri 4 başlık altında toplanmıştır: Çocukların Kuruluşumuzda (1) okuma-yazma ve Türkçe Kurslarına katılmaları, (2) Mesleki Eğitim Merkezine (Çıraklık) kayıt edilmeleri, (3) Örgün Eğitime (İlköğretim, Ortaöğretim) kayıt edilmeleri, yanı sıra Müftülük personeline kuruluşumuzda yürütülen (4) Değerler Eğitimi

“Sosyal ve Sportif Etkinlikler”

Sosyal ve sportif faaliyetler, çocuklarımızın sosyalleşmeleri, keyifli vakit geçirmeleri ve onları yardımlaşmaya, paylaşım ve sağlıklı iletişim becerileri kazanmalarına teşvik etmesi bakımından çocuk gelişiminin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu kapsamda kuruluşumuzda bakım ve gözetim altında bulunan çocukların istek ve beğenilerini dikkate

alacak şekilde voleybol, futbol, masa tenisi, yüzme ve uzak doğu sporları gibi sportif faaliyetler sürdürülmektedir. Ayrıca her yıl düzenlenen geleneksel futbol ve voleybol turnuvalarımız çocuklarımızın keyifle dahil oldukları bir etkinlik olarak öne çıkmaktadır.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

Kültürel ve Sanatsal Etkinlikler

Ergenlik çağı içerisinde bulunan her çocuk kendini tanıma, benlik arayışı, bulunduğu sosyal çevreye ilgi ve merak duyma, insan ilişkilerinin karmaşık doğası hakkında fikir yürütme ve sorgulama süreçlerini deneyimleyerek yetişkinlik çağına geçmektedir. Bu süreçleri sağlıklı yaşaması için bir ergenin, çevresinde bilinçle hareket eden yetişkinlerin varlığına ihtiyaç duymasının yanı sıra çeşitli araçlara ve sosyal ortam bileşenlerine sahip olması da son derece önemlidir. Bu bakımdan sanatsal ve kültürel etkinlikler bir ergenin yaşamını bir anlam üzerine kurma ve benlik arayışı süreçlerini kolaylaştıran, diğer insanlarla geliştireceği ilişkilerinde destekleyen ve ayrıca düşünce ve hayal dünyasını besleyen önemli bileşenlerdir.

Kuruluşumuz Sabancı Çocuk Destek Merkezi Müdürlüğü büyük zorluklar içerisinde çocuk bedenleriyle sınırları aşarak savaş ve yoksulluk gibi tüm olumsuzluklar nedeniyle daha iyi yaşam koşullarına ulaşmak için ülkemize gelmiş olan Suriye, İran ve Afganistan uyruklu refakatsiz çocuklara hizmet verirken ailelerinden ayrı düşmüş ve savaş, yoksulluk ortamlarında çoklu travmalar yaşadıkları görülen bu çocuklarımıza ülkemiz kucak açmış ve onların zorlu yaşamlarından kaynaklanan sorunlarla baş etmelerinde ellerinden tutmuştur.

Önemli bir sanat dalı olan tiyatronun kendi gücü içerisinde çocuklara “yaşatarak öğretmenin” en önemli araçlarından biri olduğu bilinciyle ve bu yolla çocuklarımıza iyilik, sevgi, paylaşım, yardımlaşma ve olumlu iletişim becerileri geliştirme gibi insanlık yaşamının en önemli hasletlerini kazandırabileceğimizi düşündük ve bu düşünceyle yola koyulduk. Tiyatro bir çocuğun ellerinden tutan ve uzanıp yanaklarından öpen bir sahne sanatıysa bizim çocuklarımızın da her çocuk gibi desteğe ve sevgiye ihtiyacı olduğunu zaten biliyorduk.

Çocuklarımızı bilmedikleri bir dille, Türkçeyle, tiyatro çalışmalarına dâhil ettik. Süreç içerisinde deneyimledikleri birçok olumlu kazanımın yanı sıra gördük ki Türkçe düşünmeyi ve Türkçe konuşmayı bu yolla daha kolay ve daha hızlı öğreniyorlar. Yaklaşık 3 yıldır kuruluşumuzda çalışmalarına devam eden tiyatro ekibimiz İlimizin çeşitli salonlarında önemli performanslar ortaya koyarak ilgileri üzerine toplamayı sürdürmektedir. Bu gösterimler çocuklarımızın acısına temas etme, yaşamlarına dokunma ve eşsiz mutluluklarını görme yolunda kuruluşumuz için önemli bir imkân oluşturmuştur.

Kuruluşumuzda tiyatronun yanı sıra müzik eğitimleri, resim çalışmaları, özel gün kutlamaları, yöresel yemekler vb gibi kültürel ve sanatsal etkinlikler yıl içerisinde düzenlenmektedir.

KURUM İÇİ ETKİNLİKLER

Kurum içerisinde çocukların boş zamanlarını değerlendirmeleri için Play Station, bilgisayar, Satranç, hobi bahçesi, grup çalışmaları, denge oyunları vb çeşitli etkinlikler d Kurum içerisinde çocukların boş zamanlarını değerlendirmeleri, birbirleri ile zaman

geçirmeleri, kültürel farklılıkları gidermeleri, birbirlerine kaynaşmaları için Play Station, bilgisayar, Satranç, hobi bahçesi, grup çalışmaları, denge oyunları, kitap okuma etkinlikleri, doğum günü kutlamaları, yöresel yemekler, özel gün kutlamaları vb çeşitli etkinlikler düzenlenmektedir.

GEZİ, KAMP VE PİKNIK FAALİYETLERİ

Çocukluk ve doğa birbirlerini tamamlayan, birbirlerinde anlam büyüten iki kelime. Doğanın kucagında bir anneye kavuşma heyecanı taşır çocuk; toprakla, suyla, ıtır kokulu ağaçlarıyla sıcacık sarar çocuğu doğa. Bundadır doğa ve çocuğun birbirlerine doğru bitimsiz akması. Akmak en çok onlara yakışır! Kuruluşumuzda yıl içerisinde mevsimine göre kamp, doğa gezisi, piknik, kış

sporları vb. gibi etkinlikler düzenlenmektedir. Çocuklarımız bu etkinliklerle yaşadığımız coğrafyanın zenginliklerini ve kültürünü tanıyarak ülkemize adaptasyon süreçlerini daha hızlı tamamlamaktadırlar.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

AİLEYE DÖNÜŞ HİZMETLERİ

Aileye dönüş hizmeti çocuklarımızın aile ortamında büyümelerinin sağlıklı gelişimlerini desteklemesi açısından oldukça önemsenen bir hizmet alanıdır. Kuruluşumuza Türkiye’de herhangi bir aile ferdi ya da akrabaları bulunmaması ve refakatsiz çocuk statüsünde olmaları nedeniyle kabulü yapılan çocukların zaman içerisinde Türkiye’de yaşayan aile ya da akrabalarına ulaşılması durumunda, yapılan mesleki çalışmalarla aileye dönüşleri gerçekleştirilebilmektedir. Kuruluşumuzun hizmet politikası gereği aileye dönüş sürecinde en önemli dayanak çocuğun aileye dönüş konusundaki istekliliği ve ailenin çocuğun bakım ve sorumluluğunu yerine getirecek becerilere ve imkânlarla sahip olmasıdır. Kuruluşumuz ayrıca 3. Ülkede ailesi bulunan çocukların da aile birleşimi hizmetlerinden yararlandırılmasını sağlamaktadır. Bu doğrultuda bu güne kadar 24 çocuk ailesine ya da üçüncü ülkeye teslim edilmiştir. Bu hizmete ilişkin güncel örneğe aşağıda yer verilmiştir:

Kuruluşumuzda korunma ve bakım altında bulunmakta iken Finlandiya’da annesinin olduğu öğrenilen K. D. isimli Afganistan uyruklu çocuğumuz, Kuruluşumuz, Bakanlığımız Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü, Türkiye Kızılay Derneği ve Finlandiya Kızılhaç Örgütü arasındaki ortak çalışma ve koordinasyonla 2020 yılı içerisinde aile birleşimi hizmetinden yararlandırılarak Finlandiya’daki ailesine teslim edilmiştir.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

ÇOCUK EVLERİ KOODİNASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ (ÇEKOM)

TARİHÇEMİZ

Müdürlüğümüz 2012 yılında Çocuk Evler Koordinasyon Merkezi olarak açılmış ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 07.03.2014 tarih ve 161 sayılı oluru ile Çocuk Evleri Koordinasyon Merkezi Müdürlüğü olarak hizmet vermeye devam etmiştir. Müdürlüğümüze bağlı olarak ASP Bakanlığı ÇHGM'nin 12.12.2012 tarih ve 430 sayılı oluru ile Elif, 12.12.2012 tarih ve 429 sayılı oluru ile Ekin, 05.03.2013 tarih ve 286 sayılı oluru ile Kardeşler, 28.05.2014 tarih ve 338 sayılı oluru ile Başak Çocuk Evleri hizmete açılmıştır. Resmi işlemlerin tamamlanmasının ardından 06.03.2013 tarihinde Elif, Ekin, 06.05.2013 tarihinde Kardeşler Çocuk Evi, 01.08.2014 yılında da Başak Çocuk Evi fiilen hizmet vermeye başlamıştır. Elif Çocuk Evi 01.01.2015 tarihinde kapatılarak Başak Çocuk Evinin adresine taşınmıştır. Üç evimiz de 13-18 yaş grubu kız çocuklarımıza hizmet vermekte iken 2017 Eylül ayında yapılan değişiklik ile Kardeşler Ç. Evi 7-12 yaş grubu Erkek Çocuk Evine dönüştürülmüştür. 2019 yılında ise görülen lüzum üzerine ÇHGM'nin 12.11.2019 tarih ve 2809601 sayılı Oluru ile fonksiyon değişikliğine gidilmiş ve 7-12 Yaş Kız Çocuk Evine dönüştürülmüştür.

Erzincan ÇEKOM Müdürlüğü, 05.10.2008 tarihinde 27015 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü

Çocuk Evleri Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik ile sınırları belirlenmiş olan ve daha sonra 14.02.2011 tarih ve 2011/02 sayılı Çocuk Evleri Çalışma

Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin Uygulanması Hakkında Genelge gereği çalışmalarını sürdürmektedir.

KURULUŞUMUZDAN HİZMET ALAN BİREYLER

■ Kuruluşumuz 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kanunu ve 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında, 7-18 yaş arası korunmaya muhtaç çocuklar ile gerektiğinde 18 yaşını doldurup, tek başına yaşamını sürdüremeyecek durumda olanlardan kurumca himaye olunan kız çocuklarının ve 18 yaş üstü olup eğitim hayatına devam eden çocuklarımızı da eğitimi tamamlayınca kadar, bedensel, psiko-sosyal ve duygusal gelişimlerini sağlıklı ve topluma yararlı bireyler olarak yetiştirmekle yükümlüdür.

▪ Halen kuruluşumuz bünyesinde 6'şar kapasiteli 3 çocuk evi mevcut olup 18 kız çocuğuna hizmet verilmektedir. Verilen hizmet kapsamında çocukları hayata hazırlama sürecinde; onların ev ortamını daha iyi özümseyebilmeleri, daha önce yaşamış oldukları toplu yaşam veya olumsuz ortamlarında edindikleri olumsuzlukları olumlu davranışa dönüştürebilmeleri, ileriki yaşamlarında ailenin önemi, yüklenmeleri gereken sorumlulukların bilincini kavramış bireyler olarak yetiştirmek hedeflenmektedir.

▪ Çocuk evlerimizde bu güne kadar kalan 82 çocuğumuzdan 29 tanesi çeşitli sebeplerden dolayı başka kuruluş ve illere nakil gitmiş, 24 çocuğumuz reşit olarak ayrılmış olup, 6 çocuğumuzun Koruyucu Aile yanına, 6 çocuğumuzun da ailesine dönüşü sağlanmıştır. Çocuk evlerimizde halen 17 çocuğumuz hizmet almaya devam etmektedir.

ÇOCUK EVLERİMİZDEN HİZMET ALAN ÇOCUKLARIMIZIN SAYISAL VERİLERİ

Toplam Kalan Çocuk Sayısı	Çeşitli Nedenlerle Başka Kuruluş ve İllere Nakil Giden Çocuk	Reşit Olarak Ayrılan Çocuk Sayısı	Öz Ailesine Dönüşü Sağlanan Çocuk Sayısı	Koruyucu Aile Yanına Yerleştirilen Çocuk Sayısı	Toplam Ayrılan Çocuk Sayısı
82	29	24	6	6	65

ÇOCUK EVLERİMİZ

Çocuk evleri şehir merkezine yakın, hastane, sağlık ocağı ve okullara ulaşımın kolay olduğu bölgelerden kiralanmıştır. Isınma doğalgazla olmaktadır. Evlerimiz 6 çocuğumuzun barınabileceği, modern görünümlü apartman daireleridir. Çocuk evlerinin maddi tüm ihtiyacı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır

MİSYONUMUZ

Birey, aile ve toplum refahını artırmak amacıyla dezavantajlı kesimler öncelikli olmak üzere tüm toplumu hedefleyen katılımcı anlayışla, adil ve arz odaklı bütüncül sosyal politikalar üretmek, uygulamak ve izlemek

VİZYONUMUZ

Türkiye'nin 2023'e doğru tarihsel yürüyüşünde mutlu birey ve güçlü ailelerden oluşan müreffeh bir toplum için, zamanın ruhunu yakalayan, değişimi yönetebilen ve buna

yönelik dönüşümü gerçekleştiren, sosyal riskleri önleyici sosyal politikalar geliştiren ve uygulayan bir kuruluş olmak.

ÇOCUKLARIMIZI HAYATA HAZIRLAMA ADINA YAPILAN FAALİYETLER

Önceki yıllarda “Rol Model Aile” “Yol Arkadaşı” projeler hayata geçirilmiştir. Ayrıca Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerinin hazırlamış olduğu «Mektup Arkadaşlığı» projesinde çocuklarımızın katılımı sağlanmıştır.

Milli ve manevi tüm özel gün, gece ve haftaların kutlamaları yapılmaktadır.

Şehrimize gelen ve çocuklarımızın izleyebileceği sinema, tiyatro, sergi, konser, konferans gibi etkinliklere katılımları sağlanmaktadır.

İlimizdeki diğer kurumların hazırlamış oldukları etkinliklere katılım sağlanmaya çalışılmaktadır.

Yıl içerisinde sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin yanı sıra il dışı ve ilçelerimizi kapsayan geziler yapılmakta, yaz aylarında mesire alanlarımıza piknik, kış aylarında ise Ergen Dağında kayak etkinlikleri gerçekleştirilmektedir.

Çocuklarımızın okullarındaki sosyal etkinliklerin yanında Gençlik Merkezi ve Gençlik Spor İl Müdürlüğü'nün çeşitli kurslarına (Karate, tekvando, ebru, basketbol, tiyatro v.b.) katılmaları sağlanmıştır.

Dışarda yemek organizasyonları, doğum günü ve özel gün kutlamaları yapılmaktadır.

Çocuklarımız derslerinden artan zamanlarında ev işlerine yardım etmeleri, geleceğin iş kadını ve anneleri olarak yemek ve pasta yapma konularında beceri kazanmaları ve bu kazanımlarının ileriki yaşamlarında olumlu katkı sağlaması amacıyla gerekli ortam ve destek sağlanmaktadır.

Çocuklarımızı hayata hazırlama ve sorumluluk verme adına mutfak alışverişini görevliler ile bazen de yalnız olarak yapmaları sağlanmaktadır. Yine bu amaçla bayramlarda ziyaretler yapılmakta, evlerimize gelen misafirleri ağırlamada görevler verilmektedir.

Çocuk evlerinde komşuluk ilişkileri kurularak çocukları sosyalleşmesi ve adab-ı muaşeret kurallarını öğrenmeleri sağlanmaktadır.

Çocuklarımızın ihtiyacının olduğu düşünülen konularda (sağlık, hijyen, ergenlik çağı sorunları, sınav kaygısı, aile ve akrabalık ilişkileri, beslenme, iletişim, sağlıklı beslenme, depresyon, yangın, covid 19 vs.) eğitimler düzenlenerek bilgilenmeleri sağlanmaktadır.

Diğer kuruluşlarla iş birliği sağlanarak (Milli Eğitim Müdürlüğü, Sağlık Müdürlüğü, Gençlik Merkezi, Halk Eğitim Merkezi, Belediye, Müftülük vs.) çocukların her türlü ihtiyaçlarına cevap verilmektedir.

Bakanlığımız ile Diyanet İşleri Başkanlığı ile Türkiye Diyanet Vakfı arasında ki protokol gereği İl Müftülüğünden düzenli olarak evlerimize görevliler gelmekte ve çocukların bu konudaki eksiklerini tamamlamakla birlikte maneviyatlarını güçlendirmek için destek olmaktadırlar. Bu kapsamda 2020 yılında düzenlenen Umre ödüllü yarışmayı evlerimizde

kalan gençlerimizden biri kazanmış ancak yaşanan pandemi nedeniyle Umre ziyareti gerçekleştirilememiştir.

Çocuk Evlerimizin kuruluşundan beri evlerimizde akşamları kitap okuma saatleri düzenlenerek çocuklarımıza okuma alışkanlığı kazandırılmıştır. Bu kapsamda evlerimizde kurduğumuz kitaplığımızın yanında çocuklarımız küçük çaplı kendi özel kitaplıklarını da oluşturmuşlardır.

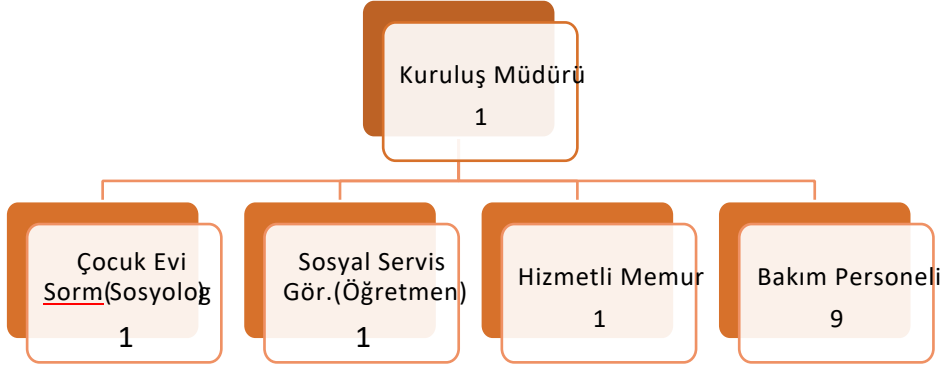

TEŞKİLAT YAPISI

DEĞERLERİMİZ VE ÇALIŞMA KURALLARIMIZ

- Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi çerçevesinde insan haklarına, evrensel hukuk ilkelerine ve uluslararası sözleşmelere bağlı çalışmak
- Milli ve manevi değerlere bağlı olmak
- Bilimsel veriye dayalı sürdürülebilir hizmet vermek
- İşbirliğine açık, tarafsız ve şeffaf olmak
- İnsan haklarına dayalı, insan onuruna yaraşır, toplumsal cinsiyet eşitliğine duyarlı ve sosyal devlet ilkesine uygun hareket etmek
- Hizmetlerimizin uluslararası hukuk ilkeleri ve sözleşmeler ile ulusal mevzuata göre sunmak
- İnsan onuruna, özel hayata ve mahremiyete önem vermek
- Hizmet alanın istek, beklenti ve gereksinimlerinin ne olduğunun bilincinde olmak ve bu yönde hareket etmek
- Tüm bireylere eşit uzaklıkta; önyargısız, somut veri ve bilgiye dayanan bir yaklaşım sergilemek
- Sosyal yardım ve hizmetleri lütuf değil hak olarak görmek
- Çocuk evlerinde güven ortamı oluşturmak
- . Çocuklarımızla güler yüzlü, samimi ve hoşgörülü iletişim kurmak
- . Evlerimizde oluşturduğumuz aile ortamında ortama uygun tutum ve davranışlar sergilemek . Toplumla, sivil toplum kuruluşlarıyla, gönüllülerle diğer kamu kurum ve kuruluşları ile etkin iletişim kurmak ve şeffaf olmak
- . Bilimsel teknikleri kullanarak, ÇOCUK ve ÇALIŞAN memnuniyetini sağlamak

. Birebir hizmet veren tüm çalışanlarımız ile birlikte çocuklarımıza doğru rol model olmak

. Memuriyetin ve iş kanunlarının gerektirdiği kurallara uygun çalışmak

-Güvenilir, yenilikçi, zaman iyi kullanan, iletişime açık, etik kurallara bağlı, iyi yetişmiş kadrosuyla özverili çalışan, beklentileri en iyi şekilde karşılayan bir kurum olmak

HİZMET VERDİĞİMİZ ÇOCUKLARIN HASSASİYETLERİ / DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN UNSURLAR

➤ Çocuklarımızın bireysel özelliklerini dikkate alarak, hizmet alan her çocuğun farklı görüş, mizaç, anlayış ve karaktere sahip olduğunun bilincinde, kişisel farklılıklar gözetilerek yapısına uygun bir şekilde davranmak

➤ Çocuk Evlerimize gelmeden önce yaşadıkları olumsuz hayat koşulları ve bir takım yoksunluklar sonucu maruz kaldıkları yanlış ve haksız deneyimlerinden kaynaklanan davranış bozuklukları olacağını kabul ederek anlayış, hoşgörü ve sevgiyle yaklaşmak,

➤ Yaşadıkları travmaları ve suçlandıkları durumlarını kendilerine hissettirmemek □ Mahremiyetlerine saygı duymak

➤ Etnik köken ve inançlarına saygı duymak

➤ Koruma ve bakım hizmetlerini yerine getirirken, çocukların kişilik onurlarının zedelenmemesine, incinmemelerine, örselenmemelerine özen göstermek, güler yüzlü olmak

➤ Toplumdaki her birey gibi kendi haklarının da olduğunu ve herkes ile eşit olduklarını bilmelerini sağlamak

➤ Paylaşılan ya da paylaşılmadan edinilen özel yaşamlarına ait bilgilerinde sırdaş olmak ve gerektiği gibi davranmak

➤ Çocuğun koruma altına alınma sebebinin gizli kalması gerektiğinin bilincinde olarak bu konuda irdeleyici sorular sormamak, öz aile bireyleri ile çocuk arasındaki iletişimin devamını sağlamak

ÇOCUKLARIMIZIN GELECEĞİ İÇİN AMACIMIZ

Korunma ve bakıma ihtiyacı olan 7-18 yaş arası kız çocuklarının aile ortamı içinde toplumla kaynaşmış, insan haklarına saygılı, Atatürk ilkelerine bağlı, her yönden sağlıklı, mutlu, milli ve manevi değerlerini bilen, topluma faydalı, kendine güvenen bireyler olarak yetişmelerini, bu süreçte maddi ve manevi ihtiyaçlarının en iyi şekilde karşılanarak bağımsız bireyler olarak toplumla bütünleşmesini sağlamaktır.

ERZİNCAN ÇOCUK EVLERİ SİTESİ MÜDÜRLÜĞÜ

Tarihçesi

Kuruluşumuz, Genel Müdürlüğümüzün 06.10.2016 tarih ve E.104051 sayılı olurları ile hizmete açılmış olup 1 birim 0-6 yaş grubu, 1 birim 7-12 yaş grubu, 3 birim 13-18 yaş grubu çocuk evi 1 birim İlk Kabul evi ve 1 idari bina olmak üzere 08.02.2017 tarihi itibariyle fiilen faaliyete başlamıştır.

Kuruluş Bilgileri

Kuruluşumuz 60 kapasiteli olup, açıldığı tarihten itibaren kuruluşumuzda bulunan çocuklarımızdan, Evlat Edinme Hizmet Modelinden faydalanan 7, SED ile Aile Yanına Döndürülen Hizmet modelinden faydalandırılan 6, Koruyucu Aile Hizmet Modelinden faydalandırılan 23, Aile yanına dönüşü sağlanan 86 çocuğumuz olmuştur. Halen Çocuk Koruma İlk Müdahale Değerlendirme biriminde 2 çocuk ve 7-12 yaş grubu (erkek) Açelya Evimizde 8 çocuk 13-18 yaş grubu (kız) Karanfil evimizde 12 çocuk 13-18 yaş grubu (kız) Defne evimizde 13 olmak üzere toplam 35 çocuk kuruluşumuzda bakım ve koruma altında bulunmaktadır.

TOPLAM HİZMET ALANI BÜYÜKLÜĞÜ (m²) :13.295,60 m²

Kapalı Alan: 5.864 m²

KAPASİTESİ: 60

TOPLAM PERSONEL SAYISI:

Kadro: 8

4D (İşçi): 27

Ek Ders Karşılığı: 2

Diğer Kurumlardan Görevlendirilen:

Toplam: 37

Kimlere Hizmet Veriyoruz

Aile yoksunluğu yaşayan ve Mahkeme tarafından 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında koruma altına alınmış olan 0-12 yaşları arası kız-erkek, 13-18 yaşları arası kız çocuklara hizmet verilmektedir. Bunun yanında reşit olduktan sonra iş imkânı sağlanana kadar mağduriyet yaşayabilecek ve Himaye Oluru alınmış olan 18 yaş üstü çocuklara ve 18 yaş üstü olup eğitim hayatına devam eden çocuklarımıza da eğitimini tamamlayana kadar hizmet verilmektedir.

Misyonumuz

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak, köklü devlet tecrübemiz, engin kültür ve medeniyet birikimimiz ile evrensel hukuk ilkeleri ve Anayasa çerçevesinde, uluslararası

sözleşmelere, ulusal plan ve politikalara, sosyal değişim ve gelişime göre, sosyal hizmetlerin temel ilke ve esasları ile model ve niteliğini belirlemek.

Nitelikli bir yaşam sürdürmekte güçlük çeken birey ve grupların; maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesinin ve ihtiyaçlarının karşılanmasının bir insan hakkı olduğu anlayışı içinde, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olmasının ve hayat standartlarının iyileştirilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü, alanla ilgili olan kesimler ile işbirliği içerisinde yürütmek. **İlkelerimiz**

- Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi çerçevesinde insan haklarına, evrensel hukuk ilkelerine ve uluslararası sözleşmelere bağlı çalışmak,
- Milli ve manevi değerlere bağlı olmak,
- Bilimsel veriye dayalı sürdürülebilir hizmet vermek,
- İşbirliğine açık, tarafsız ve şeffaf olmak, Tüm hizmet verilen kesimlerin çalışanların memnuniyetini sağlamak

Kuruluş Müdürlerimiz

Kuruluşumuz kurulduğu tarihten itibaren 2016-2020 dönemleri arası Kübra KILIÇ tarafından yönetilmiştir. 2020 yılından itibaren ise Adem SADO müdürlük yapmaktadır.

Gerçekleştirdiğimiz Faaliyetler

• Pandemi öncesinde; yüzme, bocce, dart, Kuran Kursu, atıcılık ve avcılık, bowling, voleybol, kayak merkezinde kayak, bakır işleciliği, farklı illere geziler; pandemi sürecinde; el sanatları, doğa gezileri, dağ yürüyüşü, çocuklara kuruluştaki belirli saatlerde telefon kullanımı etkinlikleri düzenlendi

• Eğitimler, EBA eğitim-öğretim sistemi takip edilerek çocukların eğitim-öğretime katılmaları sağlanmıştır. Yapılan bireysel ve grup görüşmeleri ile çocuklarımıza pandemi süreci ile ilgili bilgiler verilmiş ve bu süreçte nasıl yaşamamız gerektiği konusunda bilgiler verilmiştir. El sanatları kapsamında çocuklarımıza düş kabanı, duvar ve kapı süsleri, oyuncak bebek yapımı, kesme yapıştırma çalışması etkinlikleri düzenlenmiştir. Çocuklarımız için doğa piknikleri ve dağ yürüyüşleri düzenlenmiştir. Çocukların kuruluş içerisinde çok amaçlı salonda belirli saatlerde telefon kullanmaları sağlanmıştır.

- Kuruluş bahçesinde çeşitli tarımsal, sosyal, kültürel ve sportif faaliyetler

• ÇODEP Projesi kapsamında çocuklara mahremiyet, ergenlik ve kişisel gelişim, meslekler ve çalışma yaşamı, kendi başına yaşama yeterliliği, bağımlılık, insan ilişkileri, değerlerimiz, yeterli ve dengeli beslenme, yaşam becerileri, vücudumuzu tanıyalım, kazalardan ve hastalıklardan korunma konulu eğitimler yapılmaya başlanmıştır.

ERZİNCAN ENGELSİZ YAŞAM BAKIM
REHABİLİTASYON
VE AİLE DANIŞMA MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

KURULUŞ AÇILIŞ ONAYLARIMIZ

Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğünün 19/09/1996 tarihli ve 01246 sayılı olur yazıları ile kuruluşun ismi “75 Yıl Bakım Rehabilitasyon Merkezi” olarak açıldı.

Kuruluşumuz Engelli Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 27.02.2014 tarihli ve 32547 sayılı olur yazıları ile kuruluşun ismi “**Erzincan Engelsiz Yaşam Merkezi** “ olarak değiştirildi.

Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 06.03.2019 tarihli ve 613230 sayılı olur yazıları ile kuruluşun ismi “**Erzincan Engelsiz Yaşam Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi Müdürlüğü**” olarak değiştirildi ve halen bu isim altında hizmet verilmektedir.

Erzincan Engelsiz Yaşam Bakım Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi Müdürlüğümüz, 2828 sayılı kanununun 14. maddesi gereği; kendine bakacak gücü olmayan ve normal yaşamın gereklerine uyum sağlayamayan zihinsel engelli bireylerin, yaşamlarını huzur ve güven içinde sürdürmeleri için sürekli bakım hizmeti sunan, kendi kendilerine yeterli olmasını sağlayan beceriler kazandırmayı hedefleyen, bireyin toplumsal hayata katılımını sağlamak amacıyla faaliyet gösteren yatılı sosyal hizmet kuruluşudur. 01.08.2014 yılından itibaren Menderes Mahallesi Menderes Caddesi No:90 adresinde hizmet vermektedir.

Kuruluşumuzda 13+ Zihinsel Engelli bireylere yatılı olarak bakım hizmeti sunulmaktadır.

MİSYONUMUZ

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı olarak, köklü devlet tecrübemiz, engin kültür ve medeniyet birikimimiz ile evrensel hukuk ilkeleri ve Anayasa çerçevesinde, uluslararası

sözleşmelere, ulusal plan ve politikalara, sosyal değişim ve gelişime göre, sosyal hizmetlerin temel ilke ve esasları ile model ve niteliğini belirlemek.

Nitelikli bir yaşam sürdürmekte güçlük çeken birey ve grupların; maddi, manevi ve sosyal yoksunluklarının giderilmesinin ve ihtiyaçlarının karşılanmasının bir insan hakkı olduğu anlayışı içinde, sosyal sorunlarının önlenmesi ve çözümlenmesine yardımcı olmasını ve hayat standartlarının iyileştirilmesini amaçlayan sistemli ve programlı hizmetler bütünü, alanla ilgili olan kesimler ile işbirliği içerisinde yürütmek.

VİZYONUMUZ

Ülkemizde sosyal hizmet politikasının belirlenmesi, uygulanması ve kurumlar arası koordinasyonun sağlanmasında merkezi rol oynayan, sosyal hizmetlerin tüm ihtiyaç grupları için ulaşılabilir olmasını sağlayan, bakıma ihtiyaç duyan bireylerin öncelikle yaşadıkları ortamda kendilerine yeterli hale gelmesi için tedbirler alan ve bu hizmetleri uluslararası standartlarda sunan bir kurum olmak.

İLKELERİMİZ

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş felsefesi çerçevesinde insan haklarına, evrensel hukuk ilkelerine ve uluslararası sözleşmelere bağlı çalışmak

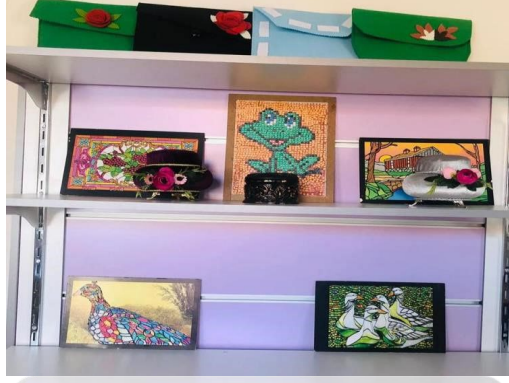
- ***Milli ve manevi değerlere bağlı olmak***
- ***Bilimsel veriye dayalı sürdürülebilir hizmet vermek***
- ***İşbirliğine açık, tarafsız ve şeffaf olmak***

SOSYAL ETKİNLİKLERİ

SOSYAL ETKİNLİKLERİ

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

TİYATRO
SOLO
MÜZİKAL ÇALIŞMALAR

HALK OYUNLARI
KORO
SAHNE GÖSTERİLERİ

3 Aralık Dünya Engelliler günü münasebetiyle il Müdürlüğümüze bağlı Engelsiz Yaşam Bakım

Rehabilitasyon ve Aile Danışma Merkezi ile Çocuk Evleri Sitesi müdürlüğünün birlikte hazırladıkları programa

Erzincan Vali Yardımcısı Sn. Mehmet Şerif OLÇAŞ, 3. Ordu İd. Kurmay Yarbaşkanı Tuğg. Hakan AKYOL, Belediye

Başkan Yardımcısı İkram ÇAMUR, Rektör Yardımcısı Ahmet Uğur NALCIOĞLU, İl Emniyet Müdürü Bülent ŞENSOY, İl Jandarma Alay Komutanı J. Kd. Alb. Halil ALTINTAŞ, İl Müdürümüz Muhammer DOĞAN ve ilimizdeki kamu kurum

kuruluş müdürleri ve misafirlerin katılımıyla gerçekleşti.

“İl Emniyet Müdürlüğü Polislik Sube Müdürlüğü Koordinesinde Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü tarafından düzenlenen “Engel Sadece Bir Kelime” adlı yarışmada koro yarışması yapıldı. Programın ardından, Engelsiz Yaşam Merkezimizde Valisi Savın Ali Arslantas’a kızlarımızdan

Erzincan Aile ve Hizmetli Müdürlüğü Erzincan engelsiz bir yaşam için "Beni Fark Et" sloganıyla düzenle

Cumhuriyet Mevdanı düzenlenen etkinliğe Erzincan Aslantas. Erzincan skanı Beki Aksu Erzincan Bina Yıldırım Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mustafa Kemal Çelebi ve bazı kamu kurum müdürleri, engelsiz yaşamı savıda vatandaşları bulundulmasının ardında bir marşı ile baslavan programı vapan Erzincan Aile ve Hizmetli Müdürlüğü ile Erzincan Belediye Başkanı Mustafa Kemal Çelebi tarafından düzenlenen etkinlik ile toplumun duvarlılığın artmasını

SPORTİF ETKİNLİKLER

Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürlüğüne 81 ilde düzenlenen fiziksel aktivite alışkanlığına özendirilmesi amacıyla Erzurum'da düzenlenen Amatör Spor Haftası müsabakaları tamamlandı. Müsabakaya katılan özel sporcularımız

“Öğretmenim için koşuyorum” il birinciliği müsabakaları Erzincan Ta
Yapılan müsabakada dereceye giren özel sporcularımız

2 Cumhuriyet Bavyramı kutlama programı kapsamında Erzincan Be
il Müdürlüğünün koordinesinde Cumhuriyet
Erzincan Belediyesi önünde başlanan Cumhuriyet
kızlar, küçük erkekler, yıldız kızlar, yıldız erkekler, genç erkekler, genç kız
sporcular kategorilerinde düzenlenen yarışmada sporcular birinci olabili
Erzincan i önünde Belediye Başkanı Bekir Aksun'un startı ile başlanan v
erdi. Yarışmaya katılan bütün özel sporcularımıza Belediye Başkanımız Be
dereceye giren sporcularımıza .

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

SPOR İYETİ

GÜNDÜZLÜ BAKIM HİZMETLERİ

Kuruluşumuzda Gündüzlü Bakım Hizmetleri Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 06/03/2019 tarihli ve 613230 sayılı olur yazıları ile bu tarihten itibaren bu hizmet kuruluşumuzda verilmektedir.

Gündüz Bakım, Rehabilitasyon ve Danışmanlık Hizmetleri. Öncelikle bakım gereksinimi olan engellinin yaşadığı sosyal çevre içerisinde bakımının sağlanması, bu doğrultuda yardıma, desteğe gereksinim duyan engelli ve ailesinin farklı hizmet modelleriyle desteklenmesi hedeflenmektedir. Merkezde verilecek hizmetin Bakanlığımız Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen ve halen akreditasyon çalışmaları devam eden bakım hizmetleri kalite standartları (BHKS) temel alınarak hazırlanması düşünülmektedir. Hizmete açılacak merkezimizin hizmetleri bilimsel, mesleki bakış açısıyla verilmekte olup standartlara uygunluğu ölçülebilir olması düşünülmektedir. Açılacak Merkezde engelliler ve aileleri ile topluma yönelik hizmetlerin sunulması planlanmaktadır

HEDEFLER

Açılması planlanan Gündüz Bakım, Rehabilitasyon ve Danışmanlık Hizmetleri engellileri kendi kendine yeterli düzeye getirmek ve aile içi uyumu sağlamak amacıyla engellilere ve ailelerine bakım, rehabilitasyon ve danışmanlık hizmetleri sunmak ve toplumun engellilik konusunda bilinçlendirilmesini ve farkındalığının artmasını sağlamaktır. Bu amaçlara varabilmek için Bakanlığımızın hazırladığı bakım hizmetleri kalite standartları temel alınarak hizmetler verebilmek.

ŞİDDET ÖNLEME VE İZLEME MERKEZİ

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi, (ŞÖNİM) şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını 7/24 saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen kuruluşlardır.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri (ŞÖNİM) halihazırda Türkiye'nin 81 ilinde kadınların bilinçlendirilmesi ve güçlendirilmesine yönelik çalışmalarını sürdürmektedir.

Bu kapsamda Erzincan Şiddet Önleme ve İzleme Merkezi, Bakanlığımız Kadının Statüsü Genel Müdürlüğünün 10.06.2015 tarih ve 90512 sayılı onayına istinaden 6284 sayılı kanunun 14. Maddesinde yer alan “Bakanlık, gerekli uzman personelin görev yaptığı ve tercihen kadın personelin istihdam edildiği, şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik destek ve izleme hizmetlerinin verildiği, çalışmalarını yedi gün yirmi dört saat esasına göre yürüten, çalışma usul ve esasları yönetmelikle belirlenen, şiddet önleme ve izleme merkezlerini kurar.” “Kurulan merkezlerde şiddetin önlenmesi ile koruyucu ve önleyici tedbirlerin etkin olarak uygulanmasına yönelik izleme çalışmaları yapılır ve destek hizmetleri verilir.” hükümleri doğrultusunda 01.01.2016 tarihinde resmi olarak açılmış ve halihazırda, 1 sosyolog ve 3 sosyal çalışmacı ile hizmet vermeye devam etmektedir.

Bu kapsamda Erzincan ŞÖNİM’de kurumlar arası koordinasyon ile “kadın konukevine yönlendirme, müdahale ve yönlendirme, önleyici hizmet, eğitim ve mesleki destek, psikososyal destek, ekonomik destek ve hukuki destek” hizmetleri verilmektedir.

Kadın Konukevine Yönlendirme

Kadın Konukevleri, fiziksel, duygusal, cinsel, ekonomik ve sözlü istismara veya şiddete uğrayan kadın ve beraberindeki çocuklarının; şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunlarının çözülmesi, kendilerinin güçlendirilmesi ve bu dönemde varsa çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının da karşılanması suretiyle geçici süreyle kalabilecekleri yatılı sosyal hizmet kuruluşlarıdır. Bu kapsamda; kadın konukevlerinde 6 ay süre ile barınma hizmeti (sürenin sonlanmasının ardından Bakanlığımızca uygun görülen başka bir ile güvenli bir şekilde naklinin gerçekleştirilmesi) meslek elemanları tarafından barınma süresince psiko-sosyal destek, yönlendirme ve rehberlik, il avukatları veya Baro’lar tarafından hukuki destek, bunların yanı sıra asgari ücretin yarısına kadar harçlık, beraberindeki 0-6 yaş çocuklarına kreş imkânı, MEB meslek edindirme kursları ve iş-kur mesleki danışmanlık kapsamında istihdam desteği hizmetleri verilmektedir.

Önleyici Hizmet

Şiddete uğrayan veya şiddete uğrama tehlikesi bulunan kadınların, çocukların, aile bireylerinin ve tek taraflı ısrarlı takip mağduru olan kişilerin korunması ve bu kişilere yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla alınacak tedbirlere ilişkin sunulan hizmetlerdir.

Tedbir kararları, şiddet mağdurunun ŞÖNİM tarafından bilgilendirilmesi sonrasında bireysel olarak veya gerekli hâllerde resen talep edilebilir. Önleyici tedbir kararları mağdurun yeniden şiddete uğramasını önlemek için şiddet uygulayanlar hakkında verilen kararlardır. Önleyici tedbir kararları, şiddet mağdurların lehine, talebi halinde delil ve belge aranmadan karar verilebilir. Şiddet mağdurunun ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, şiddet veya şiddet uygulama tehlikesinin devam edeceğinin anlaşıldığı hâllerde veya tedbir kararı süresinin veya şeklinin değiştirilmesi ya da aynen devam etmesine karar verilmesi talep edilebilir. Bu süreçte, alınan kararın takibi sağlanır ve verilen karara herhangi bir aykırılık olması durumunda, resmi yazı ile bu durum kolluğa bildirilir.

Tedbir kararı ile birlikte talep üzerine veya resen, korunan kişinin ve diğer aile bireylerinin kimlik bilgilerinin veya kimliğini ortaya çıkarabilecek bilgileri ve adreslerinin gizli tutulmasına karar verilmesi hâlinde Uygulama Yönetmeliğinin 32 nci maddesi gereğince işlem yapılır. Hakkında gizlilik kararı verilen korunan kişiler ve beraberindeki çocuklarla ilgili kayıtların gizlenmesi için Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Sosyal Güvenlik Kurumu, Türkiye Bankalar Birliği ve kolluk birimleri ile ihtiyaç duyulacak diğer birimlere karar bildirilir. Hakkında gizlilik kararı verilen korunan kişiler ve beraberindeki çocuklarla ilgili yapılan yazışmalarda isim yerine kodlama kullanılır ve kayıtlar sadece elektronik ortamda tutulur. Hakkında barınma tedbirine karar verilen veya mahkeme kararıyla kimlik bilgileri ve adresi resmî kayıtlarda gizli tutulan şiddet mağdurlarına yapılacak tebligatlarda ŞÖNİM'e ait adres bilgileri kullanılır. Mahkemece hakkında kimlik ve ilgili diğer bilgi ve belgeleri değiştirilmesi kararı verilen ve adresi ŞÖNİM olarak belirlenen ve ŞÖNİM'de iletişim bilgileri bulunan şiddet mağdurlarına ilişkin iş ve işlemlerin ivedilikle yapılabilmesi için kollukla yüz yüze görüşmesi sağlanır.

Rehberlik ve Danışmanlık

Korunan kişiye, kişinin psikolojik ve sosyo-ekonomik durumu değerlendirilerek, hakları, destek alabileceği kurumlar, meslek edindirme kurslarına katılmasına yönelik faaliyetlerde bulunmayı da kapsayacak şekilde iş bulma ve benzeri konularda gelişmesi ve uyum sağlaması, gerekli olan seçimleri, yorumları, planları yapması ve kararları vermesine yarayacak bilgi ve becerileri kazandırmak ve psikolojik destek sağlamak üzere ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile işbirliği içerisinde gerekli hizmetler verilir. Bu hizmetlerin yerine getirilmesinde koordinasyon ŞÖNİM tarafından sağlanır

Hukuki Destek

Şiddet Önleme ve İzleme Merkezleri Hakkında Yönetmeliğin 7. Maddesi çerçevesinde şiddet mağduruna ve beraberindeki çocukların kanun kapsamında gerekli hukuki desteğin

sağlanması veya BARO'ların ilgili birimlerine yönlendirme yapılması ile müdahil olunan davaların takibi şeklinde gerçekleştirilmektedir.

Psiko-Sosyal Destek

Ortaya çıkabilecek psikolojik uyumsuzlukların bozuklukların önlenmesi, aile ve toplum düzeyinde ilişkilerin yeniden kurulması/geliştirilmesi, etkilenenlerin normal yaşamlarına geri dönmesi kendi kapasitelerini fark etmeleri ve güçlenmelerinin sağlanması, krizle başa çıkma/iyileşme/toparlanma becerilerinin artırılması amacıyla kişilere bu yönde psiko-sosyal destek hizmeti verilmektedir.

Eğitim ve Mesleki Destek

Tedbir kararı doğrultusunda kişilerin hakları, hukuki, psiko-sosyal, ekonomik ve sağlık destek hizmetleri ile ŞÖNİM'de karşılanamayan hizmetlerle ilgili olarak kurumlar arası koordinasyon sağlanarak meslek edinme, iş bulma ve benzeri konularda yönlendirme, rehberlik ve danışmanlık hizmeti verilir.

Ekonomik Destek

Şiddet mağduru ve beraberindeki çocuğun ekonomik olarak güçlendirilmesi için ilgili mevzuat kapsamında maddi yardım ödemelerinin yapılması ve takibi ile istihdam edilmesi konusunda desteklenmesi ve beraberindeki çocuklarına kreş hizmeti sunulması amacıyla kişiler, ilgili birimlere yönlendirilir.

Yukarıda bahsedilen hizmetler kapsamında;

Verilen Hizmet Türü	2016	2017	2018	2019	2020
Kadın Konukevine Yönlendirme	102K+64Ç	130K+135Ç	162K+138Ç	109K+124Ç	120K+93Ç
Tedbir Kararının Uzattırılması	60	53	147	278	177
Rehberlik ve Danışmanlık	539	1276	1733	2356	1283
Hukuki Destek	28	26	63	119	5
Psiko-Sosyal Destek	24	1276	1733	2031	--
Eğitim ve Mesleki Destek	25	15	20	19	--
Ekonomik Destek	İlgili Birime yönlendirme yapılmaktadır.				

ŞÖNİM KAPSAMINDA VERİLEN EĞİTİMLER

Müdürlüğümüz, hizmetleri kapsamında farkındalık oluşturmak, bireylerin güçlenmesinin önündeki engellerin kaldırılması yönünde duyarlılık oluşturmak, bunun yanı sıra, kadınların hakları konusunda haberdar olmalarını sağlamak amacıyla ilimiz genelinde, hizmet vermeye başladığı tarihten bu yana eğitim seminerleri düzenlemektedir.

Bu eğitimler 2020 yılı mart ayına kadar yüz yüze olarak devam etmiş, COVID-19 salgını sebebiyle pandemi sürecinde toplum sağlığının önemi açısından herhangi bir risk durumu oluşmaması adına genellikle online olarak devam etmiş, yalnızca 1 eğitim COVID tedbirleri kapsamında yüz yüze olarak gerçekleştirilmiştir.

Kadına yönelik şiddetle mücadele kapsamında yayınlanan 2006/17 sayılı “Çocuk ve Kadınlara Yönelik Şiddet Hareketleriyle Töre ve Namus Cinayetlerinin Önlenmesi İçin Alınacak Tedbirler” konulu Başbakanlık Genelgesi ile kadına yönelik şiddetle mücadelede karşılaşılan sorunlara ilişkin alınacak önlemler ve bunların hayata geçirilmesinden sorumlu kuruluşlar listelenmiştir. Bunların yanı sıra “Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları” da uygulamaya dönük önemli bir dayanak oluşturmaktadır. Ayrıca Onuncu Kalkınma Planı ve kalkınma ajansları tarafından hazırlanan “bölgesel planlar” ile resmi kuruluşların ve yerel yönetimlerin kurumsal strateji ve eylem planlarında toplumsal cinsiyet eşitliğine yönelik çeşitli düzenlemeler bulunmaktadır.

Bu kapsamda;

2018-2021 yılları arasını kapsayan Erzincan İl Eylem Planı oluşturulmuştur. İl Eylem Planının hedeflerinde

Hedef 1: Kadına yönelik şiddet ve ev içi şiddetle mücadele konularında yerel düzenlemelerin ilgili mevzuatla uyumlaştırılması

Hedef 2: Kadına yönelik şiddeti doğuran ve pekiştiren olumsuz tutum ve davranışların ortadan kaldırılması amacıyla, toplumsal farkındalık, duyarlılık, bilinç kazandırmak ve toplumsal cinsiyet eşitliğine hizmet edecek zihniyet dönüşümünü sağlamak

Hedef 3: Koruyucu ve önleyici hizmet sunumunun geliştirilmesi ve şiddete maruz kalan kadınların güçlenmesi

Hedef 4: İl genelinde etkin bir işbirliğinin çok sektörlü yaklaşım çerçevesinde güçlendirilmesi ve sürdürülmesi” yer almaktadır.

Bu hedefler kapsamında; İlimiz genelinde hizmet vermekte olan kamu/kurum kuruluş personeline, bunun yanı sıra vatandaşa ve yatılı kuruluşlarda kalan kişilere (yaşlı, çocuk vb) yönelik erken yaşta ve zorla evlilikler, kadın erkek fırsat eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele konularında çalışma alanının ihtiyaçlarına göre özel eğitimler gerçekleştirilmiştir.

Kurum/Kuruluş	Eğitim Alan Sayısı
İl Milli Eğitim Müdürlüğü	1592
İl Emniyet Müdürlüğü	929
İl Jandarma Komutanlığı	22665
Erzincan SYDV	9
İl Göç, İŞKUR ve KOSGEB	32
Erzincan Belediyesi	150
ŞÖNİM ve Kadın Konukevi	19
İl Müftülüğü	253
Huzur Evi, ÇES ve ÇODEM	150
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi	1476
İl Milli Eğitim Müdürlüğü	120 personele 10.06.2020 tarihinde COVID-19 salgını sebebi ile toplum sağlığının önemi açısından herhangi bir risk durumu oluşmaması adına uzaktan eğitim yoluyla eğitici eğitimi gerçekleştirilmiştir.
Bekçi Adayları	526
Tercan İlçe Müftülük	27

Bu eğitimlerin yanı sıra 22333 bedelli askere Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele, Erken Yaşta ve Zorla Evlilikler ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği konularında eğitim düzenlenmiştir.

KADIN KONUKEVİ MÜDÜRLÜĞÜ

Kuruluşumuz Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Genel Müdürlüğü'nün 10.11.2010 tarih ve 230 sayılı oluru ile verilen Bina Kiralama Yetkisine istinaden mal sahibi ile 5 yıllık kira sözleşmesi yapılarak kiralanmıştır. Kuruluşumuz 08.03.2011 tarihinde ilk konuğunu kabul ederek hizmete başlamıştır. Kuruluş binası 594 m²kapalı alan 502 m² bahçe alanı olmak üzere toplam 1096 m² alan üzerine inşa edilmiş bodrum üzeri 2 kat, 3 daireden oluşmaktadır. Şiddete uğrayan ve uğrama tehlikesi bulunan bütün kadınlar ve beraberindeki çocukları hiçbir ayırım yapılmadan konukevine kabul edilir. Toplam 5 kadrolu, 5 4/D sürekli işçi, 2 ek ders (birimi ŞÖNİM Müdürlüğünde görevlendirme olarak çalışmakta olan) personeli olmak üzere toplamda 12 personelle, 15 kapasitelidir. Kuruluşumuzda aile içi şiddete uğramış ya da uğrama ihtimali bulunan kadınlara, şiddetten korunması, psiko-sosyal ve ekonomik sorunların çözülmesi varsa yanlarındaki çocukları ile birlikte ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla geçici süre ile hizmet veren kuruluştur. 18 Yaşından küçük kız çocukları anneleri ile birlikte konukevi hizmetinden yararlanabilirler. 12 yaşından büyük erkek çocuğu olan kadınların ise çocukları ŞÖNİM aracılığı ile uygun kuruluşa gönderilerek kadın kuruluşumuza gelmektedir.

T.C.

ERZİNCAN VALİLİĞİ

100.YIL ATATÜRK HUZUREVİ VE YBRM MÜDÜRLÜĞÜ

1.MİSYON ve VİZYONUMUZ

Misyonumuz; Bakım altındaki yaşlılarımıza kendilerini evlerinde hissettirecek sıcak ve temiz bir ortam sağlamak, kişiye özel bakım hizmetlerini ve sosyal aktiviteleri en iyi biçimde sunmak, huzurlu ve güvenli bir ortamda yaşam kalitelerini arttırmak, aktif ve üretken bir yaşam sürmelerini sağlamaktır.

Vizyonumuz; Ülkemizde yaşlı bakımının sadece fiziksel bakımdan ibaret olmadığını, sosyal ve psikolojik yönleri ile yaşlılarımızın sağlık ve bakımının bir bütün olduğunu temel düşünce edinerek, yaşlılık alanındaki politikaların gelişimine katkıda bulunan, kendini sürekli geliştiren, bu alanda farkındalık yaratan bir kurum olmaktır.

2.KURULUŞUMUZUN TARİHÇESİ

Türkiye Şeker Fabrikaları Anonim Şirketi tarafından yaptırılan Huzurevimizin intifa hakkı 99 yıllığına Genel Müdürlüğümüze devredilmiştir.

13.02.1990 tarihinde hizmete açılan kuruluşumuz 84 kapasitelidir. İlimizde 13.3.1992 tarihinde meydana gelen Deprem nedeni ile Genel Müdürlüğümüzce tahliye edilmiş olup 02.08.1998 tarihinde tekrar hizmete açılmıştır.

3.KURULUŞUMUZUN BAĞLI OLDUĞU KURUM-BAKANLIK

Kuruluşumuz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Erzincan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir.

4.KURULUŞUN YÖNETİMİNDE OLAN KANUN-YÖNETMELİK GENELGELER

-Huzurevleri ile Huzurevi Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliği

- 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz Ve Kimsesiz Türk Vatandaşları İle Engelli Ve Muhtaç Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Yönetmelik
- Sosyal Hizmet Kuruluşlarında Bakımı Sağlanan Engelli ve Yaşlı Bireylere Harçlık Ödenmesine İlişkin Yönetmelik
- Sosyal Hizmetler Kanunu

5.HİZMETLERİMİZ

60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına

bağlı olarak faaliyet yürüten kuruluşumuz 44 Huzurevi, 40 rehabilitasyon olmak üzere 84 kapasite olarak hizmet vermektedir.

Huzurevi

60 yaş ve üzerindeki yaşlı kişileri huzurlu bir ortamda korumak, bakmak ve bu kişilerin sosyal ve psikolojik gereksinimlerini karşılamak amacıyla hizmet verilmektedir.

Yaşlı Bakım Ve Rehabilitasyon Merkezi

Yaşlılarımızın yaşamlarını sağlık, huzur ve güven içinde sürdürmeleri amacıyla kendi kendilerini idare edebilecek şekilde rehabilitasyonlarının sağlandığı, tedavisi mümkün olmayanların ise sürekli olarak özel bakım altına alındığı bölümlerimizdir.

Kuruluşumuzda barınma, bireysel öz bakım, sağlık, sosyal destek- danışmanlık, psikolojik destek-danışmanlık, rehabilitasyon, sosyal aktivite, beslenme, temizlik gibi hizmetler sunulmaktadır.

Yaşlılarımızın kuruluştaki yaşamlarını sağlıklı, huzurlu ve mutlu olarak sürdürebilmeleri amacıyla meslek elemanlarınca çalışma yapılır. Bu çalışmalar; kuruluşa yeni kabul edilenlerin uyum sürecini hızlandırma, ruhsal sosyal ve ekonomik sorunlarını çözümü, yaşlı-yaşlı, yaşlı-personel, yaşlı-yönetim, yaşlı-yaşlı yakınları ilişkilerini düzenleyici, bu konularda davranış değişikliği sağlamaya yönelik destekleyici programlar geliştirme, koruyucu önlemler geliştirme, gözetimi artırma, yaşlıların aktif birey olmaları yönünde sosyal etkinlikler düzenleme, ruhsal sorunu olanlar için tedavi planı hazırlama ve gerçekleştirme, üretkenliğini artırıcı ortam ve mekânlar hazırlama şeklindedir.

Sağlık Servisi tarafından yaşlıların genel muayeneleri yapılmakta, hastalanması halinde teşhis ve tedavileri sağlanmakta, gerekli görüldüğünde hastaneye sevkleri sağlanmakta, hastanede tedavi gören yaşlılarımızın durumu izlenmekte, günlük sağlık kontrolleri, ilaç takipleri yapılmaktadır.

6.KURULUŞUMUZA KABUL KOŞULLARI/KABUL SÜRECİ

6.1.Huzurevi Bölümü Kabul Koşullarımız

-60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,

-Kendi gereksinimlerini karşılamaını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmamak yeme, içme, banyo, tuvalet ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olmak,

- Ruh sağlığı yerinde olmak,
- Bulaşıcı hastalığı olmamak,
- Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,

6.2.Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Bölümü Kabul Koşullarımız

-60 yaş ve üzeri yaşlarda olmak,

-Bedensel ve zihinsel gerilemeleri nedeniyle süreli ya da sürekli olarak özel ilgi, desteğe, korunmaya ve rehabilitasyona gereksinimi olmak,

- Ruh sağlığı yerinde olmak,
- Bulaşıcı hastalığı olmamak,
- Uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmamak,

6.3.Başvuru Mercileri

Huzurevi ve Merkezlerde bakım görmek isteyen yaşlılar:

- Yaşadıkları mahaldeki Huzurevi ve/veya Merkez Müdürlüğüne,
- İlçe Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğüne,
- İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğüne, - Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bir dilekçe ile başvuruda bulunabilir.

6.4.Başvuru İçin Gerekli Belgeler

- Dilekçe
- Sağlık Kurulu Raporu
- Gelir Durumunu Gösterir Belge Örnekleri

-T.C. Kimlik Numarası Beyanı

-Sağlık raporunun karar bölümünde; “Huzurevine girmesinde sakınca yoktur” ya da “Huzurevi, Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezinde bakım görmesinde sakınca yoktur” ibaresi yer alması gerekmektedir.

6.5. Başvuru değerlendirme Süreci

Yaşlının ikametgâhında yapılacak sosyal inceleme sonucunda sosyal, fiziksel, ekonomik, ruhsal, zihinsel özellikleriyle değerlendirilen yaşlıya uygun hizmet modeli belirlenir. İlgili belgelerle birlikte talebi değerlendirilen yaşlı kabul edilir, sıraya alınır ya da reddedilir. Kabulü uygun görülen yaşlının dosyası sıraya konulur. Sırası gelen yaşlıya çağrı yapılır.

7. ÜCRET DURUMU

Sosyal inceleme raporu dayanak alınarak; kanunen bakmakla yükümlü kimsesi olmayan, sosyal güvenlik kuruluşlarından emekli, dul ve yetim aylığı almayan, yapılacak araştırmalar sonucunda adına kayıtlı menkul ve gayrimenkulü bulunmadığı ya da adına kayıtlı gayrimenkulu olup da, sağladığı gelirle yaşamını sürdürmeyeceğinin saptanması sonucunda yoksulluk belgesi düzenlenen yaşlılar ile kanunen bakmakla yükümlü kimsesi olup da, yükümlülerin ekonomik gücünün yeterli olmadığı saptanan yaşlılar ücretsiz, ekonomik gücü yeterli olup da, sosyal yoksunluk içinde bulunan yaşlılar ise ücretli olarak kabul edilir.

8. SON BEŞ YILIN HİZMET DURUMU

		Hizmet Alan Sayısı	Kabul Edilen Yaşlı Sayısı	Vefat Eden Yaşlı Sayısı	Kendi İsteğiyle Ayrılan Yaşlı Sayısı
Son 5 yıl Hizmet Durumu	2016	84	29	15	9
	2017	84	38	26	12
	2018	84	15	12	7
	2019	84	25	26	6
	2020	84	6	13	2

8.YÖNETİCİLERİMİZ

1990-2013 yılları arasında Erdoğan ERİÇYEL kuruluş müdürü olarak görev yapmıştır.

2013 yılında kuruluş müdürümüz olarak görevlendirilen Asiye ÖZDEMİR halen kuruluş müdürlüğü görevindedir.

9.YAŞLILARDA SIK GÖRÜLEN HASTALIKLAR

- Kemik Erimesi Tansiyon.
- Romatizma.
- Vertigo.
- Şeker (Diyabet) □ Kolesterol.
- Göz Tansiyonu.
- Felç
- Demans
- Alzheimer
- Depresyon
- Anksiyete Bozukluğu
- Parkinson

10.KURULUŞUMUZDA YAPILAN FAALİYETLER

Terapi Atölyesi

Yaşlılarımızın üretkenliklerini arttırmak ve boş zamanlarını değerlendirmek, aktif bir yaşam sürmelerini sağlamak amacıyla kuruluşumuz terapi atölyesinde dokuma, ahşap boyama, örgü, takı tasarımı gibi faaliyetler yapılmaktadır. Yaşlılarımızın el emeği ürünleri her yıl yaşlılar haftasında halka açık mekânlarda sergilenerek satışa sunulmaktadır.

Psikomotor-Fiziksel ve Zihinsel Aktiviteler

Yaşlıların hastalık ve yaş faktörüyle birlikte hareket kabiliyetinin kısıtlanması, zihinsel aktivitelerde meydana gelen gerilemeler, düşünme, öğrenme, bilme gibi bilişsel süreçlerde gerilemeler meydana gelmektedir. Bu bozulmaların ilerlemesini yavaşlatmak için imkanlar dahilinde yaşlılarımızla ince-kaba motor becerilerini korumak, parmaklarını kullanabilme yeteneklerini korumak, şekil ve nesne tanıma becerilerini arttırmak, hayvan, renk bilgilerini korumak, şekil bilgilerini korumak, iletişim becerilerini arttırmak amacıyla gün içerisinde çeşitli psikomotor, fiziksel ve zihinsel aktiviteler yapılmaktadır. Bu aktivitelere yönelik olarak çorap eşleştirme, yazı yazma, sayıları sayma, kavramları ve nesnelere tanıma, resim çizme, renkleri tanıma, başka bireylerle iletişim kurma, kendi hayatına dair paylaşımlarda bulunma, müzik dinleme, şarkı söyleme, kalem kullandırma, okuma vb. aktiviteler yapılmaktadır.

Fiziksel Aktivite ve Egzersiz

Düzenli fiziksel aktivitenin, birçok sistemin ve organın fonksiyonu üzerinde olumlu etkileri bulunmaktadır. Yaşlılarımızın yaşam süresini ve yaşam kalitesini arttırmak amacıyla düzenli olarak fiziksel aktivite, egzersiz ve yürüyüş yaptırılmaktadır.

Sportif Faaliyetler

Yaşlılarımızın spor yoluyla fiziksel, psiko-sosyal ve duygusal yönden desteklenmeleri ve hoşça vakit geçirmeleri amacıyla bocce sporu için kuruluşumuzda gerekli imkânlar sağlanmıştır. Yaşlılarımız için aktif dinlenme sağlayan ve hiçbir sakatlanma riski içermeyen Bocce sporu aracılığıyla, Bakanlığımızın iller arası düzenlemiş olduğu müsabakalar ile yaşlılarımızın fiziksel hareketliliği, yaşamlarını daha aktif olarak sürdürmeleri, farklı illerde bir araya gelerek birbirleriyle kaynaşmaları ve çocuklar ile gençlere örnek olmaları sağlanmaktadır. Türkiye geneli huzurevleri arası düzenlenen müsabakalarda huzurevimiz grup birincisi olarak Antalya'da yapılan final müsabakalarına katılmıştır. Ayrıca yaşlılarımız ve gençler arasında köprü oluşturmak, kuşaklararası kaynaşmayı sağlamak amacıyla bowling-dart turnuvaları düzenlenmektedir.

Sosyal ve Kültürel Faaliyetler

Yaşlılarımızın sosyal hayata aktif katılımını sağlamak için geziler, yemekli programlar, doğum günü kutlama programları, sinema, piknik, ziyaretler, müzik dinletisi gibi faaliyetler yapılmaktadır. Yaşlılarımızın ilgi alanlarına göre çeşitli kurslara katılımı sağlanmaktadır. (koro, okuma-yazma, tiyatro, el becerileri vb.)

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

Hobi Bahçeleri-Kümes

Yaşlılarımızın sosyalleşmeleri ve daha iyi vakit geçirebilmeleri için kuruluşumuzun bahçesinde hobi bahçeleri oluşturulmuştur. Yaşlılarımız domates, salatalık, kabak ve biber gibi sebzeleri yetiştirerek toprağın keyfini çıkarmaktadır.

Pandemi sürecinden dolayı yaşlılarımızın kuruluş içerisindeki zamanlarını verimli bir şekilde geçirmelerini sağlamaya yönelik olarak sosyal mesafe kurallarına riayet edilerek etkinlikler yaptırılmaktadır. (Yürüyüş, Kültür-Fizik Hareketleri, Ahşap Boyama-Dokuma-Psikomotor Faaliyetler vb.)

Yaşlılarımıza psiko-sosyal destek sağlamak, motivasyonlarını arttırmak için aileleriyle telefon aracılığıyla ve görüntülü konuşma ile görüşmeleri sağlanmaktadır.

Dini Faaliyetler- Manevi Destek Hizmetleri

İbadet ve dini etkinliklere katılım yaşlılık dönemindeki bireylerin bireysel ve sosyal hayatlarında olumlu etkiler meydana getirmektedir. Bu amaçla yıl içerisinde ki dini günlerde mevlit programları düzenlenmekte, dini bayramlar kutlanmakta, kabir ziyaretleri yapılmaktadır.

11-KURULUŞUMUZDA EVLİLİK BİRLİKTELİĞİ KURAN YAŞLILARIMIZ

Kuruluşumuzda bakım altında bulunan Asiye-Esat SİLO çifti 2004 yılında, HaticeDursun TAŞKESEN çifti 2007 yılında evlilik birlikteliği kurmuştur.

12-GELECEĞE YÖNELİK HEDEF VE ÖNERİLERİMİZ

Dünya genelinde her geçen gün yaşlı nüfus artmaktadır. Gelecekte de ülkemizde yaşlı nüfusun artmasına bağlı olarak yeni hizmet politikalarına ihtiyaç duyulacaktır. Bu kapsamda kuruluşumuzda verilen hizmetlerinde güncel ihtiyaçlara göre organize edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Yaşlılığın pasif bir dönem olmadığı, aktif yaşlanmanın mümkün olduğu düşüncesini topluma yaymak, kuşaklararası dayanışmayı arttıracak faaliyetler yapmak, yaşlılığın sosyal bir sorun olduğu algısının kırılmasına, yaşam doyumunun ve kalitesinin artırılmasına yönelik çalışmalar yapmak ve hizmetlerimizi bu doğrultuda yürütmek hedeflerimiz arasındadır.

Kuruluşumuzda yaşlılarımızın fiziksel sağlığının korunması ve kişisel bakım hizmetlerinin verilmesinin yanı sıra imkânlar ölçüsünde ruh sağlığının korunması ve devamlılığının sağlanmasına yönelik hizmetlerde verilmektedir. Yaşlılık döneminde fiziksel ve ruhsal iyilik halinin devamlılığı oldukça önemlidir. Yaşlılık döneminin yalnızca fiziksel kayıpların olduğu bir dönem olarak görülmesi algısının yıkılması ve beden-ruh sağlığının

bütünlüğünün sağlanmasına yönelik olarak diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla işbirliği yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

Kuruluşumuzda sağlıklı ve ruhsal (alzheimer-demans) ya da diğer rahatsızlıkları olan yaşlılarımız fiziksel imkânların yetersizliği nedeniyle aynı ortamda bulunmaktadırlar. Bu da yaşlılarımızın ruhsal sorunlarının artmasına ve adaptasyonlarında önemli sorunlara neden olmaktadır. Sağlıklı ve kaliteli bir yaşamın sürdürülebilirliği açısından huzurevi ve rehabilitasyon hizmetlerinin ayrılması önerilmektedir.

Asiye ÖZDEMİR

Kuruluş Müdürü

REFAHİYE HUZUREVİ MÜDÜRLÜĞÜ

Misyonumuz, Vizyonumuz

Kuruluş;

a) *Misyonu*; 60 yaş ve üzerindeki muhtaç yaşlıların korunması, bakılması, sosyal, psikolojik ve fiziksel gereksinimlerinin karşılanması, sürekli bakıma gereksinim duyan ve kuruluştaki kalmakta olan yaşlıların bakımlarının en üst düzeyde sürdürülmesi, temel ihtiyaçlarının karşılanması, bunun yanı sıra sosyal anlamda iyilik hallerinin yükseltilmesi ve toplumdan soyutlanma duygusu hissetmeden aileleriyle ve çevreleriyle iletişimlerinin devam ettirilmesidir.

b) *Vizyonu*; gelecek yıllar içerisinde huzurevlerinin yaşlıların terk edildiği ortamlar değil, toplum üzerinde yerleşen yanlış algıyı kırarak bu hizmetlerin sosyal devlet anlayışıyla nezih ve refah ortamlarda gerçekleştirildiğini daha açık bir şekilde göstermek, hizmet

modellerini gerektiğinde yenileyerek ve geliştirerek bakıma muhtaç bireylere daha ileri bir hizmet sunabilmektir.

Kuruluşun Tarihçesi

Refahiye Huzurevi Müdürlüğü binasının geçici kabulü 17.08.2015 tarihinde yapılarak 2016 yılında 50 kişilik kapasite ile açılmış ve hizmet vermeye başlamıştır. Mülga Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kamu kuruluşu olarak hizmet vermekte olup Erzincan Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün ilçe teşkilatları arasındadır.

Refahiye Huzurevi Müdürlüğü Refahiye İlçesi' nde Refahiye Kaymakamlığı'na bağlı olarak hizmet vermektedir.

Refahiye Huzurevi Müdürlüğü H Ücret grubu, A sınıfı tek kişilik oda sınıfına girmekte olup, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2018 Yılı Huzurevi Ücret Uygulama Esaslarına ilişkin yazısına istinaden aylık bakım ücreti 1.426,00 TL olarak belirlenmiştir.

*Huzurevi açılışına dair bazı fotoğraflar

Kuruluşun Yönetiminde Olan Kanun, Yönetmelik, Genelgeler

Refahiye Huzurevi Müdürlüğü Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü' nün

Huzurevleri ile Huzurevleri Yaşlı Bakım ve Rehabilitasyon Merkezleri Yönetmeliğine tabidir. Bunun yanı sıra bakanlığın kuruluş için uygun gördüğü her türlü mevzuat kuruluş için önem arz etmektedir.

Kuruluşun Verdiği Hizmetler

Refahiye Huzurevi Müdürlüğü konaklama, bakım ve 3 ana öğün 1 ara öğün olmak üzere 4 öğün yemekhane hizmeti vermektedir. Bunun yanı sıra yaşlıların ilaç takibi, gerekli muayenelerin yapılması, hastaneye gereksinim duymadan tedavi edilmesi, gerekli durumlarda hastane ile irtibata geçilmesi gibi sağlık hizmetleri, kurum sağlık personelleri tarafından verilmektedir. Ayrıca yaşlının kuruluşa kabulü için yapılması gereken işlemler, sosyal etkinlikler, aileleri ve çevreleri ile olan ilişkilerinin sürdürülmesi ve geliştirilmesi için yapılması gereken çalışmalar sosyal servis olarak verilen hizmetler arasındadır.

Kuruluşa Kabul Edilen Kişilerin Özellikleri

Kuruluşa kalmak isteyen yaşlının 60 yaşını doldurmuş olması, herhangi bir bulaşıcı hastalığının olmaması, ruh sağlığının yerinde olması, huzurevinde kalabileceğine dair sağlık raporunun olması, uyuşturucu madde ya da alkol bağımlısı olmaması, sosyal ve/ veya ekonomik yoksunluk içinde bulunduğu sosyal inceleme raporu ile saptanmış olması ve kendi gereksinimlerini karşılamasını engelleyici bir rahatsızlığı bulunmaması yeme, içme, banyo, tuvalet ve bunun gibi günlük yaşam etkinliklerini bağımsız olarak yapabilecek durumda olması gerekmektedir.

Yaşlılar Kuruluşa Nasıl Kabul Edilir

Kuruluşa yaşlı kabul edilirken yaşlı kabul formu, ilk giriş formu, yaşlı yakınları fihristi, mülakat formu, yaşlı oryantasyon formu, taahhütname ve yaşlı mal bildirim formu doldurulur. Yaşlı ile bir görüşme yapılarak kuruluşun kuralları anlatılır. Daha sonra kuruluş gezdirilerek tanıtılır. Diğer yaşlılarla, kat personelleri ve diğer personeller ile tanıştırılır. Yaşlıya odası gösterilerek yerleşmesi sağlanır.

Yıllara Göre İstatistiki Bilgiler

	Gelen Yaşlı Sayısı	Ayrılan Yaşlı Sayısı	Vefat Eden Yaşlı Sayısı	Evlenen Yaşlı Sayısı
2016	15	1	-	-
2017	45	16	5	-
2018	26	11	8	2
2019	11	8	8	-
2020	4	6	14	-

2018 evlenen yaşlılar Cebrail ÖZDEMİR ve Fatma KARASU' nun nikâhlarına dair bazı fotoğraflar;

Yaşlılarda Sık Görülen Hastalıklar

Yaşlılarda sık görülen hastalıklar yaşlılığa bağlı demans, alzheimer, hipertansiyon, diyabetes melitus(şeker hastalığı), kalp yetmezliği gibi hastalıklardır.

Kuruluşlarda Yapılan Etkinlikler, Kurslar, Geziler

Kuruluşta çay sohbetleri, piknik, bayram kutlamaları gibi faaliyetler olmaktadır. El becerilerini geliştirecek ve verimli zaman geçirebilecek etkinliklerin yanı sıra sportif faaliyetler kapsamında doğa yürüyüşü, bocce antrenmanları ve maçları gibi etkinlikler düzenlenmektedir.

Bugüne Kadar Görev Yapan İdareciler,

İsimleri, Görev Yılları

Zekai ŞAFAK; 2015 yılında kuruluş müdürü olarak görev yapmıştır. Adem SADO; 2017-2020 yılları arasında kuruluş müdürü olarak görev yapmıştır. Turgut ÇATALBAŞ 2020 yılında kuruluş müdür vekili olarak göreve başlamıştır. Halen kuruluş müdür vekili olarak görevini sürdürmektedir. Kuruluş müdür yardımcılarında Nihat DAĞAŞAN; 2019-2020 yılları arasında görev yapmıştır. İsmail Taylan Kaya 2020 yılında müdür yardımcılığı görevine başlamış olup halen buradaki görevine devam etmektedir.

Kurumsal Sorunlar, Yorumlar

Kuruluşun belirli teknik sorunları bulunmaktadır. Binanın yeniden bazı konularda yapılandırmaya gitmesi gerekmektedir. Bahçe alanı ve bahçede yapılabilecek oturma alanları ve çeşitli sportif faaliyetler için gerekli teçhizatın temin edilmesi ve artırılması gerekmektedir.

Geleceğe Yönelik Hedefler, Öneriler

Kuruluş çevresinde bulunan belirli ağaçlık alanların huzurevine tesis edilmesi, yaşlıların daha verimli bir şekilde daha geniş alanlarda vakit geçirebilmesi açısından çok büyük fayda sağlayacaktır.

İçerideki bireylerin yapılan etkinlik ve görüşmelerle topluma kazandırılması öncelikli hedeflerdendir. Kat personelleri veya diğer odalarda kalan yaşlılar ile kaynaştırılması istenmektedir.

Genel olarak yaşlıların daha samimi ortamlara kavuşması ve sosyal anlamda iyilik hallerinin yükseltilmesi, böylece toplumdan soyutlanmadan normal yaşamlarına daha aktif devam edebilmeleri hedeflenmektedir.

Sonuç ve Değerlendirme

Refahiye Huzurevi Müdürlüğü binasının geçici kabulü 17.08.2015 tarihinde yapılarak 2016 yılında 50 kişilik kapasite ile açılmış ve hizmet vermeye başlamıştır. Mülga Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı kamu kuruluşu olarak hizmet vermekte olup Erzincan Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nün ilçe teşkilatları arasındadır.

Refahiye Huzurevi Müdürlüğü H Ücret grubu, A sınıfı tek kişilik oda sınıfına girmekte olup, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün 2018 Yılı Huzurevi Ücret Uygulama Esaslarına ilişkin yazısına istinaden aylık bakım ücreti 1.426,00 TL olarak belirlenmiştir. Şuan bulunan mevcut yaşlı sayısı 5'i misafir yaşlı olmak üzere toplamda 31' dir. Yaşlılar tek kişilik odalarda günlük bakımları eksiksiz ve düzenli bir şekilde yapılarak kalmaktadır. Yaşlılar odaların dışında her katta bulunan

mutfaqlarda çeşitli şekillerde vakit geçirebilmektedir. Ayrıca bahçede teneffüs edebilecek bir ortam mevcuttur. Bina teras katında veya bocce salonunda düzenlenen etkinlikler ve oyunlarla gün içerisinde çeşitli faaliyetlerle yaşlıların günlük yaşamlarını zenginleştirerek sürdürülmektedir.

Kuruluşun misyonu; 60 yaş ve üzerindeki muhtaç yaşlıların korunması, bakılması, sosyal, psikolojik ve fiziksel gereksinimlerinin karşılanması, sürekli bakıma gereksinim duyan ve kuruluştaki kalmakta olan yaşlıların bakımlarının en üst düzeyde sürdürülmesi, temel ihtiyaçlarının karşılanması, bunun yanı sıra sosyal anlamda iyilik hallerinin yükseltilmesi ve toplumdaki soyutlanma duygusu hissetmeden aileleriyle ve çevreleriyle iletişimlerinin devam ettirilmesidir.

Kuruluşun vizyonu ve genel hedefleri, gelecek yıllar içerisinde huzurevlerinin yaşlıların terk edildiği ortamlar değil, toplum üzerinde yerleşen yanlış algıyı kırarak bu hizmetlerin sosyal devlet anlayışıyla nezih ve refah ortamlarda gerçekleştirildiğini daha açık bir şekilde göstermek, hizmet modellerini gerektiğinde yenileyerek ve geliştirerek bakıma muhtaç bireylere daha ileri bir hizmet sunabilmektir.

Samet Burak BAYRAM
Sosyal Çalışmacı

ERZİNCAN KEMAH HUZUREVİ MÜDÜRLÜĞÜ

KURULUŞUMUZUN TARİHÇESİ

İlçeye İstihdam sağlanması ve bölgenin kimsesiz yaşlılarının burada koruma ve bakım altına alınabilmesi amacıyla halkın ileri gelenlerinin talepleri doğrultusunda Kaymakamlık tarafından Huzurevi olarak hizmete açılması kararlaştırılmıştır. Kemah Huzurevi adı ile Bakanlığımızın Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 13.11.2020 tarihli 2516329 sayılı onayları ile açılışına izin verilmiştir. Hizmet binamızın eksiklikleri tamamlanarak 2022 Ocak ayı itibarıyla yaşlı kabulüne başlanmıştır. Vakıflar Bölge Müdürlüğünden Aylık Kiralama Bedeli 2022 yılı için 1757 TL ile kiralanmıştır. Kira Sözleşmesinde 1 yıllık kiralama olarak gözükmemektedir. Kira Harcaması Genel Bütçeden karşılanmaktadır.

Kuruluşumuzda personel olarak geçici görevle 1 Müdür Vekili, 1 Diyetisyen, 2 Memur, 1 Şoför, 3 Sağlık Personeli, İşçi kadrosunda 8 Yaşlı Bakım personeli 2 Temizlik personeli 18 personel görev yapmaktadır.

Bodrumlar dâhil 6 kattan oluşmaktadır. Tefrişatı büyük ölçüde tamamlanmıştır. Kuruluşumuz 40 yaşlı kapasitesi ile hizmet verecek olup, Rehabilitasyon bölümü bulunmamakla birlikte mevcut durum itibarıyla 10 erkek yaşlı bulunmaktadır.

KURULUŞUMUZUN BAĞLI OLDUĞU KURUM-BAKANLIK

Kuruluşumuz Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Erzincan Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet vermektedir.

KURULUŞUMUZDA YAPILAN FAALİYETLER

Yaşlılarımızın üretkenliklerini arttırmak ve boş zamanlarını değerlendirmek, aktif bir yaşam sürmelerini sağlamak amacıyla kuruluşumuza yaşlılarımızın ilgisini çekebilecek oyunlar alınarak birbirleriyle iletişim sağlamalarını kolaylaştıracak, kuruluşa alışma süreçlerini hızlandıracak şekilde ortak oturma alanları oluşturulmuştur. Yaşlılarımızın hastalık ve yaş faktörüyle birlikte hareket kabiliyetinin kısıtlanması, zihinsel aktivitelerde meydana gelen gerilemeler, düşünme, öğrenme, bilme gibi bilişsel süreçlerde gerilemeler meydana gelmektedir. Bu bozulmaların ilerlemesini yavaşlatmak için imkânlar dâhilinde yaşlılarımıza bilgi yarışmaları düzenlenerek ödül ve başarı belgeleri ile de destekleyerek gün içerisinde geçirdikleri zamanın kaliteli hale gelmesi hedeflenmiştir.

Sosyal ve Kültürel Faaliyetler kapsamında yaşlılarımızın sosyal hayata aktif katılımını sağlamak için geziler, yemekli programlar, doğum günü kutlama programları diğer kurum ve kuruluşlar işbirliği halinde ortak programlar, yemek ziyaretleri yapılmaktadır. Özel gün ve bayramlarda yaşlının kendini aile ortamında hissedebileceği şekilde diğer kuruluşlardan ortak ziyaretlerle desteklenerek günün anlam ve önemine binaen aktiviteler yapılmaktadır.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

T.C.
AİLE VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI
KEMAH KAYMAKAMLIĞI
KEMAH HUZUREVİ MÜDÜRLÜĞÜ

*"Gölgesinde Hayat Beklediğimiz Çınarlarımızın
Günü Kutlu Olsun"*

22 MART 2022 SALI
Kemah Belediyesi Bünyesinde Kahvaltı Programı
Yer: Kemah Belediyesi Sosyal Tesisleri
Saat: 10.00

23 MART 2022 ÇARŞAMBA
Protokol Eşliğinde Kurum İçi Çiğköfte Etkinliği
Yer: Kemah Huzurevi Müdürlüğü
Saat: 13.00

24 MART 2022 PERŞEMBE
Yaşularımız Eşliğinde Sultan Melik Gazi Türbesi Ziyareti ve Çay Bahçesi Etkinliği
Yer: Sultan Melik Türbesi
Saat: 14.00

"18-24 Mart Yaşular Haftası Münasebetiyle
Düzenlenen Programlarımıza Katılımlarınızı Bekleriz."

Muhammet Şakir PEKPAK
KAYMAKAM

CS CamScanner ile tarandı

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

Yaşlılarımızın sosyalleşmeleri ve daha iyi vakit geçirebilmeleri için kuruluşumuzun bahçesinde hobi bahçeleri oluşturulmuştur. Yaşlılarımızın gün içinde bahçe aktiviteleri yaparak, çardaklarda ortak sohbet alanları oluşturarak kişisel odası dışında aktif bir yaşam sürmesi, kuruluş personelleri ve diğer yaşlılarla iletişiminin artırılması hedeflenmektedir.

GELECEĞE YÖNELİK HEDEF VE ÖNERİLERİMİZ

Yaşlıların kuruluştaki yaşamlarını sağlıklı, huzurlu ve mutlu olarak sürdürebilmeleri amacıyla meslek elemanlarımız ve ilgili tüm personellerimizce çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmalar; kuruluşa yeni kabul edilenlerin uyum sürecini hızlandırma, ruhsal sosyal ve ekonomik sorunlarını çözümlenme, yaşlı-yaşlı, yaşlı-personel, yaşlı yönetim, yaşlı-yaşlı yakınları ilişkilerini düzenleyici, bu konularda davranış değişikliği sağlamaya yönelik destekleyici programlar geliştirme, ruhsal sorunları tedavi etme, kendine zarar verme eğilimi saptanan yaşlıların tepkilerinin dikkate alınarak koruyucu önlemler geliştirme, gözetimi artırma, yaşlıların aktif birey olmaları yönünde sosyal etkinlikler düzenleme, ruhsal sorunu olanlar için tedavi planı hazırlama ve gerçekleştirme, üretkenliğini arttırıcı ortam ve mekânlar hazırlama şeklindedir. Kuruluşumuzda bulunan her alandaki tüm personellerimizce ekip çalışması ilkesi çerçevesinde, sorun çözücü ve yaşlıyı destekleyici bakış açısıyla teşhis ve tedaviye ilişkin önerilerin yer aldığı çalışma planı hazırlayarak, gerektiğinde çevre desteği de alarak yaşlılarımızın fiziksel ve ruhsal iyilik halinin devamlı olması hedeflenmektedir.

VII ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ ERZİNCAN İL MÜDÜRLÜĞÜ

ERZİNCAN YEREL YÖNETİMLER

1923 yılında kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nin bir ili olan Erzincan, 1939'da şiddetli depreme maruz kalmış, şehir harabeye dönmüştür. Şehirde taş taş üstünde kalmamış, onbinlerce insan hayatını kaybetmiştir. Depremden sonra demiryolundan yukarı yeni bir şehir inşaatına başlanarak bugünkü Erzincan şehri meydana getirilmiştir.

Erzincan, 20 Ocak 1921 tarihinde kabul edilen 85 sayılı Teşkilat-ı Esasiye Kanunu ile oluşturulan illerden biridir. İlk yıllardaki birtakım değişiklikler dışında Erzincan ili, 1936 yılına kadar Merkez ilçe dışında, Refahiye, Kemah, Kiğı (günümüzde Bingöl'e bağlı), Kuruçay (günümüzde İliç ilçesine bağlı bir köy), Pülümür ve Nazımiye (günümüzde Tunceli'ye bağlı ilçeler) ilçelerinden oluşmaktaydı. Sonraki dönemde Kiğı ilçesi 1934'te yeni kurulan Bingöl iline, Pülümür ilçesi ise 1936'da yeni il olan Tunceli'ye bağlanmıştır. Buna karşılık 1936 yılında Erzurum'a bağlı Tercan, 1938'de Elazığ'a bağlı Eğin (Atatürk'e izafeten adı Kemaliye olarak değiştirilmiştir) Erzincan ilinin yönetim sınırlarına dâhil edilmiştir.

Bu yıldan sonra da ilin idari yapılanmasında bir takım değişiklikler yaşanmış olmakla birlikte, bunlar il sınırlarında herhangi bir değişime neden olmamıştır. Nitekim 1939'da demiryolunun geçmesiyle birlikte ilçe merkezi Kuruçay'dan İliç'e taşınmıştır. Yine Tercan ilçesine bağlı Çayırılı kasabası 1954'te, Merkez ilçeye bağlı Cimin (Üzümlü) 1987'de, Çayırılı'ya bağlı Otlukbeli (Karakulak) ise 1990'da ilçe statüsüne getirilmiştir. Bütün bu değişikliklere bağlı olarak günümüzde Erzincan ili, biri Merkez ilçe olmak üzere 9 ilçe 6 Beldeden müteşekkildir.

İlçelere Göre Erzincan Nüfusu

Yıl	İlçe	İlçe Nüfusu	Erkek Nüfusu	Kadın Nüfusu	Nüfus Yüzdesi
2021	Merkez	163.470	82.230	81.240	% 68,87
2021	Tercan	16.110	8.404	7.706	% 6,79
2021	Üzümlü	13.928	7.058	6.870	% 5,87
2021	Refahiye	11.367	5.924	5.443	% 4,79
2021	İliç	9.109	4.748	4.361	% 3,84
2021	Çayırlı	8.383	4.343	4.040	% 3,53
2021	Kemah	7.374	3.590	3.784	% 3,11
2021	Kemaliye	5.033	2.724	2.309	% 2,12
2021	Otlukbeli	2.577	1.346	1.231	% 1,09

Yerel Yönetimler Kuruluş ve Görevler

Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü, 10.07.2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde kurulmuştur.1 numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 100 üncü maddesinde Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şöyle belirtilmektedir;

- Mahalli idarelerin iş ve işlemlerine dair mevzuatla verilen görev ve hizmetleri yapmak, takip etmek, sonuçlandırmak ve geliştirmek,
- Mahalli idare yatırım ve hizmetlerinin kalkınma planları ile yıllık programlara uygun şekilde yapılmasını gözetmek,
- Mahalli idarelerin geliştirilmesi amacıyla araştırmalar yapmak, istatistiki bilgileri toplamak, değerlendirmek ve yayımlamak,
- Mahalli idareler personelinin hizmet içi eğitimini planlamak ve uygulanmasını takip etmek,
- Mahalli idarelerin teşkilat, araç ve kadro standartlarını tespit etmek,
- Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

İlçesi	Mevcut Bisiklet Yolu (km)	Planlanan Bisiklet Yolu (km)
Merkez	9,25	50
Üzümlü	0,5	0
Tercan	3	3
Çayırlı	1	2
Refahiye	0	3,1
İliç	0	5
Kemah	0	2,5
Kemaliye	0	0
Otlukbeli	0	0
Toplam	13,75	65,6

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK ve İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI ' NIN TARİHÇESİ

Gerek Çevre ve Orman Bakanlığı'nın ve ondan önceki Çevre Bakanlığı'nın, gerekse Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nın ve bir önceki dönemde ayrı ayrı faaliyet göstermiş olan Bayındırlık Bakanlığı ile İmar ve İskân Bakanlığı'nın ve tabii ki Nafia Nazırlığı ve Nafia Vekâletinin geçmiş dönemlerde ülkemize çok önemli hizmetleri olmuştur.

Bayındırlık ve İskân Bakanlığı

1848 yılında "Nafia Nezareti" adı altında çalışmalarına başlayan Bayındırlık Bakanlığı, 26.05.1934 tarihli ve 2443 sayılı Kuruluş Kanunu ile demiryolları, limanlar, karayolları ve köprüler inşa etmek, PTT tesislerini kurup işletmek, su işlerini düzenlemek, devlet daire ve müesseselerinin her türlü yapı işlerini yapmakla görevlendirilmiştir.

1958 yılında, 7116 sayılı Kanun ile İmar ve İskân Bakanlığı kurulmuş olup, bölge, şehir, kasaba ve köylerin planlanması, mesken politikası, yapı malzemesi konuları ile uğraşmak, afetlerden önce ve sonra gerekli tedbirleri almak, kentsel altyapıyı gerçekleştirmek ve belediyelerle ilişkileri düzenlemek konularında görevlendirilmiştir.

13.07.1972 tarihli ve 1609 sayılı Kanun ile Bayındırlık Bakanlığı'nın kuruluşu ve görevleri yeniden düzenlenmiştir. 13.12.1983 tarih ve 180 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile İmar ve İskân Bakanlığı ile birleştirilmesi sonucu Bayındırlık ve İskân Bakanlığı adını almıştır.

Çevre ve Orman Bakanlığı

Çevrenin korunmasına ilişkin çeşitli kanunlarda yer alan hükümler, 1970'li yıllara kadar farklı bakanlık ve kuruluşlar tarafından kendi ilgi alanları ile alakalı olarak uygulanmıştır. Çevre alanında ilk bağımsız yapılanma; 12.02.1973 tarihli ve 7/5836 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Çevre Sorunları Koordinasyon Kurulu"nun oluşturulmasıyla gerçekleştirilmiştir. Bu kurul daha sonra 16.04.1974 tarihli ve 7/8329 sayılı Kararname ile "Çevre Koordinasyon Kurulu"na dönüştürülmüştür.

Çevrenin korunmasına yönelik temel politikaların belirlenmesi, konuyla ilgili plan ve projelerin hazırlanması, bunların uygulanmasında ilgili bakanlık ve kuruluşlar arasında koordinasyonun sağlanması amacıyla 27.07.1978 tarihli ve 7/16041 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile "Başbakanlık Çevre Örgütü" kurulmuştur. Ülkemizde çevre konularını bütünlük olarak ele almak üzere 09.08.1983 tarihli ve 2872 sayılı Çevre Kanunu yürürlüğe girmiştir. 08.06.1984 tarihli ve 222 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Başbakanlığa bağlı, tüzel kişiliğe sahip, katma bütçeli bir kurum olarak Çevre Genel Müdürlüğü kurulmuş ve Çevre Kanunu'nu uygulamakla sorumlu kılınmıştır.

389 sayılı Çevre Müsteşarlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile çevre örgütlenmesi Müsteşarlık düzeyine çıkarılmıştır.

19.10.1989 tarihli ve 383 sayılı Kanun Hükmünde Kararnameyle çevre koruma ile ilgili diğer bir kurum olarak Başbakanlığa bağlı, tüzel kişiliğe sahip “Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı” kurulmuştur.

Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı; 08.07.2011 tarih ve 27988 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Bazı Kuruluşların Bağlı ve İlgili Oldukları Bakanlıkların Değiştirilmesine Dair Tezkeresi” ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’na bağlanmıştır.

17.08.2011 tarih ve 28028 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname” ile Özel Çevre Koruma Kurumu Başkanlığı kapatılmış ve aynı KHK ile Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü kurulmuş, Bakanlık Makamınının 18.08.2011 tarih ve B.09,0.SGB.0.10-010-06/2239 sayılı Olur’u ile teşkilatlanmıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 04.07.2011 tarihli ve 27984 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 644 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile kurulmuştur.

Mülga Çevre ve Orman Bakanlığının çevre kanadı ile Mülga Bayındırlık ve İskân Bakanlığının tek çatı altında bir araya getirilmesiyle kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev, yetki ve sorumlulukları; 17.08.2011 tarihli ve 28028 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile daha da güçlendirilmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ülkemizin 2023 vizyonunda, gerek çevresel değerlerin korunması, gerekse de şehirleşme noktasında büyük rol üstlenmiştir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı; yerleşmeye, çevreye ve yapılaşmaya dair mevzuatı hazırlamak, kentsel dönüşüm çalışmalarını yürütmek, uygulamaları denetlemek, mesleki hizmetlerin gelişmesini sağlamak, çevre kirliliğini önlemek ve çevremizin ve doğanın korunmasını sağlamak üzere yapılandırılmıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı teşkilat, görev ve yetkileri 10.07.2018 tarihinde yayımlanan 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile yeniden düzenlenmiş olup Bakanlık merkez ve taşra teşkilatı ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlardan meydana gelmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemine geçilmesiyle birlikte TOKİ Başkanlığı, Emlak Katılım Bankası, Milli Emlak Genel Müdürlüğü ve yeni kurulan Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bağlanmıştır.

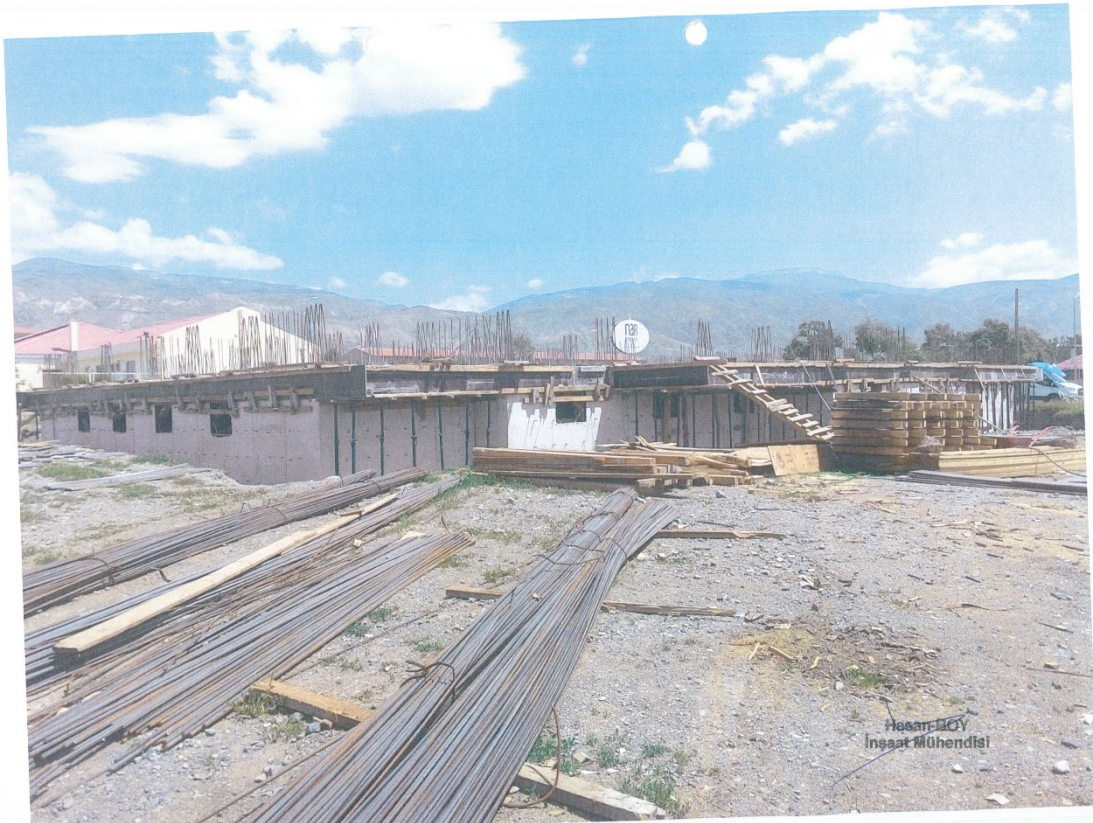
Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

29 Ekim 2021 tarihli ve 31643 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 85 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Bakanlığımızın ismi **Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı** olarak değiştirilmiştir.

Anılan kararname ile; Çölleşme ve Erozyonla Mücadele Genel Müdürlüğü, Bakanlığımız merkez birimleri arasına, Meteoroloji Genel Müdürlüğümüz ise bağlı kuruluşlar arasına dahil edilmiştir. İklim Değişikliği Başkanlığı ise Bakanlığımıza bağlı kuruluş olarak oluşturulmuştur.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı; yerleşmeye, çevreye ve yapılaşmaya dair mevzuatı hazırlamak, kentsel dönüşüm çalışmalarını yürütmek, uygulamaları denetlemek, mesleki hizmetlerin gelişmesini sağlamak, çevre kirliliğini önlemek ve çevremizin ve doğanın korunmasını sağlamak ve iklim değişikliği etkileriyle mücadele etmek üzere yapılandırılmıştır.

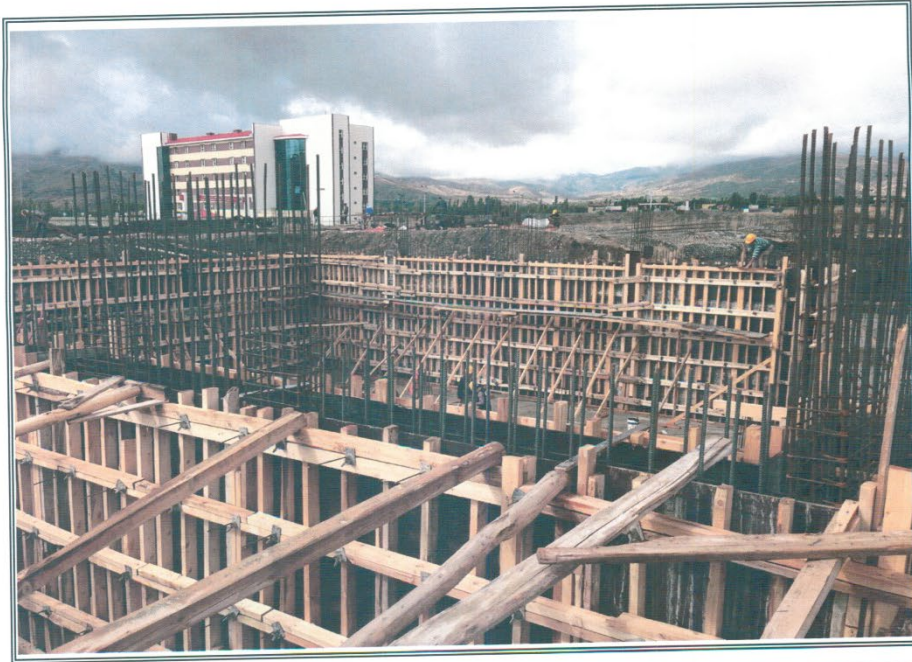

SAYFA NO : 127

IDARE : T.C. ERZİNCAN VALİLİĞİ ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
İŞİN ADI : ERZİNCAN 500 KİŞİLİK ÖĞRENCİ YURDU YAPIM İŞİ (2. KISIM)

YÜKLENİCİ : 10KAR İNŞAAT TAAHHÜT TURİZM TİCARET LIMITED ŞİRKETİ - DOĞAN KARATAŞ İŞ ORTAKLIĞI
İHALE BEDELİ : 12.375.000.00 TL
HAKEDİŞ TARİHİ : 07.10.2015
HAKEDİŞ NO : 2

A BLOK BODRUM KAT PERDE KALIP

YÜKLENİCİ	YAPI DENETİM
10KAR İNŞAAT TAAHHÜT TURİZM TİCARET LIMITED ŞİRKETİ - DOĞAN KARATAŞ İŞ ORTAKLIĞI	T.C. ERZİNCAN VALİLİĞİ ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ
10 KAR İNŞ.TAAH.TUR.TİC.LTD.ŞTİ. DOĞAN KARATAŞ ADİ ORTAKLIĞI Erzincan 500 Kişilik Öğrenci Yurdu Yapım Göbağ. Yığılci Sok.9/10 PK 06680 Çankaya / ANKARA Tel:0312 428 71 76-75 Fax:0312 428 71 77 Mitit Vergi Defteri V.No:001 091 9282	M.EMRAH KAYA İnşaat Mühendisi

GÖKTEN ÇAĞIŞ
KONUT VE İNŞAAT
T.C. MİMARLAR ODASI No: 8598
Müh. No: 278 628 228 000 00 17
Yenişehir Mah. 7119 ERZİNCAN

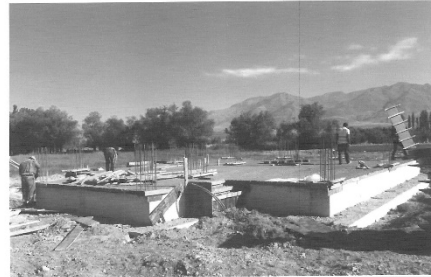
ALP ERGİN EĞİTİM
MİMARLIK
M. ERGİN

M. ERGİN
MİMARLIK

M. ERGİN EĞİTİM
MİMARLIK
M. ERGİN

M. ERGİN EĞİTİM
MİMARLIK
M. ERGİN

T.C. BAYINDIRLIK, BAKANLIĞI YAPILAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ			
ERZİNCAN_KEMALİYE EMNİYET AMİRLİĞİ İNŞAATI			
PLANKOTESİ	ÖLÇEK	PROJE NO	PAFTA NO / TPAFTA
	1/200		
ERZİNCAN BAYINDIRLIK MÜDÜRLÜĞÜ			
MİMARİ	HAZIRLAYAN	ÇİZEN	KONTROL
STATİK	SEFER TOPÇU	M. SEVAL AKBOL	
YERİŞİM			
ELEKTRİK			
ÇİZİM TARİHİ	PAFTA TIRI NO		
29.4.1633			
TASLAK OLUNUR 28.7.1993			
CAFER KARA			
BAYINDIRLIK MÜDÜRÜ			

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

VIII

SİVİL TOPLUM KURUMLARI VAKIF VE DERNEKLER

Hazırlayan: Nefise Şahin

ERZİNCAN İLİ KÜLTÜR VE EĞİTİM DERNEĞİ

Kasım 1948 tarihinde Ankara'da bulunan 60'a yakın Erzincanlı 12 Kasım 1948 tarihinde (ki Aralarında Milletvekili Rauf Bayındır, Sebahattin Özbek, Hv. K.Komutanı Fevzi Uçaner, Asım Ruacan 'nında bulunduğu) bir araya gelerek, "Erzincan ve ilçelerinden Ankara'ya okumaya gelen yardıma muhtaç öğrencilere memleket içinde ve dışında tahsil imkanları sağlamak, Erzincan halkının kültür ve Eğitim bakımından kalkınmasına katkıda bulunmak" amacıyla bir dernek kurulması kararı almışlar ve hazırladıkları tüzükle kuruluş işlemi için 01/12/1948 tarihinde

Ankara Valiliğine başvurmaları suretiyle kurulmuştur. 01/12/1948 tarihindeki başvuruyla, "Erzincan İli Kültür ve Eğitim Derneği" resmen kurularak hükmi şahsiyet kazanmış olmaktadır.

Dernek, Bakanlar Kurulunun ,14/07/1964 gün ve 6/3337 sayılı Kararnamesiyle "Kamu Yararına Çalışan Dernek"lerden sayılmıştır.

Derneğin Kurucuları:

Behçet Kemal Çağlar (M.Vekili),Rauf Bayındır (M.Vekili) , Sebahattin Özbek(Doç.Dr.),Kemal Boralıdar (AÜ.Hukuk Fak. Yurt Müdürü) Halil Tanyol (Bayındırılık bakanlığı Muh. Md.) ,Süreyya Malkoç (Avukat) Necati Kumbar (AÜ.Huk.Fak. Öğrenci), Şerafettin Tarhan (AÜ.SBF. Öğrenci).

Bekir Ekinci (Erzincan İli Kültür ve Eğitim Derneği Başkanı)

Derneğin amacı, Çalışma konusu ve biçimleri :

Madde 3- a) Erzincan İli merkezi ve ilçelerinden öğrenim yapmak isteyen muhtaç öğrencilere yurt içinde ve dışında öğrenim imkanları sağlamak,

b) Erzincan halkının kültür ve eğitim düzeyinin yükselmesi için çalışmalar yapmak, yardımlar da bulunmak, kolaylıklar sağlamak,

c) Eğitim kursları açmak ve açılmış kurslara yardım ve önderlik etmek,

ç) İlin ve yöresinin tarihi, turistik ve kültürel değerlerine sahip çıkmak, bunları tanıtmak, yaşatmak ve onarımlarına katkıda bulunmak,

d) İlin sanat, tarihi eser, eğitim ve kültürünü tanıtan yayınlarda bulunmak,

e) İlin merkez ve ilçelerinden okumak durumunda olan öğrenciler için gerekli yerlerde öğrenci yurtları açmak, açılmış olan yurtları

genişletmek, onarımlarına katkıda bulunmak , bu konuda faaliyette bulunan kuruluşlarla işbirliği yapmak,,

f) Eğitim ve öğrenim yapan öğrencilerden yardıma muhtaç ve başarılı olanlara imkanlara göre maddi ve manevi yardımda bulunmak,

g) Eğitim ve öğretim hizmeti yapan kurumlarla işbirliği yapmak, il ve ilçelerin merkezlerindeki ve köylerindeki okullara eğitim malzemesi yardımında bulunmak, bakım ve onarımlarına katkı sağlamak,

h) Halkın sosyal ve fikri gelişmesine yardımcı olmak, hemşeriler arasında kültür alış verişinde bulunmak ve toplantılar düzenlemek,

TANDIRBAŞI: 1965 yılından bugüne kadar her yıl 13 Şubat tarihinde çıkarılmaktadır. Erzincan İli Kültür ve Eğitim Derneği ile Erzincanlılar Kültür ve Sağlık Vakfı'nın yayın organı olan derginin 2018 tarihinde .. sayısı neşredilmiştir.

Yusuf Çağlar Gürses. 14.04.2018 tarihinde Erzincan İli Kültür ve Eğitim Derneği Başkanı olmuştur.

ERSİAD/ERZİNCANLI SANAYİCİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ

Yusuf Ziya Demir'in isteği üzerine 1989 yılının Şubat ayında Orhan Mumcu tarafından başlatılan kuruluş çalışmaları 20 Kurucu üyenin biraraya gelmesiyle, 1989 yılının Haziran

ayında sonuçlandı ve 15 Haziran 1989 tarihinde tescil edildi.

Kurucular: Nevzat Demir, Orhan Mumcu, Zikri Akın, Sabri Akın, Recep Demir, Mustafa Vural Yılmaz, Mehmet Cemal Boztepe, İmran İşildar, Süleyman Payalan, Remzi Ulusoy, Metin Ayangil, Yalçın Kucuroğlu, Hasan Hüseyin Alparslan, Orhan Yanar, Orhan Köknan, Salih Erhan, Celalettin Adalı, İsmet Koç, Eyüp Yusuf Sevimli, Kadem Emiroğlu.

Saim Bahadır- ERSİAD Başkanı

Amacı: İstanbul'da yaşayan Erzincanlı Sanayici ve İşadamları Derneği çatısı altında bir araya getirmek.

Dernek üyelerinin sosyal ve ekonomik düzeylerinin gelişmesi için; konferanslar, seminerler, toplantılar, geziler ve sergiler düzenlemek.

İstanbul'da, Erzincanlıların yararlanacağı bir sosyal tesis sahibi olmak. Hemşehrilerimizin

kültürel, sosyal ve sportif etkinliklerini bir arada yapmalarını sağlamak.

Erzincan'la ilişkileri geliştirmek. Erzincan'ın sosyal ve ekonomik gelişmesine katkıda bulunmak, Bunun için : Sanayici ve İşadamlarımızın, sanatçılarımızın, siyasilerimizin ve bürokratlarımızın desteğini sağlamak.

Erzincan'da ve İstanbul'da öğrencilerimizin sorun yaşamadan güvenle kalabilecekleri öğrenci yurtları açmak.

9. Olağan Genel Kurul Toplantısı yapıldı. Genel Kurulda başkanlığa yeniden seçilen. Gülbey Sezgin

Kanun Hükümde Kararname ile 2016 yılını Temmuz ayında kapatılan Erzincanlı Sanayici ve İşadamları Derneği (ERSİAD) 14.07.2017 tarihinde Resmi Gazete'nin mükerrer sayısında yayımlanan 692 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile açılmıştır.

ERSİAD'ın yeniden açılmasıyla birlikte 27.08.2017 tarihinde yapılan Olağan Genel Kurul'da yeni yönetim kurulu seçilmiş ve görevine başlamıştır.

Erzincanlı Sanayici ve İşadamları Derneği yayın organı olan ERSİAD aylık ya da üç ayda bir yayınlanmaktadır. Dernek faaliyetlerinin yanı sıra Erzincan ve İlçeleri hakkında araştırma, bilgilendirme ve tanıtım yazılarından oluşan yayınlar neşredilmektedir.

Tevhit Şevket Tavşanoğlu- ERSİAD Ankara Başkanı.

2469. Sayı / 15-21 Ocak 2019

2469. Sayı / 15-21 Ocak 2019

SARIKAMIŞ ŞEHİTLERİ 104. YILINDA ERZİNCAN'DA ANILDI

Özel Haber - Ahmet Yıldız: Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, "Gençlik Şehitlerin İzinde" sloganı kapsamında 91 ilde ve toplamda okanan "104. Yılında Sarıkaş Şehitlerini Anma Programı" Erzincan'da da gerçekleştirildi.

Erzincan Valiliği bünyesindeki, Erzincan Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı Gençlik Merkezi organizasyonunda düzenlenen kortej yürüyüşünde; Erzincan Valisi Ali Arslantaş, 3. Ordu Komutanı Orgeneral İsmail Sudaş Saray, Erzincan Milletvekili İbrahim Çakır, 3. Ordu Komando Başkanı ve Gazilerin Komutanı Tarımcı Ali Ekinci, Erzincan Belediye Başkanı Cemal Kızıldaş, Sarıkamış Şehitleri Anıtı Kurul Başkanı Mustafa Akın Çiçek, Adli Yargı Adaylar Kurulunun Başkanı Ümit Şahin, Erzincan Baro Başkanı Yılmaz Öner, Erzincan Baro Başkanı Prof. Dr. Akın Levent, Vali Yardımcısı Mehmet Şenol Okuy, Erzincan Gençlik ve Spor İl Müdürü İbrahim Mencer, kamu kurum temsilcileri, sporcular, öğrenciler ve vatandaşlar katıldı.

Sarıkaş ruhanını Erzincan'da canlandırmaya çalıştıkları ve en son olarak...

Erzincan Belediye Başkanı Cananlar Başoğlu da, genç kuşaklara Sarıkamış Harekatı'nın önemli dersler çıkarılması gerektiğini belirterek, vatan savunmasında, Sarıkamış ve 15 Temmuz'daki duruşmalarını, başarıya giden süreçleri anlatmaya hazır olduğunu ifade etti.

Erzincan Valisi Ali Arslantaş ise, tören boyunca anlatılanları vatandaşa duyurduğunu belirterek, "Vatan düşüncesini yüreğe kazandırmak için çalışıyoruz. Vatanın yerini değiştirmeye hazır değiliz. Necid yıllarında, Kızılderili Anıtları'nda, Çanakkale'de, Samsun'da...

ARAPGİR KOZLUK VADİSİ KAMP ALANI DÜZENLEMESİ

Özel Haber - Selçuk Üstünel: First Kalkınma Ajansı tarafından 2018 Yılı Fizibilite Değerlendirme Süleymaniye Kapılarında, "Arapgiri Ekişileri Vadisi Kültür ve Doğa Turizmi Fizibilitesi ve Kozluk Vadisi Kamp Alanı Çözüm Önerileri" projesi değerlendirildi.

Ayrıca, "Arapgiri Ekişileri Vadisi Kültür ve Doğa Turizmi Fizibilitesi ve Kozluk Vadisi Kamp Alanı Çözüm Önerileri Projesi" açılış toplantısı Millet Baharı gerçekleştirildi.

Proje hakkında firma Kültürel Strateji yetkilileri ve Kültür Bakanlığı temsilcileri, proje ile ilgili bir sunum gerçekleştirdi.

OKUL BAHÇELERİ ARTIK DAHA MODERN

Özel Haber - Ahmet Yıldız: Başkentte 18 okulan bahçesinde geçen örnekteki çözümler uygulanıyor. Erzincan Belediye Başkanı Cananlar Başoğlu, "Bahçelerde olan çocuklarımızın modern okullarda eğitim almaları için çalışıyoruz. Bahçelerde yapılacak bahçelerde okulların bahçelerine oyun ve spor alanları kuracağız. Kent meydanlarını modern edeceğiz, bahçelerinde yapılacak bahçelerde ve peyzaj alanı çözümlerini uyguluyoruz."

Ayrıca, öğrenci uygulamaları olarak bahçe betonu ve asfalt ile kaplanıyor. Bahçelerde yapılacak bahçelerde okulların bahçelerine oyun ve spor alanları kuracağız. Kent meydanlarını modern edeceğiz, bahçelerinde yapılacak bahçelerde ve peyzaj alanı çözümlerini uyguluyoruz."

ANKARA ERSİAD BAŞKANI ERZİNCAN SEVDALISI İŞADAMI TEVHİT ŞEVKET TAVŞANOĞLU

Özel Haber - Cemal Aksoy: Ankara'da Erzurum sevdalısı, Tavşanoğlu İnşaat A.Ş. Yönetim Kurulu Başkanı Tevhit Şevket Tavşanoğlu, aynı zamanda Ankara Erzincan Sanayici ve İşadamları Derneği (Ankara ERSİAD) Başkanlığı görevini de yürütüyor. Erzincan'a sevdalısı olduğu kadar, Türkiye'nin en büyük inşaat şirketi Tavşanoğlu İnşaat sektöründe Beyoğlu ve İstanbul mahallelerinde yaptığı 225 konutlu adam sitesi, 1978 yılında kurduğu ve Türkiye'nin her bölgesinde yaptığı büyük projelerle Tavşanoğlu İnşaat sektöründe güçlü konumlanmış bir şirkettir.

Tavşanoğlu İnşaat, güçlü sermaye yapısı ile, büyük ölçekli bir çok projeyi ve inşaatı yürüten bir şirket olarak, sermaye piyasası ve inşaat sektöründe önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda, inşaat sektöründe önemli bir rol oynamaktadır. Aynı zamanda, inşaat sektöründe önemli bir rol oynamaktadır.

ERZİNCAN KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI

Erzincan ilinin sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınmasını sağlamak, fertlerin kabiliyetlerine uygun olarak eğitilmelerine meslek sahibi olmalarına öncülük etmek. Erzincanlıların aralarında yardımlaşmayı ve dayanışmayı artırmak, tarihten gelen kültür değerlerini korumak, özellikle eğitim çağındaki gençlerin milli ve manevi değerlere bağlı, vatansız, kültürlü, ilmi seviyesi yüksek, dünyadaki gelişmeleri takip edebilecek bilgilere sahip birer şahsiyet olmalarını sağlamak suretiyle Erzincan ve Erzincanlıları birlik ve huzur içinde kalkınma ve gelişmesine katkıda bulunmaktadır.

Bunun için;

a- Sosyal kültürel ve sağlık yönünden gelişmiş genç yetiştirmeye yardımcı olmak, okul öncesi, ilk orta ve yüksek öğrenim tesisleri, kurumları, enstitüleri kurmak, özel yurt ve kurslar açmak, yurt içi ve yurt dışı eğitim bursları vermek, yüksek öğrenim üstü akademik kariyer sahibi insanlar yetiştirmek.

b- Yetenekli fakat ihtiyaç sahibi öğrencilere burs vermek.

c- Erzincan'da öncelikle tarihi önem taşıyan mesleklerin, küçük sanayii ve el sanatlarının kurulmasını, gelişmesini sağlamak.

d- Hayvancılık, tarım ve su ürünleri faaliyetlerinin geliştirilmesine ve veriminin artırılmasına destek olmak.

e- Kanuni izinler dahilinde Erzincan'da manevi ve ecdat yadigârı, eserlerin ve ibadethanelerin tamir, idame, tenvir masraflarını karşılamak yenilerini tesis etmek.

f- Deprem kuşağı üzerinde yer alan ilimizle ilgili, gerekli çalışmaları yapmak, tabii afetler sonucu meydana gelen maddi ve manevi kayıpları telafi edici ve önleyici tedbirleri almak.

g- Yukarıda bahsi geçen konuları özelliklerini taşıyan ve bu yönde faaliyet gösteren kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak.

Sadık Ağca (Erzincan Kültür- Eğitim Vakfı Başkanı)

EKEV- 2012 yılından.. “Erzincan Kültür Eğitim Vakfı, Erzincan Üniversitesi öğrencilerini ağırladı. Çeşitli programlara katılmak üzere Erzincan’da İstanbul’a gelen Erzincan Üniversitesi’nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler, EKEV’in misafiri oldu. Vakfın Yedikule’de bulunan yurt binasında konaklayan öğrencilere Erzincan Kültür merkezi’nde de kahvaltı ikram edildi. Erzincan Kültür Eğitim Vakfı, Erzincan Üniversitesi öğrencilerini ağırladı. Çeşitli programlara katılmak üzere Erzincan’da İstanbul’a gelen Erzincan Üniversitesi’nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören öğrenciler, EKEV’in misafiri oldu. Vakfın Yedikule’de bulunan yurt binasında konaklayan öğrencilere Erzincan Kültür merkezi’nde de kahvaltı ikram edildi”.

CAN ERZİNCANLILAR VAKFI

Can Erzincanlılar Vakfı Hakkında: Hollanda Canerzincanlılar sosyal, kültürel ve dayanışma vakfı olarak kurulmuştur. Hollanda *Can- Erzincanlılar Vakfı*’ı Hollanda’nın değişik şehirlerinden kişilerin bir araya gelerek ve uzun bir süre üzerinde çalışılarak resmileştirdikleri bir kuruluş olmuştur. Vakfın merkezi Nijmegen’dir. Kurulan vakfın yönetim kurulu aşağıdaki isimlerden oluşmuştur:

Murat Kurt

Murat Kurt (Başkan) • Mehmet Can (Sayman) • Mehmet Ali Algur (Sekreter) • Mihriban Karisli (uye) • Solmaz Erdemir (uye) • Muzaffer Gulsen (uye) • Hidir Tas (uye) • Necati Canturk (uye) Vakfın kurucu uyeleri : Mehmet Can, (Nijmege) Mehmet Algur, (Venlo) Ismail Can,(Amersfort) Mihriban Karisli,(Rotterdam) Murat Kurt, (Leiden) Hatice Ozdemir-Kurt,(Leiden) Melek Can,(Nijmegen) Muzaffer Gulsen, (Utrecht) Vahap Aldag, (zwolle) Hasan Kazan, (Rotterdam) Solmaz Erdemir, (Den Haag)Necati Canturk, (Nijmegen) Hidir Tas, (Tilburg) Ibrahim Ozdemir, (Leiden) Fatos Algur, (Venlo) Arife Unay (Utrecht)

Vakfın amaçları arasında;

Hollandada yasayan Erzincanlılar arasında sosyal,kültürel ve manevi dayanışma bağlarını güçlendirmek, ekonomik,sosyal ve politik hayatta daha faal olmalarına çaba göstermek.

• Hollandada yasayan hemşerilerimizin yurttaşlık haklarını kullanmalarını ve en iyi şekilde değerlendirmelerini sağlamak,

• Hollandada yasayan Erzincanlılara şehrimizin kültürünü en iyi bir şekilde yakından tanıtabilmek,

• Erzincan ve Hollandada eğitim gören başarılı öğrencilerimize eğitim desteği kredi ve burs olanaklarını araştırarak bu olanaklardan faydalanmalarını sağlamak, bulunmaktadır.

ERDEF/ ERZİNCAN DERNEKLERİ FEDERASYONU

Erzincan dernekleri; göç eden insanımızın kendi aralarında dayanışma yardımlaşmasını sağlamak, değerlerini yaşatmak, yeni nesillere de bu değerleri aktarmak amacıyla kurulmuştur.

Erzincan Dernekleri Federasyonu kurulan ve birbirinden habersiz bu derneklerin bir araya getirilmesi, birlikte çalışmalar yapması hedefi ile gerekli planlamalar yapmıştır. 2006 yılından sonra gelişen ve değişen şartlara göre yeni hedef ve

çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Federasyonumuzun belirlediği ana amaçları şu başlıklarda toplayabiliriz.

- 1- Federasyonumuzun ilk görevi gurbette aynı bölgede yaşayan hemşerilerimizi bir araya getirmek,
- 2-Hemşerilerimiz arasında dayanışma ve yardımlaşmayı artırmak,
- 3- Hemşerilerimizin değişik sorunlarının çözümü için yardımcı olmak.
- 4- Erzincan kültürünü, örf ve adetlerimizi yaşatmak, yeni nesillerin öğrenmesini sağlamak,
- 5- Erzincanlı öğrencilerin eğitimine katkıda bulunmak,
- 6- Erzincan ve ülke sevgisini hemşerilerimizde

Sehattin Ayvaz (Erzincan Dernekleri Federasyonu Başkanı.

canlı tutmak,

7-

Erzincan'ın göç

vermesine neden olan ekonomik ve sosyal sebeplerin ortadan kaldırılması ve İlin gelişmesi için ortak çaba harcamak,

8- Erzincan ürünlerinin, kültürünün ve turizm potansiyelinin tanıtılması için gönüllü bir elçi gibi çalışmak,

9- Yaşadıkları bölgenin geliştirilmesi için ortak çalışmalar yapmak,

Yukarıda belirtilen amaçları gerçekleştirmek için özellikle kış dönemlerinde yoğun faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

BİRLİK VAKFI ERZİNCAN ŞUBESİ

29 Mayıs 1985 yılında kurulan Birlik Vakfı'nın gayesi; Geleceğin teminatı olan insanımızın inançlı, vatansever, kültürlü ilmi seviyesi yüksek, çağdaş bilimsel ve teknolojik bilgilere sahip birer şahsiyet olmalarını sağlamak ve milletimizin birlik ve huzur içinde kalkınma ve gelişmesine katkıda bulunmaktır.

Vakfımız, Vakıf senedi doğrultusunda çaba sarf ederek, üniversite gençliğinin ihtiyaçlarını gidermek için her yıl burs ihtiyacı olan öğrencilere burs imkânı sağlamaktadır.

Bunu gerçekleştirmek için 1985 yılından bugüne kadar her yıl ihtiyaç

sahibi ve başarılı üniversite öğrencileri burs komisyonuz tarafından seçilerek, Genel merkez tarafından 8 ay boyunca düzenli burs dağıtımları yapılmaktadır.

Kültürel ve eğitim faaliyetleri düzenli olarak devam etmektedir. Haftanın belirli günlerinde yapılan konferanslar, seminerler, atölye çalışmaları ilim ve bilim adamları tarafından verilmekte; çeşitli dil kursları açılmaktadır.

Aynı zamanda vakıf tarafından her yıl Ramazan ayı boyunca verilen iftar yemekleriyle çoğunluğu üniversite öğrencileri, muhacir Afganlı, Suriyeli ve yabancı uyruklu öğrenciler ile Şehit ve Gazi yakınlarına iftar vermektedir.

Birlik Vakfı'nın Türkiye'de 50'ye yakın ilde bulunan şubeleri ile birlikte Erzincan Birlik Vakfı Şubesi de vakıf senedi doğrultusunda faaliyetlerine devam etmektedir.

Prof. Dr. Erdal Akpınar, Prof. Dr. Orhan Aktepe, Prof. Dr. Adem Başbüyük, Uzm. Dr. Mesut İlter, Fevzi Sarıççek, Levent Ciminli, Metin Bektaş, Levent Baydaş, Burhan İşliyen, Metin Uçar tarafından 23 Şubat 2018 tarihinde kurulan Birlik Vakfı Erzincan Şubesi, Prof. Dr. Erdal Akpınar Başkanlığında söz konusu faaliyetleri gerçekleştirmiştir.

Beş yıllık hizmet çalışmalarının ardından 2018 Eylül ayı itibariyle yönetimde yapılan görev değişikliği ile Kurucu Başkan Prof. Dr. Erdal Akpınar görevini Prof. Dr. İshak Emin Aktepe'ye devretmiştir. Yeni Yönetim Kurulu Prof. Dr. İshak Emin Aktepe (Başkan), Uzm. Dr. Mesut İlter (Başkan Yardımcısı), Prof. Dr. Erdal Akpınar (Üye), Prof. Dr. Orhan Aktepe (Üye), Fevzi Sarıççek (Sekreter), Levent Baydaş (Muhasip), Levent Ciminli (Üye), Metin Bektaş, Alparslan Özlok (Üye)'tan oluşmaktadır.

ERZİNCAN ÇAYIRLI İLÇESİ ÇEVRE KÖYLERİ SOS. YARD. VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

Erzincan Çayırli Dernekleri Federasyonu 14 Mayıs 2022 tarihinde İstanbul'da 9 adet köy derneklerinin bir araya gelmesi ile kuruldu.

Kurucu Köy Derneklerimiz:

- Başköy Derneği,
- Boybeyi Köyü Derneği,
- Büyük Gelengeç Köyü Derneği,
- Büyükyayla – Çayönü Derneği,
- Cennetpınar Köyü Derneği,
- Küçük Otlukbeli Köyü Derneği,
- Yaylakent Köyü Derneği,
- Yazıkaya Köyü Derneği,
- Yeşilyaka Köyü Derneği,
- Eşmepınar Köyü Derneği,
- Sırataş Köyü Derneği,

Çayırli Dernekleri Federasyonu, yola çıkarken birlik, beraberlik ve güçlü bir dayanışmayla Çayırli derneklerine çatı oluşturan kurumsal federasyon niteliğini taşıyan, ayırıştırıcı olmayan, her daim kardeşlik ilkesini benimsemiş, hemşehrilerine hizmet eden bir

yapı olarak faaliyet göstermektedir. Federasyonun kurucu başkanlığını yürüten Ercan Boy, görevini başkan olarak seçilen S. Sevgi Aslan Akgün Hanım ve yönetim kuruluna devretti.

Erzincan Çayırılı Dernekleri Federasyonu olarak Sivil Toplum Kuruluşları arasında “ İLK KADIN BAŞKANINI “ seçerek bir ilke imza atıldı.

Federasyon başkanı, sosyal ve kültürel bağları güçlü, başarılı, azimli, çalışkan ve de eşitçi duruşu olan S. Sevgi Aslan Akgün Çayırılı'nın sorunlarına nefes olacağı projeler planlanmaya başladı. Önümüzdeki zaman dilimlerinde renklenmiş bir Çayırılı görmek mümkün gözüküyor.

Yeni Başkan ve Yürütme Kurulu:

1. SEVGİ SEVİM AKGÜN	BAŞKAN
2. SİNAN ÖZBEY	BAŞKAN VEKİLİ
3. OGÜN ENGİN	BAŞKAN YARD.
4. HÜSEYİN UÇAK	BAŞKAN YARD.
5. İRFAN ÖZDEMİR	BAŞKAN YARD.
6. ARİF ACAR	SEKRETER
7. AHMET EREN	SAYMAN
8. UFUK CAN	Y.KURULU ÜYESİ
9. NURSEN BOY	Y.KURULU ÜYESİ
10. EYÜP AĞCA	Y.KURULU ÜYESİ
11. KEMAL ŞAHİN	Y.KURULU ÜYESİ

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

ÇAYIRLI DERNEKLERİ FEDERASYONU YÖNETİM KURULU

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

TERDEF- TERCAN DERNEKLER FEDERASYONU

OTLUKBELİ KÜLTÜR VE YARDIMLAŞMA DERNEĞİ İSTANBUL

Otlukbeli ilçesi ve köylerinin sosyal, kültürel ve ekonomik alanda kalkınması ve ilerlemesine katkıda bulunmak amacıyla İstanbul Sancaktepe/Samandıra'da Otlukbeli Kültür ve Yardımlaşma Derneği şubesi açılışı yapıldı.

REFAHİYE KÜLTÜR VE DAYANIŞMA DERNEĞİ

İLİÇ- SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI

ERZİNCAN- İLİÇ DERNEKLER FEDERASYONU

Federasyonun amacı; Erzincan İliç dernekler arasında dayanışma kurulması yönünde çalışmalar yapmak, var olana katkı sağlamak, Türkiye nin her tarafında kurulmuş ve kurulacak olan Erzincan İliç derneklerin oluşturduğu toplulukla; Erzincan İliç in geçmişte yaşanmış ve unutulmaya yüz tutan gelenek ve görenekleriyle birlikte, bugün var olan kültürünün tanıtımı, benimsenmesi ve yaşatılması için çalışmaktır.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

“ERZİNCAN” KEMAHILILAR DERNEĞİ

KEMALİYE SOSYAL YARDIMLAŞMA VE DAYANIŞMA VAKFI

KEMALİYE KÜLTÜR VE KALKINDIRMA DERNEĞİ

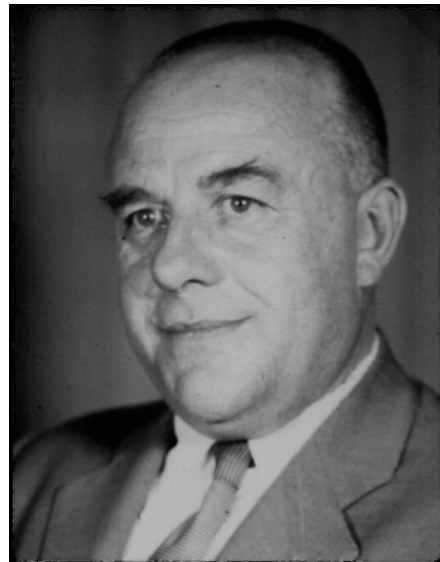
IX
TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ
ERZİNCAN ŞUBESİ
1986-1988 YILI KÜLTÜR, BİLİM, SANAT
FAALİYETLERİ

Türk Kütüphaneciler Derneği, ülkedeki kütüphanecilerini bir meslek örgütünün çatısı altında toplamak, seslerini duyurabilecekleri, sorunlarını tartışabilecekleri, onlara çözüm yolları arayabilecekleri, dostluk ve dayanışma topluluğu oluşturacakları bir ortam yaratmak amacıyla 19 Kasım 1949 tarihinde Adnan Ötügen öncülüğünde kurulmuştur. TKD'nin kurulması ile kütüphaneciler bir meslek

örgütüne sahip olmuş ve kütüphaneciliğin meslek olarak algılanması yolunda önemli bir adım atılmıştır.

İlk yıllarda etkinliklerini Ankara içinde sürdüren Dernek, 3 Haziran 1961'de yapılan ana tüzük değişikliğiyle yurt çapında il ve ilçelerde de şube açma olanağı bulmuştur. TKD kuruluşundan 26 yıl sonra, 26 Şubat 1975 tarihinde kamu yararına çalışan dernek statüsünü kazanmıştır. Derneğin amaç ve işlevlerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir adım olacağı düşünülmüş, ilk köklü değişiklik 1983 yılında yapılmıştır. Bu dönemde yeniden yapılan tüzük değişikliğine göre derneğin çalışmaları, kütüphaneler ve kütüphanecilikle sınırlı kalmayıp aynı zamanda bilgi bilim ve arşivcilik alanlarında kapsar biçimde genişletilmiştir. Böylece TKD, kütüphanecilerin yanı sıra arşivci ve bilgi bilimcileri de çatısı altında toplama yönünde önemli bir adım atmıştır.

Resim1: Adnan Ötügen.

Dernek, kurulumu sırasında ortaya koyduğu "kütüphanecilik, bilgi bilim ve arşivcilik alanlarında bilimsel ve mesleki yayınlar" yapmak amacına, kuruluşundan 3 yıl sonra ulaşmış ve 1952 yılında Türk Kütüphaneciler Derneği Bülteni'ni (TKDB) yayınlamaya başlamıştır. 1987 yılında adı Türk Kütüphaneciliği (TK) olarak değiştirilen dergi halen 3 ayda bir okuyucuları ile buluşmaktadır. İlk olarak Türkiye Makaleler Bibliyografyası'nda indekslenmeye başlayan ve dünya standartlarında yayımlanan en eski 30 dergi arasında yer alan Türk Kütüphaneciliği, 1994 yılında uluslararası platformda da yerini almış ve mesleğimizin önemli bibliyografik kaynaklarından biri durumundaki LISTA (Library Information Science and Technology Abstracts) da indekslenmeye başlamıştır.

Resim 2: Necmettin Sefercioğlu.

1996 yılında yapılan genel kurulda meslek ahlak ilkeleri kabul edilerek üyelere duyurulmuştur. Aynı genel kurulda mesleğin çeşitli alanlarında çalışmalar yapmak üzere sürekli grupları oluşturulmasına karar verilmiştir.

TK dergisi 2004 yılından itibaren TÜBİTAK-ULAKBİM tarafından oluşturulmakta olan ve ulusal bilimsel literatürü içeren ULAKBİM Sosyal Bilimler Veri Tabanı'nda da taranmaya başlamıştır. 1999 yılında elektronik olarak yayınlanmaya başlanan TK'nın, Temmuz 2010'da yayın arşivinin açık erişime sunulması ile birlikte bağımsız web sitesi işletilmeye başlamış olup, derginin makaleleri OAISTER, Google scholar vb. akademik arama motorları veya içerik harmanlayıcılar tarafından standartlar dahilinde dizinleme kapsamında dahil olmuştur. Bu gelişmelerin ardından dergimiz

DOAJ (Directory of Open Access Journals) kapsamında da listelenmeye başlamıştır. 2012 yılında derginin 60. Yayın Yılı kutlanmıştır.

Dernek; yurt geneline yayılan şubeleri ve her geçen gün artan üyeleri ile birlikte çalışmalarını dünyadaki gelişmeleri yakından takip ederek sürdürmektedir.

"Bir kişi, iki, üç- beş derken, bugün yüzlerce gönüllülerden oluşan bir kültür kervanı oluşturduk. Bu kervanın temel felsefesi ; dürüstlük, samimiyet ve çalışkanlıktır. Hayata ve çevremize olan temel bakışımız bu üç ilkeyle çerçevelenmiştir." Tahir Erdoğan Şahin- 12 Şubat 1988/ **I. Büyük Fırat Şöleni** açılış konuşmasından.

Merkezi Ankara olan Türk Kütüphaneciler Derneği /Erzincan Şubesi, Kültür Müdürlüğü-Halk Kütüphanesi bünyesinde mevcut, ancak hiçbir faaliyette bulunmaksızın tutulmuştur. 1986 yılında Erzincan Müzesi Müdürlüğü'nü kurmamız ve bu müdürlüğün tedviyen işlevsel hâle getirmemiz paralelinde, söz konusu derneği de devralma yoluna gittik. Kamu yararına olmasının getirdiği avantajlar ve dernek tüzüğü'nün elverişliliği, kentte bilim, kültür ve sanat etkinlikleri için oldukça önemli olmuştur.

1979- 1981 yıllarında neşredilen Mengüceli Dergisi, 1986- 1988 yılları arasında faaliyet gösteren Türk Kütüphaneciler Derneği; bilim, kültür, sanat ve toplumsal konularda kente önemli izler bırakmış, bu konularda ilklerin yaşanmasına vesile olmuştur. Öncelikle, henüz üniversitesi olmayan kentte üniversal çalışmalarla bu boşluğu bir ölçüde kapatmaya çalışmış, 2005'te kurulabilen üniversiteye alt yapı hazırlamıştır denilebilir.

Resim 3: Erzincan Valisi Metin İlyas Aksoy ve Belediye Başkanı Adnan Ercan'ın da katıldığı bir köy kütüphanesi açılışından görüntü.

Erzincan'ın tarihi, sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını bir bütün olarak konu edinen dernek bünyesinde Osmanlıca, İngilizce, tezhip, santranc, halk oyunları ve halk türküleri dalında kurslar yanı sıra sempozyum, konferans ve yüzey araştırmaları etkinlikleri yürütülmüş, kamuya açık ilk Alevi semahı gerçekleştirilmiş, "Türk Tasavvuf Düşüncesi ve Terzi Baba" anma şöleniyle kentin inanç tarihinde belirleyici olan değerler tanıtılmıştır.

Dernek bünyesinde iki ayrı tiyatro topluluğu oluşmuş, ayrıca şehirde daha önce var olan Türk Sanat musikisiyle uğraşan ilgili sanatçılar bu bünyeye katılmışlardır.

Resim 4: Yeni açılan kütüphanelerden bir diğeri.

liyakat yoksunu, 12 Eylül darbe yönetimine uygun biçimde okullarda militarist ritüellerde bulunan zatın moralini bozmuş, girişim kadük kalmıştır.

Türk Kütüphaneciler Derneği- Erzincan Şubesi'nin etkinlikleri çerçevesinde yüzlerce değil, binlerce insan bir biçimde yer almıştır. Onlarca insan ise her hangi bir dalda fiilen anlamlı bir şeyler üretme fedakârlığı göstermiştir. Bu süreçte, kentte öteden beri var olan etnik, siyasi, mezhebî farklılıkların getirdiği anlamsız ve yakışsız ötekileştirmelerin nasıl da aşılabilir olduğu kanıtlanmıştır. Böylece kentte, insanın ne olduğunun değil, ne yaptığının çok daha önemli olduğu bilinci oluşmuştur.

Elbetteki bu çalışmalara birçok kişi, kurum ve kuruluşun samimi ve fiili katkıları da olmuştur. Dönemin Valisi Metin İlyas Aksoy ve Adnan Ercan'ın başkanı olduğu Erzincan Belediyesi'nin destekleri sayesinde bazı çalışmaların sonuçlanması sağlanmıştır. Buna karşın, yetersiz ama muhteris kimselerin, derneğin yapısına uygun konumda bulunmalarına rağmen bazı kurum ve yöneticilerin ise destek olmak bir yana ayak bağı olma girişimleri de görülmüştür.

Derneğin birincil faaliyeti kitap ve kütüphane hizmeti olması nedeniyle, beş köye kütüphane kurulmuş, il ve ilçe merkezlerinde kitap konulu konferanslar düzenlenmiştir. Şehir merkezinde yeni bir kütüphane inşası için de girişim olmuş, şehrin doğusunda Millî Eğitim Müdürlüğüne ait 2 dönümlük bir arazinin devri istenmiştir. Ne var ki, bu şehre artı değer getirecek bu etkinlik daha baştan dönemin müdür sıfatıyla siyaseten getirilmiş,

Resim 5: Yaylabası/Kiğ köyüne kurulan Hacı Hafız Mehmet Kütüphanesi için hazırlanan biyografya.

Resim 6: TKD-Erzincan Şubesi tarafından düzenlenen bir etkinlikte başarılı olan öğrencilere ödülleri veren dönemin Başbakanı Yıldırım Akbulut.

Kitap ve kütüphane çalışmaları dahil , toplam dokuz alanda faaliyet gösteren TKD/Erzincan Şubesi'nin gerçekleştirmiş olduğu faaliyetler ve bu faaliyetlerin kentteki yansıması ve sonraki zamanlara alt yapı teşkil edecek girişimleri göz önüne alındığında, 1986-1988 arası iki yılın, Erzincan kültür tarihinde özel bir yeri olduğunun zikredilmesi gerekir.

Yalnızca iki yıl içerisinde dernekte faal ya da kısmen ilgisi bulunan çok sayıda insanın hatırasında pek çok şey bulunmaktadır. Biz, sadece genel çerçeve üzerinde durduk ve bazı görsel malzemelerden seçki yaptık. Dönem içerisinde ilgisi olan kimselerin kendi anı ya da ellerindeki somut malzemelerden hareketle, bu bölümü ikmal etmeleri mümkündür.

Resim 7: TKD- Yerel basında, Erzincan Şubesi tarafından "her köye bir kütüphane" kampanyası ve kurulan kütüphanelerden birinin hakkında verilen haber ve fotoğraf. (Yalnızbağ köyü)

Resim 8: TKD/Erz. Şub.de tezhib kursunda bulunan grup üyeleri.

Resim 9: TKD/Erz. Şub.nin düzenlediği, Erzincan Belediyesi ve Erzincan Valiliği'nin katkıda bulunduğu 2. ERZİNCAN TARİHİ VE KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU. Konuşmacılar: Tahir Erdoğan Şahin, Hüseyin Ağca, Eyüp Aktepe, Enver Konukçu, Abdurrahman Küçük.

Resim 10: 2. ERZİNCAN TARİHİ VE KÜLTÜRÜ SEMPOZYUMU'ndan..

Resim 11: Dernek faaliyetlerine katkıda bulunanlardan bir grup. İbrahim Mevsim, Muammer Kılıç, İbrahim Erkal , Davut Keyfçi, Adnan Yılmaz, Yaşar Yıldız, Hüseyin Akbaş, Talip Kaban.

Resim 12: TKD/Erz. Şub.de görev alan gruptan biri.

Resim 13: TKD/ Erz. Şub. İlçelerde verilen kitap- toplum konulu konferanslardan biri ve izleyicilerden bir grup. (Refahiye)

Resim 14: TKD/ Erz. Şub. İlçelerde verilen kitap- toplum konulu konferanslardan biri. (Erzincan Kız Meslek Lisesi)

Resim 15: TKD/Erz. Şub. Türk Halk Müziği ekibi bir şölende.

Resim 16: Dernekte kahvaltı.

Resim 17: TKD/Erz. Şub.neden bir grubun ilçelerde bilim-kültür-sanat sohbeti amacıyla düzenlediği gezilerinden biri. (Kemah)

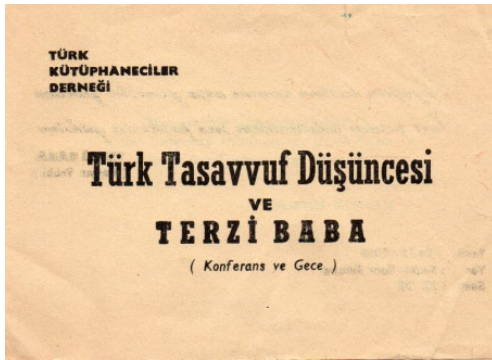
Resim 18: TKD/Erz. Şub. den bir grup. Doğa, tarih ve turizm gezisi.

Resim 19: TKD/Erz. Şub. Tiyatro topluluğunun bir oyun sonunda topluca sahnede yer alışları.

Resim 20: TKD/Erz. Şub. Tiyatro topluluğunun bir oyununu dernek başkanı Tahir Erdoğan Şahin ve velilerle birlikte izleyen Refahiye Yatılı Bölge Okulu öğrencileri.

Resim 22: Davetiye.

Resim 21: 24. 05. 1986 yılında Erzincan'da ilk kez gerçekleştirilen "Türk Tasavvuf Düşüncesi ve Terzi Baba" konulu anma programı

Resim 23- 23: “Türk Tasavvuf Düşüncesi ve Terzi Baba” anma gecesinde yer alan Hasankale semazen ekibi.

Resim 24: TKD/Erz. Şub. Adem Kaban yönetiminde, Derneğin 1. Tiyatro Grubu'nun oynadığı oyundan bir sahne.

Resim 25: TKD/Erz. Şub. Mahmut Salcan yönetiminde, Derneğin 2. Tiyatro Grubu'nun oynadığı oyundan bir sahne.

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ

Derneğimiz tarafından kurulan Yalnızbağ Köyü Kütüphanesi'nin açılışına teşriif etmenizden onur duyuyoruz.

Tahir Erdoğan Şahin
Türk
Kütüphaneciler Derneği
Başkanı

Tarih : 27-12-1986 (Cumartesi)
Saat : 14.00
Yer : Yalnızbağ Köyü

TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ
ERZİNCAN ŞUBESİ
Ordu Cad. Turan Psj. Kat 3 No. 5 ☎ : 19363

Derneğimiz tarafından hazırlanan **2.88 BÜYÜK FIRAT** adlı şölenimizi onurlandırmanızdan kıvanç duyuyoruz.

YÖNETİM KURULU

S:NA REY VERİYORUM TÜRK SANAT MÜZİĞİ HALK MÜZİĞİ
(Oyun : 3 Perde) Yont. İbrahim ERKAL Muammer SAKIZ
Yönetmen: Adem KABAN İ. Hakkı TÜFEKÇİ

Tarih : 16-4-1988 FIATİ 1500 Koltuk No

Resim 26- 32 : TDK- Erzincan Şubesi etkinliklerine ilişkin çeşitli görüntüler.

Resim 33: Can Şahin

Can Şahin: 1961 yılında Ankara'da doğdu. 1980-1983 Ankara'da Tasarım ve Reklam Ajanslarında çalıştı. 1983 Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Bölümü, Grafik Dalı İllüstrasyon Atölyesi'nden mezun oldu. Bu kurumda; Zahit Büyükişleyen, Hasan Pekmezci, Sabri Akça, Oya Kınıklı, Mürşide İçmeli, Behiye Eyikan Büyükişleyen, Hüseyin Bilgin, Vedat Can, Hidayet Telli'in öğrencisi oldu.

1983-1985 Milli Eğitim Bakanlığı'nda Resim Öğretmenliği, 1985-1988 Atatürk Üniversitesi,

Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Erzincan Eğitim Yüksekokulu Öğretim Görevlisi, 1988-1991 Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Bölümü, Grafik Eğitimi Anasanat Dalı Öğretim Görevlisi, 1989 Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sanatta Yeterlik (Dr.).

1990 Ankara İl MEM. / TÜRKKAD Diksiyon Eğitimi (Türkçeyi Doğru/Güzel Konuşma), 1991 Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans (Master), 1991-2002 Selçuk Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Grafik Anasanat Dalı, Kurucu Öğretim Üyesi ve İdareciliği.

1994 Selçuk Üniversitesi, Ekoloji Okulu, Gönüllü Çevreci eğitimi aldı. 1999-2002 Selçuk Üniversitesi, Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü, 2002- 2014 Gazi Üniversitesi, Mesleki Eğitim Fakültesi, Uygulamalı Sanatlar Eğitimi Bölümü, Grafik Eğitimi Anasanat Dalı Öğretim Üyeliği.

2003 Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güzel Sanatlar Eğitimi, Doktora, 2004 Liverpool Hope University College UK., Dil Eğitimi.

2008-2012 Gazi Üniversitesi, Beypazarı Teknik Bilimler MYO. Müdürü, 2009-2012 Gazi Üniversitesi, Senato Üyesi, 2014- Halen devam ediyor. Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Öğretim Üyesi.

Resim 34: TKD- Erzincan Şubesi; Can Şahin ve tezhib çalışmalarından bir grup.

1982'den bu yana Yurtiçi ve Yurtdışında kişisel sergi ve karma sergilere katılan sanatçının yurtiçi ve yurtdışında özel ve resmi koleksiyonlarda eserleri yer almaktadır. Grafik Tasarım Yarışmalarında ödül, Sergi ve çeşitli sanat etkinliklerinden teşekkür ve onur belgeleri almıştır. Grafik Tasarım, Fotoğraf, Resim, Türk Süsleme Sanatları, Mitoloji,

Heykel/Seramik, Sanat Eğitiminde Program Geliştirme alanlarında çalışmalarını sürdürmektedir. Bu alanlarla ilgili Radyo ve Televizyon programlarına katılmaktadır.

Resim 35: Tezhip kursiyerlerinin çalışmalarının tanıtıldığı sergilerden biri.

1997 Göktürk Devri Orhun Abidelerinden “Kül Tigin Anıtı” mermer heykel çalışması, Ataköy-İstanbul.

1997 Göktürk Devri Orhun Abidelerinden “Kül Tigin Anıtı” maket çalışması. 1997 ve sonrasında “Türk Dünyası Hizmet Ödülleri” olarak Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel tarafından, Cumhurbaşkanlığı Köşkünde yapılan törenlerle sahiplerine takdim edilmiştir. 1991 “Yunus Emre Sevgi Yılı Afişi” T.C. Kültür Bakanlığı tarafından uygun görülerek, Türkçe, İngilizce ve Almanca olarak bastırıldı. Yurtiçi ve yurtdışında dağıtımı yapılmıştır.

Resim 36: Tezhip kursiyerlerinden biri ve yapılan çalışmalardan örnekler.

Resim 37: Tezhip kursiyerlerinden bir grup.

Resim 38: Tezhip kursiyerlerinden bir grup.

Alpay Yalçınkaya: 1970 yılında Erzincan'da doğdu. İlkokul, ortaokul ve lise tahsilini Erzincan'da tamamladı. Türk Kütüphaneciler Derneği Erzincan Şubesi ile lise yıllarında tanıştı. Derneğin sosyal ve kültürel etkinliklerinde aktif görev aldı.

Resim 39: Alpay Yalçınkaya

Türk Kütüphaneciler Derneği Erzincan Şubesi yönetiminde yer alan Yalçınkaya, derneğin başkanlık vekilliği görevini de üstlendi. Erzincan'da Türk Kütüphaneciler Derneği'nde tiyatro oyunu "Tarih Utandı"yı sahneledi. Daha sonra gençlerin eğitim ve kültürel seviyelerini yükseltmek için derneğin organize ettiği İngilizce, bağlama ve satranç gibi eğitimlere katıldı. Erzincan'ın folklorik değerlerinden olan halkoyunları alanında Türk Kütüphaneciler Derneği'ni etkinliklerde temsil etti.

Türk Kütüphaneciler Derneği Erzincan Şubesi'nde kazandığı birikimlerin kendisi için büyük bir dönüm noktası olduğunu ifade eden Alpay Yalçınkaya, Erzincan Belediyesi'nde çeşitli görevlerde çalıştı. Erzincan Belediye Başkanı Talip Kaban'ın girişimiyle hayata geçen ERT TV'yi

(Erzincan Radyo ve Televizyon) kuran iki kişilik çekirdek ekipte yer aldı. Erzincan basınında gösterdiği başarıların ardından İhlas Haber Ajansı'ndan aldığı teklifi kabul ederek mesleki yaşamına İstanbul'da devam etti. Yüksek öğrenimini burada tamamladı.

20 yılı aşkın sürdürdüğü gazeteciliğin ardından Türk Hava Yolları Basın Müşavirliği'nde Basın İletişim Şefi olarak görev yapan Yalçınkaya, şu an Türk Hava Yolları Özel Kalem Müdürlüğü'nde İletişim Şefi olarak çalışmalarına devam etmektedir. İyi derecede İngilizce bilmektedir.

Çetin Eraz: 1971 tarihinde Erzincan'da doğdu. İlk, orta eğitimini Erzincan'da tamamladı. Liseye başladığı yıllarda şehir tiyatrosunda görev aldı. 1986 yılında Erzincan'da sosyal kültürel faaliyetler yapan Türk kütüphaneciler Derneği ile tanıştı. 1990 yılında kadar bu derneğin tiyatro bölümünde faaliyetlerde bulundu.

Dernek faaliyetlerinin yanı sıra eğitim hayatını da devam eden Çetin Eraz, Anestezi teknikerliği bölümünü okudu. 1993 - 1994 yılları arasında Erzincan televizyonunda tiyatro ile ilgili programlar yaptı.

Resim 40: Çetin Eraz.

Resim 41: Ahmet Sağsöz.

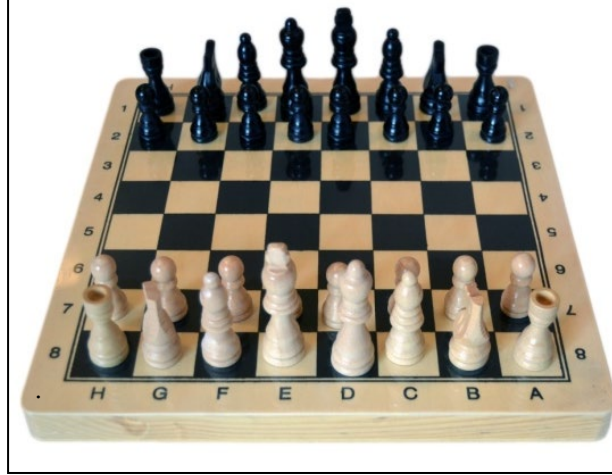
Erzincan Şehir tiyatrosunda görev yaptığı sürece Türkiye'nin bir çok ilinde ve KKTC'de turnelere katıldı. Erzincan Gençlik spor il Müdürlüğü'nde uzun yıllar tiyatro eğitmenliği yaptı. Halen Erzincan Mengücek Gazi Eğitim ve Araştırma Hastanesi'nde anestezi teknikeri olarak görev yapmaktadır.

Ahmet Sağsöz: 1970 yılında Erzincan'da doğdu. İlk, orta ve lise tahsilini Erzincan'da tamamladı. Küçük yaşlardan itibaren Erzincan Halk Oyunlarına gönül verdi. Türk Kütüphaneciler Derneği Erzincan şubesi ile lise yıllarında tanıştı. Erzincan'ın folklorik bir değeri olan halk oyunlarını Türk Kütüphaneciler Derneği çatısı altında uzun yıllar sürdürdü.

Dernek bünyesinde açılan halk oyunları kurslarında eğitmen olarak görev aldı. Türk Kütüphaneciler Derneği adına pek çok yarışma ve festivallere katıldı. 1994 yılında Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi'nden mezun oldu. Bir süre Erzincan'da

bulunan yerel basın yayın organlarında görev yaptı. 1995 yılında Erzincan Belediyesi Özel kalem Müdürlüğü görevinde bulundu. 1997 yılında Öğretmenlik mesleğine geçti. Halen Salih Erkan İlkokulu'nda Okul Müdürü olarak görev yapmaktadır.

Resim 42: Selami Mollaoğulları. Santraç, derneğin verdiği kurslar arasındaydı

BİR ZAMANLAR TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ

– Davut Kefçi

12 Eylül 1980 Darbesi sonrasında bütün derneklerin ve partilerin kapatıldığı bir dönemden sonra, partilere izin verilmekle birlikte henüz ideolojik çağrışım yapan ne sağ ne de sol derneklere izin verilmediği bir dönemde, kamuya yararlı bir dernek olarak kalmış ve dokunulmamış olan bu derneği, arkadaşları bir araya getirme düşüncesiyle Tahir Erdoğan Şahin başkanlığında etkin bir konuma getirmeyi kararlaştırmıştık.

Söz konusu dernek, kütüphane memurlarının üyesi olduğu atıl konumda bir dernekti. Kongresini yaptığımız zaman memurların bir kısmının gayrimemnun olduklarını hatırlar gibiyim. Oysa ki “kamu yararına” haiz sıfatı olan bir kurumdu TÜRK KÜTÜPHANECİLER DERNEĞİ ve amacına uygun olarak çok işlerin yapılması için uygun bir zemindi.

Dernek, başlangıçta aynı görüşü paylaşan arkadaşların toplanma yeri olarak öngörülmüş olmakla birlikte, daha sonra Erzincan'a ve kendi insanımıza daha fazla nasıl faydalı olabiliriz düşüncesine dönüşmüştü. Ordu Caddesi üzerinde güzel bir konuma sahipti derneğin yeri, tek kusuru sobalı oluşuydu. Ama olsun, artık iş çıkışında arkadaşlarımızın

biraraya gelebildiği, genelde “bu vatan nasıl kurtulur !” düşüncesinin gece geç saatlere kadar konuşulduğu bir mekânımız olması bizi fazlasıyla mutlu ediyordu.

Bugünkü halk eğitim merkezlerinin fonksiyonuna benzer bir konum üstlenmişti derneğimiz, hatta daha da fazlasını diyebilirim. Hatırladığım kursları: tezhip, resim, müzik, saz, ud, folklor, İngilizce, tiyatro grupları ve köylere kütüphane açma becerisini bazı köy ve mahallelerde gerçekleştirmiş olması çok önemli bir olaydı. Bu belirtilenlerin bazıları yanı sıra kamusala açık sema ritüelleri ve başkanımızın özel olarak ilgililere verdiği “diksiyon ve diyafram nasıl kullanılır” kursu Erzincan’da bir ilkti.

Bir kış gününde münübüs kiralayıp Sivas’tan kursiyerlerimiz için 20 adet ud satın alıp getirmemizi hatırlıyorum .. önemliydi, nitekim o tarihte Erzincan’ın tümünde bu kadar ud yoktu.

Derneğimiz faaliyetleri arasında belki de en önemlisi, 1980 öncesinden alışık olduğumuz ve darbeye kesintiye uğrayan eğlence gecesi ve tiyatro günlerine tekrar kavuşmuştuk. Hatta gecemizin birine o zamanın içişleri bakanı daha sonra başbakan olan *Yıldırım Akbulut* da katılmış ve bizi onurlandırmıştı. Başbakanın bu jesti, derneğimiz Erzincan çapında daha büyük bir ilgiye mazhar olmuştu.

O tarihte ve nüfusu görece az bir kentte bilim, sanat ve kültürel konularda artı işler yapmak isteyen yüzlerce insanın katılımının gerçekleştirildiği bu dernek, üyelerine kazandırdıkları sayesinde Erzincan’ın kültürel geçmişinde mümtaz bir yere sahip olmuşluğuyla hatıralarda yer etmiştir.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

X SİYASİ PORTRELER; VEKİLLER, VALİLER, BAŞKANLAR

MİLLETVEKİLLERİ

TBMM X. Dönem 1954

Milletvekili	Seçildiği Siyasi Parti
Hüsnü Çanakçı	Demokrat Parti
Sadık Perinçek	Demokrat Parti
Mustafa Rahmi Sanalan	Demokrat Parti
Tevfik Şenocak	Demokrat Parti
Veysel Varol	Demokrat Parti

TBMM XI. Dönem 1957

Milletvekili	Seçildiği Siyasi Parti
Rauf Bayındır	Cumhuriyet Halk Partisi
Nusret Safa Coşkun	Cumhuriyet Halk Partisi
Cemal Işık	Cumhuriyet Halk Partisi
Adil Sağıroğlu	Cumhuriyet Halk Partisi
Hüseyin Şahin	Cumhuriyet Halk Partisi
Naci Yıldırım	Cumhuriyet Halk Partisi

1950- 1960; VALİLER

*Resim 21: M. Said Balioğlu
(28.08.1950- 1951)*

Resim 22: İsmail Hakkı Baykal

İsmail Hakkı Baykal (09. 08. 1951- 11. 05. 1954) (d. 1905, Gümüşhane)- (ö. 29 Ocak 1970), Mülkiye mezunudur. Ankara İli Maiyet Memurluğu, Çerkeş, Şereflikoçhisar, Düzce, Pasinler ve İskenderun Kaymakamlıkları, İstanbul Vali Yardımcılığı ve Emniyet Müdürlüğü, Antalya, Şanlıurfa, Erzincan ve Trabzon Valilikleri, TBMM- X. Dönem Gümüşhane Milletvekilliği yapmıştır.

*Resim 23: Süleyman Onur
(31.07.1954- 16.10.1957)*

*Resim 24: M. Kâzım Atakul
(07.01.1957-17.02.1959)*

Resim 25: *H. Avni Çırnaz*
(01.03.1959-05.06.1960)

Resim 26: *Yakup Yücel*
(15.06.1960-03.09.1960)

1961- 1980 ERZİNCAN MİLLETVEKİLLERİ

TBMM XII. Dönem 1961

Milletvekili	Seçildiği Siyasi Parti
Naci Yıldırım	Cumhuriyet Halk Partisi
Zeynel Gündoğdu	Cumhuriyet Halk Partisi
Hüsamettin Atabeyli	Yeni Türkiye Partisi
Sadık Perinçek	Yeni Türkiye Partisi

TBMM XIII. Dönem 1965

Milletvekili	Seçildiği Siyasi Parti
Sadık Perinçek	Adalet Partisi
Süleyman Hüsamettin Atabeyli	Adalet Partisi
Adil Sağıroğlu	Cumhuriyet Halk Partisi

Nafiz Giray	Yeni Türkiye Partisi
-------------	----------------------

TBMM XIV. Dönem 1969

Milletvekili	Seçildiği Siyasi Parti
Hüsamettin Atabeyli	Adalet Partisi
Sadık Perinçek	Adalet Partisi
Hasan Çetinkaya	Cumhuriyet Halk Partisi
Naci Yıldırım	Cumhuriyet Halk Partisi

TBMM XV. Dönem 1973

Milletvekili	Seçildiği Siyasi Parti
Hüsamettin Atabeyli	Adalet Partisi
Hasan Çetinkaya	Cumhuriyet Halk Partisi
Nurettin Karsu	Cumhuriyet Halk Partisi

TBMM XVI. Dönem 1977

Milletvekili	Seçildiği Siyasi Parti
Timuçin Turan	Adalet Partisi
Lütfi Şahin	Cumhuriyet Halk Partisi
Nurettin Karsu	Cumhuriyet Halk Partisi

OSMAN FEVZİ TOPÇU

(d.1862, Erzincan) - (ö.26 Aralık 1939, Erzincan), Türk din adamı ve siyasetçi.

13 Kasım 1884 tarihinde Erzincan Müftülüğü'ne atanmıştır. 1908 yılında toplanan Osmanlı Meclisi Mebusanı'na Erzurum vilayeti içerisinde Erzincan Livasını temsilen mebus seçilmiştir. 8 Ağustos 1918 tarihinde yeniden Erzincan Müftüsü olmuştur. Bu görevdeyken Erzincan Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti başkanlığına getirilmiştir. Erzurum Kongresi'ne Kelkit Kazası temsilcisi olarak katılmıştır. TBMM I.Dönem Erzincan milletvekilliği yapmış ve Şeriyye, Evkâf, İrşat ile bütçe komisyonlarında çalışmıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Mehmet Sadık PERİNÇEK

Mehmet Sadık Perinçek (d. 1915, Kemaliye, Erzincan - ö. 13 Eylül 2000), Türk siyasetçidir.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Hatay ve Diyarbakır Hâkim Yardımcılıkları, Ankara Sulh Yargıçlığı, Cumhuriyet Başsavcı Yardımcılığı, Temyiz Mahkemesi Cumhuriyet Başsavcı Muavinliği, Yazarlık, TBMM X., 1. (XII.), 2. (XIII.) ve 3. (XIV.) Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Mehmet Emin LEKİLİ

(d.1883, Bursa) - (ö.28 Aralık 1950), Türk siyasetçi.

İdadi mezunudur. Dâhiliye Nezâreti Bucak Müdürlüğü, Kiğı, Dirik, Palu, Cizre Kaymakamlıkları, Bursa İli İskan ve Göçmenler Memurluğu, Pülümür İlçesi Kaymakamlığı, TBMM I. Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Mehmet Tevfik KÜTÜKBAŞI

(d.1882, Erzincan) - (ö.23 Nisan 1942), Türk siyasetçi.

Hacı Fevzi BAYSOY

(d.1861, Erzincan) - (ö.1924, Erzincan), Türk din adamı ve siyasetçi.

Hususi eğitim aldı. 1882 yılında babasının vefatından, sonra Nakşibendi tarikatı postnişini ve Erzincan temsilcisidir. I. Dünya Savaşı'nda Ruslar tarafından esir alınarak Tiflis'e götürüldü, 9 ay sonra serbest bırakıldı. Erzurum Kongresi Erzincan temsilciliği, Kongreye iştirak eden 63 delegeden 40'ının oyunu alarak, "Heyet-i Temsiliye" azalığına seçilmiştir. Sivas Kongresi Delegeliği ve Heyet-i Temsiliye üyeliği yapmıştır. TBMM I.Dönem Erzincan milletvekilliği yapmış ve Şeriyeye, Evkâf, İrşat ile Tapu Kadastro komisyonlarında çalışmıştır. İstiklal Madalyası sahibidir. 1923

senesi ilk baharında Ankara'da hastalanınca Meclisten izin alarak Erzincan'a gelmiş ve bir müddet hasta yattıktan sonra burada öldü. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Süleyman Hüsamettin ATABEYLİ

Süleyman Hüsamettin Atabeyli (1922, İstanbul - 2014) Türk siyasetçidir.

Haydarpaşa Lisesini ve 1946 İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi. Erzincan Belediye Başkanlığı, Serbest Avukatlık, 1. (XII), 2. (XIII), 3. (XIV) ve 4. (XV) Dönem Erzincan Milletvekilliği ile

Devlet Bakanlığı yaptı. Eski bakanın anılarını yazdığı kitabı da (Atabeyli, Hüsametdin (2006). Penceremden Gördüklerim.) bulunmaktadır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Hüseyin AKSU

Erzincan - 1893, Seyit Ali - Fatma Gülüzar - Erzincan Rüştüyesi - Ziraatçı - I. Dünya Savaşında Milis Kuvvetleri Komutanı, Milli Mücadelede Asayiş Müfrezeler Komutanı - I. Dönem Erzincan Milletvekili- Evli, 3 Çocuk. Ölüm Tarihi: 13.12.1976

Mehmet Sabit SAĞIROĞLU

(1882, Kemah, Erzincan - 16 Ocak 1960), Türk siyasetçi.

Rüştüye

mezunudur. Hususi eğitim almıştır. Erzurum İl Meclis Üyeliği, Dersim Mutasarrıflığı, Elazığ, Erzurum Valilikleri, Çiftçilik, Ziraat Bankası İdare Meclisi Üyeliği, Halk Fırkası ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası Kurucu Üyelikleri, TBMM II. Dönem Erzincan, VI., VII. Dönem Elazığ (Elaziz), VIII. ve IX. Dönem Erzincan Milletvekilliği, II. Dönem Kavânîn-i Maliye Encümeni Başkanlığı yapmıştır. 1. Mecidi, Altın Liyakat, Hilâl-ı Ahmer Madalyaları sahibidir. Evli ve beş çocuk babasıdır.

Ahmet Nafiz GİRAY

Ahmet Nafiz Giray (d. 1927, Bitlis) - (ö. 12 Ekim, 1994), Türk siyasetçidir.

Lise mezunudur. Ortaokul Matematik Yardımcı Öğretmenliği, Bitlis İdare Heyeti Başkâtipliği, Serbest Ticaret, Serbest Mali Müşavirlik ve Sigortacılık, Bitlis Devlet Orman İşletmesi Müdürlüğü Muhasebeciliği, Özel Şirket Müdürlüğü, TBMM 1.(XII) Dönem Bitlis, 2.(XIII) Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Abdülhak FIRAT

(1881, Erzincan - 3 Nisan 1953), Türk siyasetçi.

Harp Okulu ve Hukuk Mektebi mezunudur. Harbiye Bakanlığı Umuru Mehakim Müdüriyeti Üyeliği, Askerî Adalet Encümeni Üyeliği, 3. Tabur Komutanlığı, Harbiye Nezareti Umuru Mahakim Müdür Muavinliği, İstanbul İstilaat Encümeni Adli Müşavirliği, Millî Müdafaa Vekaleti Muhakemat Şubesi Müdürlüğü, TBMM II. Dönem (Ara Seçim), III., IV., V., VI., VII. ve VIII. Dönem Erzincan Milletvekilliği ile II. Dönem Şark İstiklal Mahkemesi Savcı Yardımcılığı yapmıştır. Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası ve Takdirname sahibidir. Evli ve iki çocuk babasıdır.

**Mehmed Hamdi
ARPAÇ**

(1880, Kemah, Erzincan - 2 Haziran 1955), Türk siyasetçi.

Darülfünun Ulumu Tabiiye ve Hukuku Mektebiye mezunudur. Dâhiliye Vekâleti Asar ve Muhacirîn Umûm Müdürlüğü, Mübâdele Komisyon Üyeliği, Nâfia Hey'et-i Tahririye Müdürlüğü, Nâfia Müdür Yardımcılığı, Londra Konferansı Heyeti Dâhiliye Müşavirliği, Dava Vekilliği, TBMM II. Dönem Erzincan Milletvekilliği (Viyana Elçiliğine atandığından 26.10.1925 tarihinde istifa etmiştir.) ve Berlin Elçiliği yapmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Aziz Samih İLTER

(d. 1877, Kuruçam) - (ö. 2 Aralık 1948), Türk siyasetçi.

Erkan-ı Harbiye mezunudur. Şam 30.Süvari Alayı Bölük Komutanlığı ve Hicaz Hattı Muhafazası görevliliği, 89.Alay 4.Tabur Komutanlığı, Karadağ Hudut Komiserliği, Hareket Ordusu 18.Nişancı Taburu Alay Komutanlığı, İstanbul Merkez Komutanlığı, Hareket Ordusu 1.Tümen Kurmaylığı, Türk-İran Hududunun Tahdidi Komisyonu Türk Heyeti Başkanlığı, I. Dünya Savaşı sırasında Süvari Kolordusu ve Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Tümen Komutan Vekillikleri, Ordu Kurmayı Harekât Şubesi Müdürlüğü, 4.Fırka Komutanlığı, İzmir Menzili Mıntıkası Müfettişliği Askeri Heyeti Başkanlığı, Batum Başşehbenderliği, Samsun Asker Alma Dairesi Başkanlığı, Samsun Sahil Demiryolları Komiserliği, TBMM III., IV., V., VI. ve

VII. Dönem Erzincan, VIII. Dönem Kars Milletvekili ile V. ve VI. Dönem Nafia Encümeni Başkanlığı yapmıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Hasan ÇETİNKAYA

Hasan Çetinkaya (d. 1929, Erzincan ö 12 Şubat 2020), Türk siyasetçidir.

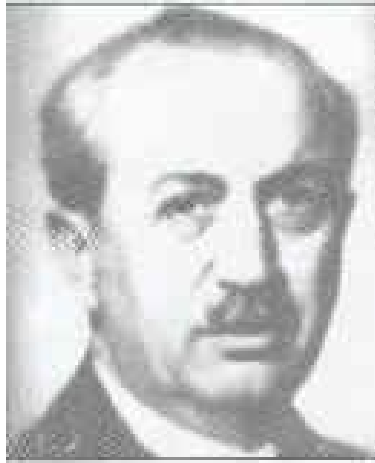
Staats-Bouingenie Urschule Nienburg/Wesen Mühendislik Okulu mezunudur. Muş Millî Eğitim ve Bayındırlık Müdürlüğü Teknisyenliği, Erzurum Atatürk Üniversitesi Kontrol Mühendisliği, Erzincan Bayındırlık Müdürlüğü, Yol Su Elektrik Genel Müdürlüğü Köy Yolları Dairesi Yapım Mühendisliği, Doğu Depremi Hınıs İnşaat Amirliği, TÜMAŞ Yönetim Kurulu Üyeliği, Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği İnşaat İşleri Odası Yönetim Kurulu Üyeliği ve 2. Başkanlığı, TBMM 14. ve 15. Dönem Erzincan Milletvekiliği yapmıştır.

Saffet ARIKAN

1888, Erzincan - 26 Kasım 1947, İstanbul), Türk siyaset adamı ve asker.

1907 yılında Harp Okulu'nu bitirdi. 1910 yılında da Harp Akademisi'nden kurmay yüzbaşı olarak çıktı. Askeri görevlerle Yemen ve Bağdat'ta bulundu. Çanakkale'de Kerevizdere savaşlarına katıldı. Binbaşılığa yükselince staj için Almanya'ya gönderildi. Dönüşte Bakü seferine katıldı. Sadrazam ve Harbiye Nazırı Ahmed İzzet Paşa'nın başyaverliğini yaptı. İstanbul'un işgali'ne kadar Birinci Ordu Müfettişliği kurmayında çalıştı. İşgalden (16 Mart 1920) hemen sonra İsmet Bey'le birlikte Anadolu'ya geçti. Türk

Kurtuluş Savaşı sırasında Anavur Ayaklanması'nın bastırılmasında önemli rol oynadı. Mart 1921 tarihinde Mehmet Nuri Bey'le birlikte Almanya'ya silah alımına yollandı. Haziran 1921 tarihinde Garp Cephesi kurmay başkanlığına getirildi, aynı yıl sonlarında Moskova Ataşemiliterliği'ne atandı. 1923 yılında Ankara'ya döndü, kurmay albayken ordudan ayrıldı. Kocaeli'nden milletvekili oldu. 1947'ye değin Kocaeli (II. Dönem), Erzincan (III., IV., V., VI., VIII. dönemler), Konya (VII. Dönem) milletvekiliği yaptı. 1925-1931 yılları arasında Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) genel sekreterliği görevini yürüttü. Bu görevi sırasında CHP'nin tek parti iktidarı yerleşti, parti ile devletin özdeşleşmesinin temelleri güçlendi. 1935-1938 yılları arasında Millî Eğitim Bakanlığı yaptı. Cumhuriyet Halk Partisi'nin 1935 yılında gerçekleşen 4. Kurultayı'nda, devlet

eliyle başlatılan planlı endüstrileşme hareketine koşut olarak, planlı köyleri kalkındırma hareketinin başlatılması kararlaştırılmıştı. Bakanlığı sırasında bu hareket doğrultusunda köyler için bir eğitim sistemi geliştirdi; öğretmen uygulamasına geçildi ve daha sonra köy enstitülerine dönüştürülecek olan köy öğretmen okulları kuruldu. İsmet İnönü'nün Cumhurbaşkanı seçilmesinden 1,5 ay sonra, yeni kurulan Celâl Bayar kabinesinde yine Millî Eğitim Bakanı olmasına rağmen sağlık nedenlerinden dolayı bakanlıktan ayrıldı. 1940 yılında Köy Enstitüleri Kanunu'nun çıkartılmasında öncülük etti. 1940-1941 yılları arasında Millî Savunma Bakanlığı yaptı. 1942 yılında atandığı Berlin Büyükelçiliği'nde 1944 yılına kadar kaldı. Bu son görevi sırasında, Türkiye'nin tarafsızlık siyasetini uygulamak için çaba gösterdi.

Nurettin KARSU

(d. 1 Temmuz 1926, Erzincan - ö. 30 Nisan 2018, Ankara), Türk siyasetçidir.

İstanbul Devlet Mimarlık ve Mühendislik Akademisi mezunudur. Denizli ve Aydın Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Kontrol Mühendisliği, Kemer ve Hirfanlı Barajları Makine ve Teçhizat Başmühendisliği, Sümerbank Erzincan İplik Fabrikası İşletmeler Şefliği, Aydın Tekstil Fabrikası Etüt-Plan ve İşletme Şefliği, İller Bankası Genel Müdürlüğü Makine ve Sondaj Dairesi Müdürlüğü, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü Malzeme Dairesi Başkanlığı ve Teknik Müşavirliği,

TBMM 4.(XV) ve 5.(XVI) Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

NACİ YILDIRIM

(1924, Babu (Yahşılar) / Kemah, Erzincan) - 23 Mayıs 1979), Türk siyasetçidir.

İlkokul mezunudur. Tüccarlık, çiftçilik ve Türkiye Büyük Millet Meclisi XI., 1.(XII) ve 3.(XIV) Dönem Erzincan milletvekilliği yapmıştır. Evli ve beş çocuk babasıdır

Temuçin TURAN

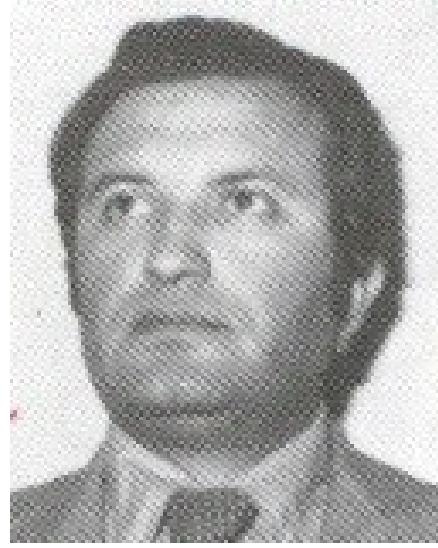
Timuçin Turan, (d. 1944, Erzincan), Türk

siyasetçi.

İstanbul Teknik Üniversitesi Makina Fakültesi mezunudur. Erzincan Yol Su Elektrik Müdürlüğü Mühendisliği, Şefliği ve Müdürlüğü, Sivas Yol Su Elektrik 15. Bölge Müdürlüğü, Yol Su Elektrik Genel Müdür Yardımcılığı, TBMM 5.(XVI) Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

1993-1994 tarihleri arasında Toprak Mahsulleri Ofisi genel müdürlüğü yapmıştır.

Lütfi ŞAHİN

Lütfi Şahin (d. 1939, Karamanlı, Burdur) - (ö. 7 Ekim 2008), Türk siyasetçi.

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Serbest Avukatlık, TBMM 5.(XVI) Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Osman Hikmet IŞIK

Osman Hikmet Işık Hüseyin-Şefika çiftinin çocukları olarak 1898 yılında Sivas'ta doğdu. Muallim Mektebinden mezun oldu. Sivas Mekteb-i Sultanisi ve Sivas Öksüzler Yurdu Öğretmenlikleri, İsmet Mektebi Türkçe, Tarih ve Coğrafya Öğretmenliği, Yıldızeli, Zara, Divriği ve Hafik İlk Tehrisat Müfettişliği, Elazığ Maârif Müdürlüğü, Sivas Belediye Başkanlığı, Türkiye Büyük Millet Meclisi V. Dönem Erzincan, VI., VII. ve VIII. Dönem Sivas Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve yedi çocuk babasıdır.

Evli ve altı çocuk babası olan Işık, Almanca ve İngilizce bilmekteydi. 24 Ekim 1950 tarihinde 52 yaşında hayatını kaybetti. Cenazesi Sivas Halifelik Mezarlığı'na defnedildi.

İbrahim Şükrü SÖKMENSÜER

Erkanı Harbiye mezunudur. 4. Kolordu 4. Ağır Topçu Alayı 1.Tabur 3. Batarya subaylığı, Çatalca 8. Topçu Alayı subaylığı, 20. Kolordu Erkanı Harbiye subaylığı, 2. Fırka, 5. Kolordu 1. Şube müdürlüğü, 15. Fırka Erkanı Harbiye reisiği, İskan Müdürlüğü, Asayiş Müdürlüğü, Emniyet İşleri Umum Müdür Muavinliği, Trakya Umumi Müfettişliği Başmüsavirliği, Emniyet Umum Müdürlüğü, Hatay Egemenlik Cemiyeti Genel Sekreterliği, Hatay valiliği, Ticaret Vekaleti İaşe müsteşarlığı, Türk Hava Kurumu başkanlığı, Çocuk Esirgeme Kurumu Genel İdare Kurulu üyeliği, Eski Muharipler Cemiyeti Haysiyet Divanı Başkanlığı, TBMM VI. (Ara seçim) ve VII. Dönem Erzincan, VIII. Dönem Gümüşhane milletvekilliği, VII. Millî Müdafaa Encümen Reisiği ve İçişleri Bakanlığı yapmıştır. Harp, Gümüş Liyakat ve Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası sahibidir. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Safiyüttin ERDEM

Alaşehir - 1900, Mehmet - Zahide - İdadi - Eğitim - Alaşehir İdadisi Ulumu Tabiye Muallim Vekili, Alaşehir Merkez Mektebi Muallimi ve Başöğretmeni, Gördes Merkez Mektebi Başmuallimi ve Maârif Memuru, Eşme Ürküden Köyü Muallimi - VI. Dönem (Ara Seçim) Erzincan Milletvekili - Evli. Ölüm Tarihi: 01.09.1976

Salih BAŞOTAÇ

Tekirdağ - 1883, Hüseyin - Fatma - Mektebi Tıbbiyei Şahane Eczacılık Bölümü - Fransızca, Almanca - Askerlik, Eczacılık ve Ziraat - Miralay, Şam, Halep, Adana Bölgeleri Kıta ve Hastaneleri 1. Mülazımı, İstanbul Gülhane Tatbikat Mektebi Eczacısı, Harbiye Nezâreti Sıhhiye Dairesi 2. Şube Nezâreti, Millî Müdafaa Vekâleti Eczacı Müfettişi, Gülhane Tatbikat Mektebi Baş Eczacısı, 3. Kolordu Baş Eczacısı, Hıfzıssıhha Müessesesi Eczacı Mütihazası ve Ayniyat Muhasibi - VI. Dönem Erzincan Milletvekili - İstiklâl Madalyası sahibi - Evli. Ölüm Tarihi: 15.02.1948

İskender ARTUN

İstanbul - 1890, İbrahim Ethem - Emine Münevver - Lise - Hesap İşleri, Maliye - Tophane Askerî Merkez Ambarı Kâtibi, 2. Kolordu Levâzım 1. Şube Memuru, Harbiye Nezâreti Kavanin ve Nizamât Şubesi Memuru, İâşe Nezâreti Muamelâtı Tüccariye Umûm Müdürlüğü Merkez Kalemi Memuru, Erkân-ı Harbiye 1. Şube Memuru, Millî Müdâfaa Vekâleti Ordu Dairesi 1. Şube Memuru, Serbest Muhasebeci - VI. Dönem Erzincan Milletvekili - İstiklâl Madalyası sahibi - Evli, 3 Çocuk. Ölüm Tarihi: 25.07.1942.

Feyzi KALFAGİL

(d. 1910, Diyarbakır) - (ö. 9 Şubat 1996),
Türk siyasetçi.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. İstanbul Yenikapı Haygonaşyan İlkokulu Türkçe Öğretmenliği, Mersin Mahkemeleri Hâkim Namzetliği, Pazarcık Sorgu Hâkimliği, Elazığ Müdde-i Umûmi Muavinliği, Elazığ Sulh Hâkimliği, Siirt Cumhuriyet Savcılığı, Diyarbakır Toprak Mahsulleri Müşavir

Avukatlığı, Serbest Avukatlık, TBMM VII. Dönem Erzincan, VIII. ve 2.(XIII) Dönem Diyarbakır Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Behçet Kemal ÇAĞLAR

23 Temmuz 1908, Erzincan - 24 Ekim 1969), Türk şair. Faruk Nafiz Çamlıbel ile birlikte Onuncu Yıl Marşı'nı yazmıştır.

Cumhuriyet döneminin ünlü şairlerinden Behçet Kemal Çağlar Kayseri'nin Şabanbeyzadeler namıyla bilinen ünlü bir ailesinden Şaban Hamdi Bey'in oğludur. Babasının memuriyeti sırasında bulunduğu Erzincan'ın Tepecik köyünde 1908 yılında doğdu. Babası Kayseri'nin Bünyan Çağlayanı kıyısında yerleşmiş Burunguz isimli Türkmen oymağındandır,

annesini Balıkesir'in Çepni yörüklerinden Kolağası Ahmet Ağa'nın kızıdır. Behçet ismi babasının amcasının ismi olarak, Kemal'de hürriyet kahramanı Namık Kemal'e izafetle verilmiştir. 1913 senesinde Behçet Kemal, Bolu'da İmaret İlkokuluna başlamıştır. İlkokul yıllarında bile dedesinden kendisine geçen yeteneğiyle şiir ezberlemeye ve okumaya meraklı olan Behçet Kemal'e öğretmenleri okulun bahçesinde yüksek bir yere çıkararak babasının ezberlettiği şiirleri okuturlardı. Normal tahsiline 1915 yılında Konya'da başlamış, ilk olarak Mevlana türbesinin arkasındaki Numune Mektebi'ne devam etmiş, ertesi yıl, Konya Sultanisi'nin ilk kısmına devama başlamıştır. 1916 senesinin sonbaharında babası Kudüs Ziraat Müdürlüğü'ne tayin edildiğinden birkaç ay Kudüs'te kalmıştır. Kudüs'ten Kayseri'ye gelen Behçet Kemal, ilk, orta ve lise tahsilini Kayseri'de yapmıştır. 1925 senesinde sınavla Zonguldak Maden Mühendis mektebine girmiş ve 1929 senesinde yüksek maden mühendisi olarak birincilikle bu mektepten mezun olmuştur. Maden Tarama Enstitüsü merkez mühendisi olarak Ankara'da göreve başlamıştır. 1935'te Halkevleri müfettişi olarak görevlendirilmiş, bu görev ile yurdun her tarafını dolaşmış; halk şiirleri ve halk sanatı ile yakından ilgilenmek fırsatını bulmuştur. TBMM VII.ve VIII. (24 Ocak 1949 istifa) Dönem Erzincan milletvekili hizmet etmiştir. 15 Ocak 1949' da Şemsettin Günaltay' ın başbakanlığa atanmasının ardından [4] Atatürk devrimlerinden ödün verildiği gerekçesiyle partisinden de milletvekilliğinden de istifa etmiştir. Daha sonra sırasıyla Robert Kolej'de öğretmenlik, Kurucu Meclis Devlet Başkanı Temsilciliği (6 Ocak 1961 - 15 Ekim 1961), TRT Yönetim Kurulu Başkanlığı, Akbank Neşriyat Müdürlüğü, TRT Program Uzmanlığı görevlerinde bulundu.

Ziya AĞCA

Erzincan - 1882, Zülfi - Fatma - Harbiye Mektebi - Askerlik - Tuğbay (Albay) - VIII. Dönem Erzincan Milletvekili - Evli, 3 Çocuk. Ölüm Tarihi: 11.06.1950

Rauf BAYINDIR

Erzincan - 1899, Sami - Bedriye - Halkalı Yüksek Ziraat Mektebi - Almanca - Ziraat Mühendisi ve Eğitim - Öğretmen, Erzincan Orta Okulu ve Lisesi Müdür Muavini, Kars Orta Okulu ve Lisesi, Samsun Lisesi ve Erzurum Liseleri Müdürü, Trabzon Lisesi ve İstanbul Erkek Liseleri Öğretmeni, Vefa Lisesi Müdür Muavini, Ankara Gazi Lisesi Müdürü, Atatürk Lisesi Öğretmeni, Tarım Vekâleti Müttehassıs Müşaviri, Erzincan Belediye Başkanı - VIII. Dönem (Ara Seçim) Erzincan Milletvekili - Evli. Ölüm Tarihi: 23.05.1981

Osman Nahit PEKCAN

(d. 1900, İstanbul) - (ö. 22 Ağustos 1972), Türk siyasetçidir.

İstanbul Hukuk Fakültesi ve İstanbul Yüksek Ticaret Okulu mezunudur. İstanbul Yel Değirmeni Musevi İlkokulu Türkçe Öğretmenliği, İstanbul Kumkapı Zükûr İptidâî Rum Okulu Türkçe, Tarih-Coğrafya Öğretmenlikleri, Ankara İstiklâl Mahkemesi Başkâtip Yardımcılığı, Ankara Mahkemesi Asliye Üye Yardımcılığı, Ziraat Bankası Umûm Muamelât Müdürlüğü Amir Muavinliği, İktisat Bakanlığı Sanayi ve Mesai Genel Müdürlüğü Mesai Şube Müdürlüğü, İktisat Bakanlığı Şirketler ve Sigortalar Komiserliği, Hukuk Müşavirliği ve Başmüfettişliği, Teftiş Heyeti Başkanlığı, İşletmeler Bakanlığı Teftiş Kurulu Başkanlığı, TBMM VIII. Dönem (Ara Seçim), IX. Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Mehmet Sabit Sağıroğlu

(1882, Kemah, Erzincan - 16 Ocak 1960), Türk siyasetçi.

Rüştiye mezunudur. Hususi eğitim almıştır. Erzurum İl Meclis Üyeliği, Dersim Mutasarrıflığı, Elazığ, Erzurum Valilikleri, Çiftçilik, Ziraat Bankası İdare Meclisi Üyeliği, Halk Fırkası ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası Kurucu Üyelikleri, TBMM II. Dönem Erzincan, VI., VII. Dönem Elazığ (Elaziz), VIII. ve IX. Dönem Erzincan Milletvekilliği, II. Dönem Kavânîn-i Maliye Encümeni Başkanlığı

yapmıştır. 1. Mecidi, Altın Liyakat, Hilâl-ı Ahmer Madalyaları sahibidir. Evli ve beş çocuk babasıdır.

Mehmet Şemsettin GÜNALTAY

Mehmet Şemsettin Günaltay (1883, Kemaliye, Erzincan - 19 Ekim 1961, İstanbul), Türkiye Cumhuriyeti'nin 8. başbakanı, tarihçi ve eski Türk Tarih Kurumu başkanı.

Cemal GÖNENÇ

(d. 1905, İstanbul) - (ö. 6 Aralık, 1980), Türk siyasetçidir.

Siyasal Bilgiler Okulu mezunudur. Yozgat Maiyet Memurluğu, Mecidiye, Susurluk, Develi, Çankaya Kaymakamlıkları, Divân-ı Muhasebât 4. Sınıf Murakıplığı, İstanbul Seferberlik Müdürlüğü, Mülkiye Müfettişliği, Ankara Belediyesi Başkan Yardımcılığı, Polis Koleji Tarih Öğretmenliği, Ordu Valiliği, İstanbul İdare Kurulu Üyeliği, T.C. Ziraat Bankası İdare Meclisi Üyeliği, TBMM IX. Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve bir çocuk babasıdır.

Veysel VAROL

Veysel Varol (d. 1912, Erzincan) - (ö. 24 Ekim, 1998), Türk siyasetçi.

Erzurum Erkek Öğretmen Okulu mezunudur. Artvin Yusufeli İlçesi Uztaşı Köyü İlkokulu Öğretmenliği, Artvin Merkez Gazi Okulu, Hopa Ortaköy Okulu, Hopa Merkez, Bilecik Osmaneli Ağlan Köyü Öğretmenlikleri, Bilecik Bayır Köyü, Söğüt Çay Köyü, Vezirhan Köyü Okulları Öğretmenlikleri, Bilecik 2.İlkokulu Başöğretmenliği, Erzurum Pulur Köy Enstitüsü Öğretmenliği ve Denetmenliği, Kayseri Pazarören Köy Enstitüsü Öğretmenliği ve Kayseri Denetmenliği, Pamukçınar Köy Enstitüsü Öğretmenliği,

Erzincan Kemaliye İstiklal Okulu Öğretmenliği ve İlköğretim Denetmenliği, Isparta Sütçüler Merkez Okulu Öğretmenliği ve Sütçüler İlçesi Kesim Denetmenliği, Devlet Demiryolları Teftiş-Tetkik Kurulu Şube Müdürlüğü, İleri Köylü Gazetesi sahipliği, Basın Haberler Ajansı Kuruculuğu, TBMM X. ve XVII. Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve dört çocuk babasıdır.

Mustafa Rahmi SANALAN

Mustafa Rahmi Sanalan, (d. 1902, Erzincan) - (ö.24 Şubat 1976), Türk asker ve siyasetçidir.

Harp Akademisi mezunudur. Doğu Cephesi 9.Tümen Hücum Taburu Piyade Asteğmenliği, 28.Alay Komutanlığı Teğmenliği, Tire 39.Alay ve Ankara 189.Alay Komutanlığı Üsteğmenliği, Çanakkale 9.Piyade Alayı Komutanlığı Kurmay Yüzbaşılığı, Genelkurmay Başkanlığı Subaylığı, Hava Savunma Genel

Komutanlığı Kurmay Subaylığı, Sivas 12.Tümen 34.Alay Bölük Komutanlığı, Eskişehir 4.Kolordu Komutanlığı 1.Şube Subaylığı, İstanbul Komutanlığı İstanbul 3.Zırhlı Alayı Tabur Komutanlığı, 1.Zırhlı Tugay Kurmay Başkanlığı, Motorlu Vasıtalar Müdürlüğü, Erzurum 18.Kolordu Kurmay Başkanlığı, 6.Zırhlı Tugay 4.Tank Alayı Komutanlığı, Genelkurmay Haber Alma Heyeti Uzmanlığı yapmıştır Kurmay Albaylıktan emekli olmuştur. Emniyet Başmüfettişliği, Başbakanlık Plan ve Prensip Dairesi Doğu Bölgesi Başmüfettişliği, Makina ve Kimya Endüstrisi Yönetim Kurulu Üyeliği, Ağrı Valiliği, TBMM X. Dönem Erzincan Milletvekilliği, Cumhuriyet Senatosu Erzurum üyeliği (15 Ekim 1961-7 Haziran 1964) yapmıştır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Atatürk'ün Bütün Eserleri Danışma Kurulu üyeliği ve uzmanlığı görevlerinde bulunmuştur. Vatan Partisi Genel Başkanı Doğu Perinçek'in babasıdır.

Hüseyin ŞAHİN

Hüseyin Şahin, (d. 1918, Tercan, Erzincan) - (ö. 14 Ekim 2009), Türk siyasetçi.

Hususi eğitim almıştır. Çiftçilik, Türkiye Büyük Millet Meclisi XI. Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Adil SAĞIROĞLU

Adil Sağıroğlu (d. 1918, Kemah, Erzincan - ö. 18 Mayıs 2003), Türk siyasetçidir.

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. Gürpınar Hâkim Yardımcılığı, Erzincan ve Tekirdağ Sulh Hâkimliği, Eskişehir ve Zonguldak Hâkim Yardımcılığı, Serbest Avukatlık, Ankara İmar ve Emlak İşletme A.Ş. Müdürler Kurulu Başkanlığı, Türkiye Şeker Fabrikaları Yönetim Kurulu Üyeliği, TBMM XI. ve 2.(XIII) Dönem Erzincan

Milletvekilliği, Kurucu Meclis Cumhuriyetçi Halk Partisi Temsilciliği (6 Ocak 1961 – 25 Ekim 1961) yapmıştır. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Hafız Cemal IŞIK

Ahmet Nusret COŞKUN

Gazeteci-yazar, oyun ve roman yazarı, sanat eleştirmeni, siyasetçi, XI. Dönem Erzincan Milletvekili (D. 1915, İstanbul – Ö. 15 Aralık 1971, İstanbul). Kaynaklarda

adı Ahmet Nusret Coşkun olarak da geçer. Baba adı Ahmet, anne adı Fatma Zehra. İstiklâl Lisesinde okudu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi üçüncü sınıftan ayrıldı. 1932 yılından itibaren gazetecilikle uğraştı. Yazıları, Mektepli Mecmuası, Vakit, Haber, Açıksöz, Akın, Son Telgraf, Son Posta (Yazı İşleri Müdürü), Yeni İstanbul gibi gazetelerde yayımlandı (1930-50). Sahipliğini ve başyazarlığını yaptığı Zaman (1950) ve 24 Saat gazetelerini çıkardı. 1957'de bir yıl hapse mahkûm oldu. 1957 genel seçimlerinde CHP'den XI. Dönem (27.10.1957 – 27.05.1960) Erzincan Milletvekili seçildi (1957-60). Merakı: Türkiye'de çıkan bütün gazete, mecmua ve eserleri takip ederdi. Türk Sahne San'atkârları Derneği Fahrî Başkanıydı. Nusret Safa, 15 Aralık 1971 günü İstanbul'da hayatını kaybetti. Nükhet hanımla (e. 1949) evli ve üç çocuk babasıydı.

ESERLERİ:

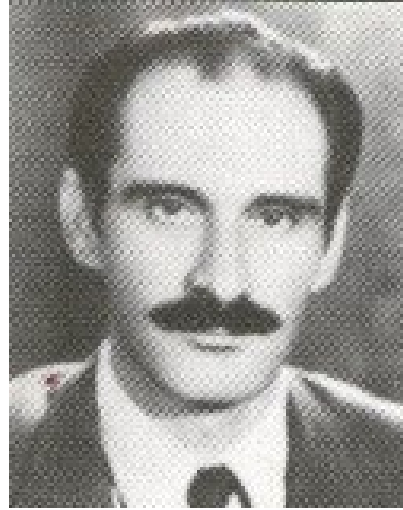
Kadınlara İnanmam ve Bütün Kadınlar Güzel Güzel Esmerim vd. 22 romanı gazetelerde tefrika edildi. Muhtelif sahnelerde oynanmış olan 5 opereti vardır. Türkiye'de ilk Avrupaî revüyü yazmıştır.

Milli Bir Edebiyat Yaratabilir miyiz? adlı anket kitabı 1938 yılında yayımlandı.

Metin YAMAN

Metin Yaman (d. 1939, Erzincan), Türk siyasetçi.

Ankara İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi mezunudur. Erzincan Şeker Fabrikası Çalışanlığı, Tarım Meslek Lisesi Fen Dersleri Öğretmenliği, Serbest Mali Müşavirlik, TBMM XVII. ve XVIII. Dönem Erzincan Milletvekilliği yapmıştır. Evli ve üç çocuk babasıdır.

Yıldırım AKBULUT

Yıldırım Akbulut, (d. 2 Eylül 1935, Erzincan - ö. 14 Nisan 2021, Ankara), Türkiye Cumhuriyeti'nin 20'inci başbakanı Türk avukat ve siyasetçi. Başbakanlık ve 1989-1991 yılları arasında Anavatan Partisi genel başkanlığı görevini sürdüren Akbulut, 1987 ile 1989 ve 1999 ile 2000 yılları arasında Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanlığı görevini üstlendi. Yıldırım Akbulut, 2 Eylül 1935 tarihinde Erzincan'da doğdu. Babasının PTT memuru olması nedeniyle ilkokulu Eskişehir'de, ortaokulu Samsun'da, liseyi ise Erzincan'da okudu.

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun olduktan sonra bir müddet avukatlık yaptı. Akbulut, Adalet Partisi'nin Erzincan il başkanlığı'ını yaptı. 1983 yılı Mayıs ayında Anavatan Partisi'nin kurucuları arasında yer aldı ve ilk defa 1983 Türkiye genel seçimlerinde ANAP Erzincan milletvekili olarak meclise girdi. 26 Ekim 1984 ile 6 Eylül 1987 tarihleri arasında Turgut Özal tarafından kurulan 45. Türkiye Hükûmeti'nde içişleri bakanı olarak yer aldı.

1987 Türkiye genel seçimleri'nde tekrar ANAP Erzincan milletvekili olarak meclise girdi ve 1987 yılında yapılan Türkiye Büyük Millet Meclisi başkanlığı seçiminin üçüncü turunda 431 üyeden 250'sinin oyuyla TBMM başkanı seçildi ve bu görevini 9 Kasım 1989 tarihine kadar sürdürdü. Turgut Özal'ın 1989 Türkiye cumhurbaşkanlığı seçiminde cumhurbaşkanı olarak seçilmesinin ardından aynı yıl Akbulut başkanlığında 47. Türkiye Hükûmeti kuruldu.

Anavatan Partisi'nin 17 Kasım 1989 tarihinde gerçekleşen ilk olağanüstü kongresinde Turgut Özal'dan boşalan genel başkanlığa Akbulut getirildi. Anayasa Mahkemesi eski üyelerinden Samia Akbulut'la (d. 1939) evli olan Akbulut, 3 kız çocuğu babasıdır. 17'inci, 18'inci ve 19'uncu dönem Erzincan milletvekili ve 21'inci dönem Ankara milletvekili oldu. Turgut Özal Üniversitesi'nin mütevelli heyeti başkanlığını yaptı. Son olarak Cumhurbaşkanlığı Yüksek İstişare Kurulu üyesi olarak görev yapmaktaydı.

Akbulut, 14 Nisan 2021'de aterosklerotik kalp hastalığı, kalp yetmezliği ve kalp pili tanısıyla tedavi gördüğü Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'nde 85 yaşında hayatını kaybetti. 15 Nisan 2021'de ilk olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde düzenlenen resmî cenaze merasiminin ardından Ahmet Hamdi Akseki Camii'nde cenaze namazı kılındı. Daha sonra naaşı Devlet Mezarlığı'na defnedildi.

1 Temmuz 2021 tarihinde yayınlanan cumhurbaşkanı kararı ile Erzincan Havalimanı'nın ismi, Erzincan Yıldırım Akbulut Havalimanı olarak değiştirildi.

Mustafa KUL

Mustafa Kul (1957, Erzincan, Türkiye), Türk siyasetçidir.

Marmara Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nü bitirdi. Serbest ticaret, XVIII., XIX. ve XX. Dönem Erzincan Milletvekilliği ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı yaptı. Evli ve iki çocuk babasıdır.

Ali İbrahim TUTU

PÜLÜMÜR - 1957, Hasan, Fahriye - Erzincan Eğitim Yüksek Okulu - Eğitim - Serbest Ticaret - XIX uncu Dönem Erzincan Milletvekili - Bekâr.

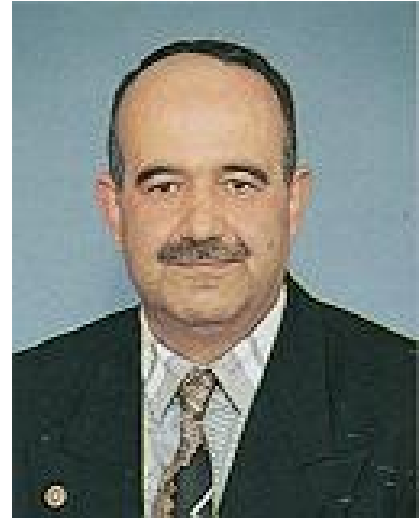
Mustafa YILDIZ

PÜLÜMÜR - 1940, Mustafa, Emoş - Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi - Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü Takdir Komisyonu Başkanlığı ve Şube Müdürü - XX nci Dönem Erzincan Milletvekili - Evli, 3 Çocuk.

Naci TERZİ

ERZİNCAN - 1954, Mehmet Ali, Hatice - Erzurum Yüksek İslam Enstitüsü - Orta İngilizce ve Arapça - Milli Eğitim Bakanlığı Erzincan Anadolu Öğretmen Lisesi Öğretmeni - XX nci Dönem Erzincan Milletvekili - Evli, 3 Çocuk.

Erdoğan ÖZYALÇIN

13 Şubat 1965'te Erzincan'da doğdu. Baba adı Binali, anne adı Sabriye'dir.

Tıp Doktoru; İtalya Catania Tıp Fakültesini bitirdi. Bu üniversitede Fizyo - Patoloji Anabilim Dalında araştırma doktorası yapmaya hak kazandı. 2009 yılında doktora konusu olan "LA Sarcopenia Dell Alziano (Yaşlı sarcopenia)" adlı tez çalışmasını tamamladı. Erzincan'da SSK ve Devlet hastanelerinde hekim olarak çalıştı. İleri düzeyde İtalyanca ve İspanyolca, orta düzeyde Almanca bilen Özyalçın, evli ve 2 çocuk babasıdır.

Talha Erol DURMAZ

7 Mayıs 1973'te Erzincan'da doğdu. Baba adı Hüseyin, anne adı Alime'dir.

Tıp Doktoru, Kamu Yöneticisi; Karadeniz Teknik Üniversitesi Tıp Fakültesi ve Anadolu Üniversitesi Kamu Yönetimi Bölümünü bitirdi. Trabzon Maçka Mehmet Aktürk Devlet Hastanesi Başhekimliği, Trabzon Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi Başhekim Yardımcılığı, Sağlık - Sen Trabzon İl Başkanlığı ve Özel Erzincan Neon Hastanesi Başhekim Yardımcılığı görevlerinde bulundu.

Temel düzeyde Arapça, orta düzeyde İngilizce bilen Durmaz, evli ve 3 çocuk babasıdır

1960- 1963 ERZİNCAN VALİLERİ

Sadi Kazım Suer (1960 - 1961)- 1286 (Rumi) Katarih doğumludur. 1932 de Hukuk Fakültesini bitirmiş, ardından kamu görevine başlamıştır. Daha sonra bir dizi kaymakamlık görevini ifa etmiş ve müteakiben Elaziz, Kırklareli, Bursa, Adana ve İzmir'de vali muavinliği görevlerinde bulunmuştur.

Erzincan'a Vali olarak atanmış ve bir yıl süreyle Belediye Başkanlığı görevine vekalet etmiştir.

Resim 38: Sadi Kazım Suer.

Kemalettin Gazezoğlu (1961 - 1963)- 1339 (Rumi) Çankırı doğumludur. 1946 da Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni bitirmiş, aynı yıl Çankırı'da Maiyet Memuru olarak göreve başlamıştır.

Bir dizi kaymakamlık görevini müteakiben Mülkiye Müfettişliği görevine atanmış, ardından Vali olarak gönderilmiştir.

Bu sırada 2 yıl boyunca Belediye Başkanlığı görevinde de bulunmuştur.

Resim 39: Kemalettin Gazezoğlu

TBMM' DE ERZİNCAN; 2000- 2023- XXI. YÜZYILIN ERZİNCAN MİLLETVEKİLLERİ

Binali Yıldırım: 65. Türkiye Hükümeti'nin başbakanı. Parlamenter sistemin son başbakanı ve Cumhurbaşkanlığı sisteminin ilk TBMM başkanı.

1955 tarihinde, Refahiye – Kayı köyünde doğdu. İlk okulu köyünde okudu. İstanbul Teknik Üniversitesi Gemi İnşa ve Deniz Bilimleri Fakültesi'nden mezun oldu ve aynı bölümde yüksek lisans yaptı. 1978–1993 yılları arasında Türkiye Gemi Sanayi Genel Müdürlüğü ve Camialtı Tersanesi'nde çeşitli kademelerde yöneticilik yaptı.

Resim 1: Binali Yıldırım.

1990–1991 yılları arasında İsveç'te bulunan Uluslararası Denizcilik Örgütü'ne (IMO) ait Dünya Denizcilik Üniversitesinde (WMU) Denizde Can ve Mal Güvenliği Yönetimi konusunda ihtisas eğitimi aldı. Bu eğitim sırasında toplam 6 ay İskandinavya ülkeleri ve Avrupa'da çeşitli ülke limanlarında Denizcilik İdaresi Uzmanları ile birlikte kontrollerde bulundu. İTÜ Gemi İnşa ve Deniz Bilimleri Fakültesinde asistan ve araştırma görevlisi olarak çalıştı.

1994–2000 yılları arasında İstanbul Büyükşehir Belediyesi İstanbul Deniz Otobüsleri İşletmeleri(İDO) 'da Genel Müdürlük görevinde bulundu. Bu görevi sırasında İstanbul'da toplu taşımacılığın denize kaydırılması yönünde önemli projelere imza attı.

Başta İstanbul-Yalova ve Bandırma hatlarının açılarak, Adnan Menderes ve Turgut Özal hızlı feribotlarının sefere konulması olmak üzere İstanbul'a kazandırılan toplam 29 iskele/terminal, 22 deniz otobüsü ve 4 feribotla İDO'yu alanında dünyanın en büyük şirketleri arasına soktu.

1999 yılında deniz toplu taşımacılığı ve turizme katkılarından dolayı uluslararası “Skal Kulübü” tarafından verilen kalite ödülüne layık görüldü.

Yıldırım, 58. Hükümet (Gül Hükümeti), 59. ve 60. Hükümetler (I. Ve II. Erdoğan Hükümetleri) dönemlerinde Türkiye Cumhuriyeti Ulaştırma Bakanlığı ve TBMM 22. Dönem AKP İstanbul ve 23. Dönem AKP Erzincan milletvekilliği görevlerinde bulundu.

Bakanlığı sırasında gerçekleşen 22 Temmuz 2004 tarihli Pamukova Tren Kazası'nda 41 yol de olay sonucunda oluşan kamuoyunun yoğun baskısına rağmen kazada sorumluluk kabul etmedi ve de istifasını vermedi. Yıldırım ayrıca Youtube'un kapanmasına yönelik yoğun eylemleri ile uluslararası kamuoyunda sansürü teşvik eden bir figür olarak dikkat çekti.

Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ın 6 Temmuz 2011'de açıkladığı “Ustalık Kabinesi” olan 61. hükümette Binali Yıldırım, Türkiye'nin 71. Ulaştırma Bakanı olarak görev aldı. Bu göreve

4. kez getirilen ilk bakan oldu. 2007'den bu yana İsveç'te bulunan Dünya Denizcilik Üniversitesi Yönetim Kurulu Üyesi olan Binali Yıldırım'a verilen fahri doktora unvanları şunlardır: 20 Temmuz 2006 Girne Amerikan Üniversitesi, 19 Haziran 2009 Samsun 19 Mayıs Üniversitesi, 7 Mayıs 2010 Cumhuriyet Üniversitesi, 29 Eylül 2010 Yozgat Bozok Üniversitesi, 28 Şubat 2011 Anadolu Üniversitesi. 12 Eylül 2011 Erzincan Üniversitesi, 20 Eylül 2011 Kırklareli Üniversitesi, 23 Aralık 2011 Almanya Berlin Teknik Üniversitesi, 6 Haziran 2012 Pamukkale Üniversitesi, 2 Aralık 2012 tarihinde Dünya Denizcilik Üniversitesi, 22 Mart 2013 Tarihinde Okan Üniversitesi'nden Fahri Doktora aldı. İngilizce ve Fransızca bilmektedir.

Binali Yıldırım, Ahmet Davutoğlu'nun görevi bırakma kararı sonrasında 22 Mayıs 2016 tarihinde gerçekleştirilen 2. Adalet ve Kalkınma Partisi Olağanüstü Kongresi'nde AK Parti Genel Başkanı seçilmiştir. Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından hükümet kurma görevi ise 24 Mayıs 2016 tarihinde verilmiştir. Yıldırım, 65. Türkiye Hükümeti'ni kurarak başbakanlık görevine başlamıştır. Yıldırım'ın kurduğu 65. Türkiye Hükümeti, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tarafından 315 oyla güvenoyu almıştır.

12 Temmuz 2018 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti'nin son başbakanı ve AKP İzmir Milletvekili Binali Yıldırım, 3. turda 335 oyla TBMM'nin 28. Başkanı seçildi.

Devletin bekası, ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğü, toplumun huzuru, birlik ve beraberliğine yönelik üstün başarılarından dolayı 13 Temmuz 2018 tarihinde Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından kendilerine Devlet Şeref Madalyası tevdi edilmiştir.

MİLLETVEKİLLERİ

18 Nisan 1999- 21. Dönem Milletvekilleri: Mihrali Aksu, Sebahattin Karakelle, Tevhit Karakaya.

3 Kasım 2002- 22. Dönem Milletvekilleri: Erol Tınastepe, Talip Kaban, Tevhit Karakaya

22 Temmuz 2007- 23. Dönem Milletvekilleri: Binali Yıldırım, Erol Tınastepe, Sebahattin Karakelle,

12 Haziran 2011- 24. Dönem Milletvekilleri: Muharrem Işık, Sebahattin Karakelle

8 Haz 2015 - 25. Dönem Milletvekilleri: Erdoğan Özyalçın, Talha Erol Durmaz.

1 Kasım 2015 seçimleri-26. Dönem Milletvekilleri: Sebahattin Karakelle, Serkan Bayram.

Mihrali Aksu: 1952'de Tercan'da doğdu. Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi, Master - Ziraat Yüksek Mühendisi - Erzincan Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürü, Türk Tarım Orman-Sen Erzincan Şube Başkanı, Türkiye Kamu-Sen Erzincan İl Temsilcisi, Türk Ziraat Yüksek Mühendisleri Birliği İl Temsilcisi - XXI inci Dönem Erzincan Milletvekil.

Resim 2: Mihrali Aksu

Emirdağ/Afyonkarahisar'da ilçe teşkilatının düzenlediği program sonrası kalp krizi geçirerek vefat etti. Vefatı: 21.07.2006.

Sebahattin Karakelle: 1950'de Erzincan'da doğan Sebahattin Karakelle, Gümüşhane Öğretmen Okulu ve Erzurum Kazım Karabekir Eğitim Enstitüsü Türkçe Bölümünü bitirdikten sonra sırasıyla Erzincan Karakaya, Salih Erkan Ortaokulu ve Anadolu Lisesi Müdürü olarak görev yaptı. Milli Prodüktivite Merkezince açılan proje yarışmasında “taşınmalı eğitim” konulu projesiyle birinci olmuştur. Bu proje hayata geçenler arasındadır.

Sonrasında Erzincan, Elazığ ve Yozgat Milli Eğitim Müdürlüğü görevlerinde bulunan Karakelle, Erzincan Üniversitesi Vakfı Kurucusu ve Yönetim Kurulu Üyesi oldu.

Resim 3: Sabahattin Karakelle.

Ekonomi konularına ilgi duymuş ve Anadolu Ün.v.de İktisat bölümü tahsilini tamamlamıştır.

1999 yılında DYP'den Erzincan Milletvekili olarak seçilen Karakelle, 2007 ve 2011 yılında yapılan genel seçimlerinde AK Parti'den iki kez daha Erzincan Milletvekili seçildi. 26. Dönem Milletvekili Genel Seçimlerinde Erzincan milletvekili adayı olmuş ve seçilmiştir.

Resim 4: Tevhit Karakaya.

Tevhit Karakaya: 1955 tarihinde Erzincan'da doğdu. İlk ve Orta öğrenimini Erzincan'da tamamladı. Erzurum'da Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun oldu. Erzincan'a döndü ve Altın ticareti ile uğraştı. Bu arada Doğu Gazetesinin kurucuları arasında yer aldı. Can TV nin ortakları arasında bulundu. Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfında başkanlık yaptı. Özel Finans kurumlarında yöneticilik yaptı. Çeşitli gazetelerde yazılar yazdı. İstanbul'da il Genel Meclis Üyeliği 3 dönem Milletvekilliği yaptı. İstanbul'da İnşaat sektöründe de çalışan Tevhit Karakaya Doğu

gazetesinin kurucuları arasındadır. İstanbul'da yayın yapan Kanal 24 ve Star Gazetesinin hisselerini satın

olarak grubun patronu oldu.

Erol Tınastepe: 1957'de Erzincan'da doğdu. Erzincan Eğitim Enstitüsü'nü bitirdi. Serbest ticaretle uğraştı. Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası Meclis Üyeliği ve Yönetim Kurulu Üyeliği, Doğusan AŞ'de Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerinde bulundu.

Atatürkçü Düşünce Derneği'nde Yönetim Kurulu Üyesi olarak görev yaptı. 22. Dönem Erzincan Milletvekili. Bu Dönem'de Türkiye-Avustralya Parlamentolar Arası Dostluk Grubu Kurucu Başkanlığı yaptı. 2002 Yılında yapılan Genel Seçimlerde CHP'den Millet vekili oldu.

Resim 5: Erol Tınastepe.

Talip Kaban: 1955 Yılında Erzincan ili Tercan İlçesinde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Erzincanda tamamladıktan sonra, Karadeniz Teknik Üniversitesinden mezun oldu. 1978 yılında Erzincan Belediyesi, İçme Suyu Müdürlüğünde makine mühendisi olarak göreve başlamıştır. 1989 Yerel Seçimlerinden MHP den belediye başkanı adayı olmuş ve seçilerek iki dönem (1989-1994, 1994-1999) boyunca bu görevinde kalmıştır.

2002 Yılında yapılan Genel Seçimlerde AK Partiden Millet vekili oldu.

Resim 6: Talip Kaban.

Muharrem Işık: 1966'da Erzincan'da doğdu. Tıp Doktoru; İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesini bitirdi.

Sinop'ta hekim olarak çalıştı. Erzincan Kızılay Tıp Merkezi Başhekimisi olarak görev yaptı. Çeşitli sivil toplum kuruluşlarında değişik görevler üstlendi. CHP'den 24. Dönem Milletvekili oldu.

Resim 7: Muharrem Işık.

Resim 8: Serkan Bayram.

Serkan Bayram: 1974'te Erzincan Refahiye'de doğdu. İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesini bitirdi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesinde yüksek lisansını yaptı. Maltepe Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesinde doktora yaptı.

Erzincanlı Sanayici ve İş Adamları Derneği Yönetim Kurulu Üyeliği, Erzincan Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyeliği, Refahiye Kültür ve Yardımlaşma Derneği Yönetim Kurulu Üyeliği, Hukukun Üstünlüğü Platformu Yönetim Kurulu Üyeliği, Erzincan Kültür ve Eğitim Vakfı Mütevelli Heyeti Üyeliği, Ortopedik Engelliler Federasyonu Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerinde bulundu.

Süleyman Karaman: 1956 yılında Erzincan-Refahiye ilçesi Conur (Alaçayır) köyünde doğan Süleyman Karaman, ilkokulu Erzincan'da, lise öğrenimini İstanbul Pertevniyal Lisesi'nde tamamladı. İstanbul Teknik Üniversitesi (İTÜ) Makine Fakültesi'nden 1978 yılında mezun oldu.

1981 yılında aynı üniversitede yüksek lisansını "Üstün Başarı" ile tamamlayarak Makine Yüksek Mühendisi unvanını aldı. 1979-81 yılları arasında İstanbul Teknik Üniversitesi bünyesinde motor, traktör ve ziraat makineleri konusunda prototip çalışmaları, iyileştirme faaliyetleri ve uygunluk testlerinin yapılmasında görev aldı.

Vatani görevini 1983 yılında tamamlayan Karaman, 1984 yılına kadar doktora çalışmalarının yanı sıra aynı fakültede Araştırma Görevlisi olarak Teknik resim ve Makine Bilgisi dersleri verdi.

1984-1994 yılları arasında otomotiv yan sanayinde sırasıyla İşletme Müdürü, Genel Müdür Yardımcısı ve Yönetim Kurulu Üyeliği görevlerinde bulundu. Bu dönemde otomotiv ana sanayi ile birlikte yeni konsept araçların geliştirilmesinde görev aldı. Bununla birlikte,

Resim 9: Süleyman Karaman.

otomotiv ana sanayinde kullanılan fren donanımları, kompresör, guvernör gibi ithal edilen otomotiv yedek parçalarının yerleştirilmesi çalışmalarında bulundu. Karaman'ın bu başarısı, Otomotiv Sanayi Derneği Başkanı tarafından çalıştığı firma ile birlikte “Yerleştirmede En İyi Firma Ödülü” ile taçlandırıldı. Ayrıca, söz konusu yedek parçalar Avrupa’da otomotiv sanayi fuarlarında sergilendi.

1994 yılında, Cumhurbaşkanı Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı olduğu dönemde İETT Genel Müdür Yardımcısı olarak atanan Karaman, İstanbul toplu ulaşımında kullanılan modern otobüslerin İstanbullulara kazandırılmasında görev aldı.

Toplu ulaşımında ilk elektronik bilet sistemi olan AKBİL uygulamalarının başlatılması ve geliştirilmesine katkıda bulundu. Aynı dönemde, Avrupa ve Amerika’da çeşitli konularda çalışmalarda bulunan Karaman, Toplam Kalite Yönetimi, Sürekli Gelişim, Sinerjik Yönetim konulu seminerlere katkı verdi. Düzenlenmesinde aktif görev aldığı I. ve II. Uluslararası Ulaşım Sempozyumlarında toplu ulaşım ile ilgili bildirimler sundu. İstanbul Büyükşehir Belediyesi'nin kuruluşları olan İSFALT, İSBAK, İSTON, İSMER ve BELTUR’da da etkin görev alan Karaman, İstanbul’un ağaçlandırılması ve sinyalizasyon çalışmalarına katkı sağladı.

Süleyman Karaman, İETT’de göreve devam ederken 31Aralık 2002 tarihinde TCDD İşletmesi Genel Müdür ve Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini üstlendi. 2003 yılından itibaren Demiryolu Sektörünü devlet politikası olarak kabul etmesiyle birlikte; Yüksek Hızlı Tren projeleri başta olmak üzere 100’ü aşkın önemli demiryolu projesinin başarıyla hayata geçirilmesinde önemli katkı sağlayan isim oldu.

Ankara-Eskişehir, Ankara-Konya, Konya-Eskişehir, Ankara-İstanbul ve Konya-İstanbul yüksek hızlı tren hatlarının yapımında ve işletilmesinde, Ankara- Sivas, Ankara-Bursa ve Ankara-İzmir YHT hatlarının inşasında, Sivas-Erzincan Hızlı Tren projesinin başlanmasında, Asrın projesi Marmaray’ın başarıyla işletilmesinde, özgün kent içi raylı sistem toplu taşıma projelerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında, İzmir’de Egeray (İZBAN) projesinin inşasının tamamlanması ve işletilmesinde, Ankara’da Başkentray ve Gaziantep’te Gaziray projelerinin başlatılmasında, Milli Tren ve Milli Sinyalizasyon projelerinde, Demiryollarında yerli sanayinin gelişmesinde, Türkiye’de ilk hızlı tren makas, travers ve ray bağlantı elamanları fabrikalarının kurulmasında, Ülkemizde ilk Uluslararası Raylı Sistemler Fuarının düzenlenmesinde, 158 yıllık Demiryolu tarihinde ilk kez tren üstünde görev yapan personele ücretsiz yemek verilmesine yönelik sosyal projenin hayata geçirilmesinde, Türkiye’de demiryolu eğitiminin geliştirilmesinde ve yaygınlaştırılmasında; lise ve yüksekokullarda Raylı Sistemler, üniversitelerde Demiryolu Mühendisliği bölümlerinin açılmasında, yurt dışında demiryolu alanında lisansüstü ve eğitim programları gerçekleştirerek; dünyadaki gelişmeleri yerinde ve yakından takip eden genç bir demiryolcu kuşağın yetişmesinde, demiryollarının yenilenmesinde; ayrıca, Yönetim kurullarında görev yaptığı Türk Telekom, TTNET ve TÜRKSAT’ın gelişmesinde önemli roller oynadı.

Karaman döneminde TCDD; 2009 yılında “En Fazla Engelli Çalıştıran Kurum” kategorisinde ödüllendirildi.

2010 yılında ise TCDD'ye verilen "Yılın İnovasyon" ödülünü, Karaman, Sayın Cumhurbaşkanımızın elinden aldı. Dünya Toplu Taşımacılar Birliği(UITP) 2014 yılında TCDD'yi İZBAN projesiyle dünyada "En İyi İşbirliği" alanında ödüllendirdi. Ödül, Cenevre'de düzenlenen törende UITP Başkanı tarafından verildi. Görevi süresince, değişik STK'lar tarafından "Yılın Bürokrati" ödüllerine layık görüldü. Karaman, TCDD'nin tarihinde ilk defa Dünya Demiryolları Birliği yönetiminde ve icra kurulunda yer almasını sağladı. Kendisi de Dünya Demiryolları Birliği'nin Ortadoğu Bölge Başkanlığını yürüttü.

Çok sayıda sosyal projeyi başlatan ve pek çok sivil toplum kuruluşunda kurucu ve üye olarak görev yapan S. Karaman, 2018'de Erzincan milletvekili olmuştur.

Resim10: Burhan Çakır.

Burhan Çakır:1969 yılında Kargın beldesinde doğdu. İlk öğrenimini Kargın Beldesinde, Lise öğrenimini Erzincan İmam Hatip Lisesinde tamamladı. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Bölümü Muhasebe programından mezun olduktan sonra İşletme Fakültesinden mezun oldu. 2000 yılında Mali Müşavir oldu ve çalışma hayatına atıldı. Erzincan'da Mali Müşavir ve Ticaret ile uğraşmıştır. TÜRMOB tarafından yürütülen Türk Ticaret Kanunu, Denetim Standartları ve Uygulamaları KOBİ İşletmeleri için Türkiye Finansal Raporlama Standartları Eğitimlerine katıldı. Yüksek Lisans Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalında bir yıl süreyle devam etti. Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel

Hukuk Anabilim Dalında Yüksek Lisansını Tamamladı.

Üç yıl süreyle Amatör Spor kulüp başkanlığı ve Erzincanspor'un 2. Ligde oynadığı yıllarda Erzincanspor Başkan Yardımcılığı, Futbol Şube Sorumlusu, Denetim Kurulu Başkanlığı görevlerinde bulundu. 2007 yılında Türkiye Futbol Federasyonu Erzincan İl temsilciliğine tüm spor kulüplerinin oybirliği ile seçildi. Aynı zamanda Erzincan Futbol İl Tertip Kurulu Başkanı olarak da bu görevlerine 2012 yılına kadar devam etti. 2013 yılında kurulan Erzincan İmam Hatip Lisesi Mezunları Derneği (ERİHMED) Kurucusu ve halen Yönetim Kurulu Başkanlığı yaptı. Sarı basın kartına sahip olup çeşitli yerel gazetelerde yazıları bulunmaktadır.

2013 yılından itibaren dokuzlu Kordinasyon (TÜRGEV, TUGVA, KADEM, İnsan ve Medeniyet Hareketi, İYC, İYV) kurulunda görev yapmıştır Erzincan İmam Hatipliler çatı kuruluşu olan ÖNDER Erzincan İl Başkanı görevinde bulunmuştur.

AK Partinin 14 Ağustos 2001 kuruluşundan itibaren siyasi hayata katılmıştır. Bu partide İl Başkan yardımcılığı, Mali ve İdari İşler Başkanlığı, Sosyal İşler Başkanlığı, Halkla İlişkiler Başkanlığı, Teşkilat Başkanlığı görevlerinde bulundu. 27. dönem milletvekili olarak Meclis'e girmiştir.

Mustafa Sarıgül: (15 Kasım 1956, Erzincan), Türk iş insanı ve siyasetçidir. 1999-2014 yılları arasında İstanbul'un Şişli ilçesinin belediye başkanlığını yaptı. 23 Haziran 2023'e kadar 17 Aralık 2020'de kurduğu Türkiye Değişim Partisi'nin genel başkanlığı görevini üstlendi.

14 Mayıs 2023 itibarıyla Cumhuriyet Halk Partisi Erzincan milletvekilidir. 14 Mayıs 2023 tarihinde yapılan 2023 Türkiye genel seçimlerinde CHP listelerinden girdiği Erzincan'da 1. sıradan milletvekili seçilmiştir.

Resim11: Mustafa Sarıgül

15 Kasım 1956'da Erzincan'ın İliç ilçesinin Güngören köyünde doğdu, 1962 yılında ailesiyle birlikte İstanbul'a yerleşti. Sarıgül, eğitimine Güngören Köyü İlkokulu'nda başladı. Ailesinin İstanbul'a göç etmesi nedeniyle eğitimine İstanbul'da devam etti. Liseyi Zincirlikuyu İSOV Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde tamamladıktan sonra Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nden mezun oldu.

Çalışma yaşamına Kağıthane Belediyesi, İstanbul Büyükşehir Belediyesi ve İETT Genel Müdürlüğü'nde devam etti. Daha sonra kamu görevinden ayrılarak ticaret yapmaya başladı.

Siyasi yaşamına CHP Şişli İlçesi Gençlik Kolu Yönetim Kurulu üyeliği ile başladı. Daha sonra Gençlik Kolu Yönetim Kurulu sekreterliği, Gençlik Kolu Yönetim Kurulu Başkanlığı, ilçe başkanlığı, il başkan yardımcılığı görevlerinde bulundu. Bu süreler içinde CHP Kurultay Delegeesi olarak Şişli İlçesi'nin temsil yetkisini kullandı.

SHP dönemi:1987 Genel Seçimlerinden önce yapılan ön seçimde en yüksek oyla liste başı olurken seçmenin kullandığı tercihli oyların da çoğunu alarak SHP listesinden TBMM 18. Dönem İstanbul Milletvekili olarak parlamentoya girdi. Türkiye'nin en genç milletvekili olarak Sosyaldemokrat Halkçı Parti Genel Başkanı Erdal İnönü ile birlikte parlamentoda görev yaptı.

TBMM Başkanlık Divanı Üyeliği, Türk Parlamenterler Birliği Üyeliği, Türk-Alman Parlamento Dostluk Grubu Yönetim Kurulu Üyeliği, Galatasaray Spor Kulübü Yönetim Kurulu Üyeliği, Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi üyeliği, Türkiye Herkes İçin Spor Federasyonu Asbaşkanlığı gibi görevlerde bulundu.

Şişli Belediye Başkanlığı (1999-2014): İlk kez 27 Mart 1994 seçimlerinde aday olduğu; ancak kazanamadığı Şişli Belediye Başkanlığı'nı yine DSP adayı olarak katıldığı 1999 yerel seçimlerinde kazanarak görevi üstlendi. 2014'e kadar bu görevini sürdürdü.

Şişli Belediye başkanlığı sırasında çok sayıda devlet başkanı tarafından ziyaret edilen Sarıgül, Romanya Cumhurbaşkanı tarafından üstün hizmet madalyası ile ödüllendirildi.

2002 yılında DSP'den istifa ederek İsmail Cem'in liderliğinde kurulan Yeni Türkiye Partisi'ne katıldı. Ancak YTP'nin siyasi arenada bir varlık gösterememesi üzerine 2003'te YTP'den ayrılarak CHP'ye katıldı.

28 Mart 2004 yerel seçimlerinde CHP'den aday olduğu Şişli belediye başkanlığına yurttaşlar tarafından ikinci kez seçildi. Bu seçimlerde aldığı yüzde 67'nin üzerindeki oy oranından cesaret alan Sarıgül, CHP liderliğine aday oldu. 29 Ocak 2005'te, Ankara'da yapılan 13. CHP Olağanüstü Kurultayı'nda Deniz Baykal'a karşı yenildi. 24 Mart 2005'te, CHP Yüksek Disiplin Kurulu tarafından "Kurultayı arbede ve şiddet ortamına çevirdiği" gerekçesiyle CHP'den ihraç edildi.

Bu kararın iptali için verdiği uzun hukuk mücadelesini 2005'te kaybeden Sarıgül, Kasım 2005'te DSP'ye katıldı. Sarıgül'ün yeniden DSP'ye katılması üzerine düzenlenen törende "Halkçı Sarıgül" sloganları atılmıştır. Bu durum DSP'li bazı milletvekillerinin ve Kurucu Genel Başkan Rahşan Ecevit'in tepkisini çekmiş, Ecevit parti yönetimine DSP'nin adını değiştirmelerini önermiştir. 29 Mart seçimlerinde, bu sefer DSP'den, üçüncü kez Şişli belediye başkanlığına aday oldu. Sarıgül, bu seçimlerde "Sevgi Kazanacak" sloganıyla yüzde 55 oranında oy alarak, bir önceki seçime göre oy oranı azalmasına rağmen üçüncü kez Şişli belediye başkanlığına seçildi.

Türkiye Değişim Hareketi: Kendi düşüncesine göre Türkiye'de yeni bir değişimci partiye ihtiyaç duyulduğunu söylediğinden yeni parti kurma çalışmalarına başladı. Bu bağlamda Temmuz 2009'da DSP'den istifa etti. 2009 yılında TDH'yi başlattı. 2010 yılı ocak ayı başında yeni partisini kuracağını açıklayan Mustafa Sarıgül bu partinin tüzük taslaklarını medyaya açıkladı.

22 Haziran 2010 tarihinde yaptığı basın toplantısında Türkiye Değişim Hareketi'nin partileşmeyeceğini ve Kemal Kılıçdaroğlu'nun genel başkanlığındaki CHP'yi destekleyeceğini açıkladı.

İBB başkan adaylığı: 31 Ekim 2013 tarihinde CHP Genel Başkan Yardımcısı Adnan Keskin ile birlikte yaptığı basın toplantısında yeniden CHP'ye katıldığını açıkladı. Partiden ihraç kararının kaldırılması için verdiği dilekçe 3 Kasım 2013 tarihinde Parti Meclisi'nde onaylandı ve Sarıgül resmen CHP'ye dönmüş oldu. 2014 Yerel Seçimlerinde CHP'nin İstanbul Büyükşehir Belediyesi başkan adayı olan Sarıgül, başkanlığı AK Parti adayı Kadir Topbaş'a 7 puan farkla kaybetmiştir.

DSP'deki üçüncü dönemi: 23 Ocak 2019 tarihinde CHP'den istifa etti ve DSP'ye katıldı. 2019 yerel seçimlerinde DSP'nin Şişli Belediyesi başkan adayı oldu, ancak 31 Mart seçimlerini CHP'nin ve Millet İttifakı'nın adayı Muammer Keskin'e 20 puan farkla kaybetti.

Türkiye Değişim Partisi: 27 Ekim 2020 tarihinde DSP'den ayrıldığını ve yeni siyasi parti kuracağını açıkladı. 17 Aralık'ta ise Sarıgül, Türkiye Değişim Hareketi'nin devamı niteliğinde olan Türkiye Değişim Partisi'ni kurdu:

Sarıgül, 2023 cumhurbaşkanlığı seçiminde Kemal Kılıçdaroğlu'nu destekleme kararı aldı ve aynı gün yapılan genel seçimler için CHP tarafından Erzincan'da 1. sıradan milletvekili adayı gösterilmiştir. Seçim sonuçlarına göre CHP listesinden Erzincan milletvekili oldu. Böylece Sarıgül 36 yıl aradan sonra yeniden meclise girmiştir. Genel başkanı olduğu Türkiye Değişim Partisi 23 Haziran 2023 tarihinde yapılan 1. olağanüstü kongresinde Cumhuriyet Halk Partisi ile birleşmiştir.

SİYASİ PORTRELERDEN..

Resim 8: Kemal Cantürk.

Kemal Cantürk: Ticaret bakanlığı yapmıştır. Süleyman Cantürk'ün oğludur. 1925 yılında Kemah'da doğmuş, 1942'de Kabataş Lisesini, 1946'da Siyasal Bilgiler Okulu'nu bitirmiştir. 10.12.1946 tarihinde Teftiş Kuruluna girmiş, 1953-1954 yılları arasında staj için Belçika'da bulunmuştur.

1954'de Hazine Genel Müdür Muavirligi'ne atanarak Teftiş Kurulu'ndan ayrılmış; 1960'da Paris Büyükelçiliği Maliye Müşavirliği'ne, 1963'de Hazine Genel Müdürlüğü Müşavirliği'ne, 1964'de Hazine Genel Müdürlüğüne getirilmiştir.

1965 yılında Hazine Genel Müdürü ve MİİT Genel Sekreteri, 10.04.1972 tarihinde Maliye Bakanlığı Müsteşarı, Aralık 1972'de Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Ekim 1977'de Cumhurbaşkanlığı Kontenjan Senatörü ve

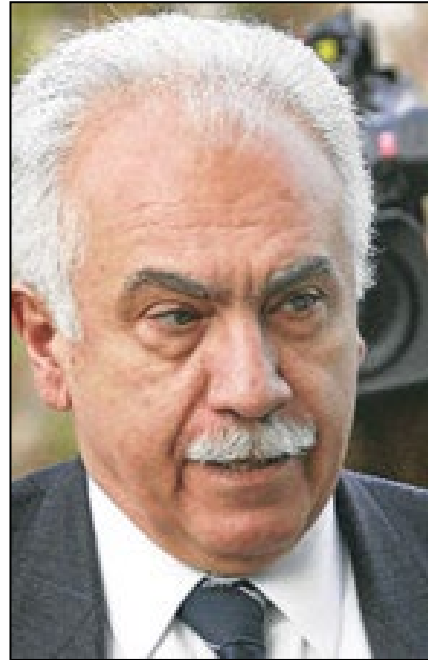
Eylül 1980'de Ticaret Bakanı olmuştur.

1984 yılında Yüksek Öğretim Kurulu Üyeliğine başlamış, bir ara Taşkömürü Genel Müdürlüğü Danışma Kurulunda da bulunmuştur. Ayrıca 1967-1977 yıllarında Hacettepe Üniversitesinde öğretim görevlisi olarak çalışmıştır. Halen özel sektörde Yönetim Kurulu üyesi ve Başkan vekili olarak çalışmakta ve ekonomi yazarlığı yapmaktadır.

Fransızca bilmekte ve "Fahri Maliye Müfettişi" ünvanına sahip bulunmaktadır.

Doğu Perinçek: 17 Haziran 1942'de babasının yedek subaylık görevi yaptığı sırada Gaziantep'te doğdu. Babası, Erzincan ili Kemaliye ilçesi Apçağa köyünden, Hacı Sadıkgil ailesinden Yargıtay Başsavcı Yardımcılığı ve dört dönem milletvekili olan Sadık Perinçek'tir. Annesi, lise öğrenimini tamamlayan Malatya Darende ilçesi, Balaban (Gerimter) köyünden, Hacıoğulları ailesinden öğretmen İbrahim Olcaytu'nun kızı Lebibe Perinçek'tir.

İlk ve ortaöğrenimini Ankara Sarar İlkokulu, Atatürk Lisesi ve Bahçelievler Deneme Lisesi'nde gördü. Üniversite yıllarında, 1962 ve 1963'te toplam on ay Almanya'da işçilik yaptı ve Almanca öğrendi. Haziran 1964'te

Resim 18: Doğu Perinçek.

Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni bitirdi ve Kamu Hukuku (Devlet Teorisi ve Kamu Hürriyetleri) kürsüsüne asistan olarak girdi. Mart 1968'de Hukuk doktoru oldu. Doktora tezinin konusu ve ilk kitabı, "Türkiye'de Siyasi Partilerin İç Düzeni ve Yasaklanması Rejimi."

1964 yılında Sosyalizmi benimsedi. Mart 1968'de Fikir Kulüpleri Federasyonu (Dev-Genç) Genel Başkanı oldu. 1968 yılında Türkiye tarihinin en kitlesel gençlik eylemleri sırasında, üniversite işgallerinde devrimci gençlik hareketinin genel başkanıydı.

Dört yıl Siyasi İlimler Derneği Türkiye Bölümü yöneticiliği, dört yıl Türk Hukuk Kurumu yöneticiliği yaptı. Kasım 1968'de arkadaşlarıyla birlikte Aydınlık dergisini kurdu ve yayımlamaya başladı.

12 Mart 1971-74 döneminde, TCK'nın 141. maddesi nedeniyle yirmi yıl hapse mahkûm edildi. İki buçuk yıl kadar tutuklu kaldı. 1974 Temmuzunda serbest kaldı.

28 Ocak 1978'de kurulan Türkiye İşçi Köylü Partisi'nin Genel Başkanı oldu.

20 Mart 1978'de yayın hayatına başlayan günlük Aydınlık gazetesinin kuruluşuna ve yayımına önderlik etti, başyazarlık yaptı.

12 Eylül 1980 darbesinden sonra tutuklandı, 8 yıl hapse mahkûm edildi. 1985 Martında serbest kaldı.

Ocak 1987'de yayımlanan haftalık 2000'e Doğru dergisinin Genel Yayın Yönetmenliğini ve Başyazarlığı görevini üstlendi.

10 Nisan 1990'da "Sansür Sürgün Kararnamesi"nin çıkarılmasından sonra aynı yılın sonbaharında tutuklandı ve Diyarbakır Cezaevi'nde üç ay tutuklu kaldı.

1991 yılında TCK'nın 141. maddesinin kaldırılmasıyla siyasal haklarına kavuştu ve Temmuz ayında Sosyalist Parti 2. Büyük Kongresi'nde Genel Başkan seçildi.

10 Temmuz 1992'de Sosyalist Parti'nin Anayasa Mahkemesince kapatılması üzerine kurulan İşçi Partisi'nin Genel Başkanı oldu.

1998 Eylül - 1999 Temmuz tarihleri arasında Kürtlerin hak ve özgürlüğünü savunduğu için on ay Haymana Cezaevi'nde hapis yattı.

Ergenekon tertibi nedeniyle 21 Mart 2008'de gözaltına alındı. Önce Tekirdağ, devamında Silivri cezaevinde tutuklu kaldı. 10 Mart 2014 tarihinde tahliye oldu. Ergenekon tertibi nedeniyle toplam 6 yıl hapis yattı.

İyi derecede Almanca ve orta derecede İngilizce biliyor.

Gördüğü Ve İncelemelerde Bulunduğu Ülkeler :

Avrupa ülkeleri, Çin Halk Cumhuriyeti, Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti, Rusya, Küba, Suriye, Lübnan ve Irak.

Yöneticilik Yaptığı Dernek Ve Kuruluşlar

1963: Hukuk Fakültesi Fikir ve Sanat Ocağı Kurucusu ve ilk yönetim kurulu üyesi. (Fikir Kulüpleri Federasyonu (FKF) – Dev-Genç'in kurucu örgütlerinden).

1967: Berlin Türk Toplumcular Ocağı kurucusu ve ilk başkanı.

1967-71: Uluslararası Siyasi İlimler Derneği (IPSA) Türkiye Bölümü Yönetim Kurulu Üyesi.

1966-70: Türk Hukuk Kurumu Yönetim Kurulu Üyesi.

1968: Fikir Kulüpleri Federasyonu Genel Başkanı.

1978-81: Türkiye İşçi Köylü Partisi Genel Başkanı.

1988-89: Basın Konseyi Kurucusu ve Temsilciler Kurulu Üyesi.

1988'den beri: Türkiye Yazarlar Sendikası üyesi.

1988: IPI (Uluslararası Basın Enstitüsü) üyesi.

1991-92: Sosyalist Parti Genel Başkanı.

1992-1998: İşçi Partisi Genel Başkanı.

19 Ekim 1999- 15 Şubat 2015: İşçi Partisi Genel Başkanı

15 Şubat 2015'ten itibaren: Vatan Partisi Genel Başkanı

Önderlik Ettiği Dergi Ve Gazeteler

1967: Dönüşüm Yazı Kurulu Üyesi ve Başyazarı.

1968: Forum Dergisi yöneticisi.

1968 Kasım-1969 Aralık: Aydınlık Sosyalist Dergisi Yazı Kurulu Üyesi ve önderi.

Temmuz 1969-Nisan1971: İşçi Köylü gazetesi Başyazarı ve önderi.

1970 Ocak-1971 Nisan: Proleter Devrimci Aydınlık Yazı Kurulu Üyesi ve önderi.

1974-1975: Haftalık Aydınlık Başyazarı.

20 Mart 1978-12 Eylül 1980: Günlük Aydınlık Gazetesi Başyazarı.

1987-1991: 2000'e Doğru Dergisi Genel Yayın Yönetmeni ve Başyazarı.

1993-1994: Günlük Aydınlık gazetesi yazarı ve daha sonra Başyazarı.

1994-2007: Haftalık Aydınlık Dergisi Başyazarı.

2010 Mart'ından bu yana: Günlük Aydınlık gazetesi yazarı.

AŞUTKA: (Uyd. adı: Dutluca) Eski Türkçede daha ziyade -örtünmenin- yapılması fiillerinden olan "aşutmak", "aşıtmak" kelimesiyle ilgilidir. XI. Yy. Türkçesinde "ol manğa yoğurkan aşuttu" derlerdi ¹. Aşutka'nın, -aşılacak yer- olduğu anlamı böylece ortaya çıkmaktadır.

Aşut; Refahiye. Aşutka= Eğin. Aşodlu, Türkmen Yörük cemaatlerindedir. Eğin'e bağlı Aşudga (Asudga)'nın, Türkmen cemaati isminden gelmesi belirsizdir. Kelime, eski Türklerdeki "örtünmek", "yorganlanmak"la alakalı fiil olan "aşutmak"la alakalıdır. Anadolu'da aşılacak yer, anlamına kullanılan deyimdir. Ayrıca Kaşgarlı Mahmud "aşutkı"nın özlemek olduğunu belirtir: "Ol evde aşutkı= O evini özledi."

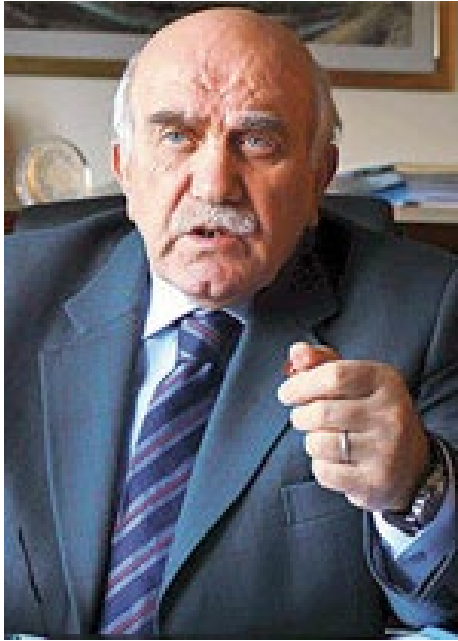
¹ B. Ögel, **age**, III, s. 223.

Ali Coşkun: 59. Hükümet (ve öncesinde 58. Hükümet) Sanayi ve Ticaret Bakanı, TBMM 22. Dönem AK Parti İstanbul milletvekillerindendir. Öncesinde, 21. Dönem'de FP'den ve 20. Dönem'de ANAP'tan İstanbul milletvekili seçilmişti.

1939 yılında Erzincan-Kemaliye'ye bağlı Başpınar'da doğmuştur. 1940'lı yıllarda ailesi, çocuklarını okutabilmek için Ankara'ya göç etti. Yıldız Teknik Üniversitesi Elektrik Mühendisliği Fakültesi'nden mezun olmuş, İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'nde İşletme Ekonomileri dalında master yapmıştır. Elektrik Mühendisi, Yeminli Mali Müşavir, Sanayici sıfatları bulunmaktadır. Stajını Bursa Merinos Fabrikaları'nda yaptıktan sonra, Kayseri Pamuklu Sanayii'ne tayininde Çanakkale Seramik'i kurmakta olan İbrahim Bodur'la tanışması kariyerinde dönüm noktası oldu. Kale Grubu Şirketler Topluluğu ve Bisan Bisiklet Sanayi A.Ş. üst düzey yöneticisidir. İstanbul Sanayi Odası Yönetim Kurulu Başkan Yardımcılığı, TOBB Başkanlığı, İslam Ülkeleri Odalar Birliği Başkan Vekilliği, Milletlerarası Ticaret Odası Türk Milli Komitesi Başkanlığı, DEİK Kurucu Başkanlığı yapmıştır. Hamburg Wirtschaft Akademie Şeref Diploması sahibidir.

Yönetiminde bulunduğu şirketler arasında Çanakkale Seramik A.Ş., Kaleporselen Elektroteknik Sanayi A.Ş., Kalebodur Seramik San. A.Ş., Türk Suudi Yatırım Holding A.Ş., Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş., Bisan Bisiklet Sanayi ve Ticaret A.Ş., Coşkun Mühendislik Müşavirlik Ltd. Şti. bulunmaktadır. Kuruluşunu bizzat yaptığı şirketlerin sayısı İhlas Finans'la 14 olmuştur.

Resim 19: Ali Coşkun.

makaleleri bulunmaktadır. Ulusal "Sürdürülebilir Yaşam Ödülü"nü

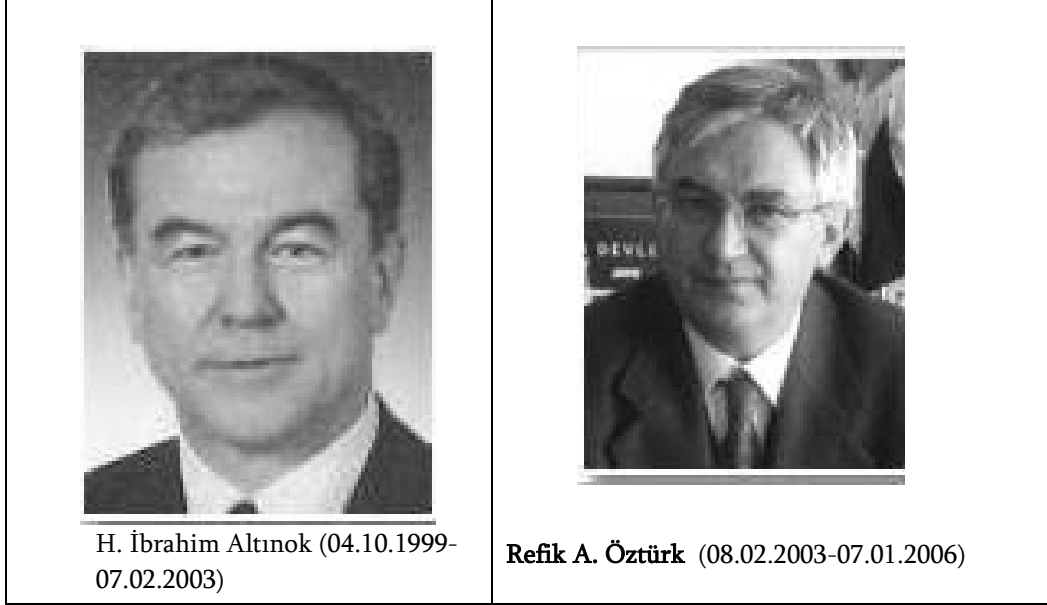
Görev yaptığı mesleki ve gönüllü kuruluşlar; İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkan Vekili, Milli Prodüktivite Merkezi (MPM) Başkan Vekili, TSE Genel Kurul ve Uluslararası Elektroteknik Komisyonu Delegatesi, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı, Milletlerarası Ticaret Odası Türk Milli Komitesi Başkanı, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Kurucu Başkanı, Yıldız Üniversitesi Vakfı Kurucu Başkan Vekili, İş Dünyası Vakfı Başkanı, Fatih Üniversitesi Mütevelli Heyet Kurucu Başkan Vekili, Aydınlar Ocağı Genel Başkan Yardımcısı, Birlik Vakfı ve Türk Musikisi Vakfı Kurucular Heyeti Üyesi, Elektrik Mühendisleri Odası Üyesi, TÜRMOB İstanbul Yeminli Mali Müşavirler Odası Üyesi.

Türkiye'nin Enerji Sorunları ve Çözüm Yolları, Ekonomik Kavramlar ve Göstergeler adında kitapları vardır. Birçok gazete ve dergide yayınlanmış araştırma-inceleme yazıları ve Enerji Forumu[1] un 2008 yılında verdiği de sahibi olan Ali Coşkun'un biyografisi[2]

kitaplaştırılmıştır. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi Mütevelli Heyeti üyesidir. İngilizce ve Almanca bilir.

2000- 2023; XXI . YÜZYILIN İLK VALİLERİ

Resim 11- 12. 1999- 2008 yılları arasında görev yapan Erzincan valileri.

Abdulkadir Demir: 1963 'te Gaziantep'te doğdu. 1986 yılında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. İnönü Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde Yüksek Lisans yaptı.

Ardahan, İskilip, Gömeç, Daday Kaymakam vekillikleri, Kelkit, Kuluncak, Şefaati, Finike Kaymakamlıkları, Mülkiye Müfettişliği, Mülkiye Başmüfettişliği, Gaziantep İl Özel İdaresi Genel Sekreterliği yapmıştır.

22 Aralık 2008 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan valiler kararnamesi ile Erzincan valiliğine atanmış ve 17 Ağustos 2011 tarihinde Resmî Gazetede yayımlanan bakanlar kurulu kararıyla Denizli Valisi olmuştur. 15 Eylül 2014 Valiler kararnamesi ile Merkez valisi olarak atanmıştır. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

Abdulkadir Demir

Erzincan'daki çalışmaları arasında eski eserlerin korunması ve restorasyonu konusunda önemli hizmetlerde bulunmuştur.

Ali Güngör
(16.01.2006-26.12.2008)

Abdurrahman Akdemir
(09.05.2013-15.09.2014)

Resim 13- 14. 2014- 2016 yılları arasında görev yapan Erzincan valileri.

Süleyman Kahraman (05. 09. 2014- 30. 05. 2016) : 1956, Kırıkkale’de doğmuştur.

1980 yılında Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi İktisat ve Maliye Bölümünden mezun olmuştur.

Ortaköy, Maden, Kaymakam vekillikleri, Saimbeyli, Mengen, Kozluk ve Haymana Kaymakamlıkları, Mülkiye Müfettişliği, Mülkiye Başmüfettişliği, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Teftiş Kurulu Başkanlığı yapmıştır.

11 Mayıs 2010 tarih ve 407 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Karaman Valisi olmuştur. 3 Ağustos 2012 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan valiler kararnamesi ile merkeze atanmıştır.

15 Eylül 2014 tarih ve 6780 nolu müşterek kararname ile Erzincan valiliğine atanmıştır.^[1] 1 Haziran 2016 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan valiler kararnamesi ile merkeze atanmıştır.

Resim 15. Süleyman Kahraman.

Ali Arslantaş: 1975 Kadirli Osmaniye doğumludur. İlk ve orta öğrenimini Kadirli’de, lise öğrenimini Sakarya’da tamamladıktan sonra, 1999 yılında Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü’nden mezun olmuştur.

2000 yılında Hatay Valiliği’nde Kaymakam adaylığı yaparak, Mülki İdare Amirliği mesleğine girmiştir. 2001 yılında bir yıl süre ile İngiltere’de, İngilizce Dil Eğitimi aldıktan sonra; sırasıyla Tefenni (Burdur), Pazar (Tokat), Ulubey (Ordu) kaymakam vekillikleri ve Feke (Adana), Musabeyli (Kilis), Başkale (Van) kaymakamlıkları Amasya Vali Yardımcılığı, Altınözü (Hatay) kaymakamlığı görevlerinden sonra 2014 yaz kararnamesiyle Sorgun Kaymakamlığına atanmıştır.

Harp Akademileri Komutanlığının 49. dönem öğrenimi, İngilizce (Üstün Başarılı Derece- 356 Saat Süreli), 3. Dönem Oryantasyon Eğitimi, 87. Dönem Kaymakamlık Kursu, Temel Düzey Bilgisayar Eğitimi, Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma, 84. Dönem Mülki İdare Amirleri Semineri, Kolluk Denetiminin ve Gözetim Kapasitesinin Arttırılması Semineri, 100. Dönem Mülki İdare Amirleri Kursu, 118. Dönem Mülki İdare Amirleri Eğitimi, Türkiye- İran Hudut Olayları Görüşme Protokol Hazırlık Çalışmaları (Dışişleri Bakanlığı), İçişleri Bakanlığı Personelinin AB Fonlarının Etkin Kullanımında Desteklenmesi Projesi çalışmalarına katılmıştır. Engellilerin Sosyal Hayata aktif katılımını amaçlayan ve Engelli Hakları konusunda mevzuatımızın getirdiği ayrıcalıkları ortaya koyan “Pozitif Ayrımcılık” isimli kitabı yayınlanmıştır. Çalıştığı İllerin Valilerinden, 9 takdirname ve 1 başarı belgesi alan A. Arslantaş, 30.05.2016 tarih ve 2016/8864 sayılı kararname ile Erzincan Valiliğine atanmıştır.

Resim 16: Ali Arslantaş

Mehmet Makas: 1975 yılında Karabük ili Safranbolu ilçesinde doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Safranbolu'da tamamladı. Yükseköğrenimini 1993-1997 yılları arasında Selçuk Üniversitesi İ.İ.B.F. Kamu Yönetimi bölümünde tamamladı. Daha sonra yedek subay olarak vatani görevini tamamladı. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi bölümünde Yüksek Lisansını yaptı.

2000 yılında Kastamonu'da Kaymakam Adayı olarak Mülki İdare Amirliği mesleğine başladı. Sırasıyla Afyon-Hocalar, Sinop-Saraydüzü Kaymakam Vekilliği görevlerinde bulundu. Daha sonra bilgi ve deneyimini arttırmak üzere altı ay süre ile İngiltere' de Londra Middlesex Üniversitesi'nde eğitim gördü. Yurda döndüğünde Milli Güvenlik Akademisi Kamu Diplomasisi kursu aldı.

Resim 17: Mehmet Makas

Kaymakamlık kursunu da başarıyla tamamlayarak sırasıyla Sivas ili İmranlı ilçesi Kaymakamı, Gümüşhane ili Köse ilçesi Kaymakamı, Erzurum ili Tortum ilçesi Kaymakamı, Erzincan ili Refahiye ilçesi Kaymakamı, İzmir ili Bayındır ilçesi Kaymakamı, Bursa ili Gürsu ilçesi Kaymakamı ve İstanbul ili Zeytinburnu ilçesi Kaymakamı olarak görev yaptı. 09.06.2020 tarihli ve 2020/274 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararı ile Erzincan Valisi olarak atanarak, 18.06.2020 tarihinde görevine başladı. 2023 tarihinde ise Kırıkkale valiliğine atanmıştır.

Doç. Dr. Hamza Aydoğdu: (d. 1975, Ahlat, Bitlis). İlk ve orta öğrenimini Bitlis'te, yüksek öğrenimini Kayseri Erciyes Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde tamamladı. Yüksek lisansını Van Yüzüncü Yıl Üniversitesinde "Oğuz Atay ve Yusuf Atılgan'ın Eserlerinde Yabancılaşma" konulu çalışmasıyla, doktorasını ise Ankara Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünde "Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Eserlerinde Eğitim Değerleri" isimli çalışması ile tamamladı. Yeni Türk Edebiyatı alanında Doçent unvanına sahip olan Aydoğdu'nun alanı ile ilgili pek çok akademik makale ve kitabı bulunmaktadır.

Çalışma hayatına Milli Eğitim Bakanlığında Öğretmen olarak başladı. Sırasıyla Bakanlık Müşaviri, Daire Başkanı, Genel Müdür Yardımcılığı ve Genel Müdürlük görevlerinde bulundu. 9 Haziran 2020 tarihli ve 2020/274 sayılı Cumhurbaşkanlığı Atama Kararı ile Aksaray Valisi olarak atandı. 10 Ağustos 2023 tarihinde Erzincan Valisi olarak atandı.

Resim 18: Hamza Aydoğdu.

XI CUMHURİYET SENATOSU ERZİNCAN SENATÖRLERİ

Doç. Dr. Yusuf Ziya Keskin- Ali Oktay

ÇİFT MECLİS SİSTEMİ VE CUMHURİYET SENATOSU'NUN KURULUŞU

Çift meclis sistemi kökeni itibariyle ilk olarak İngiliz siyasi hayatı içinde ortaya çıkmıştır (Arsel, 1954:66). Halkın ve aristokrasinin aynı zamanda temsilini sağlamak amacıyla ortaya çıkan bu sistem, daha sonraları pratik faydaları sebebiyle, demokratik rejimlerde ve cumhuriyetlerde de uygulanmaya başlanmıştır (Uran, 2008:7). Tek meclisli parlamentolar, Afrika'nın büyük bölümünde, Çin ve eski tek meclis geleneğini devam ettiren devletlerde yaygındır. Çift meclisler ise daha çok, Avustralya, ABD, İsviçre, Almanya gibi federal devletlerde görülür. Fransa ve Hollanda gibi bazı federal olmayan devletlerde de çift meclisli yapı bulunmaktadır (Heywood, 2013:408).

1960'lar Türkiye'sinde aristokrasi veya federal bir yapı bulunmadığı halde, ikinci bir meclise ihtiyaç duyulmuştur. Bunun ilk sebebi; 1960 öncesi TBMM'nin sistem içerisindeki ağırlığı dikkate alınarak, yasama kanadına dengeleyici ve gerektiğinde frenleyici bir senato eklenmek istenmesidir. İkinci sebep ise, 1960 Darbesi'ne katılanların beklediği hukuki güvence sorununa çözüm üretebilmektir. (Tanör, 1969:394,395;Şaylan, 1983:2669). Yasama alanında oluşturulan çift meclis sistemi, 1924 Anayasası'na göre bir yenilik olmakla birlikte, ülkenin siyasi tarihinde ilk uygulama değildir. Zira Osmanlı Devleti'nin ilk yazılı Anayasası olan Kanuni Esasi'de, iki meclisten oluşan bir parlamento oluşturularak, çift meclis sistemi benimsenmiştir (Özçelik, 1985:160). Ancak bu benzerlik sadece biçimseldir. Çünkü Osmanlı senatosu olan Ayan Meclisi, aristokratik ve tutucu bir yapıya sahiptir. Bunun en açık göstergesi, Ayan üyelerinin seçimle değil, atamayla belirlenmesidir.

1961 Anayasası ile TBMM, altı yıl için seçilen 150 üye ile Cumhurbaşkanı tarafından seçilen 15 üyeden oluşan bir senato ve dört yıl için seçilen 450 milletvekilinden oluşan bir meclisinden oluşmuştur (Karpuz, 1996:197). Kurulan senatonun meclis faaliyetleri için ayrı bir bina yapılmamıştır. Seçilecek olan senatörler TBMM içinde kendilerine ayrılan bölümde görevlerini yapmıştır. Senatonun oturumlarının yapıldığı salon, senato kapatıldıktan sonra iktidar partilerinin grup toplantılarına tahsis edilmiştir (Özgişi, 2012:59).

2.1.Senatonun İşleyişi, Görev ve Yetkileri

Cumhuriyet Senatosu üyeleri milletvekillerinin aksine, otuz değil, kırk yaşını doldurmuş olmak zorundadır. Yine milletvekilliği için " Türkçe okuma yazma bilmek" yeterli sayılmışken, senatörler için üniversite mezunu olma zorunluluğu getirilmiştir (Soysal, 1969:255). Eğitim durumundaki bu özel kriter nedeni ile senato "Okumuşlar Meclisi" olarak da adlandırılmıştır.73. maddeye göre genel oyla seçilen senatörler altı yıl için seçilir, ancak senatörlerin üçte biri her iki yılda bir yenilenir (Aldıkaçtı, 1978:261). Bununla kamuoyundaki değişmelerin Cumhuriyet Senatosu'na daha çabuk yansması hedeflenmiştir (Uran, 2008:221).Seçimleri düzenleyen 74. maddeye göre seçimlerin geriye bırakılması yahut 69. veya 108. maddeye göre seçimlerin yenilenmesine karar verilmesi halinde, Cumhuriyet Senatosu seçimleri de Millet Meclisi seçimleriyle birlikte yapılmak üzere geriye bırakılmış veya öne alınmış olur.

Yaklaşık on dokuz yıllık süreçte Cumhuriyet Senatosu'nda 608 üye yer almıştır. Bu üyelerin; 512'si 1 genel ve 7 yenileme seçimleriyle, 71'i Cumhurbaşkanı'nın atamasıyla, 25'i ise tabii üye sıfatıyla Senatoda bulunmuştur. Cumhuriyet Senatosu'nun genel oyla seçilen üyelerini belirlemek için yapılan 8 seçimde 512 sandalye için oy kullanılmıştır. Seçilen 512 üyenin; 150'si üyelerin tümünü belirlemek için 1961'de yapılan genel seçimle, 348'i, 7 kez yapılan üçte bir yenileme seçimleriyle, 14'ü ise yenileme seçimleriyle birlikte yapılan ara seçimleriyle belirlenmiştir. Seçimle belirlenen 512 sandalyenin 278'ini AP (%54,3), 171'ini CHP (%33,4) çıkarmıştır. Diğer 6 parti ve bağımsızların sandalye sayısı ise 63 kişidir (Tuncer, 2010:93).Cumhuriyet Senatosu seçimlerinde başlangıçta çoğunluk sistemi uygulanmıştır. 1964'te yapılan bir değişiklikle, Millet Meclisi üyelerinin seçiminde kullanılan d'Hondt sistemi küçük bir farkla benimsenmiş daha sonra ise milli bakiye usulü uygulanmıştır. Nihayet tekrar d'Hondt sistemine dönmüştür (Şaylan, 1983:2670).

Cumhuriyet Senatosu seçimleriyle, Senato'ya Erzincan Senatörü olarak seçilen üç isim sırasıyla Fehmi Baysoy, Niyazi Ünsal ve Orhan Özen'dir.

3.CUMHURİYET SENATOSU ERZİNCAN ÜYELERİ (1961-1980)

3.1.Fehmi Baysoy

1916'da Erzincan'da doğmuştur. Şakir Bey ve Arife Hanımın oğludur. İlk ve ortaöğreniminden sonra 1940'da Veteriner Fakültesini bitirerek Veteriner Hekim olmuştur. 31 Temmuz 1940'da İstanbul İl Merkez Veterinerliğine atanmıştır. 31 Ekim 1940'da askerlik hizmetini yerine getirmek üzere görevinden ayrılmıştır. Askeri Veteriner Tatbikat Okulundaki eğitimden sonra Yedek Teğmen rütbesiyle kıtaya katılmıştır. 28 Aralık 1942'de Yedek Üsteğmen olarak terhis edilmiş ve eski görevine dönmüştür. 24 Temmuz 1943'de Trabzon Merkez Veterineri olarak görevlendirilmiş ve 31 Ekim 1945'de Trabzon İl Veteriner Müdürü olmuştur. 8 Mart 1948'de Müfettiş Yardımcısı olarak Tarım Bakanlığı Teftiş Kuruluna atanan Baysoy, 13 Temmuz 1949'da Müfettişliğe yükseltilmiştir. 16 Aralık 1950'de Erzincan, 12 Temmuz 1954'de Giresun, 24 Ocak 1955'de tekrar Erzincan İl Veteriner Müdürlüğüne getirilmiştir. 17 Eylül 1957'de milletvekilliği adaylığı dolayısıyla görevinden istifa eden Baysoy, seçilememesi üzerine 31 Ekim'de görevine geri dönmüştür. 7 Mart 1958'de Tarım Bakanlığı Müfettişliğine atanmıştır. 21 Ağustos 1961'de Ankara Merkez Salgın Hastalıklar Uzmanı olarak görevlendirilmiştir. 1961 Anayasasının yürürlüğe girmesinden sonra TBMM I. (XII.) Dönemi için yapılan genel seçimde, Yeni Türkiye Partisi (YTP) adayı olan Baysoy, Cumhuriyet Senatosu Erzincan Üyeliğine seçilmiştir. 7 Nisan 1964'de partisinden ayrılarak Cumhuriyet Halk Partisine geçmiştir. 7 Haziran 1964'deki üçte bir yenileme seçimlerinde, Cumhuriyet Halk Partisi adayı olarak yeniden seçilerek üyeliğini 14 Ekim 1973 genel seçimlerine kadar sürdürmüştür. Bu arada 2 Mayıs 1967'de Cumhuriyet Halk Partisi'nden de ayrılarak Güven Partisi'ne katılmıştır. Senato'da Sanayi ve Tarım, Kamu İktisadi Teşebbüsleri (KİT) komisyonlarında üye, Tarım Komisyonunda Sözcü Üye, Malî ve İktisadi İşler Komisyonunda Üye, Senato Hesaplarını İnceleme Komisyonunda Kâtip Üye ve son olarak Bayındırlık, Ulaştırma ve İmar-İskân Komisyonunda üye olarak çalışmıştır. (7) sözlü, (5) yazılı soru önergesi vermiş, genel kurulda (123) konuşma yapmıştır. Ayrıca Türkiye A.E.T. Parlamento Komisyonununun 14-18 Mayıs 1969'da Paris'te yaptığı toplantıya üye olarak katılmıştır. Senatodan ayrıldıktan sonra yaşamını sürdürdüğü İzmir'de 19 Ocak 1984'de vefat etmiş, Menemen'de toprağa verilmiştir. Baysoy 27 Eylül 1945'de Zehra Berin (1925) ile evlenmiştir. Ahmet Önder (1946), Ali Rıza (1948-1993), Şefika Serpil (1950), Zeynep Bilge (1953) ve Selim Zühtü (1960) nün babasıdır.(Çoker, 1998:213,214).

Fehmi Baysoy, gerek yapmış olduğu konuşmalar gerekse farklı konularda verdiği önergeler ile senato çalışmalarına önemli katkılar sağlamıştır. Baysoy'un yapmış olduğu faaliyetleri; söz alma, soru önergeleri ve demeçler olmak üzere üç başlık altında toplamak mümkündür. Senato içerisinde oldukça aktif görünen Baysoy, farklı konularda söz alarak, meclis bünyesinde çok sayıda konuşma yapmıştır. Yaptığı konuşmalarda özellikle bazı ulusal meseleler ile memleketi ve aynı zamanda senatörü olduğu Erzincan ile ilgili görüş ve tespitlere yer vermiştir.

3.2. Senato Faaliyetleri

Türkiye'de kuraklık, yağışların azaldığı belli dönemlerde ortaya çıkan ve sosyo ekonomik açıdan önemli problemlere yol açan bir süreçtir. 1962 yılında yaşanan kuraklık, gıda üretiminde azalmalara ve ekonomik kayıplara yol açmıştır. Özellikle doğu da had safhaya varan kuraklığa karşı alınacak tedbirlerle ilgili Baysoy, Tarım Bakanlığı veya Ziraat Bankası vasıtasıyla köylüye tohumluk kredi verilmesi ve mahallinden temin edilen tohumluk kullanılmasını istemiştir. Ayrıca ileriki yıllarda yaşanabilecek kıtlıklara karşı, çeşitli bölgelerde yem ve yiyecek depolarının kurulmasını kaçınılmaz olarak görmüştür (CSTD C:1, 1962:305).Doğu illerindeki kıtlık durumunu yerinde incelemek üzere 5 kişiden oluşan komisyonun raporu sonrasında şahsi kanaatini; “*Gönül isterdi ki, Ziraat Bakanlığı da bu şekilde pilot bölgeler kursun. Ziraatte, veterinerde, ormanda bir seferberlik teşkilâtı kursun. Nitekim bu tatbikatın çok iyi misalleri ilerde görülecektir. İyi çalışan ziraat teşkilâtlarının bulunduğu yerlerde pekâlâ banka borçları ödenmiştir*” (CSTD C:3, 1962:123) şeklinde açıklamıştır. Tarım Bakanlığı 1962 Yılı Bütçesi üzerinde söz alan Baysoy; Tarım Bakanlığı bütçelerinin yıllardır hem genelde hem de sektörel alanda yetersiz olduğunu, 1962 bütçe metninde aynı yetersizliklerin devam ettiğini söyleyerek, “*Tarım Bakanlığı bütçesi millî hasılaya göre ayarlanarak hakkı verilmiş bir bütçe değildir*” eleştirisi yapmıştır (CSTD C:2, 1962:375,376).

Baysoy, İmar ve İskân Bakanlığı 1962 Yılı Bütçesi münasebetiyle yaptığı konuşmada, 1939 yılında gerçekleşen Erzincan Depremi sonrasında yaşananlara dikkat çekmiştir. İmar ve İskân Bakanı ile mesai arkadaşlarından, deprem sonrasında süre gelen sorunların çözümü için taleplerde bulunmuş ve Erzincan'da yaşanan problemlere dair tespitler yapmıştır (CSTD C:3, 1962:550,551).

Devlet İstatistik Enstitüsü'nün görev, yetki ve kuruluşu hakkında Millet Meclisi'nde kabul edilen kanun tasarısı ve geçici komisyon raporu nedeniyle söz alan Baysoy, çeşitli branşları içine alması gereken İstatistik Enstitüsü'nde, hayvancılıkla ilgili bir uzmanın da bulunması gerektiğini ifade etmiştir (CSTD C:3, 1962:614).

Baysoy'un veteriner hekim olması, özellikle hayvancılık konusunda yaşanan problemlere vakıf olmasında ve bu sorunları senato gündemine taşınmasında etkili olmuştur.

Yedek Subay ve Yedek Askeri Memurlar Kanunu'nun 3. maddesinin 3. fıkrasının değiştirilmesi hakkında Millet Meclisi'nce kabul edilen kanun tasarısı ve Cumhuriyet Senatosu Milli Savunma Komisyonu raporu nedeniyle söz alan Baysoy, kanunun birinci maddesinin son kısmında bulunan *"Milli Savunma Bakanlığınca lüzumu kadar uzatılabilir ve ihtiyaç halinde tabip, eczacı ve diş tabipleri için üç aya kadar indirilebilir. Bu uzatma ve kısaltmadan dolayı iki senelik hizmet süresi değişmez"* hükmünde yer alan tabip kavramına veteriner hekimlerinde dahil edilmesini istemiştir. Baysoy'a göre artık orduda atlı birlikler olmadığına göre, ülkenin çok miktarda veterinerlere ihtiyacı olduğu dönemde, veterinerlerinde askerlik süresinin kısaltılmasından yararlanması gerekmektedir. Baysoy, o dönemde 80 bin hayvana bir veteriner hekimin düştüğünü ifade ederek, veteriner hekimlerin sivil olarak görevlerini icra etmesinin daha faydalı olacağını savunmuştur.(CSTD C:4, 1962:325).

Baysoy, 1962 yılının bütçe müzakereleri sırasında, büyük depremden sonra yirmi üç yıl geçmesine rağmen bu sorunun senato gündemine alınmamasından yakınmıştır. İmar ve İskân Bakanlığı'nın 1963 yılı bütçe kanunu tasarısıyla ilgili son söz Baysoy'a verildiğinde de yine bu konu üzerinde durmuştur. 1963 yılında İmar ve İskân Bakanı ve mesai arkadaşlarının Erzincan'a gelerek durumu yerinde gördüklerini, bu ziyaretin Erzincanlıları tamamen tatmin etmediğini, bununla birlikte bu durumun önümüzdeki senelerde olumlu bir takım gelişmelere vesile olacağına inandığını söylemiştir(CSTD C:9, 1963:603,604).

Devlet Planlama Teşkilatı Bütçesinin 1964 yılı senato görüşmelerinde de Erzincan'ın önemli sorunlarını gündeme taşıyarak, yetkililerden bir takım taleplerde bulunmuştur(CSTD C:18, 1964:156,157). 5 Mart 1964 tarihli Senato birleşimde gündem dışı söz alan Baysoy, devlet dairelerinin bir kısmında işlere gerektiği kadar önem verilmediğini iddia etmiştir. İşlerin zamanında ve normal sınırlar içerisinde yürütülmediğini belirten Baysoy, bu soruna bir çözüm bulunması gerektiğini ifade ederek, devlet kurumlarında tespit ettiği bu sorunlarla alakalı örnekler vermiştir(CSTD C:19, 1964:1126, 127).

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün 1965 yılı Bütçesi nedeniyle söz alan Baysoy, Erzincan'da bir kapalı spor salonunun yapılması tasarısını hatırlatarak, yaşanan gecikmeleri ve aksaklıkları gündeme getirmiştir.(CSTD C:24, 1964:315). 1965 yılı İçişleri Bakanlığı Bütçesi nedeniyle söz alan Baysoy'un temas ettiği konu, bakanlıklar arasındaki koordinasyon eksikliği nedeniyle yaşanan ekonomik

kayıplardır (CSTD C:24, 1964:414, 415). Baysoy'un bakanlıklar arasındaki işbirliğine dikkat çektiği konuşmada ayrıca Erzincan'da görülen şap hastalığına yönelik çözüm önerileri de yer almıştır.

Baysoy, 1966 yılı Devlet Planlama Teşkilatı Bütçesi'nin plan ve programı ile ilgili bazı hususlara dikkat çekmiştir. Özellikle plan ve hedef stratejisinde, yatırımların yurt genelinde dengeli dağılımı söz konusuysa, uygulamada görülen uyumsuzluklara dikkat çekmiş, geri kalmış bölgelere kalkınmada öncelik verilmesi gerektiğini söylemiştir. Konuşmasının devamında, doğu ve batı illeri arasında önemli bir geçiş güzergâhında bulunan Erzincan'ın, karayolu yapım çalışmalarında özellikle Refahiye kısmında yoğunlaşan gecikmenin, önemli ekonomik kayıplara yol açtığını ifade etmiştir (CSTD C:32, 1966:193).

1966 yılı Bayındırlık Bakanlığı Bütçesi nedeniyle söz alan Baysoy'un konuşması Erzincan'ın Tercan ilçesinde 1962 yılında yapımı planlanan baraj üzerinden yoğunlaşmıştır. Bu baraj dış finansman desteği ile yapılacak barajlar arasında yer almıştır. Fakat daha sonra kendi imkânlarımızla yapılması için etüt ve projeleri yapılmıştır. Baysoy, 1966 yılının ilk aylarında programa alındığı söylendiği halde, bu konuda bir gelişme yaşanmadığından şikâyet etmiştir (CSTD C:32, 1966:551).

1966 yılı Ulaştırma Bakanlığı Bütçesi nedeniyle söz alan Baysoy, Erzincan'da yaşanan telefon problemlerine dikkat çekmiştir. 1961 yılında otomatik telefon için Erzincan'dan başvuru yapıldığını, ancak sözleşmenin her yıl bir sonraki yıla ertelendiğini belirtmiştir. Nihayetinde fabrikanın kurulup telefonların ihale edilmesinin 1967'ye kaldığını söyleyerek bu durumdan yakınmıştır (CSTD C:33, 1966:149).

1966 yılı İmar ve İskân Bakanlığı Bütçesi nedeniyle söz alan Baysoy:

"Bizim Erzincan'da Hükümetin eliyle kurulmuş gündüz konu mevzuu vardır. 1939'dan beri envanteri yapıldı. Bu bakımdan medyunu şükranım. Fakat hâlâ bir el uzanamamıştır. Burada 12 bin nüfus vardır. Aşağı-yukarı Erzincan'ın büyük bir nüfusu oradadır. Fakat burası feci bir durumdadır. Şimdiye kadar birkaç bakan buraya seyahat yaparak halkı sevindirdiler, fakat bir neticesi çıkmadı. Bu mevzuu bu sene ele alacak mısınız, bu hususta ne düşünüyorsunuz?" sorusuna İmar ve İskân Bakanı Haldun Menteşeoğlu: *"Muhterem arkadaşım Sayın Baysoy müsterih olsunlar, Bütçe müzakereleri bittikten sonra ilk gideceğim yer Erzincan'dır. Bu konu üzerinde durmaktayız. Bu sene ne kadar ev yapacağımızı da plânlamak üzereyiz. Arzu ederlerse, kendileri de buyursunlar. Bakanlığım bu sene Erzincan üzerinde kudreti nöbetinde ciddiyetle duracaktır."* cevabını vermiştir (CSTD C:33, 1966:348). İmar ve

İskân Bakanı'nın verdiği cevap sonrasında söz alan Baysoy, uzun yıllardır devam eden meselenin artık çözüme kavuşturulması ve vatandaşların kendi evlerini yapmaları konusunda desteklenmeleri gerektiğini ifade etmiştir(CSTD C:39, 1967:506, 507).

1968 yılı Devlet Planlama Teşkilatı Bütçesi nedeniyle söz alan Baysoy, Türkiye'nin bir bütün olduğunu vurgulayarak Erzincan Tercan ovasının sulanma konusunu gündeme taşımıştır. Barajın yapılıp faaliyete geçmesi durumunda bölgede 25 bin hektarlık verimli bir alanın suya kavuşacağını dile getirmiştir(CSTD C:45, 1968:292, 294).

Baysoy, Ulaştırma Bakanlığının bütçesi hakkında söz alarak doğu trenleri üzerinde durmuş, Erzincanlılar için tren yolunun önemini vurgulamıştır. Konuşmasının devamında yine yerel bir sorunu dile getiren Baysoy, 1952 yılında Erzincan'da bulunan hava alanı bahsini açmıştır. Bu dönemde burayı işleten bir tümenin olduğunu ancak daha sonra başka bir yere nakledilmesi sonrasında hava ulaşımında aksaklık yaşandığını dile getirmiştir(CSTD C:45, 1968:945, 946).

Umumi Hayata Müessir Afetler Dolayısıyla Alınacak Tedbirler Kanun'u tasarısı nedeniyle söz alan Baysoy; kendisinin de bir afet bölgesi çocuğu olduğunu belirterek bu kanunun birçok yenilik getirdiğini ifade etmiştir. Erzincan Ovasında yaşanan su taşkını, Kemah Yardara Köyü'nde yaşanan kayma sonrasında yaşanan gelişmeleri, Üzümlü Bucağı'ndaki dere taşması gibi yöre sorunlarını meclis kürsüsüne taşımıştır. Böylece olası afet bölgelerinde tedbirler alınmasının önemi üzerinde durmuştur(CSTD C:47, 1968:172, 173).

Baysoy, 4936 sayılı Üniversiteler Kanununun 27.10.1960 tarih ve 115 sayılı Kanunla değiştirilen 32 ve 38. maddelerinde değişiklik yapılmasına, bir ek ve iki geçici madde ilavesine ve 7163 sayılı Kanunun 19. maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı nedeniyle söz alarak bu tasarıya muhalefet etmiştir. Baysoy, tasarıyla üniversite asistanlarına tanınan hakların, üniversite dışında ihtisas yapanlara verilmemesinin, haksızlığa yol açacağı endişesidir(CSTD C:53, 1969:704, 704).

Baysoy, Milli Savunma Bakanlığı 1971 yılı bütçesi hakkında söz alarak,Erzincan Belediyesi'nin ordudan alamadığı elektrik ve su ücreti olan 450 bin lirayı ve bu konu hakkında dönemin Erzincan Belediye Başkanı ile yaptığı konuşmayı gündeme getirmiştir(CSTD C:63, 1971:381, 382).

1970 yılı Devlet Planlama Teşkilatı Bütçesi nedeniyle söz alan Baysoy'un değindiği noktalardan birisi, kontrollü kredi sistemidir. Bu uygulama ilk kez Denizli'de daha sonrada Erzincan'da başlatılmıştır. Ancak uygulamada birtakım usulsüzlüklerin yaşandığını ve bunun giderilmesi için düzenlemeye ihtiyaç

duyulduğunu belirtmiştir. Baysoy, açıklamalarına tarım ve ziraat konularıyla devam etmiş, yapılacak yatırımlara yönelik fikirlerini beyan etmiştir(CSTD C:56 1970:408, 410).

1970 yılı Diyanet İşleri Başkanlığı Bütçesi nedeniyle Güven Partisi adına söz alan Baysoy; “...*Muhtelif vesilelerle ve seçim beyannamemizde de dine saygılı bir parti olduğumuzu beyan etmiştik, Türkiye’de İmam Hatip Okullarını ve İslam Enstitülerinin açılmasına taraftarız. Ancak tam ve bilgili öğretim üyesi olmadıktan sonra adedin fazlalaştırılmasının da hatalı olacağı gayet tabiidir. Şu halde okullarımızı açarken yetişmiş öğretim üyelerini de temin etmekle mükellef olmamız gerekir...*”(CSTD C:56, 1970:451) diyerek,alt yapısı oluşturulmadan açılacak *İmam Hatip Okulları ve İslam Enstitüleri’nin* yaşayacağı sorunlara dikkat çekmiştir.

Ulaştırma Bakanlığı 1971 Yılı Bütçesi görüşmeleri esnasında söz alan Baysoy, ilk kez 1968 yılı bütçe görüşmelerinde gündeme getirdiği Erzincan Hava Alanı sorununu ile ilgili olarak: “...*Malumunuz, şimdi orada bir de ordu merkezi vardır. Erzincan vatandaşı da havayollarına alışmıştır. Gidip gelmeyi arzu eder. Daha doğrusu, bir şeye evvelâ alıştırıyorsunuz, vaktiyle her gün uçak seferleri olan yeri haftada ikiye, üçe falan indiriyorsunuz. Ya bir şeye bizi alıştırmayın yahut alıştırdınızsa onu da normal bir şekilde yürütün... Sonra bir derdimiz daha var. Alana büyük uçaklar inmez, küçük uçaklar iner. Sebep? Pistin 50 metre kadar uzatılması lazımmiş. Vallâ, iki senedir bu iş için rica ederiz, ilgilenen olmaz. Lütfedin de, hele yeni Sayın Ulaştırma Bakanım lütfederse, hakikaten Erzincan’ın büyük bir derdi halledilmiş olur*”(CSTD C:63, 1971:139, 140) sözleriyle, Erzincan’ın uzun yıllardır yaşadığı hava ulaşımı sorununun çözümünü istemiştir.

3.3. Mecliste Verdiği Soru Önergeleri

Baysoy, “*Kredili Buğday Tahsisine Dair*” Ticaret Bakanlığına yazılı bir soru önergesi vermiştir. (CSTD C:16, 1963:68). Baysoy’un sunduğu üç maddelik soru önergesinin ilk maddesi, 1963 yılı içinde hangi vilayet ve kazalara ne kadar kredili buğday tahsis edildiği, ikinci maddesi tevzi müddetlerinin kaç defa uzatıldığı, son maddesi ise, hibe suretiyle buğday verilir verilmediği, verilmiş ise miktarı ile nerelere verildiğine yöneliktir. Baysoy’un kredili buğday tahsisi ile ilgili önergesi incelenerek dönemin Ticaret Bakanı Ahmet Oğuz tarafından yazılı cevaplanmıştır. Cevapta1963 yılında hangi vilayetlere ne miktar kredili buğday tahsis edildiği il açıklanmış, ikinci maddede; 31 Temmuz 1963 tarihinde sona eren tevziat müddetinin, 31 Ağustos 1963, 30 Eylül 1963 ve 31 Ekim 1963 tarihine kadar üç defa uzatıldığı belirtilmiştir. Soru önergesinin son maddesine ise, 1963 yılında hibe

buğday tahsisi yapılmadığı, doğrudan doğruya Ordu ve Trabzon'a üçer bin tondan toplam olarak 6000 ton buğday tahsis edildiği cevabı verilmiştir (CSTD C:16, 1963:119).

Baysoy, yapımı yarıda bırakılan ya da bitirildiği halde hizmete sokulmayan Et ve Balık Kurumu'nun soğuk hava depolarına yönelik olarak Ticaret Bakanlığı'na yazılı bir soru önergesi vermiştir.(CSTD C:23, 1965:76). Önergesinde, yurdun çeşitli yerlerinde Et ve Balık Kurumu Müdürlüğü'nce yaptırılıp da tamamlanmamış veya işletmeye açılmamış soğuk hava depolarının nerelerde olduğu, mahiyeti, bu depoların hangi tarihlerde yaptırıldığı, yapıldıkları günden itibaren bakım ve bekçi masrafları için ne kadar ödeme yapıldığının açıklanmasını istemiştir. Bu önerge Ticaret Bakanı Macit Zeren tarafından yazılı olarak cevaplandırılmıştır. Verilen cevapta, yurdun çeşitli yerlerinde Et ve Balık Kurumu tarafından başlanıp, daha sonra bakanlar kurulu kararı ile terk ve tehir edilen soğuk depoların buldukları yerler, inşaatın başlama ve durdurulma tarihleriyle, inşaatın durdurulmasından bugüne kadar bakım ve bekçi masraflarını gösterir bilgi dökümü çıkarılmıştır. Ayrıca cevabi metinde, hükümetçe terk ve tehir edilen tesislerle ilgili olarak Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nın Et ve Balık Kurumu'na gönderdiği bir yazı da eklenmiştir. Bu yazıda farklı illerde yarım bırakılmış kurum tesislerinin tamamlanmalarından fayda elde edilecek olanların tespiti amacıyla bir incelemenin yaptırılıp sonucun bildirilmesi istenildiği belirtilmiştir (CSTD C:25, 1965:447, 448).

Baysoy'un, Erzincan ovasındaki taşkınlara dair sunmuş olduğu sözlü soru önergesi iki maddeyi içermektedir. Bir numaralı sorusu; *"Erzincan ovası sağ sahilindeki yan derelerin, köylerin ev ve arazilerinde bu seneki taşkından ne kadar zarar gördükleri? Bu taşkınlardan zarar görenlere bir yardım yapılmış mıdır? Yine bu derelerin ıslahı ve gelecek zararların önlenmesi için ne düşünüyor?"*. İki numaralı sorusu ise; *"Erzincan'da Fırat'ın bu yılki taşkınyndan: Ne kadar arazi zarar görmüş, ne kadar ev yıkılmış ve zarara uğrayanlara ne gibi yardımlar yapılmıştır? Gelecek senelerde olması muhtemel taşkınları önlemek için Fırat setlerinin yükseltilmesi düşünüyor mu, düşünüyorsa ne zaman başlanacaktır?"* şeklindedir. Baysoy, bu sorulardan bir numaralı olanı Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı ile Tarım Bakanı, iki numaralı sorusunun da Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı tarafından sözlü olarak cevaplandırılmasını istemiştir.

3.4.Demeç ve Söylevler

Baysoy, 21 Mart 1963 Salı günü yapılan 51. birleşimin dördüncü toplantısında gündem dışı söz alarak iki konu üzerinde durmuştur.İlk olarak Erzurum - Erzincan

Karayolu üzerinde bulunan bir köye uğradığını belirterek, burada köylüden Zirai Gelir Vergisi konusunda dinlediği şikâyetleri iletmiştir. Bu şikâyetlerin giderilmesi için köylüyle yakın temasta olan memurların -örneğin öğretmenlerin- plan ve konulan vergiler hakkında bilgilendirilmesi gerekliliğini vurgulamıştır. Bu memurların, zirai faaliyette bulunanların Gelir Vergisine tabi tutulması konusunda yapılan değişiklikler hakkında bilgilendirilmesi, onlarında bu bilgileri köylere iletterek köylünün aydınlatılması gerektiği düşüncesindedir. Konuşmasının devamında ise ordu pazarlarından esnafın duyduğu endişenin giderilmesi ve ordu mensuplarıyla esnaf menfaatlerinin uzlaştırılmasının gerekliliği üzerinde durmuştur(CSTD C:10, 1963:410, 411).

4.NİYAZİ ÜNSAL

1927'de Erzincan Refahiye İlçesi Çatalçam (Zevker) Bucağında doğmuştur. İsmail Efendi ve Türkmen Hanımın oğludur. İlk ve ortaöğreniminden sonra 1948'de Yıldızeli-Pamukpınar Köy Enstitüsünü bitirerek, 12 Ekim 1948'de Refahiye Köst Köyü Okulu öğretmenliğine atanmıştır. 11 Eylül 1952'de Kemah İlçesi 11. bölge, 28 Ekim 1954'de Çayırılı İlçesi 17. bölge gezici başöğretmeni, 29 Ağustos 1955'de Refahiye İlçesi Zevker Bucağı Okulu Başöğretmeni olarak görevlendirilmiştir. 1 Haziran 1956'da askerlik hizmetine başlamış, 1 Aralık 1956'da Yedek Piyade Asteğmen rütbesiyle Yedek Subay Okulundan mezun olarak kıt'aya katılmıştır. 1 Haziran 1956'da Yedek Teğmenliğe terfi ederek, 30 Kasım 1957'de terhis edilmiştir. Refahiye İlçesi Melikşerif Köyü Okulu Başöğretmeni olarak görevine dönmüştür. 11 Ekim 1960'da Siirt Tillo (Aydınlar) Bucağı Merkez Okulu Başöğretmeni, 19 Ekim 1961'de Ankara-Kızılcahamam Orhangazi Okulu, 26 Kasım 1962'de aynı yer Kâzım Karabekir Okulu öğretmenisi olmuştur. 4 Eylül 1964'de Ankara Gazi Eğitim Enstitüsü'nde eğitime başlamıştır. Buradaki eğitimini tamamladıktan sonra 19 Ekim 1966'da İlköğretim Müfettişliğine atanmıştır. 18 Aralık 1967'de Erzurum, 27 Temmuz 1972'de Adana İlköğretim Müfettişi olarak görevlendirilmiştir. 14 Ekim 1973'de yapılan Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçiminde Cumhuriyet Halk Partisi adayı olarak Erzincan Üyeliğine seçilmiştir. Senato'da Millî Eğitim Gençlik ve Spor Komisyonunda üye olarak çalışmıştır. Ayrıca Parlamentolararası Birlik Türk Grubu üyesi olarak 19-24 Nisan 1976'da New Mexico'da yapılan toplantıya katılmıştır. Senato Genel Kurulu'nda (99) konuşma yapmış, (4) sözlü, (37) yazılı soru önergesi vermiştir. 14 Ekim 1979'daki üçte bir yenileme seçiminde üyeliği sona ermiştir. 28 Eylül 1949'da Makbule Hanım ile evlenen Ünsal, Ercan (1951), Bircan (RIZAOĞLU) (1952), Gülcan (TÜRKMEN) (1954), Sercan (1956) ve Soncan'ın (1959) babasıdır. "Terör Olgusu ve Türkiye Gerçeği" adlı 648 sayfalık eseri

Dönüşüm Yayınları tarafından, "Devlet Terörü" adlı 710 sayfalık eseri Ürün Yayınları tarafından basılmıştır (Çoker, 1998:293,294). Ünsal, 26 Ekim 2010 yılında 83 yaşında hayatını kaybetmiştir (Cumhuriyet, 2020).

Niyazi Ünsal Senato içerisinde oldukça aktif çalışmış, farklı konularda söz almış, senato genel kurulunda çok sayıda konuşma yapmıştır. Türkiye’de ideolojik kamplaşmanın şekillendiği bu süreçte, Ünsal’ın hem senato içerisinde hem de dışındaki söylem ve eylemleri çoğu zaman siyasetin gündemini belirlemiştir. Partiler arasında karşılıklı suçlamaların giderek arttığı bu dönemde, Ünsal CHP’nin en önemli simalarından birisi olmuştur.

Ünsal, CHP-MSP koalisyonunda Başbakan Yardımcısı görevini üstlenen Erbakan’ın, Erzincan’da temelini attığı bir tesise ait beton temel parçasını aracıyla Ankara’ya götürerek, 11 Temmuz 1976’da TBMM önünde basın toplantısı düzenlemiştir. Temelin devlet kayıtlarında bulunmadığını belirten Ünsal, “Otomobil bagajında taşınan bu temel Milliyetçi Cephe Hükümeti’nin bir süredir yurt düzeyinde attığı sahte temellerden birisidir” demiştir. Ünsal hakkında bu basın toplantısının ardından “temel çalma” suçundan dava açılmıştır. Ünsal, CHP’li İçişleri Bakanı İrfan Özyaydınlı’yı terör olayları karşısında etkisiz kalmakla suçlamış ve Özyaydınlı’nın istifasını istemiştir. Ünsal, Özyaydınlı’ya tepkisinin ardından kesin ihraç istemiyle CHP Disiplin Kurulu’na sevk edilmiştir. Yine Ünsal, TRT Genel Müdürü Şaban Karataş döneminde, kurumda Atatürk ve devrim düşmanlığı yapıldığını savunan basın toplantısıyla da gündem olmuştur. Ayrıca 25 Ağustos 1981 tarihinde görülmekte olan MHP Davasında, savcının Ünsal’ı MHP Senatörü zannedip, tartışma yaratan mektup dolayısıyla Alparslan Türkeş’i suçlaması, uzun süre tartışma konusu olmuştur (Milliyet, 2010).

4.1.Senato Faaliyetleri

1973 yılı Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü Bütçe Kanununa bağlı cetvellerde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı üzerine söz alan Ünsal, Türkiye’nin planlı dönemde olduğuna vurgu yaparak, sene sonunda sıkışık günlerde yapılan aktarmalara izin verilmemesi gerektiğini savunmuştur. Konuşmasının sonuç kısmında, ilgililerin bütçesine göre planını, planına göre projesini, bu projelere göre de bütçesini ayarlamak zorunda olduğunu ifade ederek, bütçe konusunda yapılan aktarmalara biraz daha hassasiyet gösterilmesi gerektiğinin altını çizmiştir. Onun kanaatine göre büyük usulsüzlüklerin, hatta bir yerde büyük yolsuzlukların yapıldığı nokta burasıdır(CSTD C:13, 1974:608, 609).

Cumhuriyetin kuruluşunun 50. yılı nedeniyle bazı suç ve cezaların affı dolayısıyla verilen kanun teklifi hakkında söz alan Ünsal, affın gerekçesi ve düşüncesine yönelik hükümete ve başbakana yönelik eleştiriler getirmiştir. Ünsal'ın konuşması sürerken af konusundaki düşüncelerinden dolayı bazı senatörlerle karşılık bir tartışma ortamı olmuştur(CSTD C:14, 1974:281).

Ünsal, 1974 yılı Başbakanlık Bütçesi görüşüldüğü sırada söz alarak, hükümet programında geri kalmış bölgelere, özellikle Doğu Anadolu bölgesine özel bir özen gösterileceği ve hizmetlerin bir an evvel bu bölgelere aktarılacağı ifadelerini hatırlatmıştır. Tüm bakanlıkların bütçelerini, hizmet durumlarını bütçe raporlarından ve programlarından incelediğini belirten Ünsal, hükümet programında bu kayıtlara işaret edilmesine rağmen, Doğu Anadolu bölgesi ve diğer geri kalmış bölgelere eksikliği giderici hizmet verilmediğini dile getirmiştir. İkinci Beş Yıllık Plan sonunda, Rize ilinin %33 ilerlediği, Erzincan ilinin ise %2 gerilediği bilgisini vererek uygulamada ortaya çıkan adaletsizlikten şikâyet etmiştir (CSTD C:15, 1974:168).

1974 yılı Milli Eğitim Bakanlığı bütçe kanunu tasarısı hakkında söz alan Ünsal, bazı kaygılarını dile getirmiştir. Diğer bakanlıklardaki yanlışların düzeltilebileceğini ancak üzerinde görüşülmekte olan Milli Eğitim Bakanlığındaki yanlışların ve o güne kadar gelen tortuların kolay kolay temizlenemeyeceğini söylemiştir. Konuşmasının devamında Milli Eğitimin içinde bulunduğu yanlışları sayan Ünsal, köy ile şehir arasındaki eğitim uygulamalarında büyük farklılıklar olduğunu belirtmiştir. Anayasaya ters düşen uygulamaların olduğunu ve hiçbir hazırlığın da o günkü programlarda olmadığını söyleyerek eksikliklerin giderilebilmesi için görüşmelerin uzatılmasını istemiştir(CSTD C:15, 1974:596).

1975 Yılı Dışişleri Bakanlığı bütçesi üzerinde ilk sözü alan Ünsal, konuşmasına Amerika Birleşik Devletleri ve NATO'ya yönelik yaptığı eleştirilerle başlamıştır. Konuşmanın esas konusuna girmeden önce, ABD'nin ülkemize vermiş olduğu araç ve gereçleri, anlaşmalardan doğan karşılıklı yardım olarak gösterenleri emperyalist dil kullanmakla itham etmiştir. Çünkü yardım, herhangi bir kimsenin içinde bulunduğu zor durumdan çıkması için yapılan karşılıksız bir davranıştır. Ancak ülkemizin o dönemde ABD ile olan ilişkisinin bu şekilde olmadığı görüşündedir. Ünsal'a göre Türkiye ve ABD, bir ittifakın içinde bazı sorumluluklar yüklenmiş ve bunları anlaşmalara bağlamıştır. ABD'nin verdiği araç ve gereçler bir lütuf olarak değil, anlaşmaların gereği olarak verilmektedir (CSTD C:19, 1975:375).

Ünsal, 1975 Yılı Bayındırlık Bakanlığı Bütçe Kanunu tasarısı ile ilgili konuşmasında, Bayındırlık Bakanlığı'nın durumu ve yürüttüğü işler ile ilgili birtakım bilgiler vermiş, bazı eleştirilerini dile getirmiştir. Erzincan'daki Yüksek

Öğretmen Okulu ve yatılı bölge okullarının son birim fiyatları nedeniyle tasfiye edilerek beklendiğini, Keban Barajı bölgesinde mahsur kalan köylüler için Bayındırlık Bakanlığının ele aldığı köprü ve rampa işlerinin yapımı ile ilgili sorunların devam ettiğini söylemiştir. Konuşmasına, Erzincan'ın bazı ilçelerinin o dönemde yaşadığı ulaşım sorunuyla devam etmiştir. Erzincan'ın Kemah ilçesine; Tunceli, Elazığ ve Malatya ilini dolaşarak gidildiğini, ayrıca İliç, Kemah, Kemaliye ilçelerinin karayolu ile hiç bir yere bağlı olmadığını, buradan geçecek 65 No'lu yolun bir an önce hizmete girmesi gerektiğini söylemiştir(CSTD C:19, 1975:497).

1975 yılı Milli Eğitim Bakanlığı bütçe kanunu tasarısı hakkında CHP Grubu adına söz alan Ünsal, öğretmen ve okul sorununa değinmiştir. Konuşmasının bir bölümünde okul yapma işinde köy-şehir, doğu-batı farklılığı olduğunu söyleyen Ünsal, o dönemde Erzincan İlinin 241 Köyünün okulsuz olduğunu belirterek bu sorunun en kısa sürede çözülmesinin istemiştir(CSTD C:19, 1975:558, 588).

Köy İşleri Bakanlığı 1976 yılı Bütçe kanunu tasarısı görüşmeleri sırasında Ünsal, yerel birkaç konuyu dile getirmiştir. Keban göllenme sahası nedeniyle Munzur dağları ile göllenme sahası arasında kalan Başpınar Nahiyesinin 24 köyünün şehirle bağlantısının kesik olduğunu, bu sorunu iki yıl önce mecliste dile getirmesine rağmen yol sorunun aradan geçen sürede çözülemediğini belirtmiştir. Köy İşleri Bakanından ve ilgililerden burada mahsur kalmış köylülerin durumuyla ilgilenmelerini istemiştir. Ünsal'ın dile getirdiği diğer bir husus, teklif mahiyetindedir. Bu teklif uzun süre kapalı olan köy yolları üzerinedir. Bazı köy ve bucak yollarının yıl içerisinde 7-8 ay kapalı olduğunu söyleyen Ünsal, bakanlığın köy yolları yapım servisi yanında, bir de köy yollarını temizleme, hizmete açma servisinin kurulmasını önermiştir. Daha sonra Erzincan'da kar nedeniyle uzun süre yolları kapalı olan yerlerin isimlerini zikrederek, geniş sahaya yayılmış bu bölgelerin yaşamış olduğu ulaşım sorunlarına ilgililerden çözüm talep etmiştir(CSTD C:26, 1976:523).

Ünsal'ın Millet Meclisi ve Senato Bütçesi üzerine komisyonda yaptığı konuşmada işaret ettiği konulardan birisi, parlamenter ödenekleri üzerinde grupların aldığı kararlardır. Grup başkanlarının bütçe ile alakalı başkanlıklara yazdıkları yazıların içeriğinin anayasaya aykırı olduğunu iddia etmiştir. Ayrıca Bütçe Karma Komisyonunda temsil ödeneği ile ilgili harcamalarda büyük harcamalara gidildiğini, özellikle hediye faslının çok fazla tutulduğunu, hatırlatmıştır. Bu konuşması üzerine CHP sıralarından alkışlar duyulmuştur(CSTD C:30, 1977:148).

İmar ve İskân Bakanlığı 1977 yılı bütçe kanunu tasarısı hakkında söz alan Ünsal, deprem kuşağında bulunan ülkemizin, deprem yönünden en kritik yerinin

Erzincan olduğunu belirterek, 38 yıl önce yaşanmış Erzincan Depremi'nin izlerinin hala silinmediğini belirtmiştir. 1975-77 yılları içerisinde 300 konutun hizmete açıldığını, büyük bir kısmının anahtarının hak sahiplerine teslim edildiği bilgisini vermiştir. Merkezde 223 konut daha yaptırarak, afete uğramış vatandaşlara konut hazırlamanın planlarını, hazırlıklarını yapan, ihaleye çıkaran bakanlığın tüm personeline, bakanlığa ve bakana teşekkür etmiştir. Bununla birlikte 1939 Erzincan Depremi'nin şehirdeki izlerinin bu konutlarla silinemeyeceğini, özellikle merkezdeki Beybağ Mahallesi'nde yeni bir afet sahası durumu oluştuğunun altını çizmiştir. Bunun için bakanlık ilgililerinin bu mahalle için yeni bir tespitte gitmesi gerektiğini, burada yaşanan bir takım sosyal meselelerin ve zorlukların ortadan kaldırılması gerektiğini söylemiştir. Erzincan'da yapılan sosyal konutların ihale durumu ile ilgili tespitlerine yer vererek, gerek depremde gerek diğer afetlerden zarar gören Refahiye Baştosun, Kırıktaş, Pınaryolu, Çukuryazı köylerine dikkat çekmiştir. Köylere oturulamaz raporu verildiğini ancak bununla ilgili işlemlerin geçen 10 yıllık süreye rağmen sonuçlandırılmadığını belirterek, ilgili bakanlıktan bu köyler üzerindeki işlemlerin hızlandırılmasını istemiştir(CSTD C:30, 1977:480).

Muhtar ödenek ve sosyal güvenlik yasası tasarısı hakkında söz alan Ünsal; *"Bugün sosyal içerikli, ekonomik içerikli bir köy yasasını buraya getirerek bu yasayı oluşturmadıkça, bu yasanın içeriği içinde gerek muhtara, gerekse muhtarla birlikte çalışacak olan kurul üyelerine; dört üyeye gerek yetki yönünden, gerek giderleri yönünden bakmadıkça bu yasalara muhtarlar yasası, bu yasalara, köyü düşünen, köyü yönetenleri koruyan, kollayan yasa demek olanağı yoktur. Bunlar, salt siyasal çıkarlar için, partilerin işlerine geldikleri için, ya da bazı üyelerin seçim dolayısıyla işine geldiği için birer oyalama yasasından öteye gidecek yasalar değildir..."* (CSTD C:33, 1977:237) diyerek tasarıyı çözüm odaklı olmaktan ziyade, popülist bir hamle olarak değerlendirmiştir.

Ünsal, Başbakan Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulu'nun programı görüşülürken, hükümetin henüz güvenoyu alıp çalışmaya başlamadığını, buna rağmen saldırılara ve eleştirilere maruz kaldığını belirtmiştir. Toplumun her kesiminin Milliyetçi Cephe Hükümeti'nden büyük ve onarımı güç yaralar aldığını, Ecevit Hükümeti'nin ise onarım hükümeti olacağını söylemiş, daha önceki hükümetlere eleştirilerde bulunmuştur. Ayrıca dönemin eğitim tartışmalarına da değinerek, Dokuzuncu Eğitim Şurasından sonra alınan bir kararla 93 öğretmen okulunun kapatıldığını, bunların klasik liseler durumuna getirildiğini, sonradan açılan 41 Eğitim Enstitüleri'nin de öğretmen ihtiyacını karşılayacak durumda olmadığı söylemiştir(CSTD C:34, 1978:676).

1978 yılı Milli Eğitim Bakanlığı Bütçe Kanunu Tasarısı hakkında söz alan Ünsal: *“Eğitim tarihimizde köy enstitüleri bir büyük olgudur, toplum yaşamımızda. Köy enstitüleri unutulmayacak bir ülküdür; bir köy ve köycülük ülküsüdür. Köy enstitüleri çağdaşlaşma tutkusudur. 1946 ve 1948’lerde eğitim tarihinin değil Türkiye’de, dünyada en büyük üniversitesi kapatılmıştır. Eğer, 1946’da Demokrat Partili olanların çıkışlarıyla halkın okumasından, uyanmasından korkanların baskılarıyla köy enstitüleri kapatılmasaydı, Yüksek Köy Enstitüsü Hasanoğlan kapatılmasaydı; üniversitelerimizin önündeki bugünkü yığıntılar ve tıkanmalar olmayacaktı. Sadece bu da değil; eğer Hasanoğlan kapatılmasaydı, eğitim ve toplum yaşamımızdaki bugünkü yozlaşmalar da olmayacaktı. Bunun günahı, sadece o günlerde Demokrat Parti düşüncesini seçenler değil, o gün başta olan Halk Partililer de yüklenmiştir. Yüksek Köy Enstitüsünün kapatılmasında, büyük üniversitenin kapatılması suçluluğunda ve köy enstitülerinin kapatılarak saptırılmasında, yozlaştırılmasında Demokrat Partili olanlar kadar, o günkü Halk Partililerin de günahı vardır, suçu vardır, mücadele etmemişlerdir; böyle bir önemli kuruluşun yozlaşmasında, kapatılmasına seyirci kalmışlardır. Köy enstitüleri şu tarihte kapatıldı, bu tarihte kapatıldı değil; 1946’da kapatılmıştır.”* Daha sonra köy enstitülerinin o günkü üniversite düşüncesine, üniversite yaşamına yansıyan ağırlığından söz ederek konuşmasına şöyle devam etmiştir *“ Türkiye’de süren düzenin; eğitim düzeninin, toplum düzeninin ve yönetiminin etkilerini üniversiteden ayırmamız ya da üniversitenin toplum düzenine yansıttığı ağırlığı birbirinden ayırmamız olanaksızdır. Türkiye’de düzen nasıl sürüyorsa; bugün üniversitede devam eden üniversite düzeni de aynı şekilde bozuk, aynı şekilde etkisiz sürmektedir, devam etmektedir...”* Konuşmasını bir köy enstitülü olma övüncüyle bitirdiğini söylemiş ve böyle bir kuruma emeği geçenleri saygı ile anmıştır(CSTD C:36, 1978:48, 49).

Ünsal, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı yüksek ve orta dereceli okul öğretmenlerinin, haftalık ders saatleri ile ek ders ücretleri hakkındaki kanun adının değiştirilmesine ve bir madde eklenmesine ilişkin kanun tasarısı hakkında CHP grubu adına söz almıştır. Ünsal, özlük hakları incelendiğinde, maaş diliminde en az maaşı ilkökul öğretmenlerinin aldığını belirtmiştir. Ünsal, bu yasa tasarısı yasalaştığı zaman yeni ödemeler neticesinde öğretmen ikiliğinin ortadan kalkacağı düşüncesindedir. Özellikle Doğu Anadolu köylerinde öğretmensiz okulların olduğunu belirterek, bu yasa ile birlikte büyük ölçüde öğretmenleri yerinde tutma olanağı elde edileceğini, böylece öğretmen açığının büyük ölçüde kapatılabileceği beklentisindedir. Ünsal konuşmasını öğretmenlerin ve okulların durumu, ders

saatleri ve çalışma koşulları hakkında bilgiler vererek sürdürmüştür(CSTD C:38, 1978:123, 125).

Ünsal, “Sağlık Personelinin Tam Süre Çalışma Esaslarına Dair Kanun Tasarısı” münasebetiyle söz almıştır. Yasanın önemine ve önceliğine vurgu yaparak doktorlara, ya da tüm sağlık hizmetlerinde çalışanlara olanak sağlamakla, onların parasını artırmakla sağlık sorununun çözülemeyeceğini, doktora fazla para vermekle, birkaç katı tazminat ödemekle, sağlık hizmetlerinin de yaygınlaşmayacağı görüşündedir. Tasarının ikinci maddesinde, sağlık hizmetinde çalışanlara önemli olanaklar sağlandığını ancak sağlık sorununun çözülmesinde olanağın sağlık çalışanlarına değil, sağlığı bozulanlara ve hastalara sağlanması gerektiğini savunmuştur. Yatak sayısı ve doktor sayısının artırılması gerektiğini, amaçlanan olumlu işler için diğer yasaların da düzenlenmesi gerektiğini, doktorların serbest muayenehanelerden ziyade kamuda çalışmasının önemini vurgulamıştır. 1978 yılı itibariyle bazı illerin doktor ihtiyaç sayılarını vererek, kırsal kesimde ulaşım sorununun olduğu sağlık ocaklarının durumundan bahsetmiştir. Son olarak İliç ilçesinde bir diş hekiminin olduğunu ancak diş tedavisiyle, diş çekimiyle ilgili hiçbir aracın bulunmadığını, bu durumun üç yıldır devam ettiğini ifade etmiştir(CSTD C:38, 1978:256, 257).

Ünsal, 6136 sayılı “Ateşli Silahlar ve Bıçaklar Hakkında Kanun” başlığı ile 1, 2, 3, 4, 5, 12, 13, 14, 15, 16. maddelerinin ve ek maddesinin değiştirilmesine ve iki ek madde ve bir geçici madde eklenmesine dair kanun tasarısı hakkında söz almıştır. Tartışılan konunun, Bakanlar Kurulu üyelerinin görev süreleri sona erdikten sonra, yaşayan parlamenterlerin silah taşıma sorunu olmadığını, sorunun bu parlamenterlerin hangi silahı taşıyacağı sorunu olduğunu söylemiştir. Madde metninde, “Beyan edecekleri tabancalardan birini taşımaya yetkilidir” dendiğini, “Bu tabancalardan birini” sözü, sanki bu kişinin pek çok tabancası var, bu tabancalardan tercih edeceği birine ruhsat alır, diğerleriyle ilgili yapılacak herhangi bir işlem kendiliğinden durdurulur, anlamı çıktığını ifade etmiştir. Bu madde üzerinde bir sorun olduğunu belirterek bir düzenleme önermiştir(CSTD C:40, 1979:314).

Ünsal, 26.4.1961 tarihli ve 298 sayılı “Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Buna Bir Ek Madde ile 5 Geçici Madde Eklenmesi”, 24.5.1961 tarihli ve 304 sayılı “Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi”, 25.5.1961 tarihli ve 306 sayılı “Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi” hakkında söz almıştır. İlk olarak yasaların bir eksigi

giderme, tamamlama ve o giderme içerisinde de ülkedeki yurttaşlara, toplumun tümüne birtakım haklar verme, birtakım haklar getirmek için yapıldığını ifade etmiştir. Ancak üzerinde görüşülen yasanın, toplumumuza ve ülkemize hiçbir yeni hak getirmediği görüşündedir. Siyasi anlamda gençlere sorumluluk verme gereğinden ve yurtdışındaki işçilerimize oy verme hakkı tanınmasından bahsederek, tasarıdaki bu yöndeki eksiklikleri dile getirmiş ve memurların adaylığı sorununa vurgu yapmıştır(CSTD C:43, 1979:675).

Ünsal, Adana, Adıyaman, Ankara, Bingöl, Diyarbakır, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Gaziantep, Hakkâri, İstanbul, Kahramanmaraş, Kars, Malatya, Mardin, Siirt, Sivas, Tunceli ve Urfa illerinde daha önce ilan edilen sıkıyönetimin yeniden iki ay süre ile uzatılmasına ilişkin Başbakanlık Tezkeresi hakkında söz almıştır. Dokuz yıldır ülkenin bir sarsıntı içinde olduğunu, bu sarsıntıların belirli ölçüde sıkıyönetimle dinebileceğini ancak kesilmeyeceğini ve süreceğini söylemiştir. Yaşanan sarsıntıların önemli yönetsel ve yapısal değişikliklerle giderilebileceğini, ülkenin içinde bulunduğu olumsuz koşulların sorumlusunun, o günkü muhalefet olduğunu vurgulamıştır. Bu eleştirileri AP sıralarında gürültüler oluşmasına sebep olmuş, buna rağmen Ecevit Hükümeti'nden önce kurulan eski hükümet liderlerine yönelik eleştirilerine devam etmiştir(CSTD C:18, 1979:228).

Ünsal, bir Amerikan firmasıyla yapılan sözleşmeyle ilgili olarak, 30 Mart 1976 tarihinde Dışişleri Bakanlığına soru önergesi vermiştir (CSTD C:27, 1976:282). Yöneltilen soru önergesine, dönemin Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil tarafından cevap verilmiştir. Cevabi metinde; biri esas itibariyle basın-yayın organları nezdinde çalışmak, diğeri kongrede lobi faaliyetlerinde bulunmak üzere iki Amerikan firması ile ortak bir sözleşme imzalandığı belirtilmiştir. Bu firmaların, Türkiye'nin Washington Büyükelçiliği'nin denetim ve gözetimi altında olduğu, firmaların sahipleri veya görevlileri arasında Rum asıllı Amerikalının olmadığı ifade edilmiştir. Firmaların faaliyetleri; senatör ve milletvekilleri ile onların tutumları üzerinde büyük etkisi olan yardımcıları, ilgili komitelerin kilit mevkiinde uzmanlar ile özel görüşmeler yapılarak Türk görüşlerinin anlatılması ve Rum kulisinin ileri sürdüğü iddiaların çürütülmesi ayrıca aynı yönde basın-yayın mensuplarının aydınlatılması şeklindedir. Firmalara ödenen ücretlerin açıklanması usulden olmadığı için rakam verilmemiştir. Ayrıca son olarak Amerika'nın da Türkiye'de bir kamuoyu oluşturma firmasına müracaat edip etmediği hususunda ise, Bakanlığa ulaşmış bir bilgi olmadığı belirtilmiştir(CSTD C:28, 1976:452, 453).

Ünsal, doğu illerinde okul açılmayan köy sayısı ve öğretmen açığı ile ilgili olarak Milli Eğitim Bakanlığına 18 Ekim 1977 tarihinde yazılı soru önergesi vermiştir (CSTD C:3, 1977:376). Ünsal, toplamda 10 soru yöneltmiştir. Bu sorular;

aralarında Erzincan'ın da bulunduğu bazı illerde okul açılmayan köy sayısı, geçici binalarda açılan okul sayısı, öğretmen açığı sayısı, temel eğitim çağındaki çocuk sayısı, bu illere 1977-78 öğretim yılı için atanan yükseköğrenimli öğretmen sayısı, 1976-77 öğretim yılında bu illerde kullanılan vekil öğretmen kadrosusayısına yöneliktir. Ünsal'ın yazılı soru önergesine ilgili cevap, dönemin Milli Eğitim Bakanı Nahit Mentеше tarafından verilmiştir. Toplamda 21 ile ait rakamlar tablo halinde verilmiştir. İllerin durumu ile ilgili verilen bu bilgiler altı başlık altında toplanmıştır. Erzincan ilini ilgilendiren ve soru ile ilgili genel durumunu belirten rakamlar şöyledir;

Okulsuz köy sayısı: 74

Geçici bina okul sayısı: 151

Halen öğretmen açığı: 55

Temel eğitim çağındaki (7-12 yaş) nüfus: 45389

1977-78'de atanan yükseköğrenimli öğretmen sayısı: 42

1976-77 yılı vekil öğretmen kadrosu: 70

Yanıta ayrıca adı geçen illerde nüfusu 250'nin altında bulunan ufak ve dağınık yerleşim birimlerine, ayrı okul yapılmayıp her ilçe düzeyinde yatılı bölge okulu yapılması yönünde bir karar olduğu veya mevcutlarının kapasitesinin artırılması için de genişletme yapımlarına devam edildiği bilgisi vardır(CSTD C:34, 1977:211, 213).

Ünsal'ın, Senato Başkanlığına sunmuş olduğu araştırma önermeleri de vardır. Keban Barajı hakkında senato araştırması isteyen önermesinin içeriği, baraj sahasında kalan köy halkının sorunları hakkındadır. İşletmeye açılışının üzerinden iki yıl geçmesine rağmen, barajla ilgili hukuki işlemlerin bir sonuca bağlanmadığı ve kamulaştırma sürecinde usulsüzlüklerin yaşandığını öne sürmüştür. Önergede; Keban Barajı nedeniyle 164 köyün kaybolduğu, projede olan köprülerin ve yolların yapılmadığı belirtilmiştir. Değınilen konuların aydınlığa çıkması, Keban projesine dâhil kamulaştırmalar, kamulaştırmalarla ilgili ödemeler, projede olduğu halde yapılmayan işler ve bu projenin uygulanması sonucu ortaya çıkan iskân problemlerinin çözümü için araştırma önermesinin kabulü istenmiştir(CSTD C:37, 1978:222, 223).

5.ORHAN ÖZEN

1939 yılında Erzincan'da doğmuştur. Baba adı Halis, anne adı Lütfiye'dir. Erzincan Lisesi'nden mezun olduktan sonra Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni

bitirmiştir. Üniversiteden mezun olduktan bir yıl sonra askerlik hizmetini yapmak için Yedek Subay Okulu'na girmiştir. Askerliği bittikten sonra avukatlık stajını tamamlamıştır. 1973 yılından itibaren serbest avukat olarak çalışmaya başlamıştır. Politikaya AP'de girmiş ve sırasıyla il ikinci başkanlığı ve il başkanlığı görevlerini yapmıştır. 14 Ekim 1979 tarihinde yapılan Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme seçimlerinde, AP adayı olarak Erzincan Üyeliğine seçilmiştir. Senato'da İçişleri Komisyonu'nda üye olarak çalışmıştır. Özen ayrıca AP Grup Yönetim Kurulu üyeliğinde bulunmuştur. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi ile yasama ve yürütme gücünü ele alan Milli Güvenlik Konseyi yasama meclislerini kapattığı için üyeliği bu tarihte sona ermiştir (Çoker, 1998:663;TBMM, 2010:1776). Senato üyeliği sonlandırılan Özen, Erzincan'a dönerek avukatlığa devam etmiştir. Özen, 29 Haziran 1972'de Nurcan Hanım ile evlenmiştir. Osman Halis (1973), Murat (1976), Mücahit (1976) ve Ahmet Talha'nın (1991) babasıdır. 1990 yılında emekli olmuş ve 1991 yılından itibaren İhlâs Holding bünyesinde çalışmaya başlamıştır. (Kaymaz ve Özdemir, 2010:395).

5.1.Senato Faaliyetleri

Orhan Özen, 14 Ekim 1979-12 Eylül 1980 tarihleri arasında görev yapmıştır. Diğer senatörlere göre görev süresinin kısalığı dolayısıyla, sadece söz almalar neticesinde yapmış olduğu konuşmalar tespit edilebilmiştir. Herhangi bir yazılı ve sözlü sorusu ile araştırma önermesine, demeç ve söylevine rastlanmamıştır.

Özen, 1980 yılı Diyanet İşleri Başkanlığı Bütçe Kanunu Tasarısı hakkında söz almıştır. Konuşmasının girişinde önemli gördüğü ve eksik kabul ettiği birkaç konu hakkında bilgi sunmak istediğini ifade etmiştir. O günkü şartlarda her camiye imam ve müezzin bulmanın zor olduğunu söyleyerek imamlık kadrosu üzerinden tartışmasını sürdürmüştür. Daha sonra ikinci bir konuya değinerek, resmi kadroya geçmeden önce köy ücretiyle imamlık yapmış olan din görevlilerin, bu hizmetlerinin emeklilik işlemlerinde dikkate alınmasını ilgili bakanlıktan ve Diyanet İşleri Başkanlığından beklediğini ifade etmiştir(CSTD C:45, 1980:236, 238).

1980 yılı İçişleri Bakanlığı Bütçe Kanunu Tasarısı hakkında söz alan Özen, İçişleri Bakanlığı ve onun bünyesinde bulunan emniyet ile jandarmanın, asayişin temini noktasındaki görevini hatırlatmıştır. Çeşitli görüş ve düşüncelere sahip İçişleri Bakanları görmelerine rağmen, ülkede istenilen şekilde can güvenliği ve asayiş düzeni göremediklerini ifade etmiştir. Maksadının eleştiri olmadığını, asayişsizliğe çözümler sunmak olduğunu belirtmiştir. Devriye ağı, kriminal laboratuvarlar, öğretim elamanlarının okul içindeki huzurunun temini, polis

radynosunun yeniden gözden geçirilmesi, gerekirse jandarma radyosu kurulması, devlet memurlarının zabıta birimlerine yardımı gibi konularda bakış açısını yansıtan önerilerini dile getirmiştir. Son olarak emniyet personelinin nasıl yetiştirilmesi ve ne şekilde eğitime tabi tutulması gerektiği yönündeki fikirlerini açıklamıştır(CSTD C:45, 1980:438, 440).

Özen, 1980 yılı Gençlik ve Spor Bakanlığı Bütçe Kanunu Tasarısı hakkında AP Grubu adına söz almıştır. Gençliğin öneminden bahseden Özen, gençlerin dönem itibariyle olumsuz siyasi ve soysal tutumları olduğunu, bunun inanç ve değer kaybından kaynaklandığını belirtmiştir. Gençlik ve Spor Bakanlığının, yalnızca spor bakanlığı olduğu imajının silinmesi, gençlik bakanlığı fonksiyonlarına ağırlık verilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Daha sonra yurt sorununa değinerek, mevcut yurt sayısının 1979 yılında 28 bin kapasiteye sahip olduğunu, 1980 yılında bu sayının 32 bin olarak planlandığı bilgisini vermiş, yurtların kullanımı ve öğrencilere verilen kredi miktarlarına yönelik taleplerde bulunmuştur.(CSTD C:34, 1980:97, 100).

Milli Eğitim Bakanlığı ve üniversite bütçeleri üzerinde gruplar adına görüşmeler bittikten sonra kişisel görüşmelere geçilmiştir. Özen, 1980 yılı Milli Eğitim Bakanlığı Bütçe Kanunu tasarısı hakkında kişisel düşüncelerini ifade etmek için ilk sözü almıştır. Eğitime yapılan yatırımın önemine değinerek, üniversite öğrencilerinin yurt, beslenme, kitap, burs, yabancı dil eksikliği gibi sorunlarının gerçekçi bir araştırma ile geciktirilmeden çözümlenmesi gerektiğini söylemiştir. Kişisel düşüncesine göre; okullarda ve üniversitelerde düzenin bozulmasının, iyi bir öğretim yapılmamasının bir tek sebebi olduğunu, bunun da eğitim şartlarının kolaylaştırılmamasından kaynaklandığını ifade etmiştir (CSTD C:46, 1980:44, 46).

Özen, 1980 yılı Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Bütçe Kanunu Tasarısı hakkında AP Grubu adına söz almış, Türkiye'nin gıda üretimi yönünden, dünyada kendisine yeten yedi ülkeden biri durumunda olduğunu belirtmiştir. Nüfusun yaklaşık % 57'sinin geçimini tarımdan karşıladığını, milli gelirin % 25'inin ise tarımsal üretimden sağlandığını ve toplam ihracatın %60-65'ni tarım ürünlerinden oluşturduğunu belirtmiştir. Türkiye'de bir yandan sanayileşmeye önem verirken, bir yandan da tarıma gereken önemin verilmesi, üretimi artırmak için her türlü tedbire başvurulması gerektiğini vurgulamıştır. Gübre kullanımı, tarımda makineleşme, fidan ihtiyacı, tarım sektörüne ayrılan krediler, hayvansal ürünlerdeki verim düşüklüğü, hayvan ıslahı, pamuk üretimi, su üreticiliğine dönük projeler, taze işlenmiş meyve ve sebze gibi konularına değinmiştir. Daha sonra Türkiye'de süt endüstrisinin gelişmesinin sağlanması gerektiğini ifade ederek, o yıl itibariyle Türkiye'de 32 adet süt fabrikasının faaliyette olduğunu ancak bunlardan bazılarının

tam kapasite çalışmadığını söylemiştir. Örnek olarak, Erzincan süt fabrikasından bahsetmiş, bu fabrikanın günde 20 ton sütü işleyecek kapasiteye sahip olmasına rağmen, günde ancak 1,5 ton sütü temin edebildiğini söylemiştir. Bu yönde bir çalışma yapılarak süt üretiminin artırılması için gerekli tedbirlerin alınmasını istemiştir(CSTD C:46, 1980:280, 283).

SONUÇ

Çift meclisli yapının bulunduğu 1961 Anayasası, 27 Mayıs 1960 Darbesi sonucunda Kurucu Meclis tarafından hazırlanmıştır. Bu anayasa, kendinden önceki anayasalardan farklı olarak ilk kez halkoyuna sunulmuş ve kabul edilmiştir. Kabul edilen 1961 Anayasası, yasama organını Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosu olmak üzere ikiye ayırmıştır. Böylece yeni anayasayla birlikte, Anayasa Mahkemesi ve Cumhuriyet Senatosu gibi yeni kurumlar oluşturulmuştur.

Üyelerinin bir kısmı seçim, bir kısmı atama ve bir kısmı da doğal üye sıfatıyla belirlenen Cumhuriyet Senatosu, 1961-1980 yılları arasında çalışmıştır. Millet meclisinin yanında denge unsuru olarak sisteme dahil edilmesi, üyelerinin seçiminde yüksek öğrenim görme şartının bulunması, en baştan itibaren belli kesimlerin eleştirisine sebep olmuştur. 19 yıllık çalışma sürecinde Cumhuriyet Senatosunda Erzincan üyesi olarak üç isim görev yapmıştır. Bu isimler; Fehmi Baysoy, Niyazi Ünsal ve Orhan Özen olmuştur.

Fehmi Baysoy, 15 Ekim 1961 tarihinde seçildiği senatörlük görevini 14 Ekim 1973 tarihine kadar sürdürmüştür. Toplamda 4 farklı partinin mensubu olarak Senato üyeliğini yürütmüştür. Bu yönüyle parti değiştiren senatörler listesinde ilk sıralarda yer almıştır. Baysoy, 7 sözlü, 5 yazılı toplamda 12 soru önergesi vermiştir. Genel Kurulda ise 123 konuşma yapmıştır. Bu açıdan Senato Üyeleri arasında en aktif olanlar arasındadır.

Niyazi Ünsal, 14 Ekim 1973 tarihinde seçildiği senatörlük görevini 14 Ekim 1979 tarihine kadar sürdürmüştür. Tek partinin mensubu olarak Senato üyeliğini yürüten Ünsal, Senato Genel Kurulu'nda toplamda 99 konuşma yapmış, 4 sözlü, 37 yazılı toplamda 41 soru önergesi vermiştir. Ünsal, Senato üyeleri arasında en aktif olan isimler arasındadır. Özellikle hükümetlerin icraatlarına karşı kullandığı sert söylem (CHP Hükümeti İçişleri Bakanını da dahil olmak üzere) sık sık gündemi işgal etmiştir. Ancak bunların içerisinde belki de en ünlüsü Necmettin Erbakan'ın Erzincan'da attığı bir sanayi tesisi temelini söküp aracıyla Ankara'ya götürmesi ve mecliste sergilemesidir.

Orhan Özen, 14 Ekim 1979 tarihinde seçildiği senatörlük görevini 12 Eylül 1980 tarihine kadar sürdürmüştür. Tek partinin mensubu olarak Senato üyeliğini yürüten Özen, Senato Genel Kurulunda toplamda 5 konuşma yapmıştır. Özen'in Senato Üyeliğinin kısa sürmüş olması senato faaliyetlerine de yansımıştır.

Orhan Özen'in görev süresinin kısa olmasına bağlı olarak senato faaliyetleri göze batmasa da, ondan önce görev yapan Niyazi Ünsal ve Fehmi Baysoy'un, hem temsil ettikleri Erzincan'ın hem de Türkiye'nin problemlerine son derece vakıf oldukları senato faaliyetleriyle anlaşılmaktadır. Erzincan'ın her türlü problemini senatoya taşımalarının yanında, meslekleri olan veterinerlik ve eğitim alanında deneyimlerini senatoya yansıtmayı başarmışlardır. Ünsal ve Baysoy'un görev sürelerinde genellikle muhalefet cephesinde yer alması, senatodaki etkinlikleri ve eleştirilerinin yoğunlaşmasının diğer önemli bir sebebi olmuştur.

REFERENCES/KAYNAKÇA

- AHMAD, F. (1996). Demokrasi Sürecinde Türkiye (1945-1980), Hil Yayınları, 5. Baskı.
- ALDIKAÇTI, O. (1978). Anayasa Hukukumuzun Gelişmesi ve 1961 Anayasası, İstanbul Üniversitesi Yayınları No:2466, İstanbul.
- ARSEL, İ.(1954). "Çift Meclis Sisteminin Memleketimizin Tatbiki Hukukunda Bazı Düşünceler" (Birinci Kısım),AÜHF Dergisi, 11(3): 60-104, Ankara.
- Cumhuriyet Senatosu Genel Sekreterliği. (1978). Cumhuriyet Senatosu İçtüzüğü'nün Maddelere Göre Tasnifli Tutanakları, Cumhuriyet Senatosu Genel Sekreterliği Yayınları No:4, Ankara.
- ÇOKER, F.(1998). Türk Parlamento Tarihi Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Özgeçmişleri (1961-1964), TBMM Vakfı Yayınları No :16,Ankara.
- ÇOKER, F. (1998). Türk Parlamento Tarihi Üyelerinin Özgeçmişleri (1966-1980), C:2, TBMM Vakfı Yayınları No:20, Ankara.
- DEMİRCİ, H. (2010). Türk Siyasi Hayatında Senato, Orion Kitabevi, Ankara.
- EZHERLİ, İ. (1992). Türkiye Büyük Millet Meclisi (1920-1992) ve Osmanlı Meclisi Mebusanı (1877-1920), TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları No- 54, Ankara.
- GÖZLER, K. (2010). Türk Anayasa Hukuku Dersleri, Ekin Kitabevi Yayınları, Bursa.
- HEYWOOD, A.(2013). Siyaset, çev. B. B. Özipek vd., Adres Yayınları, Ankara.
- KARATEPE, Ş. (2017). Darbeler ve Anayasalar, A Kitap Yayınları, Ankara.
- KARPAT, K. (2013). Türk Siyasi Tarihi Siyasal Sistemin Evrimi, (çev. Ceren Elitez), Timaş Yayınları, İstanbul.
- KAYMAZ, R.veÖZDEMİR H.İ.(2010). Erzincanlılar Ansiklopedisi, Doğu Yayınları, 2. Baskı, Erzincan.
- KİLİ, S. veGÖZÜBÜYÜK, A. Ş.(1985). Türk Anayasa Metinleri, Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Ankara.

Milliyet (2010). “Erbakan’ın temelini söken senator öldü”

<https://www.milliyet.com.tr/siyaset/erbakan-in-temelini-soken-senator-oldu-1306663>,
(16.06.2020)

ÖZÇELİK, S. (1985). 1961 Anayasası Ders Notları, Nuruosmaniye Matbaası, İstanbul.

ÖZGİŞİ, T. (2012). Türk Parlamento Tarihinde Cumhuriyet Senatosu, TBMM Kültür, Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara.

ÖZGİŞİ, T. (2011). Türk Parlamento Tarihinde Çift Meclis: Cumhuriyet Senatosu Örneği (1960-1980), (Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Tarihi Enstitüsü, İstanbul.

SABUNCU, Y. (2001). Anayasaya Giriş, İmaj Yayınları, 7. Baskı, Ankara.

SOYSAL, M. ve Sağlam, F. (1983). Türkiye’de Anayasalar, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, 1. Cilt, İstanbul.

SOYSAL, M. (1969). Anayasaya Giriş, Sevinç Matbaası, Ankara.

ŞAYLAN, G. (1983). TBMM’nin Kuruluşu ve Gelişimi, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, 10. Cilt, İstanbul.

TANİLLİ, S. (2002). Devlet ve Demokrasi, Adam Yayınları, İstanbul.

TANÖR, B. (2006). Osmanlı-Türk Anayasal Gelişmeleri, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.

TANÖR, B. (1969). Siyasi Düşünce Hürriyeti ve 1961 Türk Anayasası, Öncü Kitabevi, İstanbul.

TBMM. (2010). TBMM Albümü 1920-2010, C:4, TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

TUNCER, E. (2010). Cumhuriyet Senatosu Seçimleri, Tesav Yayınları, Ankara.

TÜRK, H.S. (1997). Seçim Hukukunun Temel Sorunları ve Çözüm Önerileri, Tesav Yayınları No:13, Ankara.

URAN, P. (2008). Yasama İşleminin Yerine Getirilmesinde Çift Meclis Sistemi ve Türk Siyasal Tarihindeki Yeri, (Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Cumhuriyet Senatosu Tutanak Dergisi (CSTD)

CSTD, C:1, B:20, 9.1.1962.

CSTD, C:2, B:32, 28.1.1962.

CSTD, C:2, B:35, 9.2.1962.

CSTD, C:3, B:42, 1.3.1962.

CSTD, C:4, B:73, 26.6.1962.

CSTD. C:9, B:41, 6.2.1963.

CSTD, C:10, B:51, 21.3.1963.

CSTD, C:16, B:17, 21.11.1963.

- CSTD, C:18, B:35, 2.2.1964.
CSTD, C:19, B:48, 5.3.1964.
CSTD, C:23, B:22, 6.1.1965.
CSTD, C:25, B:51, 9.3.1965.
CSTD, C:32, B:42, 5.2.1966.
CSTD, C:39, B:46, 28.3.1967.
CSTD, C:45, B:56, 3.2.1968.
CSTD, C:47, B:55, 27.6.1968.
CSTD, C:53, B:71, 27.10.1969.
CSTD, C:56, B:33, 30.1.1970.
CSTD, C:63, B:34, 1.2.1971.
CSTD, C:13, B:33, 23.2.1974.
CSTD, C:14, B:49, 25.4.1974.
CSTD, C:15, B:53, 3.5.1974.
CSTD, C:26, B:38, 10.2.1976.
CSTD, C:27, B:50, 30.3.1976.
CSTD, C:28, B:74, 8.6.1976.
CSTD, C:30, B:30, 5.2.1977.
CSTD, C:33, B:87, 18.10.1977.
CSTD, C:34, B:4, 10.11.1977.
CSTD, C:36, B:29, 11.2.1978.
CSTD, C:37, B:45, 6.4.1978.
CSTD, C:38, B:71, 29.6.1978.
CSTD, C:40, B:31, 1.2.1979.
CSTD, C:43, B:66, 17.5.1979.
CSTD, C:46, B:35, 10.2.1980.